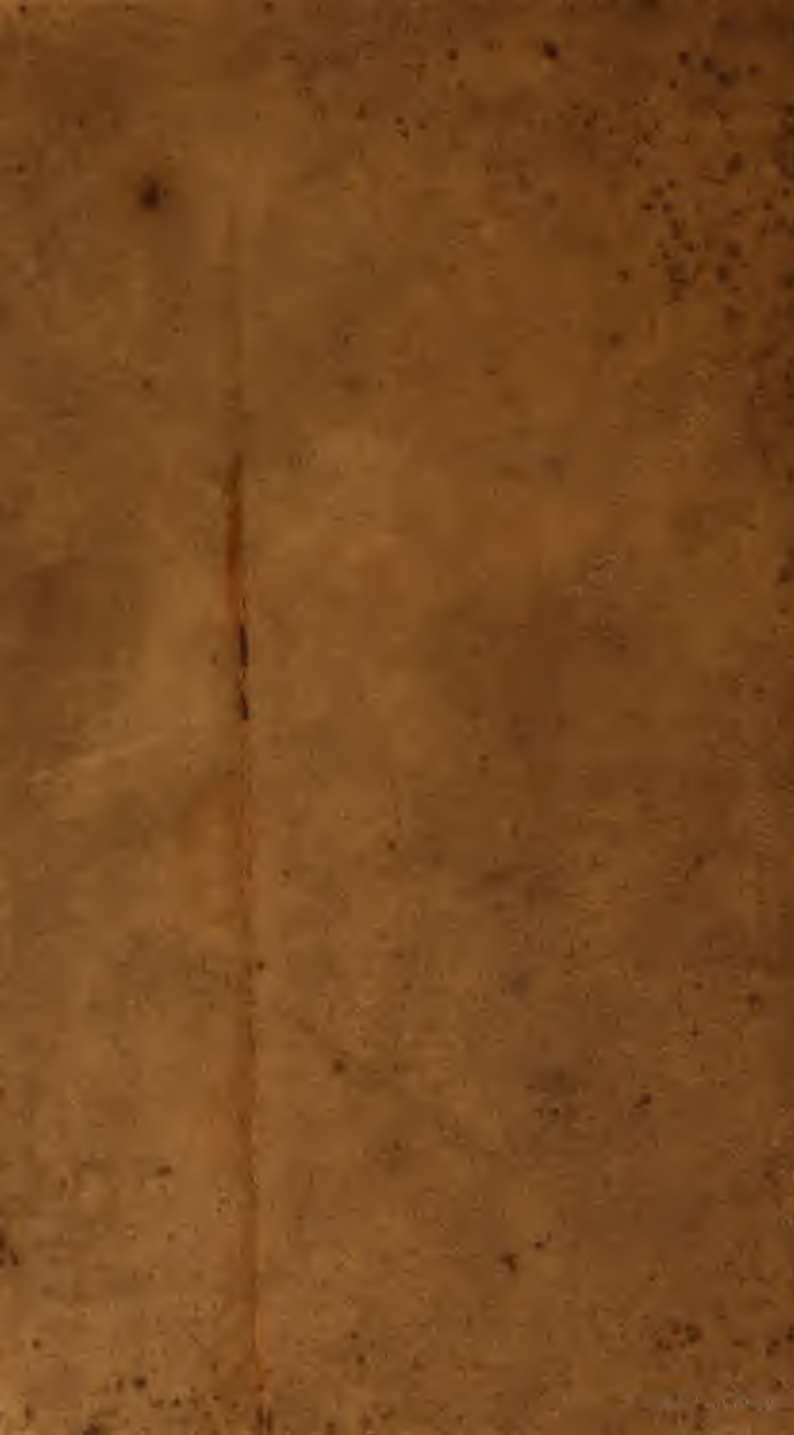

4005.

J. Mitford

Phil Coll: Oxon.

3.

See English Biblioth. Hist. Literar. 1. p. 575. - 2.

Thesaur. La Croze. II. p. 64. . . . . J. J. p. 1630.

also gives high praise to the letters. see Act. Ind.

1712. p. 229. 552.

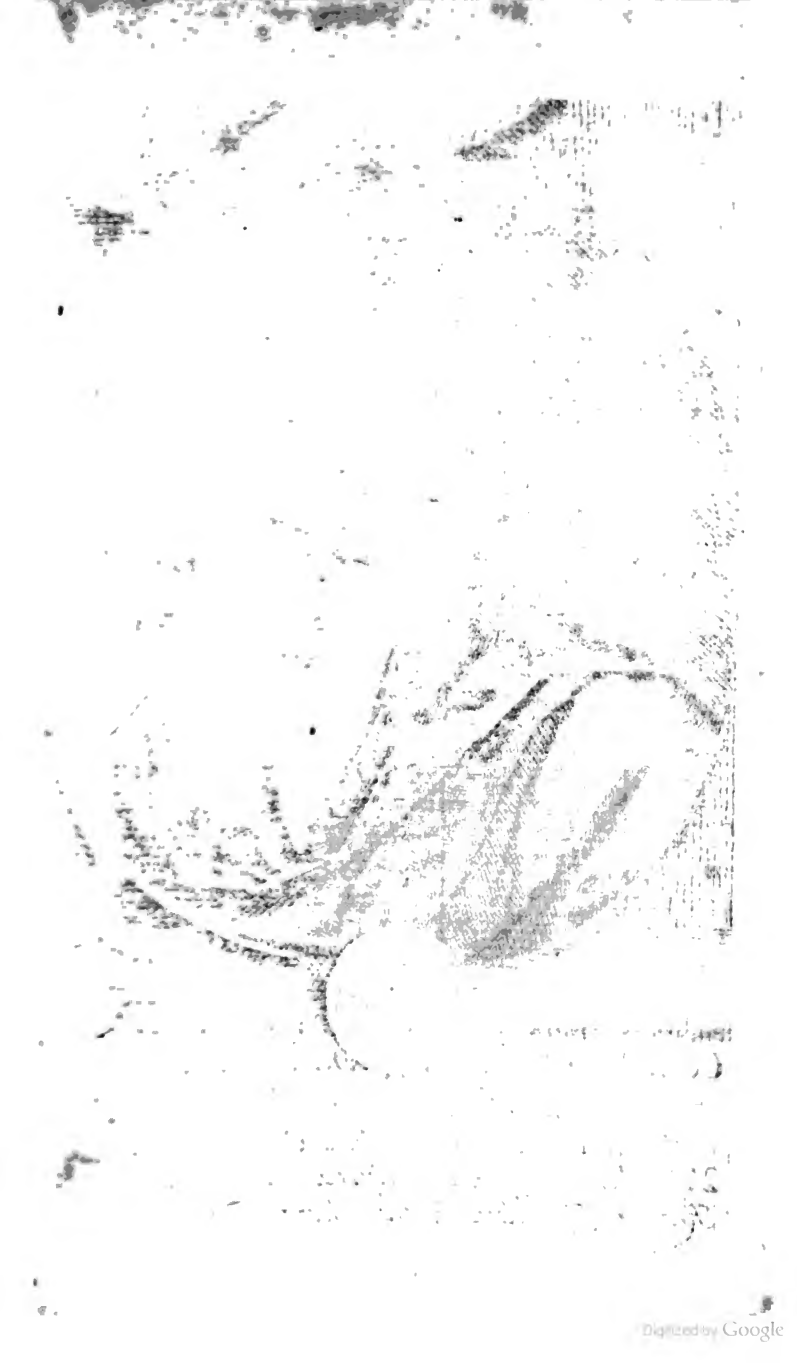
1. Schaffner's 9p. . . . . Vitemb. 1700.

2 . . . do . . . . . 1712. 1729.

3 . . . . . 9p. Arcane . . . . . Hal. 1711. 1712.

$\frac{D}{2}$

Conrad, Samuel Schurzleischius
 Historiarum Professor Publicus Honorarius
 et Humaniorum ac Eloquentiae Ordinarius
 Wittembergensis Sereniss. Principis Saxo-Vernarici
 Regentis Consiliarius et Bibliothecae Director

CONRADI SAMVELIS
SCHVRZFLEISCHII
EPISTOLAE
ARCANAЕ,

VARIИ, POLITICI IN PRIMIS HISTO-
RICI, ANTIQVARIИ ET LITTERA-
RIИ ARGVMENTI,

AD FIDEM

MS. AVCTORIS

ACCVRATE DILIGENTERQVE COLLATAE,
ATQVE SINE VLLIS LACVNIS NVNC PRIMVM
FORMIS EXPRESSAE ET PVBLICI
IVRIS FACTAE,

CVRA

H. L. SCHVRZFLEISCHII

ACCESSERVNT QVAEDAM ORTHO-
GRAPHIAE SVPPLEMENTA,

*Cum Priuilegio Poloniarum Regis et Saxo-
niae Electoris.*

HALAE MAGDEBVRGICAE,
MDIO. GODOFREDVM RENGERVМ,
A. MD CCXI.

210 m. 466

THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF
ART AND HISTORY
OF THE
CITY OF
HAMBURG

ACQUISITION
DEPARTMENT
HAMBURG

RECEIVED
JAN 10 1904
FROM THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF
ART AND HISTORY
OF THE
CITY OF
HAMBURG

THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF
ART AND HISTORY
OF THE
CITY OF
HAMBURG

RECEIVED
JAN 10 1904
FROM THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF
ART AND HISTORY
OF THE
CITY OF
HAMBURG

ILLVSTRISSIMO EXCELLENTISSIMO
ATQVE GENEROSISSIMO

D O M I N O,

Dn. OTTONI HENR.

LIB. BAR.

A F R I S E N,

Dynastae Clientelarum Rothae, Ieschvizi,
et Rubenii etc. etc.

POTENTISSIMI POLONIARVM REGIS ET
SERENISSIMI SAXONIAE PRINCI-

PIS EL.

CONSILIARIO SANCTIORI ET
CANCELLARIO, IVDICII VICARIA-

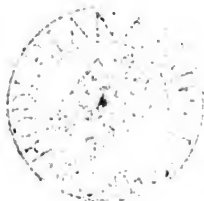
TVS IMP. DRESDAE INSTITVTI PRAESIDI ET PR.

SAX. EL. AD COMITIA FRANCOFVRTENSIA,

QVAE ELIGENDI IMPERATORIS CAUSA

HODIE CELEBRANTVR. LEGA

TO PRIMARIO.

PERILLVSTRI EXCELLENTISSIMO ET
GENEROSISSIMO

D. OMINO,

DN. NICOLAC

LIB. BAR.

A FRISEN,

Dynastae Veteris Ransladii etc.

POTENTISSIMI POLONIARVM REGIS I

SERENISSIMI SAXONIAE

ELECTORIS

AVLAE ET IVSTITIAE CONSILI

RIO ITEMQVE CVRIAE ELECTORALIS

MEMBERGENSIS ASSESSORI.

*PERILLVSTRI EXCELLENTISSIMO
ET GENEROSISSIMO*

DOMINO,

**DN. GOTTLOBIO
FRIDERICO**

LIB. BAR.

A GERSDORFF,

*Dynastae in Baruth, Buchwald
et Rackel, etc.*

*POTENTISSIMI POLONIARVM REGIS ET
SERENISSIMI SAXONIAE
ELECTORIS*

**AVLAE ET IVSTITIAE
CONSILIARIO.**

MAGNIFICO ATQVE EXCELLENTISSIMO

DOMINO,

DN. IO. GEORGIO
BOERNERO, ICto

POTENTISSIMI POLONIARVM REGIS
ET SERENISSIMI SAXONIAE
ELECTORIS

AVLAE IVSTITIAE ATQVE SE-
NATVS ECCLESIASTICI CONSIL-
LIARIO.

MAGNIFICO ATQVE EXCELLEN-
TISSIMO

DOMINO,

DN. IO. HENRICO
BERGERO ICto,

POTENTISSIMI POLONIARVM REGIS
ET SERENISSIMI SAXONIAE
ELECTORIS,

IN SUMMO PROVOCATIONVM
SENATV CONSILIARIO

Facultatis Iuridicae Vitemberg. Ordini-
nario, Decretalium Prof. Publ. Curiae Ele-
ctoral. Consistorii, Scabinatus, item et Iudicii provin-
cial. in Inferiori Lusatia, Vicariatusque Imp.
Dresdae h. c. instituti Assessori.

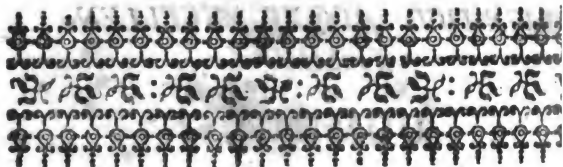
DOMINO MEO PERCLEMENTI,

DOMINIS MEIS GRATIOSIS,

DOMINIS ET PATRONIS MEIS
per sancte suscipiendis et summo opere
observandis

D. D. D.

H. L. SCHVRFLEISCHVS.

Maximis Vestris,
immortalibus,
me fratremque
nunc rebus h
manis ereptur
beneficiis, Illust
sime, et Perillustres Domini, iu
et Magnifici Consultissimique V
ri, Maecenates, et Patroni Su
mi; parum ex officio meo g
tiae retulisse viderer, si Episto
has, a Cliente vestro, dum vi
ret, religiosissime relictas, et ni
publici iuris factas, maxima
que partem cum ad Vosmet ip
Gentemque Vestram, gloria
talium, et continuata maior
serie, inclytam, tum ad sple
dissimas familias Vestras, per

DEDICATIO.

pras, aliis, quam Vobis, litterarum
Statores ac Vindices, offerrem.
Quanquam vero me haud fugit,
non par, aut dignum Vobis, hoc
munus esse, qui longe maioribus
estis superiores: nihilominus ta-
men, cum ferre non possem, ut
diutius meum nomen in Vestris
tabulis pateret, consilium omni-
no cepi, gratam minimum meri-
torum memoriam sanctissimo
mentis cultu Vobis probare, ani-
mumque eo intendere, ut mei in
Vos obsequii, ac declarandae pie-
tatis, extaret qualiscunque testifi-
catio, aut monumentum. Nam
pro incredibili beneuolentia, qua
mitioribus litterarum studiis addi-
ctos homines fouere consueuistis,
me, diuumque fratrem, ab omni
tempore, quod in hac Academia
transigimus, omnibus semper
modis patrocinio Vestro summo
com-

DEDICATIO.

---

complectendos, ornandos, tuendosque adeo suscepistis, ut panegyrum pro me ipso Vobis dicere, nisi temporis angustis excluderem, omnino deberem. Nullum profecto patrocinii, vel beneuolentiae, vel propensae in nos voluntatis, testimonium excogitari potest, quod a Vobis Maioribusque Vestris ultro libenterque profectum, non fuerimus fratres experti, dum ad Vos in tanto dignitatis fastigio constitutos, primum adire subuehentes, gratiose et blande, ut audeamus, inuitastis: admisistis postea, quoties opus nobis fuit, libentissime, Epistolas fratris in primis excepistis benigne, ad litteras, quoties Vobis redditae fuerunt, ut documento sunt hae, quas in praesens Vobis, litterarum dignitatis Amplificatores, demisse confecturo, pergratiose et amanter respond-

DEDICATIO

Respondistis, et omni gratia et honore cumulastis, studiaque nostra haud in obscuro iacere voluistis; verbo, tantis nos beneficiis affectos a Maioribus Vestris, Vobisque, fuisse confiteor, ut ne Vos quidem, si gratia et benevolentia in nos Vestra metiantur, maiora tribuere cuiquam possitis. Quin si ab his discesserim, nec has causas esse putarim, cur fratris Epistolas Vobis sacras esse iuberem, moveret tamen me ipsa Respublica, in cuius conservanda salute, et dignitate, auspiciis *POTENTISSIMI POLONIARVM REGIS ET SAXONIAE ELECT.* omnem cogitationem et mentem fixistis. Hanc enim, temporum calamitosissimorum iniquitate afflictam, Vestra virtute, constantia, et sapientia, restituere quotidie laboratis, et nunquam oculos ab eius custodia defle-

DEDICATIO

flectitis, sed omne tempus
strum in Saxoniae dignitate
plificanda, in commodis aug
dis, et felicitate civium, pro
porum ratione procuranda, i
fis omnibus, quae impedieme
erant futura, occupatis, atque
gularem in *REGIS NOSTRI* oc
prudentiam testatam facitis,
dies novis exemplis confirm
quae in omnium saeculorum
moria vigeant. Nec inter
titis, pro sanctissimorum mu
rum Vestrorum auctoritate,
coetui sacro consulatur, et
entiae studia, quae Vos State
ac Vindices habent, et Vestre
primis praesidio fulciuntur, flo
ant, perpetuique incrementis
geantur. Haec summa, Illust
sime, et Perillustres Domini,
Magnifici Viri, Patroni obseru
di, Vestra fides, vigilantia, vis

DEDICATIO.

---

genii, et praeientia consilii admiranda, inuictaque in efficiendis constantia et industria, cum omnibus cognita sint et perspecta, et disertissimorum hominum praeconia superent, has infinitas laudes, et plus iusto volumine cumulandas, animo meo tacite contemplantur, atque in pietate, quae clientem decet, desinam, et in admiratione Illustrissimi, et Perillustum Excellentiumque, et fama meritisque celebratorum Nominum, quae nemo in hac studiorum umbra assequitur, religiose acquiescam. Quod restat, Diuinum, Praepotensque Numen, votis precibusque supplex obtestabor, ut hanc felicitatem, Vobis propriam velit esse perpetuam, quo publicam rem praeclare, quod facitis, quam diutissime ornetis, et, quod in extremo optandum, lumi-

DEDICATION

Iumina Gentium Vestrarum, Familiarumque, semper nobis ac universae posteritati luceant, splendoremque omni temporum statuerunt, ac latius se diffundant, nullo casu minuantur, nulla tempestate laedantur, nulla denique saeculorum caligine obruantur.

ILLVSTRISSIMAE,

PERILLVSTRIVM,

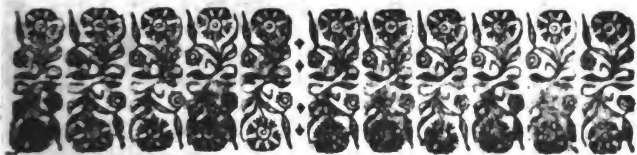
et Nobilissimarum Excellentiarum
Vestrarum

Vitembergae. cl. bCCXI.

III. Non. Sept.

Obsequentiissimus observantissimusque

H. L. SCHVRFLEISCHIV

PRÆFATIO.

Non male profecto de re litteraria promeriti sunt, qui doctorum Virorum Epistolas, de gravissimis elegantioris doctrinae argumentis exaratas, atque ad idoneos verae eruditionis existimatores perscriptas, solícite collegerunt, collectas in ordinem redegerunt, atque in istum redactas publici iuris fieri curarunt. Etenim in illis selectissima variarum, ac præstantissimarum rerum capita continentur, quae varietate et vtilitate sua non modo afficiunt animum, sed retinent etiam et mirifice delectant. Praecipue igitur commendandae sunt, quae Historiam nostri aequae ac praeteriti temporis tam sacram, quam profanam, egregie illustrant,

X

strant,

PRAEFATIO.

---

strant, statumque diuersorum regnum, et rerumpublicarum, ac maxime momenti controuersias, de Imperiorum successione, aut religionis ritibus, motas, nec cruentis bellis, uel fortuna gestas, sopitas, breuiter summumque exponunt, magna cum libertate iudicandi, persaepe repraesentant. Tum vero prorsus eximia sunt quae accuratis de scriptoribus in omni eruditionis genere illustribus, eorumque ingenii monumentis iudiciis relictae sunt, ac de elegantioris doctrinae praesidiis, litterarum incrementis, optimis librorum editionibus, doctorum Virorum uitis, honoribus, fatis, ceterisque, obseruatu dignioribus rebus, nunc instruunt iuxta informantque. Cui generis Epistolae, quae passim extant tantum abest, ut eruditis, ex aequo bono de iis iudicantibus, displicuerint ut communi fere omnium plausu acceptae fuerint, et maiorem in modum commendatae. Quas inter si principis loco SCHVRZFLEISCHIAN. collocauerit, iustissimum certe pretium illis statuisset, nec quicquam gratiae;

PRAEFATIO.

---

favori hic dedisse, videbitur. Quod si enim a sermonis puritate, atque elegantia, qua nitent, discedamus, pretiosissimam variae, copiosaeque, ac per amplissimos eruditionis campos longe lateque se diffundentis, doctrinae suppellectilem, rerumque maximarum notitiam, cum reconditae antiquitatis peritia non mediocri coniunctam, in illis animaduertimus pariter atque admiramur. Quamobrem gratiae merito habendae sunt Celeberrimo Auctori, quod summa diligentia, ac singulari cura, eas non modo conscripserit, sed posteritatis quoque gratia conseruarit. Neque vero temere existimandum est, eum, temporis fallendi causa, in conficiendis iis occupatum fuisse, operamque hinc et industriam suam male, aut frustra, collocasse. Qui enim ita iudicant, animum, inuidiae stimulis percitum, haud obscure produnt, et temeraria summi Viri sugillatione famam ac laudes suas, quas alioquin mediocres habent, Giganteo, impari tamen et infelici conatu superstruere laborant. Cuiusmodi imperitum, et in iudicando praeceptu eru-

PRAEFATIO.

---

eruditorum vulgus , parum mora
nec dignum iudicamus , in quo v
sius refellendo tempus et chartan
damus. Ipsa enim Schurzfleischi
ditio , in luce atque oculis hom
sita, iniquos hosce maleuolorum se
nes facile dissipabit , quippe de qu
hil tam magnificum praedicari p
quod eius summae virtutes no
perent. Speramus itaque, ac cert
bis pollicemur, fore, vt Epistolae h
meliores, ac magis idoneos arbitr
cidant , ac vel sola praestantia
apud omnes bonos se se
tueantur.

I

ILLUSTRI HERMANNO WOLF-
RAMSDORFFIO.

Ermultum pa-
triæ interest, quod Te
aulæ fastigio impositum
videt, et mea etiam pri-
uati hominis refert, ut eo
honore, in quo positum
Saxoniae decus est quam
diutissime fruaris. Sero

autem hunc animum gratiæ tuæ deditum ape-
rio, siue viribus meis per se exiguis, quum par-
tes obsequii explendæ sunt, siue studiis me-
diocribus, quum aliquid expectationi aulicæ
effingunt, diffusus. Nunc vero tandem ere-
xisti me prorsusque confirmasti, ut credam,
rationes studiorum in umbra delitescantium
Illustrissimæ Excellentiae tuæ non displicere.
Nam et comitas tua admirabilis est, et volun-
tas in literas prope fidem excedit, et dexteri-
tas insuper conficiendi negotia singularis pas-
sim celebratur, ut læter penitusque exultem

A

quo-

quoties recogito, quanta benignitate homines de omni spe deiectos complectaris. Multos fouisti et me ipsum, cum lubrico iuuentis aberrassem: plures ornaſti beneficiis, commendatione etiam grauiſſima de omnibus mereris in hunc usque diem, ut nemo non intelligat, abs Te diligi et probari iuvenes in honestis studiis defixos, planeque laudem excitatos. Id vero ſigillatim ad Christophorum Bergmannum pertinet, quem tuendum ſuſcepisti, mihiſque per clementiam mandasti, ut de exploratis eius dotibus Illuſtriſſimum Excellentiſſimumque Gedorffium referam, operamque pro eo accipere eſt, fouendis eius ſtudiis utilem probe. Quod Domine, ita faciam ſedulo, itaque curabo diligenter, ut ea in re pietatem amari, religionemque obſequii perſpicere poſſis, Tu præcipue Heros in toga Maxime, qui iuxta cum Illuſtriſſimo Senatu ſecurius mihi perſugium præbuiſti, ſtudia mea valido patrocinio defendiſti, quique mihi illi Principi conſulis, qui iacentem in ruinis Academiam fulſit, munificeque diuitiis ſubſtituit, iamque id votis noſtris conſecutus eſt, ſedendo vicerit æmulos paceque triumphabit. Ita vero Deus Immortalis omnia conſilia, labores, inſtituta tua, fortunet, ut cum ego aſſequi non poſſum, merita et laudes poſteritas verbis exæquet, ac victuris ad æ-

nitatem monumentis commendet. Vitembergæ Saxonum, A. cIoIo CLXXIX. IV. Calendas Quincti 1.

II.

IO. ANTONIO SCHURZFLEISCHIO.

artis salutaris Candidato.

Rationes meæ ita ferunt, ut te commoneam de variis rebus, quas tibi credo iucundissimas fore. Res Titii versibus persecutus sum, ut intelligant homines, me ab eo studio non esse alienum, ad quod ingredendum et perficiendum multi et doctrina, et ingenio præstantes viri me semel iterumque cohortantur. Nunc ea quoque me oblectant, quæ euagantur liberius, minorique cura metiendi pedes numerosque constant. Nec tamen omitto seria, et LXX. identidem euoluo, et naturam rationemque eius linguæ et dialectorum omnium diligentissime perscrutor, atque exempla ex auctoribus, quotquot occurrunt, præstantissimis peto. Atticam demonstro in Aristophane, Doricam in Pindaro, Ionicam in Homero, Aeolicam in Alcaeo et plerisque aliis monumentis, quæ etiamnum sunt in manibus, passimque tibi occurrunt. Cui instituto, per se difficili et molesto, lucem afferunt Grammatici atque interpretes veteres, Eustathius, Tzetzes Didymus,

dymus, Gaza, Chalcondyles, Moscho-
 quos ferius, quam expectatio mea ferre
 adeptus. Patres etiam, scribendi gene-
 screpantes, lego, et pro eo ac possum co-
 do. A Iustino subtiliter, a Chrysoston
 piose, differuntur omnia et explicantur
 dubito, quin in altero characteris ph-
 phici, in altero imitationis Aristophan-
 stigia deprehendas. Placet etiam mi-
 filius, Caselioque in primis est amatus,
 cur in suspicionem vocaret Athanasius
 est hic scribendi locus. Tu interim
 inscriptionum, quæ Poesin quodam
 imitatur, exerce, atque in eo genere pr-
 tibi sequendos Octavium Boldonium
 rolum a S. Antonio, qui cum labore
 clare susceperunt. Ex Batavia nunci
 Ordines omni studio operaque pro p-
 niti, cupereque, ut Anglus in coepto
 liationis munere perseveret. Græu-
 dem pergit in edendis castigandisque
 ptoribus optimis, Florum acuminib-
 videntem summa cura illustravit, noti-
 riis auxit, Iustinum pari diligentia e-
 accurateque recognoscet. German-
 tatur, ut Germanorum opuscula n-
 finant, in primisque videant, ut Reine-
 domanni, Bosii et Buchneri scripta
 uione et tenebris vindicentur. De
 Florum et Iustinum edendis, magnop-

misit, fore in iis multa singularia et rara, vulgoque haud obseruata. In Anglia exitura sunt in lucem omnia Iamblichi opera. Suidas Beueregii breui veniet in nostras manus, quem multa diligentia curat vir doctus et laboriosus apud Anglos. Stephanus, de Verbis pari diligentia castigatus auctusque, lucem videbit, eruditisque utilitati erit. Catani Plinium, diu est, quod desidero, cujus Suidam nuper sum nactus. Hieronymum Græcum Daumii, doleo, Florentiam esse missum, unde forsan non facile repetamus, præcipue me pungit, quod, quum omissus sit in Bibliotheca Patrum, et super eo vertantur controuersæ, nos eo thesauro nimia ejus viri indulgentia priuati simus. Illud vero laudandum est in exteris, quod suorum scripta conquirunt passim atque certatim edunt, nos soli erga nostros iniqui sumus, velut obliiti virorum, quos habuimus hic, maximorum. Audio Blondelli comparisonem Pindari cum Horatio institutam exiisse in lucem, quam vehementer desidero. Omnia enim ejus viri egregia sunt atque climata, præterquam in causa Gallorum, quam ita disceptat, ut non pauca in contumeliam Imperii Romanorum composita obseruare liceat. Aratum, in Angliarum ac nondum visis annotationibus auctum, breui spero ad me perlatum iri. Vale.

fi volumen tertium scriptorum Ecclesiasti-

corum ex Gallia curabit VVustius, vir m
amans, et continuationem recentioris histo
riæ a me pactus, cui eo minus defuturus sum
quia valde commodis meis studet. Patini
diligentiam nuper iterum singulari num
rum volumine, luculento satis et præclar
probavit. Mihi negotiis districto non v
catedere, quæ diu affecta habeo, nisi quæ
opusculum de *Vitricis Ecclesiæ* molior, quod
efficiam, ut breui videas. Vale Vitemberg
Saxonum. A. clō lōc LXXIX.

III.

SAMVELI STVRMIO,
Med. Licentiato.

LItis nuper coeptæ expedita ratio est,
dicas, sententiam, abs te confectam, m
dum formamque compositionis versibus C
micis adstrictæ præ se ferre, propterea quod
in eiusmodi inscriptionibus character præ
sæ non ad amissum servari potest, præserti
quum notæ ad annos significandos adhibe
tur. Ita vero non difficile est adferre tes
monia, quibus probes nihil admisisse te præ
ter contraque Latinitatis leges. Plautu
dabo, scriptorem classicum et probum, q
defendendi pariter, atque *defensandi* verbu
recte atque eleganter satis, sine præpositione
construxit. Eandem viam ingressi sunt Po

præstantissimi, Virgilius et Horatius, ac *defendere* sine adiectione extulerunt. In tempestiva ergo et inutilis diligentia est, quæ ea vocat in dubium ac suggillat, quæ certa sunt passimque explorata. Tibi vero apud Viros doctos facile perfugium erit, nec spe tua frustraberis, si consilium sententiamque Ordinis nostri exquiras, cum id eiusmodi negotium sit, ut breui tempore confici explicarique possit. Ceterum in prosa, quum vel oratio, vel historia scribenda effingendaque est, sensus plani et graues, ut sic dicam, exiguntur, adeo quidem, ut ibi ad virtutem indolemque sermonis pertineat, ne aliter, quam cum præpositione, coniungatur, prout habet notionem auferendi et amouendi ab aliquo, de cuius commodo statuque conseruando agitur. Eo modo *defendere ab inimicis, ab hoste vitam*, ex usu Latinitatis dicitur, non ut vulgus loquitur, *contra inimicos, contra hostes*. Sine præpositione *defendere* est *repellere*, ut, *defendere bellum, defendere vim*, quæ, et huius generis alia, neminem, vel mediocriter eruditum, fugiunt, alioque spectant. A. C. Ioc LXXIX
III. Cal. Quinctil.

IV.

AMICO CVIDAM.

A Dhuc inter spem metumque Europa est,
nec dum omnia negotia confecta explicata

cataque sunt, ut non iterum in periculum
nire queat. Brandenburgicus resistit po-
latis Gallicis: Suedi pariter obfirmati sunt
repetendis iis, quæ amiserunt, cupiuntque
is quam primum ex possessione Pomerania
dimoueat. Interim de Cæsaris auctoritate
multum sane mea opinione deminui
quod sinat Gallum progredi in patriæ vi-
ra, et auctoritate Imperii abuti, quod præ
consuetudinem est, contraque iura et leges
Summum rerum arbitrium iudiciumque Ger-
mania habet, quod Gallus mira rerum con-
uersione in se trahit, conniuentibus Cæ-
sar et Principibus: Si quid enim expromend-
si quid executioni mandandum est, Circu-
rum Principes præsto sunt, qui ad eam
conficiendam adhiberi possunt et debent.
Nunc vero externo Regi omnia licent, vti
iubet, moderatur omnia, pro ut ipsi utili-
detur. Quod sicuti inglorium est, ita of-
fendit male constitutas Germaniæ res, discor-
dia, æmulationes, neruum reipublicæ im-
minuit. Quanquam nec defunt causæ inuicem
erga Brandenburgicum, quas religioni et
iuribus, decretorumque Imperii reuerentia
oportebat. Sed quia potentia vicinos as-
pexit, his pariter atque exteris suspectum
Nec inficiari ausim *Reformatorum* con-
sæpe feruida, et exitu misera fuisse.
nit hic in mentem Friderici IV. et V. E-

latinorum, qui ex pernicio Austriorum captabant crescendi occasionem. Nuper legi acta Donavvertensia, in quibus multa inveni egregia et obseruatu digna, de quibus si ferat occasio, inter nos aliquando colloquemur. Spinæ balænae, quæ in templo arcis suspensæ sunt, lapidibus annuero, quoniam nec carie infestari, nec cultro scindi possunt: præterea deest cavitās, quam alioqui in spinis illis licet reperire, meminique in urbe marina fuisse spinas ceti suspensas, quas mox putredine corruptas auferri oportuit. Sane enim pinguedinis aliquid in meatibus delituit, quod vitari protinus foedarique coepit. Illud vero ridiculum est, planeque ineptum, quod ex Palæstina nostræ istæ, si Diis placet, spinæ asportatæ dicantur. Nullæ enim ibi balænae capiuntur, sed in mari Septentrionali earum sedes est, ut sic quoque intelligi possit, nullam fabulam esse solam. Ad extremum opto, ut defensor, propagatorque libertatis Germanicæ DEUS causam communem ne deserat, pacemque in universum, sed honestam et perpetuam instaurari patiatur. A. C. 15 CLXXIX,

V.

AMICO CVIDAM.

GAudeo quidem, me apud te in aliquo numero esse, sed doleo contra, improboque

A 5

que

que istam profligatissimam leuitatem, quæ tibi, rerum tuarum satagenti, vim iniuriarumque attulit, nec parum me senatumque Academicum commouit. Nihil tua causa optinemus, et honorem æquissimo iudicio deferamus, qui cum vitæ, tum doctrinæ tuæ, famæ eximiæ ac singularis, rationes multo exploratissimas habeamus. Homini isti, a maiorum virtute aberranti, manus iniecta est, nec ignoramus, totum istud factum magis ad fortunam, quam ad culpam tuam, pertinere. Nemo enim credat, in loco tam eleganti esse homines tam effrenatos, ut transeuntes inuadant indigneque tractent. Quare, pro fide et auctoritate muneris perquirimus rationes et testimonia, quibus coarguamus hominem et more forensi conuincamus, conuictumque poena Academica adficiamus. Tibi verò quid ea in re, iam ad magistratum delata, videatur, prima quaque occasione potes referre, meumque tibi adfectum multo prolixissimum spondere. Cal. Sextil. A. c. l. l. CLXXIX

VI.

AMICO CVIDAM.

Magna amoris vis est, qui homines voluntatum similitudine conciliat, habetque incundam recordationem, et veram profecto, me iudice, felicitatem præstat. Nam, aliena

naappetere, et ad se non pertinentia ambi-
re, miserum est: versari autem inter libros, et
explere animum voluptate literarum, vera
laude non vacat, etiam in prædio, a strepitu
hominum sciuncto. Plinio, crede mihi, ni-
hil optatius accidere potuit, quam, cum ru-
riesset, ceram et pugillares fumere, legere,
excerpere, munereque liberalis hominis per-
iungi: eo magis, quod, de sententia Philonis,
qui scribendi ratione Platonem æquauit,
Claudiique ævo maxime eluxit, *unum sapien-
tis bonum est, recte agendo adspirare ad immor-
talitatem.* Bartoli, Baldique insuaue scri-
bendi genus cur te non delectet, haud qua-
quam miror. Viri enim illi doctrinæ anti-
quitatisque studiis carebant, quibus nunc
quidem abundamus, multoque feliciores su-
mus. Seckendorffii vero monita et exem-
plum recte sequeris, Viri in summis reipubli-
cæ negotiis iam pridem cogniti, et, si virtu-
tem specto, admirabilis, quem Germani mil-
le exteris opponere, eiusque consilio, tan-
quam scuto Aiacis, inniti possumus, ego ve-
ro et tu eius patrocínio spes incertas firma-
re, fortunamque solari. Vale. Eid. Sextil.
A. cl. l. CLXXIX.

VII.

*Illustr. ARNHEMIO,
Curie Fl. Præsidi.*

JUcunda mihi sermonum pariterque mandatorum tuorum recordatio est, propterea, quod multis beneficiis abs Tua Excellentia ornatus sum, vidique coram, quae absens non credidissem. Enim vero, omnia tua instituta, consilia, rationesque muneris, in uniuersum pietate ac prudentia singulari fulciuntur, spondentque mihi laetum ejus voti, quod Pretschii pro te feci, euentum, dum optauī precatusque sum, ut perpetuis heredibus gentis tuae gloria innitatur, quam expedit his munimentis firmari, ut Principis Electoris dignitatem, aequē in toga, ac diuus Pater in Sago et castris, defendas, recteque consulas, et quae molesta alias perplexaque sunt, ea omnia dexteritate tua facilia explicataque reddas. Haec scribenti adferuntur literae, quae nunciant, pacem Danos inter et Suedos iam pro confecta haberi, quanquam Franciscus Egon Furstenbergius cupit, suscitari bellum, multumque negotii faceffit F. Belgis, cum ob restitutionem Traiecti ad Mosam, ubi Coloniensis quoque ius habet, tum ob Argentorati negotium, aliasque haud plane nullius momenti causas. Eodem tempore perfertur liber Raimundi Lullii, Balearis, qui

qui reconditas Chemicorum artes continet, Testamentumque, quod ad Carolum Andegauensem, regem postea Neapolitanum perscripsit. Ad extremum, oro Te, Illustris Domine, ut deinceps quoque patrocinio tuo me ornes, clientemque veterem more tuo, id est, benigne et constanter, complectaris. Ego precibus votisque ab Immortali Deo impetrabo, ut æternitatem Stirpi, et gloriam successusque inuidendos ac perpetuos tibi ac genti tuæ largiatur. A. clb.
b CLXXIX.

VIII.

JOANNI CHRISTOPHORO FUG-
MANNO.

DUbitationes tuæ nec iniucundæ, et antiquitatis nomine mihi imprimis sunt pergratæ; propterea, quod Ciceronis Iurisprudentiam peropportune mihi in animum reuocarunt. Existimo autem *gentiles* recte esse descriptos, quatenus, ex instituto veterum locutus Cicero, diminutionem capitis magnam intellexit, quippe quæ cum morte paria facit, iuraque sanguinis tollit, quantum ciuiles effectus denotantur. Itaque omnino dicendi sunt *gentiles*, qui unius gentis nomen et commune ius retinent, neque aut ciuitatem et libertatem simul, aut ciuitatem solum, amiserunt. Qui enim al-
teru-

terutro modo capite deminuuntur, iureQ
ritium non sunt *gentiles*. Non ergo est, c
scrupulum tibi iniiciat minima capitis der
nutio, quae quamobrem illuc non spect
ipse tu iam causam vidisti satis penitusque c
plicasti. De testamento Felicis, quod sup
est, puto ex mente et verbis sequi, alteri
eius testamentum, quod, accurate con
ctum, valere cupiebat, ideo non valuisse
quod, per imprudentiam, aut alia re, mort
ue, impeditus, præcipuum testamenti actu
qui signatione continetur, omisisset: al
rum autem, quod valere non cupiebat, ea
ne ex causa valuisse, quod necessaria et præ
pua testamenti ratio ex præscripto iuris, p
eo ac par est, non defuisset. Haud enim
tinet dubitare, quin ita factum sit, quum
cti narratio plana est, quam ex ingenio co
minisci aliam, coniecturaque leui aut sus
cione mutare, nullo boni interpretis arg
mento licet, A. c. b. b. C LXXIX.

IX.

AMICO CVIDAM.

Disputatio, de Anticipatione Numi
perquirat reconditas Philosophiæ St
cærationes, quas Gassendus accurate eru
perspectasque maxime habuit Lucas Hol
nius, Vir ævo nostro doctissimus. Gass
dum vero plerique tirones describunt, c

cum nihil legerint, videri tamen volunt legisse penitusque inspexisse. Non aliter quidam cum historia agunt, et antiqui Fœderis antiquitates colligunt, prorsusque compilant, utentes opera Gallorum Anglorumque, et Varenii Commentarios in priores libros Mosis intempestiua diligentia exscribunt. Qui Vir Hebræarum litterarum multo est peritissimus, sed libris subsidiisque eget, sensum autem diuinioris Scripturæ rimatur egregie, diligenterque interpretatur. Ioannes Musæus, cum in absoluendo contra Theologum quendam opere laboraret, gnauiterque hoc ageret, ut defensio quam primum confecta esset, nec opinato apoplexia impeditus est, quo minus inceptum perficeret, forte, ut sic rei publicæ sacra tranquillitati tandem consuleretur. Nunc enim ratio sarciendæ concordia inita est, ut mutuo silentio coepta ista list tandem finiatur. A. clcl CLXXIX.

X.

GEORGIO SCHUBARTO,

P. P. Jenensi.

L iteras tuas, eleganter politeque scriptas, dudum accepi, et Biellkio, cum Lipsiæ essem, salutandi tui negotium dedi, quod quin curauerit, eius in me studium, non sine dubi-

dubitare, præsertim, cum de honesto profito et laboribus, multa cum laude abs Te scep-
tis, referret. Ego, quoad tuis com-
dis, honorique servire, aut quacunque o-
sione de studiis tuis bene mereri potero, r-
prætermittam, cum is sim, qui amicis nul-
officiû negare velit, præcipue tibi, q-
una recti voluntas mihi conciliavit. Nu-
neque id diffiteri possum, magnopere la-
tus sum, quum audiui, partes Professoris
demici tibi fuisse impositas, quod simi-
resciero, pluribus tibi gratulabor. In p-
studii, quod in Romana antiquitate col-
bis, Pighius, Lentulus, Bisselius, Boeck-
Viri Clarissimi, multa egregia industria
iumenta adferent, grauiterque et cor-
docebunt. De viris apud externos, que
fama prædicat, ingeniumque magnos
forte non consultum, nec tutum est, d-
guere, qui pares esse volunt. Nosti d-
rum æmulationes hominum, dissidia, r-
quanquam inter Gallos Emericus Bigo-
Florentiæ Antonius Magliabechius, al-
bi, multum clarent, et nomen, existim-
nemque in dies augent. Græuium no-
ipse tu nosti, Virum ex fide et doctrina
manis æstimandum. In Anglia fo-
coniurationis multos deterruit, qui ma-
alioqui in rebus Geographicis, et Orie-
bus atque Ecclesiasticis elaborant. N-

lis enim scientiae studium hominibus vacuis relinquo, et volo, ut Celeberrimum Schil-
 rerum in primis nomine meo salutes. Vi-
 tembergae Saxonum, inter alia et inuisentis
 amici impedimenta, prorsusque festinanter.
 A. clb CLXXIX.

XI.

ANTONIO MAGLIABECHIO,

V. C.

QUod saepe multumque in votis habui, ut
 literae meae Florentiam perferrentur, id
 hodie fortuna mihi offert, quum de itinere ad
 vos suscipiendo certum me reddit iuuenis
 quidam honoris mei per studiosus, nomine
 Zeebaurius, patria Ratisbonensis, et ciuis
 huc dum noster. Is praesens tibi dicet, quid
 de nomine tuo clarissimo sentiam, quantum
 amoris tuo tribuam, ut credere possis me in ea
 quidem parte nulli popularium tuorum esse
 concessurum. Librum, nuper a te missum non
 aliter, quam sempiternum beneuolentiae
 tuae pignus, seruabo, passimque praedicabo,
 relaturus imposterum gratiam, si occasio sit
 vicissim bene merendi. Illud vero assidue et
 sine fuce facere soleo, ut quotidianis sermo-
 nibus meis publice priuatimque celebreris.
 Nec disciplicet studium in te meum Viris
 cordatis, maxime aulae proceribus, qui mul-
 tum te amant. Ego, ut de meis hoc addam,

B

hij

his diebus aliquid operae posui in veteri Burgundiae regno, penitusque id perquisitum quod, simul ac ad exitum perduxero, Florentiam curabo. Diu autem est, quod Cl. Arnoldus nihil ad me perscripsit: nunc vero non dubito, quin lemmata haec pro eo, ac fides, amore, accipias, mihi que fauere pergas. Ceterum Doctissimus Vir, Henricus Noricus, quem ob variam lectionem, iudiciumque ex asse consentiens aestimo, per officiose, id quidem tibi graue non est, salutetur. Ca. Octobr. A. cl. 15CLXXIX.

XII.

JOANNI SCHEIBLERO,

Sacrorum Iuliaci et Montium Praefecto.

Filius tuus, Petrus Christophorus, virtutibus, eruditione egregius, ita hic ingressus, passimque commendauit, ut nullo testimonio egeret. Praeterquam enim, quod virtutem eius per se amaui, et si hic diutius versaretur, ornandum duxi, literae quoque tuae multum apud me valuerunt, ut meum complecterer, qui nomine et animo magni nominis auos paternum Christophori maternum Petrum Haberkornium refert. Illi nihilo segnius tuas laudes imitatur. Illi vero maiorem in modum abs te peto, Vir celeberrime, ut filio aulam ingressuro, ratio

ad suscipiendum institutum utilissimas praescribas, ut posthac prudentiam, quae in vita et aulae luce valet, sibi ante oculos ponat, et, quod ibi optimum reperit, sequatur. Fallax, vafrumque saeculum noscere et quotidie explorare licet, ut vitemus insidias, circum specteque viamus. Saepe enim cum iis fortuna nos coniungit, qui, si nos haud meliores doctioresque, certe cautiores reddunt. Quod utinam lubrica iuventus in animum demitteret, daretque pariter doctrinae, et prudentiae, operam, prauosque mores, etrixandi studium auersaretur. Longe rectior filio tuo mens contigit, quae sponte sua per optima vestigia incedit, et ingenii gloriam deliciis ac vanitatibus ineptientis saeculi anteponit. Ego et dico ingenue; et sine fuce existimo, si is filius tuus coeptum curriculum uno tenore conficiat, dignum fore quouis amplissimo Academiae munere. Quod ut ei exsententia eueniat, opto, nec ulla in re ipsi unquam deesse volo. Interim te DEUS cum nobilissima familia diutissime seruet. Non. Octobr. A. cl. l. CLXXIX.

XIII.

AMICO CVIDAM.

Multa et varia sunt, quae communicare mecum voluisti, nec me fugit, pleraque obscura esse, et difficultatibus impedita.

Chronicon Samaritanorum, quod plerique laudat Hottingerus, multis fabulofertum, caute legas, suadeo. De Cath Armeniorum Doctissimus Petitus, in suis Lectionibus grauter docet, veritradit, quam Micraelius. Cadamustil saepe multumque euoluo, nec me preternitet. Historia Iacobitarum, quæ IoCLXXV. Oxonii in lucem emissa, exigua brevisque est, ac præfert auct Iosephum Abudacnum, siue Barbatum, Memphitanum. Dum hoc scribo, videntem Bangii, qui Barbati Menip forte autem Memphitici legendum, nomen facit, in Coelo Orient. p. 202. Estem liber, ut recordor, A. 1651. Louardit, Speculumque Ebraicum in quo quod succisiuis horis perlegi, ut cum antiquitatibus, unde digressus iam olim in gratiam redeam, animumque vo perfundam. Zagozabi confessio in quot abhinc annis fuit suspecta, lae Ludolphum nuper id planum euic reddidisse, atque adeo me in ea se confirmasse. Institutum interpre multa, crede, subsidia postulat, quibus ficias, sane vereor. Apparatus lingvarii codices, immensa lectio, diligenter defessa, iudicium singulare eo requirere. De interpretatione scripturae aliqu

tus est Michael Nethenus. Etiam tibi com-
mendo Cocquii observationes Critico-Sa-
cras, succi plenas. Nec ignorare te volo,
Gatakeri opuscula apud me in pretio haberi,
quæ cupio optoque, ut omnia ex Anglico in
Latinum conuertantur, iunctimque edantur.
Hic enim sacerdos multo eruditissimus fuit,
et Hellenismi contra Pfochenium propu-
gnator acerrimus, qui Graecam linguam a
Jo. Boissio didicit generumque suum Fran-
ciscum Taylerum in studiis adiuuit, et versio-
nem Targum Hierosolymitani approbavit.
Suiceri Hesychius utinam euulgetur. Schre-
uelii enim jam diu spem meam fefellit. A. c. 1719.
bCLXXIX.

XIV.

PATRONO CVIDAM.

Ex orientis huius anni tempus me pietatis
et obsequii admonet, pariterque flagi-
ta, ut, formula veterum, faustas felicesque
Calendas Ianuarias tibi voueam, haud igna-
rus, quid facere debeam, quum partes mihi
imponit necessitudo, ut magnopere te co-
lam, qui alioquin opto assidue, venerorque
Deum, ut saluum te atque incolumem diu-
tissime conseruet. Praeterquam enim, quod
id mea obseruantia exigit, ratio quoque me-
ritorum tuorum postulat, ut pro te vota faci-
am, quia salute tua certe studiorum meorum

B 3

salus

salus continetur. Feliciter ergo humum in eas, et felicissime conficias ac. Deinde abs te peto magnopere, ut librorum subsidia mihi cures, Principemque emiges, uti se mihi facilem praebeat ac indigentem. Ioannes Strauchius, qui nonnullamque multis et reconditis scriptis illustravit, Giessae, cum ad faciendam remdissimam se compararet, ex insperato mortuus est bibliotheca, quid constituerit, nescio, filios reliquit aut dissimiles, aut de genere qui ea uti non possunt. Audiui, vendidisse Academiae Giessensi, si pretium in quo acquiescere posset, sed conditio accepta est, hinc Fabro cuidam Fratribus destinavit, si vera ad me fama periret. Abundavit enim doctrinae et librorum fidiis, et in civili pariter et sacra antequam incredibiliter profecit. Vergentem aemulum industriae Zieglerum vidi, quae est, eum in plerisque sibi praequando ipse hoc tale institutum suscepurus. Sed aliquid illa opera diutius Amoenitatibus Iuris Canonici ostentianus autem, quod doleo, nondum solutus. Quinque enim, ut recordationibus constat. Non autem necessaria studii adiumenta, librosque selectissimos habuisse, multisque sumptibus adferendos curavisse, prope enim e

cameum libris emendis se exhaustisse, ac more veterum in re tenui acquieuisse. Proxime in Frontonem Ducaeum incidi, cuius monumenta, quae in pleraque Patrum opera extant, prorsus egregia sunt, et digna, ut ab unoquoque legantur. Non ita pridem mihi allata sunt itinera Asiae a quodam Ioanne Baptista Tauernierio, Barone scutato descripta, quae multa recondita et vulgo ignorata comprehendunt: artes et secreta quaedam Turcarum feliciter aperit, et, cur hodiernus militiae praefectus patri, raro quodam et inaudito apud barbaros exemplo, suffectus fuerit, copiose exponit. Dresdae fuisse, in primi libri aditu videre integrum fuit. Editio, quam quidem ego oculis usurpavi, recusa est apud Batauos, audio vero, quempiam fuisse, qui eum in plerisque refellere sit aggressus. Alioqui fatetur, quadraginta annos se in itinere illo infumasse. Eodem tempore in manus meas venit liber de veteri et noua Sparta, cuiusdam non inelegantis Galli, Guiljelmi, in quo non pauca a Cragio diuersa extant. De statuis opus et insigne, et luculentum est, optoque, ut, quod est reliquum, diligentia auctoris expleatur. De historia sentio, nec artem esse, nec scientiam, si proprie loquaris, quoniam ab artibus atque disciplinis, et omnibus iis doctrinis, quae ratio-

ne.

ne generali comprehenduntur, tota forma
 atque ratione tractandi seiungitur, prorsus
 que separatur. Haud absurde vero tu *facultatem*
 dixeris, quando non ignoras, adiu-
 menta industriae eximia, nec vulgaria, requi-
 ri, quae permultum possunt, si apte adhibeas
 sed per se non suffectura, nisi vim, faculta-
 temque animi egregiam atque singularem
 afferas, et doctrina usuque ita expolias, ut
 totum hoc negotium, quod certe in rebus
 singulis positum est, dextre perficiatur. Non
 enim tibi placet, quod ex triuio arripitur, et
 affectum duntaxat, aut tractatum obiter, ne-
 que accurate et omni industria est elabora-
 tum. Locus apud Iosephum dubius vexa-
 tusque est, quem docte et diligenter tracta-
 uit Ioannes Seldenus, eo in libro, quem
 composuit de successione in Pontificatu
 Hebraeorum, et erudita quidem coniectura
 suppleuit, ac, *tribus viginti quatuor*, scriben-
 dum esse, affirmavit. De Clementis Roma-
 ni epistola non dubito, esse veram et germa-
 nam, etsi ex nostris id negant Hulfemannus, et
 Calouius: subdubitat Dannhauerus in Chri-
 steide in *Addendis*, p. 1042. pro cuius tamen
 veritate supra sententiam dixerat, quem se-
 quitur Bebelius, sed non est causa, cur ab us-
 tata sententia discedamus. De Clopper-
 burgii opusculis nolim diffiteri, multa in i-
 sse docta, nec ignoro, eum saepe multum

que legisse, et secutum fuisse Ludouicum de Dieu. Cheitomaei, in primis Gatakeri monumenta et Pfochenii, hortor, ut sedulo peruoluas. Gatakerus Vir | quidem eximie doctus fuit, sed in eo ludit, operamque perdit, quod in *charactere idiotico* latibulum quaerit, ut declinet argumenta, grauiterque eludat, quae a Poetis tragicis repetuntur. Aliud enim est *character idioticus* linguae, aliud Poetarum, etiam tragicorum, sed ita tamen, ut hi quoque et alii Poetae Graeci linguae Graecae indolem seruent. Morini exercitationes non sine voluptate lectitavi, in plerisque reperi, ab aliis seorsim, data quidem opera, sentire voluisse. De Psalmidiis in Concilio Laodiceno alibi differam, nisi quod de Dionysio Areopagita nunc addam, eum non paucas et insignes aeui sui corruptelas complecti, mysteria autem baptismi et coenae sacrae ita descripsisse, ut satis cognosci possit, illo tempore coenam quoque integre fuisse distributam. Baptismi ritus, ut satis aperte indicat, iis temporibus triplici immersione peractus est. Ita te Deus seruet, et te tuamque familiam coelesti custodia circumdet, diuque felicem et florentem praestet. Calendis Ianuariis, A. C. clb CXXC.

XV.

NICOLAO L. B. A GERSDORF.

EXsoluo me tandem religione promissi, reditumque multo felicissimum, quem praesens gratulari cupiebam, absens et per epistolam impense gratulor, votorumque communium, quae pro te, atque Illustrissima stirpe, et uniuersis necessariis tuis, hic sunt, interpres opto, uti hunc annum auspaticissime in eas feliciterque conficias, et, applaudente laudibus tuis Europa, diutissime in hoc fastigio perstes. Opusculum nomini tuo maximo inscriptum, quantumuis minimum, et expectationi tuae impar, non dubito, quin pro tuo in me animo perclementer accipias, sinasque ut posthac etiam in fide, clientelaque tua sim et gratia patrocinioque tuo fulciar, constantissimeque defendar, quod res, studia, atque opinio meae qualiscunque industriae, ex te cum primis atque Illustrissimis Frisiis pendent. Quare DEum veneror, ut custodia coelesti circumdatum te et septum conseruet, omniaque fortunae beneficia perpetuo et cumulatisime largiatur, florentesque et integras in uniuersum res tuas praestet, gloriamque nullis saeculis tacendam, velut tibi a Frisiis propriam, tueatur. De M. Herzogio, quem saepe admonendum curavi, res, opinor, confecta est, si-

qui-

quidem ita, Illustrissime Domine, visum est, cum spei Illustrissimi filii admouere, in quo patriae, et tibi, et nobis omnibus certe plurimum est situm A.C. cl. lxxc.

XVI.

AMICO CVIDAM.

DE viris doctis, quorum in literis tuis mentionem iniecisti, breuiter sic habe. Lipsia non perinde doctum virum habuit, ac Ioachimum Camerarium, Melanchthonis verum integrumque amicum, qui eius studia, actiones, consilia, praeclare cognita habuit. De Melanchthone multa quoque, nec vulgaria, edisserunt Caspar Peucerus, Hub. Languetus, et Abraamus Scultetus, sed quamobrem de illo male meritis sit Dauid Chytraeus, non inquirō, nec opus est, scio tamen, religionis causam eorum voluntates atque studia diuississe. Absurdus autem fuerit, qui aliter de utrisque, ac de magnis viris, existimauerit: certe plurima Chytraeus beneficia Melanchthoni accepta tulit, et doctrinae pariter, honorisque, adiumenta illi debuit, in domus conuictusque societatem ab ipso admissus. Conciliauit autem eius sibi animum, quod, cum Vitembergam venisset, Pindarum et intelligere, et explicare, posset. Neminem enim censebat in eruditis numeran-

randum, qui Graece nesciret, unde omnis disciplinae initia proficiscerentur. Io. Kvvi-atkiey vicii suada ciuilis aequabilem stili usum mihi nondum ostendit, paucaeque sunt in eo conciones, quae veteris eloquentiae gloriam seruant. Aloysii Iuglaris elogia qualia sint, quoque loco haberi debeant, sine monitore potes iudicare. Acidalii in Curtium ^{notae} eruditae sunt atque elegantes, quae in noua Curtii editione, apud Batauos euulgata, inueniuntur. De Technologia Theologica C.S.A. non mihi fumo iudicium, omnino autem ad commentationes sacras utilem, idoneamque esse, puto, praesertim cum Ramea Dialectica oratori ecclesiastico magis inseruiat, ac Aristotelica illa, quae acumen disputantis acuit, expolitque insigniter, et in eo genere sola debet commendari, etsi, nescio quod, mixtum Dialecticae institutum plerique hodie approbant et sequuntur. In Programmate, cuius meministi, spirat Pindarus, quem, censeo, diligenter legas, et omni studio imiteris. A principio tamen Carminis occurrit vocula *τιμὸς*, quam nusquam, nisi in Aeschilo, reperiamus. In unam eiusmodi stropham, concinne grauiusque effingendam, vel aliquot horae infumendae sunt, nec dubito, quin Ostermannus totas quatuor hebdomades impenderit in Pindaricum eiusmodi carmen, praecipue illud, quod Frisii honori

norī dicatum est. Vitemb. Sax. Nonis Ian.
A.O.R. c^lo^lo CLXXX.

XVII.

HENRICO L. B. A. FRISEN.

FAllor, aut plane obtorpesco, quod nihil
diu iam ad Te scribo, Domine, veluti-
que studiorum erga te et officiorum omnium
non aliter, ac ingratisissimus quisque, obli-
uiscor. Sed, siue molestiae quaedam et sub-
inde emergentes curae, siue reuerentia tui
nominis, siue iustus metus perculit me adhuc
et retardauit, tamen pietati hoc dandum
fuit, ut saluo sospitique tibi gratularer, prae-
sertim Illustrissimi Filii nomine, quem, con-
fectis itineribus, superiori anno in partem
curarum vocasti, atque in sinum et comple-
xum reipublicae multo auspiciatissime rece-
pisti. Quam fortunam utrique voueo sem-
per prosperam, et diu optatas dulcesque se-
nii tui delicias in perpetuum fruendas ha-
beas, assidue et sincere precor. Ita demum
votorum partes expleuisse me putabo, quum
audiam, omnia tua florere, et in primis tuam
ac Henrici Iunioris valetudinem esse firmam,
qui alioquin haec facere et experiri omni
contentione debeo, quae pii et constantis
sunt clientis. d. V. Id. Ian. A. c^lo^lo CLXXX.

XVIII.

XVIII.

IO. FRIDERICO VOLHARDO.

R Est tuae quales sint, iam pridem scire cupio, rogoque te et moneo per fidem superioris amicitiae, uti quamprimum remittas tot vicibus expetitas Conciones Liuianas. Quod si facias, uti potes opera et auxilio meo cum in vitae, tum in fortunae rationibus posthac ineundis, sin omittas, alia omnia experieris. Consule ergo tibi, et serua promissi leges, et de me plane candideque sic tibi persuade et pollicere, omnia, quae possim, pro te suscepturum, si pie et recte agendo colas amicorum officia, moremque priscum et Germano dignum retineas atque conserues. Ea, de quibus scripsisti, vel alia quaeuis mihi utilia, honesta ratione tibi compares, sineque mora transmittas: de pecunia, non est, cur dubites, qui scias, et studia mea ad te iuuandum pertinere, si ita agas, expleasque omnia, ut decet. Vale, et bene feliciterque auspicare hunc annum, et amicos saluta. Vitemb. IV. Id. Ian. Ann. clb CLXXX.

XIX.

AMICO.

QUod praetermissum existimas, nondum animo excidit, de quo ita sentio, Leus-
de-

denium non iis abundasse doctrinis, quae ad ferendum de lingua Hellenistica iudicium sufficere posse mihi videntur. Drusus quidem promisit Lexicon linguae Hellenisticae, sed non edidit, neque iure edere potuit, nisi lepide confinxisset. Ingenue dico, illud mihi dudum displicuisse, quod Hugo Grotius Hellenismo applausit, atque ad eius rationem omnes fere interpretationes suas retulit atque direxit. Pfochenius labore multo quidem, sed aetate et iudicio nondum satis maturo, ad hanc controuersiam componendam, accessit. Idque ipsum in causa fuit, cur a Gatakero acri satis censura diatribe eius non indocta excepta fuerit. Proxime Scherzerus sic de Hellenismo disputauit, ut mihi totum istud argumentum haud assecutus videatur. Ac mea quidem opinione nemo ibi tam Graece doctus est, ut penitus eam controuersiam intelligat, quam pauci, etiam apud nos, diiudicare possunt. A. III. Id. Ian. cl. lo CLXXX.

XX.

CHRISTOPHORO ARNOLDO.

P. P.

Illo paene temporis articulo, quo et Academiae Senatus cogitur, et ad abitum cursor se comparat, literae tuae, sed vellem citius, adferuntur, ex quibus sicut voluntatem
 stu,

studiumque tuum in me pristinum et c
 stans perspexi, ita cupio magnopere et
 go, ut in eo, nec simulato, amicitiae ger
 perseueres. Onuphrium per occupatio
 non euolui, nec eius auctoritas fraudi r
 esse potest, quando vel ex Carolo Sigo
 scriptore praestantissimo, intelligere po
 auream fuisse coronam Mediolanensem
 quia interiore sui parte circulum ferro
 intextum habuerit, ferream coepisse ap
 lari. Locus, si recte memini, extat in li
 de regno Italiae primo, quem si otium
 est, inspicias, diligenterque expendas. De
 thero multa mihi suppetunt ex libris et ta
 lariis, quae Grimmae, Torgae, et alibi a
 nos, asseruantur, sed tam breui momento
 currere omnia integrum non fuit, Cele
 rimum Magliabechium saluere iubeas,
 per insignes viros, qui ex Italia huc com
 runt, me sane diligenter et perbeneuole
 tandum curauit. Historiam Burgundic
 antiquitates Constantini et Francorum, l
 uiter, strictimque descriptas, illi et tibi m
 sem, si quidem ita tulisset occasio, pridie
 tuas literas accepissem. Quare operam
 bo, ut alia epistola scrupulos ex animo
 euellam. Vale. d. II. Id. Ian. A. cl
 CLXXX,

XXI.

IO. CHRISTOPHORO HEINIO.

EGregium et laude dignum, et tuae in primis industriae consentaneum illud institutum est, quod Norberto, sua quidem laude et meritis, in ordinem vestrum extantibus magno prorsus atque immortalis, hoc tribueretur habes, ut nomen laboresque eius ab hominum obliuione vindicentur. Et si enim illa apud vos deleri non possunt, ubi vita et moribus sanctissimis eluxit, et Caesaris Lotharii Saxonis amicitia vnus iste ante omnes dignus fuit ac floruit, tamen iustum piūque est, ut memoria ipsius pariter apud exteros, atque apud vos, in posterum celebretur. Nam et is *Praemonstratensium* coetum instituit, et deinceps Saxoniae Pontifex maximus euasit, summoque illo sacerdotio pie et feliciter est defunctus. Parum est, quin eius cineres Pragae, Boiemorum metropoli, inuideam, scioque, cordatos in malum omen belli, post secuti, accepisse, quod ex vrbe vestra, cui natus consecratusque erat, in urbem ritu studiisque diuersam transportarentur. Sed hoc prudenter dissimulandum est, et id praecipue tibi agendum, ut nihil praetermittas, quod quoquo modo ad eius viri laudem referri abs te oport-

C

por-

portune queat. Neque tibi defuturus
 et, si huc venias, volumina rerum Germa-
 icarum, quae aurigae credere vix ausin-
 cum perlibenter communicabo. Int
 libris, ab Oleario traditis, recte uti pot-
 instruere hanc penum, feliciterque aug-
 Si quid te fugiat, vno, alteroque die f-
 suppleas, licet, cum alioquin sciam, te in
 genere subsidiis minime esse destitu-
 praesertim in eo loco, vbi vixit florui
 Norbertus. Polydori Vergilii, Raphaelis
 laterrani aliorumque, narrationes non
 cabo nunc in disquisitionem, sed, pro
 ac par est, diu tibi lauream philosophi-
 commerito gratulabor, vt bene vertat
 positum, quod, annuentibus patronis,
 dem perficies, quodque cum reuerentia
 ga nos, tum modestia quadam, in hoc u-
 tempus distulisti. Illis autem, volo, v-
 seruantiā meam nunciare ne graueris.
 Cal. Mart. A. clb lb CLXXX.

XXIII.

M. ELIAE GEISLERO.

Reyspergensis Sacerdoti.

SAepe Franckensteinii et Germani-
 quos viuos colui, veneratusque sum,
 tem dolui, et mecum pariter Zieglerus
 quenti prope ac quotidiano sermone,
 tus est, quam acerbum sibi vtriusque :

accidisset. Sed defunctorum memoria immortalis est, et viget in monumentis fama-
que doctissimorum hominum, certe ab obli-
uione vindicatur. Quare cupio esse parti-
ceps aliquot librorum, quos habuit posse-
ditque Vir optimus, si quidem rationes au-
ctionis ita ferunt, ut definito eorum pretio
mihi transmittantur. Ego statim curabo
pecuniam, et beneficium interpretabor, si
tua opera eam ad rem conficiendam uti
mihi liceat. Indicem Ellingero perferen-
dum dedi, in quo cernas libros a me expe-
ditos. Vellem, ut una mecum de Salmasii
exercitationibus Plinianis quam primum
communicares. Meursii, quae ibi extant,
omnia non abnuo mihi comparare, si copia
eorum fiat. Itaque ab te responsum expe-
cto, et ut, ob veterem, quam Vitembergae
contraximus, amicitiam, hoc officium mihi
ponas, magnopere rogo, simulque de pro-
vincia sacra, nuper tibi tradita, ex animo
gratulor, voloque, ut ea bene ac feliciter,
firma et constanti valetudine, perfruaris. III.
Id. Mart. cIo Io CLXXX.

XXII.

AMICO CVIDAM.

AD res sacras Politici se applicant, pro-
dito ab Heidelbergicis exemplo, quos
deinceps Hassi secuti sunt, ut inter nostros

C 2

et

et suos concordiam sarcirent : nec
 gnarunt Principes, rati, pontificiis non
 se melius se resistere, quam si cum his
 tatem inirent : sed auxilio fauoreque
 ti, plusquam par est, moliri coeperunt,
 Saxo ubi videt, quam periculosum
 vnioni a Palatinis coeptae nomen dar
 luit. Postea autem quam surrexit Cal
 partesque conciliare voluit, magis in
 operam politici incubuerunt, prae
 nostri, cum Calouius in Calixtum e
 Hinc patres eruunt, et magno studio
 legunt, atque euoluunt, et in antiquit
 primis *ecclesiastica* diligenter elaboran
 xime autem Ioannes Musaeus inter
suales, quos vocant, et Calixtinos in
 conciliationis consilium suscepit, qu
 stri non ferunt, et acriter refellunt, mo
 rem appellantes, qui causam viri Th
 negligat, cum medium partibus se in
 nat. Id. Mart A. c1515 CLXXX.

XXIV.

ANTONIO MAGLIABECH

Magni Florentiae Ducis Consiliarius

Ilustre ac nulla obliuione delens
 neuolentiae specimen abs te mihi
 est, quod, cum scires magni a me fieri
 tionem tuam, tum vicissim hoc mihi
 uti crederes dignum, quem eo haberi

quo alios doctrinae tuae cultores habere
conueuisti. Nam, quod ingenue mihi af-
firmandum est, nihil gratius mihi euenire
potest, quam, si de te loquendi honorifice
occasio mihi offertur, datur autem frequen-
tissime in scholis, in conuictu et sermoni-
bus quotidianis. Dum haec scribo, Senner-
tus, collega meus percarus, nomine tuo sa-
ludem mihi nunciat, quo tempore frequens
erat senatus noster. Statim gratias egi, pa-
lamque dixi, omnia tua, et cum primis do-
ctrinam summam, atque singularem huma-
nitatem tuam, magnopere mihi probari. Sa-
xonia quidem nostra, quae floret nitore au-
lae, et abundat ingeniis, iampridem effuse
te laudat, et operam, quam in re libraria
collocas, praedicat, ac vehementer amat.
Illos autem odisse fas est, qui ex liberali stu-
dio artem rixandi faciunt, et litibus, quarum
causas quaerunt, operam perdunt, ut, quum
reconditis nullam sane famam aucu-
pi possint, contentionibus eam parare
quodammodo, ac ineptiis suis alere in glo-
riae speciem, videantur. Scio vero, tibi di-
splicere declamationes rixosorum homi-
num, ac inutiles pugnas, quae, praeterquam
quod cum imprudentia coniunctae sunt, de
generes quoque animos offendunt. Qua-
re mihi enitendum putauit, ut honestis co-
natiibus excitarem populares meos, praeser-
tim

tim iuuenes fidei meae commendatos, quorum studia eo spectant, ut in luce reipublicae versentur. Quos non modo non tangere ne inficere quidem, iste litigandi pruritus debet, qui multos nostro aevo tam caeco praecipiti impetu rapit, ut nec dicere, queri satis possim. Nos vero literae, gantiores, et verae sapientiae suauitas, luti necessitudine quadam coniungant, que amorem mutuum virtutis et animo consensione non aliter, ac vinculo quod deuinciant, ut ingeniis optimisque artibus viveamus. Igitur, pro eximia tua in me voluntate, fac, ut intelligam, literas has, quando ad te perscribo, tibi non displicere. Opusculum de Burgundionibus inscribere et dissertationem expectationi tuae irem, beneuole, opinor, accipies, et scholas quas Academiae nomine conscripsi emendandam iuuentutis nostrae licet pari animo, atque alia fotes, dignaberique, pro veteri, amore tuo, complecter.

Mart. A. cl. l. CLXXX.

XXV.

CHRISTOPHORO ARNOLDI
P.P.

Magna voluptate affecisti me, et scribendum perliberaliter inquit quod non possum, quin debere me teneat, qui sciam tamen, te eo esse animi

II

moram hanc non indigne feras. Buchtaei, an alius, in perferendis literis torporem acculare debeam, non equidem percontari possum, illud vero ingenue dico, affirmoque, superiores tuas literas fere post semestre mihi redditas fuisse. Ex postremis autem intellexi, te luculentam filii dissertationem, quae et peracre eius ingenium, et mirificam pariter industriam, mihi probat, ad amicos curandam transmisisse, quod gnauiter feci, et resalutandi tui partes libenter meritoque suscepi. Vtrique saluere te iubent, et Zieglerus quoque comiter dicebat, se in aerem tuum esse. Ac huius quidem liber, de iuribus maiestatis inscriptus, futuris autumnonundinis in lucem exibit. De *Episcopis* aliquid multa cum diligentia molitur, et edere constitutum habet. Lancellotum infinitis prope locis auxit, et, si bene diuinare possum, spectat eius consilium ad nouam luculentio remque editionem. Ego in Boiémica incidi, et Caroli IV. vitam adnotationibus illustratam, diplomatibusque, et accurata rerum Boiemicarum epitome auctam, emittere decreui. H. Conringii liber de *Finibus Imperii* emendatior, sed nihilo auctior, prodit. Etsi enim eius supplementum promisit Vir summus, tamen, ingrauescente hac aetate, vix licebit sperare. Proxime Lipsia Franckensteinii, viri omnino doctissimi,

C 4

fimi, res libraria, auctione constituta, in
 gno licitantium aestu vendita est, unde
 quot libros mihi delegi, quos emerem
 pretio fere iniquo, quod intendit certa
 hominum, qui auctioni interfuerunt. V
 te rogo, obsecroque, ut fasciculum, qui
 affertur, ad celeberrimum Magliabech
 cuius summa comitas et par doctrina
 fice mihi placent, curare velis, quod
 magni faciam, et, officiis certe in poste
 demerebor. X. Cal. Apr. A. clō lō CLXX

XXVI.

ADAMO CHRISTOPHORO IACO

IC. Dresd.

Consilium mihi est, proficisci in Bata
 atque hinc commeare ad Britones, et
 fectoque aliquot mensium itinere, man
 inuifere, ob portionem hereditatis ad
 pertinentem, quam ingrauescente illius
 te negligere videar, si non adfuero prae
 Quoniam autem non puto e re mea
 rum, ut solum illuc tendam ubi multu
 diu fui, visum est adire exteros, et pe
 rere codices, atque cum eruditis collo
 et studiis publice ornandis aliquid
 Igitur te per fidem patrociniū, semel ite
 que datam, obtestor, ut meo nomine Pe
 tissimo Principi EL. pro cuius prosper
 letudine domi forisque deprecor, supp

re velis, potestatem itineris mihi faciat, et clementissime hoc concedat, ut mihi cum artis meae doctoribus miscere sermones liberum integrumque sit, vel hoc amplificandae eruditionis argumento, ut de patria quam nunc Saxoniam veneror, semperque venerabor, melius mereri liceat, quippe qui nullos sumtus peto, atque id specto, ut maiores uberioresque fructus Vitembergam adferam, cui seruire, et humaniores literas ornare, et eruere antiquitates, et illustrare diligenter ac perpolire, volo cupioque. Tu vero, quaeso, colloca apud me tam insigne beneficium, ut eam ad rem conficiendam spatium modici temporis mihi concedatur. Quod sicuti abs te contendo, ita magnopere spero, tuam auctoritatem mihi in eo petitionis genere non defuturam, eo minus, quod de filiis tuis in posterum hanc quoque ob causam bene merebor. Ita te Deus, et nobilissimam familiam seruet, cuius quanta in me sunt merita, tantum studium, obsequiumque tibi debeo, et vota faciam, ut optima conditione prosperaque valetudine semper fruaris. VIII. Cal. Maii, A. c**l** b**CLXXX**.

XXVII.

N. VACKENIO.

Superiori tempore ad me scripsit nobilissimus focer tuus, Finsingerus, cui multum

C 5

de-

debere me fateor, nec postulato ipsius, futurus sum, si quidem eius et filii condipatiatur, ut aliquot mensium moram intponat. Nam constitutum mihi est, proficisci in Batauos, atque hinc ad fines patri inire iter, et quantis possum modis, rectum festinare. Quod simulac confecerō, affutuo et doctrinae meae, et domus, quam proxime mutavi, et totius meae bibliothecae copiam faciam, atque ita de eo meabor, ut per omnem vitam ratio exacti temporis ipsi constare possit. Alioqui, si autumaturare ei visum est, quaeso rogoque ut optimis monitionibus, veluti scuto quidam, praemuniatur, ne proietorum, leumque hominum illecebris capiatur, atque eam ob causam Zieglero nostro iterum griter serioque commendetur. Ego, primum redux fuero, omnes opes, copique mei studii ultro libenterque ipsi excabo, ut sentiat socer tuus, me gratum re, cui de mora me excusabis, propter quod itineris consilium, et conducendam domus molestia, et librorum imprimis portandorum cura me sic impediuerunt atque retardarunt, ut prius neque contere sententiae meae rationes, neque scribere, anceps quippe et propositi incutus, possem. Vale cum socero tota

far

familia insigni et florente. VI. Cal. Mai.
Apr. A. c^o l^o CLXXX.

XXVIII.

CHRISTIANO SCHUZIO,

Weissenfelsae Inspectori.

MUltam salutem mihi dixit tuo nomine Perreuerendus vir, Godofredus Cracouius, sacerdos eruditus iuxta et modestus, quem, pro eo, ac par est, honesto et decenti loco ornaui, et, quibus potui, officiis prosecuti sumus. In examine pulchre stetit, ac industriam mihi et collegis probauit, praesertim in antiquitate, et non vulgari notitia librorum, quae sacri ordinis hominibus fere negligi solet. Ei moram, quam indigne te ferre suspicor, exposui et excusavi, neque dubito, quin admittas, et posthac etiam mihi faueas. Ego in Batauos ire constitui, et in Britones, si quidem Potentissimus Princeps EL. annuat, cui eo nomine supplicaui. Nam et miscere sermones cum artis meae doctoribus pulchrum, utileque fore, existimo, neque bello impediatur, quod forte si hic annus abierit, redintegrabitur, quod rationes gentium, nationumque vix patiuntur, unus omnia arbitrari fieri. Rex Gallorum nunc magni, nunc Monarchae nomine a suis appellatur, regem vero eum, diuidendo

do socios, arbitrium fere Europae obtinuisse, memorabile est, ac mirandum. Interim ad Senatum ordinis nostri vocor, ubi de sumtibus, in solennia magistrorum factis, statuetur, quae causa est, cur brevior sim, et velim cupiamque te recte valere, atque diu multumque florere. v. Kal. Maii. A. clv lxx.

XXIX.

M. IO. IACOBO STUBELIO.

QVem ultro tibi honorem tribuo, eum eruditio tua meretur, et postulat, ut quoad possum, commodis tuis studeam quae sita sunt in laude ingenii, et cura effingendae iuventutis. Sed praecipitare rationes vix ex usu tuo erit, propterea, quod occasio melior te expectat, nisi duriori fortuna utaris, quae iubeat fortasse, et cogat ut incepto ne desistas. De luculento illi dono, quod memoriam tui servabit posterum, ago tibi perinde, ac decet, gratias, et volo ut existimes, me tui nominis studiosissimum esse d. III. Kal. Maii. A. clv lxx.

XXX.

IO. FRIDERICO VOLHARDO.

NVmus is, quem misisti, praefert Licinii Valeriani imaginem, et nomen, se ignorare non debes, recentiores Italos eun
art

arte studioque effinxisse, ut probum Valeriani numum mentiretur. De instituto tuo, si quidem id maturare velis, breui rescribas, quos codices, quas tabulas, quae subsidia, ad manum habeas, vt tempestiue eorum numerum rationemque inire possim. Meliorem vero fortunam tibi gratulor, quod vicisti, ut scribis, proximorum acerbitem, neque aeris indiges, praesertim hoc tempore difficili et calamitoso. Ego, post tres hebdomadas, si Potentissimus Princeps EL. potestatem mihi fecerit, meo sumtu ad Batauos, atque inde ad Britones, excurram, in reditu domesticas in patria rationes confecturus. Prid. Cal. Maii, A. d. bCLXXX.

XXXI.

LUDOVICO LENZIO. IC.

Consiliario Anhaltino.

CRedo quidem, me non satis ex officio fecisse, quum non modo te scribendo non praeuerto, sed ne quidem respondi, et, si recte dicam, in eo genere multo, quam decebat, negligentior fui, quod si maxime tibi displicere possit, tamen eo minus offendet, quod laeta Candidatorum messis ita me distinuit, ut omnem industriae meae partem occuparet. De Blumbergio vellem gratificari potuissem, sed, cum ob impeditas

tas pecuniae rationes, tum ob itiner
quod nosti, institutum, vel inuitus id or
tere necesse habui, ac de eo Morlinum
tim submonui, vt acquiesceret, paruunc
adeo spatium daret. Mihi enim consti
tum est, perficere inceptum, ac comme
ad Batauos Britonesque, et perquirere
dices ac Libros, praesertim hoc tempo
quo bellum conquiescit, vt insequentil
annis deinceps maioribus viribus gerat
Caesar enim atque Anglus sibi concili
pristinos foederatos, non passuri arbitri
Gallicum in rebus Europae hucusque ul
patum. Heluetii, *Reformati iuxta et Cat
lici*, foedus rursus confirmarunt, fero ac
mantes damnum, quod conniundo ac
perunt. Neque multum abest, quin Se
nenses aliosque poeniteat, in fidem dit
nemque Suedicam rediisse, ut homines
non satis cauti sunt, et externum imperi
pati malunt. Samuel Rachelius, qui caul
Gottorpinam erudite et grauiter tutatus
contra Danos, hoc anno emisit ius public
Germanicum, exiguo libello des
ptum, et pleraque Boecleri prodieru
opuscula posthuma quae si expetis faci
vt ad te perferantur. Cetera in iter me
differam, si Serueftam transiero, vt summa
intelligas instituti rationes. Nobilissi

ati

atque elegantissima coniux tua diligentissime a me salutatur, cum qua diutissime florere te volo, Patrone obseruande. Cal. Maii, A. cl. l. CLXXX.

XXXII.

IO. FRIDERICO VOLHARDO.

ET si dolum non debeo temere mihi persuadere, ac sine causa vel leuiter aliquid suspicari, tamen rupti sigilli indicium mouere queat, ut credam, subesse fraudem, nisi casu acciderit forsan. Vt cunque sit, nihil contra ius, fasque a me scribitur, atque eo patientius ferre id potes, quod neque mea, neque tua, culpa contigit. Libros abs te designatos sane omnes non habeo, Dubrauium autem et Pegauienſe chronicon possediam dudum et legi: reliquos tu curabis, et quoad licet, plura ad eam rem subsidia comparabis. Iter meum intra hebdomadas quot inibo, te autem, ut venias, inducere non ausim, ne sumtus facias nimios. Iungarſio enunciabis institutum, ut, si Illustrissimus Herus noster, quod iniungat praecipue mihi, habeat, tempestiue per eum significetur. Idib. Maii A. cl. l. CLXXX,

XXXIII.

XXIII.

SAMVELI VERCHIO,

Gedanensi.

ET vitam, et mores tuos, probavi semper, ac dilexi, fuitque haec causa, quam obrem te eorum numero esse vellem, quibus frequens et liber ad me aditus patet. Magis, crede mihi, de te meritus fuisset, si rem librariam aequiori loco habuissem, quam, explicatam deinceps atque elegantius dispositam, nunc tractare licet. Conduxi enim aedes Strauchianas, atque, ut in professionis munere, ita etiam, quod bene vertat in domicilio, eius successor sum factus. Cuius viri multo celeberrimi memoria in animo meo uiget, nihilque est mihi potius, quam ut, pacata republica, ex tot malis taediisque eluctatus floreat, animique sine acerbitate conspirent in pacem atque cordiam. Neque enim horum temporum rationes, neque hominum conditio et urbium instituta ferunt, ut diuturnae ac perpetuae sint calamitates, quae sola tranquillitas finire possit. Et, cum ita in partes, ignoscere et obliuisci saepe expedit, ut repentinae ac mobiles hominum voluntates, comitate concilientur, praesertim, quum vis non tuto adhibetur, neque acre remedium prodest. Habet gloriam mode-

moderatio, ut nemo sibi, vel in summa fortuna, indulgeat, cum a tenuibus, aut modicis initiis, maximae saepe imperiorum conuersiones oriantur, quas nolim vestrae tam inclytæ florentique ciuitati impendere. Itaque votorum summa sit, vt Proceres populusque redeant in gratiam, et offensas ex animo deleant, salutique publicae condonent. Ego, vt hoc quoque addam, hoc semestri Batauos adire constitui, et codices librosque perquirere, ac de rebus, ad doctrinam antiquitatis pertinentibus, vltro citroque cum viris eruditis conferre. Te autem rogo quaesoque, vt omnia Henrici Nicolai scripta, praesertim historica, conquireret colligas, de pretio constituemus facile, id quod ciuibus tuis, qui hic agunt, persolvendum curabo. Eid. Maii, A. cl. l. CLXXX.

XXXIV.

IO. CHRISTOPH. HEINIO.

Sacerdori Hohenvarflebenensi.

Homo ille nec illiteratus, et probus est, de quo nuper inter nos collocuti sumus, qui in spem venit potiundi muneris, quod tu gessisti adhuc, nescio, a quibus inducitur, vt vel id sperare ausit. Dura, fateor, fortuna cogit sane multos, vt petant, quae expectare mallent, sed facit necessitas, vt saepe aliud, atque placet, constituamus. Favor, studia, inclinationes voluntatum, offensa-

D

fac,

fae, odia et partes, diuidunt plerosque, in contraria agunt, nec paucae difficultates et molestiae inde oriuntur, si quis tentae fortunae aleam, et petere honores velit. Vtrolibet enim nomine cenferi cupiat, hanc, an illam, patronorum classem sequitur, haesitabit, ac non nihil offendet. Haec temere idem de Tobia Vlrice praesagium, qui in tuum locum surrogari, optat et rogat. Fortasse, licet praeter suam campam, in hos scopulos incidet, ut forte eum depellat ac deprimat, quem spes exit, dare tamen illi volui hanc mentionem, ne officium, quod alteris alteri debemus, defugere videar, simul autem precor, ut serio atque omni ope eum iuues. Huius scribenti affertur, Schraderum, amicis re literarum optime meritum, Helmsdorf decessisse. Diu quidem, et raro felici exemplo, vixit ille Vir, sed, si merita ac eruditionem specto, etiam longiori dignus fuit. Non enim nascuntur Omnes, sed fiunt, nec opinio iuuenum attamen semper, quod adfectat, neque laboribus stantius adsuescit haec aetas; senectus autem durata inter molestias, consuetudine contentia facile se firmat, quia occalluit et ferendo vicit. XVI. Cal. Iun. clc b CLXXX,

XXXV.

CHRISTOPHORO ARNOLDO.

BIs ad tuas rescripsi, et diligenter abs te petii, ut fasciculum ad Magliabechium, Virum multo amicissimum, curares; Redditæ autem fuerint, nec ne, incertus ancepsque sum, neque intelligo ex tuis. Senſerto, quæ voluit Magliabechius humanissimus, exhibui, cui nihil gratius accidere potuit, quam insigne ab Italia donum, in quo magnus prolixusque dantis affectus apparet. Faciam breui, ut, auctoribus Belgis, id resciscat Vir studiorum nostrorum amantissimus, propterea, quod hanc æstatem itineribus conficiendis impendam, atque id cum utilitati, tum voluptati, addo etiam valetudini meae, permissu Principis El., dabo. Zieglerus; et nos cum eo omnes, sicut Norimbergam, ita cum primis te, amamus, de te loquimur, et præclare existimamus. Filio tuo, in Batauos profecto, reditum precor felicissimum, quippe in quo omnia tua sita sunt, dignumque te filium sponder, atque pollicetur. De Zieglero exsolui, quæ debui, neque est, cur me postules de neglecto officio. Dissertatio per famulum allata est, quod occasio alloquendi me deficiebat. Alias enim et opportuniores aedes conduxì, nec iam arripi, sed

exspectari, occasio salutandi debet. Ad Carolum IV. quem edere constitui, multa accepi ex Lusatia, nec dubito, quin similia nactus fuerit P. Garmanus, de cuius instituto prius etiam, quam scriberes, audiui. Historiam Saxonum condere multi laboris, multorum opus erit annorum. Affecta pleraque habeo, sed perficere deinceps ac despondere, cum iustis temporum actorumque interuallis, arduum simul laboriosumque est futurum. Hoc semestre ab Academia, si quidem Potentissimo Principi Elme dimittere placeat. Statutum enim mihi est, proficisci in Batauos, atque hinc transire ad Britones. De Lutheri genesim scriptos manu commentarios nondum inspicere potui, Theologi autem nostri inoperant, Margaretham non coelibem, sed nuptam, fuisse. Ceterum vix alterae tui literae mihi redditae sunt, quum accepisset Henricum Frisium fatis concessisse, quo vixero nihil diuinius patria habuit, ac vnus ille fuit, qui Academiam et viros eruditos habitatus est, Grotio, cum Parisiis esset, familiaris et G. I. Vossii, Heinsii, Buchnerique discipuli, sectator, maximorumque in Europa virorum alumnus et amicus, in antiquitate, elegantia, et Graecis adeo Latinisque literis nemini secundus, prudentia et usu rerum consiliisque dextre susceptis et confectis.

immortaliter de republica meritis. Quae mors non deiecit modo me, sed perculit, multisque praesidiis nudavit, neque Patrum, sed Parentem, mihi et optimo cuique, in studiis versanti, eripuit, omnesque spes et rationes meas confudit. Alios casus de flere liceat, ut levetur quodammodo animus ac erigatur, nunc lacrimas fundere difficile sit, quum malum lacrimis maius esse sentiam, et dolorem nulla re, nisi duccendis suspiriis, fractus plane expugnatusque prodam. Nam, si tales columnae quaeruntur et cadunt, nemo erit, qui sistat avertatque temporum et studiorum labentium ruinas, nemo defendet atque custodiet post hac eorum dignitatem, nisi spem ex fiducia meliori capiamus. Humana enim omnia nos deserunt, cum, metu luctuque oppressi, orbatis auxilio Musis perfugium quaerimus, nec magnopere speramus, quod tempestat animis prouidemus. Ignosce homini, cum querula calamitas flendo non nihil mitigatur XIV. Cal. Iun. A. cl. Io CLXXX.

XXXVI.

IOANNI FRIDERICO VOLHARDO.

DE morte Illustrissimi HENRICI FRIDERICI quinque abhinc diebus mihi renunciatum est, quae omnibus, quotquot literis dediti sunt, acerba luctuosaque acci-

D 3

dit

dit valde, et me adflixit inprimis atque c
turbavit. Laudabitur ille Heros dum i
moria rerum Saxonicarum vigeat, nec
ma exoleſcet, dum literae, quas patria
ac fouet, floreant. Martinum Hen
abs te reddi, cupio, quem edere conſili
eſt, atque acceſſionibus, ex Philoſophia
liori ſuntis, augere, quoniam, rigari
hortulos quodammodo, expedit, prae
tium, cum riui ex Grotianis fontibus
ducuntur. Quare fac, vt tranſmittatur
diffidentiae occaſio vel leuiter abs te de
Scripſiſti verbis conceptis, *illum tranſ*
to. Stomachatus paene ſum quod non tr
miſiſti. Expoſtulaui cum auriga, pr
ignarus, deinde monitus, abs te nullu
brum eſſe traditum. At, ſi ingenue ſci
et facias, amicum habebis iuxta, et re
bis. Simulatum enim quod meministi
ſaepe audiuiſſe, non eſt diuturnum. S
liter per eſt moleſta mihi iſta mora, c
interponis diu, et impedis, quo minu
bus meis fruor. Remitte ergo tandem
ciones manu exaratas, et veteris liber
que amicitiae gloriam ſerua. Tibi non
futurus ſum in perſcribendis Sileſiae c
mentariis, ſi libros tabulasque adferas.
ceteris, opinor, ſine moleſtia conſtitue
Optimus Iunghaniuſ noster de Chron
quod promiſit, admoneatur, cuius fide
vo

voluntatem in me eximiam merito commendando. Schedam subsignatam remisi, lineolamque subiunxi, quae indicio sit, libros notatos a me possideri. Si colloqui inter nos volumus, sique sumtus tui ferunt, futuro die Iouis apud me sis, oportet. Hoc scias, hoc expendas, atque hac ratione et regula consilia tua metiaris. Nemo alioquin ex me de tuis quicquam percontabitur. Etenim, stolidum esse necesse sit, cui tacere graue est. De Hekeliano numo quid dicam? Si Othonis Syluii numum edidisset, res labore dignior esset: Hunc conatum laudari, non indigne feram, et simulatque rediero, in Graecis Latinisque literis et antiquitatibus quaedam, ac meo munere digna, emittam. Caroli IV. vita nondum exiit, quod Garmanus per Arnoldum me admoneri voluit, se in eo quoque iam esse, ut typis exprimatur. Ego tamen selecta et meis laboribus exprompta habeo, quae suo tempore videant lucem, et confecto itinere Illustrissimis Dresdae Proceribus studio et pietate se commendent. Ex Italia celeberrimus Magliabechius raros libros, et numum, proxime ad me curauit, cui singulari epistola Saxoniae Proceres et sanctissimae aulae nostrae nomina, tanquam firmamenta studiorum, et maxima aevi reique publicae lumina, exposui ac laudaui, ut in-

telligat, quam eruditam florentemque
xoniam habeamus, VIII. Calend. Iunias
clb lb CXXC.

XXXVII.

ALTERIVS NOMINE.

NEquae parui aestimo donum, quod
mine Venerandi Theologorum Om
nis mihi obtulisti, et prolixum erga me
fectum magni sane, pro eo ac par est, fac
voloque, vt de amore meo et studio or
nem, mihi multo carissimum, certum re
das, nouisque doctoribus omnia laeta ac f
sta, velut animi votorumque meorum int
pres, renuncies ac digne gratuleris. Tu
autem, cum ob susceptum alloquendi mei
borem, tum ob officium honori meo dati
gratias ago, promittoque, deinceps om
me facturum, quae et honori, et commo
tuis, inferuire queant. Id. Iun. clb lb CLXX

XXXIIX.

CASPARI ZIEGLERO.

QUod mihi diu constitutum fuerat, p
feci haud infeliciter, et cum primi
Belgio Hispanico Gallicoque, varias et
tatu dignas antiquitates inuestigavi, fines
regionum, et sacerdotiorum, origines it
et iura, perquisiui, et Vicognii apud Fl
dros de S. Norberto aliquid reperi quod n

lo studio rimari potuit sodalitas S. Nor-
beri, quae Magdeburgi floret, patronum-
que hunc veneratur. Tornaci, quod Scal-
dis interfluit, Childerici, Francorum regis,
tumulum, aut tumuli potius vestigia quae-
dam ruderaque, vidi. Heristallium, Pipini
patriam, Tungros, vbi primum Germaniae
nomen haesit, peragraui, et nullos non ri-
tus atque instituta vetera euolui. Ea post-
quam bene mihi euenerunt, recta Caletum
contendi portumque Iccium Caesaris, qui
ad Bononiae montes olim vergebat, inspe-
xi, ac dein ex nouo portu solui, Doueram-
que, vento aduerso et satis tempestuoso,
navigaui, nec multo post Cantuariam, anti-
quissimam totius Angliae urbem, et castel-
lum murumque veterem, et Ecclesiam in-
primis, illius regni matrem, diligenter in-
spexi, cuius *Archiepiscopus*, Guil. Sand-
graff, fere Londini est, ac semper regem
comitatur, vir profecto eruditissimus, et vel
ob moderationem, adnitente Iacobo Eborac-
ensi, Comtonio, *Episcopo*, Londinensi,
praelatus. Sed pauci sunt, qui Latine hic
loquuntur. In Graecis mihi mirifice pla-
cuit Thomas Gale regiae societatis scriba,
et Paulinae scholae moderator. Isaacus
Vossius Vindforii se pro dictatore gerit.
Brianus Waltonus, Lightfootus, Jac. Du-
portus, Polus, Theol. vt vocant, Presbyte-
ra-

ranus, Barrouius, multis, nec ingratissimis
monibus celebrantur. Pellio, alteri Eu-
di, fortuna et fauor Aulicorum de-
Crovv Medicus est, omni exceptione ri-
ior, cuius historia musculorum nihil ac-
ratius exiuit in lucem, adeo, ut Barthol-
auditores obstupefcerent, cum eum vir
audirent differentem. Nam pauca et c-
cura scribunt Angli, et subsidia amplissi-
doctrinae habent, et conquirunt. Mel-
chthonem, Camerarium magnopere la-
dant, extantque epistolae ipsorum nond-
editae, quae Heidelbergae delitescunt,
perferendae et edendae. Grotium et
in concionibus cum summo elogio no-
nant, et nihil non agunt, vt doctrinae stu-
amplificentur, et naturae arcana ex ab-
eruantur. Disquisitiones autem pro-
haberi nolunt, et praecipitem H. Olden-
geri in eo genere industriam queruntur,
ius alioqui dexteritatem laudant et mi-
tur. Interim Aulae et Academiae con-
commenda hos meos, et moram laxior-
excusa, si feriis natalitiis demum collo-
mur, Londini. IX. Cal. Sept. A. clō Io CX

XXXIX.

PHILIPPO FRANCISCO EBERHARDO,
L. B. A DALBERG.

Praefuli summo in Ecclesia Cathedrali Vangionum et tribunalis Spirensis Praesidi.

Non quidem ego is sum, qui tantum mihi sumere ausim, vt laudes tuas ac merita, in omni genere maxima, de quibus omnium et voluntates et iudicia consentiunt, vel adsequi me sperare possim, hoc tamen, pro tua, Gratosissime Domine, mihi indulgere volui, vt exiguis versibus Orthii, Senatoris, causam de integro, et per epistolam Illustrissimo nomini tuo commendarem. Nec alioqui diuina illa virtus tua sibi vindicat, quam aut rependat Orthius, aut ego persoluam, omnino tamen duxi, pro summa atque incredibili comitate, quam in conspectu et sermone priuato apud Nemetes tibi testatus es, sincero animo et honesta gratias ratione nuncupare, Deum venerari, vt maximum illud ingenium, maximasque et admirabiles dotes, et studium constantiamque, in suscipiendis et persequendis pro iustitia laboribus, Caesari et Reipublicae eripi ne sinat, ac denique ferret in filiis atque posteris tuis, vt eandem hanc multo rectissimam laudandi moris vitam pari exemplo, nec minori felicitate, inueniant,

cant, partesque suas egregie et luculente
atque ex dignitate Illustrissimae Famili
pariter, et S. Imperii, tueantur. Scriptum
Francofurti ad Moenum IX. Decembr.
c1515 CXXC.

*Quos Iouis armigero fasces deferre sol
bat,*

*Alituum glomerata cohors, celebrata Pa
lasgo,*

*Hos Tibi plaudentes Aquilae nunc sponte
ministrant,*

Et rutilum capite circumdant lumen ab axe

Quale nec effingat diuino plasmate Mentor

Nec satis angusto sculpat Lysippus in aere,

*Cumque super veniens terret cum grandin
nimbus,*

*Phosphorus aurorae coelestem suscitatur
ram,*

*Et Zephyros afflat, gratumque per aether
murmur,*

Condit, et ex alto resplendet, Numinis instar

*Abrumpitque FABRI, quos necit acumin
nodos,*

*Atque Locum firmat, fatum voluitque be
nignum.*

Id, quanto potest opere, et summa cum ob
sequii religione, demissioneque animi, per
sacra Themidis, perque immortale profa
piae DALBERGICAE decus, atque per du
ram Orthii fortunam, et gratiam, quam ne
mi-

mini clausam esse vult, obsecrat mecum enixe et precatur supplex ille et subiectus cſens Tuus.

XL.

ERICO MAURITIO.

*IC. et in suprema S. R. I. Curia, quae Spi-
rae Nemetum est, Assessori.*

VEhementer doleo, quod, posteaquam reditus mei in Saxoniam certas atque constitutas rationes habere coepi, repentinum discedendi ex vrbe vestra consilium sumi oportuit, ut tuis deinceps sermonibus et congressu tuo, mihi alioquin utilissimo, frui forte amplius non possim. Nam singulare, fateor, desiderium me tenet repetendi meas partes atque doctrinae meae studia, quae Tibi quoque multum debere se profitentur. Interim Senator Orthius, etsi dura nunc fortuna utitur, domum mensamque mihi offert, et adhuc liberaliter me retinet, ac in quotidiano conuictu et familiaribus colloquiis honori tuo, more ac ritu clientium libat, ego simul tacita vota pro salute tua, in qua plurimum reipublicae situm est, persoluo, et cum saluus ad meos rediero, per te profecisse, non ingratus meritorum testis affirmabo. Tantum id iam in extremo epistolae perofficiose et reuerenter rogo, atque te per fidem sanctissimi muneris,

quod

quod in republica maximum geris, o
stor, ut in causa, quae inter Orthium
Fabrum agitur, exoptatum Orthio
fragium feras, cui alter fraude patri
nium et vniuersas fere fortunas surri
it, et familiae honestissimae omnes
uos sic incidit, ut iam sumtus eum defici
quos impendat in curam cultumque fi
rum, qui summa animorum contentione
materni aui, Stenglini, decus gloriamq
nituntur. Nec dubito, quin, per cines
et sanctam memoriam illius excellentis,
tibi quondam, cum viueret, amicissimi,
ri, hoc Orthius, genero atque nepoti
eius, concedas, ut, tua ope et patrocinio e
ctos se, et, in summo etiam calamitatis gra
in pristinum statum restitutos, iure glori
queant. Itate Deus reipublicae, bonis om
bus et mihi, seruet. Francofurti ad Mo
num A. clō lō CXXC.

XLI.

ORTHIIS FRATRIBUS.

Lutetiam Parisiorum.

SPira Nemetum reuerso, literae tuae
hi ex Lutetia Parisiorum redditae sunt
quae studium in metuum satis abunde co
firmarunt, et mihi beneficiorum, abs te
nobilissimo fratre acceptorum, memo
iucundam sane superioris amicitiae atq
consuetudinis recordationem attulerunt

Cu

Cum Spirae essem, plerique illustres viri, in primis Eques Bernstorffius, et Mauritius, IC de statu et studiis vestris solícite me interrogabant, quibus decenti, et vobis etiam honorífico, responso satisfeci, Parens vester optimus et mihi fauet impense, et vos liberaliter adiuuare studet. Schmidius quidem et aemuli omnibus machinis eum oppugnarunt, sed iam, consentienti omnium Assessorum voluntate et suffragio, victricem causam, cuius sententiae exemplum brevi ad nos perferetur. Emissarii, homines nequam, subinde veniunt, sciscitantur et inuisunt, ut obtrecent et prodant, sed contra eos taciturnitate et prudentia se praemunit, et salutationes circumspécte recidit, ut haec ratio agendi inimicis maiorem incutiat metum. Qui, cum et vestrae expectationi, quae passim est, et virtuti, quae subinde celebratur, inuideant, non deprimunt vos sed excitant ad augendas familiarum laudes, vos praesertim fratres, una honesti instituti ratione, et una gloriae societate, coniunctos. Tum vero nihil dubito, quin ad vestram imitationem excitentur reliqui fratres, et sibi commune vestrum decus accurate proponant, ac parentum nobilissimorum desideria expleant, propterea, quod horum auctoritate et vestro exemplo commouentur. Nam, etsi de Hieronymo

Pe-

Petro dissuasi primum, et, quid vos de e
sentiretis, copiose exposui, tamen alit
consilium cecidit, quod et eius animus,
mercatura abhorrens, et ratio belli in vic
no limite in posterum de integro pertim
scendi, et dubiae ancipitesque, hoc tempe
rum miserrimorum statu, mercatorum re
parentes vestros in aliam sententiam indu
xerunt. Quae alioqui de Germanica ex
peditione iactantur in vulgus, risum feri
prudentibus, et cordatis stomachum mo
uent. De Erfurto et Comitatu Gleichen
si Moguntinus pro se expetit sententiam
quam nostri iniquam putabunt, et contr
obtestabuntur, iure suo et iudiciorum suo
rum auctoritate freti, et tot historiarum di
plomatumue monumentis subnixi. Hei
delbergicum orbitas perterrefecit, ut laben
ti fortunae omnia permittat. De Bauaro
spes est, fore, ut consilia cum Austriis con
iungat. Ob Amelandiam novae lites, in
ter Caesarem Frisiosque, recrudescent, post
quam partes ad exsequendum impositae sunt
Antistiti Monasteriensi. De Angliae auxi
liis res prope ridicula est, quod tamen mul
ti consilarii, rerum externarum ignari, spe
ciosa credulitate sibi persuadent. Mihi
spem facit diuinior rerum administratio
quae non sinit perire imperia et tolli, mo
netque iam Delphini orbitas regem Euro
pae

paem maximum, vt spiritus moderetur, quando constat, nunquam tres, et raro duos, continua successione, in primis apud Francos, felices fuisse et praepotentes. De Saxoniam bene spero. Heredes *Electo*ratu Vitembergae studiis operam dabunt, eritque haec occasio forsan et de vobis bene merendi, si Deus mihi et vobis valetudinem fortunamque benignam et constantem deinceps concedat. Francofurti ad Moenum, Idib Decembr. A. c^o l^o CXXC.

P.S. Fratrem salutabis, et, data occasione Baluzio et Postello officia mea commendabis, et, si alter habeat codices Graecos, quos ad me curare velit, per Zunnerum, ciuem vestrum, faciam, vt ad me perferantur.

XLII.

CASPARI ZIEGLERO, IC.

EX quo in Germaniam reuerti necessarium mihi atque honorificum fore putavi, si extimos eius fines, ac totam Austriam, ipsumque adeo Palatinatum, percur sare diligenterque perlustrarem. Inde Spiram Nemetum me contuli, et omnibus in suprema imperii curia senatoribus innotescere volui, nec me impensae poenituit, quod multa ibi vidi et vsu didici, quae studiis meis ornare possunt. Cum nemine magis familiariter fui, quam cum Iure consulti-

E

tissi-

tissimo viro, Erico Mauritio, cuius e
reconditam doctrinam, et humanitatem
fatis exprimere queo. Abundat ni
gemmis, lapidibus Memphiticis, sigilli
terum tabulisque, et raris antiquitatum
numentis, quorum copiam mihi fecit
ita se probavit, ut Carolo Patino eum p
ferendum censeam, quem Patauium, ve
ius doctrinae causa, in professorum ni
rum ordinemque elegit. In Gallia Gr
doctissimus est Bigotius, qui commo
Parisiis venerat, cum ibi agerem, et f
me admittebat, et codices, quos secun
dlexerat, certatim mecum legebat, po
Rothomagum repetens, me Clarissim
stello commendabat, qui recepit, se c
turum, ut optimis codicibus mihi in p
historiae Graecae in posterum consul
Isaacus Vossius me Vindsorii supra, q
dici potest, comiter habuit, libros cod
que ostendit, et de vera literaturae r
ne vel ultra duas horas diligenter atq
beraliter mecum communicavit, de qu
teras Londino superiori aestate perfec
quas, non dubito, quin Berolino accep
Illuc enim perferendas cuidam tradidi
vniuersum] Angliae statum, quantum ei
tionis interest, breuiter strictimque ex
caui. Iam id ago studeoque, ut, conf
tis domi rebus, et mitigata aeris inclem

tis, ad vos redeam, ac, si ita tibi placet, mensa tua deinceps utar. Interim gratulor tibi et Academiae totique patriae, quod Vitembergam nulla contagio infecit, et acre illud validumque frigus semina eius in Misnia quoque opprimit atque extinguit, optimoque Principi EL. Ioanni Georgio III., qui duris sane initiis usus est, spem firmi et fortunati imperii facit, et Academiae etiam vestrati tutum florentemque statum pollicetur. Alioqui Germaniae, qua Rhenus eam interfluit, conclamata res est. Palatinus omnia labenti fortunae permittit, et, cum prolem optat, sperare non potest. Argentorato scribuntur literae non aliter, ac si iam Gallicae ditionis esset, nec vlla, nisi in diuiniore rerum administratione, spes superest, si forte eueniat, vt, qui armis Germanicis subigi non potuit, Delphini orbitate euertatur, aut saltem impediatur quodammodo, et a proposito Europaei dominatus retrahatur. Vale, Vir celeberrime, et Academiae procures reuerenter meo nomine saluta, et, si qua occasio datur, Aulae praecipue me commenda, cui pleraque aperire, quae perquisiui et rimatus sum, fides quidem et religio me admonet, sed nunc, ob difficiles aditus, et ancipites dubiosque tabellariorum cursus, vix est tutum. Fran-

E 2

cofur-

cofurti ad Moenum, Idib. Decemb. A. c.
16CXXC.

XLIII.

HENRICO ACHILLI L. B. A. BV-
VVINCKHAVSEN.

*El. Saxonis in suprema S. R. I. Curia Legati
et Assessori.*

NON potest esse bonus ciuis, qui illi-
stres et de republica bene meritas fa-
miliis ingrato silentio praeterit, aut mali-
gne odit, propterea, quod iustum atque ae-
quum est, ut, qui plurimum ad iuuanda
ornandamque patriam attulerunt, in ore
animis hominum perpetua cum laude veni-
sentur. Id vero cum primis ad maiorestri-
os petinet, Domine Benignissime, quorum
et beneficia maxima, et in omnibus vita-
partibus negotia egregia, ad posteritatis me-
moriā extant, quae si tenebris obrui pa-
tiamur, profani erimus et ingrati. Itaque
ordo temporum, et series rerum constare
debet, ut suis quaeque articulis veluti
interuallis partiamur, et, quae fortiter ac re-
cte ab iis facta sunt, in commentarios refera-
mus, ac sincere diligenterque expendamus.
Eo minus ego, cliens tuus, committam, ut
aliquid dicatur et fiat, quin ad monumentum
auitae laudis, et gloriam tuam dirigatur, fa-
ciamque, ut, quae fidei meae commisit

gra

to cum animo restituam, et, si velis iubeas-
 que, vitam Diui Patris, Illustrissimi Benia-
 minis, cum serie inclutae gentis tuae, pre-
 lo excudendam tradam. Reliqua curabo,
 cum in Saxoniam venero, et Deum preca-
 bor, vt vulnus, quod nuper grauissimum ac-
 cepisti iactura illustris filii, in quo cum pa-
 tre, tum familia tua, praesidium sibi desti-
 nabat, ope sua sanet praemuniatque ad-
 uersus saeculi casus, quos tristes sane ac ter-
 ribiles nouus cometa denunciat, ac te no-
 bis, reique publicae et iustitiae, quam diu-
 tissime seruet. Maxime id mecum optat
 Senator Orthius, quem vt tuendum susci-
 pias, et, liberis viri optimi, de praesidio de-
 iectis, benigne consulas, ac, pro amore re-
 ci, proque auctoritate tua, Fabri effugiis
 viam aditumque tandem aliquando inter-
 cludas, reuerenter et demisse rogo. Fran-
 cofurti ad Moenum, XVI. Cal. Ian.
 & clb CLXXX.

XLIV.

IOANNI CHRISTOPHORO LIMBA-
 CHIO,

IC. et Consiliario Palatino.

Magna frigoris vis effecit, vt cursum
 itineris mei sisterem, et aliquandiu
 hic commorarer, neque melius valetudini

E 3

moae

meae consulere potui, quam praecipere
 neris consilio infirmare nolim, praese-
 cum Princeps EL. Saxo tam benigno sit
 nio ut tempori hiberno moram hanc
 concedat. Simul ac vero rediero, ha-
 et utilitati tuae nunquam non studebo
 do fuerit aeternum ac immortale Nu-
 ut patria in posterum pace floreat, de
 ferme dubito, si apparatus nostros, et
 tum consiliorum praesentium, animo
 templor. Neque bonus augur est co-
 proximus, qui funestos casus reipub-
 minatur et Liliis Aquilisque triste ali-
 denunciat, unde magnae et terribiles
 porum commutationes euenire pos-
 Delphinus proxime abest a periculo
 tis, et, si rumori fides tribuenda est, iam
 aliam vitam migravit, fuitque haec
 olim fortuna Francorum regum, ut
 laetos bellorum exitus, miseri interdum
 mi fierent, atque ad orbitatem redigeret
 Sed, utinam Germaniae facies esset me-
 et concordia duraret pristina, ac max-
 finitimisque Principibus inter se conu-
 ret. Namque iam eo res rediit, ut ex-
 nus hostis omnia consilia, morbos iter-
 vulnera reipublicae nostrae accurate
 et conatus nullo negotio anteuertat,
 Deus nos respexerit, ac aegrotanti pro-
 que in ruinis iacenti corpori tulerit op-

Dissentiunt plerique *Electores*, acriterque
emulantur suspitione potentiae, et mutuo
metu, vnde intestina dissidia persaepe ex-
citantur, quae ad conflandum ciuile bellum
permultum possunt, vt vereri in mentem
veniat, ne ipsi nos prius conficiamus, quam
de externo hoste repellendo cogitemus.
Ne vero Deus siuerit, vt Tradicii vatici-
num impleatur, ac tota adeo res Germani-
ca in deterius ruat, dum signa conuersionis
haud obscura apparent, nec aliter opinari
licet, si quidem pro statu temporum iudici-
um est ferendum. Ita nunc sero intelligimus,
in tam magno et dissidenti reipublicae cor-
pore tutius meliusque fuisse futurum, si bello
Belgico sese non implicasset, et arma au-
doritatis metusque causa ostentasset poti-
us, quam intulisset. Sed, quae facta sunt,
corrigi non possunt, nisi quod dolendum
est, alieni periculi causa rem Germanicam
tantum non fuisse euersam, vt Galli affir-
ment, non iam de finibus, sed de fine Im-
perii agi oportere. Et si autem expeditio-
nes nostrae culpa non vacant, et occasio-
nes saepe neglectae sunt, ac pleraque alia
se obiecerunt, quae optima consilia muta-
rent, tamen fatendum est, hanc gratiam no-
bis retulisse Belgas, vt spinam, ex pedi-
bus suis extractam, in viscera defigerent
nostra. Quid vero? actione ingra-

ti contra ingratum Belgium experiamur
ita quidem plerique, sed periculose sati
et inutiliter quoque, censuerunt. Ego ni
hil addo, quia non expedit, omnes intimo
sensus exprimere, et aequum est, vota face
re, vt Deus rempublicam in antiqua sed
sistat, malaque impendentia a nobis post
hac auerrat, ac tibi in primis, hoc et futur
anno, omnia fortunae beneficia largiatur
Francofurti ad Moenum, X. Cal. Ianuar. A
clob CLXXX.

P. S. Senator Orthius se suamque
causam curae atque diligentiae tuae obser
uanter commendat, simul ego enix
peto, vt consultissimus iurisque prudentissi
mus Bechtius meo nomine salutetur, cu
nulla non officia mea constabunt, si quidem
aliqua deinceps a me expectari possunt.

XLV.

HVLDERICO EYBENIO,

IC. et Assessori Spir.

SPira Nemetum discedenti mihi prim
quidem cura fuit, me ipsum pariter, et
studia mea, de integro tibi commendare
iamque facturus, quod me decebat, officium
ab aliquo commonebar, rationes muner
tui non ferre, vt quenquam admittas praefec
tim, cum labores, quos pro iustitia et repu
blica summa cum laude suscipis, ita cumula
sint, vt nullum sane vacuum tempus conce
datu

dur. Ea de causa arbitratus sum, non li-
cere mihi abs te petere aditum per occupa-
tiones et curas sanctissimas, quas interpel-
lare intempestivum est atque indecorum,
mihi praesertim, clienti tuo, cui nihil prius
esse debet, quam te colore et venerari.
Nam, ut fortuna horum temporum est,
multa mihi in tuo, nec simulato, patrocinio
sita sunt, quandoquidem de futuro patriae
statu, et de rebus meis vix certi aliquid sta-
tuere possum. Acre enim frigus, sicut
spem salubris aeris mihi facit, ita ab itinere
me retrahit, propterea, quod passim inter-
clusi aditus tempore alieno et ob coeli in-
clementiam durissimo, me adhuc non sine
causa remorantur. Alioqui novum sidus
cometa funera illustria significare videtur,
nec desunt, qui dicant, Delphinum e vita
decessisse, qui iam diu cum graui certe
morbo est conflictatus. Longitudo cau-
cae terribilis est, nec proximis superiori-
bus saeculis, aut nostra patrumque memo-
ria, visus est *πρωόνιος* qui tantum coeli spa-
tium caperet et aequaret. Forsan ita fato
datum est, ut, quem nostra bella discordan-
tium frangere non potuerunt, deinceps
percellat orbitas, ut credat, res Germani-
cas Deo esse curae, esse ultionem. Interim
Numen aeternum supplex inuoco, ut illu-
stre tuum nomen mihi et Orthiiis, recti ex-

empli iuuenibus, in primis autem reipublicae, quam diutissime seruet, qui mecum per omnia sacra, perque obsequii, quod mihi interprete per literas, ex Gallia scriptas sanctissime spondent, religionem ac sempiternum nominis tui cultum rogant demissimè atque obtestantur, ut in senatu vestro parentis optimi, et omnibus fortunis euersae causam agas et tuearis. Ita vero te Deus Caesar, senatui supremo, iustitiae et literis, ac nobis clientibus seruet, perpetuoque contra funestos quosuis casus firmet. Scriptum Francofurti ad Moenum VI. Calend. Iun. A cl. Is. CLXXX.

P. S. Magna vis frigoris impediuit, quominus Darmstadium commearem, atque tuam imperata facerem, quod pro summa, quae ex humanitate benigne interpretere. Simul autem enim occasio feret, et res meas domi apud matrem viduam constitutas habebo, nihil eius intermittam, quod cum honesti obsequii laude coniunctum est, atque una etiam pro tua valetudine et gloria nominis, et inclutae familiae incrementis, vota faciam, ut hoc et futuro, qui breui nos expectat anno, et continuata deinceps temporum serie, floreas, et quam diutissime super sis. Idem mecum volunt Orthii et vouent.

XLVI.

GEORGIO FRIDERICO MVEGIO,
I. V. D.*et in supremâ S. R. I. Curia Aduocato.*

Fides amicitiae nostrae exigit, ut honori tuo studeam, quod et bene pro rectissima voluntate tua de me existimasti, et peregrinum ignotumque comiter ac honorifice excepisti, et mensam hospitiumque optimum commendasti. Quae officia ut egregia sunt, ita nunquam memoria mea excident, ut intelligas, sincerum atque rectum me esse hominem, qui referendae gratiae occasionem enixe quaerat. De Orthii causa, quae so te, priuatim et tacite diligenterque labores. Crede mihi, labori pretium non in charta, sed in parata pecunia rependet, sponforque ego huius promissus ero, ut non verbis, sed re ipsa, impleatur. Rumschio nostro, quem sincere diligo, indicabis, me commodis eius aduigilare velle, si quidem Saxonia nostra placeat, sin aliud consilium capiat, vel Tubingae vel Heidelbergae, gratiam ineat, ut contra aemulos atque inimicos sese tueatur. Nam viro eruditissimo bene cupio, et volo, ut taedium munus, quod administravit hucusque meliori permutet. Respublica nostra futuri incerta est, credoque, fore, ut Galliae regem

regem orbitas frangat, quem discordanti reipublicae arma frangere non potuerunt. Cometa triste prorsus et ferale aliquid Liliis denunciat, flammamque ab occidentem spargit maximam versus orientem, et spectum coeli maius conficit, quam nostra patrumque memoria alius quisquam. In Saxonia nostra consilia Martia et belli apparatus spem mihi egregiam faciunt, neque dubito, quin iugum externi hostis tandem aliquando depellatur, si Principes, metu servitutis, consentiant, viresque coniungant. Nam et potentia nimia nunquam est fiducia, et Francorum felicitas plerumque in tertio successore defecit, ac nunc quidem non vana domesticae calamitatis indicia apparent. Ita bene feliciterque agas, Nobilissimum ciuem meum, Bruggium, meo nomine per officiose salutes, et, si non graue est, Fucsum de Maisteio curando admoneas, fratremque tuum amicissimum, et Coniunctos Spirae optimos humanissimosque, voluntate et officiis meis quam certissimum reddas. Francofurti ad Moenum, VI. C. Ianuar. A. clō 15CLXXX.

XLVII.

HENRICO ACHILLI L. B. A. BV-
VVINCKHAUSEN.

Bene grauiterque censuisti, recto et bene no ciui eas agendas esse partes, quila

laudem ab officii honestate vindicent sibi, et gloriosa ad posteros exempla transmittant, ut duces auctoresque rerum in republica maximarum ne lateant, aut quoque modo ignorentur. Etenim singularis magnitudo animi, et patientia invicta, et incredibilis prudentia ac pietas, quae a maioribus et diuino patre tuo, sorte nascendi, ac hereditatis quodam iure, in sacrum et venerabile pectus tuum dimanarunt, nulla mea culpa dissimulari, nedum ingrato et turpi silentio obliterari debent. Cum Spenero, qui observantiam me interprete nunciat atque confirmat, superiori die locutus sum, qui de tuis insignibus gentilitiis aliquid in commentarios, quos Heraldicos vocant, referre constituit, si copiam ei facias, atque institutum, per se laudabile, assensu tuo comprobare velis. In Saxonia nostra Haugvizi-
us res et negotia aulae summi praefecti titulo moderatur. Miltizius, recenti Saxo-
nis beneficio, *Cancellarii* munere fungitur. Infidum vulgus externum, pecuniarii accipitres, ex aula exierunt, plerique, rationes reddere iussi, in vinculis sunt. Dux Cro-
iae qui regi Daniae meruit, et contra ho-
stes subinde fortiter stetit, ad gerendum summi militiae praefecti munus inuitatus est, omnia demum sic administrantur, ut si-
mil egregie emendentur, opesque aerarii
et

et robur retineantur. De Cometa multum et usu periti *Astrologi* iudicant, maximo cuiusdam Europae Principi obitum significare, atque id haud dubie ad Regis Galliae filium dirigitur, quem lento veneno contabescere aiunt. Vereor sane iam, ne maxima rerum conuersio Europae impendeat quando ex Gallia perscriptum est, regem de bello Caesari inferendo cogitare, ne legato Mansfeldio in aequis et honestis postulatis adhuc satis fuisse factum. Interim Te Illustrissime Domine, Sanctum aeternumque Numen a malis et fortuitis casibus defendat totoque hoc, quem inimus, anno deinceps protegat et seruet, quod mecum precatur Orthius, qui se suamque causam tuo efficacis patrocinio demisse et reuerenter commendat, et clientem atque deprecatorem perpetuum se profitetur. Francos. ad Monum III. Cal. Ian. A. clō Io CLXXX.

XLIIX.

IO. PHILIPPO VVITTSTEINIO

IC. et Cancellario Waldeccensi.

CVm, ex Gallia redux, apud D. Spenerum et D. Horstium, nominis tui atque honoris studiosissimos, inuiserem, negotium mihi datum est, ut vtriusque literas ad curarem. Quod ultro libenterque suscepit et cum officii, tum obseruantiae meae, per-

explere volui, neque dubito, quin me
commendatissimum tibi habeas, meisque et
matris viduae rebus consulas, ac, ubi opus
opus fuerit, auctoritatem tuam interponas.
Consilium mihi est, deinceps patrias res li-
teris mandare, et Illustrissimorum patriae
Procerum vitas, acta et exempla, ad poste-
ritatem insignia in commentarios referre,
si quidem id perclementer sibi de ciue suo
polliceantur. Nihil vel laboriosissimum
desugio, fidemque obliquo, et omnia facere
ac experiri statutum habeo, quae ad illu-
strandas patriae meae laudes adferri pos-
sunt, ut Saxones quoque nostri in posterum
Valdecciae ornamenta, imagines, decora
et palmas, intueantur. Quod eo magis fa-
ciendum mihi esse, existimo, quod Saxones
et Valdeccii felici auspiciatoque connu-
bio nuper iuncti sunt, et, difficili hoc pro-
peque conclamato rerum statu, animos opes-
que sanctissimo foedere colligunt ac de-
iungunt, et rectum concordiae Germa-
niae exemplum tradunt. Nam, ut nunc
tempora sunt, noua pericula commu-
ni patriae impendent, et, nisi me omnia
fallunt magna et memorabilis rerum con-
versio instat, quam, praeter maxima regum
funera et subitos casus, recens cometa for-
sa etiam significat. Serenissimus Prin-
ceps EL. Saxo, Italos, Hussaros, Heluetios,
misit,

misit, et robore Germanico legiones sua firmavit, quando id breui eueniet, vt au pereat libertas, aut armis praesentibus defendatur. Orbitas tamen regi Europae maximo metum iniicit, et res iam eo rediit vt de valetudine Delphini vel ipsi cordatiores Galli desperent. Interim me tuo patrociniio permitto, et si quid de republica agatur ex Saxonia diligenter perscribam, votaue faciam, vt hoc ineunte anno, et sequentibus deinde omnibus, saluus sospesque sis, et consilia patriae salutaria pariter, et honorifica, impertiaris, Ita te Deus seruet, prosperet ac tueatur. Corbachii Nonis Ianuar. A. cdo 15CLXXXI.

XLIX.

N. REINEKE,

In Curia Redituum VValdeccensium a secretis.

Quae tua erga meos humanitas est, et mihi, ex Gallia reduci, non disparem promittit beneuolentiam, et facit, vt magno opere abs te petam, literas has Illustrissimo Comiti, Georgio Friderico, recte fideliterque tradas. Pro quo officii genere, quid est, quod me flagitas, nihil recusabo, siue honoris siue commodi tui causa, modum tale sit, vt voto vires respondeant consiliaque mea bene ac feliciter vertant. Cupio enim

enim, ut intelligas, me, confectis feliciter
 meritis patriae honori id daturum, ut
 res actaque Illustrissimorum Procerum po-
 teris tradam, quando non melius ipsis pie-
 tatem meam ad probare possim. Transeun-
 tem nuper Belgium, atque hinc in An-
 gliam traicienti, ac deinceps in Galliam na-
 viganti saepe data est occasio de iis praecla-
 re dicendi praesertim, in quibus maxima
 ipsorum virtus eluxit. Igitur non dubito,
 quin placeat conatus ille meus, quae soque
 re, ut de hoc instituto ad eos referas, quod
 sane eiusmodi esse perspicis, ut haud dubi-
 tare queas, quin cum religione civis boni
 ac obsequentis sit coniunctum. Interim to-
 to hoc anno tibi felicia quaeque precor, De-
 umque oro, ut aerumnas, morbos, bella, a
 communi patria auertat, et signa irae, quae
 in coelo monstrat, cum bonis auspiciisque
 patriae omnibus commutet. Corbachii
 Valdeccorum, Id. Ian. A. cl. l. CXXCI.

L.

EIDEM.

Perpulchre et sapienter censuisti laudabi-
 le et excellens esse argumentum, in quo
 patriae causa vires experiri constituissem.
 Nam cum domestica abunde suppetunt, ab-
 surde et temere externa quaerimus, quae
 superstitio quidem multorum animos, pra-

F

uo

uo saeculi more exemploque, inuasit, at
 tamen tantum aliena est, quantum cog
 recti et probi ciuis specimen dare. At
 in ea sententia perseuero, et, vt me con
 re mihi credas, denuo rogo, vt amplior
 gumenti huius materia praebeatur. Sc
 pturo enim historiam Diuorum VVald
 ciae Comitum multa et magna ad eam r
 subsidia omnino mihi circumspicienda su
 pars ex editis annalibus et libris, qui
 haud egeo, pars ex codicibus et tab
 manu exaratis, quae superiorum benefi
 perquirendae sunt, pars ex publicis rer
 actorumque documentis, quae in fore
 curia disceptata sunt, reliqua ex lit
 pragmaticis Caesarum Procerumque
 strorum peti, et a veris domesticisque p
 cipiis arcessi, debent. Tum de vita l
 strisimi Domini nostri, Georgii Fride
 attexi aliquid, nec vulgare, oportet, qu
 quae eiusmodi est, vt in eam omnes hui
 sequentis aevi Duces ac Praefecti mi
 res intueantur. Initia, velutique tiroc
 progressum deinceps et maxima incre
 ta summi huius militiae Imperatoris in
 situ et obiter referre, mihi pariter, et Au
 ri Celsissimo, inglorium foret. Itaque
 fontibus ducendi sunt riuuli, et litera
 tro citroque commutatae, et consilia e
 taque in toga et bello prudenter ex

cedenda sunt, vt nihil sine graui momento in-
 feratur, ac operi pretium a grata et sincera
 pietate rependatur. Quaeso autem te
 hoc ne des crimini arrogantiae boni, et
 sine furo ac lenocinio scribentis hominis,
 cui nihil aequè cupiat, quam in rebus seriis
 Illustrissimis patriae Proceribus mereri.
 Et volo te saluere, et peto, vt Nobilissimum
 VValdschmidium, cuius beneuolentiam plus
 semel expertus sum, de obseruantia et stu-
 dio meo certum reddas, sique non graue sit,
 Reuerendum Embdenium, Praeceptorem
 quondam meum, salute multa imper-
 turis, Corbachii VValdeccorum, Vll. Cal.
 Febr. A. clc l^o CLXXXI.

LI.

HENRICO ACHILLI L. B. A. BV-
 VINCKHAVSEN.

Condonabis mihi superioris temporis
 moram, cui et occasionem, et ansam,
 iter ad Illustrissimum VValdecciae
 Comitem, in cuius aula de tuo nomine et
 meritis multi atque honorifici sermones in-
 derunt. Nunc Saxoniam repeto, et
 mandata tua cum apud Principem EL. tum
 apud sanctiores ministros, qui honori tuo
 sunt, fideliter ac demisse curabo. O-
 mnia nunc nostra aguntur optime, ac Prin-
 ceps et patriae, et aerario, bene consulit,

F 2

con-

consiliaque rectissima adhibet et admi-
 Principes iuuentutis accurate instituunt
 magnamque vniuersae patriae spem faci-
 fore, vt per eos Saxonia deinceps in al-
 fastigium euehatur. Seriem inclu-
 tuae familiae vitamque diui Beniam-
 edam, publiceque cum erudito
 communicabo. Interim Amplissimus
 nator Orthius, se causamque suam Illust-
 simo Nomini tuo de integro commendo
 D. Spenerus insignia tua, parti III. Ope-
 Heraldici inferenda, petit. Ceterum
 Domine, Deus ingrauescenti aetate ser-
 vigorem animi, robur corporis, fortunam
 florentem, in perpetuum firmet. Franco-
 Moenum, Non. April. A. C. 1666 CLXX

LII.

IO. GEORGIO ORTHIO,

Lutetiam Parisiorum.

VT primum ex patria, vbi Illustriss-
 Comes VValdeccius me ad perquisi-
 dum sanctius tabularium adhibuit, ben-
 liciterque reuerti literae tuae, comi-
 plenae, allatae sunt, quas summa cum
 luptate perlegi, et de optimo fratris
 cognoui. Mihi consilium est Ba-
 Gersdorfio vel fratrem, vel te ipsum, com-
 mendare, vt regendis filii studiis, qui n-
 Vitembergae est, operam nauare possit.

Nam minimus frater, Hieronymus Petrus, Gymnasio Hanouienſi deſtinatur. Mater enim perſeuerat in ſententia, et conſentit honoratiſſimus Pater, vt literas ex colere perit. Parum ab fuit, quin Geneuam, capiendi cultus cauſa, dimitteretur, quod diſſuaſi, quia rationibus eius non conducit, Sauſerius tamen prope hanc in ſententiam induerat parentes. Lis Spirenſis adhuc pendet, cum aduerſarius omnia mouet et molitur, vt mora neſtatur in cauſa tam liquida et certa. Doleo vicem et fata temporum iniquiſſimorum, quae rebus veſtris aduerſantur. Saxonia, benigniori Dei auſpicio, creſcit, quando Princeps EL. conſilia prudentiſſime moderatur, tribunos militesque conducit, et ſumtibus ſuperuacuis parcit, ac auctoritate ſuae pariter, et commodo patriae, egregie conſulit. Cum Principe EL. Brandenburgico de foedere tractauit, prolixoque Pozdamii eſt acceptus. Rex Gallicae *Inſtrumenti pacis* interpretationem non ex *Inſtrumento* Neomagenſi, ſed ex publicis actorum commentariis, vulgo *Protocollo* adornat, quam Germani contra morem et inſeruta gentium, contraque pacti conuenti ſanctitatem, interpretantur. Clariffimos Viros, Baluzium et Poſtellum, ſi qua eſt occaſio, ſaluta. Vale Francofurti ad Moenum, Idib. April. A. C. clb l̄b CLXXXI.

LIII.

PETRO HOMFELDIO.

IC.

SEX dies sunt, quum ex Gallia reuelatae tuae allatae sunt, ex quibus intellexi, quid cum de me, tum de affine minore annis, velles. Ego sicut amoris plurimum tribuo, ita faueo conatibus iuuenis, quem elegantia ingenii mihi commendat, adeo, ut nolim ullam probandi officinam praetermittere, si quidem tibi offeratur, ut de studiis eius bene me vnquam possim. Respublica communis huc, velut corpus male affectum, difficili periculoso morbo laborat. Plerique in uersa ac deteriora eunt. De Germania Rhenum conclamata res est. Palatinum riter periculum, atque orbitas, angit. Rex noster meliori fato aerarii opes instruat, et de milite, suis impensis alendo, generatim consultat. Bauarus ut ferunt Saxoniam ducet, quod etsi reipublice expedit, tamen sponsae rationibus, quibus ad auita sacra diriguntur, vix conducitur. Nam, etsi multa in eo genere liberalia promissa sunt, non tamen est, ut crederetur a Principe, religionis Romanae tenacissimum seruatum iri, nec me fugit, quid cum de ista princeps actum fuerit, cum a me

bu

burgico, vel ipso Darmstadio Antistite
non inuito, domum duceretur. Interim
disputamus cum Gallo, tractamus, literas-
que saepe et solícite commutamus, inter-
pretamur, distinguimus, defendimus, ac de-
nique omnem lapidem mouemus, vt iure
causam vincamus. Sed rident Galli, per-
quirunt abditos sensus, diuidunt studia et
partes, occupata etiam retinent. Alsaciae
incumbunt, et, vbi vel leuissima data occa-
sio fuerit, in visceribus Germaniae bellum
gerunt. Nisi benignius fatum nos respex-
erit, Germania superior iacebit in ruinis,
cum nemo Gallum, occupata Lotharingia,
prohibere possit, quo minus libere in fines
nostros excurrat, bellumque adeo semper
in hostico gerat. De reliquo te Deus ser-
uet, Consultissime Vir, cum familia, et flo-
rentissimis necessitudinibus. Zieglerus, cu-
ius de iuribus maiestatis opus iam prodit
in lucem, te diligenter multumque salutat.
X. Cal. Mai. A. 15CLXXXI.

LIV.

NICOLAO L. B. A. GERSDORF.

Senatus Sanctioris Principi.

Diu, multumque Deo supplicavi, sineret
mihi reduci hoc gaudium esse illiba-
rum, vt erepto patriae Diuo Henrico Fri-
sio, cuius gloria in omnes Europae oras pe-
netra-

netrauit, et latissime diffusa est, principe in Senatu maximo teneres locum, reipublicae negotia tuo deinceps ductu ornare. Neque me illud fefellit votum, fructum huius spei opinione mea citius capi, quando apud Gallos consistenti de firma prudentiae, et felicitate tua rumor non fallax allatus est, omnia conspirasse, ad augendam nominis tui auctoritatem, ut Saxoniae rationibus sic quoque consuleretur. Quod, absit, ut velim esse fraudi Illustrissimo Socero tuo, cuius senium, curis fractum leuamento eget, et, composito in quiete animo, laetatur, extitisse Generum, qui provinciam eam prompte susciperet, ac feliciter administraret, quum nemo te melius potuisset. Fausta igitur et laeta Saxonia conditio est, quod, quum Germania coepisset esse fastidio exteris, Saxonia tuis consiliis sic iam fulciatur, sic erigatur deinceps ac firmetur, ut omnium prope regum principumque oculos in se conuertat. Plerique satis aperte dicunt, si posthac misera patria honesto bello mutanda sit, egregium defendendae communis patriae libertati apud Saxones praesidium fore, ubi in toga belloque virtuti pretium sit, et provide omnia agantur. Quare, quum, Rheno traiecto, ad Moenum Lanumque pergerem, nec multo post domi essem, Illustrissimus Comes

VVal-

Waldeccius, idemque Foederatae Belgicae militiae Imperator, cum Principi EL. bene precatus est, tum te, Domine, inter singularia virtutis et fortunae exempla memorandum censuit, quod, conclamatis Germaniae Cisirhenanae rebus, Saxonia inprimis, te consilii Principe, robur aerarii et militum opportune compararet. Qui laude tua excitatus, VVetterauicos Comites omni studio ad societatem foederis deuinxit et, vt de externis viribus tempestiue cogitent, persuasit. Simul et mihi literas, ad Saxonem perferendas, tradidit, quas tuo praecipue consilio submittit, quum optat, vt de rebus suis in posterum limatum aliquid scribatur, quod totum ex arbitrio Domini mei longe Clementissimi, atque ex tua sententia, pendet. Eadem occasione transmittito Ludolphi Historiam Habessinorum, tibi Ludolphi, inquam, Viri tua merita summe admirantis, et Aethiopicarum antiquitatum peritissimi, etsi nunquam apud Habesinos fuit. Ipse leges, Domine, et iudicabis, et de auctore sic statues, vt eum obsequii sui non poenitere possit, quum id summa laudis parte ponat, si vel tibi conatus iste se probet. De illustrissimo filio quicquid me facere velis, Domine, nihil defugiam, omnesque doctrinae meae copias illius vsui, studiis, commodo, suppeditabo.

F 5

Quod

Quod restat, orabo Numen coeleste ac aeternum, ut Illustrissimam Familiam tuam saluo te semper ac fospite, cum Illustrissimam Coniuge, et Illustrissimis in vniuersum liberis, eodem in felicitatis gradu seruet, protegat ac tueatur. IV. Calend. Maias, A. cl. b CLXXXI.

LX.

GEORGIO SCHVBARTO,

P.P.Ienensi.

MAgnopere doleo, quod, cum hac transires superiori anno, mutuo colloqui non possemus. Fortuna sane meam tuamque spem frustrata est, ego vero efficiam, ut Ienae nos in posterum salutemus. Zieglerus et Stolbergius te amant, ac diligenter resalutant. Graecos Germania habet eruditos, nec laude sua fraudandos, sed codicum subsidia, vnde variae lectiones petendae atque corrigendae sunt, omnino eo destituunt, quorum plures apud vnum I. Vossium reperi, quam apud omnes nostros Anglia floret his viris, neque Galli, si hoc tempore Emericum Bigotium excipias, in comparationem referri possunt. Maximam enim huius eruditionis in Henrico Valisio iacturam fecerunt, quem videre quidem et audire vehementer cupiebam, si vitam ut eius virtus meruit, longius produxisset.

Biel

Bielkium de libro ad me perferendo admonas, qui nundinis Naumburgensibus centum et triginta Imperiales a me accipiet, et, si quid ab eo cognatae Bielkiae soluendum sit, curabo, ut quam primum fiat. Vale, Vir Amplissime, et festinationi meae ignosce. Vix enim scribere coeperam, quum Illustrissimus Gersdorsius Torgauiam, ubi iam aula est, me acciuit. Prid. Id. Mai. A. cl**o** bCLXXXI.

LVI.

ISAACO VOSSIO,

*Praefuli Vindsoriensi et Polyhistori
summo.*

Permultum humanitati tuae debeo, quod superiori anno, cum Vindsorii incognitus te inuiserem, tam benigne comiterque me excepisti, ut existimare debeam, nullum sane tempus melius unquam collocari potuisse. Nam, me haud soppudet confiteri, multa abs te audiuisse, quod scire quidem omnes vere eruditos oporteat, sed, praeter te, pauci sciant. Quare, postquam reuerti ad Saxones, statim ad salutandum in aula Gersdorfum veni, ac de te cum multa, tum honorifica, feci verba. Eum Henrico Frisio, Viro honoris tui studiosissimo, et in Senatu sanctiori Principi, surrogauit Saxo, ac bono quidem reipublicae auspicio, quando

do et negotia eius vniuersa prudenter administrat, et literarum quoque studia in primis ornat, ac tuetur, et te sic profecto aestimat, vt Frisio nihil in eo genere concedat, quem alioquin ex asse imitatur. Verum, hoc temporum statu, belli consilia multum molestiae ipsi exhibent, propeque eripiunt otium, quod studiis amoenioribus dare consueuerat. Vereor enim, ne dubiam ancipitemque et infidam Germaniae pacem breui magna rerum commutatio sequatur, cum pro certo exploratum sit, in aemulatione et discordia tot Principum sitam esse omnis nostri mali causam. In Thuringia uix dubium est, quin Troiae exemplum habeamus, si perficiatur consilium, de quo fama nunc increbrescit. Interim Francorum ille Romulus expectat occasionem et captat, pro lubitu interpretatur pactiones et seruat, donec ipsi expedit. Aditus ad Rhenum quaque rursus nunc patet, limitemque veterem in potestate habet, neque erit, qui prohibeat, si vel ad ipsum Moenum descendat. In VVetterauiâ colliguntur manipuli, et, rebus quotidie in deterius labentibus, armantur atque instruuntur, tum, delectu habito, recensentur, quae forte nihil, praeter simulacrum, habent. Vicini autem Darmstadini recusant hoc foedus, et tergiuersantur, Cassellani probant, raturumque habent,

re-

reliqui spectant, quam agere nolunt, fabulum, siue, quod securi, siue, quod impares sunt, fataque sua expectant. Etenim non magnum pondus habet potentia, quae sua vi nixa non est, quos fortuna omnibus casibus subiicit, quando per se resistere non possunt. His rebus Saxo noster adductus est, ut cum aerarii, tum militiae, maiorem curam gerat, et una voluntate ac studio cum Camillo illo Brandenburgico consilia, viresque coniungat, in quo foedere plus inest roboris ac splendoris, quam in apparatu ac subsidiis omnium VVetteraviae Comitum, et eorum, qui Rhenum accolunt, Regulorum. praesertim, quum Caesar rationes motus Vngarici conficere studet, atque adeo res suas tueri certe satis habet. Sed haec alio pertinent, nisi, pro summa tua beneuolentia, hoc amoris pariter, et venerationi meae, dare velis, ut non indigne feras hominis, nimis festinanter scribentis, conatum. Recordor enim sermonum, abs te Vindoburgen-
si-
um habitorum, quibus et variae eruditionis, et doctrinae etiam civilis, fontes copiose aperiebas. Hoc minus nunc aliquid suppetit mihi, quod tuae expectationi satisficiat, praeterquam obseruantiae tibi testificandae exemplum. Monumenta ingenii tui. quae res arduas, et vulgo minime obuias, complectantur, assidue lego, haec verso in dies, haec
meis

LIIIX.

NOBILI CVIDAM.

Graui ter fero conditionem tuam, et tantum non deploro tempus studiorum rationibus aduersum, quod morbus tibi eripit, praesertim in flore iuuentutis, cuius fructum patria mecum haud vulgarem expectat. Librum mitto, cui Elertus sigilla tuis, ex fide promissi, addet, tibi que inspicienda tradet. Abs te peto, ut mecum communices, quae in Machiauellum praelegi, voloque, ut quamprimum saluus sospesque mihi adsis, cuius conueniendi occasio breui sane luculenta se dabit, XVI. Cal. Iun. A. cl. lxxxi.

LIX.

CAROLO L. B. A. FRISEN.

Quae res in itinere ad Belgas, Britonesque et Gallos, mihi proposita fuit, ut viros Europae doctissimos inuiserem, eorumque sententias perquirerem, ac libros atque codices mihi compararem, ea minime spem meam fefellit. Neminem adii, ac de colloquio appellauit, quin comiter me acciperet, et doctrinae subsidia prompte, libenterque communicaret, nisi quod Hanisius incompositi moris exemplum mihi praebuit cum forte in manu exaratos Bardeuici an-

les inciderem, eosque cursim, ac, velut
ad agerem, inspicere coepissem. Postea
euntem rogabat, vt apud Anglos de bi-
bliothecca magnifice dicerem, quasi eum iam
missae humanitatis poeniteret. Verum,
cum Angli de ea mecum sermonem habe-
rent, non potui non fateri, copia MSS. et
bonitate codicum Vaticanae, Pariensi, Mo-
nachienfi, Augustanae cedere, reperiri ta-
men in ea varia et antiqua, quae permul-
tum conferant ad historiam Germanicam,
inprimis Saxonicam et Guelficam locuple-
tandam. Lambecii, qui desperanti similis
erat, mortem fere omnes dolore prosequen-
tibus. Isaacum Vossium, V. C. et Frisia
gloria dignum memoremque aestimatorem,
Vindoboni reperi, qui Illustrissimi Fratris
Henrici, iam coelo recepti, obitum grauiter
ferebat, atque, in eo maximum patriae
senatorem cecidisse, vix sine lacrimis
flamabat, meque vel eius, vel tua cau-
sa beneuole admittebat, et prope quinque
horas mecum differebat de studiis linguae
Latinae et Graecae, ac omnium elegantio-
rum litterarum, recte instituendis. Galliam,
bellici moris magistram; et belli Europae
conditricem, talem inueni et vidi, vt iudi-
care potuerim, si Regis maximi res, quo
coeperunt, cursu, procedant, longiusque
producantur et crescant, Germaniae salu-

G

tem

tem fore desperatam, quando Austriae p-
riter conuersionem, et Imperii finem, quo
detestamur, exspectat. Illud verò foedu-
m DEUS in hostes vertat, Germani-
amque respiciat, et Saxoniam, cuius pe-
magna apud eos designatio est, iuxta cu-
tua Illustrissima gente, quae nullam confici-
endae salutaris rei occasionem praetermissi-
benigne atque constanter seruet ac defen-
dat. Vitemb. apud Saxones, XIV. Calenda-
Iunias, A. clō lōCXXCI.

Ludolphus per me interpretem tibi, Do-
mine, offert donoque dat Historiam He-
bessinam. Ego illustrissimae filiae mitto li-
ue ac per incuriam in itinere mutilatum
Ville dieu, idque Gallico nitore confectum
opusculum, ac extremo Illustrissimae Her-
ricae Catharinae patrocinio me permitti-
tuisque auspiciis dotes ipsius, exterorum
sermone celebratas, reuerenter colo admi-
rorque, sed in primis, thermas felices forti-
natasque esse vobis omnibus, cupio, et dili-
genter precor.

LX.

ADAMO CHRISTOPHORO IACOBO

IC. Dresdensi et Consiliario.

ET si superiorum temporum fortuna m-
studiorum causa absentem, vehementer
perturbauit, tamen subinde collegi animur
cu-

ex diuersis litteris intelligerem, te be-
nè valere, et ornare honestissimis laboribus
locum, quem huc vsque semper magna
laude tenuisti, ac mihi, etiam apud ex-
teros agenti, non iniquus fuisti. Quibus
rebus sicut ad superiora beneficia nouum,
idque maximum, adiunxisti, ita apud me
reperitam obsequentissimi honoris necessi-
tudinem obtinuisti, vt vel tibi in primis la-
borum itinerumque meorum ratio debeat
constare Groninge neminem, praeter
Oeselum, reperi, cui nostrae Musae tam
familiares essent, vt vel in aliquo loco ha-
berentur. Franequerae Nicolaum Blan-
cardum in arce Sicardaea salutavi, cuius
doctrina permultum mihi profuit, et in
edendo Thucydide, prudentissimo totius
Graeciae scriptore, operam mea sententia
laudabilem collocavit. Vir est profecto
Graece doctissimus et in omni sermone af-
fectu, nec reipublicae prorsus ignarus,
propterea, quod Henrico Casimiro, Prin-
cipi Nassouio, in capiendo literarum cultu
plurimum attulit, atque ad capeffendam
reipublicam publica senatus voce excita-
uit, sed, more gentis, Auriaco infensior,
quod ille populus quoque in laude sua po-
nit, et libertatem interpretatur. Lugduni
Barauorum iuniorem Gronouium, Patre,
Iohanne Friderico, doctrina haud imparē
G 2 fili

filium adii, quem, ex Italia redeuntem, persequutus fuerat vsque in Batauos Antoni Magliabechius, Vir nostra memoria diligens, et perquam curiosus. Traiectum quod ad Rhenum est, transeunti festinatum tempus salutandi Graeuii eripuit mihi. Cum enim de magno Regis *Christianissimi* itinere in Belgium audirem, comparatissimo sarcinis, Valencenas proficisci apud me statui, vt viderem Principem Europae maximum, in quem totus prope orbis nunc intuetur. Nec me spes fefellit, et occasionem sic coepi totius Belgii Foederati patrem, et Hispanici Gallicique, accurate perquirendi. Magno enim desiderio tenebam propius inspicendi locum, vbi quondam Childericus, Francorum Rex, conditus fuisset, cuius iornamenta sepulcralia, cum ferro et balteo, Lutetiam post transportata sunt, quam Tornaci reperta fuerunt nuperrimo donoque Leopoldi, *Archiducis*, cime Gallico cesserunt. Louanii rude sonantem Doctores magno numero inueni, litteratos fere neminem, etiam, qui hoc nomine gloriantur. Leodii aduocatos plerosque, doctrina et vsu egregios, pariterque in antiquitate versatissimos, et inter eos Tornacum praestantissimum, totiusque Belgici iurisperiti moris gnarissimum, sum allocutus. In Gandavi cum Patribus non leuiter eru-

is sermones habui, qui vetera iuxta, et recentia, multum et diligenter explicarunt. Cetera proxima epistola, et sic deinceps, perscribam. Nunc cum nobilissima familia saluere te reuerenter volo et cupio, qui, donec viuam, tuarum in omni genere laudum ero praedicator, et cliens. De Lincio nil defugiam, quicquid praecipere voles. Adriani Valesii opera, et Emerici Bigotii fragmenta, aliaque attuli, de quibus in posterum plura. XII. Cal. Iun. A. clo l^o CXXCI.

LXI.

ANDREAE SCHVLZIO,

IC. Hamburgensi.

Cum itinere confecto meam tibi probare volo obseruantiam, tum beneficii tui, in me collati, tempestiue recordor, et non habendae modo, sed etiam referendae, gratiae occasionem diligenter sane, pro eo, ac per est, quaero. Vnum vero doleo in primis, et grauiter fero, quod sentio, fatis virgeni Austriam, in cuius salute vsque huc multum Germaniae positum fuit. Nihil enim tam sanctum abditumque est, quod non rescuerit Gallia, quae nihil iam modicum cupit, atque ex fortuna temporum consilia sumit, et callide metitur. Praeterquam enim, quod pax Nouiomagensis vel pactio seruitutis, facta est, etiam frigide et

G 3

len-

te nimis omnia nostra conficiuntur. Cedo ego, his rebus fore, ut deinceps in uersa et deteriora eamus, et rempublica superiori et arcta officiorum necessitudine coniunctam posthac in partes et studia uisam, prorsusque talem, habeamus, ut quisque rationibus separatis, res suas administraret, qualis ante Carolum M. Germanicus status fuit, ac etiamnum cernitur apud illos, ac foedere iniquo, quod inaequale uocant, haud inani opera studioque, conservatur. Proludunt huic conuersioni mores nostri, et scriptores quoque noui species applaudunt, ac heris suis, quorum causa agitur, belle blandiuntur. Patres autem, a Seruatore Iesu nomen sibi adscriuerunt, gnauiter Gallici dominatus negotium tractant, ut sensim prouehant in maius et auant, Austriamque, pietate sua securam, fore recipiant, omniaque eius consilia Gallicis enuncient, ut hoc tam formidabile praepotente adiutore utantur, ad opprimendos, quos vocant, *Protestantes*. Omnium autem fateri necesse habeo, multos in consilia reipublicae gnaros expertosque homines me inuenisse, praesertim hoc reipublicae proferendi regni cupiditas incitatum quemque fortuna in maximis conatibus raro et memorabili exemplo adiuuat, ut tanto huic fastigio impositus videatur. Fi-

munivit, ut aditum exitumque liberum
habeat, contra nobis itinera praepedita sint
causa. Quo fiet in posterum, ut bellum
prohibitu in patriae viscera transferat, et
viros nostras prius conficiat, quam armis
experiamur. Ita, cum rem spemque perisse
vident Hispani, expilant sui iuris Belgas,
atque hoc tam strenue agunt, ut nullum
peccati instituti modum teneant, ac fortu-
nus clam palamue insidientur. Parum abest,
quin Antuerpiam in Antuerpia requiramus,
quam vexant insigniter Hispanici quae-
tores, et prorsus exhauriunt, daturi tandem
Gallis in praedam, si res conclamatae fuerint,
deinceps seruari non possit ille urbium
colus, unde commercia veluti per coloni-
am ad vos migrarunt. Anglia, quae Euro-
pe rationibus melius consulere debuit, ope-
ram perdidit sane, et perdet in posterum
magis, et sibi ipsi exitii causa erit. De Un-
guaria opinor, si vel maxime vulnera sanen-
ticatrices nihilominus esse mansuras.
Transylvaniae res et motus, auctore Bele-
coptos, explicabit Gabriel Ritterus,
Transylvanus, qui ad Batauos excurret, ut
habeat mores et instituta externae gentis.
Anophylacii Luderiani exemplum petit
excellentissimus Gersdorus, praecipuus in
actioni consilio Senator, cui Torgaviae
hebdomadam adfui, si quidem id idonea

occasione transmitti posset. Eundem L
 derum et Vagelium salute, quaeso, impe
 tiaris. Dassouius noster, valetudinis cau
 ad thermas Carolinas in Boiemiam disces
 Orthii lis, quem exitum habitura sit, anir
 pendeo, quamuis ille, vt solet, spe se conf
 latur, moestitiamque vino mitigat ac leni
 vir profecto optimus, sed meliori fortun
 dignus. Viros in antiquitate et elegantia
 ri litteratura maximos reperi, Is. Vossius
 Vindsorii, et, qui tunc Parisiis agebat, Eme
 ricum Bigotium, quo nemo priuatus in Ga
 lia vel meliorem, vel ampliorem bibliote
 cam habet. Henricus Valesius, Vir sine con
 trouersia maximus, iam ante aditum meum
 e vita discesserat. Quod superest, voueo,
 cum Magnifico fratre Consule, et filio hau
 vulgaris exspectationis, diu floreas et super
 sis, meque veteri amore complectaris, cuius
 profecto insigne documentum abs te datum
 mihi fuit, cum Hamburgi essem, vbi cum
 prolixo me accepisti, tum omni comitati
 officiique genere profecutus es, liberaliter
 que ornasti, et perpetuum adeo grati animi
 monumentum apud me reliquisti, praefer
 tim, cum tot elegantibus et festiuis sermo
 nibus epulas condires, vt vel iucundissim
 eius conuictus recordatio mihi esse debeat
 quoad viuam. Vale. Cal. Iun. A. clc lxxxi

LXII.

CHRISTIANO SIGISMUNDO

VVOLFIO,

Doctori Theologo.

PAUCIS abhinc diebus ex Anglia Gallia-
que redux literas tuas gaudii plenas re-
peri, illud vero prorsus atque omnino do-
leo, occasionem gratulandi per itineris oc-
cupationes mihi ereptam fuisse. Adhuc te
nihilominus diligo, et merita dotesque tuas
veneror et colo, tum quoque, pro mea in te
voluntate, cupio, atque in spem venio, fore,
ut summis illis honoribus, quam diutissime
fruaris, ac de re in primis sacra summa et
sempiterna cum laude merearis. Eget enim
Viris doctrina et usu praeditis Dei coetus,
in quorum prudentiam et mores vel maxi-
me omnes intuentur, et inde exempla pe-
tunt, unde caritas amorque promulgantur.
Nam, qui doceat tantum nec frugi sit, vitam-
que emendet, is parum merebitur de regno
Christi, nec proteret hostes, qui insidian-
tur animae, sed alliciet magis ac fouebit.
Proinde in eo genere opera tua permagna
est, quod faciendo doces, quae alii docendo
non faciunt, et rectissimis sane exemplis
muneris tui dignitatem ornas, ut non aliter
summa tua eruditio, ac gemma quaedam in
annulo, exsplendescat in opere et illustre-

G 5

tur

tur in dies , ac rebus factisque declaretur
 Quem laborem tuum ne sinat Deus esse in-
 nem ac irritum, sed fortunet omnia, quae
 agis, vt nihil aggrediaris, quin feliciter
 que ex vsu rei sacrae perficias et absolvas.
 Ita voueo , vt bene valeas , et patrocini
 tuo me deinceps ornes, qui cupio omnia
 tibi bene euenire. Vitemb. Saxonum Cal. It.
 A. clb l^cCXXCI.

LXIII.

RVDOLPHO CAPELLO,

Doct. Theol. et Histor. P. P.

Nondum mihi ex animo excidit com-
 tas illa tua haud vulgaris, et cum pri-
 mis honorifica, quam mihi, ad inuifendum
 venienti, prolixè libenterque exhibuisti,
 vel hoc ipso etiam cumulum quendam
 superiora officia accedere voluisti, quo
 me, tua commendatione ornatum, ad ve-
 nerandum Schelhammerum vsque in Bata-
 uos beneuole ac liberaliter dimisisti.
 enim prout sensus atque cogitationes eius
 intelligere potui, te valde diligit, gratum
 que sibi accidere iudicat nuncium, qui de
 bello ac florenti rerum tuarum statu perfer-
 tur. Prudentiam eius viri cum senii vene-
 ratione coniunctam, et sententiam quoque
 ac insigne de rebus sacris iudicium, non
 facile obliuiscar. Nam, quae vellem, accurata

mihi enarrauit omnia, et causas rationes-
que superiorum temporum pulchre aperuit,
nihil non illi debere velim, si occasio sic
erit, ut de eo bene mereri possim. De
umophylacio tuo ago habeoque gratias,
et opto, ut Illustissimo Gerfsdorfio, exem-
plum eius habere cupienti, ne refrageris.
Scripsi eandem ob causam consultissimo An-
dreae Schulzio, qui Luderum habet familia-
ram, et honori commodisque eius una re-
cum fauet. Da hoc mihi, propter patro-
num maximum, qui praecipuus in sanctio-
re consilio Senator est, et de vniuersa Saxo-
nia optime meretur, et studia conatusque
nostros insigniter adiuuat actuetur. Alio-
quin nolim te celare, magnam numerum in
Gallia esse copiam, pluresque ibi reperiri,
qui in eruendis explicandisque operam in-
ferunt, quam apud Anglos et Belgas, nec
paucos mecum attuli, et plerosque etiam
Graecos nactus sum, et in spem venio, fore,
ut insignes aliquot medii aevi Imperatorum
numeros accipiam, qui siue lucem aliquam,
siue ornamentum, ad res Germanicas adfe-
rent, ut vel sic quoque Gallorum ambitioni,
et obuium, an curiositati, satisfaciamus. Illud
etiam te rogo magnopere, ut bibliopolam
Schulzium, cuius praenomen non succurrit,
conciliare mihi ne graueris, a quo libros An-
glicos, praesertim Zosimum editiones Angli-
cae, et

Schmidium de statu Graeciae, aliosque co-
dices, redimere statutum habeo, si eo mor-
agere et pacisci mecum velit, quo egit pa-
ctusque est antehac cum Schneidero et
Greenio. Pecuniam per mercatorem huius
loci repraesentandam curabo, nihil dubi-
tans, quin aequum iustumque pretium semper
constituat, et Lambecii Syntagma ro-
rum Germanicarum transmittat, cuius
habendi, et legendi desiderio me teneri
fateor, prorsusque amoris tuo confido, v-
tuae fidei haec committi cupiam, si no-
graue fuerit laborem hunc suscipere, me
et litterarum causa. Iuuenis, qui hanc episto-
lam fert, Transylvanus est, ex quo de illius
regionis statu multa et observatu digna co-
gnoscere queas. Hamburgo iter faciet ad
Batauos, ubi si quid nomine tuo expedien-
dum sit instructus paratusque erit ad ha-
partes, quas observantia postulat, suscipien-
das. Vitemb. Saxonum, A. clb 15CXXC
Non. Iun

LXIV.

ADAMO CHRISTOPH. IACOBI,

IC. Dresd.

AMplius tibi insigne observantiae mu-
nus praestabo, et, quale deinceps ite-
fecerim, strictim, ac prout id iucunditatem
quandam habet, enarrabo. Cum Gandau-
niti

vidam urbem, et natalem Caroli V. locum,
quæ in arce ibidem, ruinas fere, nec sine
cæmine, minante, inscriptio demonstrat, ocu-
los collustrassem, Teneram undam adii, quam
docte et eleganter descriptam reliquit Da-
vid Lindanus, et situm profecto vligino-
sum, ac præstanti aquarum claustrò operi-
tusque munitum oppidum, conspexi, quod
priori in Belgium expeditioni desti-
nabat Gallus, Antuerpiam occupaturus, si
eo quidem potiri potuisset. Patres illic su-
perstitiosos atque indoctos inueni, nec di-
gnum iudicaui locum, vbi diu subsisterem,
et tempus inutili fallerem sumtu. Igitur
Antuerpiam, ocellum illum urbium, sed
commerciis prope vacuum, videre cupie-
bam, perque Scaldim inuectus, cum Anglis,
regionis Romanæ causa exsulibus, in con-
tactu eram. Mox in consuetudinem Pa-
risiensem veni, et eorum in primis familiaritate
electatus sum, qui a Iesu societatis nomen
adsciuerunt, quorum bibliothecam, illu-
minatæ fanum accurate vidi, postea ad castel-
lum ab Albano structum accessi, quod laceri,
nec adeo multi, milites cum præsidio firma-
bant, vallum circumuiui, et munitiones, ope-
aque spectavi, quæ haud æquanda duxe-
rim arcis Dunkerkanae, qua in toto Belgio fir-
miorem nullam potui obseruare. Res autem
Hispanicae in dies labuntur, postquam mor-
ti

bi Austriae sic iam Gallis cogniti sunt, atque a Patribus Ignatianis rastro studio detecti, v credam ibi in posterum omnia ad Regis Gallorum sententiam constitutum iri. Hinc Mechlinium, vbi magnus Regis *Catholici* Senatus est, secundo Scaldi peruectus. Iam prope meae profectionis Belgiae finem statueram, cum mox omnium Belgii regionum accurate videndarum cupido me incessebat. Forte enim in Patrem Brabantiae hauri indoctum incidi, qui, ex me sciscitatus, quae vidissem in Belgio *Ecclesias*, responsum sane promptum tulit, cumque audiuisset, Vicognium non peruenisse, vbi Bullionium nunc Praesul est, ingenue dixit, Vicognium non vidisti, nihil vidisti. Itaque iter hunc non inani labore direxi, et multas ibi antiquitates, structuram profecto admirabilem contemplatus, non adspectu modo, sed doctissimis etiam sermonibus, animum, diuturna molestia fatigatum, refeci, mox ipsum qui commodum eo venerat, Bullionium conspicatus sum, patres certe omni liberalitate et benignitate me complectebantur. Plura in posterum perscribam, tuaeque beneuolentiae res meas ultro libenterque permittam. Vale, summe Vir, cum amplissima familia atque necessitudinibus tuis. VI. Id. Iun. A. cl. b CXXCI.

LXV.

ILLVSTRI CVIDAM VIRO.

Simul ac Vitembergam reuerti, omnem
adhibui curam, vt intelligerem reque ipsa
experirer, quantum filius iis in studiis, quae
ex eius vsu esse possunt, et societati homi-
num vitaeque seruiunt, profecisset. Nec
id moleste tulit, et vltro mandatis, quorum
interpres atque internuncius eram, paruit,
ac erectum se minimeque perturbatum
ostendit, atque totum hoc Tibi institutum,
Illustrissime Domine, reuerenter probauit.
Illud vero non sine dolore suo mihi affir-
mavit, Misenae parum diligenter secum fu-
isse actum, vbi moderatores studiorum mul-
ti quidem ediscenda proposuerint, vsum
autem atque exercitationem neglexerint,
in quibus tamen omne stili fingendi mo-
mentum debuerint collocare. Nunc vero
non posse, quin stomachetur, si illius tem-
poris, inutiliter per sex annos collocati, in-
mentem sibi veniat, nec repugnare, quo mi-
nus omissa ferme studia reperat, tantum
sperem ad summa enitendi sibi ereptam, nunc
reputare, Viro in republica versaturo, ex-
quisite eruditionis suppellectilem non ita
esse necessariam, vt sine ea virtus in actu
rerum et bello exsplendescere non possit.
Vixim pro viribus operam dare velle, vt pa-

paternae expectationi satisfaciatur, et palmas alibi quaerat et ferat. Huius rei non mediocre subsidium fore, si eo, quo coepisset, more palaestram frequentaret, et corpus decorum animi componeret atque exerceret, ceterum ab inertia et turpitudine vitae, ac perdita luxuria, omnino se abhorre, tum nihil permittere sibi in voluptatibus, et recta monentibus obtemperare, ad haec non leuitatis, sed valetudinis, caute ambulare, atque in hoc etiam modum vivere, ut temporis et impensae rationem habeat, ac rebus suis male non utatur. Cupere et amplecti, quae se deceant, etsi in studiorum cura non possit plane defigere animum, ne fatiscens fatigatusque deprimatur aliquando et succumbat. Petere denique ut iratus animus ille Tuus demulceatur. Facile vero perspexi, litteras proxime missas eum vehementer perturbasse, et obsequium certe religionem animo per se excitato attulisse. Iam tum enim pleraque, quae tibi displicere possint, mutauit, et promissa rebus confirmauit. Priuatim docenti mihi diligentiam satis comprobauit, sed eo nomine indignor, quod iis magistris usus est, qui nihil operae ad sermonem Latinum expedit intelligendum, aut prompte, cur opus est, habendum, magna et nullam adeo excusationem habente culpa, attulerunt. Nam

Nam, siue enarrandum, siue explanandum aliquid sit, patrio dictionis genere vti necesse habeo, vt penitus, quae dico doceoue, sequatur. Error autem est maximus, cum quis instituitur ad memoriam excolendam, precepto imitandi et loquendi vsu, in quo inanis inest vis ad stilum expoliendum, cum dicta praeceptaue sterilia sint, nisi exercitatione vigeant, atque cum exemplis coniungantur. Conatum tamen, quem adhuc prae se fert, iure probo, ac de ceteris eius actionibus bene spero, neque dubito, quin sponte sua generosissima indoles excitet se atque erigat, et tot inclutorum sane maiorum, in primisque tuis, Domine, vestigiis illustratisque et insignibus factis gloriam illustrissimae gentis alat digne, augeatque, id volo, pariterque submisit voueo, qui pro illustrissimo tuo nomine Numen aeternum, qua decet pietate, deprecor, meque ac merito clientem profiteor. V. Idus Iulias, A. clb b CXXCl.

LXVI.

NICOLAO L. B. A. GERSDORF.

Libellus, quem Gallia quidam profugus et exsul scripsit, in vernaculum sermonem conuersus, et priusquam de argumento constaret, Lipsiae venditus, multas Gallicarum artes aperit, quibus Austriam superi-

H

riori

riori bello circumuenerunt. Auctorem cepit anquiri, *Christianissimus* Rex, dedique sibi postulat, aliorum criminum reum. Accepi Rebenacium comitem, diu legatione functum hoc egisse nuper, sibi traderetur in Galliam mittendus. Nos schedas, quas etiamsi contumeliosas, ridet et aspernatur, sed scelus vlciscetur. Nam transactas, licet cum vitio coniunctas, hodierno more non morantur Galli, et solent etiam interpretantur. Futura tegunt, calide dissimulant, moresque nostros et studia ac partes acriter disputantium inspicunt, et quod dolendum est, decreta imperii cum adhuc deliberatur, norunt. Principum Bipontinum, qui lege beneficiaria statutum ad Sueonum Regem, Birckenfeldio attribuit, donoque dedit. Ille contra ius esse opem a Caesare petit, quod an serio fiat, multum subdubitant, occasionem vero quaeri Caesaris nouo bello implicandi. Et fateor, habent agunt plerique et student, ut domum Austriae, quam norunt posthac regnatrice iure imperandi priuent. Rex Galliae facit omnes eius morbos peraccurate cognoscit, pro libitu omnia facit et molitur, Ordini Equestri Alsatie, omnibusque eius regionis incolis ius prouocationum iudicium in monte Bresaco constituit, Argentoratenses Professores ad tribunal, ibi instituit.

per litteras ac praecones citat, nec paulatinus praefecturas eodem loco habet, et contendit adhuc plures eis Rhenum tractus ad se pertinere. Interim Obrechtus prodromum historiae Alfaticae euulgavit alieno, opinor, tempore, nec alio euentu, quam ut Rex praepotens magis magisque irriteretur. Anhaltinus Serueftanus ob leuerram nouas cum Dano experitur difficultates. Vereor ad vltimum, ne Emdae negotium vicinis periculum, vrbi exitium accelleret. De Vngaria enim nihil addo, vbi consilia post res afferuntur, et vulnera aegre coeunt, cicatrices certe manent. Interim sanctissima consilia omnium sermone celebrata fortunet Deus immortalis. IV. Id. Iun. A. cl. l. CXXCI.

De Historia Erfurtenfi priuatim succissis horis laboro, eamque ad rem Nicolai Secretarii res Moguntinas, quas Moguntiae reperire non potui, mihi comparaui: de summo Imperii iure pariter disquiram, et si quid dignum aspectu tuo, Domine, reperiam, obsequentissime indicabo. Generosissimus Kanizius, Brandeus Administer et Praefectus honorificum heri sui iudicium, de meritis tuis ingenue hic retulit, et multa alia praeclare dixit, Domine, quae nunc silenda sunt, vt alibi copiosius dicantur.

LXVII.

PATRONO CVIDAM.

Non possum non tibi significare meum ex Gallia reditum, et breuiter strictimque aliquid de meo itinere commemorare. Eruditos equidem in Gallia florentes, ita paucos reperi, ut facile mirarer, quid esset, quod tanta et tam subita rerum, ingeniorumque conuersio extitisset. Petauici Sirmondos, Sammarthanos, Puteanos, Valesios nemo iam aequat, nisi quod Bigotii Rothomagi litteris pariter atque doctrinae subsidii abundat, et virtus omnium, maxime in Graecis excellere mihi videtur. Augustinus Lubinus, sacri ordinis Vir, et Regis Christianissimi historiographus non obscure affirmabat, Regem hoc tempore stipendium non doctis, sed militibus dare. Nam ex quo Germania tot proditores habuit, Austriaque ipsa a sacris emissariis circumuenta est, occasione utitur, parumque abest, quin occupandum Europae Imperium sibi destinare, limitemque ultra Mosam et Rhenum proficerat, quod in tot Germaniae dissidiis, emulationibusque haud quaquam difficile foret. De Magliabechio vellem me scire, utrum possit litteras, qui te aestimat valde salutari. Iosephus studio nimis lento Oxoniensi accuratur, sed vetus et mendosa paraphrasis.

placis retinetur, quod statim mihi displicuit, cum viderem. Auctor huius instituti fuit Bigotius, quem tamen posthac fere consilii poenituit, atque id ultro factus est, cum conueniendi sui locum daret. In Anglia sane Isaacus Vossius prorsus mihi fatissimè in omni doctrinae genere, Vindsorij præfulem agit, et amplissima bibliotheca videtur, selectissimos, eosque MSS. codices magno numero habet, et si de externa testera loquendum est, inter *Hierarchicos* regis causam agentes non est postremus. Nunc tandem valere te volo, et cupio, rogoque, ut amplissimus D. Ferberus, et iunior etiam, qui hic mecum in conuictu fuit, reuerenter, officioseque salutetur. M. Iacobus migravit in saeculum, et se ad aliud, cum coeperat, studium, mira sane propositione commutatione, vix autem te assentientem applicauit. IV. Non. Iun. A. cl. l. CXXCI.

LXII.

ALTERIVS NOMINE.

Quia opinio meam accidit, quod cum proximo tempore litteras ad te daretur, tabellarius praepropere abiret, occasionemque scribendi eriperet, ac spem omnino frustraretur. Nunc vero operis et officii filium decentis, memor, in ista sententia persisto, et pro captu studia

H 3

exco-

excolo, occupationesque superuacuas recedo. Illud vero in primis facio, ut pro recta valetudine tua, prosperaque rerum consiliorum omnium fortuna, Deo vovuncupem, ac sperem, tua ope et praesidio omnia mea incepta felicem exitum esse habitura. Quo nomine rationes vitae et studiorum bene diligenterque constituo, nullus dubitans, quin id mihi ex animi sententia succedat, ac me adeo huius instituti minime poenitere possit. In hac cogitatione defixus repeto votum, et omnia felicia a fausta tibi saepe ac iterum precor. IV. Nor. Iun. A. cl. l. CXXCI.

LXIX.

VIRO ILLVSTRI.

Superiori tempore binas litteras ad te perscripsi, quae, non dubito, quin redditae fuerint, quarum alterae rationem instituti nostri aperuerunt. Ego partes meas agere diligenter, et priuatim moneo hortorqueo, si quid facto opus est, neque haec alieno animo accipit, facilemque se filius praebeo. Scribenti epistolas omnino adiutor fui, quod haud ferēs grauitē, cum in eo multa filii utilitas versetur, ut vim rationemque intendendi usu magis expoliat, viresque ingenii deinceps experiatur. Hoc tempore Neapolem et Caesarem, scitissimae latinitatis scripto

Scriptores, legit, morum capita, et insigniores imperiorum euentus a meridie audit. Bene spero, si occasio sodalitatum constantia sententia praecidatur, sub vesperam domo egredi, ac diutius abesse, quidam mihi affirmavit, quod vitari, cum honoris, tum securitatis, quam nox euntibus saepe eripit, magnopere interest. Cum de his aliisque rebus interrogarem, simulque ab incepto haud decoro ipsum dehortarer, pernegavit hoc abs se factum. Mea tamen sententia, haud erit superuacuum, si admonitionis grauitas, Domine, accedat, indolemque pro aetatis conditione variam, nec satis firmam, ad recta, constanterque tenenda exempla conuertat, atque sic in iis defigat, ut ea quodam gentilitio suo iure aequare videatur. Quod ut Deus euenire iubeat, mentemque eius in dies ad gloriae tuae, quae iam toto orbe effulget, aemulationem accendat, ac non mediocri hoc gaudio te familiamque tuam vniuersam perfundat, opto. Vitemb. Saxonum, III, Eid. Iunias, A. clb l^cXXXCI.

LXX.

PATRONO CVIDAM.

Reflexo itinere, Bruxellas, magnificam palatiis urbem, et ab incolis *Paradisum* *Brabantiae* dictam, adii, atque insigniores

H 4

urbis

urbis regiones ac domos, in quibus pleraque illustrium familiarum origines pictae erant, oculis vsurpavi, in primis Egmont, qui a Francorum regibus duxit genus, caesis ad fanum S. Quintini Gallis, maiorem Galliae terrorem, quam quisquam alius nostro aevo intulit. Locus, ubi Albae Ducem capite mulctavit, etiamnum ostenditur, quo tempore non mitius cum Hornoy Comite actum fuit. Itaque Hispanica res tunc saevitia, nunc perfidia administrationum, evertit. In aula, ubi pro duce regnabat Villa de Hermosa, nihil splendidum, nondum insolens, videbam, pecuniae conquirendae una cura erat, nec aliud, quam querelas et calamitates populi, audiebam. Non pauci de Auriaco, tanquam de proditoribus Hispanorum, loquebantur. Iuris periti, qui in Curia Brabantina ibidem experientur, erudite de variis rebus, ac in primis de iurisdictionis finibus et beneficiis, seu *feudis*, inde pendentibus, mecum differebant, ac eo quidem tempore, cum VValdeccius ob aliquot clientelas a Florentio Culenburgerico ad eum deuolutas, in ius vocaretur. Patres neque libenter latine, neque multum supra domestica et quotidiana, loquebantur. Ultra igitur progrediendum non ausus, per Flandriam tendere ad mare, et transiit, quod inter Caletanam Doueranensemque

que vrbes est, freto, magnam sane operam
adhibui, vt vetus illud Albion, quod alti col-
les modice assurgentes, passim circumdant
muniant, contemplarer. Reputaui apud
mumiter et Traiectum Caesaris, qui pri-
mus Romanorum inhospitales Britannos
adiit, posteaquam ex portu Iccio apud Ca-
letum soluerat. Cantuariæ, cuius antiqui-
tates nemo ex monumentis Parkeri melius
erit, Romani moris vestigia, haud profecto
obscura, deprehendi. *Archiepiscopus*, idem-
que totius Angliæ *Primas*, nunquam a Re-
gis societate discedit. Vir non est medio-
cri doctrina præditus, et plerosque insi-
gnes ac veteres codices habet, in primis
Herodoti luculentum, in quo antiquam, de
regni Assyriorum diuturnitate, lectionem
inueni. Attamen eam doctissimus Angliæ
Eques, Marshamus, multis, nec inanibus,
labore tantum non displicentibus, con-
iecturis emendauit. Quid vero deinceps
Lundini et Oxonii acceperim, viderim et
legerim, proximæ litteræ significabunt.
Ego sicut nunc ita in posterum, vt bene con-
stanterque valeas, iuxtaque cum nobilissima
familia floreas, omni studio et pietate, pre-
cibus votisque a Deo contendam. IV. Eid.
Iunias, A, clb l^a CXXCI.

LXXI.

CHRISTIANO SIGISMVND
VVOLFFIO.*Doctori Theologo.*

MUltum fiduciae mihi facit beneuolentia tua, quae cum mihi nota satis explorata sit, tum magnopere rogo, vt Zirmanno eam ne deneges. Homo probus est, et in pio honestoque genere vitae versatur, quem iure huc vsque et complector, nec dubito, quin eius honori faueris. Hic aliquandiu in convictu Caluuii fuit, ac aetate optime vsus est, et litterarum pariter, ac bonis moribus, omnes nostri ordinis homines sibi conciliauit. Iter ad Batauos destinat, de quo si vel consilio bene mereris, omnem, crede, gratiae referenda occasionem quaeret XIV. Calend. Quintilis A. clc lxxxi.

LXXII.

IOANNI SCHELHAMMERO,

Theol. Hagae Comitum Augustano.

MUltae et satis graues mihi causae sunt, cur mei officii ratio constare tibi debeat. Nam vel hoc vno beneuolentiae augmento me tibi deuinxisti, quod de statu Belgii Foederati, rebusque sacris, praecclare me commonuisti, et, quibus modis agatur omnia et fiant, vltro edisseruisti. C.

louin

Iovius noster multum te amat, cui pluribus
 narraui, quae abs te accepi. Neque eo
 Iovius excellentissimus senator Gersdorfius
 placere sibi ostendebat, quae, abs te com-
 municata, eandem in sententiam dixi. No-
 strae res impense iam florent, et summo
 consilio omnia aguntur, ut vires ac nervos
 habeant. et ad omnem fortunam parati, in-
 structique simus. Vnum te rogo quaeso-
 que, ut Zimmermanno religionem no-
 stram amplexo faueas, et in constituen-
 dis fortunae rationibus operam, consili-
 umque praebear. Ita te Deus, cum opti-
 ma coniuge, patriamque seruet, ut res sacra
 et profana simul incrementum capere
 possint. XIV, Cal. Quintil. A. cl. l. CXXCI.

LXXIII.

NOMINE ALTERIVS.

Quam a me requiris diligentiam vitaeque
 cultum, studebo, ut exemplo et usu pro-
 bare possim. Ac quidem domi assidue me
 continebo, ut consulam saluti meae, quam
 nox eripere permultis solet. Pericula, quae
 in Nepotis et Caesaris imitatione subinde
 facio, testari possunt, me tempus bene col-
 locare. Rationes nondum perfecit epho-
 rus, et moram nonnullam concedi sibi eam
 ad rem, petit. Quod reliquum est, id unice
 spe-

spectabo et agam, quod tuae ac matris literae volunt ac iubent, Deumque venerabunt ut te perpetuo seruet reipublicae, et me in primis ac familiae vniuersae. VII. C. Quinct. A. cl. b. CXXCL.

LXXIV.

SACERDOTI CVIDAM.

Vix dubito, quin tibi displiceat mea tarditas, ac prope accuso negligentiam superioris temporis, quod, dum saepe meumque scribere cogitavi, sero tamen id tandem perfeci consilium, ut vel qualitercumque de vitae meae rationibus constare posset. Transii varia ac diuersa regna, virosque eruditos passim salutavi, paucos autem reperi, qui satisfacerent expectationi meae iamque sensim apud Batauos exolescit pristina laus ac deficit, splendorque doctrinae nimia quaestus cupiditate tantum non obscuratur. Apud Anglos mea opinione litterae Graecae magis florent, et plura rei literariae subsidia sunt, nisi quod turbida gentis ingenia, optimos conatus interdum remorantur. Vereor, quorsum euadat Anglicae res, quae nunquam peiori loco fuit ac nostra quidem memoria esse coepit. Rex omnem in moderanda Galli potentia operam perdidit, quum Fratri Iacobo nimium, nec sine periculo succindulget. Interim

ma-

magnum *Europae Christianae* imperium molitur Ludouicus, cum, senescentibus Germaniae rebus, Austria suis vrgetur fatis, et Hispania vix ipsa se seruare potest. Omnes patriae morbos iam cognitos habet, quod pluris est, quam si iusta acie Germanos viciisset. Nihil, praeter Dei vltionem, ad frangendam eius regis potentiam reliquum est, quod iam patres Loiolitae in votis habent, cupiuntque Regem, qui sacra et libertatem, multo sanguine a maioribus partam, eripere nobis queat. Ita sortem nostram, futurorum incerti, exspectamus Germani, qui antehac non Galliae modo, sed orbi etiam, dare poteramus leges. De cetero pacti inter nos conuenti fidem, ea qua decet ratione, seruabo, nihilque defugiam, quod eiusmodi sit, vt vel ad merita tua recte aestimanda, vel ad laudes digne ornandas, referatur. VI. Cal. Quinct. A. cl. l. CXXCI.

LXXV.

NICOLAO L. B. A. GERSDORF.

IVs nati maximorum, quod *primogeniturae* nominant in *Electoratibus*, qui iure saeculi continentur, fundatum sane firmatumque est, nec solum Caroli IV. sanctione, quam Aurea Bullae nomine celebrauit, sed etiam VVenceslai ac Sigismundi tabulis, egregie roboratur, illud autem ad ceteros
 sae.

saeculi Principatus porrigere vix liceat
 quod Carolina constitutio stricti iuris
 solosque *Electores*, et eorum iura ac suc-
 cedi rationes complectatur. Ex quo
 quitur, vt Br. - - Hassorumque *Primo-*
natura aliunde praesidium petat, quip-
 quae hanc ob causam in pacis VVestph-
 liae tabulas relata est satis vtiliter et circu-
 specte. Haud vero impedit, quin ratio
paritate vtamur, et more institutoque iu-
 dico has omnino partes agamus. Nam
 stras ille Saxonicus *Electoratus*, postquam
 gentis Saxo-VVettinensis patrimonium
 dictus est, robur pristinum, quod, deminu-
 Ascaniorum rebus, amiserat, ex instituto In-
 Sigismundi recipere debuit, vt non mi-
 Imperii quam Boemiae, firmamentum est.
 Ex hoc fonte pactum *unionis*, quod inter
 ges Boemiae et *Electores* Saxoniae est, quo
 que ad mutuam defensionem spectat, di-
 nauit. Cumque ita ad suscipiendum Sax-
 oniae *Electorum* circumspiceretur idone-
 et habilis Princeps, nemo vel situ com-
 dior, vel viribus instructior, occurre-
 quam *Marchio* Misniae Fridericus, qui
 cognomine bellicosi posteritas insigni-
 Itaque, cum *Electorum* conferret in t-
 inclutam et praepotentem in limite Bo-
 miae stirpem, pro fundamento etiam in
 leui habuit coniunctionem potentiae, qui
 augeri, vel stabiliri, expediat, vt dignitas

petii et robur, in *Electōribus*, tanquam co-
mis, innitantur. Eā vero ratione no-
ta, vt *lineae regentes* multiplicarentur,
resque adeo frequenti diuisione exhau-
rentur. Sed, quia hoc longius petikum
videri potest, Domine, certe argumentum
magis validum, ad asserendum *primogenitu-
rae*, a continuata inde ab Alberto Ani-
mo successione repetamus. Namque is
voluit, ac supremis tabulis cavit, vt in pro-
pagine atque *linea sua regenti*, ius penes
vnum, eumque *primogenitum*, aut, si hic na-
turae vitio ad regendum prorsus inutilis
foret, penes fratrem aetate proximum esset,
atque haec ratio succedendi deinceps ser-
uaretur. Extincto cum heredibus Georgio,
vix euenit, et ab Henrici filiis pariter ap-
probatum est, valuitque hoc succedendi ius
ex capite *primogeniturae* semper, in iure
primi instituentis nondum valere desit,
cum diuisione alienationi similis sit, quam o-
mnino praecauere voluit Albertus, vt *lineae
suae*, cui superior transactio cum Ernesto
fraudi fuerat, in tempore consuleret, vires-
que adeo prouinciarum florentes, et con-
suetudines permanerent, nec vlla posthac no-
ua diuisione minuerentur. Haec ratio in-
duxit Albertum, omnesque eius po-
steros, vt hereditatem *primogenitus* quis-
que indiuiduo iure cereret ac retine-
ret,

ret, nec ambigi debet, quin, contemplatio
huius *primogeniturae* constanter seruat.
Diuus Ioannes Georgius I. ius pacis et b
li, id est, potestatem iure *suprematus* co
petentem, Ioanni Georgio II. veluti *prim
genito* et *Electoratus* heredi, reseruauit.
Quod enim iure transferre non potuit, i
re *primogeniturae* relinquere debuit, ade
ut in eius potestate non fuerit mutare v
alienare hanc *suprematus* praerogatiua.
Quae ratio pro *suprematu*, eadem pro i
indiuiso ex *primogenitura* competente v
let. Tu vero, Domine, tanquam ab orac
lo sumfisti haec, tamque euidenter demo
strasti, ut ineptire et caecutire videar, si v
verbum addam. Cal. Quinct. A. clo
CXXCI.

LXXVI.

IO. GEORGIO GRAEVIO.

TEndenti ad vos Mayero, bibliopola
non potui non litteras ad te dare, qu
vir apud nos inter praecipuos est, et exte
ros libros summo studio colligit, et per
quirit, tuamque operam et auctoritate
eam quoque ad rem sibi pollicetur. Ex in
stanti auctione Elzeuiriana peto magn
pere, ut quidam libri, quorum adfert ind
cem, mihi seponantur, et codices in prim
Graeci, quorum apud nos sane inopia est
maior

minori cura perferantur, quin et te, pro eo,
ut par est, rogo, vt, si quid abs te editum est,
id eo auctore mittas in nostras oras, quae
valenti permultum quoque debent. Pro-
xime fui Torgauiae, et Excellentissimum
Gerisdorfium inuisi, qui multos et honorifi-
cos de te sermones habuit, iussitque, vt quam-
primum te salutarem. Neque eo secius
Zieglerus, secundum viduus, cuius conuictu
et consuetudine iucundissima vtor, cuius
et liber de Imperii ciuilibus, quod maiestatis
vocant iuribus, non ita pridem est emissus, in
quo magno post se interuallo reliquit vulga-
res iuridicos viros, qui profecto lure consul-
torum nomen nullo suo merito sibi sumunt.
De reliquo veniam dabis superioris anni
festinationi, cum Belgium vestrum transi-
rem, et tui alloquendi occasionem enixe
quaererem, sed, nescio quo vrgente iniquo
faro non obtinerem. Interim, si ita tibi pla-
cet, litterae inter nos commeabunt, vt vel
eo nomine intelligas, me cum officii, tum
obseruantiae, tibi multis modis testandae,
longe cupidissimum esse. Peto enixe, si oc-
casio detur, litteras has vt ne graueris Anti-
uerpiam curare, vnde perferantur in Itali-
am nostroque amico, Magliabechio, reddan-
tur. Eid. Quinctil. A. clō CXXCI.

LXXVII.

ANTONIO MAGLIABECHIO.

Magni Etruriae Ducis Consiliario, et Bibliothecae Praefecto.

Litterae tuae multo suauissimae recte mihi redditae sunt, nec verbis exprimere possum illud gaudium, quod illae admirabiles tuae elegantiae, et, si proprio nomine appello, Gratiae Italicae, attulerunt. Sinu fuco loquor, et scribo, et Assyrio-Chaldaeorum primordia mitto, quin immo censuram tuae submitto, ut intelligas, quanti a me fiat quod abs te scribitur et iudicatur. Superiore anno, cum transirem festinanter Belgum, librosque perquirerem ignoratus, crebra et honorifica saepe tui mentio facta est, his rebus veluti quidam cumulus ad aliasque magnas laudes accessit. Redux sum, cum veni Torgauiam, ab Excellentissimo Gersdorffio, qui in senatu sanctiore princeps est, accitus, benigneque habitus, qui inter conuictum et frequenter, et praeclarè de summa industria tua memorauit, mox Kunizius, qui Serenissimo *Electori* Brandenburgico aseruitiis est, me accersendum curauit, ac incredibilem doctrinam solertiamque mirifice commendauit. Vir est antiquae gentis, et imaginibus maiorum, suisque meritis pariter, fulget. Ita conspiramus

tua

nam laudem Germani, et gratulamur concordiam, et praedicamus benignam illam societatem qua nobiscum communicas, quae decora ingenia meditantur ac edunt. Si qua est occasio, Bibliothecam Volantem Cinelii, quaeso, ad me cures. Nos alioquin hic, procul morbis pestilentibus et contagiosis, velle habemus, et floremus, Prid. Eid. Quinct. A. d. b. CXXCI.

LXXVIII.

ADAMO CHRISTOPH. IACOBI,

IC. Dresd.

Veniam superiori negligentiae dabis, atque de Anglia cognosces, multa et decora tibi esse ingenia, quae, si melior fortuna e tumultu et bello civili eripiat, maximam et sibi et litteris ornamentum afferant, et Graeca cum primis studia illustrent. Londini crebro cum Thoma Galeo, Paulinae Scholae moderatore, collocutus sum, qui praeterea Photii, nec dum edita, monumenta possidet, et *Archiepiscopi* Londinensis familiaritate intima utitur, et subsidiis praecipue MSS. abundat. Huius doctrinae fundamenta iecit Cantabrigiae, et Bosbeii ac Deporti sedulus auditor fuit, tantamque deinceps laudem sibi comparavit, ut suffragiis popularium Graece doctissimus habeatur. Nec puto, nostra memoria quenquam fore,

I 2

qui

qui Hefychium aequè castigare ac restituere nobis possit, ac Galeus, quem nullae difficultates impediunt, quo minus hoc dignè et feliciter assequatur. Decoxit enim Schreuelius, et promissa non perfecit, Scergerus autem iam diu hoc pollicitus est, quod anxie satis exspectamus. Vtinam vero Photii MS. emitteret, quod habet, multas Patrum orationes, quas in scriptis asseruat, iuxta cum poetarum monimenta quae lucem nondum viderunt. Nunc Iamblichò industriam atque studium persequi cuius omnia, quae inueniri possunt, conatus fuit, ac nihil solertiae, eo quidem in doctrinae genere, omisit. Medicos et Mathematicos, Londini florentes non enarrabo, quorum magnus ibi numerus, et diligentia singularis est, qui omni honore me ornatum Oxonii Bernardum salutaui, qui in edendo Iosepho multus est, et Samuelis Petiti auctorem dora nactus est, ac varia Bosii eam ad rem tribuit, quamvis tanto par operi vix mihi deatur. Nam, quod tibi scribo, non responderet ingenio, nec opes copiasque tantas, quae instituto sufficiant, comparauit Emericus Gorgius, Vir in Gallia doctissimus, ipsi auctorem fuit, ad laborem hunc suscipiendum, sed, qui ipse vix aegreque diffiteri poterat, iam minime de eo sperat. me tamen omnibus modis dixit, et prosecutus saepe euntem est, saepeque

in tali opere adiutorem optauit, ratus,
 in nulla statione esse collocatum, quan-
 do ignoratus explorare doctorum virorum
 sententias volebam. Io. Fellus, *Episcopus*
Oxonienſis, Cyprianum magna cum cura
 emendat, quem breui opinor, litterati adſpi-
 cient, et auctoris operam, impensamque pro
 eo, ac decet, collaudabunt. Eid. Quinct.
 A. 610 CXXI.

LXXIX.

NICOLAO L. B. A. GERSDORF.

In reſt reipublicae, et antiqui iuris eſt,
 vt non modo principatus non diuidan-
 tur, ſed ne bona quidem et poſſeſſiones ſe-
 parentur, vt cum ſaluti imperiorum, tum
 familiarum dignitati conſulatur. Hinc di-
 uſio res Francorum veterum euertit, et Hu-
 gonem deinceps Capetum admonuit, vt
 ſcilitae ſuperiorum temporum fortunae re-
 medium prudenter adhiberet, regnumque
 diſitum adhuc et collapſum vniret, quod
 regno bene vertit, nec mediocriter poten-
 tiam firmavit, atque in tantum faſtigium
 prouexit, vt regnorum, quotquot in Chri-
 ſtiano orbe ſunt, iure ſuo florentiſſimum ha-
 beat. Neque dubito, quin Carolus M. ad
 generale orbis Chriſtiani imperium, quod
 in ſcholis atque uſu rerum *Monarchia Vni-*
uerſalis dicitur, contendere potuiſſet, ſi, pro
 I 3 co,

eo, ac decebat, cautior fuisset, et intem-
ptiua diuisione abstinuisset. Non melior
fortuna utebantur Merouei regis posteri
successores, propterea, quod regni diuisionem,
qua regni robur confectum est, ne-
cuitarunt, neque gloriae suae, nec utilitati
publicae seruiuerunt, cum, quod coniunctum
stare poterat, regnum, in partes tributum
amitteret vires, et vix nomen tueretur.
Longum foret, reputare errores diuisionis
tium, et adferre exempla, quae moneant
non floruisse, sed periisse respublicas, quae
diuisionis instituto vterentur. Quamobrem
Constantinus et Theodosius, Magni Imperatores,
nulla re minus satisfecerunt sapientibus
entibus, et nulla re magis sibi ac Imperio
fraudi fuerunt, quam, quod diuisionem
probarunt. Gentes populiue Asiae sagaciores
erant, et vel hac vna ratione regnum
sua quam diutissime tuebantur, nec minui
florebant Macedones, quoad ab vno regno
bantur. Prudenter Sueones regni bonas
possessiones ab alienatis repetunt, et Frangorum
siue legem, siue mores, legis vim imitantes,
imitantur, et prouentus emolumentorum
raque regia eodem loco et numero, quod
dominium habent. Est enim respublica
pilli instar, ac in omnibus damni accessibus
restitutione indiget, ad eum finem
aequitatis modum, qui iure praetorio con-
tinetur.

inetur. Namque, ea redituum portio, quae
managium nominatur, ius *proprietatis* et
summam potestatem non transfert, atque
ideo a diuisione rationes seiunctas habet, et
regum, atque principum consuetudine et
exemplo, vel in ipsa Gallia, vtilissime serua-
tur. Quicquid extra hanc aut vltra est, per-
niciem adfert, et imperiorum principatu-
umque saluti obest, nec in Germania con-
tra primi instituentis voluntatem, contra-
que consuetudinem, recipi ac probari de-
bet, praesertim, quum Fridericus III. Imp.
separationem pariter, atque diuisionem, prin-
cipatuum beneficiariorum, prohibuit, quod
more maiorum Saxones diligenter obser-
uarunt, nec alii, quam *primogenito*, successio-
nem addixerunt, idque eo magis in propa-
gine Alberti Animosi locum habet, quo-
niam hanc filiis successoribusque legem di-
xit, vt *primogenitus* ius successionis habeat,
a quo instituto primi *lineae* conditoris re-
cedere non licet. Etenim, quod suo iure
fecit et sanxit Albertus, et diuturna consue-
tudine non aliter ac lege firmatum est, id
nullus descendantium iure mutare potest,
etsi forte persuasus mutare velit, propterea,
quod facta non valent, vbi ius et primi in-
stituentis sanctio aestimatur. Verum haec
et tui arbitrii et iudicii sunt, Domine, in quo
patriae et mihi omnia sita sunt, nec quic-
quam

quam restat, quam vt pietati meae satisficiam, et rem spemque tuam votis ac precibus Deo Immortali et Benignissimo, commendem, XVI. Cal. Sextil. A. clv lxx CXXC

LXXX.

PHILIPPO IACOBO SPENERO,
Doctōri Theologo.

CItius equidem de statu meo perscribere debui, sed, quoties id sane volui, toties profecto consilii mei rationes mutatae sunt, nec potui resistere occupationibus, quae me ab incepto dimouerunt. Illustrissimus Gersdorsius honori tuo in primis fauet, et impense laudat volumen Insignium illustrissimum, nec quisquam in aula dissentit, praesertim, quod iuris et vtilitatis Saxonicae rationes, magno cum nostratium applausu, confectas dedisti. Calouius, pro ingenuo animo, bene tibi cupit, et gratiae referendae occasionem quaerit, cui de modo et ratione institutae abs te scholae pietatis multum diligenterque commemorauit. Nescio tamen quamobrem Scherzerus a te alienior sit. Siue enim ingenio suo indulget, siue, morum emendationem non arduam, putet, non assensu quor tamen satis, quid ipsi eo in genere displicere possit. Vtinam plerique tui aduersarii legerent Chrysostomi *homilias*, quibus vitam moresque instituit, aliter, opinor, senti-

ferrent. At saeculum est, reprimere conatus optimos, more hominum, qui in minimis plusquam par est, furiosi, ac prope Lyncei esse volunt, in magnis autem negligentes sunt, nec prouident errores, nedum agnoscunt. Parum abest, quin aliqui, pietatis studium superuacuum esse, censeant, rati, solis disputandi praesidiis muniri Theologum. Hinc vocabula captant, et aliorum interpretantur, mox se in praelia accingunt, et, priusquam de bello consultant, discrimen subeunt, ac intempestiue tumultuantur. Iam studet Calouius, ut Tunzelius Ienae in Musaei locum surrogetur, contra illic Theologi nituntur, et, ex usu suo esse putant, si quisquam Musaeo obnoxius succedat. Interea Stengerus scriptum, conuiciis refertum, emisit, nec mediocriter Calouium perstinxit et Hartnaccium. De altero horum audiui, dixisse Pufendorfium, qui curiae Bremensis rationes moderatur, hominem nimis esse iuuenem, quod, ambiguum est, de aetate, an de iudicio, intellectum voluerit. Scherzerus dedicationem continuati Michaelii syntagmatis tam indigne tulit, ut prope conuicium illi dixerit, nec rescripserit. Causam non inuestigare potui, nisi quod Scherzerus non vult immisceri eius controuersis, et de Ienensibus profecto benignius sentit ac loquitur, et, quod maximum

I s

mum

num est, Calouio non vult postponi, nusque putat, nominari se Nazianzenum quam Augustinum. Atque is tamen Budisensem in superiori Lusatia praesulatum nactus est, quod didicit inferuire tempore, si opus est, cedere fortunae, aulicos et dmereri. Quo nomine Fellerus singulari epistola, quam ad Calouium scripsit, conquestus est, ut iam intelligam, nos nihilo fortius meliores, et aemulationem contentionemque in consuetudinem nostram vertere, non falli me, si credam, isto temporum statu dum certe ruinam minari. Aula in constitutandas belli rationes incumbit, atque de causa a bibliothecis emendis alieniore. Illustrissimusque Vir ille, quem tu nosse etiam ab hoc instituto abhorret, quoniam filius animum ad belli artes conuertit, neque ex instituto litterarum studia persequitur. Hinc in aulam Brandenburgicam perscripsi, placeretne consilium, quod de Iugiana Bibliotheca proposui? sed Kanizius cum quo rem communicaui, nihil dum respondit. Hoc circiter tempore Amstelredami insignis erit auctio, cuius exitum felicite exspecto. Historia vestrae Ludolphi a me curata est, quam sanctiores Consiliarii praecipue illustrissimus Carolus Frisius, Nicolaus Gersdorius, summa laude ornant, ac ille etiam velut itineris comite

ad thermas vsque Carolinas secum sumsit,
ut per internuncios accepi, familiariter
legit saepeque in conuictu et sermone com-
mendauit. Imagines, ab incluto viro pro-
missas, quoque expetunt, atque omnem illi
beneuolentiam promittunt, magnopereque
confirmant. Non displiceret Proceribus,
Morborum late grassantium periculum
non obstaret, accessus Viri, de antiquitate
Habessinā immortaliter merentis. Conta-
gio Oschazium miserum et finitimos pagos
deuio infestauit, nec tamen meliores
eundem solemus. Pauci nunc corrigi se
sunt, quibus poena imminens sensum ra-
tionemque eripit, nec studiosi nostri iuue-
nes, etiam, qui ad sacra se comparant, vitam
in melius fingunt, plerique perpotant et ri-
sunt, alii irritum ingenii acumen, paucis-
sima pietatem, exercent. Inter optimos et
mihi amicissimos ad te venit Difenbachius,
iuuenis probus, ac modestus pariter, et do-
ctus quem tibi, quo decet, modo diligenter
commendo. Res Imperii quotidie magis ad
perniciem inclinant. Domum Austriam
italis sane casus, Germaniam nouum, idque
terribilius, bellum exspectat. Hinc Galli,
hinc Turcae, aquilas prement, ac depila-
bunt. Nobis vna in contemptu mundi fi-
ducia superest, qui, omnia consilia conuerti
in perniciem exitiumque, videamus. Itate
Deus

ca te
Deus

Deus feruet, et ab omni temporum iniuria
benigne ac constanter defendat. VI. El
Sextil. A. clā b CXXCI.

LXXXI.

AMICO CVIDAM.

Reditum tuum laetus intelligo, et in
penſe gratulor, ac voueo, vt fratri
ptimo eadem felicitas eueniat, et difficilis
la atque impedita iuris controuerſia tan
dem bene ac optato finiatur. Nae Senato
res illi praemiis ſe conduci patiuntur,
pollicendo faciunt, vt nihil perficiant,
tesque aut non expediant, aut ſtatum
pente mutant ac impediunt, ſi donis cor
ciliantur. Cum adeſſem, facile olſeci
omnia, et pleraque vidi haud optima, nec
iſthaec opinio ſefellit. Ipſe tu experie
ris, promiſſa ipſorum ſpecie, quam viu, po
tiora eſſe. Iam ſimulant, iam tergiuerſan
tur, quibus rebus permoleſtam moram du
cunt, quam eo minus iniuſtam putant, qui
vtilem cenſent. Vix Volterus, Calende
riorum inſtitor, venerat illuc et inuiſera
quum omnia bona conſilia protinus con
uertit. Nec pauci a parente tuo alieniore
facti ſunt, quod non eadem, aut non aequa
lia, dona acceperunt. Haec ſcena ibi in
ſtruitur, et auctore Stahlío adornatur ſre
nue, vt parens in ſenatu ne fiat nimis po
tens

tens, populiue studio ne extollatur. Itaque crede mihi, huius rei exitum tam esse incipitem, quam tardum eius initium fuit, nec scio, an senatus vestri auctoritate moueantur illi ipsi Patres, qui nihil posthac possunt, quam premere magistratus urbium. Potentiores non admodum teneri volunt, harumque plerique plane liberi sunt atque immunes a sententiis illorum hominum, atque adeo parum de commodis ipsorum laborant, quorum opera non vtuntur. Privatos etiam deludunt, et, quem ostentant promptum cupidumque iuuandi animum, contrario odio callide fatis occultant, quod Rumsrus usu et exemplo suo cognouit. Haec saeculi prudentia est, fallere incautos et iuuare eos, unde utilitas ostenditur, a quo deprauato more longissime absunt cordati homines, praesertim amici ingenui, quales erimus, nec esse desinemus. V. Id. Sextil. A. clv lxxxi.

LXXXII.

AMICO CVIDAM.

Vide, vt quamprimum recipias libellum, hominis negligentia amissum, et, quantum potes pretio, licitare. Soluam protinus, atque hunc sane fructum amicitiae nostrae maximum putabo. Parum absuit, quin doctum remitteremignarum et immemorem. sed

sed condonandum id pro necessitudine f
 Libelli auctor est Valentinus Andreae, si
 ne memini, nec alio pertinet consiliu
 quam, ut viri nobilissimi honori seruiat
 Abs te peto, ut CL. Fabro, Gymnasii C
 legae, renuncies ac dicas, si velit sex nu
 vncialibus Chronicon VVirtemberger
 MSS. venum mihi dare, promptum me
 ratumque emptorem fore. Cum prin
 autem cupio rogoque, ut Maffei historia
 a Zeznero emendam perferendamque
 me cures. Summa erit, secundum m
 quas confeci, rationes, octo numi vnc
 les, siue, ut vulgo putant, octo Imperial
 quos soluet Orthius, quam pecuniam V
 tembergae rependam, ubi filius eius cont
 xit aes alienum, quod dissoluendum fusc
 piam, si haec quidem conditio ipsi place
 Alioqui cum Schumachero agam, ut in
 mora promissos numos repraesentet, V.
 Sextil. A. clō lōCXXCL.

LXXXIII.

CHRISTOPHORO ARNOLDO.

V. C.

TRanseunti urbem vestram Gleretio
 teras dare volui, ut rationem superi
 ris amicitiae ducerem, reditumque in S
 xoniam sic tandem tibi significarem. E
 enim dubii aduersique rumores me ten
 bar

hanc aliquandiu et impediabant, tamen
fieri animum, neque ea res male mihi eue-
nit, praesertim, quum patrono studiorum
Gersdorfio utar, qui omnibus modis studia
mea ornat, patriae cum primis sollicitum a-
nimum praestat. Dicere non satis possum,
nec epistolae modus recipit, quantum in eo
viri respublica habeat, quippe qui omnia
consilia ad instaurandas belli et aerarii ra-
tiones confert, nec valetudini suae parcit.
Octo diebus cum eo Torgaviae fui, ubi
plura ab eo didici, quam multis mensibus
meo quidem Marte, praesertim in recondi-
tis negotiorum rationibus, discere potuissem.
Itaque erigimur in spem omnes, hoc aucto-
re et duce rem nostram non modo saluam,
sed etiam longe meliorem fore, eo in pri-
mis tempore, quo Germaniae ad Rhenum
servitus ab occidente impendet, nec vlla
spes reliqua est, nisi Germania vel Saxo-
rum veterum, vel Italorum, instituta sibi
sequenda proponat, ac deinceps iniquo se
foedere coniungat, ut externus iste domi-
natus saltem intra Rheni fines coerceatur,
nec Germaniae nostrati Transrhenanae
incumbat. Augustam domum suam, nec satis
deploranda, fata urgent, nec Vngariae ex-
istis melior est futurus ac fuit adhuc, quum
nulla ratio expediendae ipsorum salutis
inveniat. Conflarunt hoc malum Patres
Igna-

Ignatiani, dum optant, vt vna ruina omni
Respublicae prosteruantur, quae ipsorum
placitis obtemperare nolunt. Iam vero
intelligit Anglia, se operam perdidisse,
errores suos agnoscunt Bataui. De Ger-
manis erumpens indignatio prohibet, o-
minus verbum addam. Vtinam vero
suis augur sim, nec deterior rerum nostrarum
conditio sequatur. Vtunque autem
eueniat, nos totos in litteras abdamus, ne
de consuetudine nostra abduci patiamur
qui priuatum et innoxium vitae genus,
manitati et Musis dicatum, retineamus.
Anglia cetero quin multus et honorificus
te sermo erat, quum ego et Hackius, ille
optimus et officiosissimus, de doctis Ger-
maniae Viris inter nos colloqueremur. Vir-
forii magnam Vossii polymathiam iure
stimare debui, etsi ego non aliter, ac tra-
fuga, idemque ignoratus, ipsum inuisi,
multa humanitatis eius argumenta per-
xi. Nec tamen vitio mihi ac dedecori
a viro doctissimo interdum recedere, ac
ua amicitia, dissidere. Cuius indicium
disputatio, quam tibi transmittam, et
gnopere peto, vt quemadmodum olim
deinceps, fauere mihi pergas IV. Eid. S.
til. A. cl. b CXXCI.

Epistolam quam scripsi ad Magliabechum,
um, velim, cures. Is enim hoc genere

is me anteuertit. Filium tuum do-
num saluere meo nomine cupio.

LXXXIV.

ANTONIO MAGLIABECHIO.

On dubito, quin doctissimus Graeuius
vel sponsor sit, vel curator officii, quod
me tua causa vel maxime suscepit, quo-
ipsi litteras dedi Traiecto Antuerpiam
endas. Commodum enim quidam
nola noster tendebat in Belgium, vt
ni Elzeuirianae praesto esset, qui spon-
nihi, futurum, vt inuiseret apud Grae-
Virum nostri amantem, qui has par-
minus recusabit, quod tua res in eo
io versatur. Antuerpiae autem non
ura sane est occasio, vt in Italiam vs-
ne impedimento nostrae litterae com-
e possint. Dauius magnopere cla-
um nomen tuum aestimat ac venera-
ed, veluti excusatione aetatis, priuile-
languentis industriae postulat, qui
in mea sententia de contentione ani-
diligentia pristina nihil remittit. In
resnii *Glossario* iuxta mecum multa de-
at, neque spes est fore, vt vnus homo
et tam immenso labore fungatur. De
ricis *Ecclesiae* nihil ille auctor attulit, nec
men in superioribus Saxo-Ascaniorum
SS. tabulis ylla dictio frequentior extat

ac reperitur. Vt de sexcentis aliis nihil
cam, quae priuatae cuiusque industriae
feruantur. Proxime in aula nostra iter
fui, cum de prolixo tuo in bonos litterat
que animo multa, et tibi honorifica, pas
in conuictu doctissimorum hominum di
rentur. Vitemb. apud Saxones III. Eid. S
til. A. cl. b. CXXCI.

LXXXV.

IO. FRIDER. REINHARDO.

IC. Dresd.

Non recusavi, quod imposuisti, mun
vt vel hic conatus meae pietatis atq
obseruantiae erga focerum tuum pignus
maneatque sempiternum, non in aere m
gis, quam in animis hominum, duret, c
aequo animo iudicant, et suis quemquem
ritis distinguunt. Ego, dum has partes
secutus sum, nimiam sane industriam no
adhibui, delegi autem apta, et, quae cu
antiquitati, tum grauitati, conueniant, ve
ba, siquidem ea fastidium lectori pariu
quae inflata et tumentia sunt, ac potius
ingenio, quam ex inscriptionibus veteru
accersuntur. Vulgus quidem, nescio qua
calamistratam orationem expetit et affect
nouaque subinde commiscitur, pulchraq
haec iactat, quae cordati sane et humani
tis periti omnes vitant ac merito asperna

De reliquo admirator Veckii ero, et, si
 quid possum, ad eius laudem conferam, ac
 venerabor nomen, fastisque inferam. Quan-
 quam non satis assequor omnes viri laudes,
 quas inter secreta consilia, et arduas rei-
 publicae curas, expromere consuevit. Illu-
 strissimus Gersdorffius, Iuris consultissimus
 Jacobaeus, et vtrorumque applausor Ziegle-
 rus, ingenium, labores, iudicii vim atque
 usum rerum, pro merito aestimant, quibus
 me adiungo, non, ut mea conspiratione et
 assensu pondus accedat summorum proce-
 dum auctoritati, quae per se maxima est, sua-
 que et nativa luce effulget, sed, ut clientis
 locum tenere mihi liceat, cui satis est, in
 sententia virorum in republica maximo-
 rum conquiescere, ac ab eorum praeconi-
 is petere materiam vberioris laudis. Ita be-
 ne agere te volo, et cupio, ut omnia laeta
 tibi et vniuersae Veckiorum familiae eue-
 niant, et cuncta denique incepta et consilia
 sua fortunentur. XV. Cal. Sept. A. clo lo
 CXCXI.

LXXXVI.

ILLVSTRI KANIZIO.

Primum ac perpetuum mihi votum est,
 ut incluta Kaniziorum familia sub tute-
 la Principis Europae maximi floreat, ac suis
 praesidiis nitatur et crescat, atque hoc

K 2

et

et proprio iure habeat, ut nemini gloria et meritorum amplitudine concedat. Nec si multa et egregia maiorum tuorum coram in fastis sunt, passimque celebrantur, tamen ibi non consistunt, sed longius se fundunt, ac tuae praecipuae laudis accensione in dies augentur, praesertim eo in loco ubi velut orbis theatrum atque compendium est, et exemplorum in toga bellica optima sedes ac officina explendescit, cui instituta egregia et sancta nulla aetas ignorabit, aut obliuiscetur. Multi quidem tantas aulae vestrae laudes non assequuntur, neque is ego sum, qui ex asse aestimet tota Europa maximas, quas et cogitavit confecit Martius ille *Electus*, quem Rex nostra memoria maximus suo merito celebravit militemque appellat. Nihil dabo auribus nec popularium et Germanorum, sed litterarum, sermones repetam, quos neque gentis suae amor, neque Principum indigentia auctoritas, deterruit ac impediuit, et minus tantae fortitudinis ornandae curam ad se praeberent. Mirabitur omnia et componet grata posteritas, et mansuris atque sempiternis monumentis consecrabit memora, nullo orationis genere aequanda, quodrum ea est ratio, ut sibi ipsis pretium sit nullaque obliuione deleantur. Itaque eum Principem Gallia in primis intuetur ei

que amicitiam sibi spondet, dum in fatem et formidolosum Europae dominatum incumbit, quando Austriam sua fata urgent, ac in praesentissimum discrimen vocant. Quod reliquum est, summis pero a Deo precibus, ut cum vires tibi integras seruet, tum res consiliaque tua fortunet, et familiam pariter illustrem, ac necessarios inclutos, quam diutissime florentes praestet. Vitembergae apud Saxones, XIV. Calend. Sept. A. clalo CXIC.

LXXXVII.

N. HVBNERO.

Consilium pariter, atque desideria tua multo honestissima, intellexi quorum ut fructum capias, sane pro auctoritate muneris efficiam, prorsusque enitar, ut locus sacri ordinis dignitati congruens, meo et collegarum suffragio, tibi decernatur. Summi, celeberrimique Doctoris Theologi, Alberti, testimonium, quo ornatus es, tantum apud nos omnes momentum habuit, ut tuo absentis honori faueamus, ac vno studio et voluntate petitioni tuae assentiamur. Tamen monendus es de faciendo sumtu, qui triginta numum, quos *thaleros* dicimus, pretio constabit. Quos si persoluas, a reliquis impensis plane immunis ac liber es, et expeditam adeo facilemque ad summos magistrum

K 3

gistrum

gistrum honores viam habes. Quid igitur factum opus sit, in tempore aestimabis, vir per reuerende, ac de me polliceberis, animus dignitatis tuae amantissimum, ut nemi vel in te amplectendo, vel ornando, concedere posthac velim. Summum Virum, a de sacris profanisque litteris egregie acim mortaliter merentem, D. Alberti, diligenter ac perofficiose saluta, neque eo secius reliquos Professores, qui me norunt, ac studia mea amant. Vitembergae XIII. Calend. Octobr. A. clolo CXXCI.

LXXXVIII.

IEREMIAE HAHNEVALDIO.

A Ccepi, rationes muneris atque studia tua iam diu mereri honores et ornamenta publica, nec mediocri gaudio affectus sum, postquam intellexi consilium hoc egregium, et doctrina vigiliisque tuis dignum, cuius perficiendi iam prompta et luculenta occasio tibi datur. Nam de me collegis, quibus data examinis prouincia est, spondeo tibi propensam voluntatem quam re ipsa, nec obscuris signis, sed certis apertisque indiciis cognosces, si res tuae inferant, ut nomen inter candidatos profectearis. Age igitur, capias tandem tot laborum vigiliarumque tuarum mercedem, et praemia atque testimonia laudis expetas.

quod

quorum facile impetrandorum nunc sane
 tibi est facultas. Ego ultro libenterque cum
 te, tum virtutes tuas, amplectar et ornabo,
 Deumque venerabor, ut inceptum, hono-
 resque benigne et constanter fortunet.
 XIII. Cal. Oct. A. clb lb CXXCI.

LXXXIX.

IO. FRIDER. REINHARDO,

IC. Dresd.

Etituae sponsio benevolentiae satiffa-
 cere mihi potuit, nec praeter eam ali-
 quid desiderare volui, quod Veckianae ne-
 cessitudines, quibus virtus et fortuna te in-
 seruit, plus sane debeo, et omni deinceps
 occasione testatum facere cupio, quanti eae
 a me fiant. Tamen insigne luculentumque
 beneficium tam propensae in me volunta-
 ti addendum censuisti, neque obnitor, quo-
 riam sic placuit, ne videar non aestimare
 donum per se eximium, praesertim ab ea fa-
 milia, cuius in omni genere decus enituit,
 cuiusque in rempublicam merita sunt mul-
 to pulcherrima, et in omnium ore animis-
 que versantur. Atque optimus ille socer
 tuas inter has patriae curas, a quibus nun-
 quam ei licebat esse vacuo, Academiae no-
 stratis negotia haud neglexit, et commodam
 procuravit enixe ac diligenter, illud etiam
 magno et sapienti consilio effecit, ut, quum

K 4.

supe-

superiori tempore salus eius, nescio p
 quas turbas, in discrimen adducta esset, ipsi
 ac tuo singulari fauore nostris omnium
 tionibus bene ac tempestiue consulere
 Itaque huius eruditissimae societatis e
 velut internuncius ac interpres hoc elog
 talem, tantumque virum fraudare non o
 bui, vt intelligeret posteritas, qualem co
 filii administrum curia sanctior, qualem
 Patronum Academia nostra amiserit. Eg
 quoties aeternum historiae Dresdensis m
 nimentum animo reputo, toties in eo Va
 ronem, quo viro nihil maius Roma habu
 contemplari mihi videor, defixusque ad
 in laude eius acquiesco. Sed nunc dent
 tibi ac necessitudinibus amplissimis pro d
 no tam insigni gratias ago habeoque max
 mas, Deumque precor, vt familia perpetu
 floreat, maioraque incrementa capiat in d
 es splendoremque solidae nec fucatae lau
 dis teneat ac tueatur sempiternum. XII
 Cal. Sept. A. clō lō CXXCI.

XC.

NICOLAO L. B. A GERSDORF.

TVum principisque reditum in vrbe
 felicem fuisse ac prosperum, varii
 diuersi nuncii attulerunt, quem deinceps
 fortunet Deus, ac sinat, vt non modo nunc
 eum faustis acclamationibus prosequamur

sed in posterum quoque sacrum semper, et
commemnem habeamus. Vota igitur concipi-
enda et nuncupanda sunt, ut res nostras be-
nigne reficiat, pristinisque beneficiis frui
concedat, rectamque aeris et firmam tem-
perationem largiatur, ne sinat, ut dura ini-
tia, quibus usi sumus, diutius durent, poe-
naeque in nos continuatae exemplum sta-
nuatur, cuius finem modumque poscimus,
ut tum opes, tum commercia, inuiso et no-
xi morbo intercepta, sic tandem restituantur.
De Italia non parvus metus omnium
mentes animosque incessit, videntque iam
Helvetii, cesso Burgundiae *comitatu*, cui pa-
tronicium praestare debuerant, magnam se-
curitatis partem sibi ademptam fuisse. Ne-
que eo secius periculum Imperatori impen-
det, si quidem causam communem, et effi-
cium domini beneficiarii deserere non ve-
rit. Sane, Casali intercepta, non tantum
Mediolanensis Ducatus in praesenti disci-
mine est, sed etiam tota Italia proxime abest
a iugo, nec satis praesidii habet aduersus
omnes belli casus. Magnus Florentiae Dux
non absurde aestimat periculum, quum fili-
um Caesaris nurum sibi destinat, atque eo
connubio amicitiam ac necessitudinem pru-
denter firmat. In Vngaria res quidem val-
de turbatae ancipitesque sunt, sed vereor,
ut posthac Poloniae deterior conditio sit.

K 5

Eo

Eo minus de Germania superiori dubitandum est, quin Galli arbitria et leges sequantur. Nam ille perstat in sententia vindicandi accessiones, siue, ut vocant *dependentias*, ait, sibi competere ex capite sacerdotum, vulgo dioecesium, Metensis, Tullensis et Virodunensis, pariter propter Alsatiam, unde multos nec ignobiles terrarum tractus repetit, ac iuri ditionique suae ascribit. Longi equidem temporis possessio inter gentes valet, atque huic ambitioni obsistit, sed regi ius in armis ferenti non potest obtendi, cui fortuna temporum occasio fane dant repetendi titulum ac robur. Quae res Deo committenda est, quae saepe, non cogitantibus nobis, expedit, quam non sperabamus posse fieri, ac in tempore adest, et oppressis affert auxilium, et miseros laborantesque seruat, neque eo secius imperii ruentia sistit, ac principatus per se inualidos defendit et firmat, fluxamque et fragilem potentiam sua vi et consilio tuetur. At enim tu patriae consule, Domine, et commoda publica diligenter procura, conatusque Principis optimos adiuua, ac de nobis omnibus sic merere, ut inter multas alias laudes hanc certe maximam posteris recordandam, pariterque imitandam relinquant. Vitembergae XVI. Calend. Octobr. A. cl. lxxxi.

XCI.

ADAMO CHRISTOPHORO IACOBI
IC. Dresd.

QVod hucusque intermisi nunc breuiter expediam munus, et quid in Gallia acciderent, summatim ac velut per extremas lineas indicabo. Adultus erat mensis Augustus, quum nauem conscendere cogitauimus, sed Anglorum erga Gallos inuidia eam, quam conduxenmus, nescio quid suspicata, deuincit, quo fiebat, vt quarto die Septembris ex portu Londinensi solueremus. Lentum ac difficile iter nos merito sollicitos anxiosque habuit, ac saepe etiam nauis nostra in periculum venit, parumque abfuit, quin apud littora Picardiae puluini illideretur. Vicesimus erat dies Septembris cum ad fa-
num S. Zalarici exponeremur in terram, et, oblitimolestias, certa iam visendae Lutetiae sper duceremur. Igitur, conspecto Abbatis Ino, ad oppidum, quod *Abbatis Villa* dicitur, recta contendimus, et, adito Mariae templo, in patres non admodum doctos iridimus, atque hinc in Ambianos mouimus et urbem Ambianensem intrauimus, ibiue *Ecclesiam* Petro, *Apostolorum* Principi dicatam, et splendore et cultu egregiam perlustrauimus. Res vrbis et originem *Ecclesiae* ex instituto descripsit
Mo-

Morlierius, Vir minime spernendus. *Episcopi* munere fungebatur Franciscus Vau-
 vbi Picardiae moris et linguae imagines
 velut in compendio videbamus. *Canon-*
icos, quos vocant, humanitas magis, quam de-
 strina commendabat. Urbi arox adiacet
 quae cum praesidio tenebatur. Exinde
 Bellovacum, vbi Picardia incipit esse cul-
 tior, profecti, *Ecclesiae* monumenta et in-
 scriptiones pariter atque Ambiani contem-
 plati sumus. *Episcopus* eo tempore lega-
 ti partes obibat, et apud Polonos versabatur
 ut gentis eius animos in amicitiam necessi-
 tudinemque Gallicam inclinaret. Dic-
 non potest, quantopere conspectu illius
 terrae laetatus fuerim, in qua Caius Caesar
 castra habuit, et arma virosque exercuit
 atque per eam oram ad Belgas descendit.
 Nam apud Bellomontium veteris Romano-
 rum militiae operumque non pauca, nec
 fallentia extant vestigia et signa. Cumque
 hic aliquandiu constitissem, cepitne amor
 visendi S. Dionysii fani, cuius origo multo
 est antiquissima, et magno Dagoberto,
 Franciae regi, accepta fertur. Munimen-
 ta, tumuli, gaza *Ecclesiae*, et cimeliorum ap-
 paratus, tanta ibi cernuntur, quanta, qui
 non viderit, certe non credat. Dionysii
 nomen a Dionysio Areopagita tuit, quia
 Clemente, huius nominis primo, eodem-
 que

que Romae *Episcopo*, in Galliam missus, aeto animo has suscepit partes, nullumque, Dei causa, periculum refugiens, coelestia oracula promulgavit, ac tandem, praefecto Galliae Fescennio Sisinio, *Martyr* ad posteritatis famam insignis decessit. Commodum aderam, cum memoriae et honori Ludovici XIII. sacrum anniuersarium institueretur, rituque solemni perageretur. Postea me in viam dedi, et Parisiorum urbem, omni nitore et cultu, ac nihilo secius maximis ingeniis florentem, accessi, et, vix ingressus, de Emmerici Bigotii praesentia audiui, quem adii, et merito veneratus sum, ac pleraque eius Chrysostomi MSS. vidi et legi, quem vnum apud Gallos aestimabat Vindocorii Vossius, ac post Valesios seruare veterem eruditionis gloriam affirmabat. In extremo tibi commendo, Patrone Magnifice, Christophorum Adolphum Durerum, Liebenverda Saxonem, qui, quantis potest precibus, stipendium petit, ac profecto meretur. Vitembergae XII. Calend. Octobr. A. clb l^oCLXXXI.

XCII.

EIDEM.

DE ditio Argentorati fidae Imperio urbis, omnes Germaniae rationes conturbavit, aditumque ad regiones Rheno Moenoque

que adjacentes patefecit, in qua vna v plurium sane vrbium, imo et prouinciarii iacturam fecimus. Rex, cum adhuc in Gallia esset, occupationi diem dixit, ut fortissimam non modo habere benignam ac prosperam, sed etiam regere arbitrio suo videtur. Post voti compos, arcem, qua ciuitas in officio contineat, aedificare constituit, tormenta iam eripuit et auexit, templum Germaniae maximum augustissimumque Pontificio inaugurandum curauit, in quibus omnia Alsatiae templa, et praedia possessionesque sacerdotiorum, amisimus. Iam Istharingia non limes, sed Galliae pars et Rhenusque victoris imperio ac ditior continetur, et munitissimus Bresaci moris huius accessione castris auctus, maiorem fortissimis metum infert, Regisque potentia exquisitius firmat. Iam fere circumscripti sunt Heluetii, ante hac focii, ac deinceps aut clientes, aut serui, Gallorum futurum Rex siue serio, siue simulato, per Rebenacium deditiois inuidiam iuris praetextu purgauit rogauitque Brandenburgicum, suas, aequasque et iustas rationes Caesaris approbaret, ad Moenum nolle tendere, atque quicquam ultra turbare, de Philippoburgum cupere, ut solo aequetur. Ita Rex ille illuc nobis, et arbitrato suo agit cum Germanis et pacem vel rumpit impune, vel ex utroque

rate sua interpretatur. Iura, leges, omnibus
scribit, alios cogit, alios terret, plurimis mi-
natur. Iam ducit in Hispanicos Belgas, et
Belgas occupat, iam Italismetum incutit, ar-
aque ostendit, iam Rheni oram subigit, vi-
ciosque frenat. Accepi, Brandenburgi-
cum futuri prouidum et cautum perlato
delitionis Argentoratensis nuncio, aliquot
noctes prope insomnes duxisse. Vitem-
bergae, prid. Id. Octobr. A. clō lōCLXXXI.

XCIII.

EIDEM.

Parisii varios magnarumque rerum sci-
entes viros passim salutaui, et bibliotheca-
cas prorsus egregias codicesque manuscri-
ptos vidi et perquisiui. Baluzium in aedi-
bus Colbertianis litteris et bibliothecae pul-
vere abditum deprehendi, sed ingenio acri-
tate et prompto, qui plerasque Carolinae
antiquitatis membranas mihi ostendit, et de
multis atque incidentibus rebus verum ac-
curatumque iudicium tulit. De Bigotio,
Menagio, Bullialdo, et per pluribus aliis ni-
hil addo, quorum monimenta, quae reli-
querunt, de vbertate ingenii atque iudi-
cii praestantia testari possunt. Reliquum
tempus in perlegendas describendasque in-
scriptiones, quae in portis columnisque in-
cisae erant, impendi; eae enim admonere pos-
sunt.

possunt, quid Galli de Germanis, ac prioribus eorum foederatis existiment, quorum Reges et Principes fracti, dissipati, victi, quasque iam precaria imperia terrentes, non obscuris imaginibus et simulacris ibi adumbrantur. Legato Caesaris, Marcellino Comiti, illudebant sapientiores, cum priuatim inter se colloquerentur, illum terere et obtestari, Regem facere, quae vel Absurdam esse austriae pro Lotharingo cessionem, qui, cum a Rege Franciae duciarium Ducatum recipere nolisset, a omni sua spe excidisse, quod euentus comprobauit, cum inter concordiae pacis meditationes pax Neomagensis rupta, ianua claustrumque Germaniae Argentoratium, maximo cum patriae damno, exoptum fuit. Vix Campaniam, Verodunum et Mediomatrices transieram, cum, Argentoratium delatus, homines nostri ordinem plerosque securos inueni. Obrechtus, prodromo, quem vocant, Alsatie, elaborabat, sed eo tempore, quo non rationes, sed arma, sumi oportebat. Hoc est infaustum seruitutis Germanicae initium, nec miniam libertas, quam religio, in discrimen vocatur, quando in vna vrbe omnes Rheni finitimas regiones, atque in vno vrbis templo omnia Alsatie templa sacra et sacerdotia, amisimus, iamque recogito illud, quod

subinde mihi dixerunt, adduci se in Germaniae in vnum Christi ouile colae. Illi etiam, qui sodalitati suae nosse praescribunt, non poterant diffidisse eam voluntatem sententiamque vna lege et religione Europa Christo cuius arbitro se gerit, deinceps

Austris imminere fatum, impenitentem fatalem, solem ab occidenturum, qui *haereticos* dissipaturus sit, in posterum eo loco fore, ut in Franco-Gallicum nomen conflens, quod Germani de instaurando saepe regno tradunt, id tale est, ut ineblandiantur. Sub Franciae nomini vult prouincias, adeo ut quicquid Francos quoquomodo vnquam peruenit aut eo vel antiqui, vel noui iuris referri vlla ratione potest, nomine quoque Francica coniungere cupiat, etiam neque Thuringia et Hassia, neque Germaniae regio, tuta erit et salua, dum patientia Germanorum in Gallorum transferit, et victoria iam hosti pepererit, vnoque die Armatum Germaniae, et Casalim Italiae, erit, nec minora in Belgio Hispanico erunt, ut intelligamus, quid Reipublicae lesae magni et formidolosi isti constant. Ad vltimum, Patrone maxime,

L

Bar-

Barthelium, Mariamontanum, tibi commendo, si qua de eo in petendo sacerdotis vel alio muneris honore, bene mereris possis, ut tu vnus omnium maxime potes. Vindoburgae, XIII. Cal. Nou. clō 15CLXXII

XCIV.

M. ABRAAMO FLIESBACHIO

Sacerdoti.

Fixum mihi deliberatum est, gratulor tibi praemia summosque honores, quae petiisti, ac merito tuo impetraisti. Res omnibus visa est memorabilis, quod pater et filius, eodem tempore, eandem dignitatem, pari et, aequo iure, susceperunt. Eiusdem id, pro eo, ac par est, meoque doctoris et historici, muneri sane convenit, in ordinem nostri commentarios referre volui ac debui, ut posteritas de exemplo tam laudabili nunquam apud nos, quod ego quidem sciam, edito cognosceret, idque secum recitaret. De impensarum rationibus iam mihi satis factum est, ut gratiae referendae locum occasionemque quaeram. In primis Deum veneror, ut res consiliaque tua fortunet, et sacerdotium tuum laboresque vniuersum felices esse iubeat, ut hoc tempore, quo Gallicus Hannibal nihil non perdendam pollundamque sacram patriam et ciuilem rem molitur, difficili fortun

restas, et pietate atque constantia partes tu-
 robeas, teneasque hoc multo sanctissimum
 institutum, quod hostibus placere non pot-
 est. Sed dimicent illi de vita et fortunis, eri-
 piant templa et vrbes, laceſſant nos et perse-
 quantur, pietate, velut scuto, nos armabi-
 mus, et hanc vnam vincendi rationem pu-
 tatimus, fore, vt Deus, fallendi nescius,
 non destituat peculium ab se dilectum, exi-
 tumque rei ferme conclamatae expediat,
Ecclesiam tueatur et propugnet. Sed, cur
 haec scribo, qui honores tuos gaudio et
 gratulatione celebrandos suscepi? Itaque
 vota nuncupo, Deumque obtestor, vt pa-
 triae, familiae ac tibi, annuat, et plura ma-
 iorque incrementa, cum nouis, iisque re-
 ste partis honoribus tribuat ac perpetuo
 largiatur. Vitemb. apud Saxones XII. Cal.
 Nou. A. C. clo l^oCLXXXI.

XCIV.

SACERDOTI CVIDAM.

Non opinor, feres grauiter, quod fili-
 um tuum, modestia in primis ac dili-
 gentia mihi conciliatum ad capiendos Ma-
 gistri honores inuitauit, velleo non conte-
 mendo persuasionis argumento, quod mi-
 nori, ac alias, impensa conficere rationes
 posset. Me enim annitente, aditus ipsi ad
 beneficium patuit, quod, ob frequentem

L 2

Can-

Candidatorum numerum, tunc erat vatum, cuius impertiendi occasionem ut aperet, sane ipse auctor fui. Eam ad consequendam inter nos conuenit, ut detriginta numos, quos vnciales, siue Ioamicos nominant, aerario nostro inferendos, soluat. Cumque inter nos diu collocuti essemus, placebat tandem conditio, quidem tibi hoc institutum commendare. Etsi autem cupiebat in primis, tuam interponi auctoritatem et consensum, tamen res tempusque non ferebat moram, nunc erat, cur de assensu tuo dubitarem, in causa praesertim honesta, et ad ornanda pariter ac amplificanda studia pertinente. Rogo igitur magnopere, ut, si quid nimis maturum est, id non filio, modesto et obediens tui iuueni, sed mihi, tribuas, atque, ex eius fore existimes, quod cum laude doctrinae et commodo filii est coniunctum. Incitandi enim iuuenum animi praemiis alendi sunt, ut nostra et *Ecclesiae* expectatione dignos se exhibeant, ac incitati virtute sua, altius enitantur, deque re publica sacra magis ac melius mereantur. De ipsi amicum adiutoremque ad ingredienda antiquitatum sacrarum studia spondeo, nunc ignoro, in reliquis doctrinae partibus et magna industriae contentione ingenium

en

erere. Ita DEUS Immortalis omnia filii
 inepta prosperet, ac tuo et familiae hono-
 ri solatioque eum adulescere porro iubeat,
 et hoc noui decoris monumentum ei com-
 moda afferat, vitamque longam pariter et
 floridam, perennemque famam, praecedat at-
 que comitetur. Nos, pro ea, qua decet,
 reigione venerabimur aeternum Numen,
 et pericula ab *Ecclesia* et republica litteraria,
 quae astu et molitionibus *Pontificiorum*
 constantur, benigne auertat, Regemque
 Gallum, nihil non hostile molientem, et sa-
 cris salutique imperii insidiantem, re-
 pellat et confundat. Vitembergae A. clo
 CLXXXI. V. Cal. Nou.

XCVI.

NICOLAO L. B. A GERSDORF.

Nunc tandem eius controuersiae, quae,
 de stirpe et iure Anhaltinorum annis
 abhinc decem moueri coepit, rationem
 diligenter nobiscum considerauius, ac e-
 ruendae eius rei studium laboremque hoc
 magis collocauius, quod Potentissimi
 Principis EL. dignitas pariter, atque utili-
 tas, eo in negotio certe maximo, versan-
 tur. Subsidia iuris et historiae, quantum fie-
 ri potuit, ego et Consultissimus Zieglerus
 inter nos contulimus, et plura mihi restant,

L 3

quae

in posterum latine perscribam, et sigillatim exsequar, accurateque explicabo. Et si scriptores editi fere omnes, quos quid sciam, Anhaltinos ex Bernardi Ducis Saxoniae sanguine deriuant, nec ignoro, Caringium istud Anhaltinorum A. CCCCLXXI euulgatum scriptum caueor eorum palladium censuisse, tamen, opinor ea res sic iam confecta est, ut credam, huic velut Aiacis clypeum deinceps non amplius obtendi posse. Nam ut accepi, omnes prope Luneburgici Principes et finitimi Dynastae eam in sententiam adducti sunt ut putent, cum Anhaltinis saltem iniquum me agi, si de praesidio obtinendi Ducatus Luneburgici, qui iure sanguinis ad eos, ut ita loquar, tanquam agnatos spectet, deiiciantur. Non posse ipsis fraudi esse in vniuersum, quod *simultaneam*, quae in foro dicitur *inuenturam* neglexissent: morem Imperii et utilitates iuris a Saxonum consuetudine necessitas, non posse delere iura sanguinis necessitudinum, ampliusque constat, iis in parte Brandenburgicum et Luneburgicum eos tacite patrocinari. Quanquam id apertum manifestumque est, sanguinis ius quantum ad civiles effectus, utpote successionis, facto quodam interueniente, intercipi posse ac tolli, tamen hic cauto opus est, ac in tempore rationem iniri expecto.

ut si quid Duci Lauenburgico Iulio Francisco humanitus accidat, ope auxilioque Daniae Regis eius Ducatus possessio obtineatur. Optandum est sane his miseris propeque conclamatis temporibus, ut Saxoniae nostrae accessio perantiqua fiat, et consilia hominum Germanos ad vnum Christi ouile reduci cupientium, dissipentur, viresque patriae nouo et auspicato exemplo firmentur, quae non potest esse tuta, si obtentu iuris *dependentiarum* et reuocabilium cum Regno Francorum omnia et vsurpationum et dominiorum iura conuellantur. Primo enim Thuringiae metropoli metuo, et vereor, ne in ea, si res iratiore fato sic prolabantur penitus, alteram Germaniae Troiam habeamus. Omnino enim Franco-Gallus ex capite praedicti et speciosi iuris, atque ex persona Francorum Regum Clodouaei, Dagoberti et sequiorum vult atque cupit in ius nomenque Francorum omnia et singula conflare. Hoc ipsum apud Gallos ex Patribus et Aduocatis audit: haec sane alea luditur, haec scena iam ab An. cio 100 LXVII. instruitur et astute paratur. Lacrimis temperare non possum, quum recogito in vnico illo Argentorato non modo totam Alsatiam, sed etiam totam superiorem Germaniam amissam, aut profecto praesentissimum periculum ac discrimen

L 4

addu-

adductum fuisse. Agitur religio, agitur
 gnitas Principum, et salus omnium, ut
 Germania conspiratione consiliorum,
 consensu aduersus tam horribiles conatus
 armauerit, non secus, ac quondam Graeci
 perire teneatur. Detestor omen, et con-
 tia, quae nunc habentur, et omnia consi-
 tua, Domine, bene feliciterque euenire vo-
 lo, Deumque precor, ut immortale glori-
 tuae lumen nunquam extinguere nobis par-
 tur, Mens. Nou. A. clō lōCXXCI.

XCVII.

PETRO HOMFELDIO, IC.

Calamitas Germaniae et iactura Arge-
 torati omnes nos conturbauit, nec fe-
 numerum inire possum malorum commi-
 nium, quae nos circumstant. Imminet o-
 casioni iste Hannibal, et spem longius pro-
 fert, et iura accessionum, siue *dependen-*
rum, quotidie cumulat, specioseque ado-
 nat. Quo pacto sancta, nec quondam
 dubium vocata, longaue temporis posse-
 sione, et a multis inde saeculis firmata in-
 conuellentur, omniaque tandem in Franco-
 Galliae nomen ditionemque constabuntur.
 Nec tutiori loco Batavi, Belgae et Frisi
 posthac erunt, si repetendi iste nouus a-
 periculosus adeo praetextus valebit, ac de
 inceptis in immensum vsque relinquantur
 Nan

Nam diu est, quod toti Belgio inhiat, et coniungi denuo omnes prouincias cupit, quas nunc *deuolutionis*, nunc *dependentie* et *reunionis*, vt loquuntur, titulo facile designabit. Tantum, more suo, occasionem exspectat. De Cadouio nostro addo, eum, me hortante Magistri honores suscepisse, beneque stetisse, et vitam probe gnauiterque emendasse, vt praeclare de eo deinceps sperem. Ordini nostro XXX. numos *numerales*, nomine impensarum, soluere necessesse habet. Honori atque indoli et necessitudini id tribuendum duxi, vt excitaretur magis, atque a vulgo studiosorum virtute praemiisque distingueretur. Ita valere te cupio et saluere. Prid. Cal. Decembr. A. clo bCXXCI.

XCVIII.

CHRISTIANO SCHVZIO,

Consil. Weisenfels.

MUltae quidem, nec ignotae, tibi causae sunt, cur de meliori temporum fortuna vel parum, vel nihil, sperare debeamus. Vix tempero mihi, quin dicam, cum antiquis moribus pristinam temporum felicitatem esse mutatam, quando ea nos omnia destituunt, quorum rationes expeditissimas haberi, oportebat. Profecto vrgemur fati, et patiundo ignauiam, resistendo imbecillita-

L 5

em,

em, ostendimus hosti. Nihil autem perim
le doleo, ac Argentorati iacturam, in qu
rbe robur et praesidium insignioris Ger
maniae partis amissum est, neque modo gl
ria, sed etiam salus nostra, iam in periculo
versatur, et, quod caput est, religio quoque
nouo telo petitur, et inauspicato repetend
titulo omne diuinum humanumque ius con
uellitur et conturbatur. Nunquam eni
modus finisque erit vindicandi armis alie
ni, si tandem ista ab accessionibus, et, ut vo
cant, *dependentiis*, sumpta ratio sufficiat, v
nouum gentium nationumque ius conficia
tur. Et tamen veterno suo indulget Euro
pa Christiana, trepidatque Belgium, et cir
cumspēcte diffidit Anglorum Regi, German
niaque prorsus exterrita et exhausta, et vo
luntatibus studiisque diuisa, ac nuper admo
dum sic denudata est, ut resistendo esse ne
queat. Italia ipsa iam fero agnoscit, quam
periculosum sibi fuerit consilium recepti
in Italiam Gallici sanguinis, qui in Niuer
nensibus domicilium, non animum, mutauit.
Forſan tamen Europa barbara excitabitur
in ultionem, et distinebit maximas vires, ne
que permittet, clientes, suos regulos, in ma
ritima Africae ora tam impune vexari, mul
to minus imperium Archipelagi eripi sibi
patietur. Cum legato Gallico iam tum in
dignissime actum est, nec dubito, quin haec
distr

distrahendarum, virium occasio sit futura. Sed nos neque consilia tempestiua asserimus, neque subsidia et nervos belli in promptu habemus, et patientia discordiaque finimus perdi polluique rempublicam. Sed, cum huius sortis me, sane bonum ciuem, miseret, tum vulnus, quod in Serenissimo Duce Mauritio accepimus, satis deslere non possum, in quo pietas, constantia, et propensa in litteras voluntas, certe nostra memoria familiam ducebant. Miseros nos, qui tanti Herois funus non digne deplorare possumus, cuius virtutes per se lucent posteris, quarum lumen Saxoniae adeptum nunc maxime desideramus. Sed stabimus fidenter, et fortunam expectabimus, Deoque permittemus rerum exitum, et caducas humanasque res spernendo vincemus. Ceterum Vngariae pax, nuper confecta, Caesari animum addit, propterea, quod Turcae inducias prorogarunt, turbidaque ingenia fouere ac stimulare desierunt. Sensim quoque Poloni et Sueones a Gallis redduntur alieniores, et, quorsum tanti regis consilia euasura sint, cum animis cogitant, nec tam facile, vt antehac, credunt. Genesius, qui scripsit βασιλειων libros est in mea manu, et libenter eius copiam tibi faciam. Illustri Procancellario me commenda, cuius summae virtutes aeternum in animo meo, moni-

nimentum reliquerunt. Prid. Iduum Decembris. A. clō b CXXCI.

XCIX.

GVIL. ERNESTO TENZELIO.

SPero, fore, vt breui inter nos de loco illi Clementis Romani colloquamur, ac nihil quidem attinet dubitare, quin de veteret moribus aevi Apostolici recepta Ecclesiae disciplina capiatur. Sed, quantuscumque etiam fuit ille rigor, omnino a iurisdictione ciuili abfuit, quippe qui tantum intra fines ecclesiae mansit, ac nihil adeo cur legislatione et coactione externa commune habuit, adeo, vt Christiani omni magistratu et honore gerendae reipublicae arcerentur. Ius tamen coercendi et prohibendi communione sua lapsos permiffum est, neque alio ex fonte arcani disciplina manauit. Sed Patris ipsiusmet inspicendi otium mihi non fuit, propterea, quod aliae quaedam, et non spernendae, occupationes ab ea cura me disiunxerunt. Tantum tibi et summe reuerendo Parenti tuo, et vniuersae familiae, felicem anni coepti cursum, felicissimumque in Saxoniam aduentum pro eo, ac par est, affectu sane prolixissimo, precor. Prid. Id. Dec. A. clō b CXXCI.

C.

NOBILI CUIDAM.

Fides promissi et ratio obseruantiae meae
exigit, vt de filii vita, moribus et studiis,
perscribam. Etsi autem speraui, fore, vt ipse
partes suas recte agat, tamen res aliter, ac
putaui, cecidit, et ab officio immane quan-
tum recessit. Ignosce mihi, liberius scri-
benti, Patrone maxime, quod scio, iussis
tuis in primis esse obtemperandum.
Nam, incio et inconsulto me, et pa-
trono mensae vix appellato, hinc abiit, plu-
resque hebdomadas Halis traduxit, reuer-
susque sodalitati cuidam, furtiuos amores
captanti, se addicere voluit, et non modo
iuris, sed etiam humanitatis studia prorsus
neglexit. Monitus quidem, modeste se ge-
rit, et obsequium spondet, ac inter coenan-
dum nihil illiberale facit aut loquitur, sed,
ubi surreximus, domo exit, et tempus inuti-
liter consumit. Tuæ auctoritatis est, resi-
stere licentiae, et conatus haudquaquam
laudabiles seueriori quadam comminatione
deinceps inhibere. Mihi alioquin omnis
diligentiae ratio in eo posita est, vt bene ei
cupiam et consulam. si quidem velit esse au-
diens, et vitam instituere pro eo, ac par est,
familiaeque illustri splendor requirit. In-
terea me summo patrocínio tuo commen-
do, Deumque, quantis possum, precibus vo-
tis.

tisque, rogo, vt Te Domine, cum incli-
gente et necessitudinibus, quam diutissim
conseruet. Vitemb, Sax. IV. Ian. A. cl.
CXXCII.

CI.

ADAMO CHRISTOPH. IACOBI,

IC. Dresd.

NOn ignoro, summam rerum consili-
umque tuorum dignitatem cum salu-
omnium esse coniunctam, et scio fateor
neminem perinde esse de studiis nostris
ritum, ac te, virum omnino his litteris
ornandis et fouendis, benigno quodam
dere genitum concessumque. Nam hoc
coelestis cuiusdam auspicii est, et ad glo-
riam tuam in primis pertinet, ac vota pre-
cesque nobis exprimit, vt hanc tibi felice-
tatem sane perpetuam esse cupiamus. Ita-
que volo, Deumque oro, vt omnes vitae mu-
nerisque tui partes fortunet, et valetudi-
nem prosperam esse iubeat, omniaque labo-
rum taedia et curas leniat, suauiterque tem-
peret, ut, quae tua merita praesens aetas non
assequitur, posterius celebrent, atque in bene-
ficii parte ponant. Illud in primis expeto,
vt filius natus maximus laudis tuae retinen-
dae pariter, et propagandae, materiam quae-
rat, et recte agendi constantiam seruet, at-
que adeo in spem successionemque pater-
nae gloriae feliciter veniat, ac viribus deni-
que

que omnibus, ad augendum hoc tam illustre nullis saeculis periturum decus, auspiciatissime annitatur. Reliquis tantundem precor, et opto, ut nobilissima Iacobaeorum gens nunquam male agat, ac nulla fortunæ tempestate deflectat in praeceps, nulloque inuidiae impetu moueatur. Vitemb. IIX. Id. Ianuar. A. clc lō CXXCII.

CII.

NICOLAO L. B. A. GERSDORF,

Praesto sum inter clientes fidei tuae deditos, et felix faustumque omen ferro, vota etiam pio accomposito animo, ut par est, soluo, Deumque veneror, ut omnia consilia laboresque fortunati sint, et res secundae nulla deinceps acerbitate perturbentur. Nam, quis nostra memoria Gersdorfum, ab ingenio, ab arte et usu instructum, aequauerit, quem non fortuna, sed meritum gloria, euexit, ut in summo splendoris fastigio stantem nemo citra admirationem contueri, ac digne satis venerari, queat. Pauci, et in pari felicitatis gradu positi, huc anniti, vix vnus et alter assequi, nemo certe aequali dexteritate id contingere potest. Ingenue dico, tua vnus laude omnes saeculi laudes contineri, in quibus non familiam, sed agmen ducis, et capacem vbique animum, et omni negotio.

torum moli sufficientem, ostendis et v
 probas. Igitur, quantis possum, peto
 Numine aeterno precibus, vt felicitas ha
 longe maxima, nec finem, neque modum
 habeat, et valetudo prospera perpetua
 sit, et Gersdorsiae atque Frisiae necessitudi
 nes, nulla temporum calamitate franga
 tur et pereant, contraque aduersa nitat
 tur et vigeant, atque arduis pro republic
 certaminibus ipsam temporum iniuriar
 vincant, ac ea denique auctoribus praemi
 rependant, in quae rerum aeternitas affide
 et sancta cum veneratione intueatur.
 quod nunc tibi, coniugi tuae, omnes la
 tes supergressae, focero, necessariis vniue
 sis, ea, qua decet, pietate, feliciter eueniri
 opto, cupio et precor. VII. Id. Ian. A. d.
 1699. CXXXII.

CIII.

ANTONIO MAGLIABECHIO,

Consiliario, et Bibliothecae Florentinae Praefecto.

Ambrosium, nomini tuo nuncupatur
 vidi libenterque legi, et cum primis
 di elegantiam in viro sacri ordinis miratu
 sum, nec dicere fatis quaeo, quam gratum
 id munus mihi fuerit, quo tam multae, tam
 que insignes, res continentur. Nam pu
 chre et diligenter omnia commemorat, p
 rite

interque delectat, et scite instruit, exemplif-
que docet, neque modo Eugenii Pontifi-
cis, acuum illustrat, sed etiam ad Mediceas
Venetasque res peropportune digreditur,
et prudentiam vsumque rerum haud vulga-
rem ostendit. Tuum ergo beneficium, et
Nicolai Bartholini, Viri certe doctissimi, la-
bor, iure meritoque commendantur, et
apud me plurimum valent, laetusque fruor
his deliciis, quae animum explent sine sa-
tietate ac demulcent. Pergite in hoc lau-
dis curriculo, et vindicate ab obliuione fa-
mam meritissimorum hominum. et date hoc
nobis et posteris, vt in abditis ingenii mo-
nimentis effigiem sanctissimorum praesu-
lum et antistitum deinceps frequentius in-
ueamur. Nihil est, quod reddam tibi, nisi
leue et ludicrum, spondeoque, data occasio-
ne, aliquid de Medis et Persis, quod iam
operas distinet, breuique in lucem veniet,
vt gratiam abs te inibit, id quod peto, et
tempestiue admoneo, bis me nuper ad te
scripsisse literas cum fasciculo, quas non du-
bito perlatas esse. Nostri te salutant, et be-
nevolentiam laudant, optantque mecum,
nonquam te mori, quem virtus ipsa quo-
que iam diu reddidit immortalem. Ipsis id.
An. A. cl. lxxxiij.

M

CIV.

CIV.

GEORGIO FRIDERICO MAGNO

Gymnasii Augustani Rectori.

HAbendae pariter et referendae, gratiae occasionem nactus sum, mihi excidit amor tuus; speroque, ut Szelio deinceps amico utar, cuius et eruditio et humanitas, iam dudum erudito saeculo orbi est perspecta. Tantum veneror L. C. M. um, ut rem Romanam, iniuria temporis prolapsam, fortunet in posterum, Germaniamque in antiqua sede sistat, et gaudium hoc nobis perpetuum esse iubeat, et precipue sacra, quae nuper periculum adierunt, seruet benigneque tueatur. Similia ab utroque vestrum peto, ut, si quid quod ad me Florentia curatum velit Mengliabechius, id libenter ad me destinetis, quae me, ut amico vero, et tu etiam, ut videri et explorato, sentiat. Vitembergam festinantissime. XIX. Cal. Febr. A. C. MDCCLXXXII.

CV.

AD PATREM NOMINE ALTERIVS

OMnem curam in obsequium et venerationem tuam intendo, et quia conpetae de me expectationi satisfacere non possum, vel in secundis tertiisque consistere conabor, et faciam ut non omnino me

collocasse operam videar, tum studebo pietate et diligentia res meas ornare; ac tibi imprimis obseruantiam animique cultum fidei morigero dignum, approbare. Praeterea autem quod scio et fateor, omnem meam felicitatem cum salute tua esse coniungendam, cupio quoque testatam facere pietatem, praesertim quum temporis ratio me admonet, vt vota mea cum ceteris clientibus tuis coniungam, Deoque supplicans quantum possum religione contendam, vt rebus prosperis semper vti fruique possis III. Non. Febr. A. cło 16CLXXXII.

CVI.

PETRO HOMFELDIO, IC.

Disceffus Cadouii me admonet, vt de aere alieno, quod hic contraxit, perscribam, cum primis, quia id Academiae interest, quae, etsi detinendi eius consilium inibat, tamen, me deprecatore, factum est, vt dimitteretur. Honori quidem familiae, et existimationi iuuenis consulendum est, nec dubito, quin pro auctoritate tua hoc efficiendum suscipias, omnemque diligentiam adhibeas, vt nomina, quae M. Cadouius fecit, quantocyus dissoluantur. Ordo sapientum, cuius magistratum gessi adhuc, in vniuersum duos et triginta imperiales poscit, in quos consensit, fidemque dedit

M 2

sine

sine tergiuersione soluturum. Hambur-
gi opinor, subsistet aliquandiu, et parci-
viuet, ac honesta in primis ratione sumptu-
vitabit. Academia te salutat, et petit ma-
gnopere, vt eius causam ne deseras, quippe
quae cupit leuari interpellantium molestia
et tuae dexteritati prudentiaeque confidi-
Si autem moram interponat, tempusque
Saxonis legibus receptum ac praestitu-
tum negligat, in ius vocabitur, non passu-
ris creditoribus, vt spem expectationemque
suam frustretur. Alioqui res Germanicae
praesertim conuentus Francofurtensis, o-
mnium animos suspendunt. Caesar, emen-
dato Vngariae statu, ad nouum idque ne-
cessarium bellum se comparat. Copiis eius
cum summo imperio praeerit Lotharingus
Imperator militiae acris, sed non satis ma-
turus. Rident Galli lentos apparatus, et
sciunt, Germanos aut trahere aut caupo-
nari bellum, quod superiori tempore nau-
ter fecerunt cohortes quaedam, magnam
que apud Germaniae Principes inuidiam
sibi concitarunt. Saxo noster Golzium a
summam belli praefecturam inuitauit, et nu-
per adsciuit, magnoque sumptu milites iam
conscribit. Alius pacis studio vtilitatem
metitur et numos Ludouisios libenter acci-
pit, sarcitque superius damnum. Valde au-

ten

um vereor, vt Argentoratum, in quo tota
superioris Germaniae salus sita est, consiliis
copiisque nostris recipiatur. Interim fe-
rendum est malum, quod communi patriae
impendet, nec alia ratio constare sapienti
potest, quam contemptus vicissitudinum,
quas mutari et corrigi, non est humanae
opis. Ceterum Deo supplico, vt seruet
Friones, auertatque pericula et bella, ac
tibi et egregiae familiae tuae, omnia pro-
spera et felicia largiatur. Prid. Non. Febr.
A. do 15 CLXXXII.

CVII.

IOANNI IACOBO STVBELIO.

Peto abs te, pro veteri inter nos ami-
cicia, commodo meo seruias, operam-
que sumas, atque in auctione publica par-
tes licitantis meo nomine agas, Fuhrman-
numque adeas, eique mea desideria expo-
nas. Cupio emere Adrichomii Theatrum
terrae sanctae, et codicem Athanasii in
Psalmos Graecos, siquidem potiundi vtri-
usque occasio nondum amissa sit, quod fa-
cile perquires. Pecuniam statim curabo,
si de pretio certum me reddas, et prima
quaque occasione perscribas. Vicissim
annitar, vt de te bene mereri possim, ac
mea quidem culpa, nihil omittam, quod
eiusmodi sit, vt cum honori, tum utilitati
M 3 tuae

tuæ, consulatur. Quin cumulabis superiora beneficia, quæ nondum animo exciderunt, et subinde memoriam librorum abs donatorum refricant, totumque in aere tu esse iubent. Quid lunghansius noster agat, quid moliatur, quaeso, facias, ut sciam. Volhardus antiquum obtinet, et, fidei oblitus extra patriam errat, nimiumque sibi indulget. IV. Id. Febr. A. clō 16CLXXXII.

CVIII.

AMICO CVIDAM.

Perit tempus, quod paci impenditur, quum pacis nomine Germanis illuditur, nec vlla spes, nisi in armis, superest, postquam de animo Regis, nihil reddere cupientis, constat. Omnes Germaniæ moribus Gallis explorati sunt, et tota rerum nostrarum salus in defensione tempestiua versatur; quanquam ludo vincit Ludouicus, et eluuiō, quæ aliis damnum, ipsi commodum attulit, ut materiam et lapides commodius adueheret, et novas munitiones eo diligentius celeriusque adornaret. Belgium contra ex maris fluminumque inundatione, magnum detrimentum cepit, parumque absuit, quin tota Seelandorum regio submergeretur. Rupti passim aggeres sunt, quos ingenti sumptu reparari interest. Plus amicum esse, fama attulit, quam hostis depræ-

dar

dari potuisset. Apud nos omnia fere consilia ad bellum spectant, sine quo libertas posthac retineri non potest. Quid Francofurti agatur, ipse tu optime nosti. Gallorum blanditiae venenum tegunt, nociturae magis, si negligenter agamus. Iam diu habent, quod videant, quum meminerunt, deliberationes Germanorum esse frigidas, et subsidia belli exigua nimisque tarda. Quanquam occasio resistendi iam opportuna esset, si Brandenburgicus armorum societate se coniungeret Saxoni, pariterque Luneburgici reciperentur in foedus, conatusque nostros adiuuarent, quorum alter attingo sane tutus est, postquam ipsi Sueones bona et salutaria consilia amplectuntur; alteri, firu, et viris viribusque validi, amorem patriae firmis et constantibus animis, seruant. Saxoni difficile tempus et diuturna contagio multum aduersatur, Lipsiamque impedit, quo minus cursores, more iam recepto expediat, nec dum commercia florent libereque exercentur, propterea quod adiutus plerique adhuc interclusi sunt, et Luneburgici cupiunt Brunsvigam, aere alieno oppressam, erigi, Batauorumque commercia eo transferri, quae huc dum Lipsiam opibus auxerunt. Finitimi nostri animus passim cernitur, quanquam id non prohibet, quin consilia eius publice placeant,

praesertim, quum de bello agitur, quod fudet nobis, dum pacis studium praefert. Ipse, opinor, occasionem exspectat gerendi belli, neque patriae salutem deferret, si nullo Sueonis metu impediri se sentiat, atque ceteros etiam paratos videat, et societate consilii armorumque coniunctos. Nuperrime tamen in comitiis, circuli nomine, Lipsiae habitis iudicari potuit, nondum inter eum et Sueones oblitteratam esse superioris temporis offensam, quando, ob Pomeranianam ulteriorem, Meindersius et Hartmannus subtili ratione vetera et ultro citroque illata damna mutuo sibi exprobrarunt. Quid Bauarus agat et moliatur, omnes nunc sollicitis animis exspectant. Nam Argentorato intercepto, fines eius aperti sunt, Galliae loque patent, et Francia, Sueviaque et Borussia, in pari atque eodem discrimine versantur. Sumit iste Rex sibi pacis bellicum in Europa arbitrium, et rerum ad se non pertinentium rationes exquirat, et, quid sibi velint Germanorum apparatus delectusque militares, ambitiose interrogat, non aliter atque si pro auctoritate dictatoria impediri aut ulcisci vellet. Ipse contra pro lubitu facit moderaturque omnia, pacem frangit quum, servare se, ait, accessiones dependentes, nemine obnitente, amplificat et speciebus se instruit, ludoque vincit. Conniuet Angli

plus, pacis sponfor inutilis aut subdolos, et
 vicinorum iniurias negligit, ac nihil non
 ambitioni Gallicae indulget. Etsi autem
 res miserae afflictæque sunt, tamen Lipsi-
 enses in eradita societate, quam nuper inie-
 runt, perseverant, et libros ab A. clō lō
 CLXXXI. editos, diligenter recensent, sed
 iudicio et elogiis consulto abstinent, indi-
 cesque et summam librorum non incite
 complectuntur. In quibus si Photii limam
 requiras, saeculi moribus, qui censuram non
 ferunt, ad scribendum putauerim. Acta sti-
 lo non semper aequabili, et nitido, sed pla-
 no tamen satisque apto, describunt, sum-
 ptusque non inutiles faciunt, et iam tum
 viros horum temporum praestantissimos,
 artificesque non inglorios, Heuelium, Tite-
 lium, ac rei librariae peritissimum Leibni-
 zium, adsciuerunt. Vale XVI. Calend. Mart.
 A. clō lō CLXXXII.

CIX.

OTTONI MENCKENIO,

P. P. Lipsiensi.

Institutum societatis vestrae egregium est,
 idque libenter probo, cum, quia ad aevi
 huius laudem pertinet, tum quia vel prae-
 cipue diligentiam commendat exteris, et
 prodest pariter ac delectat. Eo minus du-
 bito, quin auctoribus rependat insigne de-
 M 5 cus,

eus, quorum consilio et labore hoc agitur, ut respublica litteraria incrementum capiat, magisque deinceps floreat, et exemplis et elogiisque, pulchrum modum seruanti ornata impensius illustretur. Amplius gratulabor, qui feliciter agis has partes Germanos in certamen ingenii vocas, diligenter excitas ad aemulationem externae laudis. Nihil posthac nostri concedere Gallis, Italisque et Anglis, et decora gentis suae nomina, haud minus in togae studiis quam in belli artibus ostendent. Ac tamen si quidem illi saepe declamant in multitudinem Germaniae eruditorum, et requirendos nunc potius esse milites, non obscurum innuunt, tamen inuiti intelligent neutrum in nostrate Saxonia omitti, ingeniorumque delectum haberi. Nec gentis, sed discordiae vitium est, si aduersa fortuna patriam urgeat, ut tantam nuper potentiae iacturam fecerit, quantam alias nunquam. Patientia, fateor, tandem in contemptum vertitur, quum non quidem fortitudo, sed patriae caritas, friget, quumque Germania distracta in partes, mauult periculum expectare, quam praecauere. Id vero nos, quorum studia ab hac culpa prorsus remoti sunt, haud quaquam deterreat, animosque contra fortuita muniamus, et, quantum in nobis est, squalorem barbariemque immine-

nen-

rentium temporum a nostris temporibus,
 omni studio contentioneque mentis, arceamus.
 Deus vero, rei publicae huius praeses
 et arbiter, fortunet societatis vestrae lauda-
 bile inceptum, prouehatque conatus et pro-
 speret, ut salui fospitesque diu et multum
 laboribus perfungi, ac de aeuo in primis no-
 stro bene mereri, queatis. Exemplum, quod
 voluisti, Illustrissimo Gersdorfio obtuli, qui
 hoc dono mirifice laetatur, et per me in-
 terpretem, magnas agit habetque gratias,
 et enixe cupit, occasionem dari beneuolen-
 tiae vobis comprobandae. Pro me ipso lo-
 quor, et nihil, praeter duas, easque non ae-
 quantes beneficium tuum, disputationes ad-
 do, magnopere opto, ut iuxta cum socia-
 te diutissime valeas, spemque et expectatio-
 nem rei tam pulchrae firmiter sustineas, et
 virtute tua constantissime fruaris. Vitem-
 bergae Saxonum, XV. Cal. Mart. A. cl. lo
 CLXXXII.

P. S. Zieglerus mecum honorifice sentis
 et loquitur de instituto hoc vestro, fortuna-
 tumque esse iubet.

CX.

ADAMO CHRISTOPHORO IACOBI,
IC. Dresd.

Non modo non libens, sed quoque in-
 uitus, negotia tua, multo grauissima, in-
 ter-

terpello, nec recuso, quo minus iuste ab
reprehendar, et confido tamen summae t
passimque celebratae beneuolentiae,
concilias tibi et foues eos omnes, quotq
litteris se tradunt. Fidem excedit, nec
cebit grata posteritas, quantum ordini li
ralium hominum tribuas, quantumque
rum aequissimis petitionibus concedas.
tur, sicut me adhuc, non merentem, nec
la oratione tua beneficia aequantem, be
gne complexus es, ita rogo et obtestor,
pari et eodem beneficii genere fratrem
um ornandum tuendumque suscipias, p
que tua auctoritate efficias, ut honesto
inceps stipendio subleuetur. Patre dud
orbatus, quem amisit quadrimus, ipse sibi se
opem nullam potest. In matre, quod destit
praesidium non inuenit, nec habet. Ma
quoque, rerum mearum satagenti, non lic
meis opibus adolescentem, discendi; cu
dum, leuare, propterea, quod te non fugit
ficultas horum temporum, praecipue aut
rationum Academicarum, quae tam pertr
batae sunt, quam miserum est aerari
ipsum. Tota haec fortuna nostra ex te pe
det, Patrone maxime, nec speramus, sed p
ne confidimus, te ea in re non esse petit
ni nostrae defuturum. Existimaui aut
prius de hoc instituto ad te perscribend
esse, quam frater Illustrissimo Senatui

eo eam in sententiam supplicaret. Aliquis
hororum parvam quidem spem fecit, ra-
tione externum esse hominem, qui petat. Fa-
vor, sed mea, clientis, causa tuetur audaci-
tatem, et, velut indigena postulat, optimamque
spem tenet. Recordor hic superiorum
temporum, quibus Ephori beneficium mi-
hi promissum alieniore animo praeripue-
runt. Vix enim extraordinariam docendi
provinciam cepi, quum id Senatus vester
decerneret, et, ut primo quoque tempore
tuentium numero adscriberer, per episto-
lam mandabat. Sed nihil inde ad me perue-
nit, quoniam, ipsorum arbitratu, forte alius
multo dignior censebatur. Tuli, pertuli,
indignationem timui, neque ad Illustrissi-
mum Senatum retuli, vitamque honestis et
continuis laboribus toleravi. Nunc demum
spero, fore, ut, quod siue invidia, siue odio,
tunc ademptum est, in fratrem meum cle-
mentissime conferatur. Hac spe erigit et
solvitur se adolescens musteus, et pro tua, ac
Illustrissimorum summorumque Patrum fa-
lute, mecum semper et religiose deprecatur.
Ita Deus te et familiam longe nobilis-
simam asserat ab iniuria temporum, et a ca-
lumnibus fortunae, atque ab omni noxa, defen-
dat, Iacobiosque perpetuos bono publico
largiatur, continuetque decus in filiis, ho-
noremque deriuet in feroces nepotes ac po-
steros.

stros, ut nomen honosque tuus nullo
quam tempore oblitterentur. Vitemberga
VI. Cal. Mart. A. d. c. l. CLXXXII.

P. S. Luneburgo ad me perscriptum
fuisse ibi Consiliarios Guelficos, qui de
ad Academiam Iuliam inuitando inter
collocuti essent, modo de voluntate
scirent: de lauto salario rem expeditam
re, si quidem de animo abunde constare
Sed nihil dum respondeo, et tacendo
lium manendi ostendo, nec dubito de
tia patrocinioque Senatus vestri constan
Bielckius Mirandulae et Holsteinii episto
las Ienensi praelo recudendas curabit. We
genseilius in numis euulgandis operam po
net. Ambrosii Moralis hodoeporicon,
placet, ad te curabo.

CXI.

EIDEM.

DE animo in me fratremque meum tam
propenso, quantas possum, ago habeo
que gratias, et spondemus vicissim vterque
cultum et parem obseruantiam, vota que
concipiemus certatim, ut longi felicisque
aevi fructum feras, et tot benignitatis exem
pla ad ferros posteros transmittas. Hodo
poricon Ambrosii benigno animo accipi
as, peto, unde pleraque ad quinti decimi sae
culi historiam pertinentia, desumere liceat
quae

que, vel ob digressiones satis nitidas, placent, vel ob res Italicas, et congruentes temporum rationes, vsui esse possint. Aelii insigne et perantiquum monumentum, multaque prodit, quae historiam Antiquae Saxonum vel praecipue illustrant. De cetero consilium tuum probo et veneror, utque ad nutum tuum me fingo, opto, ut in merita tua recte aestimanda non oculos magis conuertant omnes, quotquot veritatem per se ac sine fuce considerant, atque sunt, ut hoc tam iusto, et tibi honorifico officio, perfungantur. V. Non. Mart. clb CXXCII.

CXII.

NOMINE ALTERIVS.

Elicitate tua merito gaudeo, et, diuturnum atque constantem hunc votorum fructum esse, cupio; Deumque pie reuerenter oro, laetitia haec mihi assidue contingat, stabilisque permaneat et fixa. Studiis quantum assequi possum, pergo, Ciceroni Caesarique geographicas tabulas adiungo, quas Doctor meus iuxta cum meliori nouaque historia, diligenter explicatque illustrat. In hac mediocri rerum earum fortuna obseruanter peto, ut, cum cori causa, tum ob conuentus, praesertim publicos et sacros, et faciendam, et mittendam,

dam, mihi tunicam holosericam cur
Ego nihil dubitabo, quin omni pietate
obsequio prosequar hoc beneficium, N
menque venerabor, vt te, vna cum mat
protegat diutissime et conseruet. III.
Mart. A. clō lōCXXCII.

CXIII.

NOMINE EIVSDEM.

ITerum se dat occasio declarandae me
pietatis, gratiasque habeo pro voluntat
in me propensissima et paterna, quam n
ita pridem noua et insigni benignitate c
nasti, pecuniamque curasti, vt impensa
in mensam factae, recte soluerentur. C
nabor deinceps pro virili agere meas parte
et tueri vitae studiorumque decus, nec c
industria committere, vt quidquam disper
at, quod in me confertur. De aui valetu
dine angor, quae afflicta esse dicitur, me
tumque et curam mihi pariter, atque am
cis, auget. Ceterum te rogo, vt causa
meae petitionis diligenter commendes p
tri, ego, quod mei muneris est, facio, D
umque inuoco, vt te diu, feliciterque prop
tius tueatur. III. Eid. Mart. A. clō lōCXXC

CXIV.

PATRONO CVI DAM.

DVdum ratio meae pietatis flagitat,
de filii studiis perscribam, quae ne
pro

his quidem remissa sunt, sed cetera eius nihil minus placent. Etenim cum militibus nimium familiariter est, et captat occasionem coenandi cum ipsis, quae vita sicut mihi probari non potest, ita facile degenerat in licentiam, et leues ac lepidos sermones, moresque eius dignitati haud quaquam consentaneos, quibus istud hominum genus impense delectatur. Tum fallacibus fucisque horum blandimentis captus quasi atque inuitus mihi et Stempelio dehortantibus non dat locum, atque eam viuendi rationem in honore positam, iuuenili credulitate deceptus, putat. Igitur pro humilima pietate quaesumus vterque, id summa benignitas tua concedat nobis, ut a via, quam ingressus est, praecipiti, ad rectam et periculo vacuam, revocetur. Francofurti res friget, in pace dedecus damnumque, in bello periculum metusque animis tractantium occurrunt. Et tamen pacis consilia praefert, cuius specie Germanis illudi putat hostis: bellum interim incruentum secure gerit, dum repetit, et vindicat, quae libido suggerit. Anglus cunctando, simulandoque spem fallit. In Tekelium Vngariae Camillum percussor immissus dicitur, more Hispanorum artes has vsurpantium, quum aliter redintegrandae tranquillitatis ratio miri non potest. In extremo Deum rogo,
N tuae

tuae prudentiae meritorumque lumen
 terris aut nunquam, aut ferissime eripi, n
 la autem fatorum acerbitate extingui
 quam patiatur. Proprid. Id. Mart. A.
 bCXXCII.

CXV.

IOANNI VVALTERO,

Senatui Lunenburgensi a Secretis.

INter varias rerum temporumque horum
 molestias, permagnam mihi voluptatem
 litterae tuae attulerunt, et, quam propen
 in me animo esses, fatis dilucide signific
 runt. Iactura quidem Conringii, Viri su
 mi, vehementer affectus sum, in quo ne
 Julia modo, magnum ingenii lumen, f
 etiam Germania immortale decus, amil
 Sed nunquam animis hominum, qui litter
 amant aut aestimant, excidet viri glori
 quae omnibus, in doctrinae partibus tan
 exquisita erat, ut vnum praecipue eum h
 berent exteri, quem mirarentur. Isaac
 Vossius, quo, mea quidem sententia, vix d
 ctiores nunc Anglia complectitur, l
 praedicabat, merito suo, Conringium, uti
 fra eum reliquos omnes haberet, sapiente
 que sic censor ingeniorum maximus iudic
 rec. Lutetiae Parisiorum effuse gaudeb
 Stephanus Baluzius, cum, saluum esse,
 me intelligeret, quin dixit et fassus e
 nem

neminem perinde ab se aestimari, ac Iulium hunc doctorem. Alibi eum Socraticum, non minori sane praeconio, appellabant, quippe in quo industria et iudicium paria facere viderentur. Pars gloriae est, succedere tali Viro, sed, eum exprimere et imitari, est inuitatae laudis, aequare, difficilimum, vincere, ne hominis quidem. Gratulor autem mihi non deesse fautores, qui efficere cupiant, ut vacuam ab eo relictam prouinciam capellam. Sed nunc mihi gerendus Academiae magistratus, restantque alia, quibus ante semestrem defungi non possum. Tum non constat de salario, quod hic modicum est, etsi non semper tempestiuum. Id vero in deterius mutari, nolim, praesertim, cum ad professionem meam facta sit accessio, quam benignitati Pr. EL. singulari acceptam fero. Constare ergo oportet de modo stipendii, et rerum neruo, de professionis ordine, totaque ratione, quae institutis Academiae continentur. Adhaec, quam late pateant illius muneris fines, porrigantur: ne pari et aequo iure ad res *Ecclesiasticas* et civiles, an beneficio singulari sit opus, ad obtinendum id; quod Conringio sine ulla dubitatione licebat. Hic enim velut in acie semper mihi standum fuit; ob tot et tam multas aemulationes hominum, studiis malevolentium, ut meminisse etiam graue

N 2

videat

videatur. Sed ita res humanae sunt, ut
terni hominis fortuna nunquam non aeg
introspectatur. Quod si quisquam, e
certe meo exemplo didici, parumque ab
it, quin tribus quatuorue annis abhinc
statione mea decessissem, nisi Coelo reco
tus Conringius, idonea et grauitatis ple
epistola, me erexisset. In hac tam diffi
rerum conditione semper cauendum du
ne libertati meae vincula iniicerentur.
Manſi ergo hucusque coelebs, futuri anxi
et prouidus simul, omnesque opes et co
as in bonos exquisitosque codices emen
praesenti animo impendi, censuique id
lius, quam seruituti superbientis Heler
totum me mancipare. Nam res spesq
hic ita misera est, ut mora prae inconsu
impetu mihi probetur. Ne de aliis dic
impedimentis, quae subinde se offerunt
nec paruum ad mutandas res momentu
habent. Has aliasque curas tuo saepe co
filio leuarem, si propiori esse liceret. Nu
autem meae mihi sollicitudines molest
que priuatim mussandae, quasque deuor
dae sunt, ut aemuli ac inuidi nihil cor
quae destino, resciscant. Quo circa Da
uio, collegae meo, iam Hamburgum t
denti, epistolam apertius, liberiusque, et
ne tibi, scriptam tradidi, ut certo per
ret. Aliam quandam, sed, obscure de in

exaratam, iam diu ante misi, ratus, hanc
 tutissimam occasionem esse expectan-
 ti. Vnum te rogo enixissime, vt libel-
 lus de vita Buvvinkhausii, Luneburgi
 elo excusum, et a Theologo Io Valent.
 dreae, si recte memini, editum, ad me
 primum cures, Nobilissimumque Laf-
 rum, patricii ordinis virum, multo ob-
 quantissime salutes. Prid. Id. Mart. A. cl
 XXXCII.

CXVI.

IOANNI SCHEDIO,

Sacerdoti Staricensi in Misnia.

Armagni aestimo tuam amicitiam, sine-
 que fuce te complector, et diligo, ac
 bo etiam singularem industriam, quam
 ntiquitate elegantiori, magna cum lau-
 hucdum collocasti. Illud autem te fu-
 e non potest, dissidere Ebraeorum magi-
 s subinde, et, more suo, nugari, quum
 monem animantibus, rationis expertibus,
 dicant, idque serpentis, Heuam, primam
 n et communem nostram matrem, allo-
 i, indicio probare cupiunt, vehemen-
 que contendunt. Princeps auctorque
 us sententiae est Aben Esra, Iudaeus alio-
 non indoctus, et magnae inter ciues
 s atque socios, existimationis. Sed fal-
 ur, et absurde iudicat, nec dignus est, cui

N 3

hac

hac in re assentiamur. Proinde R. Saas ad eum refellendum aggressus est, sermonem rationis esse comitem, recte didit atque confirmavit. Verus quidem et naturalis serpens fuit, qui Euam allocubatur, sed causa altius perquirenda est, modus loquendi intelligatur, recteque distinguatur. Absit enim, existimemus, serpentem sua et insita vi fuisse locutionem, qui loquitur, intelligit et rationatur. Dabat igitur sine mente sonos, qui diabolus fraudis pariter, sermonisque habitus architectus erat, sinente quidem, sed improbabante, aeterno ac iusto numine, qui Hevae ambitionem et erga se diffidentiam prouidebat, nec multo post, non obsequium suae legi, puniebat. Non leue peccatum fuit, cum vel dubitaret de veritate immutabilis et immortalis, grande autem et capitale crimen admisit, quum serpentis id est, diabolo, per serpentem loquentis, fulgeret, persuasionumque illecebras audiret pariter et assensu exciperet, legem Dei veram et iustam prae fracte violare neque sola peccaret, sed Adamum quoque eam sententiam falsa persuasionem inducere sibi et posteris culpa sua accerferet meritum. Apposite Theologi dicunt, *verum quidem, sed non merum*, fuisse serpentem qui tam callide fallaciterque sermocinatus

Christiani quod sciam, non ita delin-
nt, vt putarent, bestias fuisse locutas,
numque est, quod de magno religionis
rae interprete et instauratore, Luthere
fferatur, qui non de sermone, sed de in-
a, serpentis tradit. Psittaci, picae et
ui, non loquuntur proprie, sed figura
nam imitantur loquentes, quum red-
nt species, vsu et assuefacientium institu-
eisque, non menti, qua carent, sed me-
iae, impressas, sine iudicio promunt,
deinceps ope phantasiae, non rationis
lio, sibi reuocant, nec proprie loquun-
nec intelligunt, quod loqui videntur.
mpla ergo adducta non fraudi sunt no-
et facile diluuntur, quippe quae ad ar-
praeestigiasque daemonum certe perti-
t, probantque, esse malos genios, qui
tra exhibeant, et simulacra, fallen-
errendique causa, adornent, calli-
pe moliantur. Asina Balaami etiam per
nil locuta est, sed motor magisterque
endi Deus fuit, vocemque modo, natu-
vim excedente, elicuit, vt Balaami stu-
vel sic tandem castigaretur. Hic di-
auit quidam Hilligerus, Chemnicensis,
asina Balaami, nec absurde de plerisque,
rdis Hebraeorum commentis, senten-
i dixit, cuius deinde copiam tibi faci-
si facias, vt intelligam, tibi placere.

N 4

Etiam

Etiam Kunadus de serpente , Heuam allocuto, aliquid commentatus est, si recte memini, de quo in posterum perscribam. Aben Esrae verba in Latinum conuersa, haec sunt: *Mihi rectissimum videtur, textum hunc accipere secundum litteram suam, ita, ut purus serpens sit haec locutus, idemque ante illam poenam incesse, erecto corpore, et, qui posuit intellectum in homine, etiam in serpente potuit tale quid ponere, et hanc meam expositionem comprobat textus, dum dicitur fuisse astutior, siue callidior, prae omnibus agri bestiis.* Nunc demum opto, vt belle valeas feliciterque agas. Vitembergae, Id. Mart. A. clc l^oCLXXXII.

CXVII.

AMICO CVIDAM.

PVLchra et magna, atque, quod praecipue aestimo continua sunt beneficia tua, quibus et me ornas, et, quanto potes studio rem litterariam auges. Liber itinerum Ambrosii, *Abbat*is, mihi fuit multo acceptissimus nec aliter, quam thesaurus elegantiae sapientiaeque, aestimari debet. Et profecto mihi se commendat illa, quam transmisisti, Fassei. docta et luculenta dissertatio, qua non somniis ac simulacris fallentibus, sed veris et euidentibus argumentis, conficit rationes temporum, vt non modo certu

baptismi diui Augustini annus nunc plane intelligatur. sed accurato etiam quodam charactere definiatur. Modus scribendi placet vtrinq̃, cum ob nitorem stili, quem amant haelitterae, iureque sibi vindicant, tum etiam ob variam lectionem. Habitant apud vos Musae, et natiuam habent seruant. que elegantiam, nec amant stribliginem et sordes, quas multi, nescio qua subtilitatis scholasticae affectatione, consuectantur. Pleraque exempla misi Dresenam, et consiliariis, quorum in me extant merita, statim reddenda curauī, vt haberent, quo leuarent molestias, quibus tunc patriae causa, distinebantur. Nihil opinor, praeter voluntatem tuam feci, et Sennerto pariter, quod velles, approbaui. Hekelius prope inops et exspes agit, quod res eius cum patrono quodam insignite conuersae sunt, ac nondum apparet ratio, qua conuenienter et recte deinceps energat. Lipsienses nostri, honesta quadam externae industriae aemulatione, nup̃r Acta Eruditorum ab A. clolo CLXXXII. auspicati sunt, sed in sententiis dicendis perparci sunt et abstinentes, et disparis quoque notae sunt libri et scripta, quae ibi tractant et expendunt. Aula tota est in explicandis belli consiliis, quae res ipsa postulat, et summa exprimit, necessitas, neque ala constat ratio depellendae seruitutis

tutis, quae nunc quidem Germaniae impedit, nisi armis se expediat, gloriamque maiorum et fines tueatur. Inter hos strepitus turbasque nihilominus litterae diligenter commeabunt, et pacem otiumque retinebunt studia et artes, si vel maxime Reges Principesque collidantur et pugnent. Bene agere te volo, et decus tuum aeternum esse opto, quod Dresdenae ac Berolyni inter summos maximosque reipublicae promereres, celebratur. Vitembergae apud Saxones, Id. Mart. A. 1615 CLXXXII.

CXVIII.

E I D E M.

Romanae curiae odium tibi gratulor, quod virtute conflatum est, nec frangere te potest, sed iure erigere debet, ut nihil remissior sis, quam antehac fuisti. Dabis hoc reipublicae et nobis, ac provinciam hanc laudis deinde trades filo, cuius itinera et labores praeclaram mihi spem faciunt, et hortantur, ut credam, tibi non dissimilem fore. Apud nos de Theologo ad partes Professoris capessendas multum diligenterque deliberatur. Aula, quantum perspicere possum, de Bebelio bene sperat, et praefulis una munus in templo acis, quod hic est, spondet atque offert. Patres etiam votis expetunt viri aduentum, et suffragiis

no-

nominarunt, Principique commendarunt. Helmstadii e vitae gloriaeque theatro ex-
cessit ille summus Conringius, cuius obi-
um non mediocriter doleo, nec scio, quem
accessorem habiturus sit Vir nullis saecu-
s tacendus. Annotatis, quae in librum de
vitiis Imperii Germanici moliebatur, glo-
riose immortalus, nec sine omine sinistro,
quum prope finis, aut tristis luctuosaque
eruitus, imperio iam impendat. Itaque e
republica visum est belli consilium, quod
summa industria perficit Serenissimus Prin-
ceps EL., militesque conscribit, et supplet
cohortes, delectusque habet, quae una et ne-
cessaria libertatis seruandae ratio est. Ini-
qui enim in nos posterosque sumus, si patia-
mur ignavi obsolescere prorsus et interci-
dere maiorum gloriam, sanguine bellisque
partam, et diu, semperque strenue, defensionem.
Agitur praeterea religionis causa, et sacra,
et templa passim intercepta, periculum ad-
eunt, et pari atque eodem iure accessionum
consentur. Pontifex ab Austriis non qui-
dem alienior est, sed Patres, qui se a sodali-
tate lesu nuncupant, suadatores impulsoresque
sunt ad has tristes formidolosaeque res con-
ficiendas, non aliter, nec si effoeta iam Au-
stria nec sibi sufficere, neque consiliis resi-
stere, in posterum posset. Primus credo, im-
petus in Sueviam effundetur, cui et vicinis
re-

regionibus vincula iniecta sunt, vt tuto libereque de libertate sua non audeat consultare. Sero tamen et prudenter sapit Br Sueonesque nunc malo intelligunt suo. Deus nos respiciat, et consilia ambitiosa dissipet. Vereor enim vel bellum triste et luctuosum, vel pacem quoque bello deteriores. Ita valere te volo, celeberrime Vir, quem iure amo venerorque. Vitembergae IIX. Cal. Apr. A. cl^o l^o CLXXXII.

CXIX.

PHILIPPO IACOBO SPENERO,
DOCT. THEOL.

Res nostrae in veteri statu sunt, nisi quod Meisnerus vacuam reliquit provinciam, nouo deinceps successori capefendam. Pro te, quantum in nobis fuit, multi ac in te propensi sententiam diximus, sed Theologi, nescio, an consulto, ne verbo quidem tui mentionem faciebant. Suspicio, quosdam abs te esse alieniores, quanquam Calouius afferenti librum tuum omnia amicitiae officia significabat atque confirmabat. Ex aula mihi affertur, de Bebelio ad nos inuitando, deliberari, quod consilium fortunet Deus, ac postea te nobis exhibeat, benigneque impertiatur. Praesulis in templo arcis munus sine dubio, cum accessione Professionis Theologicae, in
eum

eum conferetur, tum, si decesserit Calouius, Antistitis generalis dignitas nouum successe-
forem exspectat, quam tibi cedere, beneque
euenire, cupio, si Bebelius te, virtutis me-
ritorumque consensu, huc inuitet ac trahat,
quo nihil prius mihi, nihil felicius Acade-
miae accideret vnquam. Rogo te magno-
pere, vt in litteris, ad V Vittsteinium perfe-
rendis, me de mora rescribendi ad Illustris-
simum Comitem, Georgium Fridericum,
purses, cui prima occasione scribam. Con-
sulatus Academiae, quem Rectoratum vo-
cant, mihi, ad conficiendum Historiae Wal-
deccensis negotium, Arolsam profecturo,
velut vincula iniicit. Quomodo me expe-
diam, ignoro. Si recuso, odio non vacat, si
accipio iter ad semestre differetur. Orthii
vestri res, vt audio, nondum meliori loco
sunt. De Illustrissimo Gersdorfio consili-
um non succedet, quoniam, vt nunc sae-
culum est, belli artes pretium habent,
quae tam sunt necessariae, quam amor est
libertatis. Satis diu veterano indormit Ger-
mania, et malo suo laborat, discorsque est
ad vltimam vsque perniciem, et, nimis spe-
ciose falli se, patitur, ac fero damna sua in-
telligit et aestimat. Vtcunque res cadat,
aut bellum geritur anceps, atque luctuosum,
aut, pace decepti, paciscemus foediorum
seruitutem. Quid agamus priuati homi-
nes?

nes? Inter temporum miseras pietate nos firmabimus, et pacem quietemque studium tuebimur, et votis, quasi armis, in acie stabimus, quibus modis in spem venio, fore ut hostis praeualidus et insolens desinat interfestare rempublicam, et, fato metuque confusus, iustas vel sic poenas, non aliter, atque olim Nabuchodonosor, pendat, fabulamque in communi hoc rerum humanarum theatro, exitu tragico et infelici, claudat absoluatque. Ita te Deus cum nobilissima familia seruet, protegat, tueatur. *Xl. Cal. Apr. A. clc lccXXCII.*

CXX.

IOANNI GEORGIO ORTHIO.

Patricio Francofurtensi.

BEne tibi cupio et sincere volo, ut res tuae meliori loco sint, et in primis paternae floreant, quod omnes prope in Saxonia mecum optant. Illustrissimus Vir quem nosti, missa faciet litterarum studia totumque se belli artibus tradet. Nec male, sibi Procerum filii consulunt, quando Principem *El.* propenso in milites animo vident, cogitantque, hanc opportunam facilemque esse emergendi viam. Aut enim Graccos imitabimur et seruierimus, aut bellum gerendum est, ut seruitus depellatur. Tu vero serua animum, et proposito infest

ac fac, vt redeas ad nos, et mecum sis, vnaque domo et mensa vtaris, nisi mauis, vt prius ad vos veniam, quod credo futurum, si itinere Arolsam confecto, idonea expeditaque occasio detur. Inuitat enim me, et, iure quodam suo, iubet, Illustrissimus Valdecciae Comes, ad se vt veniam, et rationes historiae Valdeccensis perficiam, annuit Saxo meus, et magni aestimat prudentissimum, fortissimumque hunc bellatorem. Sed vix licebit, priusquam consulatu Academiae decedam, etsi adhuc dubius incertusque sum, onus mihi tam molestum imponi patiar, nec ne? Librum actorum itineris compingendum curavi, et reliqua ad meum iter sigillatim pertinentia, collegi et conglutinaui, quae simul omnia libere vsurpabis, et non magno negotio describes. Ignosce huic postulato, vt mea opinio est, non iniquo, quod si nolis probare, seiungam rursus, et te non frustrabor. Vale, ac patrem, fratrem, necessariosque, saluere meo nomine iube. Id. XI. Cal. Apr. A. clo bCXXCII.

CXXI.

CORNELIO DE LVKOVVIN,

In suprema prouocat Curia Sax. EL. Senatori.

Difficile adhuc et varium filii ingenium sensim fingitur ad constantiam probi moris,

moris, et, quantum diuinare possum, litterae
 illae seueriores, quas Dresda misisti, per
 gnium habent momentum. Pflugii, opti
 ac diligentissimi iuuenis, consuetudo n
 rum ei prodest, qui praeterquam quod
 dis exemplum praebet, cohortando quo
 instat. Vitae morumque praefectum,
 scio, an patiatur eius indoles, quae pau
 tim comiterque flecti potest, sed reprehen
 sioni durisque verbis obnititur ac resistit.
 Quanquam per se utilis foret haec ratio
 et moderationi rerum omnium conduce
 magis. In scholis luridicis L. Pompeii
 mnem adhuc operam ponit, sed amoeni
 studia humanitatis ac historiarum remi
 us tractat, ratus, suo se Marte proficere
 his posse. Sed longe alia mens est Pflug
 qui pari diligentia coniungit necessaria
 iucunda, agitque sedulo has partes, et re
 putat, ornamenta haec non esse negligenda,
 praesertim iuueni Equestris Ordinis
 qui his praecipue se distinguit a vulgo,
 que ad fastigium reipublicae contendit.
 Hospes D. Zieglerus in reliquis vitae par
 tibus modestiam et decora colloquia spectat,
 et seria interdum iocis temperat, et
 citatque conuictores et recreat, cuius latet
 apud mensam claudit. Tantum rogo
 Domine, et obtestor, interdicas ipsi noctu
 nis deambulationibus, quas, in scio hospi
 ni

instituit, et, me ex aedibus egresso aliorum dilabitur, sodalesque quaerit. Haud dubito, quin, semel iterumque grauiter monitus, tandem lubrico incepto desistat, et omnes vitae studiorumque partes ad voluntatem et iussa tua conformet. Id quod ego vehementer cupio et opto, atque te cum incluta gente, felicem fortunatumque esse, omnibus votis precibusque a Deo immortali contendendo. V. Cal. Apr. A. clō lō CXXCII.

CXXII.

BENEDICTO KRESSIO,

Aerarii EL. Sax. praefecto.

GRatulor tibi partes in curando principali aerario susceptas, et, qua ducor religione animi, vota facio, ut diu et feliciter munus hoc geras, meque in primis tuae beneuolentiae commendatum habeas, ac de me ita sentias, ut fama te fert et aestimat ab animo in eruditos propenso. Hac fiducia fretus, qua decet, peto obseruantia, ut salarium auspiciis *Serenissimi* dudum mihi attributum, et huc usque perceptum, quo per annum iam careo, pro summa in litteras voluntate et amore singulari, maturare ne graueris. Annitar pro virili rependere hoc beneficium, et, quia nihil est, quod a me in tua merita extare possit, dabo operam, ut in filiis tuis, si quando huc venient, instruendis

O dis

dis nemini concedam. In extremo De
veneror, vt nobilissimae familiae, et, M
nensi reipublicae, et patriae, ac sigilla
Academiae nostrae, quae nouum benefa
rem sibi expetit, et non vano omine ex
ctat, felicem fospitemque te seruet. P
Cal. Aprilis A. clō lō CXXCII.

CXXIII.

SAMVELI HEMSDORFFIO.

Solemnia ordinis creandis Philosoph
artiumque Magistris sacra instant, et
focium honoris expetunt, ac, me interpr
nunc perquam comiter inuitant. Da e
hoc meis precibus, et profitere nomen
ter candidatos. Mihi prima cura erit
iuuare te, et commendare Decano, et o
studio efficere, vt honestissimo loco orn
De pretio ita conueniet, vt XXV. nu
vncialibus omnes impensarum rationes co
ficere queas. Opinor, hoc te non defici
re, et spero Patronum ab ea sententia
esse alienum, et sumptus non grauato
peditare. Vale V. Eid. Apr. A. clō lō CXX

CXXIV.

CHRISTOPHORO ARNOLDO

Illo ipso temporis articulo, quo tuae
to suauissimae litterae cum fasciculo
latae sunt, Io. Christoph. Langius, e vt

ibiturus , mihi indicauit, se Norimber-
esse transiturum. Igitur non potui,
aliquid tibi mitterem, quod nullo qui-
, nisi grati animi , indicio aestimabis.
et prope inusitata, filii tui felicitas ma-
ere mihi placet. Recte enim pruden-
te facit, quum occasione utitur, et vi-
tota Europa doctissimum demeretur.
pigebit te impensae, nec temporis poe-
ut filium, quod nunquam, mea opinio-
ilius sane collocare potuisset. Maglia-
us Italiae suae lumen est, et radios in-
fui iam diu mittit trans Alpes , Ger-
sque et Belgas collustrat. In poste-
i et tibi , de Imperii Carolini diuision-
eniet aliquod animi propensi pignus,
testetur , quam praeclare de vtroque
m. *Decima prosa* transmissi ex Italia
ali ingenium prudentiamque ostendit,
rime placet , ac singulare nouumque,
temporibus aptum sane argumentum
ectitur, et quaedam non vulgo obuia
ciuilium capita declarat. De *Patri-*
apud Gallos constituendo suae com-
m est, quod, non dubito, quin per se
gat, quisquis consilia istius regis , et
i parte regiminis *Ecclesiastici*, et *rega-*
ue, vt vocant, *regaliarum*, nouit. Ne-
l non officit prudentiae et securitati
et exemplis superiorum regum aduer-

O 2

satur,

fatur, quae ad Pontifices in ordinem regendos, pertinuerunt, vel intra minas saltem manserunt. Franci enim Romanae fidei defensores et vindices fuerunt semper, fuisse, gloriati sunt, et extorres eos tuendos susceperunt, non autem *Ecclesias* ab iniungendas eximendasque, censuerunt. Ne subducere se Romanae sedi, et adsciscere *triarcham*, non intelligitur, qui vult et optet, ut regimine saltem moderato fungatur, quod Galliarum libertati minime fraudi, quodque cum superioribus et antiquis eorum privilegiis non pugnet, Id. Ap. A. cl. b. CXXCII.

CXXV.

PETRO HOMFELDIO.

SEueritati Patrum intercessi, causamque Cladouii quanta potui, diligentia inferre tu egi, et plerisque renitentibus, effeci, ut per *relegationis* ei ne irrogaretur. Nam, exemptioni familiae id dandum esse, cum publicis censui, ut eum gnauiter tuendum fore perem, in quem publica doctrinae praerogativa contulissim. Peto autem magnopere, non pro meo solum, sed praecipue totius ordinis nostri, nomine, ut pecunia, quam debet in solvendum, solvatur. Versatur in eo dignitas Cladouiani nominis, et mea fides, quam de Academiae, fore, ut creditoribus satisfaci

pra

praefertim Ordini, qui sumptu suo cum ad-
 uenit, benigneque ornauit. Ego, quoad pos-
 sum, enitar, ut sentias, me nullo non tempo-
 re et auctoritatis, et officii tui, rationem esse
 habiturum, uenerorque DEum, ut florentem
 et saluumque patriae tuae seruet, et pericu-
 la impendentia clementer auertat. De re-
 ge Daniae huc fama affertur, quae metum
 iniicit noui belli, habentque Sueones, cur
 vicino et affine sibi timeant, quem Gallus
 sibi deuinctum habet. Francofurti postu-
 lata quidem mitiorem in partem adornan-
 tur, sed fucus est. Incauti sumus, vereor
 quod, ne, blandis speciosisque promissis decipi
 nos, patiamur. Ideas Platonicas, in appa-
 ratu et effectu consiliorum Germanicorum,
 quis prudens non intelligat? Male agitur
 cum patria communi, quae diu deliberat,
 et tandem exsequitur nihil. Prid. Non. Iun.
 Ad 15 CXXII.

CXXVI.

AMICO CVIDAM.

Postulas a me, ut rescribam, quid mihi de
 Simonis historia critica videatur, quod
 non admodum difficile est, quando ex rebus
 ipsis deprehendi, scriptorem hunc sibi ni-
 mis indulgere, et mouere veteres termi-
 nos, Hebraeiue codicis veritatem vocare
 in dubium, et corruptelas obiicere pluri-
 mas,

mas, Latinamque veterem versionem nimis ornare ptaeconiis, et primo etiam diuinoque antepondere instrumento. Res haec ingenium scriptoris ostendit, et nititur coniecturis, certisque monumentis probari non potest, et viam munit ad Scepticismum, in sacris valde periculofum, neque a cordato Critico ferri, nedum laudari, debet. Miror autem, Theologum quendam apud Batauos eximium, discessisse fere in eius sententiam, et, veleo nomine, multum de fama opinioneque sua detraxisse. *Hugonotti* in Gallia, et ceteri *reformatarum* partium, prope detestantur nouum criticum, et deplorant audaciam hominis maximam atque inauditam, quippe qua et sanctae linguae, et veritatis coelestis, firma et vera fundamenta subruuntur. Sed agam de eo alibi, et, quid de Mabillonio Lipsienses sentiant, referam, strictimque explicabo. Non. Iun. A. clclo CXXCII.

CXXVII.

OTTONI MENKENIO,

Prof. Publ. Lips.

A Dhuc strenue desudas, et superiora incepta diligentissime persequeris, et magnum felicemque eruditorum prouentum tempestiua sedulitate ostendis, saeculumque hoc tibi grauitur deuincis. Etsi enim per-
pau-

ci sunt, quos Socratici ingenii gloria commendat, tamen non plane negligendi sunt, quorum doctrina modica et utilis est, quos aliquo saltem loco esse patiamur. Et his saepe aliquid reperimus, quod alibi fuisse non meminerimus, neque id non sine eruditioni expedit, quam tot tamque diuersos, et instituto successuque dispersi scriptores in vna veluti tabula, cum iudiciis congruentibus, intuemur. In quo negotio et boni, et docti, iure tibi suffragantur, et ex re litterarum esse, per se intelligunt, vitro confitentur. Vnum doleo, quod, cum multa bonitati tuae accepta referam, in praesens non habeam, quod tibi redam. Sed impeditae ac permolestae conatus Academici rationes omne prope tempus, quod studia sibi vindicant, vel inuito mihi eripiunt, ut nihil ad specimina publica relinquatur. Interim vale, et amorem, quem, pro eo, ac par est, magni facio, constanter in posterum serua. Idib. Iun. L. cl. b. CXXCII.

CXXVIII.

NICOLAO L. B. A. GERSDORF.

Non deserui, sed intermisi, hucusque partes meas, quas agere diligentius cupio, et iure debeo, si molestiae cessauerint, quibus subinde impediior, et ab incepto retrahor.

hor, cuius perficiendi desiderium toties animum meum incessit, quoties de infinitis tuis in Academiam, atque in me ipsum, extantibus plurimis maximisque meritis, cogito quae nostris venturisque aetatibus et saeculis omnino et digne praedicabuntur. Saluium, diu expetitur, Illustrissimae Coniugi mitto, libenterque dono, cuius comparandi difficultas me de mora purgabit. Ipse enim meo exemplo carere non possum, ubi varia ad oram annotavi ac emendaui, quae priuatim seponi, et mihi seruari, oportebat. Pars in eo inest historiae Burgundionum, Illustrissimo nomini tuo a me inscriptae. Qui vim rationemque diuinæ prouidentiae pie sapienterque explicauit, et alienas improbasque *paganorum* sententias docte et gnauiter confutauit. Inclinata Imperii Romani fortuna, et conuersis populi Martii rebus, multi et velut ad desperationem reducti homines affirmabant, non esse Numen prouidum et regens, quippe quod, omnia perturbari et ad peius recidere, patiatur. Id vero culpa religionis *Christianae* datum est, cum qua felicitas Imperii senescere coeperit, ut friuole audacterque *pagani* calumniabantur. Quod praeclare refellit venerandus ille *Presbyter*, et in mutatum Christianorum vitam inuehitur, grauiusque per omnes partes tractat hoc insigne argumentum.

tum. Ne vero Saluiani tempora nobis redeant, orandus est Deus, quando impietas fere regnum tenet, et petulantia in Academicis nimia grassatur. De sunt Saluiani, postquam ex Theologia ars facta est, pietasque ab hominibus pietatem profitentibus tantum non contemptim habetur. Itaque non potui, quin delatum ad me Academiae Consulatum, iusta seueritate temperarem, vomica a corpore rescisa. Nam, ubi patientia augetur malum, leges expromendae sunt, ut aequi honestique disciplina conseruetur. Hanc in rem edidi exemplum, et Silesium Equitem, de sententia Patrum, relegavi, qui nihil non tentabat, ut siue lites fereret, siue ciues contumeliose tractaret. Patrimonium fere profudit, propeque ad incitas reductus est, cuius exitus utinam homini potius, quam ferae, conueniat, salutique suae consulat, ac tandem melior fiat. Interea pro incolumitate Illustrissimae tuae Gentis, et pro gloria fortunaque tua, vota facio supplicem, ut bonitate tua semper fruam. XVI. Cal. Sextil. A. cl. l. CXXCII.

CXXIX.

PETRO HOMFELDIO, IC.

Summa aeris alieni, quod conflauit Cado-
uius, continetur hac scheda, quam vna
mitto, quia creditores omnes cum syngra-
phis

phis apparuerunt, et rationes perspicuas manifestasque mihi fecerunt. Triginta numos vnciales, quos ad Heberum curasti, repraesentandos, iam certo accepi, ad quos illi quatuor pertinent, quos sub titulo ordinis Philosophici designatos vides. Non enim in meo arbitrio positum est, de pecunia, decreto Patrum constituta, quicquam remittere, nec te fugit, quam accurate exigant Patres, quod iure ad eos spectat. Impensae, quas facere me oportuit, sexcentis aureis constant. Praeter has aerarium Academiae, censores studiorum, quos *examinatores* vocant, ministri Academiae, homines mercenarii, et ad apparandas epulas publicas conducti, petunt postulantque bonam partem. Vnum solatium est, quod hi sumptus honestae laudis causa facti sunt, quibus *sensim* paulatimque se liberabit, et, nihil amissum esse sentiet, quod in talium expensarum codicem refertur. Interim reipublicae nostrae administrandae ratio fere deperit, et miseriae publicae nondum finis modusque est. Ciues quotidianis vectigalibus exhauriuntur, militesque ad onus potius, quam ad defensionem, conscribuntur. Controversia restitutionis Francofurti haeret, caputque firmandae pacis VVestphalicae et Neomagensis commouet animos, non componit. Erit tandem haec Germaniae ratio
ut

ut, si ipsa deinceps sic agat, vel male affecta concidat, vel iugum infelix perferat et patiatur. Nisi forte Deus nos respiciat, et pericula ac probra in hostem, sua felicitate insolentem, vertat, remque publicam labentem fulciat, et benigne tueatur. d. v. id. Aug. A. c. 15 CXXCII.

CXXX.

IO. GEORGIO ORTHIO

Patricio Francofurtensi.

Vix dies abit, quin de te cogitem, quin optem et voueam, ut quamprimum inter nos colloquamur. Volo enim, cupioque facere tibi satis, et stare promissis, ac prouehere tua studia altius, et spectare meliorem tuam fortunam. Nunquam amor familiae tuae animo meo excidet, si ferat occasio, ut ostendam rebus voluntatem in te propensissimam. Tempora quidem, nunc ancipitia et calamitosa, multos conatus impediunt, sed te, laudi et commodis rei publicae natum, non frangant, nedum prosternant. Spes utrumque teneat cumulandae fortunae, quae nondum ita benignam se praebet, ut arcta officiorum necessitudine et aspectu mutuo fruamur. Scio constantiam tuam, et vim excitam meritis, quae dudum a vulgo te distinxit. Vide, ut hanc serues, ne langueat industria tua, cuius fructum

etum abs te sperant boni, aequique omnes. Zieglerus saepe de te loquitur honorifice, et, quid agas, quaerit, et, vbi nobilissimus frater sit, sciscitatur. Cui pro dignitate familiae tuae respondi, rationemque reddidi, quae tibi praesertim et fratri non minus decora videbatur. Tantum de lite Spirensi, fac, vt certiora sciam, cuius, exitum precor optimum fortunatissimumque. Est in eo negotio situm gentis tuae decus, et quid non? Ego, si laeta prosperaque fata resciscam, nisi venias, positis fascibus, ipse te visam et anteuertam. Destino enim iter in Batauiam, Celsissimi Principis VValdecciae gratia, cuius vitam suscepi scribendam, si institutum ex animi sententia succedat. Cal. Sept. A. clō lōCXXCII.

CXXXI.

OTTONI MENKENIO.

Prof. Publ. Lipsiensi.

NVnc me iterum mihi vindico, postquam magistratu abii, atque ad litterarum studia, quod praefiscine dixerim, me referre coepi. Tanto frequentius deinceps ad te commeabunt epistolae, quanto liberior sum, ex quo me reuocaui ad pristinos labores, quorum pars quoque mutuo litterarum commercio continetur. Nulla enim, opinor, excusatione opus est, prae-

sertim apud te, quem, scio, esse aequissimum, et condonare superioribus molestiis grauem, et probe liberalem moram. Quod de Kunckelio voluisti, libenter et ultro facturus eram, si praesens cum illo conferre potuissem. Non autem nescio, promptum fore, si, vlla in re probare studium queat. Multa enim et eximia habet adiuumenta, quorum aliqua apud nos, Annaeburgi et Dresenae, sibi comparauit, et argumenta operarum Augusti tractauit et perquisiuit, quarum ratio, iudice Vulcano, ipsi constat. Intuentur in eum Angli, et artis exempla aestimant, in qua opinione nuper admodum Pragestus, ex Italia redux, me confirmauit, qui, Berolinum transiturus, apud Kunckelium inuisset, propiusque eius res explorabit, et deinde Hamburgo in Angliam traiciet, ad societatem relaturus. Nam et ipse huic arti plurimum indulget deditusque est, et in aula Lichtensteinii Principis experimentum fecit, Romaeque acceptus fuit, ac Regina etiam Christina de ipso retinendo cogitauit, si ab eo sane impetrare potuisset, ut ritui Romano nomen daret. Libros quoque raros et nouos, praesertim in Italia et Anglia editos, in numero habuit, et magnopere mihi satisfecit, ac de eruditorum in me studio plura dixit et asseuerauit, librosque optimos ad me cura-

tu.

turum se, recepit. Nunc mihi, de reddenda tibi vice deliberanti, nihil suppetit et in promptu est, praeter dissertationem de Divisione Imperii Carolini, quam beneuole ut capias, enixe rogo. L. B. Gersdorius, iunior, pariter te salutat, et, deuinctum se tibi magnopere, fatetur. d. 11 X. Cal. Nov. A. clo 16 CXXCII.

CXXXII.
IOACHIMO FELLERO,
P. P. Ipsf.

NON me continere potui, quin subiderem, postquam bellam facetamque tuam de Hercule comparisonem legi. Vide autem, quomodo te expedias, cum de regula similitudinis nimium deflexeris, Herculi que cothurnum aptaris. Sed bene res habet, et scio, te salibus delectari, iocisque etiam seria prudenter temperare. Ego vero iam gratulationis tuae fructum capio, et litteris, a quibus me negotia strepitusque litium seiunxerant, me totum vindico et trado, saepeque opto tecum esse et confabulari. Interim per epistolam inter nos colloquamur, et animos, temporum miseria propemodum fatiscentes, erigamus. Demum accipe disputationes, et benigne inter tuas repone, et collegas tuos diligenter saluta, in primis Albertium, Virum in curandis suis

is ad me, supra quam dicere possum, libera-
lem XlIX Cal. Ian. A. clo lōCXXCII.

CXXXIII.

MATTHIAE ZIMMERMANNO,
Doct. Theologo et Antistiti Misen.

Magni sunt mihi litterae tuae, et, repe-
tita vice, benevolentiam significant
atque confirmant, nisi quod ego negligenti-
ae et tarditatis culpam deprecari debeo,
quam tamen mihi, hucusque impeditissimo,
crimini non dabis. Postquam enim magi-
stratu Academiae abii, multae, ut fieri solet,
molestiae me exceperunt, praesertim tales,
quae ad conficiendas rationes gesti mune-
ris pertinent, quibus operam tempusque
impendi. Nunc, ubi liberior factus, quasi-
que in libertatem vindicatus, studiis me
reddo paullatim, commerciaque litterarum
cum eruditis rursus instituo, ac tibi, quod
debeo, munus do, largiorque exiguum, et
accessione auctum libenter transmitto. Opus
num cupio videre, et opto, ut quamprimum
edatur, petoque, ut ad Schumacherum de
eo perscribas, qui, etsi temporum difficulta-
tes conqueritur, et obtendit, tamen ad ulti-
mum, vinci se, patietur, et petitioni meae
concedet. In primis autem Inscriptiones et
Graecae lectiones veterum, corrigentis ope-
ram requirunt, ac de me polliceor omnem
dili-

diligentiam, quantam quidem eo in genere nauare tibi possum. Sine dubio autem Graeciam Latiumque priscum illustrabis, et antiquitates thermarum balneorumque egregie ac erudite explanabis. Ex numis quoque multa colliges, et imagines ut, fieri par est, designabis, totumque hoc laudis et industriae plenum inceptum perficies, pluraque literato orbi, diligentiae tuae testi et suffragatori, feliciter dabis. Ita bene agere te volo, meque tibi commendo, qui sum et honoris tui cupidus, et laboris tui aequissimus aestimator. A. cto 10 CXXCII, XLIX. Cal. Ian.

CXXXIV.

IOANNI CHRISTOPHORO
BEGMANNO,

Prof. Publ. Francofurt.

EVnti ad vos Philoni litteras dare volui, ut propensae tuae in me voluntatis memoriam renouarent, quas tibi non displicere confido. Nec tamen hucusque te oblitus sum, sed iuuenes, ab vrbe vestra profectos, semper de rebus tuis interrogavi, et, cum, florentes esse, intelligerem, ingens sincerumque ex eo nuncio gaudium cepi. Disputationem de Diuisione Imperii Carolini, Meyero ad te perferendam tradidi, et iam Thiloni Iustinianum Ortho-

Orthodoxum addidi comitem, vt, amorem
tui nominis penitus mihi insitum esse, co-
gnoscas: sentiasque. Is, tibi commendari, ge-
stit et petit, nec patrocinio indignus est,
rogoque, vt eum beneuolentia tua com-
plectaris, et aditum ad Nobilissimi Strykii
amicitiam aperias, ac, quantum in te est,
benigne consulas, et opituleris. Pater ipsi-
us, Consul, dignitate Syndici hic fungitur,
et iureconsultus est, sed, vt durissima iam
nostratis reipublicae tempora sunt, et vecti-
galia tributaque frequentius exiguntur, ra-
tiones vitae tenere arctius et circumscribere
necesse habet. In Graecis Latinisque
mediocriter versatus est, et historiae melio-
risque philosophiae rudimenta sic di-
dicit, vt iam in scholis Iureconsultorum
stare cum laude possit. De republica com-
muni incerta alioqui spes est, recuperatio
Argentorati difficilis, aut nulla erit. O-
mnia prope Germanis desunt, concordia diu
perit, fines hosti aperti sunt, consilia et
morbi aularum patent. Quid agamus? fa-
tum nos vrget et ira Numinis, dolendum-
que litteratis est periculum sacrorum. Prin-
cipes de libertate videant, qui nullo loco
in Gallia sunt, et passim ridentur. Caesari
ipsi non parcitur, resque eo redit, vt ferme
nos suppuere debeat, incidisse in ea tem-
pora, dum Germani Gallorum ludus iocus-
que

P

que

que sunt, dum vnus omnibus dictatoria auctoritate praescribere regulas, et definitum pactorum tempora, contra libertatem gentium audet. Legati enim Regis, omnia per nutu agentis et ordinantis, conuentum, pacis gratia Francofurti institutum, dissoluerunt, quod classicum noui belli est, nisi Reipublicae tractandae pacis ratio suscipiatur. Sed priuatis haec missanda sunt, et rerum consiliorumque exitus Deo permittendum tibi. vero nihil non precandum optandumue est, quod cum famae, tum familiae tuae conducatur, neque dubito, quin Thilo nostrae tuae beneuolentiam sibi colligat et conciliet, conciliatamque seruet, gratus, pro modo facultatum, futurus. X. Cal. Ian. A. C. 1633.

CXXXV.

OTTONI MENCKENIO,

P. P. Lips.

SVpplementum actorum liberalitati tuae acceptum fero, voloque, existimes, libenter et iucunde legi, praesertim contemplationum naturalium coelestiumque arcanis quibus nemo offenditur aut laeditur, atque eo magis placent, quia securius adornantur. Germani quidem plerique has delicias non magnopere aestimant, et in munere quodam stulto versari malunt, ipsasque etiam literas

quibus continetur humanitas , averſan-
Quod etſi nos , hac temporum diffi-
ate, impedire quodammodo ac retarda-
potest, non tamen franget deprimetque
nos, in doctrina rerum optimarum defi-
Prageſtus Londini agit, laboremque
in collegio operarum chymicarum,
libros et litteras exſpecto, quae ſimul-
perferentur , faciam , vt copioſe omnia
s. Me inuitavit , vt altera vice tranſ-
in Beatorum Inſulam , ſi quidem id a-
cipe et ſtudiorum rationibus impetrare
ſem. De Tſchirnhauiſio, equite , iam
ante audiui , et luculentam conditio-
illi gratulor, dubito autem , an exem-
n hoc noſtros accendat, qui, laudem, do-
uis Mathematicis partam, ad Scholaſti-
pertinere, dicent, et gradum potentiae
itatisque aulicae , et , vt nunc tempo-
unt , bellicae , tenere cupient magis.
a multos Maecenates Virosque munifi-
Germania habet , et vix ſplendori do-
tico ſufficit, ſubſidiis que caret , quibus
eri plane abundant. Sed conabimur
en, quantum in nobis eſt, operam ſtudi-
que conferre , et id regnum noſtrum
timabimus, quod interior eruditio nos
algo ſeiungit. Niſi quod rerum dome-
arum cura tangit eruditos, ne commu-
n cum Platina et Caſelio fortunam ha-
P 2 beant,

beant, quos ob inopiam tenuiter vixisse, et ab imperitis, sed diuitibus, propemodum derisos fuisse, constat. Incertae temporum vices, impeditaeque commerciorum rationes, tributa inmodica, nouique metus belli, et tot ante oculos positae calamitates exiguam, aut nullam, spem melioris reipublicae faciunt, et fata ipsa communem certam patriam vrgent. Stabimus tamen et feremus, partesque impositas tuebimur, innixi in scuto diuinioris prouidentiae, quod non finet, hoc nostrum decus nobis eripi, elegantiamque situ et barbarie confundi. De libris ex Gallia volo, vt Sammarthanorum opera meo sumptu cures. Faciam, vt, quod eo nomine impendes, ex asse tibi solutur. Deus te seruet, et, bene te agere, diuque vitam producere in longum tempus, velit.

VII, Cal. Jan. A. clc l^c CXXCII,

CXXXVI.

NICOLAO L. B. A. GERSDORF.

Non magis consuetudine, quam pietate, moueor, vt quicquid incolumitati et consiliis tuis felix fortunatumque esse potest euenire tuo nomini meritisque cupiam, cum id tuae curae, quae ad salutem omnium spectant, a me postulent, pluraque exigant, quam mea conditio recipit, quae infra tuam magnitudinem est, et in votis adeo con-

conquiescit. Sed maxime honori tuo gratulor, quod in generoso filio moderandae indolis notae appareant, quae lumen familiae afferunt, atque eum omnibus nobis sic commendant, ut iam ipse se regere posse videatur. At vero Stamplicius morum praefectus quotidie mutatur in peius, et dignitate illustris filii abutitur, ac libidinis suae modum non tenet, litesque ferit, et, nulla legum ratione habita, gladio ultore decedit. Quin et seruum concitat ad inuadendos tenuis fortunae ciues, et tot impotentiae specimina dat assidue, ut tandem ea reticere non possim. Sermones eruditos ferre non potest, doctosque conuictores odio habet, nec modo ingenii cultum, sed moris honestatem, spernit, ac per itinera urbis discurrit, effringit ianuas et quaerit, quos stricto ense persequatur. Amoribus quoque indulget, et omni labe se inquinat, ut pudor me prohibeat, quo minus referam, quae agit et molitur. Nudius tertius malitiae mensuram impleuit, nec Ziegleri auctoritati pepercit, noctemque illi miseram reddidit ac insomnem. Artes et astus, calumniasque singulas, quibus me et innoxios, atque in veneratione et cultu tuo, curaque optimi filii, defixos, petere consuevit, vel inuitus praetereo, et tibi, Domine, supplico, hominem, cruditionis et honestae discipli-

P 3

scipli-

sciplinae osorem, auctoritate tua coerce
 ut vel sic in se descendat, et tempestiua po
 nitentia mutetur. Ego vero Deum immo
 talem oro, generoso filio hanc mente
 digne se in virtutis tramite explicante
 feruet, et illustrissimae tuae genti, coniu
 omnibusque, qui te necessitudine conti
 gunt, meritaque pariter aestimant, ac ven
 rantur, fortunam prosperam, salutem pro
 pitiam, gloriamque in terris illibatam
 sempiternam, concedat atque largiatur. No
 Ianuar. A. clō lōCXXCIII.

CXXXVII.

ADAMO CHRISTOPH. IACOBI,
IC. Dresd.

Proximis Calendis votum solui, sacrum
 que pro te feci, quod bene euenit, a
 spicatumque omen datum est, cum Mus
 nostrae applauderent, laetisque verbis
 mnia prospera adiutori sane et vindici Iac
 baeo suo praecarentur. Nihil enim te
 insigne pretiosumque est, quin tibi offe
 cupiant, quem inter ornamenta ac praesid
 sua habent, atque id, me interprete, petu
 quantis possunt, a DEO precibus, ut om
 a feliciter agas, belleque valeas, et, me
 tuo, cum de Academia, tum de patria qu
 que, sic deinceps merearis, et nomen n
 moriamque his rebus posteritati commo
 d

des, quam nulla vnquam obliuio delere possit. Neque vero sinat propitium Numen, vt vlla te calamitas tangat, aut turbet, quo perenne propriumque gaudium ex te res publica nostra capiat, quam tot meritis ornasti, vt vberius non posset alius quisquam. Ergo ab vna tua virtute ductuque pendet maxima spes nostra, et ipsa etiam litterarum salus, quam circumspecte et iuste moderaris et seruas, nec valetudini tuae parcis, quum se dat iuuandi occasio, quam non omittis, sed quaeris, nec seiungis auctoritatem a propensa in nos voluntate, cuius et plurima et periucunda exempla semper oculis animoque meo obuersantur. Itaque, in eo genere desinit pietas, vnde coepit, et hoc agit expetitque, vt sine languore et valetudinis infirmitate floreas, reporque, vt sic dicam, vernus aetatis tuae idem maneat, familiarumque tuae multo nobilissimae vernantes prae arbores ferat, gloriamque paribus et felicibus incrementis propaget. Hoc vult, hoc vouet, et omni studio contendit, cliens.

XIV. Cal. Febr. A. clō IōCXXCIII.

CXXXVIII.

NICOLAO L. B. A GERSDORF.

QVod diu speraui ominatusque sum, id adeo me non fefellit, vt quoque mihi

P 4

gratu-

gratuler, haud vanam fuisse sententiam quam laetus felixque euentus confirmauit. Academia etiam honori suo ducit, quod filium tibi saluum atque incolumem remittat, quin immo reipublicae transmittat, cui se is praeparauit, et multas quidem naturae munere consecutus est dotes, sed, eas uirtute et industria augendas, putauit, nec minus docere corpus, quam ingenium, hic exercuit, et apte digneque finxit. Quo fiet, ut illa diuina et admirabilis stirps tua, et illud tot tantisque meritis auctum ornatumque genus Gerfsdorfium, floribus nunquam marcentibus, et contra turbinem tempestatemque firmis, simile sit, radicibusque alte defixis perftet immotum, ac, ducto semper ab integra vigenteque radice succo, colorem odoremque non mutatum retineat, et diffundat ex magna tua arbore in omnes descendentes Gerfsdorffios, Frisiosque surculos, et constanter adeo ac perpetuo se felicissimis auctibus propaget. XIII. Cal. Febr. A. clō IōCXXCIII,

CXXXIX.

AMICO CVIDAM.

TErruit me rumor de morte Nicolai Heinsii, cuius ingenii elegantiam saepe miratus sum, sed luctum minuit spes de Graeuio, qui iusta et graui oratione vindidit.

dicabit eius memoriam ab ingrata saeculi obliuione. Vauassloris iacturam nemo satis defleat, qui tam bene merebatur de literis, vt optarem, eum nunquam mori. Sed Lutetiae Menagius floret, sarcitque damnum, et melioribus studiis quotidie enitescit, atque horum gloriam in iurisprudentiam infert. Carmen, Michaeli Amelot, *Christianissimi* Regis Oratori apud Venetos, scriptum, legi, quod in arguta suauitate ostendit grauitatem, et natalis Delphini aeternam memoriam seruat, laetumque omen dat Franciae, quae iam nouo insistit munimento, nec metuit deinceps sibi ab orbitate. Vna haec reliqua erat, futura hostis maximi Regis, nisi eam benigno Numinis auspicio vicisset. Haec est uero non illa Romanorum, sed Francorum, AVGVSTA IVNO, quae in ore omnium est, et faustis passim auguriis celebratur. Priuatim abs te peto Nubiensis Geographiam, Aristidis Orationes a Guil. Cantero editas, Medicos Scriptores Graecos Stephani, quos Reinesius omni studio versauit, Melchioris Goldasti seniore, item opera doctissimorum fratrum Sammarthanorum. Si occasio ferat, vt emi conquirique possint, non dubito, quin id amicitiae et desiderio meo concedas. IX. Cal. Febr. A. clō Io CXXCIII.

CXL.

GVILIELMO ERNESTO TEN-
ZELIO.

QVod de meo in te studio persuades ti-
bi, non falleris, propterea, quod ratio-
nibus tuis libenter consulo, voloque, ut id
certissime de me credas. De Nuranien-
caue, existimes, eo denotari Noram Cappa-
dociae, quae ab hoc instituto prorsus alie-
na est. Sine dubio dynastarum scriptor
Noram Sardiniae intellexit, quae et Nu-
ra scribitur, in Itinerario Antonini.
Hinc oritur gentile Noranus, siue Nura-
nus, quod Abul Pharius flexione diduxit,
et Nuranien-
sis extulit, et apte conuenien-
terque appellauit. Nora Cappadociae non
Nura, sed Nereassus quoque, dicta est,
quam Strabo Geograph. XII. memorauit.
Sed Noram, siue Nuram Sardiniae V. Geo-
graph. consulto praeteriit, eamque pluri-
um Sardiniae urbium appellatione intel-
lexit, duas tantum praecipuas eius insulae vr-
bes nominasse contentus, quas iam diu ue-
tustas obliterauit. Nec fugere te potest,
Nuram iacere in ruinis, et multis abhinc
saeculis fuisse deletam, ut fata urbium sunt,
et saepe a fundamentis euertuntur. Quod
de descriptione restat, certum habeas, in omni-
bus antiquis codicibus, et ipso etiam Me-
di-

diceo, quo usus est Isaacus Vossius, legi Ignatium, et ab Eusebio, Euagrio, aliisque constanter retineri. Neque tamen ignoro, eas litteras interdum commutari, facilisque hic est librariorum lapsus, qui veterem veramque scribendi rationem mutare non potest. Valde autem amplector et probo, quod existimas, Abul Pharaïum Ignatii patriam tradere voluisse. Id enim more Arabum confirmare licet, qui, cum illustrium hominum nominibus, patriam fere exprimere solent, ratioque expedita est, quamobrem non dubitem, quin locus iste, de patria Ignatii capiatur. Omnino autem coniectura tua probari potest, nec ratio falsa est, quam a more Arabum petiisti, etsi auctore veteri opus erat, quo fidem faceret iste alioqui fabulis indulgens Arabs. VI. Calend. Febr. Aclb Is CXXCIII.

CXLI.

IO. GEORGIO L. B. A. GERSDORF.

Singulari tuam industriam magnopere probo, et spero planeque confido, fore, ut in posterum patria te in oculis ferat, maximi in toga herois filium, et propria virtute ad summa quaeque nitentem. Adhuc videre mihi videor, vitae tuae sanctimoniam, qua non tantum aequales tuos, sed etiam multos sapientes superasti. Prudent-

dentiae incrementa cumulosque peregrinatio tibi spondet, quam praecipue vñ confirmat et auget, vt non vulgaris sit, sed Socratica plane habeatur. In hoc genere Maluezzi, Caimi, Parutae, scripta valent et eminent, quorum tibi nunc copia est, et talia adiumenta afferunt, quae animum in omni fortuna sibi similem, et prorsus egregium, praestant. Historiam veterem duntaxat tibi degustandam esse, memineris, noua autem illa, et a Maximiliano I. ducta, atque hinc continuata, quasque rebus praesentis aevi coniuncta, tuam praecipue ac reipublicae utilem diligentiam exspectat. Similiter Geographiam recentiore, prout in Gallia excolitur, vehementer commendando, neque dubito, quin, si huius interpretem magistrumque habeas, breui sis maior iis futurus, qui ex instituto apud Germanos docent. In his et aliis recte ordinandis salubre et tempestiuum consilium capies ab ephoro tuo, viro et elegante, et erudito, qui nihil eorum ignorat, quae ad huius muneris partes requiruntur. Ego vero nunc et deinceps absens pro te vota faciam, et hoc agam atque experiar precationibus meis, vt omnia consilia atque res tuae bene et recte vertant, neque vlla vnquam aduersa valetudo conatus optimos impediat, aut frangat. Ita vero cum Illustrissima Gente,
cum

cum Excellentissimo Patre, et incluta matre, et vniuersa domo vestra, sospes sis maneatque, et feliciter habeas, ac felicissime reuertaris. Cal. Februar. A. clō lō CXXCIII.

IO. GEORGIO ORTHIO,

Patrit. Francof.

DE incepto conatuque tuo iam diu nihil audiui, nec tamen non bona spes me erigit, ut credam, tecum non male agi, qui cupiam primo quoque tempore te ad nos venire. Illud autem me in primis sollicitum habuit, quod de consulatu Nobilissimi Patris res aliter cecidit, atque mea opinio fuit. Ex eo, opinor, pendet *Scabinatus* ampla et perpetua dignitas, quam et familiae vestrae conditio, et merita pariter, requirunt. Dum ita angor et perturbor, DEO approbante, euenit, quod saepe multumque volui, et iam ab aliquot annis mecum cogitavi. Praefectus Gersdorfio muneris rationes solutiore vita mutauit, et loco motus est, eamque provinciam meliori sane successori reliquit. Non dubito, quin fratri tuo iam patefactus sit aditus ad eximios honores, et intelligo, senatus sanctioris principi omnia eius instituta, morisque elegantiam probari. Opto, ut nutu consilioque diuino, pari nec irrita successu tibi pro-

prouideatur, virtusque tua excitatiores cuncta fortuna quamprimum confirmetur. In publico statu rationes adhuc impeditae sunt, et Gallus facile obtinebit, ut postulatus eius detur locus. Argentoratum habuimus, non recuperaturi, quamuis arma capessamus. Pax nihilo tutior erit, maiorique periculo nostro frangetur, si deinceps iniqua facta et vim iure pacis perpurget. Mox enim bello ardebit Italia, magnoque impetu Genua laceffetur, quo fiet, ut aut Caesar iterum in eum moueat, aut omnem prorsus in Italia auctoritatem suam exolescere patiatur. Data hac occasione Gallus novos repetendi titulos adornabit, pactumque cessionis regnandi libidine molietur, neque se continebit, quin trans Rhenum Moenumque progrediatur. Francofurtum ad componendam pacem non auspicato delectum est, et saepe alias spe pacis frustrari consuevit, ut superiora tempora testantur. At vero benignum Numen auertat hanc tempestatem respiciatque patriam, et nobis omnibus benigne opituletur. Kal. Mart. A. cl. l. CXXCIII.

CXLIII.

PASERINO, IC.

Binae tuae litterae, cum dissertationibus luculentis, mihi redditae sunt, ac tuum
in

in me studium non indicarunt primum, sed clarius confirmarunt. At enim controuersia illa, antiquitatis *ecclesiasticae*, quae Theologos tangit, dudum confecta est, nec potui non mirari naenias auctoris, qui carpit, quos non assequitur, et in eo genere tantum non sibi placet. Libido rixandi cum imperitia sane coniuncta est, neque dubito, quin is se vindicet, qui nimis audacter, et disparibus quoque armis est oppugnatus. Modestiores sunt Angli, et parcius talia obiiciunt, cursimque et sine insectorum attingunt, propiusque ad nos accedunt, in primis *hierarchici* viri cordati, et nostris gladiatoribus doctrina et prudentia superiores. Interim, per me licet, otio abutantur, qui eo abundant, nos partes nostras tranquille agamus, et amicitiam veteri lege animorumque coniunctione seruemus. Consultissimi D. Schulzii institutum laudis plenum, operamque eximiam et diligentiam probo, et iuuentuti gratulor, de viro, iuris pariter, et antiquitatis iuridicae, perito. Contracta inter nos est amicitia conciliatore Pabstio, et recordor auspiciatissimi temporis, quo inter nos collocuti, sermones habuimus, et in vesperam usque traximus. Eum, si graue non est, diligenter saluta, et obseruantiam nuncia, prolixissimumque animum confirma. In consiliis

pa-

patriae communis dubiam periculosamque, et tantum non paciscendae seruituti, pacem exspectamus. Miseret me Germaniae, dum fortuna melior cum omni prope instrumento suo in Galliam migravit. De Turca non est, quod metuamus, et latet forsan aliquid diu cogitatum, quod breui sed vti-
nam feliciter, erumpat. Sed vrgent fata Austriam, nec minus premunt Germaniam, iamque Italiae instant, et mirandam pari-
ter, atque miserabilem, rerum temporum que conuersionem moliuntur. Cal. Mart.
A. clō lōCXXCIII.

CXLIV.

BENEDICTO KRESSIO,

EL. Aerarii Misen. Praefecto.

ALiquot hebdomadae sunt, quum abs te petii, vt attributa mihi pensio aliquan-
to ocyus soluatur. Interpellant enim me librarii, qui multos pertiososque codices ex
Gallia, armorum et elegantiae parente ac
magistra, ad me curarunt. Fac ergo, pa-
trone optime vt acipiam, quod beneficio
Saxonis mihi ad studiorum sumptus consti-
tutum est, vnde dissoluendi aeris alieni sub-
sidia petam. Pro viribus annitar, vt hono-
ri pariter, et vtilitati tuae seruiam, neque
vllam de filiis bene merendi occasionem ne-
gligam, quando prima mihi cura est, vt ra-
tio

tio officii et obseruantiae meae tibi probe-
tur. Non dubito, quin, pro voluntate tua in
me propensissima, hoc mihi tribuas, et Hani-
schio nostro negotium des, vt ea quidem, et
valde opportuna occasione, pecunia ad me
perferatur. In publicis speramus pacem, non
honorificam, sed necessariam, quam rerum
temporumque fortuna postulat, cum Lu-
douicus eo loco sit, vt pacis faciendae et
interpretandae arbitrium, vix quoquam re-
pugnante, sibi sumat. Morbi Germaniae,
quos parit discordia, et afflictae aerariorum
res, vetant, quo minus Germania tam prae-
potenti, et omnibus belli neruis abundan-
ti Regi, deinceps resistat. Spes nostra in
DEo sita est, qui non sinet inultam istam re-
gnandi libidinem, patriamque nutantem
fulciet, ac praesidio suo defendet. Te ve-
ro cum familia et sobole Deus benigne ser-
uet, et nutu consilioque suo omnes vitae
munerisque tui rationes benigne modere-
tur. III. Non. Mart. A. c^{lo} I^o CXXCIII.

CXLV.

SACERDOTI CVIDAM.

DVdum mihi grata est beneuolentia illa,
quam non merenti conciliauit tuus,
quem iure amo, et gaudeo eum esse, qui
stirpis suae vestigia referat, et vera ingenii
laude cum omnibus certet. Modestus est,

Q nec

nec minns ipsum commendat probitas, digna studiis virtus, atque eo gratior, quod cum moribus compositis coniuncta est, et iuuenem egregie institutum decet ornatque. Disputauit nuper, stetitque fortiter, et de rebus obiectis eximie diligenterque respondit, et auditoribus, praesertim intelligentibus, et Professoribus abunde satisfecit. Nihil dabo auribus tuis, et has dotes consecuto tantum optabo precaborque firmam valetudinem, quae sufficiat laboribus, quibus ingenium sine languore, ac sine intermissione, exercet. Inter haec gaudia expectationemque de filio tuo maximam, occasio causaque publici doloris se offert, praesertim ob libertatis et religionis discrimen, quod sensim adit patria, et nisi me fallit coniectura, in perniciem seruitutemque Germaniae omnia sane iratiora fata conspirant. De pace inter Caesarem Gallumque coalescente vix dubito, sed ea magis necessaria, quam tuta vtilisque, erit. Cum Argentorato periit finium securitas, et gloria Germanici nominis, quam iacturam nulla forsan posteritas sarciet, et mirabitur discordiam socordiamque maiorum. Non quidem nolo putare, nos inuidia temporum fatoque vrgeri, quod concordiae fructum eripiat, et insidiis hostium obiiciat, qui aperto Rheni aditu nihil non moliri possunt.

Iam

Iam fero vident Sueones, quorsum spectent consilia, quae diu multumque, ratione quadam ciuili, fouenda susceperunt, nunc vero ne cum sociis quidem foederis dissipare simul possunt. Bebelio, librum de ritu *missae* edituro, interdictum est luculento artis specimine, quod rationes afflictæ *ecclesiae* non ferunt. In Silesia et Vngaria adhuc sibi indulgent, qui specie religionis pacem pactaque conuellunt Ignatiani, quorum fere consilia in eo sita sunt, vt religionem vi et armis moderentur, suasque opes et auctoritatem firment. Sed quorsum haec refero? nota haec sunt vulnera, et a te in specula sacra cernuntur, praesertim sub Principe magnanimo et pio, qui, quantum in ipso est, nihil omisit, nullique operae perperit, quam sciret ad decus et libertatem patriae esse vtilem, et laudi suae conuenientem. Veneror Deum, hanc gloriam optimo Principi seruet, vt sub eius tutela, et procerum sanctorum prouidentia atque consilio, omnes perpetuo floreatis. Vnum abs te peto, Venerande Vir, vt tua et senatus *ecclesiastici* ope et auctoritate, Georgius VVilhelmus Ditericus redigatur in ordinem, et vt pecuniam mihi ordinique nostro debitam soluat, eo modo et honesta ratione, qua sancte et stipulant *Decano* promisit. Videbo vt hanc operam omnibus

Q 2

offi-

officiis, atque cultu et observantia resarcire diligenter queam. Ita Deus te, cum florentissima familia, seruet, vitamque pariter longam, et felicem, impertiatur. Non. Mart. A. c. l. b. CXXCIII.

CXLVI.

VVILH. ERNESTO TENZELIO.

MInus accurate et nimis tenuiter, tractandum suscepisti, Apophtegma Ignatii, dignum alioquin summa et exquisitissima industria argumentum. Nimis diu, et parum abest, quin morose, dicam, recensuisse te editiones Ignatii varias, quae ad istud tuum institutum non magnopere pertinebant, et, dum his immoraris, indicio te prodis, non legisse Halloixii de vita Ignatii dissertationem. Neque in omnibus tibi assentior, nisi quod recte se habet, quod ex Aristophanis Comoedia Avium te commonden- dum duxi, cum de perquirendo ἔργον vocabulo laborares. In ea cogitatione delixum te confirmavit Vindelius, Medicus Anglorum pereruditus, qui, mea quidem opinione, prorsus explevit tuum desiderium, et, τὸ ἔργον etiam de re subsistente dici, ex principe Atticorum poeta annotavit. Te autem id decebat probare amplius, et inuentis aliquid addere, ac novam Vossii locutionem vel expungere, vel eliminare. Se
pr

prudenter diffidis ingenio , et praecipitas nihil, si quid statuendum est semel, quod recte cogitatum esse oportet. Locus Iosephi, me iudice, a Suida, Graeculo, multis saeculorum interuallis ab illius aetate disuncto, confictus est, neque in vlllo codice, quem ego quidem viderim, extat, neque in ipso veteri et probo Basileensi reperitur. Deceptus est credulitate rhapsodus , nec sibi constitit, cum id scriberet, atque deinceps aliis errandi occasionem dedit. V. Id. Mart. A. cl. Io CXXCIII.

CXLVII.

IOACHIMO FELLERO,

P. P. Lips.

Diu quidem nihil abs te accepi litterarum, idque, existimaui, tuis occupationibus, quas scio esse maximas, tribui oportere. Nam, quin belle valeas, non dubito, quod sera Poetarum fata esse debent, vt diu suauiusque, more tuo, canant, et in primis Cygnei illi veterumque similes, etiam viui gloria sua perfruantur. De Daumio, quid agat, quid moliatur, dudum nihil audiui. Rumor enim falsus, et initio mihi acerbus, superiori mense de obitu eius afferebatur. At enim vero, Heinsium, Danielis filium, literis ereptum deslemus, cuius vitam cum recogito, imago rerum humanarum, dissimili-

Q₃

mili-

milium semperque fluxarum, animo meo occurrit. Sed gloriam nomini aeternam auguror; nec de ingenii laude unquam invidia detrahet, etsi inter eum et plerosque alios virtutis sane aemulatio fuit. Dignus laudum praedicator erit Graevius, et vitam, opinor, scribendam sumet, ac posteris saeculi tradet commendabitque. Vix dum omisi dolorem, quem ex tanti tamque incomparabilis viri morte cepi, quum alia, nec minor, dolendi causa se offert, propeque stupor me incescit, quando iam intelligo, Michaellem Ethmullerum, rei medicae decus et lumen, non modo Academiae et suo ordini, sed etiam societati vestrae, et quod caput rei est, toti reipublicae litterariae esse subtractum. Cuius amicitiam mihi saepe multumque testatam, et beneficia in Io. Antonium, fratrem meum, praemature defunctum, in cuius ore is semper erat, cumulate libenterque collata, nunquam obliuisci possum. Iratum, credo, Numen est, quod votis placabimus, ut ibi tandem sistat, unde coepit, vosque omnes diu florentes seruet. IV. Id. Mart. A. c15 15 CXXCIII.

CXLVIII.

ADAMO CHRISTOPH. IACOBI,

IC. Dresd.

QVam superiori anno testatam fecisti propensissimam in me voluntatem, et rebus factisque etiam comprobasti saepius atque confirmasti, eam peto, nec aliter tua consuetudo postulat, latius patere sinas, fratremque meum Henricum Leonardum, pariter admittas, et clientibus tuis adscribas. In quo paulatim se explicat vis ingenii, et, superato, cum quo diu conflictatus est, morbo, sensim se colligit, modicisque spatiis in doctrinae curriculo pergit, et quod caput rei est, piam castamque mentem ad studia affert, atque in hac vitae ratione sibi constat, scholasque suas diligentissime obit. Da itaque adolescenti vel mea causa, ut alumnorum fruentium numero sit, animique tuo beneficio erigat, magisque enitatur. Vix bimus Patrem amisit, qui suprema voce eum mihi, studiorum causa absenti, commendavit, atque eo minus ipsum destituere potui, memor curae, quam, parente auctore, suscepi. Nec minus vidua mater eum fidei meae credidit, totumque litteris consecrandum duxit, ne ultima patris verba non reuereri forte videretur. Non deerant, qui inuitarent ad genus vitae quae-

Q 4

tuo-

stuosum, mercaturamque offerrent, sed ratio bene sapienterque viuendi praeartitescendi placebat, vincebatque, ut in sententia perstaret, non repugnante filio, cuius utilitas agebatur. Ego quidem temporum difficultates non ignoro, et subinde aestimo studiorum neruos, et cupio, me se iunctum esse a molestiis, quarum pars redundat, ad Patronos, quos fratris nomine interpellor. Tota vero huius rei ratio in te posita erit, capiamque ex euentu consilium, propterea, quod circumspicienda sunt fortunae adiumenta, si quidem volo, ut ad solidam eruditionem contendat, et meas res copiasque, et libros codicesque omnes in posterum nanciscatur. Erit ille memor patrocinii, et assecutus, quod sperat, beneficium in animo infixum seruabit, et in tuo nomine colendo pariter mecum certabit, neque in parte referendae gratiae cuiquam concedet, et pietate, plurimos etiam clientes tuos, superabit. Ita bene agas, et nutu consilioque diuino sospes agas, firmusque sis contra inuidiam temporum, atque omnes saeculi calamitates, quae te nunquam tangerant, multo minus obruant, ut in ore famaque omnium posterorum tua benignitas versetur, VII, Cal. April. A. clō lō CXXCIII.

CXLIX.

OTTONI MENCKENIO,

Prof. Publ. Lips.

QVem mihi grauitèr commendasti patruelem, eum libenter admitto, et eius parenti talem filium impense gratulor, qui cum dotibus ingenii, tum elegantia morum iam pridem effecit, ut digne abs te laudari posset. De pretio facile, licet, inter nos conueniamus, modo sciam, in quo doctrinae genere opera mea requiratur, temporisque spatium labori deinceps suscipiendo constituatur. De me, si quid possum, polliceor humaniores litteras, historiam civilem et Grotianam belli pacisque philosophiam. Hinc transituro expedit audire veram solidamque iuris prudentiam, quam, mea sententia, auspicabitur duce Hebero, qui multum diligenterque in arte sua elaborat, et quod caput rei est, facilitate docendi magnopere se commendat. Quod reliquum est, iussa Maecenatis exspecto, et nihil recuso, quod eiusmodi sit, ut de eius tam magnae spei filio bene mereri quaeam. Domus, quam conduxì, ipsi patet, eligat, quod libet, hypocaustum. De conuictu nihil possum ego constituere, nisi quod eum suadeo, ad quem propiori itinere veniat, ne cum viae molestiis, praesertim hiberno

Q5

tem-

tempore, conflictetur. Vtunque sit, assentior et pareo, voloque, vt Patrono de obseruantia curaue, meo nomine, spondeas, et obsequium cultumque diligenter confirmes. Prid. Cal. April. A. clb IsCXXCIII.

CL.

THEODOSIO LEHMANNO,

IC. et Consiliar. Merseb.

OMnes, quos ego quidem nouerim, imprimis tibi dant laudi, quod litteratos benigne accipias, honoribusque augeas, ac nullum erga eos officium praetermittas. Cuius tam propensae voluntatis saepe interpretes fuit Clarissimus Stolbergius, et perinde mihi confirmauit humanissimus Blechschmidius, cum a me peteret dissertationes, quas aliquo in pretio haberi, valde laetor gaudeoque. Nunc paulum me ab historia contineo, et in Henrici Frisii laudatione elaboro, quam simulac effectam reddidi, curabo vt ad te perferatur. Vnum quaeso concedas mihi vt Buchnerus, Augusti nostratis filius, tuo praesidio muniatur, in causa difficili et ardua, ex qua tota eius spes vitae fortunarumque pendet. Ego pari studio et obseruantia te venerabor et colam, Deumque orabo, vt te quam diu-

diutissime sospitem, florentemque seruet.
III. Id. Apr. A. clb l̄CXXCIII.

CLI.

PATRONO CVIDAM.

Septem abhinc diebus litterae tuae prae-
senti mihi redditae sunt, quod scribere
debeo, ut intelligas, quid causae fuerit,
quod non statim responderim, rationesque
consilii mei significarim. (De coniunctu
Ziegleri habeas, ad eum patere aditum, si
quidem singulis hebdomadibus triginta as-
ses Saxonici persoluantur. Stolbergii qua-
tuor et viginti assibus, nec pluribus mensa
praefecti quaesturae, Hahnii, constat. Igi-
tur pro arbitrato statuatur per illustres Maecen-
as, et quid factum velit, renunciari mihi
iubeat, ut omnia apte ac tempestive curen-
tur. Illud autem consilium valde probo,
quod Graecis quoque litteris operam naua-
bit ille tantae expectationis patruelis tuus,
in quo doctrinae genere Stolbergius nihil
in se desiderari patietur, nec ego commit-
tam, ut huius instituti utilitatem in imitan-
dis Latinis concionibus pari fide, atque dili-
gentia, ostendam. Prid. Cal. Maias, A. clb
l̄CXXCIII,

CEII

CLII.

IOSIAE A. VELTHEM

Equiti Saxonico.

Confido summae tuae benevolentiae. Nec erubescō scribere amici causa, quem valde diligō, et, quoad possum, magnopere commendo. Non, quia id mihi sumo, ut, vilo meo merito hanc gratiam inire me posse, existimen, sed, quoniam honesti iuuenis gratia hoc officium suscipio, qui tuum sane clientem se profitetur. Is est Transdorffius, cuius Academiae nostratis, iam pridem mihi cognitus, et doctus idem modestusque homo, ac, suasore Dassouio, et studiorum sapientiae moderatore, insignibus Magistri auctus. Petit autem, quantis potest, precibus abs tua liberalitate, ut stipendium sibi decernatur, quod maiores tui monumentum suae pietatis et munificentiae esse voluerunt. Nec minus sperat, fore, ut confectis studiorum rationibus, consilio beneficioque tuo honestum aliquod munus capiat, sacerdotiumque consequatur. Totum eius studium in re diuina positum est, ut nunc sunt iuuenum ingenia, recta ad metam proficisci volentium, et difficilia tempora sumptusque reputantium, qui, cum subsidia sibi constituta non habent, tum facile, et in ipso etiam doctrinae quasi aditu, deter-

deterrentur. Ipsi Professores, qui in parandis doctrinae instrumentis omnes prope fortunas nostras consumpsimus, id quotidie videmus, nec sine dolore experimur. Saeculum anceps et miserum, distractaque Principum consilia et bellidiscrimen, metusque ingens, erectos animos ferme deprimunt atque confundunt. Quare comitas tua mihi spem fiduciamque facit, ut audacior sim, et pro affine studium iuris ingressuro, experiri cupiam, reuerenterque petam, ut tuo quoque auspicio tanti, tamque insignis, beneficii compos fiat. Simul atque hoc intellexero, in aere et clientibus tuis erit, et Academiae Iuliae, quam semper colui, ciuem dabit, si quidem tua sententia fuerit, ut ad capiendum ampliorem animi cultum eo discedat. Nullus dubito, quin Illustris Tua Generositas temporum calamitati, et hominis amoris, et meae etiam in summum nomen tuum obseruantiae, concedat, aut saltem audaciae meae, quam necessitas exprimit, ignoscat. Ego pietate, et obsequii religione affinis, eniti studebimus, ut intelligas, nos non ore solum, sed etiam publicis monumentis, hoc tale, si assequamur, patrocinium benignitatemque esse celebraturos. Ita Deus aeternus perillustrem tuam familiam sobolemque

que inclutam et necessitudines egregias feruet. Cal. Maiis A. clō Io CXXCIII.

CLIII.

IO. GEORGIO GRAEVIO.

Litteris tuis valde confirmatus sum, non improbari tibi desiderium, quo teneor, ut per epistolam ratio officii et obseruantiae tuo praecipue nomini reddatur. Reputo saepe comitatem, nec animo excidunt merita, quibus ornasti rempublicam, quatenus litteratorum ambitu continetur. Iam Nicolai Heinsii panegyricum abs te expeto, et, nisi iniquus sum, plane exspecto, ut summi viri doctrina laudesque per te illustrentur magis atque explendescant. Ego quantum furripere occupationibus possum, tantum confero ad Henricum Frisium digne ornandum. De Philostrato scias, eius mihi copiam esse factam, cuius omnia mihi placent, et ratio dicendi elegans, et character sophistam decens, nitidusque. Codices manu exaratos quaero, quibus tu abundas, et librorum bonitate cum omnibus acui doctissimis facile certas. Neque tibi inuideo sane gloriam, cupioque extare plura ingenii tui monumenta, atque in spem venio, fore, ut tandem aliquando inter nos colloquamur. Hic belli Turcici, et, quod magis curam patriae intendit, Gallici, exspe-

pectatione omnium animi suspensi sunt, principumque consilia tantum ad arma et exercitum spectant. Lipsienses tamen nostri perquam seduli sunt, et non inutilem laborem sumunt, multosque ad notitiam rerum excitant et instruunt, ac de mediocriter doctis optime merentur. Modeste iudiciis parcunt, et varios atque externos scriptores conquirunt, et faciunt, ut nostra scientia ab altercationibus Theologorum et solidam eruditionem reuocetur. Non contentio et probo conatus, optoque, ut, distractis bello regibus, litteratis inter se conferant, quoniam, ut ille ait, nullum est regnum sine regno litterarum. Ita valere te volo, et florere familiam, semperque bello vivere. Non. Maii A. clō b CXXCIII.

CLIV.

ADAMO CHRISTOPH. IACOBI,

IC. Dresd.

Non libenter scribo, quae tibi displicent molestaque sunt, nec tamen recusare possum, quin amicorum preces ad te referam, eorumque causam modeste tuendam suscipiam, nec minus aliis commentam esse velim. Habeo quidem ipse, quod agam, nec scio satis, quemadmodum propinquo studium iuris ingressuro, conam, dum prospicio sumptus in doctrinam,

nam, tam amplam, tamque insignem, facien-
dos, quorum ratio in eo posita est, ut publi-
co beneficio ornetur, aut cito desistat in-
cepto, cuius exitus difficilis est ac longus.
Qui magnam abs te iniret gratiam, si aucto-
esses, ut tandem cooptaretur in societatem
alumnorum fruuentium, aut stipendium ob-
tineret iuridicum, quale, opinor, breui hic
vacabit. Alioqui consilium cepi, eum able-
gandi ad Iuliam, ubi spes mihi facta est poti-
undi stipendii, et, si eo se conferat, non diffi-
cilter impetrandi. Princeps eius volun-
tatem in iuuanda eius studia perbenigne mi-
hi significauit, sed volo, eligat domum suis
opibus validam, et plerosque maiorum me-
orum complexam, nec a nostra familia alie-
norem. Quare, si mea petitio forsan irrita
fuerit, pro indigena, Io. Theodoreto Flies-
bachio, apud te intercedere visum est, cum
quo iam diu amicitiam contraxi. Iuuenis
est modestus ac sedulus, et vita studiisque
consentiens, qui in examine sapientum be-
ne stetit, sineque nota hic ciuem egit. Da-
bis hoc mihi, et bene mereberis de homine
optimo, ac secundum Deum omne fortu-
nae honorisque praesidium in tua summa
auctoritate ponenti. Faciam ego, et me-
cum Fliesbachius, vterque cliens tuus, ut ex-
rerum tuarum successibus intelligas, vota
et voluntates nostras in supplicationibus,
pro

pro vita et omni felicitate tua faciendis,
sincere ac serio conspirasse. XIV. Cal. Iun.
A. clb bCXXCIII,

CLV.

SALOMONI FRIDERICO LINCKIO, IC.

Consiliar. Saxon.

Saepe mihi gratulatus sum, quod filium
tuum iussu tuo ornandum suscepi, in quo
omnia mihi probantur et placent, et doctri-
na pariter atque vita consentiunt, ingeni-
umque et mores, arcto et indissolubili quo-
dam foedere, conspirant. Tantum de vale-
tudine eius angor, quae interdum vigori
ipsius non respondet, ac infirma est, et for-
san nimis laboribus frangitur, quorum mo-
dum habere in posterum debet. Plus ab
eo exspectat patria, quam ut vires tam re-
pente consumat, credoque, per te stare, quo-
minus tam acri contentione pergat. Dan-
dum est animis aliquid, ut magis excitati
surgant, corporeque non affecto utantur,
quod, temperando industriam, obtinebunt.
Auctor itaque et suasor sum, paternam au-
thoritatem interponas, et moderandi labo-
ris rationem filio tuo praescribas. Alio-
quin in omnibus eius vitae partibus acqui-
esco, et probo conatum ad summa nitentis,
qui elegantes quoque litteras et ornamenta
varia ad iuris prudentiam affert, ac spon-

R det

det reip. virum idoneum et integrum, iungitque se ab eruditorum vulgo, et comparat instrumenta, quae in luce versata expediant atque conducant. Habent enim est ratio talium ingeniorum cum p mis, quae spem nostram ex asse aequa tantumque non vincunt, et singulari eruditione se ab aliis distinguunt, nec mutantur in pestes ac degenerant, sed vnam, eamque non confragosam viam tenent, atque in hoc instituto laudis plenissimo perseverant. Inter hos praecipuo numero est filius tuus, et, verbis meis commendari, recusat, dum rebus factisque praestat viro, quod multi saepe commoniti non solent. Nihil do auribus tuis, Patronus. Deumque veneror, ut sub eius tutela in cunctis nouis accessionibus haec filii tui studia augeantur, et tua quoque consilia, ac omnes nobilissimae familiae rationes, perpetuo fortunentur. XII. Calend. Junii A. C. 16CXXCIII.

CLVI.

IOANNI GEORGIO GRAEVIO,

PRomissi nuper panegyrici exemplum mitto, petoque, beneuole accipias, atque existimes, non experiendi ingenii, sed testandae pietatis meae causa, scriptum fuisse. Nam praeter voluntatem meam accipere

dit, quod rhetori nostro haud datum id ne-
gotium sit, qui expedite praestat has operas,
et opinione celerius absoluit, tarditatemque
in vitio ponit. Sed, qui meus animus est,
maioram saepe interpono etiam non arduis
negotiiis, et lente ago has partes, quas saepe
inuito mihi imponi patior, ut tot, tamque
repetitis obsecrationibus causam occasio-
nemque praecidam. Forte etiam pietatis
eundem habet conatus, qui eo pertinet, ut
non viri modo, sed etiam mortui, in primis
bene meriti, atque in litteratos propensi,
veteribus sane officiis colantur. Nam, ut mea
opinio est, in Henrico Frisio doctissimum
viri patriae senatorem amissimus, et fate-
or ego libens, me permulta ab eo didicisse
de omni humanitatis genere, et variis re-
conditisque doctrinis. In prosae latinae
scriptura, ciuilique elegantia, et omnium fac-
torum antiquitate, nemini impar, et ad a-
dum expolitus erat, ac te ipsum eo loco
habebat, ut, nisi verecundiae tuae memor
essem, litteris adscriberem tuis. Sed nihil
tuis dabo, neque teste opus est, ubi
eorum testimonia epistolaeque superfunt,
quibus multas atque eximias tibi defert
laudes. Albertus quoque, Doctor Lipsien-
sis, sed aequae, ac ego, ab Henrico Frisio iu-
tori interpellatus, cupidus sane fuit ipsius
mandandi. Stilum exercet, et amoenitate
R 2 non

non parum delectat, cuius laudationis nondum mihi facta est copia, nec dubito, quod Lipsia ad te perferatur, si finem exitumque habitura sit, pro eo, ac spero. Per me licet, diligentiae nostrae existimator sis, et me eorum numero esse sinas, qui te amant pariter, et colunt. Io. Conradus Cnauthus, patria Misnicus, et historiae Saxonicae non languidus cultor, ad vos transibit, atque inde in Angliam traiciet, qui aliquot hebdomadas hic exegit, nec prius abire voluit, quin pignus meae suaeque obseruantiae simul afferret. Eum tibi commendo, cum necessitudines et studii dignitatem, ut reuersus in aula gloriari possit, tua humanitate et doctrina plurimum se profecisse, et varios eruditosque scriptores, quos percontatur, cognouisse. Ita Deus te seruet, et nobilissimam familiam fortunet. Vitemburgae apud Sax, X. Cal. Iun.. A. clō 15CXXCIII

CLVII.

EDOARDO BERNHARDI,

Profess. Oxoniensi.

SEmel iterumque amicos in Angliam profectos monui, irent Oxonium, industriamque tuam in curando Iosepho accenderent, nec minus studium, obseruantiamque meam tibi confirmarent. Crede, mihi multum debituros tibi esse Germanos, si facias

cias, vt maturetur. Exspectat abs te saeculum luculentam sane hanc operam, et pollicetur magnum antiquitati ornamentum, nec dubitat, quin de communi eruditione et vniuersa litteratorum societate bene merearis. Parcas tamen valetudini, ne corpus, in quo residet diuinus ille animus, laborum taediis morbisque affligatur. Vtinam vero tam felici esse mihi liceret, vt vel te coram, vel expressam ingenii tui imaginem, videre possem. Sed vacationem a Principe non ausim petere, ne clementia eius abuti videar, multo minus coniectura assequor, quando operis tui finis, quem votis poscimus, sit futurus. Fellus Cyprianum emisit, aeuumque hoc sibi deuinxit et accuratissima pariter, castigatissimaque, editione se commendauit, cuius Lactantium, nisi fallor, etiam videbit nostra aetas, gratiasque auctori persoluet. Ego iam nihil fere habeo, praeter exemplum panegyrici, quem Illustrissimo *Baroni* Frisio iussu publico dixi, cuius lator Ioannes Conradus Cnauthius, patria Misnicus, hanc a te gratiam, me intercessore, inibit, vt et eruditos tuos sermones audiat, et exquisitos libros videat ac percontetur. Fauent conatui iuuenis plerique et egregii aulae Saxonicae Proceres, qui cupiunt, vt in patria, et in nostrati antiquitate, collectis hinc inde subsidiis vi-

res aliquando experiatur. Ita vero Deus res consiliaque tua fortunet, et te nobis reique publicae eruditorum seruet. Vitemb. Sax. VI. Cal. Iuniis A. clō IoCXXCIII.

CLVIII.

IACOBO GRONOVIO.

Polyhistori Eximio.

ETIā nondum inter nos ea est notitia, quae ad contrahendam amicitiam valet, tamen audaciae, aut potius meo in te studio, concedēs, vt litterae breues, et ab amico, ad vos transeunte, prope inuito mihi expressae, ad te perferantur. Nam et amo te, iuxtaque aestimo, ob doctrinam et opes ingenii non vulgares, et vereor, ne, si intempestiue scribam, rationes tuas, in litterarum dignitate positas, conturbem. Cepi tamen, aut quodammodo collegi animum, a Ioanne Conrado Cnauthio submonitus, qui, me sponfore, obseruantiae abs te hanc mittere vult gratiam, vt sermonem sententiamque tuam de vno atque altero historiae argumento audiat, atque vel ex eo insignem laudis materiam quaerat. Facies, opinor, iuueni, mihi, et quibusdam aulae Proceribus charo amatoque, hanc tui conueniendi potestatem, et humanitate incitabis diligentiam eius singularem. Nolui autem vacuum venire in tuum conspectum, sed arbituro

uero panegyrici, Illustrissimo, Frisio dicti, exemplum tradidi, quod cum dissertatione, me habita, reddet, et, quo in te sim animo, commemorabit. Monimenta ingenii tui et reconditae Graecorum litterae, et tot gloriae tuae pignora, in meis et eruditorum manibus versantur, et paternam abs te famam non modo aequari, sed etiam superari, plus satis confirmant. Quaeso te, si non grauaris rescribere, studiumque hac benevolentia accendere, Cnauthium diligas, qui ne hac dulcedine permulceat, et saltem lineolas aliquot, si litteras exspectare non auiam, velut in Saxoniam comites, ferat. Ita te Deus Bataviae, litteris, aevo nostro, seruet, et fospitem florentemque praestet. Vitemb. Sax. Cal. Iun. A. clō lōCXXCIII.

CLIX.

ISAACO VOSSIO,

*Praefuli Vindsoriensi, et Polyhistori
Celeberrimo.*

Superiori anno obseruantiam tibi meam professus sum, de qua nihil detractum esse volo, neque dubito, quin me et vix mediocria studia veteri nec immutata benevolentia complectaris. Etenim doctrinae regnum tenes, et apte prudenterque moderaris, saeculumque ornas et de omni sapientia egregie mereris. Multa de Nilo re-

R 4

con-

condita quidem vni tibi debemus, et iudicium industriamque omnibus numeris perfectam certatim ac merito admiramur. Mulset vulgus, et more suo inuideat, ringatur et saeuat, non mouebit tamen, vt non optimis nobis tecum conueniat, cuius merita in omni genere maxima sunt, passimque doctissimorum sermonibus et litteris celebrantur. Ego sane, pro meo in te incredibili studio, nihil committam, nihil fieri patiar, quod famae tuae fraudi sit, atque auctoritati tuae non respondeat. In quam sententiam panegyricus, Illustrissimo Henrico Frisio dictus, tibi se commendat, et a tuo patrisque tui doctissimi nomine laudem doctrinae mutuatur, vt Saxonia intelligat, quo loco numeroque is haberi debeat, quem Vossiorum par amauit. Ingenue fateor, Henricum, dum viueret, saepe de te, et honorifice, vt par erat, ac suauiter, vt sine exemplo solebat, locutum fuisse. Nec animo excidet, et me auctore, neque, vt opinor, te repugnante, in Saxonis aulam perlatum, omnis profecto cultus humanitatisque plenum verbum, cum mihi, Vindfori um profecto, diceres, magnum patriae meae virum esse mortuum, qui sermo ad Henricum spectabat, et monumentis Saxonum mandabitur, et in animis hominum vigeat. Plura tibi de nostris, et statu aulae, e

ap

apparatu belli, et de studiorum rationibus doctrinisque nostris, narrabit Ioannes Conradus Cnauthius, iuuenis modestus, et patria Misnicus, quem plerique aulae nostrae Proceres tuendum susceperunt. Gestit venire in tuum conspectum, et sermonem doctrinamque vel semel audire, ut vel vna hac re deinceps gloriari queat. Is, quanto potest, studio conquirat scriptores mediæ ævi, et trahitur voluptate historiae gentis Misnensium, et Saxonum ac modeste reuerenterque has partes agit. Alioquin fines nostri cum magno bellorum periculo coniuncti sunt, Luneburgici Germanos animos, et Germanam fidem iuxta, atque herus meus, Saxo, tuentur. Caesar in foedere Polonorum, et connubio Boioariae reguli, magnum labentis potentiae praesidium ponit. Fulmen belli, Sobieskium, Turcae formidant, et cladis, apud Chocimum acceptae, non sine perturbatione recordantur. Argentorati iactura totius Germaniae odium conflavit Gallorum Regi, et plerosque, nihil aufuros, excitauit ad arma, foedusque pangendum. Libera gens, et iugi non patiens, vix domesticos Reges fert, multo minus, externo arbitrio se regi, patietur. Ut in conuentu Francofurtensi ad Moenum res acta fuerit, te non fugiet: admissus mea opinione error est, quod

Galli putarent, intercepto Argentorato fractos perculsosque Germanos statim ad nutum Galliae se inclinatu-
ros, et iure in Argentoratum cessuros. Sed aliud euentus docuit, et obfirmatos Principum animos satis superque ostendit. Habet versatque saxum diu Austria, et lenta consilia instruit, vt fortius quasi in neruum erumpant. Plura non audeo, neque opus est, cum tibi in luce aulae versanti nihil possit esse obscurum. Mirantur tamen Principes nostri, quid sit, quod Augustissimus Carolus vester, interposita auctoritate, tot tantisque funestis Europae diffidiis causam non praecidat, et aequabilem Regum potentiam reddat, quasque pondere exacto libret. Indulge libertati, vir summe, et in patriam amor. De cetero non odi Gallos, et elegantiam ingeniorum aestimo, sed Petavios Valesiosque desidero, *Abbati* autem doctissimo, Emerico Bigotio, plurimum tribuo, et inter Gallos in eruditione Graeca principatum. Nostrates in recensendis libris operam ponunt, sed ex praefationibus et summariis pleraque elogia decerpunt, cetera non attingunt, et mediocriter doctis prodesse volunt. De Simonis historia critica, et aliis, saepe non dextre iudicant, neminem tamen offendere cupiunt, atque in conatu acquiescunt, ignaros autem plerosque et inertes ad librorum notitiam exemplo suo incitant, et libros argu-

umenti; grauis a proletariis interdum non
 reparant, neque delectum habent, sed omni-
 no de Saxonia et Germania, litibus Theo-
 logorum alioquin obnoxiiis, forique studio
 nimium deditis, et nunc in arma ruentibus,
 bene merentur. Multa tacitus praetereo,
 quae tu vel coniectura assequeris, vel, me
 non monente, perspecta habes. Ita te Deus
 feruet et vires firmet, et consilia fortunet.
 Vitemb. Sax. Cal. Iun. A. clō lō CXXCIII.

CLX.

N. PRAGESTO,

Societ. Regiae Angl. Socio.

TRaiecit, meo consilio, in Angliam Io-
 annes Conradus Cnauthius, Misnicus,
 qui tuam sibi spondet amicitiam, et sperat,
 aditum patere ad doctissimos quosque Lon-
 dini Viros. Simul affert tibi panegyricum,
 quem Illustrissimo Henrico Frisio dixi.
 Quaeso, eum beneuole accipias, et honori
 meo faueas, et librum Seldeni, et, si quid ali-
 ud in promptu habes, non grauato mihi
 transmittas, et, constituta pretii ratione,
 Cnauthio tradas. Vicissim, quam possum,
 tibi nauabo operam nullumque tua causa
 officium negligam, sed immo totum me tuae
 et Anglorum laudi dabo, neque in te aman-
 do, neque in his colendis, vlli hominum, sal-
 tem eruditorum et merita aestimantium,
 con-

concedam. Vale, et partes membraque
cietatis nomine meo reuerenter et proli-
saluta. Vitemb. Saxon. III. Cal. Iun. A. cl.
CXXCIII.

CLXI.

THEODORO HAAKIO,

Societ. Reg. Angl. Socio.

Industria tua, in excipiendis atque orna-
dis exteris, passim nota celebrataque est,
que spem mihi non ambiguum facit, et ali-
crebro inuitat, meque iam admonet, vt loa-
nem Conradum Cnauthium maximope-
tibi commendem. Iuueuis est recti animi
et proceribus plerisque aulae carus, et, ut
fallor, Principis Saxonis bibliothecae in-
ponendus. Schedulas illas, fac, vt accipi-
quae ad linguae Graecae, velut per color-
am ex Anglia transmissae, dignitatem spe-
ctabant, et liberaliter abs te, cum Londini
essem, communicabantur. Multum mihi
in eius antiquitatis parte situm est, et lau-
nationis ducitur, et in tempore ac loco a me
commemorabitur, si, altera vice rogatus
tandem ipse copiam facias, et me tibi
maxime etiam obstringas. De meo in
animo, de studio et obseruantia in eruditiss-
mos Anglos, Pragestus, Ludolphus iunior
ciues Academiae, et litterati omnes, quib-
buscum mihi consuetudo est, affirmabunt.

ac testabuntur. Vnum id, atque inter vota mea potissimum est, vt omnibus fortunae beneficiis, et doctrinae ornamentis quoque deinceps in Anglia, fortunatorum sane insula, abundetis, et artes machinasque Pontificiorum satellitum, fide et officiis inter nos coniuncti, superetis. Boylaci mors non Angliae modo, sed etiam Saxoniae, immo litterato orbi, luctuosa fuit. Bechererus, vt audio, decessit tempestiue, et vel sic vt-cunque famae suae consuluit, qui multos Germaniae Principes spe delusit, alios promissis inanibus exhaustit, solos autem, opinor, Anglos decipere non potuit, et virtutes malis artibus sane mixtas habuit, et per saepe ex fulgore fenum dedit. Sed mortuo quietem, ne manes irritentur. Ad extremum, tibi laeta, prosperaque omnia esse, cupio, vires praecipue integras, valetudinemque firmam precor. Crounium, Galeum, Detl. Cluuerum, Cl. viros, reuerenter saluta, quorum saluti plurimum libo, et praedico humanitatem. Hookius, Celeberrimus Mathematicus, semper, vtinam, floreat, ac de saeculo bene mereatur. Praestantissimus Lipsiae medicus Etmullerus, linguae vestrae, et librorum apud vos editorum, insigniter peritus, decessit, quem viri docti multo dolore prosequuntur. Heidelbergae nihil dum accepi. In te solo posita est ratio con-

se.

nuper aduersi aliquid allatum est, diligenter cura. VI. Eid. Iun. A. clō IoCXXCIII.

CLXIII.

AMICO CVIDAM.

ALios rumor, alios odium, in eam mentem impulit, vt Diuo Iustiniano obſtarent, et, licentia ſaeculi; temporum iniuria, nimis ſane multum ſibi iudulgeret. Facundus, *Episcopus* Hermianenſis; quem Sirmondus edidit, in pietate Imperatoris nihil deſiderat, et doctrinae ac definitionibus Concilii Chalcedonenſis per omnia capita applauſiſſe, grauis auctor, et incerta cetii interpretatione melior eſt, neque conſtat, qui Patres VI. Synodi Imp. aequales falſi accuſare audet. Fuit Nicetius apud Treuiros conſtitutus, et ab iis ſeducus, et tria capitula propugnarunt, pro animo Iuſtinianum iniquo, cuius multa indidit profecto nimis luculenta extant. Verum inepta, et contra illius ſaeculi ſtilum, prodidit riuulos impuros, etſi de ſententia Nicetii non dubito, fuiſſe a noſtrate aliena. Chronici Alexandrini ſequioris, et ex multis laciniis a Graeculo contexti, nulla fiducia eſt, cum non poſſit te fugere, quanta ſit Synodici et publici teſtimonii auctoritas, quae vel ſola in lucem honoremque vindicat Iuſtinianum. De Maruania haud falleretur, quod

quod post aetatem mediam a sordidis circumcellionibus, in re per sacros institores exercita, adhiberi coepit, atque eam ob causam in glossariis omitti solet. Plura non addo, et de Meisneri, in collegium adscriptorum cooptati, benigniore fortuna te per occasionem commoneo, tibi proxima spes iterum data confirmataque est. Heroldus prouinciam Rectoris Reualiensis capessit, nec honorem deinceps prensat. Fuit sententiarum diuortium, et, me tandem annitente, negotium est confectum. Tu, quaeso, nihil secius spera, et summe reuerendum Patrem, quo decet cultu, saluta, quem e discrimine morbi ereptum, gratulor, et diu florere, et ad nos etiam venire, opto. d. XIV. Cal. Quint., A. clō bCXXCIII.

CLXIV.

IOANNI FRIDERICO HEKELIO.

Scholae Reichenbacensis Rector.

MUltum apud me valet amicitia tua, et recordatio consuetudinis tuae mihi longe iucundissima est, nec abnuo literarum commercium, si tuae rationes id ferant, occasionesque non desint. Nuptiis tuis tacite precatus sum quaeuis prospera, cum per consulatus Academici occupationes non liceret aliquid extundere, quod te

S

di-

dignum esset. Nam, carmen expoliri
binde oportet, et castigari, quod tuae
expectationique satis facere possit.
summo viro, Antonio Magliabechio
gratulor, eum mea saltem aliquo in loco
bere. Non vidi delicias illas bellas, quod
rum iam aliquis gustus est, te auctore.
bibliothecae volantis, scitissimi castigatissi-
que operis, pars quarta ad me peruenit.
liquas desidero, et obnixè peto, ut earum
deinceps, vel te conciliatore, exemplum
me perferatur. Dissertationem funebrem
quam publico nomine scripsi, ad te curam
Vinterus, Prorektor oppidanæ scholæ
nos, et mei amans. Ita vero bene remaneas
et diu floreas. τὸν πάντῃ Μαγλιαβέχου
ἀσπάζησθαι. Idib. Quintil. A. clō lōCXXC

CLXV.

SENATUI LANDESBURGENSEI
MARCHIAE.

Dabit mihi veniam, et commendam
nem Stephani Valteri, docti et mo-
dè iuuenis, æquo animo feretis, cuius in-
teritium semper complexus sum, nec dubi-
avi, quin virtute sua emergeret, meritum
gratiam a patronis iniret. Quod com-
mune ei accidit, quum beneficio vestro
cum in schola vestrati consecutus est, ut
inceps habeat, in quo et vires experiri
doct

doctrinam testari, possit. Sanctitate animi, industria, officiisque honestis, cum optimo quoque certauit, tempusque care habuit, ac bene vtiliterque collocauit. Nunc, alituro vigiliarum fructus, tota spes in vobis posita est, vt quem ei aperuistis aditum, deinceps ne intercludatis, clientemque hunc vestrum omni beneuolentiae genere, tuendum suscipiatis. Saepe quidem, dum laudamus, falli possumus, sed de Valtero promittito sponsorque sumeum et muneri et fidei satisfacturum. Non difficilis, non rixosus est, sed quod plerique negligunt, eruditionem elegantia vitae, et moribus praecipue pulchris, cohonestauit. Recte enim existimat, litteras humaniores disciplinasque liberales expolire simul et mitigare animum, et firmum tranquillumque praestare. Longe aliter, quam vulgus, statuit, et, errore deceptum, credit, sufficere studiis, si tantum in acumine exercendo, et inutilibus contro- uersis defigantur. Diuersa et melior mens est Valtero, quem similitudine morum, et societate studiorum, et, quod caput est, laudabili pietatis aemulatione, coniunctum sibi habuit reuerendus Bandecouius vester, cuius vitae virtutumque recordatio omnibus iucunda est, laudesque in animis nostris vigent. Mihi vero, Patres Amplissimi, causam optimi iuuenis agenti, id date, vt

stro patrociniō defendatur et floreat, incitatulque hac beneuolentia, tanto alacrius de spe vrbis vestræ, de flore familiarum, mereatur. Deus tandem æternus omnia vestra consilia, sub auspiciis et tutela magni Brandenburgensiū Principis *Electoris*, benigne prouehat atque moderetur. Non. Sex. til. A. clō 1699 CXXCIII.

CLXVI.

ANTONIO MAGLIABECHIO.

Magni Etruriæ Ducis Consiliario et Praefecto.

NON possum satis aestimare eximiam in me beneuolentiam, et singularem praecliter liberalitatem tuam, cuius ego saepe fructus capio, et quamuis magno locorum interuallo disiectus, effigiem ingenii atque iudicii clarissimi perspicio, laetorque, te rebus et animi et fortunæ donis abundare quibus tota iam Italia illustratur. Nec minus tuum est beneficium, quod doctissimus Cinellus, cuius amicitia mihi magni est, doctrina a vulgo remotissima, aliquod laudis testimonium mihi tribuere voluerit summamque adeo humanitatem, quam verba meae non capiunt, testatam fecerit. Gratulor mihi, vobis auctoribus eo me loco esse, quo docti sunt, nec tamen id mihi summo, ut, aequare iam me posse vestra exipere

expectationem, putem. Sed hoc saltem existimabo, vestro tam accurato sententio-
loque scribendi genere me excitari, vt ali-
quid spe vestra dignum moliar, totumque
me ita fingam, vt ad aequissimam gentis ve-
strae voluntatem studia mea conformentur.
Iam diu ante me Ioannes Caselius, Socra-
tici vir iudicii, et de vicina Iulia litterisque
praeclare meritis, idem Victorio et Sigonio,
Clarissimis Viris, debere se, fassus est, quod
vobis omnino debeo, qui, tot tantisque mo-
nimentis, ex caligine Germanica in lucem
italici coeli me producere voluistis. Non
equidem hanc facultatem consecutus sum,
quam de me expectatis, efficiam tamen, vt,
homini non degeneri, nec ingrato, officii
et honoremque vos exhibuisse, sentiat.
Praeconia vestra exquisita, neruosa, non
longe petita, eliminata, et prorsus Socratico
sale perfusa sunt, quod vel vnum Mabillo-
nii vestri, et vero iudicio incomparabile
opus, apertissime confirmat. Multi nostra-
rum redundant in superuacuis, et non ne-
cessaria afferunt, et, vagantes per abrupta,
lectionis aliquid, iudicii nihil, ostendunt.
Vos paucis multa et solida, reconditaque
omnia, complectimini, et non alienam, sed
viam, cuiusque ingenii speciem redditis, id-
que pari industria et dexteritate praestatis.
Profecto statim frangitis corticem, nucle-

S 3

um.

umque expromitis , si quis in eo delitescat
et vno missu omnes opes copiasque exhibe-
betis, inutilemque et fastidii plenum apparatum
scite prudenterque vitatis. Verum dicam,
non verbis sed monumentis cuncta ponderatis,
et, in quibus summa rerum posita est, statu-
itis ac pronuntiatis. Nihil cunctis auribus
vestris, et sine studio, quid sentiam, aperio,
iamque vobis panegyricum, illusterrimo Henrico
Frisio, et gentis et societatis vestrae, dum vi-
ueret, amantissime dictum, inscribo, petoque,
non tam me quam togati herois, et, si addere licet
principis *El. Sax.* causa, cui a seruitio et con-
silio fuit, aestimandum et recognoscendum
libenter suscipiatis. Ego pro gente, pro patriae
ornamentis vestris, Deo immortalis supplico,
ut aeterna sint, diuque florent, ne metu
minisque barbarorum, qui Austriae limitem
ruperunt, unquam percellantur, rabiesque
et furor, placata Dei ira, desinam tandemque
compescantur. Ita te Statum rerum cum
illustri Societate hominum longe eruditissimorum,
seruet, atque a saeculi iniuriis defendat.
Cal. Septembr. A. c. 16CXXCIII.

CLXVII.

PHILIPPO IACOBO SPENERO.

Doct. Theolog.

Proximis tuis citius respondere volui ,
sed finitimus Austriae limes metu nos
omnes perculit, quod barbari, in eum effu-
si, igni ferroque saeuierunt, sedem Augu-
stam occupaturi, nisi Dux Lothariensis, pau-
cis ante horis, praesidium viribus validum
vrbi immisisset. Res, proditione Serinii ten-
tata, Deo prohibente non successit, nec am-
bigitur, quin Galli consilia fouerint, quo-
rum consilia in eo posita sunt, vt per exiti-
um Austriae ad Germaniae dominatum
grassentur. Conducti sunt Turcae et in-
uitati, pensionibusque et pecuniis sollicitati,
vt vim faciant, Caesaremque distrahant,
Gallo interim paces legis dicturo, si nemo
resistere possit, turbatis Germaniae rebus.
Adhuc Regem pungit, neque id dissimulat,
quod Caesar Belgico bello occupatum se
distinuisset, vnde suis consiliis remorae,
difficultates, et alia ex aliis impedimenta,
obiiciantur. Periisset, fateor, cum Belgio
non Germaniae modo, sed Europae Chri-
stianae, libertas. Nunc, rebus ibi instaura-
tis, Hispaniae res vtcunque sustentantur,
et Austria sensim se colligit, ac Vienna se
strenue defendit. Effeminatus Rex est Ma-
home.

hometes IV. qui sola multitudine non vincet, nec metu minisque robur nostrum franget. Sexaginta millia Turcarum in acie stare possunt, ceteri imbelles, turba potius, quam exercitus, sunt. Scythae ad populandum apti, non ad pugnandum. Praetorianorum flos, in obsidione consumptus, admonet, ut de secunda proelii fortuna bene speremus. Ex his aduersis rebus felix patriae initium auguror, si Turcae, clade accepta, pacem fecerint. Bella diuturna sane cum Europaeis non gerunt, nec gerere aequis viribus possunt. Interim robur Brandenburgici integrum est, Luneburgici cum Dano reconciliati, Saxo cum instructo et exercitato milite reuersurus, Boioariae Princeps a Gallo alienior, et libertatis amans. Videt Ludovicus, causae diffidit, pacem iniquis conditionibus, aut *armistitium* paci non dispar, extorquet, et artes Turcicas egregie exercet. In parte *regalium* Pontifici Innocentio XI. crucem figit, et, quod ius Imperatores per foecordiam discordiamque amiserunt, tuetur ac retinet, deinceps fulmina Romae aspernaturus. Nostra, quae ad Academiam spectant, incerta, iamque in D. Bebelium rursus aliqui nostratium eriguntur. Quid futurum sit, nescimus, et animo suspensi sollicitique eventum expectamus. Ita vale cum

cum nobilissima familia tua, et me, vt soles, beneuolentia complectere. Vitembergae Saxonum. Cal. Sept. A. R. G. cl. b. CXXCIII.

CLXVIII.

THEOPH. SPIZELIO,

Theol. et Philol. Augustano.

Peto quantis possum precibus, panegyricum Illustrissimo Frisio dictum, Magliabechio transmittas, operamque et officium pro aequissimo in me animo probes. Faciam, vt prima quauis occasione cum studia, tum obseruantia mea tibi constare possit. Deo immortalis demum supplicabo, vt te coetui fidelium, et reipublicae litterariae quam diutissime feruet Vitembergae Saxonum Cal. Sept. A. cl. b. CXXCIII.

CLXIX.

IOANNI GEORGIO ORTHIO.

Patricio Francof. ad Moenum.

Proxime omnes consternati sumus, cum barbari ad oras usque nostras grassarentur. Nunc recipimus sensim animos, & de Viennae defensione bene speramus. Saxo cum exercitu ad Caesarem perrexit, Brandenburgicus moram trahit, iamque id agit, vt Luneburgici cum Dano in gratiam rede-

deant, quod Germaniae rationibus condu-
cit, et futurum omnes sperant. Funesta
Gallorum consilia sensim perlucet et in
fumos abeunt, ac vento meliore dissipan-
tur. Danus, in perniciem armatus, con-
quiescit, Suedi metu et periculo liberan-
tur, Vngari, a Gallo impulsī, aestuant, Te-
kelius ultione ardet, pecuniis promissis-
que incitatus. Turcae furorem effun-
dunt, auctore *Christianissimo*, ad perden-
dam Austriam inflammati: sed, Vienna ser-
uata, omnes Caesaris res tuto loco erunt.
Damna, direptiones, incendia, caedes, ca-
ptiuitasque et seruitus tot innocentium ho-
minum aequo placitoque animo ferenda
sunt, quorum poenam expetet in barba-
ros ultor Deus. Quid cum Patre tuo aga-
tur, qui litis tam diuturnae exitus spere-
tur, quibus adiutoribus eam moueat, vr-
geat, impellat, scire cupio vehementer.
Librarii nostri praeter meam expectatio-
nem abierunt, vt nihil temporis fuerit ad
panegyricum transmittendum. Fratris ex-
imia fortunataque conditio mihi perpla-
cet, et honorem ipsi amplissimum spondet.
Tu, quaeso, effice, vt omnia ex te intelli-
gam, neque prius belle habere possum,
quam accurate de his singulis perscribas.
Non. Sept. A. clō lōCXXCIII.

CLXX.

CLXX.

SACERDOTI CVIDAM.

Magni facio propensam in me voluntatem tuam, quam aperte satis perspexi, quod in causa Dieterichiana nullum mei iuuandi locum praetermiseris, atque, vel hoc argumento, rursus ad obseruantiam gratumque officium me excitaris. Syngrapham bona fide misi, vt cognosceres, me nihil petere, nisi quod mihi debetur. Artēs malas, consilium fallendi, auaritiā, procul habeo, tantum repeto, quod omni iure ad me spectat. Non dubito, quin, tua et illustris Senatus auctoritate, homo diu tergiuersans in ordinem redigatur. Aegre quidem adducor, vt duos nummos vnciales de summa remittam, nisi, te soluendi reliquos sponfore, id fiat. Filius tuus breui iterum specimen dabit, cuius in antiquitate et temporum exemplis studium cum laude coniunctum est, nec minus ingenio industria respondet. Spero, dignum fore, qui doceat historiam, si deinceps sic eo conferat operam, vt hucusque solet. Quare optimorum ciuium loco eum habeo, et, te, opinor, non repugnante, hortor, vt in hoc tam egregio proposito persistat. De reliquo temporum conditio melior est, postquam barbari, ab
Au-

Augusta Vrbe reiecti, inclinantis sane Imperii indicium prae buerunt. Ego non diffiteor, Polonis Germanisque, Saxonibus pariter, et Francis vestratibus, victoriae tam insignis fructum ferri acceptum. Metu solutus, de foedere Polonico, quod innocentius XI. conciliauerat, bene speraui, quod feliciter euenit, cum vsu et arte bel-landi contra Turcas vnus ille Ioannes Sobieskius omnes Europae Reges antecedit. Barbari incaute et confuse belli obsidionisque munia obierunt. Saxo noster Mauritium imitatus, non minori animo, quam cura, per aditus Calenbergicos, ab hoste neglectos, contendit, faustumque pugnandi initium fecit. Quae expeditio Gallum, ex occasione consilia captantem, confudit ac perturbauit, vt magis comiter agat cum Germanis, quibus iam leges pacis cum iactura libertatis daturus videbatur. Is auctor et impulsor scelerati belli non vane creditur, poenam ambitionis tandem pari exitu pendat, qui societate consilii Turcas sibi coniunxit. Sed respiciat Deus Vngariam, qua sacra emendata amplectitur, quae libertas mea quidem opinione conuelleretur. In Silesia nostrates affliguntur, non cessantibus sacrificiis, vbi ecclesiae propagandae occasio se ostendit. V. Non. Oct. A. clb loCXXCIII.

CLXXI.

CLXXI.

ALBERTO FRIDERICO SYBVRGIO.

IG. et Consuli Magdeburgensi.

Litteras tuas , superioris recordatione
amicitiae iucundissimas , sed non sub-
scriptas , indicio sigilli facile agnoui et
recte accepi. Commendatus ille iuuenis
nondum me adiit , cuius gratia nullum,
quod a me quidem expectari potest, offici-
um recusabo. Neque animo excidit,
quod in causa aeris alieni , a Hausherio
contracti, auctoritatem, pro eo, ac par erat,
interposuisti. Vellem, id porro meis pre-
cibus dares, vt consilio iussuque tuo ad per-
soluendum, quod eo nomine reliquum est,
moueatur. Ego vicissim honori et utilita-
ti tuae seruiam, et, pro veteri amicitia ac
dignitate tua, partes officii tuebor. Tan-
tum abs te peto, vt memoriae tuae moni-
mentum Rixneri librum , de *torneamentis*
inscriptum , bibliothecae meae inferas, id-
que audaciae humanitate tua fretae conce-
das. Opus iuridicum, vel quod tibi placet
cunque aliud redditurum me polliceor, at-
que huius promissi fide epistolam et ani-
mum honori tuo addictissimum obsigno
confirmoque. Id. Oct. A. clō lōCXXCIII.
CLXXII.

CLXXII

BENEDICTO KRESSIO,

Quaesturae Misenensis EL. Praefecto.

SEro quidem, at sine dolo, apocham manu sigilloque meo firmatam, summa cum grati animi significatione tibi mitto, petoque, vt moram voluntati in me propensissimae condones. Simul atque enim ex filio tuo, morato et bono iuvene, intellexi, nobilissimum Iauchium, capessendi summi honoris causa, ad nos venire constituisse, rem eo vsque differendam putaui, vt iste simul interpretres meae erga te obseruantiae, et non vacuus aliquot pagellarum lator rediret. Munus, fateor, tuae expectationi impar, sed, quod, in aere tuo me esse, testetur. Filius tuus recta consilia sequitur, et studia sapientiae doctrinarumque nauiter excolit, et vitam moresque ad praecepta pariter, et honesta exempla, conformat. Alumnus idem Ziegleri, qui meus auditor sedulus, elegantiam litterarum, et artes humanitatis, ac munimenta in omni genere eximia, versat, luxum, aleam, ignauiam, vitat. Quare de eo bene spero, et tibi patriaeque de idoneo filio gratulor, quem praestantissimus ingeniorum existimator, hospes meus, diligit, commendatumque habet. Tantum oro, vene-

venerorque Deum, vt iuxta cum tali et tam rectae indolis gnato, diu superfis, et saluus incolumisque florentem eius olim fortunam, etiam Metello felicior, intuearis. VII. Cal. Nou. A. clb l^cCXXCIII.

CLXXIII.

HENRICO IVNIORI L. B. A. FRISEN.

GRatulari, an gratias agere, Illustrissimo Nomini Tuo debeam, incertus sum, sed, dum me colligo, vtrumque fieri, par est, etsi forte ferius ago has partes, et, vel reditus proximi tui causa, scio, esse mihi gratulandum. Non silebit posteritas, et patria, vehementer gaudebit illa tua fortitudine, quam Saxoni, Caesareae expeditionis socio, vltro ac praesenti animo in castris aduersus barbaros, atque in primo periculi aditu, solo gloriae auctoramento, et, quod rei caput est, voluntarius miles, demonstraſti. Vulgus quidem togam a belli artibus seiungit, neque capit fastigium, in quod virtute tua prouectus es, temporumque praesentium fortunam statumque reputas, et, bellum paci anteponendum esse, censes. Fata Graeciae imitabitur Germania, et decus libertatemque, armis partam, cum tristi seruitute tandem commutabit, si, vt Graeciae Principes, arma negligat, et languore fatali, sola pacis
non

non firmæ et iniquæ spe, in exitum incauta ruat. Quam patientiam maiores tu ignaviam interpretati sunt, atque, ex rerum temporumque occasione, pacis bellique studia simul reip. probarunt. Per eorum vestigia incedis, et comitem Princip manu consilioque exhibes, quod nunquam magis, ac nuper in tam dubio angustique armorum periculo, perspectum est, cum, fide in Saxonem, et amore in Caesarem, versus Danubium tenderes, atque ad libertatem Christiani orbis tuendam, omnia consilia referres. Quod inceptum, gloriæ immortalis plenum, fortunatus pariter tanti laboris exitus consecutus est, cuius fama vigebit in animis hominum, donec Austriae nomen durabit. Nec vero mihi non perfungendum est munere obsequentis et grati clientis, quem redux magno et inusitato beneficio afficisti, ac sane præter meritum ornasti, pudoremque simul, et metum incussisti, quod mea fors non fert, ut gratiæ reddendæ locum mihi promittere aliquando auserim. Quare votis precibusque annitar, ut secundæ valetudine et prospero rerum successu gloriam nominis gentisque augeas, et, Diui illius Patris in hereditate laudis successor, solidam ac æternam famam in altissimo reipublicæ gradu serues, et illibatam,

tam, nihil obnitante inuidia, in posteros,
felicitate admirabili, semper propages. Cal.
Dec. A. cl^o l^o CXXCIII.

CLXXIV.

IOANNI VVALTERO,

Senatui Lüneburgensi a secretis.

Magno metu liberati sumus, postquam
barbari in fugam acti, caputque re-
rum in Danubii limite, magno cum orbis
Christiani gaudio, nuper est defensum.
erigit denuo se gentis nostrae virtus, et
successu prospero magis excitatur, quum
principes, non sedendo, sed pugnando,
Graeciae auerti posse intelligunt, et
se ad resistendum comparant, ac liberta-
tem tuentur. Saxo noster castra sua cum
Caesaris coniunxit, atque inter primos or-
dines dimicauit, specimenque dedit auitae
virtutis. Nec minus Guelfi vestrates pa-
triae claustra firmarunt, bellumque ciuile,
iam gliscens, velut in initiis suis restinxe-
runt, Gallorumque foeda et pernicio-
sa consilia, immortalis cum prudentiae forti-
tudinisque laude, dissiparunt. Non tacebit
posteritas, nec mirari desinet hanc animi
praesentiam, quam in tot tamque multis et
difficilimis patriae rebus, identidem et vl-
tro demonstrarunt. Quare, vt fieri par est,
exoptamus, vt benignum Numen porro
T haec

haec consilia fortunet, gloriamque vic-
 cis et Martiae domus asserat, ac maioris
 in dies praesidiis firmet. Quod ad meas rat-
 nes priuatim attinet, nihil perinde cup-
 quam ut tibi studia officiaque honestissimè
 semper probare possim. Propinquum tu-
 um tuo deinceps patrocínio traditum co-
 mendatumque volo, qui iurisprudentiae
 consecrauit. Ego pro virili illum iuvo,
 Iuliae verstrae eum destino, speroque, for-
 ut, si aliquando ad te veniat, auctoritate
 efficias, quo vitae moribusque cuiusdam
 uenis nobilis praeficiatur. Nam, con-
 studii Academici rationibus, iter in Ga-
 am facere, hoc tali muneris auctoramen-
 constituit, si quidem occasio apud vo-
 daret. Nostri homines plerumque lubri-
 aetatis a via aberrant, et illecebras potius
 externas, quam virtutem sectantur. Tu
 vero te bene agere volo, optoque, ut Iu-
 ne propitia, nouam nuptam felici fortuna
 toque foedere tibi adiungas. Ita, inquit,
 bene agere te cupio et belle habere. No-
 Decembr. A. clō l̄CXXCIII.

CLXXV.

IOANNI CNAVTHIO,

Rerum Sacr. Dippolidisvald. Praefecto.

SAepe, nec sine gaudio, consuetudi-
 tuae recordor, et iudicio tuo permultum
 tibi

tribuo, quod in vario doctrinae genere explicatum reddidisti. Nam doctrinae commentum prudentia est, quam multi negligunt, et affectibus potius, quam utilitati publicae, seruiunt, ac intempestiuis contentionibus forte etiam gloriam quaerunt. Morbus hic eruditorum est, qui late serpit, et multorum animos incescit, ut omnem in laudem ponant, si strenue possint rixari. longe melius de studiorum dignitate existimat Samuel tuus, et intra se ducit hunc liberalem morem. Scriptores veteres leuiter diligenter, et scite imitatur, iamque eo peruenit, ut stilum effingat ad optimam didactici formam. Aditus illi ad me semper patet, et tempus bene collocat, ac re atque exemplo constantem se praebet. Rationes eligendi selectiores illi et fratri meo tradam, si dies erunt longiores. Iam enim perpetuo tempore inter nos colloquimur, et proficimus, mutuoque excitamus. Ioannis Conradi, egregii atque eruditissimi iuuenis, reditum auide exspecto, et valde opto, laetus incolumisque ex Britonibus Batavicis reuertatur. Munus tuum insigne, et gratitudo mea maius, animo meo nunquam deficiet, et, quantum familiae tuae debeam, immonebit. De cetero belle valeas, et publicae sacrae magna commoda afferas, cuiusque partum in filiis, stirpe sua dignissimis

T 2

simis., semper conserues. Idib. Dec. A.
 bCXXCIII.

CLXXVI.

SACERDOTI CVIDAM.

Filius tuus, omni officio a me cultus, repetit patriam, et, nisi me coniecta fallit, Academiae nuncium remittit. Nolebat quidem cum sodalitate nostra copulari, diutiusque coniungi, sed iussis tuis conueniendi non potuit, et obsequii pietatem vultu testatam fecit. Vnum quidem abs te potestatem vt itineris sibi ad externos faciendi potestatem concedas, quod non dissuadere auri si rationes tuae ferant. Nam haud illiberaliter existimat, se usu et ope peregrinatum doctrinae cumulum facile addituram quam spem fixam locatamque habet. Principis vestri gratia, speratque fore, suae aetatis ratio habeatur, aut digno loco, qui meritis eius congruat, collocetur. Altera vice egregie instructus paratusque hic disputauit. Adfui audiui probaui omnia, quae dixit, et in graui aequitatis argumento expedite decedit, ac contentis habitantibus ex asse, vt antehac, et apte fecit. Itaque virtus ipsi praemia decem quae fortunata esse ipsi cupio, vt senium um honestis eius laboribus in posterum cietur. Stemus erecti et firmi, atque Ec

imminentes conuerfiones Deo modestas mutandasue committamus Sane Principes, dum cauent, ne metuant, efficiunt propterea vt metuantur. Duo Emerici Austriae facilia, consilia de Buda et Belgrado intercipiendo impedita, et effectu ardua, et nisi eneti in barbaros se arment, vix facultas habitura. Hispanus, Gallo impar, extinctionis tuendae cupidus, bello apertius quam pace dubia et probrosa, reliquias Belgii amittere cupit, vt Bataui vel a veterno excitentur, qui superiori temere ingrati erga socios extiterunt. Deus optimus Principem vestrum, patrumque, et tuam sigillatim sub tutela laetitia familiam, tueatur. X. Cal. Ian. A. clo CCCIII.

CLXXVII.

ADAMO CHRISTOPH. IACOBI,

IC. Dresdensi et Consiliario Elect.

Saepe multumque opto, liceat mihi esse tui felici, vt omnes officii numeros abire, votique mei fructum capere queam, saluum te semper florentemque audiam, tuis praecipue consiliis respublica fulciantur. Nam pauci sunt, et vix vnus atque alius nominari potest, qui plus ad communem Saxoniae elegantioris vtilitatem afferre valeat, quique tot annos ita se gerat, vt

T 3

nulla

nulla difficultate a curatione amplissimam
 neris sese abstrahi, patiat. Omnes
 unt et sine assentatione summam laudem
 bi tribuunt, ac hoc etiam mirantur, quod
 nihil te retardare consulentem in publi-
 cum, multo minus negotiis defessum ac-
 care queat. Multorum sane animi fac-
 languescunt, et labore obtunduntur,
 tuus ille diuiniore semper in luce est, et
 rerum varietate vires sumit, magisque se-
 git, atque ex hoc reficitur, unde alii rem-
 lescunt, et franguntur. Quam animi
 vigoremque perpetuum habeas, et aequi-
 similiter firma valetudineque prospere
 quam nulla calamitas inclinet, constantem
 me utaris. Temporum aduersa, quae
 stant, tuo consilio saltem lenientur, minime
 que tangent studiis deditos, qui sub tu-
 tua, quasi umbone quodam, conquiescunt.
 Nemo non praecuidet rerum Germanicarum
 ancipitem fortunam, dum, qui cauere
 ne metuant, ultro efficiunt, ut metuant.
 Omnia lenta, ambigua, et tristibus laeti-
 mentibus varianda, se offerunt, quae
 grauius noceant, permultum in te posita
 est, qui usu rerum, et summa prudentia,
 te alios polles, et amore in litteras non
 concedis. Austria quidem frangendi tur-
 barum dominatus spem facit, Budae
 recuperandae desiderio tenetur, atque,

caſionem hanc ſibi datam eſſe, intelligit, ſi
quidem id molitiones Galliae non prohi-
beant, quae, niſi fatum interceſſerit, impro-
bium et ingens periculum Germaniae con-
ſtabunt. At enim non ſinet Deus perire
patriam, et meliore loco res noſtras con-
ſtituet, ſi Caefari non deſint officia Princi-
pum, bellique artes valeant, quibus aequo
legibus, magna imperia continentur.
Itaque dignam aevo noſtro perſonam ſu-
ſtinet Saxo noſter, et, auctoribus conſilii
optimis, hanc praecipuam regiminis ſui cu-
ram exiſtimat, vt patriam, fortunaſque ciui-
um et imperii dignitatem tueatur. Cuius
ſpecimen fortitudinis ſuperiori anno da-
tum eſt, cum, Caefari ad extrema redacto,
auxilium ferret, ac diu noctuque in pelli-
bus ageret, et inter primas cohortes ſtaret,
acriterque pugnaret. Non capit laudes
haec pagina, et iam toto orbe peruulgatae
ſunt, novumque et aeternum decus princi-
pi, virtute ſua maximo, rependunt. Quem
ſeruet Numen, et res cogitationeſque eius
fortunet, ac, nihil eorum, quae agit et de-
ſtinat, in deterius mutari patiatur. Illud
vero, Patrone Summe, omni cura videas,
vt inter negotia ardua, quibus ſemper diſtri-
ctus es, valetudini tuae parcas, quod magis
tibi, quam reipublicae, quae nunc maxime
tuis conſiliis eget, tribui par eſt, idque ego

cum primis abs te peto, et iure quodam clientis postulo, atque omnia laeta et prospera tibi et familiae tuae longe nobilissima precor. Propri die *Epiphaniorum*, A. C. 16CXXCIII.

CLXXVIII.

NICOLAO L. B. A. GERSDORF.

SAepe consilia et curae tuae longe gratissimae animo meo obuersantur, quibus propitium intersit Numen, et ancipitem temporum euentus, te omnium deliberationum principe, coelesti et benigna providentia moderetur. Totus enim prope orbis ad bellum spectat, motusque Gallorum denuo Belgium perturbat, et vix tuenda libertati Germania sufficit, Caesare bellum Turcici cogitatione distracto, et rebus tantum non ubique adflictis, et fere conclamatis. Iusta tamen causa, et tua incomparabilis indefessaque diligentia nos, de omni spe deiectos, erigit, et frangit solaturque dolores, quando malis publicis, quae nunquam prorsus vitari non possunt, leniendis operam adhibes, atque hac animi solertia, cunctas in admirationem tuam conuertis. Multa, a Diuo Henrico inchoata, felicitate perfecisti, quaedam etiam, tunc nondum coepta, suscepisti, et impedita quaevis negotia tibi explicanda seruasti, et plurima etiam

etiam, quae alii abiicienda censebant, perfectareliquisti. Cetera, quae formidolosum hunc annum reddunt, Deus expediet, et curas conatusque arduos adiuuabit, nec sinet perire laboris tui fructum, et vitam valetudinemque prosperam confirmabit. In hoc vertit salus reipublicae, et Principis El. dignitas, et fortuna omnium, quae, hoc tam misero conturbatoque saeculo, tua vnus opera et consilio, nituntur. Itaque cupio, et, vt par est, coelestibus supplico, vt difficultates temporum, tuo praesertim ductu, corrigantur, minimumque, si auerti non possunt, temperentur, et Saxonica libertas, legesque et litterae, laetis auspiciis fundatae firmataeque, nunquam conuellantur. Hoc abs tua regendi arte, et prudentia omnibus numeris absoluta, exspectat haec aetas, et, me voti interprete, vt quam diutissime consilii clauum teneas, et, cum illustrissima coniuge ac gente natisque omnibus, perpetuo et constanter floreas, precor. Id. Ian. A. clb l^o CXXCIII.

CLXXIX

IOANNI FRIDERICO HEIGIO,

IC. et EL. Sax. Consiliario.

Postridie *Epiphaniorum* redditae mihi sunt litterae, quas Ludolphus iunior ex Anglia perscripsit. Nescio causam quamobrem

T 5

brem

brems ferius curatae fuerint. Vix autem dubito, per incuriam mercatorum negligentius habitas, aliquandiu jacuisse. Simul atque vero ad me perlatae sunt, munere meo perfunctus, statim et sine mora mittendas, censui. Homo scitus est, et rerum, quae publice aguntur, haud ignarus, antiquitatis etiam et notitiae librorum perquam studiosus, et in locorum mensuris ac Geographia non mediocriter versatus. Quem, hac transeuntem, eruditio selectior, et familiaritas cum Anglis contracta, mihi facile conciliant, et paulo ante eum Pragestus mihi adfuit, cui negotium dedi, rariores plerosque libros illic coemendi. Non paucos ipse apportavi, et singularem Anglorum Londini et Oxonii benevolentiam expertus sum, ac saepe audiui eos Saxonum cognatione et consensu libenter gloriari. *Hierarchici* id sane agunt, ut nobis accedere propius, et rationes doctrinae similimas tueri, velint. Valde amo illud regnum, ob litteras, et summam doctrinam sapientissimorum hominum, dum modo motuum semina non tam crebro ibi spargerentur. Ego vero Deum oro, ut annum hunc, pericula maxima imperio minantem, benigne moderari, et Saxoniae cum primis ac tibi utilem, et in explicandis quoque arduis pa-

is patriae consiliis felicem et salutarem esse velit. Idib. Ian. A. clō lōCXXCIII.

CLXXX.

HENRICO HAXTHVSIO,

IC. *Serenissimi Hassorum Principis Cancellario.*

SAepe mihi in mentem venit magnae communitatis tuae, quam, ex Gallia redux, Aroldesiae perspexi, eo praesertim tempore, quo velut in voluntario exilio versari mihi videbar. Etsi vero tunc sustinebas personam publicam, tamen nescio qua facilitate me appellabas, et benigne humaniterque etiam Cassellas usque inuitabas. Fidem, fateor, dedi itineris eo faciendi, et optavi, euenire mihi hoc fortunae beneficium, atque id omni studio egi conatusque sum, ut vel in transitu apud te inuiserem, obseruantiamque approbarem. Sed litterae e Saxonia missae, et abeundi celeritas, et cum primis nuncius de incendio in vicinia aedium mearum oborto allatus, ita me conturbarunt, ut mihi ipsi non constarem. Quare festinandum duxi, et, quantis potui, itineribus, Francofurtum contendendi, ubi schedas et libros reliqueram, ex Anglia Galliaque asportatos. Mox ad Moe-num profecto, bibliopolae Saxonici renunciarunt res meas, et sumptuosam praecipue

pue bibliothecam, esse saluas, ignemque non paruo discrimine restinctum. Ita demum collegi animum, et Castellias cogitavi, quarum imago identidem occurrebat, sed, cum de Saxonico itinere maturando interpellarer, necessitati cedendum duxi, et corpore seiunctus, in conatu pietatis conquievi. Ex eo tempore varios Academiae magistratus gessi, et priuatim bene habui, nisi quod superiori anno barbari, Gallicis artibus concitati, ad fines usque nostros grassaturi timebantur. At enim hoc metu iam liberati sumus, et Ioanni III, Regi inuicto et Martio, permultum debemus quod vrbs Augusta seruata est, et fusi fugatique hostes procul Germaniae limite retrocesserunt. Actum de communi patria erat, si Turcis coniuratisque impia et ambitiosa consilia ex animi sententia successissent. Interim quasi in sinu gaudere Gallus, et per Bethunium Silesiae adipiscendae spem facere Polono coeperat, nec occasio deerat, si rex ille sibi indulgere, et rem Christianam negligere voluisset. Quem Pont. Max. Innocentius XI. ea, qua decebat, cura, partibus Austriis conciliauit, futuri prouidus, Gallumque formidans, quippe quem ex Austriae ruinis crescere nollet in Italiae perniciem, regnumque trans Alpes moliri. Vellem, pari exemplo Ger-

ma-

mania sibi consulisset, Regisque potentiam a Rheni finibus auertisset, quae nunc eo progressa est, ut vix sisti, multo minus frangi, possit. Argentoratum, dignam Rheni Imperio Urbem, et ultimis Francorum temporibus ditione reipublicae coniunctam, sub imagine pacis intercepit, domum Palatinam attriuit, cum Bipontino Principatu, velut peculio suo egit, finitimos Comites sacramento adegit, et, pro lubitu, quae voluit, nullo armis obnitente, imperauit. Inter alios, ad resistendum validos, dissidia alit, quosdam pensionum auctoramento deuinctos habet. Hispania, ad incitas redacta, vix regni sui molem sustinet, Caesar rerum suarum satagit, et periculo domestico ad suam ipsius defensionem auocatur. Interim Batavia, erga superiores socios ingrata, more suo tergiversatur, brevis morae, ut auguror, datura poenas, si, vicinum Hispanicae ditionis Belgium prorsus sic occupari patiatur. Iam proxime a periculo abest Luxemburgum, nec tutiori loco sunt mons Hannoniae et Namurcum, si Hispani, per se impares, destituantur. Angliae Rex, Galliae obaeratus, et Anglis ipsis inuisus, multum de Henrici VII. et IIX, et Elisabethae consilio deflexit, nec praestat Europae, quod Nouiomagi sponndit. Heluetii, non minus irre-

tati

titi laqueis, tragoediam securi adspiciunt, atque in Septentrione Regibus in se concitandis, noui stimuli adhibentur. Quanto generosius constantiusque Optimus Hassorum Princeps, tuo et senatorum aulicorum consilio, in tuendam patriae libertatem incumbit, et necessariis saeculo nostro belli artibus Germaniae ostendit, vnam et dignitatis, et libertatis propugnandae spem in armis esse sitam. Sane tota aula nostra personat Principis vestri laudibus, et curam operamque praedicat, quam ad publicam patriae defensionem, insigni et laudabili exemplo, confert. Ego, in epistolae extremo, Principi Optimo vitam diuturnam et gloriam perpetuam, tibi autem et nobilissimae familiae valetudinem firmam, et fortunam secundam, res denique omnes florentes, precor. IV. Eid. Febr. A. clb CXXCIV.

CLXXXI.

HENRICO GVILIELMO LVDOLFO,
IOBI F.

Magnis et illustribus Viris abundat Anglia, quorum monimenta vehementer expeto, et, si quid edatur, scire aueo, praesertim, si ab Isaaco Vossio, Bernardo et Gale, et hominibus antiquitatum peritis, expoliatur. Ex Italia luculenta opuscula ad me cura-

curauit Magliabechius, humanitate plenus. Lipsienses in recensendo bellum laborem sumunt; et a veterno excitant semidoctos, et doctis inservire student, dum libros in notitiam perferunt, quos multi ignorant, plures negligunt, et, ad se non pertinere, existimant. Saxonia vero nunc schola belli est, et Saxo cohortium, quas in Austriam duxit, supplementa scribit. Aestas erit difficilis, utinam, non Germaniae funesta et luctuosa. Ita vero Deus Angliam, beatorum insulam, et litterarum parentem a motu et turbis integram florentemque seruet. Id. Febr. A. cl. l. CXXCIV.

CLXXXII.

N. PRGESTO,

Societatis Angl. Reg. Socio.

Ingenium dotesque tuas, et magistram doctrinae experientiam valde probo et aestimo; litterasque tuas, nondum redditas, avidissime exspecto. Ornamenta Angliae, et in litteras merita, omnino maxima et immortalia, veneror, cupioque, ut crebro perferbas, qui rei litterariae status sit, quales libri apud vos edantur. Palmam habet Anglia, beatorum insula, et Medicis, Mathematicis, Philologis, abundat. De Theologis nil dixerim, nisi quatenus de antiquitate merentur. Horum et mul-

multos, et egregios esse, scio, et monumenta laudo, et in recensendo fidem, atque in commentando iudicium, admiror. Floreat per me diues, fortunataque insula, et regnum sapientiae teneat, et, procul metu metuque antiquam laudem tueatur. Ita te Deus et urbem, rerum dominam, et studiorum parentem, et te, nuper adscriptum ciuem alumnumque, feruet. Idib. Febr. A. clb CXXCIV.

CLXXXIII.

AMICO CVIDAM.

ANceps de instanti bello spes et ambigua fama, multis et metuendi, et sinistra credendi, materiam praebet, litterisque, pace florentibus tristitia obnunciat, et inertiam ingeniis, vulnera imperio, minatur. Gallia tamen inter belli artes se erigit, et certamine gloriae aduersus omnes contendit, inuidiamque Anglis excitat, quos alioquin et ingenio valere, et doctrinae subsidiis abundare scio. Thomas Galeus in Graecis desudat, et multa ac luculenta, castigatiusque edenda, promittit, Thucydidis, Dionysii Halicarnassensis, Diodori Siculi, Luciani, Philostrati opera diligenter recenset. Scholae Londinensi praefectus est, quam non vulgari, nec protrito docendi genere illustravit. Cum ei praesens essem, omni

omni amore et officio me profecutus est, et de quibusvis scriptoribus, praesertim Graecis, pulchre disseruit, inter Germanos Reinesium maxime, Gudiumque in Cimbris, collaudavit. Additamenta Clodii in Synopsin Criticorum Poli non auide exspecto, propterea, quod minora sunt exspectatione mea, hominis quippe ultra Hebraeorum literas non multum progressi. Henrici Norisii epistola consularis breui ex Italia ad me perferetur. *Abbas* Fabrettus, qui antiquitates Romanas multa suauitate perfudit, et de aquis atque aquae ductibus vrbis aliquid politum et elegans emisit, obseruationes sane luculentas et raras de Columna Traiana Romae edet. Graevius Theseum Meursii, ac *Paralipomena* libri de populis Atticis, et epistolas ad Atticum, nouo industriae specimine curabit. Stephanus le Mayne aliquot Patrum fragmenta illustranda suscepit, sed promissum de Iosepho non exsoluit. Langueti epistolae quaedam non editae, et lectu vtilis, et ad Thuani, superiorisque saeculi historiam pertinentes, prodibunt. Lutheri famam et merita vindicabit Seckendorffius, ac multa ex Gothano tabulario depromet, quibus vera actorum capita constituentur. Quod reliquum est, si studia mea, quamuis exigua aut modica, vel vsui, vel ornamento tibi esse possunt,

V

reci-

recipio, me omnia facturum, in quibus operam industriamque meam flagitare possis.
XVI, Cal. Mart. A. clō lōCXXCIII.

CLXXXIV.

PETRO HOMFELDIO, IC.

IVre te amo atque in oculis fero, sed patriae tuae vicem doleo, quam repentina Dani arma perterrefaciunt ac perturbant et, intercepta Ieuera, vix aegreque conquiescunt. De Germania crede mihi, actum fuisset, si Vienna Austriae periisset, ex qua Galli et socii alii, consilia suspendebant, omnia pro lubitu ausuri, si barbari Urbem Augustam expugnassent. At enim benignius fatum omnes hostium molitiones conuertit, nec dum Germania lacecssita et conturbata, nec Hispania euerfa est, ac, Sueo vtriusque labantis adiutor, firmo animo rerum Danicarum euentus exspectat. In Polonia Ioannes III, Stephani Bathorii similis et barbarorum terror, omni ope se comparat ad expeditionem, adulto vere rursus suscipiendam. Iamque exitium Turcae imminet, et Cosaci vsque ad vltimos hostium fines peruadunt, et Barbaros fugant ac fundunt. Res prospere eueniet, nisi Bethunius, in Poloniam redux, nouas inter regem remque publicam discordias moliatur. Forsaan etiam Germani difficiles erunt, non re-

latae

latae gratiae, nec persoluti praemii, hucusque sibi conscii, nisi odium, et inuidia laudis, pro praemiis habeantur. Herus meus, Saxo, suarum imperator cohortium, id est expertus. Plura enim scribere non audeo. Amstelodamenses, vicini vestri, trlicantur interim et tergiuersantur. Miror, quorsum res sit euasura. Principi diffidunt, cuius potentiam occasione belli nimiam reddi putant. In extremo a te peto, Cadouium de numis, pro me et Academia persoluedis, admoneas, quod reliquum debet, Schepelero, patriam repetenti, commendauit. Deus vero te, familiamque tuam seruet. XV. Cal. Mart. A. clb lCXXCIII.

CLXXXV.

ANTONIO MAGLIABECHIO.

Magni Etruriae Ducis Consiliario et Bibliothecae Praefecto.

Summa tua beneuolentia vincit expectationem meam, nec dandi modum habet, et tot, tamque multis, ac nullo sane pretio aestimandis muneribus efficit, ut ingenuae fatear, me praeter cultum atque obseruantiam nihil reddere tibi, vicissimque largiri. Litterae tuae nectare Etrusco stillant, et suauitatem plane incredibilem effundunt, ut melle et mulso non imbueresolum, sed etiam irrigare animum videantur.

V 2

tur.

tur. Germanus sum, sincere loquor et sentio, et tuo vnus iudicio plus tribuo, quam mille aliis, quorum studia odiaque a vita et ingenio meo abhorrent. Norisii, patris elimatissimi, epistolam auide expeto, cuius magnam doctrinae copiam, et eximiam iudicandi facultatem, mirifice aestimo ac probō. Scripsi ad Arnoldum, qui pro sumptibus spondebit. Nullis enim profecto impensis parcam, dum modo in curando facilem se praebeat Arnoldus, amicus communis, et multo officii genere de me meritis bene. Frisii panegyricum Spizelio tradidi, iam Arnoldo Meisneri vitima submisi, Theologi quidem nostratis, sed mitis, cordati et lenis, circumspecti item, pacisque et sarcindae concordiae cupidi, ac nulla certe maleuolentia suffusi. Quare, ab Academia et defuncti familia inuitatus, supremum illud officium prorsus non potui recusare. Nam et Dissertatio funebris a me elucubrata, et oratio pariter habita est, vt scripto et voce congruerent inter se laudes. Lites, dissidia, factiones imperitorum hominum summo studio declinauit, pacique consuluit, et faciendo docuit, Theologiam non tam arte, quam religione contineri. Morungensis historia certo consilio suppressa est, nec placet Principi EL. Martio vetus ista et procax rixandi libido

bido. Rationes horum temporum non ferunt tam inutiles perniciosasque dissensiones, ne his contentionibus Principum animi in contrarias partes distrahantur. Quid Theologum deceat, multis verisque iudiciis patefecit Ioannes Bona, purpuratus, cuius testamentum, abs te editum, aut potius edendi causa, ex bibliotheca vestra expromptum, facile doceat rixosos, plus in vita, quam in vitiligationibus esse situm. Interim Pont. Max. prudentiam, sollicitudinem et curam miramur Saxones, qui spem compositionis *Ecclesiasticae* nondum abiicit, et pro re Christiana sedulo annitur, consiliisque aduigilat suis. Iam alia me admonent, ut epistolae finem faciam, tuasque res fortunatas esse cupiam, ut qui me profitear obseruantissimum tui. V. Id. Mart. A. clb l^cCXXCIII.

CLXXXVI.

IANO CHYTRAEIO.

Iam diu te amo, et aequum tuum in me animum satis exploratum habeo, voloque ut intelligas, me tuae utilitatis esse cupidum, et honestissimae etiam petitioni locum dare. Sed nondum se occasio offert, et conditiones scire exspecto, quibus inuitari cupias, cum, non omnibus idem aliquid probari nouerim, ut studia hominum diuersa sunt.

V 3

quae

quae vna lege non metiaris. Opto, vt inter nos colloqui possimus, quod non erit difficile, ac tibi aliquando opportunum, praesertim, cum tanto locorum interuallo non disiungamur, vt spes cogitatioque haec abiicienda mihi videatur. De me non labores, quaeso, charum caput, nec mea causa te in discrimen offeras, inuidiamque subeas, quae fraudi tuis conatibus sit, damnumque afferat sero poenitendum. Ego id mihi non fumo, vt nolim infitiri me esse hominem, qui vel modicis doctrinae praesidiis causam suam tueatur. Hoc tamen scio, partes me agere pro eo, ac decet humanitatis et historiarum doctorem. Codices, artis subsidia, mihi in numerato sunt, et multa in omni genere affecta habeo, quae sensim expolio, paulatimque elimo. In Grotium, eruditorum principem, iam pridem aliquid commentatus sum, quod magni quidam aulae Proceres expectant. Sed premo, nec praecipito incepti huius rationes, et Consultissimi Rhetii institutiones Iuris Publici ad fontes et capita historiae civilis reuoco, ciuibusque nostris vltro et libenter soleo inferuire. Non me deterret inuidia, et recte agendo tutum, opinor, perfugium apud bonos habeo, iniquis et malis placere non volo, propterea quod rationes instituti egregias pietate et constan-

stantia tueri decet. Ita Deuste seruet, animumque firmum et vires integras praestet, ac patriae communi tempora multo benigniora impertiatur. Vitembergae festinanter, XVII. Cal. Apr. A. clc l^c CXXCIII.

CLXXXVII.

CHRISTOPHORO ARNOLDO,

Polyhistori Norico.

QVae mihi toties nauasti officia, ea non modo versantur mihi ante oculos, sed prope efficiunt, vt erubescam. Itaque tecum constituenda est ratio, vt propter litteras, a Clarissimo Magliabechio transmissas, libellosque ad me plus simplici vice curatos, tibi satisficiam. Iniquus sim, si numos pro labore et vectura non soluam, tantum de pretii modo certum me reddas, superioribusque officiis cumulum addas. Aliquandiu molestias leuare tuas volui, et opera Spizelii, egregii et beneuoli viri, quaedam ex Vindelicis accepi. Nunc ignosce audaciae, Noricos iterum pulso, et te in iis, praecipuum Italicae elegantiae conciliatorem, veneror, rogoque, vt animum, iuandi voluntate promptum, ne immutes. Anglorum in Graeca studia, et in antiquitate *Ecclesiastica* sincere tractanda industriam et fidem, iure aestimo, multaque ab iis exspecto. Nuper Ludolfus, iunior, et Pragestus,

V 4

Lon-

Londino ad me scripserunt. Zieglerus nos-
ter aliquid de Clerico renitente composu-
it, et, pro auctoritate sua, neglectas mune-
ris rationes, disiectamque acerbitate rem
ecclesiasticam notauit, vehementerque per-
strinxit. Nunc tertium sponsus est, teque
humaniter salutat. Prid. Cal. April. A. clo
16CXXCHII.

CLXXXIIX.

SAMVELI VERCHIO,

Gedanensi, ordinis sacri Candidato.

EX quo te in amicorum numero duxi,
non mea quidem opinione deceptus
sum, et vitam indolemque tuam diligenter
exploraui, et mores rectos, ac veram soli-
damque doctrinam, vel praecipue in te ae-
stimauit, cum simulatam semper et fictam, vel
ineptam et ridiculam a te quam longissime
abesse putares. Nec male cecidit consili-
um, quod melior effinxit animus, ut mox
industria et opera a vulgo te distingueres,
et hominum in vrbe nostra doctissimorum
voluntates studiaque tibi praeter ceteros
conciliares. Adhuc tui similis es, et litte-
ras, quae humanos et elegantes reddunt,
priuatim doces, speique iuuenis admotus,
partes bene agis, optimamque sobolem
praeceptis fingis, nec de vno adolescente,
sed de patria, quae virum sibi spondet, bene
me-

mereris. Qui labor tibi, certis gradibus ad sacras dignitates ascendere cupienti, non potest esse fraudi, cum, me non monente, intelligas, quantum praesidii haec studia adferant, quae melioribus litteris et antiquitatibus continentur. Rixari, turbare incautos, impellere imperitos, omnia sursum deorsum mouere, nemini placeat rerum intelligenti. Moderatos et sapientes studia nostra praestant, et pietati decus rependunt, ne, pietatis obtentu, muneris doctrinaeque rationes praecipitentur. Morbus est scholarum, ubi iuvenes de acumine potius, quam de cura animi, laborant, atque, in hoc dignitatem suam verti existimant, si laqueis *sophistarum* se irretire possint. Longe alia tibi ratio semper ac merito probata est, neque eius diligentiae te poenituit, cum iucunde meminisses. Nunc, opinor, ad sacerdotium adspiras, et recta ad illud via niteris, et pietate ac doctrina prenfas, nec frustra speras. Ego, quibus possum, votis officiisque te prosequor, et inceptum bene euenire cupio, veteremque amicitiam tibi confirmo. Zieglerus tertium sponsus, Boerneriam virginem breui domum ducet. Ego tam sancto instituto obnunciare non ausum, ipse tamen his legibus vitam nondum circumscribere volui, aliarum mores me deterrent, aliarum exempla ante oculos sunt,

sunt, quae animum auertunt. Puella, quae se ipsam non regat, pudoremque pro nihilo ducat, tantumque ineptiis indulgeat, et rem familiarem profundat, nervosque studiorum incidat, facile in deliciis non sit sapienti. Accipe quales sint conatus mei. In Rhetii Institutiones Iuris publici commentor, et Taciti Germaniam de integro nunc adorno, Zosimum quoque illustro, et in omnes fere scriptores aliquid destino expolioque. Sed tempora nunc difficilia, et hic in primis misera sunt, melioremque fortunam, arbitro rerum Saxonicarum Io. Georgio III. expectant. Limes imperii magno sane periculo expositus est, et, nisi Deus sub foedere Polonico Vngariam tuetur, magni funestique casus Caesaris fortunam conuertent Gallus per Bethunium in Polonia, perque alios alibi, pessima, et in ultimam Germaniae perniciem eruptura, machinatur. Interim Deus remp. vestram florentem seruet, et pericula insidiasque depellat. proceresque vestros, et saeculi nostri Ptolemaeum, Heuelium, benigne respiciat semperque tueatur. Cal. April. A. cl. lxxciii.

CLXXXIX.

CHRISTIANO *am* ENDE,*Scholae Calbensis ad Albim Rectori.*

NAuabo tibi operam, et, quoad possum rationibus tuis consulam, praesertim

in eo doctrinae genere, quod amplum diffusumque est, et plurima industriae adiuumenta desiderat, nec, nisi a paucis, recte excolitur, ac digne ornatur. In constituendis temporum rationibus per vestigia Dionysii Petavii incedas, nec, opinione tua deceptum te, putes, si Lucam Osiandrum, Ioannemque Laetum, coniungas. Alter vero horum multa non vidit, quae ad Graecae *Ecclesiae* monimenta pertinent, alter decus historiae non exquisitè feruat. Rerum momenta et causas vix attingit, nec idoneis auctoribus nititur, si quaedam sententiarum diuortia sunt, id quod saepe hic usu venit. Boxhornii historia vniuersalis opportune mihi in mentem venit, quae, mea quidem opinione, digna est, in qua nervos contendas tuos. Annales et fasti rerum singulares ingentem bibliothecam postulant, de quibus alias inter nos commentari licet. Concilia, opinor, Labbeana in conciliis versaturo expediunt, aut, si horum copia non est, Gralliana Biniana, commodiori forsitan occasione afferentur. Non te spes frustrabitur, si Iustelli Canones, Cotelerii monimenta, et Sirmondi Bossuetique opera, ad huius accessionem studii adiungas. His rationibus tempestive subductis, et animo lectione confirmato, quid profeceris, rescribas. Ego, si forte deinceps adicere queo

queo cumulum, nihil in me desiderari patiar, et efficiam, ut intelligas, me et honoris et laudis tuae semper studiosissimum fore. V. Cal. Maias, A. clō lō CXXCIV.

CXC.

IOANNI ERNESTO BAHNIO,

Iuris Candidato.

SI tua quidem opera fieri potest, ut nanciscar libros plerosque designatos, veterem, crede, amicitiam noui accessione officii confirmabis. De patrono Dresenensi nihil dubites, velim, cuius ad nos aditum omnes nuper certatim expetebamus. Sed fefellit opinio, quando per negotia factum est, ut ab aula retineretur. Peto abs te, ut mihi copiam facias Gregorii Nysseni, a Frontone Ducaeō editi, et Dauidis Lindani, qui Teneramundam edidit, et Eustratii, cuius in Aristotelis *Ethica* commentarii extant. Bonifacii Martyris epistolas habere gestio, quas comoda occasione curabis. Neque cura subeat animum de pretio, spondebit enim tabellarius, et primo quoque tempore pecuniam adferet, tu vero accuratas esse nosti promissorum meorum rationes. Gleditschium meo nomine appellabis, et quaeres, an Cotelerii Monumenta possideat, quae Francofurto perlaturum se recepit. Menckenio epistolam exhibeas,

cum

cum disputatione. Vale. Propriid. Cal. Maias
A. clb l^o CXXCIV.

CXCI.

BENEDICTO KRESSIO.

Quaesturae Misenensis EL. Praefecto.

Iam pridem cogito, quemadmodum tuis
in me beneficiis respondeam, sed nihil
inuenio, quod eiusmodi sit, vt, acceptum ha-
beri, mereatur. Pensionem, a Saxone mihi
attributam, opinione citius persoluisti, et,
quod alii differunt ac morose trahunt, an-
ticipandum, benigne censuisti. Magno ti-
bi aere obstrictus sum, quod si non dissol-
uam, pro tuo in me amore, velut solutum
in accepti tabulas referes, meque in loco et
numero clientium tuorum habebis. Filius
tuus, Godofredus Benedictus, excitato per-
spicacique ingenio passim se commendat,
et diligit amplectiturque eum Zieglerus.
De vita eleganti, moribus compositis et re-
ctis, superuacuum est scribere, quando nihil
causae est, quam obrem assentari velim. Tan-
tum abs te peto, vt ingenii publice experi-
undi copiam ipsi facias, atque his conati-
bus eum magis magisque accendas. Aca-
demia nunc ornamentum sibi ab equestri
exercitio pollicetur, si Principis sumptu,
sine quo nihil in hoc genere fiet, adiuuetur.
De pace in vtraque Saxonia bene spero, et,
hoc

ferre non possunt. Vale cum nobilissima vxore , et sobole suauissima. Eid. Maii, A. clb lb CXXCIV.

CXCIV.

OTTONI MENCKENIO,

P.P. Lips.

IVre mihi dicam negligentiae scribas, quod, abs te prouocatus, me continuerim, et respondendo tardior fuerim. Plerumque enim hora illa , qua stilum fumo, velut ex insidiis molestiae subeunt, nec opinantem ab incepto auertunt. Amorem ceteroquin tuum, pro eo, ac par est, magni facio, et voluntati tuae libenter obsequor, et facile intelligo, non esse tantas meas occupationes, vt cum tuis longe grauissimis aequari conferrique possint. Stolbergius noster, Graecae delictum elegantiae, *sensim* vires colligit, ac iam de eo bene sperat Sen- nertus noster, cuius iudicio permultum tribuo, ac desino esse in metu. Superiori hebdomade tandem Pragestus ex Anglia Ianum Seldeni ad me curauit, et alia pererudita opuscula, sed lingua eius gentis scripta. Mallem Latine edita legere, sed Angli sibi indulgent, et vernaculam frequentius adhibent, taedio linguae peregrinae, et multo studio laboreque comparandae. Paucos vidi Anglos, qui Latine sciant, qui pure
scri-

scribant, qui scite componant, sed Graecam linguam exacte callent, et rationes formasque omnes exquisite norunt. Vfu meo didici, et miratus sum morem, ab ingeniis multo limatissimis abhorrentem. Ludolfus, iunior, de repertis nouis quaedam perscripsit, Boyliique historiam sanguinis promisit, quem decessisse, falsus rumor tulit. De Richardo Haines aliquid attexuit, sed, aliud simile aliquid. Vidua Augusti, Administratorie ~~conficere~~ gnara, Damac, in finitimo nobis oppido, commoratur. Ceterum Europae mala Deus corrigat, et vtramque Saxoniam concordia muniat, vt ne ex vniuerso imperio ac libidine omnia gerantur, et studia atque leges pace foueantur. XIV. Calend. Quinct. A. clō 16CXXCIV.

CXXCV

IOANNI CHRISTIANO AB ARNIMB,
*Dynastae Pretschendae, Consil. Saxónico,
 et Curiae El. Iudici
 summo.*

FEci imperata, et inscriptionem contraxi ad pauciores lineas, quas columna epulchralis capit, si recte assequor modum tibi definitum. Cetera, nisi me fallit animus, ex sententia mutauit, atque in spem veni, fore, vt omnia bene congruant, apteque incidi possint. De homine, qui par-

X

tes

tes praeceptoris demandari sibi passus est
iussa tua exspectat. Affirmo, probum est
et eruditum, laborisque patientem. An
mi cultus bonique mores eum commendat
satis. Fortunae bona sperat, et honorem
non ambitiose quaerit, nec fructus indu-
striae recusat. Spondeo certe frugi homi-
nem, cuius appetitus rationi seruit, et do-
ctrinae exemplo comprobatur. Sed de e-
nihil ultra ausim, ne modum laudandi exco-
dam. Res Europae adhuc variae sunt, Lu-
xemburgum hosti fortiter restitit, sed
ultima redactum cessit. Genua, reiectis
ora maritima Gallis, strenue se defendit.
In Catalaunia, Gerunda et Rhoda impetu
sustinent, animosque capiunt Hispani,
tot tamque ambitiosis postulatis obnitun-
tur, armorum facturi periculum, quum pa-
pacis imagine deludi se vident. Germani
opinor, tandem cum finitimis Batavis ex-
pergiscuntur, et formidolosae potentiae
obiicient, sed Luxemburgo laboranti for-
auxilium non ferent. Omnis culpa in Ro-
ge Angliae residet, qui, accepta rursus in-
genti pecunia, indormiit, partesque spo-
foris ita agit, ut nunquam peius agere pot-
isset. Sed de his facile me iudicium falli
de quibus tu, Vir Generose, optime pro-
nuncias, et consilia deliberationesque pu-
blicas accurate perspicis, et me aliosque, tu
di

diis deditos, longo post te interuallio relin-
quis. Ego demum in pietate expressam
obsequii imaginem offero, Deumque oro,
ut te, cum per illustri stirpe, coniuge, sobo-
le, et necessariis omnibus diutissime seruet.
VII. Cal. Quinct. A. clō lōCXXCIV.

CXCVI

ADAMO CHRISTOPH. IACOBI,

IC. *Dresdensi Saxonis EL. Consiliario.*

Partes mihi demandatas suscepi, et inge-
nium doctrinamque filii, altero ab ad-
uentu eius die, protinus exploravi, et, ali-
qua in Latinis Graecisque litteris spatia fe-
cisse, summa cum voluptate intellexi. In-
doles excitata et doctilitas non vulgaris in
eo apparet, stilus deinde maiori cura fin-
gendus est, quem Velleius scitis passim for-
mulis expolit, et suauitate acuminum Cur-
tius distinguit. Vterque ad condiendam
sane orationem apte potest adhiberi, sed
orationis formam habitumque Cicero, Cae-
sar et Nepos, suppeditant et copiose largi-
untur. Aequabilis dicendi ratio altius pe-
tenda est, quam ab aevo Traiani, quo vixit
Florus Rufus, qui non semper optima,
nec tamen pessimae notae, vocabula, usur-
pat, elegans alioqui tersus et suavis. Dein-
vero, regnante Vespasiano, scripsisse Curti-
um nihil id meliorem scriptoris aetatem
facit,

facit, qua Cicero et aequales praestant. Illud quoque, pace tua, probare non potui quod ad ingrediendum Graecae linguae studium ducem accipit Graecum Eutropii interpretem, cuius diligentiam etsi non reprehendo, tamen inter eruditos conveniunt in parte linguae discendae fontes ipsos esse aperiendos. Ego quidem, assentientem consultissimo hospite, legendum ei commendavi Herodianum, qui Atticos veteres eosque optimos, diligenter secutus est, pari industria expressit. In philosophia praesertim rationali et morali, alios consulit, nec tamen ipsi deero, si cumulum fortasse adiacere possim. Multi enim ad inane scientiae opinionem rationes studii referunt, sed ad veram solidamque eruditionem, vitio saeculi, non connituntur. Adhuc enim, te, prudenti ingeniorum existimatore, eae cogitationes suscipiendae sunt filiarum quarum fructus cum utilitate publica coniunctus sit, et nomini ac stirpi tuae decus atque immortalitatem paret. Ita Deo meo quidem voto, efficiat, ac litteras nostras, sub tua in primis tutela, nobis florentissimas seruet, ac demum prohibeat, ne vitiis libidine et arbitrio Europae negotia debilis difficilibusque bellis distrahantur. Inter hanc spem metumque temporum te cōsalimur, te amplectimur, tua consilia sequimur.

admiramur, tua suffragia excipimus, tuo
bitrio stamus. V. Cal. Quinct. A. clc
CXXCIV.

CXCVII,
E I D E M.

In labore, quem iussu tuo sumsi, nihil de-
siderari, patiar, tantum abs te peto, ut co-
tus filii egregios auctoritate tua defen-
s, monitisque grauioribus confirmes.
Isti enim, per causam nescio cuius liber-
s, nimium sibi indulgent, et facile ab in-
to reuocantur, nec scio, an tibi placeat
eos exercendi studium, quo filius dele-
ti videtur. Dandum aliquid animo esse,
elligo, sed ita, ut casus prolapsioque vite-
Idcirco hunc ardorem temperauit de-
ratio consultissimi hospitis, qui ipsum
filii modum diligit, et munus suum dili-
ter explet. Eximia quoque ingenia
num specie capiuntur, quae non tam
erbitate, quam comitate, flectenda sunt,
monentibus obtemperent, partesque su-
gant. Omnia maxima de filio spondeo,
quod ab studiis conceditur otii, id lubri-
et mobili aetate non praecipitur. Te-
rae mollesque plantae caute et molliter
actandae sunt, priusquam in fastigium ar-
oris crescant, et sensim durentur. Com-
odum aduenit D. Mayerus, qui corruptos

mores , deprauatamque disciplinam pro
 concione perstringit, et omnes *ecclesiastic*
 oratoris numeros implet, Chrysostomum
 que Saxonicum refert. Non dubito, quod
 vociferantium libido eius concionibus re-
 frenetur, qui , cum non sibi solis peccent
 tum maxime coarguendi sunt, ne bonos fa-
 cti licentia in exitium praecipites trahant.
 Ex Vngaria laetum aliquid, de parta iterum
 victoria, nunciatur. In Anglia motus gliscit
 cuius exitum subuereor tristem ac fune-
 stum. Luxemburgum, in conspectu exer-
 citus Bataui, occupatum, aditum in Treu-
 ros patefecit. Moenia Urbis Treuirensis
 diruta sunt, nec reperitur, qui obsistat. Ba-
 tavi inducias, opinor, fatales et perniciosas
 pepigerunt. Principi diffidunt, Angli
 subtimunt, qui sponsoris partes non bene
 agit. Tota Italia diras imprecatur Gallis
 ob Genuam, nullo quidem bello denunciata
 to, tormentis foedatam, eo praesertim tem-
 pore, quo vrbs triremes aduersus barbaros
 instruere, Venetorum exemplo, cupiebat.
 Ita Gallus omnia pro lubitu moderatur, et
 quos Austria amicos, eosdem ipse hostes
 habet, et ad imperium Europae paulatim
 contendit. Genua tamen et Gerunda
 Catalaunis strenue fortiterque restiterunt.
 Nunc vero admodum metuo Colonia
 Agrippinae, Confluentiae, immo et ar-
 He

Hermansteiniae, quibus iam pridem insidiatur. Deus coerceat dominatum, et rei Christianae consulat, ac hostes pertinaces euertat, tuas autem deliberationes faustas esse velit, et familiam multo splendidissimam contra omnes casus, saeculique iniurias, firmet. IV. Non. Quintil. A. cl. b. CXXCIV.

CXCVIII.

EIDEM.

FACIMUS, quod fieri par est, et argumentis ad incitandum idoneis utimur, et exempla ad sequendum prodita intuemur, cuius disciplinae fructus erit, ut alumni atque auditores nostri cum institutione doctiores, tum vitae ratione meliores firmioresque, euadant. Ante ita spectata dignitate hospes, et suadendi prudentiam grauitate pariter, et comitate, temperat, et vel ad spectum suum mouet, atque inuitat, iamque sensim, deferuescente impetu, rectam viam tenet filius, et, de hospitis sententia, Philosophiae rationalis tirocinium ponit, offerente libenter operam Academiae consule, quatenus ei a republica otium datur. In percipiendo promptus et acris est, et perceptorum rationes optime reddit, atque omnibus in partibus ingenii felicitatem testatur aperte et probat. Cum nuper, admonitus, par-

X 4

ceret

ceret in epistola et oratione prouerbiis, audiuiſſet D. Mayerum pulchre verba facientem, domum reuerſus, immo, inquit, hodiernus orator ſibi non temperauit, quin multas ſane *paroemias* pro concione afferret. Perſpexi acumen, et modeſte iudicandum, dixi, ſi argumentum forte ſacrum aliud poſceret, et prouerbiis locum relinqueret, quippe quod auctoritas uſuſquo patrum tueretur. In republica, et foro, et vita ciuili vniuerſa, aliam dicendi rationem eſſe ingrediendam, vbi ſola perſuaſio humana pondus habeat, ac dominetur. Quo reſponſo acquieuit, et monenti ceſſit. Magna profeſtus pars eſt, velle proficere, et audire patienter, qui doceant et ſuadeant, quod multi recuſant, et vana opinione ſe deludunt. Quae ambitio pleroſque ex inſidiis inuadit et occupat, vt, ſubſidiis litterarum deſtituti, virgulam ſibi ſumant, corrigant et expungant, homines de reliquo leuiter eruditi, et ſola ignorantia audaces, vt eſt vulgus illud, quod laurea Academica ſuperbit. Ex quo numero quidam, nuper, de Ioachimo Camerario abiecte locutus, nunquam diſcet, nedum aſſequetur, reconditam Camerarii doctrinam. Has ineptientis turbæ blanditias auerſatur, et indolis egregiae ac modeſtiae elegantis ſpecimen præbet, vt quod de multis opto, de eo ſperare poſſim,

De

De fodalitate ita moderatur res suas, vt ne odisse fodalitatem videatur. Vnus est, qui in conuictu nostro aetati suae aliquid indulget, cum quo vitae consuetudinem parce et sapienter iungit, et, dum expedit, occupationes tempestiue recidit. De corpore Imperii male affecto et aemulationibus, contrariisque studiis dissidente, quis bene speret? *Foederati* Belgae Spartanorum Ephoros sequuntur, qui reges suos sibi obnoxios habuerunt, et, quandocunque opus erat, in ordinem redegerunt. Non aliter illi cum Auriaco agunt, ditescendi, quam bellandi, cupidiores, quod ferri poterat, nisi veterum simul beneficiorum obliuiscerentur. Hispani satis cauti sunt, sed viribus destituuntur, malunt tamen iacturam facere aliquot Belgii vrbium, quam vel vnius vici in Catalaunia et Italia, vbi periculum imminet e propinquo. Luneburgici interim opes exhauriunt, et ad omnem impetum propulsandum intenti et expediti sunt, quos Gallus, cum vi non possit, artibus suis sensim frangit, ac, veteri Tissaphernis instituto, simul et sociorum, et hostium, vires labefactat. Nuper in numo incidendam curauerunt quidam illius gentis sententiam toti Europae haud negligendam *Quod libet, licet*. Profunda haec ambitio: quorsum euasura sit, non mihi, priuato homi-

mi.

mini, praesagire licet. Quare hic finem facio, et, tua ad bene et tranquille viuendum instructa consilia, diuinitus fortunari, cupio, vt cum laboris fructum immortalem capias, tum aeternum in familia et filiis decus inspicias, et omni atque sincero gaudio perfundaris. Id. Quinctil. A. cl. l. CXXCIV.

CXCIX.

E I D E M.

Litterae tuae non mediocre gaudium mihi afferunt, et instruunt pariter, ac delectant, et de optimis quibusque scriptoribus sententiam meam confirmant, et infinitum cognoscendi desiderium excitant mirifice atque augent. Illud in primis legentem magna voluptate tenuit, quod Ioannis Imperialis Museum historicum, ob quaedam singularia, quae alibi non legimus, commendandum putasti. Non tamen infitior, saepe elogiorum scriptores discrepare ab accuratis rationibus, laudisque modum excedere, et nimium amoris dare. Meursium digne euehit, sed quotusquisque est nostra memoria, qui vel partem eruditionis Meursianae vindicare sibi iure possit. Omnes scire volunt Graece, ego vix vnum et alterum noui, qui *technicam*, vt loquimur, Graecorum intelligat, ac de ea recte intel-
ligen-

ligenda laboret. Omnes Critici, omnes antiquarii, esse cupiunt, qui ex artis lege nihil existimare possunt, et tamen id sibi sumunt, ut laceffere alios velint. Qui nuper de Polycarpo commentatus est, nihil expedire potuit, cum diem, in fastos relatum, eumque Martyris supremum, inuestigaret. Mox de natalibus Episcoporum simulacra venditat, si pauca excipio, et multis atque intempestivis digressionibus scientiae opinionem praebet, et audendo, quam perficiendo promptiorem se ostendit. Utinam vero id ex animi sententia agere potuisset, et γενεα ac γενεθλια distincte explanasset, dictionesque γενεθλια εχειν, et γενεθλια αγειν, et Gregorii Nazianzeni εις τα γενεθλια euoluisset. Colligere ex nouis, et ab aliis obseruata pro suis ducere, atque in his doctrinae laudem ponere, hominis est otio non bene vtentis. Miseret me hominum, qui ita se in litteras abdunt, ut litterarum initia causasque ignorent. Contra quorum conatus munienda est sapientiae sedes, ratione et consilio ducibus, sine quibus nihil expectatione dignum agamus. Aliam filio viam praecimus et commonstramus, atque cum eo vel vnam horam libentius ponimus, quam cum sciolis, latina et Graeca spernentibus, vnum horae quadrantem. Hortamur, certatim, ego et hospes optimus,
nec

nec omittit partes suas D. Mayerus. Pensa interdum citius, et id praecipitantis aetatis vitium est, absoluit. Ad historias et exempla, et philosophiam illam non simulatam et civilem, sensim paulatimque est inuitandus, ut pluribus distineatur animus, prudenti comitate flectendus. Vngariae res adhuc prosperae sunt, et Budae deditionem pollicentur. Induciae nec serio conuen-tae, nec firmae stabilesque iudicantur, ita omnia cum Alcibiadis animo statuuntur et geruntur. Cal. Sextil. A. clo lo CXXCIV.

CC.
EIDEM.

GRatulor tibi, Patrone, noua illa et luculenta bibliothecae tuae incrementa, quorum magnopere me desiderium tenet, nec dubito, quin magnam a posteritate gratiam ineas, et fausta omnium acclamatione plausuque excipiaris. Thomasini Elogia, multis sane luminibus distincta, satis mihi probantur, sed nihilominus elogia sunt, et enumeratione singularium Imperialis Museo concedunt. Riccio seu fidem, seu varietatem rerum, spectes, antefero Victorium Syri, modo facie Latina prodiret, atque novo hoc cultu inter Latinos locum obtineret. Epistolas et codicillos Actorum miscet, nec dici potest, quantopere instruat ac de-

ac delectet. Holstenii notas videre cupio, qui et Graiisimi peritia interiori valuit, et cum diligentia iudicium adhibuit summum. Nostri plerumque nimis *Θεολογῶσι*, nec veteres Graecos excutiunt satis. Petrum Petritum, audio, elegantis litteraturae esse medicum, neque argumentum mihi displicet, si ex instituti dignitate tractauit. Nam id inopia non laborat, et multa eam in rem ipse olim poeta obseruauit, quorum usus tunc mihi erit, quum in scriptores rei poeticae aliquando commentabor. Nemo sine poetis intelligat Tertulliani plerasque dictiones, quod tam apertum est, quam quod apertissimum. De statu Imperii bonam spem faciunt litterae a Danubio et Albi allatae, et sane temporum necessitas, rei que aduersus barbaros gerendae opportunitas cessationem armorum versus Rhenum postulare videntur. Danus iam in eo est, ut plerasque cohortes abs se dimittat qui precarium belli imperium a Gallis habiturus videri poterat, nisi de induciis conuentum fuisset. Hamburgum et Lubeca extra discriminis aleam sunt. Luneburgici tandem negotium anceps diu et incertum confecerunt, et Fridericum, *Electorum* Brandenburgici heredem, auspicata connubii necessitudine, partibus suis deuinxerunt. Rabenacius ex aula secedere iussus, quem plerique

rique alii comitantur. Filio tuo, ob incomparabile ingenium, summa quoque polliceor, sed reprimi debet cupiditas equitandi et ludendi, quae in ista tam lubrica aetate plurimum potest. Paucis abhinc diebus certamini se immiscere voluit, et aegre retractus est, donec serio admonitus aestus animi deferuescebat. Deus vero tibi semper et in consiliis et rebus maximis indulgeat, filiosque crescere iubeat in gloriam suae stirpis. Non, Sextil. A. clō lōCXXCIV.

CCI.
EIDEM.

TAm pridem opto mihi euenire, vt, quod diu carui, tandem fruar adspectu tuo, et audiam sermones mihi iucundissimos, et, quod votorum caput est, libros copia et varietate instructissimos peruoluam. Nihil te fugit rarissimorum ingenii operum et solida eruditio tibi ante alios curae est, nec minus eruditos patrocinio ornas, et propensa voluntate, consilio atque opera, iuuas. Velim, hac conditione tam laeta semper utamur, et florentem nihilo peiori valetudine adspiciamus, et veneremur. Nicius, de quo accurate doces, cultu, et nitore linguae se commendat, atque in libro, qui *Pinacotheca* inscribitur, multa aperit, quibus varia eruditorum ingenia, et rationes vitae studio-

diorumque diuersae, quin et controuersiae, artes atque actiones singulares, continentur. Vir enim fuit prudens, et in aula Romana haud peregrinus, multa vidit, et multa obseruauit, quae alii, quasi ad se non pertinentia, neglexerunt. Reinesius cum pungit, et epistolas, ab eo scriptas, nullo numero habet. Sed ut hoc nihil de Nicii laude detrahit, sic Reinesio, epistolas duntaxat criticas aestimanti, potest condonari. Non idem Rosso erat consilium, nec ideo in hoc scribendi genere quod ab instituto Reinesii discrepat, reprehendi debebat. Facile tamen concesserim, eum Graiorum litteras non habuisse cognitatas, sine quibus criticum, seu ut veteres loquuntur, Grammaticum, acumen nihili putandum est, in quo ceteroquin Reinesii industria eminebat. Venit hic mihi in mentem editionis Epiphanii, apud nos instauratae, sed ita multis scateat mendis, ut me eius taedeat pigeatque. De Fello Oxonii Antistite, accepi, in Iustino Martyre nunc edendo, elaborare. Meiero, bibliopolae, ab incepto desistat suasi, qui de eo rursus excudendo cogitabat. Budae expugnatio per litteras, Praga et Berolino missas, indicata, immo confirmata est. Adhuc animi pendeo, nec facile possum assentiri. Venio tamen in spem castrum illud potiundi. Regulus Boioariae, et Sue-

ui

ui Francique Germani, subsidio ibunt. Artes Bethunii se produnt, Rege paulum cunctante, et tantum non tergiuerfante. Pontifex monitione et pecunia incitat, et spem animumque addit. Ita vero Numini supplico, bene agas et belle valeas, et omnia ex animi sententia absoluas. Id, Sextil, A. cl. bCXXCIV.

CCII.

EIDEM.

GRaecismos passim esse fusos per Latinarum monimenta, tanquam riuos ab Graeciae fontibus ductos, praeclare cognitum habes. Omitto Ciceronem, in quo plures sunt, quos si assequeretur vulgus, melius saepe Latiniusque loqueretur. Ex Tacito sumam, quod Histor. V, 5, 7, extat, quando Ebraeorum ritus scribere exorsus ait: *Corpora condere, quam cremare, e more Aegyptio.* Expressum Graecismi vestigium haud quisquam peritus abnuat, si reddenda est sensus ratio, quae eo spectat, ut memoriae tradat, Ebraeos potius sepelire, quam comburere, cadauera suorum. Particula *potius* ἐλλειπει. Nam quaedam, et profecto facinorosorum, corpora in vallem Hinnon proiecta, exurebantur. Interdum vero *πλεονάζει*, quod durius quidem est, nec usu Tullii probatur, Plautus tamen, Virgilius, Flo-

Florus, Iustinus, huiusmodi *pleonasmos* vsur-
 parunt, et *magis* ac *minus* cum gradu com-
 parandi iunxerunt. Nihil hic addam de
 discrimine condendi et componendi, quod
 plerique negligunt, ex Tertulliano admo-
 nendi, quanto haec spatium distent. Sed
 non ausim his te quisquiliis obtundere,
 quem totum respublica sibi vindicat, ac de-
 meretur. Buda adhuc resistit, et Ebraei in
 busto urbis, iuxta, atque barbari, pertinaci-
 ter pugnant. Eam si occupari contingat,
 perinde, ac spero, magni cognomine orna-
 bitur Leopoldus, et versus orientem Au-
 gusti auspicia ostendit, ringente ad occi-
 dentem aemulo, qui nihil minus optat. Ce-
 terum, quod res tempusque postulabat, in-
 iurias Caesar fecit, ut auxilia ab Imperio
 quantocyus mittantur. Veneti in Chio,
 maris Aegei insula, magnum aliquid moli-
 untur. Deus rei Christianae propitius sit,
 et benigne in posterum opituletur, tibi au-
 tem omni, nec desinenti, felicitatis genere
 vitam longissimam, laboris pro republica
 nostrati Academia praemium, largiatur.
 IV. Cal. Sept. A. cl. l. CXXCIV.

CCIII.

OTTONI MENCKENIO,

P. P. Lips.

Vincor tuis beneficiis, nec habeo, unde
 iustam debitamque gratiam tibi refe-
 ram,

am, praesertim quum recentia tua merita aestimo, et, praeter exiguas dissertationes, nihil ad manum esse, intelligo, et iure vereor, ne mihi non deinceps talium donorum copiam facias, in quibus multum voluptatis pono, et animi delicias quaero. Si quid ingenio meo consequi possum, fruar muneribus tuis, et libenter efficiam, vt tantae te beneuolentiae, et liberalitatis non pigeat, si vlla quidem inferuendi occasio se offerat, quam sane iamdudum exspecto. Iam non angor, securusque sum, et plane scio, te a tardo et tenui debitore reposcere datum non velle, et concedere cunctanti aliquid, si quando, non suo vitio, sed temporum difficultate, impeditus, nihil referre, atque eo minus satisfacere danti, potest. Ceterum Thomasi, V C. mortem, pro eo, ac par est, doleo, cuius laudi multum debet Lipsia, et mihi, vel ob antiquitates selectas, et historiam philosophorum, eius memoria iucunda est, atque in animo haeret. Funera nostratum detestor, et ex litterarum foedere opto, vt vestra vrbe procul sint morbi, et ingrati rumores exolescant, auctoresque maleuoli confundantur. Apud nos Clarissimus Stolbergius nondum conualescit, metumque Academiae iniicit tantus periculosusque morbus, qui sedatur interdum, sed profligari nequit. Valde metan-

git grauis ista valetudo, quae tandem vires
visceraque consumeret, si nullum ab arte me-
dendi praesidium est sperandum. Multi
quidem sunt, qui, dignos se fore successe-
res, putant, sed qui Graecas litteras ne a
limine quidem salutarunt. Non Gramma-
tica sufficit, sed linguae indoles tenenda
est, ratioque esse debet constituta Dialecto-
rum, Glossariorum, Etymologicorum et
Scholiastarum, de quibus imperitum vul-
gus audiuit, sed non didicit, neque euoluit.
Ernestus quidem in spem potiundi mune-
ris venit, sed huius doctrinae, vel ipso fa-
tente Stolbergio expers est, quod congres-
sus nostri, et colloquia subinde patefere-
runt, ut mihi, scientiam exploranti, nihil
redderet exspectatione dignum. Scripto-
res antiqui et puri, iique in fontibus et scho-
liis perquirendi sunt, non carptim ex no-
uis et Graeculis scriptoribus ducendi ve-
niunt, ut noster faciebat, cum belle valeret.
Qui secus facit, non Graecum se profite-
tur, sed pictam, ut iocari soleo, eruditionem
praefert. De Morelli conatu iam pridem
ad me perlatum est, maxime ab iis, qui e
Gallia reuersi, ipsum salutarunt. Multa de-
sidero in numis Graecis, et Germanicis aevo
medio procusis, in quibus nemo hucusque
erudito orbi ab omni parte satis fecit. De
aliis in posterum perscribam, et, quibus pos-
sum,

sum, votis, pro honore et constanti valetudine tua annitar. Vitembergae, V. Cal. Oct. clb b CLXXXIV.

CCIV.

OTTONI FRIDERICO BRANDIO,
Londinum.

Magni aestimo conatus tuos, multumque gaudeo, te appulisse in Angliam, infulam commerciis pariter et ingeniis felicem, et in omni doctrinae genere summum decus consecutam. Miror saepe tot inuenta, quibus illud regnum se commendat, et artes scientiasque expolit ac mirifice exornat. Rarum quoque et omnibus saeculis ignotum Fitzgeraldii experimentum miratur orbis, de quo multa audiui, sed tu, misso tam scito libello, certiores fecisti. Tuam vero in rimandis quibusque rebus industriam probo, cuius te non poenitebit, si viros doctrina vsuque rerum maximos tibi conciliare pergas. Opportuna, crede mihi, nunc proficiendi occasio est, quam arripere te velle arbitror, nunc maxime quum Londini versaris, id est, in ea vrbe quam iure dixeris gentium scholam. Boyleum non Angliae, sed Europae lumen, tot naturae arcana aperuit, ut nemo sit, qui eius merita assequi posse videatur. Nihil Croomo elegantius, nihil Hookio subtili-

us

us, nihil Detleuo Cluuerio, populari tuo, humanius, qui omnes ope et consilio te iuuant. Ingenuus et intemerata fide Haakius omnes exteros, atque inter hos maxime Germanos, quibus potest officiis, demeretur. Nemini concedit beneuolentia venerandus sacerdos Martens, cui nihil tam prosperum eueniat, quod non ex animo velim. Auctoritas, sapientia, et humanitas in eo sane certant. Pragestus et Ludolfus, iunior, nihil in se desiderari patientur. Apud nos Stolbergius octo prope menses aduersa utitur valetudine, nec medici bene augurantur de tumore, qui totum eius corpus infestauit ac oppressit. Induciae inter Caesarem Gallumque conuentae, Caesari Budae occupandae spem faciunt, quam si recuperauerit, regnum diu a barbaris interceptum, vindicabit, sed res *Protestantium* cum ibi, tum in Silesia, deteriori loco erunt. Compositio pacis Itzehoensis utinam Holstiae fausta contigisset. Ego sane et patriae, et tibi tranquillitatem fortunamque optimam precor. Vitembergae, Id. Octobr. clc 16CXXCIV.

CCV.

IOANNI CONRADI,

Mechlenburgio.

R Edditus mihi liber est, quem tot votis expetitur, tua sane diligentissimi ho-

Y 3

mi

minis opera, tandem recepi. Vere affirmo ab illustrissimo Heroe Frisio permagni esse aestimatum : parum quippe abest , quin Volfio praeferam, cuius tamen commentarii omnium eruditorum consensione approbantur. Vnum in eo requiro , quod fontes Graeciae dispari cura perquisuerit unde omnes eius doctrinae riuuli sunt ducendi. Ego si quid reliquum praetermisi, refarciam, et quibus par est modis , ornamenta conquiram. De Suida scias, Hubnerum esse appellandum. Duo quidem exempla nactus sum, sed Porti recentior editio a me desideratur. Multa in eo reperi, et ante me alii, quae vel castiganda , vel illustranda et supplenda erunt. Stolbergius satis concessit , hic neminem scio , qui Graecam linguam ita animo teneat , ut Graece in posterum docere possit. Vale, et Patronum tuum Raschkium saluta. XVI Cal. Nouembr. clc l^aCLXXXIV.

CCVI.

ADAMO CHRISTOPHORO IACOBI, IC.

Saxonis EL. Consiliario.

MAgnum animo gaudium cepi, simul ac mihi significatum est, te collocasse Doctori Bergero filiam, indole et animi ornamentis, nobilissimam virginem generis per-

in-

inde, ac fortunae dignitate, nulli aequali-
um secundam. Quod consilium tibi pari-
ter, et genero fortunatum esse cupio, vt fa-
miliae tuae splendor magis se diffundat in
posteror, nec finiatur vnquam felicitas,
quae virtutis pretium in tuarum honore
necessitudinum ponit. Nam, qui filias be-
ne moratas, viris bene merentibus, nuptum
dant, honesto quidem et recto consilio ni-
tuntur, sed in primis de vniuersa republica,
summa quadam vtilitatis ratione, merentur.
Quo maiori laetitia afficior, postquam con-
siliu diuinitus perfectum est, vt Bergerus
Iurisprudentiam in theatro sapientiae et
legum, Anna Sophia Bergeri familiam in
domicilio castissimae virtutis, ornaret. Lae-
tor et plaudo, ac, bene cum vtrisque actum
esse, affirmo, optoque, vt mente semper
placida inter se colant et diligant, et suauiter
sinceroque gaudio, sine taediis ac pertur-
batione, penitus fruantur. Illud maxime
volo, vt hac aetate tua semper deliciarum
talium sementem ac materiam habeas, tui-
que similes generos adsciscas, qui nullam
non reipublicae partem attingant, et lau-
dum tuarum exempla certatim sequantur.
Ego sic nihil insuaue et acerbum mihi pol-
liceor, qui sciam, quantum mihi in te prae-
sidium sit, quod, non dubito, quin in tuis
affinitatibus et necessitudinibus mihi relin-

quatur. Plura non addo, quia verba me deficiunt, quibus summum et incredibile gaudium, quo exultat animus, in praesens exponam. Illud tantum dico, illud precor et enixe contendo, Deus te feruet, et filiae nuptias fortunet, omnibus gaudiis, omnibus Gratiis perfundat! Vitembergae V. Cal. Nov. clc lb CLXXXIV.

CCVII.

E I D E M.

PRAETER religionem obsequii, quod semper tibi constare debet, etiam hoc significari, par est, quod profitear meum studium ad ornandas Graiorum litteras, praesertim hoc temporum statu, quo omnes, quos sciam, Candidati Graecae litteraturae peritiam prae se ferunt. Subsidia librorum, et adiumenta doctrinae, et praesidia artis mihi constituta sunt, habentque eae litterae maximam cum historia cognationem, et Lipsiae, Giesiae, atque apud externos, saepissime sunt coniunctae. Multum certe interest inter Graecam Grammaticam, et Graecas litteras, quarum prior exiguis finibus continetur, si Criticam demas, altera autem per omne doctrinae veteris genus patet, spatiumque sibi amplissimum in historicis Graecis designat. Ipsa Latina lingua sibi constare non potest, nisi opes copiasque

que a Graecia petat. His fontibus Cicero rigauit hortulos suos, et honorem Graecis habuit, ut Graecos per omnia imitaretur. Vsu meo hoc didici, et a summis eruditissimisque viris alias audiui, non scire Latine, qui Graece non sciat. Hoc vulgus ludimagistrorum ignorat, et eam ob causam passim litterae hanc calamitatem ceperunt, ut, inter tot Graecos, Graece doctum quaeramus. Ne vnum quidem noui, qui interpretes Graecos, et scholiastas Thucydidis, Demosthenis, Euripidis, Sophoclis, et ante omnes Homeri, legere et interpretari possit. Nullus vero eorum Latine expositus in lucem exiuit, quorum ope tamen maxime nitendum est, quum origines et propriae tralataeque vocabulorum significationes perquiruntur. Lexica non sufficiunt, falluntque saepe suos auctores, nec praebent omnia, quae promittunt. Veni itaque in spem, fore, ut Illustrissimo Senatui vestro non ingrata, nedum impudens, haec petitio mea videatur, maxime, quod ante me plerique diuersas, et interdum dissimiles, doctrinae partes opera et labore coniunctas habuerunt. Erasmus Schmidius magna cum laude mathematicas pariter, et Graecas litteras docuit, quarum non est tanta cognatio, quanta artis Graecae et historiarum. Sed Illustrissimo Senatui vestro

stro iudicii gloria, mihi obsequii necessitas, relicta est, de te autem, Magnifice Vir, spondeo praesidium causae, propterea, quod summa tuae mentis acies, et aequissima voluntas est, quae ab honesta et demissa clientis petitione non abhorret. Ceterum approbet Numen, quod in eam rem confulis et destinas, et vigorem animi perpetuum, valetudinemque corporis non inclinatam, ac praemia laboribus maximis immortalia, quae supra invidiam sint, imperiatur. Vitembergae, Id. Nov. A. cl. cl. CXXCIV.

P. S. Galli factis in viginti annos induciis, sic agunt, et res suas ordinant, limitemque muniunt, ac annonam comparant, horreaque exstruunt, quasi instanti anno bellum conflaturi sint. Forte ab Vngaria, ubi alea male cecidit, belli moles ad Rhenum transferetur: Helvetii diffidunt et ti-
ment, Itali perculsi sunt, Bataui rixantur et dissident, Rheni tractus fatis suis vrgetur. Hic aliquandiu in Consultissimi Ziegleri conuictu fuit Ioannes Godofredus Bergerus, artis salutaris Doctor, in quo et elegantia moris, et ingenii nitor, et artis medicae decus atque ornamenta emicant, et doctrinam pariter usumque commendant. Utinam talis tamque dextrerrimus Vir superiorem D. Lossii iacturam sarciret. Re-
tor

ctor Academiae Doctor Mayerus, pro causa et sententia Theologorum acriter disputavit, sed in tempore defecit disputandi impetus, primo experimento prolatus, ut aemulis ostenderet, etiam in arena acriter disputantium consistere se posse. Mox insequenti hebdomade placide comiterque partes egit, et diligentia atque assiduitate omnes in admirationem rapuit, concionandi laude omnes vicit.

CCVIII.

E I D E M.

Si aliquae meae partes esse possunt in eo pietatis genere, quo publica spes, et patriae charitas salusque continentur, mihi vni omnium maxime hoc impositum esse sentio, ut fidem observantiamque solenniter patefaciam, et voti opportune nuncupandi occasionem sumam. Abs te enim litterae nostrae robur et subsidium petunt, solatiumque expectant, abs te remedium fortunae quaerunt, et, si quid audacius postularent earum cultores, ignosci sibi, cupiunt, et ad obsequium tuum se inclinant, aut, si maius, servitium profitentur. Omnes adsumus, fidi clientes tui, omnes hanc felicitatis nostrae possessionem arbitramur, si hoc bene precantes assequi queamus, ut valido divinae opis praesidio firmatus, robur virile
et

et vires integras serues, et omnibus saeculi
malis secunda fortuna et consilio optimo
resistas, et in ipso rerum temporumque di-
scrimine viam inuenias, atque hoc fastigium
gloriae teneas, nullis temporum vicissitu-
dinibus mutandum. Has opes copiasque
votorum et offerimus tibi, et exponimus,
has supplicationes etiam priuato religionis
sensu decernimus, vt firma aetas et summa
felicitas pari et aequo foedere te comple-
ctantur. Nihil te laedet, quin nos adfligat,
nihil te adfliget, quin nos prosternat, utrum-
que vero odimus et detestamur, Deumque
poscimus, ut omnes res spesque tuas fortu-
net, et labores atque consulta tua prosperet,
raedia et omnes fortunae acerbitates propi-
tius auertat. Ne totius quidem annus votis
explicandis sufficiat, si recte fungi officio, et
digne partes clientis exsequi velim, hoc ta-
men pace tua subiicere mihi liceat, vitam
producas, et famam perferas ad feros poste-
ros, vt te per omnes meritorum gradus
egregium et magnum, perinde reipublicae
ac familiae causa, saluum pariter, et sospi-
tem, inter firmas florentesque necessitudi-
nes et inter liberorum munimenta, nepo-
tumque amplexus et gaudia, nullo adspectu
fatiatum, nullo fastidio, calamitate et mor-
bo impeditum, benignissime Deus tueatur.
Quod pro se quisque optat, et sigillatim spe-
rat,

rat, votisque certat, et precibus a Numine
contendit tuus obsequentissimus IV.
Cal. Ian, clb lbCXXCIV.

CCIX

HENRICO HAXTHVSIO,

Cancellario Serenissimi Hassorum Principis.

INtelligo, mearum esse partium, vt ratio-
nes obseruantiae denuo confirmem, et
Grauio, Allendorfiensi, homini artis saluta-
ris perito, litteras ad te perferendas tradam.
Mihi quidem mea conditio non displicet,
sed fortunam temporum, et fluxas Germa-
niae res, vehementer doleo, et, nisi alias,
nunc omnino fatum, quod magna imperia
vrgeat, agnosco. Stant Gallo consilia, vi
et astu delendam esse Austriam, vt, qua ca-
dente, ceteri facile praecipites agantur.
Hispanos inopia et orbitas deprimunt, et
perfidia quorundam in vulgus est nota. Cae-
sar sub onere resistendi barbaris probe fa-
tiscit. Vna Budae obsidio irrita omnes
spes consumsit, retracto per Bethunium So-
bieskio, vt tergiuersando traheret tempus,
falleretque Caesaris expectationem. Ve-
neti non magis a Turca, quam a Gallo, sibi
timent, non ignari, quam grauiter ferat
prosperam superioris expeditionis famam,
quippe non passurus, vt in mari Ionio po-
tentiam augeant nimisque firment. Bataui

VIX

cessitudinibus, benigne feruet, et, hoc in-
eunte anno, ac deinceps, contra omnia sae-
culi mala, nunquam lubrico rerum statu,
et nunquam inclinata temporum fortuna,
tueatur. Vitembergae Saxonum, Cal. Ian.
A. clō lōCXXCV.

CCX.

L. MEISNERO.

NOn dubitavi, quin petitioni meae dares,
et fidem promissi liberares, cum pro-
pter veterem et sancte internos cultam ami-
citiam, tum, quod, summam mei studii in
antiquitate Graeca positam, nosti. Nunc
aliquid de *Ensisferorum* Ordine commen-
tor, quod primo quoque tempore ad te per-
ferendum curabo. Nec Basilius Latinus
tuam spem fallit, si Graeci copiam feceris,
quem quidem a te vehementer exspecto.
Ignosce vero audaciae, et de me sic existima,
in omni gratiae referendae genere me
promptum paratumque fore. Tempora sane
misera, et tristes foedique ab Gallia nuncii
iterum me perturbant. Induciae vix coalue-
runt, quum, ob nouam finium controuersiam,
rumpentur. Bataui discordiis, Germani
aemulationibus et contrariis consiliis, se
impediunt atque atterunt, et, dum singuli
imperare volunt, vniuersi opprimuntur.
Barbari denuo rebus prosperis erecti, in-
stanti

stanti anno, Caesaris, prope sub onere fatiscientis, regiones infestabunt. Deus salutis orbis Christiani consulat, et te familiamque diutissime seruet, ac demum efficiat, ut ex eo loco, quem ornas, ad altius fastigium ascendas. Vitembergae. Non. Ian. A. d. bCXXCV.

CCXI.

ADAMO CHRISTOPHORO IACOBAEO,

IC. Dresdensi et Saxonis EL. Consiliario.

Summa et incredibili benignitate tua iacentes clientum animos excitas, et, temporibus etiam duris, in spem cogitationemque meliorem erigis, gloriamque patrocinii vni tibi maxime vindicas, et constanter seruas, ut affirmare audeam, te omnia ea, quae alii sigillatim possident, vniuersae complecti, magnumque esse laudis fructum, si abs te laudari quis mereatur. Quare tuam de mea diligentia opinionem demisse veneror, neque id mihi sumo, ut me tuae expectationi satisfacere posse, credam, certe tamen omnem meam operam laboremque eo conferam, ut intelligas, verba tua non aliter, ac praecepta, a me suspici, quae si per omnia me assequi posse crederem, veniret vsu mihi, quod arrogantibus solet, qui vitium vana spe alunt, et

Z

nemi-

nemini magis, ac sibi ipsis, nocent. Longe alia mihi mens est, et, quanquam, a doctrinae studiis totum me possideri, affirmo, tamen vel singula verba tua accuratorem industriae rationem continent, et, quid facto opus sit, exemplo sanciant, usuque declarant. Omnino, me in felicibus numerandum, existimo, quod vel soli conatus mei summo ac perspicacissimo iudicio tuo probantur, etsi, ab aliis superari, me fateor, et doctioribus libens concedo, ac tibi etiam plane palmam hanc trado, et obsequii gloriam relinquo. Quando autem virtus tua verbis meis non eget, vnum id mihi sufficit, a diuino Numine hanc inire gratiam, ut preces et vota mea, pro salute tua his Calendis Ianuariis concepta, valeant, utque, hoc perturbatissimo Europae statu, sine animi molestia, nullis implicitus morbis, diutissime floreas, et virtutes, nullis temporum finibus terminandas, mihi autem et posteris sempiterna admiratione prosequendas, tradas. Vitembergae, VI. Id. Ian. clō lōCXXCV.

P. S. Rector Academiae Scherzero Theologo Lipsiensi egregie et eleganter panegyricum dixit, et hodie incomparabili facundia pro sacris nostris vota nuncupauit. D. Bergerus secundum locum inter candidatos tenet: eum si aliquid votis nostris tribuendum sit, prae omnibus aptum idoneum-

neumque iudicamus, sed interim ingratus rumor affertur, Lipsiam ab eo destinari.

C C XII.

CAROLO L. B. A. FRISEN,

in senatu sanctiori aetate et meritis principi.

Quod pietati meae congruit, in ea cura atque cogitatione noctes diesque versor, ut vota mea, pro salute tua concepta, perennis et sinceri gaudii fructum afferant, ac omne felicitatis genus impetrent et impertiant, quod nullo, quamvis perturbatissimo, temporum statu tibi eripiatur. Nam tua incredibilis benignitas iacentes subleuat, miserosque erigit, et, labentibus patriae rebus praesidium est, ut nemini plus, quam tibi, Domine, se debere, ultro fateantur. Ego, si obliuiscar, non culpam, sed scelus, admittam, quod vnus tu sis litterarum patronus, cui omnia, quæ cum dignitate coniuncta sunt, libentissime accepta feramus. Siue animo meo Atlantem fingam, praestas nobis beneficium, et Academiam patrocinio fulcis, siue Herculem recogitem, certe haud minus tibi debemus, cum monstra ignauorum et inertium hominum opem et consilio tuo arceantur. Felicem vero patriam, quam grauitate iudicii moderaris, quæ statim, ut tui nominis sanctissimi mentio fit, gaudio perfunditur, et optat,

Z 2

non

non alios esse consilii principes, quam tuos heredes. Hos poscit rerum agenda-
rum auctores, hos publicae felicitatis duces alta voce pronunciat, hos veneratur et
suspicit, hos denique in altissimo reipublicae gradu positos cupit, neque expectatio-
ne sua frustratur. Quare maiorem in mo-
dum gaudeo, et patriae gratulor, quod il-
lustrissimo filio tradita legati prouincia sit
vt negotia patriae in comitiis conficiat, et
in publicum consulat, atque in illo orbis
theatro omnia ex animi sententia agat, et
summam adeo prudentiae dexteritatique
laudem sibi paret. Patria ei palmam defe-
ret, et posteritas ab vna tam florenti gen-
tis tuae radice perpetuos, nostra opinione
votoque, furculos propagabit. In hanc
sententiam obtestor Numen, vt te Domi-
ne, firmum valentemque, prospera rerum
temporumque fortuna, seruet, Coniugem,
heredes, necessitudines, praesidio firmet,
et societate consilii ac vinculo concordiae
coniungat, et omnes res spesque tuas, o-
mnia instituta et desideria, moderetur, vires
semper nouas indulgeat, et mala saeculi, ca-
lamitates et molestias omnes, abs tua domo
benignissime auertat, et ornamenta splen-
doremque pristinum Frisiae gentis, nostra
et reipublicae, et Academiae, causa tueatur
Quod sperat, optat et precatur, qui in il-
lustris-

issimae Excellentiae Tuæ admiratione
ixus est, et parendi lege ac religione se
fitetur humilimum et obsequentissimum
ntem. Vitembergæ Saxonum, ipsis
endis Ianuariis, quas felices, et felici
icio coeptas, felicissimo rerum cursu
de continuari precor: hæc enim vna
rum meta est, vt nullis temporum fi-
us tua felicitas circumscribatur clo
XXCV.

S. Dabis petitioni meæ, vt nomen
im inter candidatos appareat, quod in
litteris maximam ætatis meæ partem
sumsi, a quibus omnis doctrina liberalis
ficiscitur, et a quibus historiae et anti-
tatis initia sunt petenda. Nemo Latine
, qui Graece nescit: Tullius omnia sua
is fontibus duxit, Graecos oratores,
losophos assidue legit, cum iis in Grae-
et Italia versatus est. Ego, qui ex insti-
olitteris humanioribus me tradidi, et
sidiis Graecis abundo, eadem opera de
iquitate et Graecis litteris mereri me
ste confido. Graecorum doctrinae co-
sae, et litterae per varias dialectos fusae,
er verbera et plagas Orbilionum di-
ntur, et vsu atque exercitatione, et am-
ssimis codicum librorumque adiumentis
rficiuntur.

CCXIII.

CHRISTIANO ZAHNIO,

IC. et Quaest. Vitemb. aerariiue Praefecto.

GRatulor, hunc illuxisse diem, quo saluo tibi et sospiti bene precor, et valde gaudeo, quod meam causam nobilissimo Herzogio a secretis commendare coeperis, ut, vel hoc patrocinii tui argumento, sperem, fore haud inanem instituti mei exitum, praesertim te annitente, ut summi et illustres Patroni eo certius mihi concilientur. Non dubito, quin assentiatur tibi Magnus Rector, et, fiducia officiorum, quae iure sibi a me vindicat, me pari studio prosequatur, et intercessione me adiuuet, tuendumque, pro auctoritate sua, suscipiat, et rationes totius incepti bene sapienterque moderetur. Ego non committam, ut ingrati crimen vnquam mihi obiiciatur, et in omni obseruantiae genere efficiam, ut cognoscas, homini obsequenti et fido beneficium te tribuisse, nec spondebo, sed re factisque praestabo, quod iure tuo exigere a me potes. In primis autem, hanc pietatis legem traditam mihi, putabo, ut Deum venerer supplex, quo metam tibi itinerum laborumque difficiliorum tandem ostendat, et curae sollicitudinisque leuamentum, augendis, tuendisque familiae rebus, perutile et auspdatum largiatur. Hoc debes posteritati,

tati, ne memoriam tui posteris furripias, et vel hoc nomine etiam, de genere tuo et pariter republica, quam consilio et sobole ornabis et munies, bene mereare, Ipsis Kal. Ian. clō lōCXXCV.

P. S. Rectori pignus obsequii ab te nunciari cupio, et epistolam ei commendatione et patrocinio ornandam tradi obnixe peto. Is votis pro concione nuncupatis erexit nos, et incomparabilem cum religione animi coniunctam facundiam certe testatam fecit. Deus virum patriae, Ecclesiae, Academiae, bono publico seruet. Iam ceteris quoque palmam dubiam fecit, Scherzerum pro rostris Academicis grauiter et magno cum applausu laudauit, mensuram impleuit. Deus virum, et fidum Achatem tuum, et patronum meum vna tecum seruet! IV. Id. Ian. A. clō lōCXXCV.

CCXIV.

SACERDOTI CVIDAM.

Magnopere me commouet pertinacia sacerdotis Conradsreitenensis, et Patres Academici, immo et Senatores aulici satis mirari non possunt istam maleuoli pectoris tergiuersationem, Copiam tibi feci cautionis chirographi, fiducia patrocinii tui, quod, nescio cuius culpa deperditum est, nec spes recuperandi affulget. Tua autem manu
 Z 4 nitor,

nitor, et peto, vt res ea tandem, iustitiae et honesti exempli causa, conficiatur. Fallendi artes detestor, et in spem venio, fore, vt iustissimo Principi vestro firma et efficax iuris reddendi ratio circumspiciatur. Vindico mihi, quod meum est, quod omni iure mihi debetur, nec obruo debitorem, ingratum hominem, quem diu admonui perhumaniter, fidem liberaret, dissolueretque aes alienum. Quare iterum te interpellor, pro iustitia annitare, operamque conferas, vt mihi quamprimum satisfiat. Ego Deum precor, vt tibi Kalendas Ianuarias fortunet, et diuina humanaque omnia beneficia cumulatissime impertiatur. Contra inuidiam, contra iniurias, et mala temporum, sub tutela et auspiciis optimi Principis te tueatur.

III. Id. Ian. clb l^o CXXCV,

P. S. Filio tuo quem saluere volo, non inuito partes dedi admonendi huius debitoris, sed quo statu res sit, nondum cognoscere potui, nec responsum tuli, ita omnia apud nos frigent.

CCXV.

MARTINO WENDLANDIO, IC.

Consiliario Brandenburgico.

QVem mihi commendasti filium, eum valde amo, et, quibus possum, officiis, prosequor, atque in eo viam paternae indolis

dolis effigiem intueri mihi videor, quoniam diligens et plane frugi est, ac ea praesertim curat, quae veram solidamque laudem complectuntur. Elegantioris studii, quod ab humanitate appellamus, rationes, me auctore, confectas habet, et Historiam, qua ad civilem vitam pertinet, haud remissius tractat, nec a Graecis litteris abhorret, quas vulgus iuuenum negligit, ac prope auersatur. De Philosophia morum scribere supersedeo, cui se totum tradit, Grotiumque paullatim auspicatur. Haec via ipsi est ad Iurisprudentiam, ut rerum consiliorumque fontes aperiat, quorum riuuli in patriam dimanabunt. Superiori quidem tempore non belle habuit, ac saepe ea de causa perturbatus sum, nunc vero commoda valetudine utitur, et vires colligit, et omnia ex animi sententia agit. Seruet tibi Deus hunc gnatum, decus et praesidium familiae, et omnia laeta prosperaque cumulatissime concedat, ut pariter ad familiam, et patriam digne ornandam, permultum afferat, et suis ipse bonis securus fruatur. Ita vero, spe plenus, bene feliciterque agas, et diu superstes valeas, ac de PR. El. Brandenburgico, qui libertatis Teutonicae murus et propugnaculum est, rectissime merearis. Vitembergae Saxonum, III. Id. Ian. A. cl. l. CXXCV.

CCXVI.

NICOLAO L. B. A GERSDORF.

Senatus sanctioris principi.

ITerum venit mihi in mentem huius temporis, quo sua quisque vota nuncupamus, et, certamine quodam pietatis, laeta omina perferimus, et obsequium pariter declaramus, vocesque mittimus religione plenas, et Deum, reipublicae Saxonicae custodem, ac praesidem, oramus, seruet patriae, seruet nobis, summam diuinamque virtutem, quam in principe consiliorum, Gersdorfio, admiramur. Non melius rationibus publicis prouisum esse, Saxonia intelligit, et omnes aulae atque atria Principum his acclamationibus personant, atque in te spem praesidiumque temporum collocant, abs tua ope opem et subsidia expectant. Est profecto perturbatissimus Europae status, et fortuna belli anceps, et minae barbarorum, irrita Budae obsidione, terribiliores, apparatus etiam maior armorum, quae inter spem metumque omnium animos suspensos tenent. Induciae cum Gallo, ex occasione temporum facile rumpendae, resque passim afflictæ, et perinde annonae ac pecuniae difficultates, plane deprimunt fortissimum quemque et percellunt. Sed tuo consilio, sub Dei Principis-

que

que tutela auspicatissimo, omnia temporum mala cedent, vastitas et solitudo desinet, et miseriae calamitatesque cessabunt. Inter hos labores vigiliasque tuas una haec nobis clientibus consolatio occurrit, quod nemo patriae carior floreat, quam princeps moderatorque consiliorum Gerisdorius, in quo spes nostrae fixae, in quo decus salusque fortunarum est sita, cuius Illustrissima Coniux, generosi heredes et liberi, eadem felicitate, et pari prosperaque fortuna, et firma semper, neque leuiter inclinata, valetudine fruantur. Vitembergae Saxonum, prid. Idus Ianuarias, A. clc lō CXXCV.

CCXVII.

MIRENIO.

Fides tua et promissi religio non modo te admonet, sed coarguit planeque conuincit, non stetisse te pactis. Remedio igitur iuris necessitate expresse vtendum est, vt intelligas, rem iam eo rediisse, vt neque ludificationi, neque tergiuersationi locus sit. Misi tabellarium non prius abiturum, quin pecuniam soluas, et sumtus eo nomine cures, nisi facias, Dresenam te in ius vocet. Fortunae tuae faber sis, et contra huius anni atque honoris tui auspicia nihil admittas. Vale, et quod te decet, age.

CCXXIX.

CCXIX.

IO. GEORGIO BOERNERO,

IC. Consiliario Saxonico.

SEra etiam, sed pietate plena, vota non reprehendes, quorum haec summa est, ut tu tuique semper firmi sitis et valentes, et omni adeo felicitatis genere in perpetuum floreatis. Merita tua, et tuarum sane nobilissimarum necessitudinum, in me constant summa, atque eorum memoria menti meae infixæ est, et religionem animo affert, ac pro grato officio quasi spondet. Si vero, pace tua, audaci mihi esse licet, cumulum, quaeso, adicias superioribus illis beneficiis, et, nisi graue est, pro mea causa apud Magnificum Patronum, eumque affinem tuum, intercedas, ut provinciam Graeci Professoris, doctrinae meae aptam et consentaneam, morte Stolbergii vacuam, nanciscar. Nemo inter Candidatos Graecae linguae professos est Graecus, quod ipsi non dissimulant, ipse etiam Holsatus, vir quamlibet variae eruditionis, nullum, quod sciam, in Graecis litteris specimen dedit, quas ego aequè, ac Latinas, percalleo, et, si vana spes me non tenet, subsidium studii magis excolendi hac accessione exspecto. Si tamen Vir ille, quem nosti, non abnuat capessere has partes, flagitare desinam, ceteris autem, Graece indoctis ne postponar,

nar, tua auctoritate permoueas Maecenatem
magnum, Iacobaeum. Vale, Patrone, et cum
nobilissima vxore, sobole, affinitatibus pro-
spere feliciterque age. Deus te seruet, et
omnia temporum mala abs te auertat. Id. Ia-
nuar. A. clv b CXXCV.

CCXXIX.

IO. HENRICO BERGERO, IC.

ESt quaedam diuina abditaque vis, quae
homines consensu virtutis inter se con-
ciliat atque coniungit, vt honestis labori-
bus certent, et partes suas mutuis sanctis-
que officiis tueantur. Etsi autem in me ni-
hil est tam eximium, quod tuae expectatio-
ni respondeat, tamen insignis illa summi
Patroni de me opinio effecit, vt aliquid meis
studiis concederes, quae Iurisprudentiam
aliqua ex parte ornant, et certe humanio-
rem reddunt. Magnopere igitur probo
tuam industriam, optoque, vt facultatem
illustrandae Iurisprudentiae, quam conse-
cutus es, nullus deinde casus tibi eripiat, et
magnum adeo Socerum, in quo omnes ani-
mi dotes summae ac sine exemplo sunt, in
omnibus vitae munerisque partibus felici-
ter et recte imiteris. Mihi certe nihil tam
gratum euenire potest, quam, si de rebus tuis
florentibus, et maiori in dies dignitatum ac-
cessione, audiam. Poscit hoc necessitudi-
num

num Iacobaearum gloria, quae cum admirationem habet, tum omnium ore celebratur. In tantae laudis partem receptus, egregiorum fane hominum oculos in te conuertis, qui multa et luculenta monimenta abs te in illa Academiae luce expectant. Experientissimi Fratris causam Patribus commendavi, atque eius ratio habita est, ut inter Candidatos locum teneret. Valde cupio, ut haec prouincia, quae successorem exitium desiderat, Fratri tuo apta explicataque tradatur, quam ad rem permultum potest Magnificus Socer, nec quicquam in eo genere praetermittit Zieglerus, qui te saluere iubet. Ad extremum Deo immortalis supplico, ut toto hoc anno, cum suauissima vxore, bene valeas, et sine animi aegritudine et molestiis negotia tibi credita conficias, Iurisque prudentiam diligentia et meritis constanter et maximo opere ornes. Vitembergae Saxonum, XVI. Cal. Febr. clb l^oCLXXXV,

CCXX.

GEORGIO GASSITIO.

Gymnasii Carolini Bremensis Rectori.

Non me certaminis arbitrum interpono, nec mihi fumo, ut alterutri parti studeam, neque id rationes meae ferunt, propterea, quod subuereor, ne inter nos,
vel

vel leuissima dissentiendi occasione, committamur. Speciosis, nec omnino improbabilibus, argumentis causam tuetur Clarissimus Eggelinus, cuius non insuaue ingenium, et varia lectio, nec minor eruditionis copia, et antiquitatis peritia non vulgaris, mirifice mihi placent. Nec fraudi sit doctis, si alii vincant alios, et feliciori coniectura praestent, ac sagaciori ingenio abundant, atque obscura quauis et difficultatibus implicata rectius assequantur. Fortasse in huius curae partem vocari potest celeberrimus Henricus Meibomius, qui, ut in omnibus antiquitatis partibus, sic etiam in numariae rei scientia, praeclare versatus est, et humanitate pariter, ac doctrina, cum omnibus facile contendit. Mihi in praesens integrum non est dicere sententiam, hoc tamen fateri licet, eum et diligentis, et docti viri, nomen tueri. Illud vero modestiae lege deprecor, quod mihi, pro summo amore tuo, tribuis, quasi is essem, qui Scaligero et Lipsio se aequare ausit. Multa quidem a doctissimis praetermissa vidi et castigavi, in Graecis et Latinis Scriptoribus passim, sed ideo nemini grauisero, et cuiusvis honori parcam atque cum omnibus ita agam, ut contentionis studium a me alienissimum videatur. Rixandi libido turpis est, nec conuenit eruditis, et dedecet
mo,

modestos, quorum affectus maxime rationi
seruire debent. Mitto tibi dissertationem,
sub initium huius anni scriptam, vt videas,
quam modeste a me tractetur Hartknochius,
ne impediam, quo minus iste otio suo
fruat. Feramus omnes, qui, veritatis
causa, dissentiunt, et gratias iis agamus, si
meliora docere possint. Vale, et toto hoc
anno feliciter res tuas age. Vitembergae
Saxonum, XV. Cal. Febr. A. clō 15CXXCV.

P. S. Hamelmanni Chronicon Oldenburgicum, si eius potiundi occasio sit, fac accipiam, nec dubita quin pecunia statim persoluatur. Winckelmannum Bremae, et Mislerum Stadae, ac Villimerum collegam tuum salutes. Valckenriedense hoc temporis articulo nactus sum, de eo non labores velim. Eimbeccense Chronicon adhuc quaero

CCXXI.

L. MEISNERO.

Dono tibi do dissertationem, breuem illam quidem, sed multos tamen aetatum saeculorumque euentus complectentem. Cernimus, in his fortunae temporumque vicissitudinibus, magnam Dei providentiam, quae, cum poenas sumere constituit, consilia hominum opinione citius corrumpit. Equites isti, libidine soluti, et ambi-

ambitione elati, ad vltimum Rufforum populo, in vltionem diuinitus excitato, refiftere non poterant, ab imperio autem deſtituti, tandem deditioe ſibi conſulebant, et ſuae etiam vtilitati dabat Kettlerus, vt nouum, eumque clientelarem, *Ducatum* ab rege et regno Poloniae paſceretur. Eum dehortati ſunt magnus Teutonici ordinis Magiſter, et Clemens VII, Pontifex Romanus, ſed ſurdo narratur fabula, et interim religio emendata inter has conuerſiones caput efferit, ſedemque in limite, ringentibus Pontificiis, figit. Haec Dei abdita conſilia ſunt, quae nulla arte eludi poſſunt, quorum nihilo obſcurius exemplum praebet ſoluta Budae obſidio, quam ſi occupaffet Caefar, tota Hungaria *Proteſtantes* exuſſent. Mutat Deus pro lubitu, quae homines vtilitatis cauſa ſibi deſtinant, vt morneantur, aliam ciuitatem mortalibus eſſe circumſpiciendam. Omnes Principes vel infelices ſunt, vel foede pereunt, qui in ſacra acerbius conſulunt, quod vel hiftoria Romana ſatis confirmat. Ego hic deſino, et valere te iubeo, et deſiderio teneor gratiae referendae. Baſilii editio ſaepe mendosa eſt, nec magnopere a me aeſtimatur, ſed Iuſtini illa Stephani mirifice mihi probatur, quamuis ab ea diſſentiat Sylburgiana.

Aa

vt

vt alias ad te perscribam. Vale. XIV. Febr.
A. clb CXXCV.

CCXXII.

GERARDO MARTENS,

Sacerdoti Londinensi apud Anglos Lutherano.

TVum in me studium amoremque singularem magni facio, et valde cupio optoque, vt rei Christianae commodo quam diutissime valeas, coetumque fidei tuae creditum doctrina et exemplo instruas, ac laudi tuae superiori plane cumulum addas. Saepe tuae humanitatis eximiae mihi in mentem venit, atque in conuictu et congressibus quotidianis sermonem habeo de tuis in sacram rempublicam meritis, nec maiori laetitia afficior, quam si, res tuas ex animi sententia euenire, intelligo. Zieglerus, Roehrenseus, Dassouius, omnes te observant et aestimant, neque ipsis in hoc genere concedo, tantum doleo vicem meam, quod, cum superiori anno in Germaniam traiceret, nullus te reuifendae Saxoniae amor ceperit, quippe quae neminem magis, quam te hospitem expectabat. Quoniam vero rationes tuae fortasse non aliter tulerunt, quam vt celerrime redires in Angliam, valde gaudeo, te saluum et incolumem rediisse, ac eo nomine mihi gratulor, quod, tua opera libros plerosque selectiores nancisci

cisci me posse, confidam. Maxime autem volo, copiam mihi facias Michaelis Ephesii, Graeci interpretis, et Ptolemaei, Geographi, a Petro Bertio Graece editi. Joannis Seldeni Fletam curavit Pragestus vester, sed Latinum codicem malim, quam Anglicum, etsi alioqui non abhorreo ab Anglica lingua. De Iosepho sentio, me spe falsum, et acquiesco meis observationibus, quas in commentarios manu exaratos retuli, studioseque collegi. Natalis Alexander Graece non est doctus, atque ex Pearsono et aliis passim omnia compilat, partibusque legis enixe studet, atque in argumento iuris sacrorum ingenue pronunciat ac decedit. Quorsum spectant scripta Gallica eiusdem instituti, nuper emissa, ad quae subinde inde digitum intendit Alexander. Sane pret illud regnum litteris pariter, et armis, quo quodam Europae Christianae, ad servandam Gallicam se inclinantis. Germania, qua Rheno adiacet, iam subacta est, Belgium contrariis studiis distrahitur, Helvetia consistere non audet, Caesar apud Danubium rerum suarum satagit, et Italia dudum magnam illam ab Occidente potentiam peremiscit. Res patriae difficilimae sunt, nec inter postrema horum temporum mala est monae caritas, quae plurimos civium affligit penitusque consumit. Vestra illa insula,

la, quoad concordiam feruat, firma est contra omnes casus, et optimis ingeniis abundat, ac inuentorum gloria omnibus nationibus praestat, Gallosque ipsos vincit. In vna regni vrbe sedes potentiae et regni eruditionis est, et imperium commerciorum cernitur, nec vnius populi, sed gentium schola Londini frequentatur. Quam felicitatem Angliae Saxonia nostra non inuidet, sed omni studio et gratulatione prosequitur, et Societatem Regiam tot illustri-
simorum nominum obseruat et colit, vt perpetuo floreat, vehementer cupio. Vale cum ornatissima vxore et sobole, honori meo faue XIII. Cal. Febr. A. d. 16CXXCV.

P. S. Vossium, Crounium, Hookium omnes saluere cupio. Pecuniam pro libris, praecipue Graecis, qui ad antiquitates Ecclesiae spectant, et similibus alibi Hamburgum curabo, si ad me, designato pretio, perferantur.

CCXXIII.

AMICO QUIDAM.

ET si nemo dubitat, quin conatus tuus laude dignus sit, tamen, faciundum mihi, arbitror, vt pietas diligentiaque tua in cluto vestro senatui sine fuce et adulatione commendentur. Nam, ex quo te ad in-

rio

riora admisi, et usus sum familiariter, agnovi indolem rectam, et ingenii facultatem eximiam, studiumque indefessum. In quo non magis mihi, quam patriae tuae, gratulor, optoque, ut tui similes semper habeat, qui partes suas pie et fideliter agant. Illud vero imprimis tibi curae est, ut Deum sincere colas, et diuinum codicem assidue legas, et pie eruditeque explanes. Quibus rebus facis, ut consilium coeleste, providentiaque aeterna ab omnibus perspiciatur, adeo, ut egentibus etiam saepe praesidium sit in conuictore coruo. Dignam ergo te operam sis, et industria hac promereri, ut incluti patres ampliora tibi subsidia constituent, et liberalitate sua te magis excitent ac foueant, his praesertim temporibus, quo litterarum amor exolescit, sed in republica vestra magnopere valet, et plurimum adiumenti habet. Vale. XII. Cal. Febr. A. clc lcccxcv.

CCXXIV.

ADAMO CHRISTOPHORO IACOBI,

IC. Dresdensi et Saxonis EL. Consil.

Perelegantes abs tuo genere accepi litteras, quae animum tuis necessitudinibus dignum, atque inceptum usu egregium, consiliumque laudis plenum, abunde mihi ostendunt. Est enim omnium artium do-

strinarumque similitudo et cognatio quaedam, et ipsa adeo Iurisprudencia non recusat, nedum reiicit, ornamenta, quae ab humanitate et bonis artibus proficiuntur. Guilielmus Budaeus, Iacobus Cuiacius, Iacobus Gothofredi, Carolus Annibal Fabrotus, hac elegantia se commendant, et erubescendos aliorum errores castigant et arguunt, nec minus Graecorum auctoritate sententias firmant. Hos, opinor, imitandos sibi proponit, et Graecae linguae peritiam mihi approbat, humanioremque Iurisprudenciam feliciter effingit, et Iacobum Zieglerum quae, Duumviros, perauspicato consecratur. Vulgo quidem iuris Philosophiam ex Hobbessii ideis, et inanibus controuersis aestimant, et ab irrito acumine, nescio quam, ingenii laudem quaerunt, sed frustra sunt, et oppido se fallunt. Utinam hi vero Graecas Latinasque litteras in animum demitterent, et Graecos poetas, in quibus tota morum philosophia est, manu versarent, rationibusque suis et reipublicae melius consulerent, Grotii-que vestigia sequerentur. Sed ab istis, subtilitate scholastica ineptientibus, de industria se disiungit gener tuus, et quid vitae pariter, et doctrinae, expediat, accurate circumspicit, ac artis suae dignitatem omnibus litterarum praesidiis tuetur. Ne vero id o-

mit-

mittam, quod ad patris eius Io. Godofredi Bergeri causam pertinet, cuius honori abs te prouideri cupio, qui multa iam perfecta habet, quae in lucem Academiae proferat, si illustrissimi Senatus beneficio locum hic tenere possit. Multum in tali successore situm est, qui iudicio polleat, et humanitate placeat, et suauitate consuetudinis delectet. Rector Academiae Mayerus, heri pro concione tam grauitur et ornate dixit, ut in admirationem raperemur: Id vel inuidia de eo non tacebit, quod toto hoc tempore, quo hic docuit et pro suggestu ad populum conciones habuit, Vitembergam ad meliorem cultum traduxerit, et barbaros mores, qui legibus vinci non poterant, oratione triumpharit. Ego autem, sicut alias, ita nunc ad nutum voluntatemque tuam me conuerto, et Numini supplico, honori tuo faueat, et omnibus inceptis consiliisque tuis adspiret! Vitembergae XI Cal. Febr. clō lccxxcv.

P. S. Castigatissima Conciliorum editio est Philippi Labbei et Cossartii, quae XVII. voluminibus constat, et A. clō lccLXXI. integre lucem adspexit. Binii nouem tomi exierunt, sed prior illa magis mihi probatur, nec minus Bailii synopsis mihi se commendat.

CCXXV.

IO. ANDR. QVENSTADIO,

Doct. Theolog. et P. P. Vitembergenfi.

IPse mihi succenseo, et prope, dedecus
admissum esse, fateor, quod cunctatione
mea factum est, ut tam sero ad ea, quae abs te
quaesita sunt, respondeam, mandatisque de-
mum aliquoties interpellatus morem ge-
ram. De primo, quod sciam, nihil praeter
X. Tomos in lucem venit. Alterum quod
attinet, certum habeo, omnium recentissi-
mam esse Conciliorum editionem, quae Phi-
lippo Labbeo et Cossartio accepta fertur.
Ad postremum Garssae Loaisae Concilia
Hispanica, et Anglicana Henrici non Sau-
ilii, sed Spelmanni, A. clō lccXLIV, ex offi-
cina regia, prodierunt, quibus addita sunt
Concilia Gallicana Sirmondi. . Post Nar-
bonensia Baluzii, nulla huius argumenti re-
centiora extant, nisi quod iste auctor ma-
gnū denuo opus maioris librorum ordi-
nis molitur, idque affectum mihi Parisiis
commonstravit, quod, nisi fallor, reliquo-
rum supplementum haud paruae molis est
futurum. Totum breui exspecto, et, si quid
de eo ad me curabitur, nihil celare volo. Ita
vero Deus te saluum et incolumen praestet,
ut volumina tua quam primum laeti floren-
tesque videamus. Id. Febr. A. clō lccxxcv.

CCXXVI.

CCXXVI.

MARTINO WENDLANDIO, IC.

Consiliario Brandenburgico.

OMnino iussa tua comprobo, nec obnititur voluntati tuae filius, et intra triduum discedere constituit, iamque in eo totus est, ut amicis et Professoribus gratias agat. Cuius iter faustum, et valetudinem semper prosperam, esse cupio, ut tuam patriaeque spem sustineat, et reuersus, auspicio Principis, dignos labore honores capiat, et praemia sane optima consequatur. Mirifice eum semper dilexi, quod virtuti et industriae eius a me datum est, ut, liberum ad me aditum sibi patere, intelligeret, et liberali hac consuetudine magis magisque excitaretur. In litterarum studiis multum profecit, et aequales contentione industriae vicit, maximeque id sibi laudi duxit. Cuius operae eum non poenitebit, et multa. opinor, doctrinae adiumenta adiuris scientiam afferet, ut vel hoc praesidio decus dignitatemque suam tueatur. Nihil auribus tuis dabo, propterea, quod assentationem fugio, nec tamen committere possum, ut vlla mea culpa ac dissimulatione, aliquid de laude filii tui detractum videatur. Mirum dictu, quod constanter obiret has partes, et doctrinae studia non circumscriberet angustius, sed vi-

A a 5

tac,

tae usu et iuris dignitate metiretur. Hinc et in scholis iuridicis perpulchre versatus est, tirociniumque tale posuit, ut arbitri iudicesque diligentiae nihil vulgare ab eo expectandum, putarent. Ego, magnam et gaudii, et honoris mei, partem in eo positam, arbitror, si consuetudinem hanc seruet, neque incepto desistat. Quod spero fore, et opto euenire feliciter, atque oro Deum Immortalem, ut egregiis filii conatibus adsit, et benigne opituletur, ne non fortuna omnibus eius optatis respondeat, et maiori indies accessione cumuletur. Haec votorum summa est, quibus et pietatem, et obseruantiam, tibi commendo, voloque, ut cum nobilissima familia diutissime floreas, nec spe optimi filii frustreris. Cal. Mart. A. clc l^o CXXCV.

CCXXVII.

ADAMO CHRISTOPHORO IACOBI,

IC. Dresdensi et Consiliario Saxonico.

NE quid in partibus meis desideres, dissertationem, de Ordine *Ensiferorum* inscriptam, transmitto, sed mihi omnino temperaui, finiumque controuersias de industria omisi. In quo genere ab Hermanno Conringio dissentio, quem saepe in argumento derelicti liberaliorem esse video, facile autem intelligo, huius industriae fructum

ctum meliori temporum occasione seruandum esse. Omne ferme praesidium Germaniae ereptum est, nec rationibus nostris conducit, vt de finibus imperii disceptemus, quum Gallus eam sibi operam sumat, vt pro arbitrato eos circumscribat, exemplum Sigismundi Augusti secutus, qui ex capite Sarmatiae Europaeae, in qua eius regnum situm est, omnes Sarmatiae regiones, et ipsam adeo Liuoniam Curoniamque, sibi vindicabat. Sic Rudbeckius in Suedia ex migratione Gothorum ab sedibus suis facta, ius adstruere conatur in Daniam et Germaniam, castigatione dignus et acriori censura, scripsit ea de causa Collyrium Rudbeckianum Borrichius. Nihilo angustius definit Galliam Ludouicus, qui per discordiam et socordiam finitimorum eo se euexit, vt totius prope Europae Christianae arbitrium sibi sumat, et nutu iudicioque suo omnes finium lites decidat. Veneti et omnes fere Itali erecti sunt, bellumque barbaris intulerunt, ne imparatos opprimeret Ludouicus, cuius tanta iam in mari mediterraneo potentia est, vt Italia omnis metu et suspicione tam periculosi dominatus commoueat. Si tamen Genua prudentia et moderatione bellum declinat, Heluetii, mea opinione, infestabuntur. Nam tot Alsatiae horrea apparatusque militares omnino dant belli

belli significationem. Ceterum liber de quo haud ita pridem scripsi, accessione annotationum auctus est, sed fractam nonnihil superioris iudicii vim ostendit: Aegritudo domestica, et stipendii Gallici conscientia, animum auctoris haud mediocriter afflixaerunt, quanquam is ultra eruditionem non facile progressus est, nec consilia Gallica adiuuit. Obrechtus in Galliam discessit, et, conuersis Argentorati rationibus, animum a patriae amore auertit. Haec litteratorum fata sunt, dum fortunae suae diffidunt, et, leuationem solatiumque eius quaerentes, nihil medium eligunt, ut Marcellus quondam, eruditus Romanorum eques, cum Caesar orbem terrarum arbitrio et potestate sua complecteretur. Peto autem, rationibus meis consulas, et, more tuo, patrocinium litteris, miseria temporum percussis, efficacissimum praestes, ut habeamus, quod reipublicae, te florente, semper gratulemur. Vitembergae Saxonum, Non. Mart. A. clā lccXXCV.

CCXXVIII.

OTTONI MENCKENIO,

Prof. Publ. Lipsiensi.

Cunctationi meae veniam dabis, et, quoquo modo res meae se habeant, aequum in me animum, omni etiam temporum fortuna,

tuna, retinebis. Ego honori tuo faueo, et, quanquam in certaminis Eggelingiani partem vocatus sum, tamen prudens abstinui, ne, vel leuissima dissentienti occasione, dissidia non decora et inutilia excitarentur. In Anglia, vbi Iacobi VII. successio diuino coelestique nutu fortunata et firmata est, Hookius, nescio, rixandi libidine, an gloriæ studio, de Heuelii meritis detrahit, laudemque eius, in puluere illo partam, conuellit. Per multum Hookio tribuendum esse, duco, et laboris diligentiaeque ipsius facile testis oculatus sum, sed id, pro eo, ac par est, grauius fero, quod tam illiberaliter agat cum meritissimo viro, quem æui nostri Ptolemaeum existimo appellandum: Nolim tamen mihi de his iudicium sumere, aut Hookium, Londini beneuolentia mihi cognitum, irritare. Tantum abs te peto VVendlandium, ciuem hucusque nostrum modestum et doctum, Consilarii Colbergensis filium, et disciplinae meae adfuetum, clientis loco habeas, et, nisi graue est, ad conuietum consuetudinemque tuam admittas, quin et Bergero, IC, cuius doctrinae cupidus est, maximopere commendes. III. Non. Martias, A. clc bCXXCV.

CCXXIX.

CCXXIX.

IOANNI HENRICO BERGERO, IC.

Non dubito, quin superiores litterae tibi redditae sint, nec vereor, ne tibi displiceat officium, quod testatum facere cupio, praesertim, si in eo honor utilitasque tua versantur. Est aliquis ingenio et more permodestus iuuenis, nomine VVendlandius, me, quod hic vixit, familiariter usus, et iussu patris, in meam disciplinam traditus, nunc Lipsiam, studii iuridici causa, discessurus. Cuius honori fauco, et commodis pariter studeo, voloque, ut tua ei beneuolentia concilietur. Non te pigebit operae, et accurate expediteque soluet, quod doctrinae nomine pacisci voles. Ingenuus atque diligens est, et, constituto tempore, fidem liberat, ac specimen in posterum dare conatur, quod, te auctore, arbitro et iudice, fieri opto. Pater Colbergae Pomeranorum Consiliarii dignitate fungitur, atque secundas res moderate fert, fortunisque amplioribus dignitatem tuetur. Vnicus illi filius, et eo magis curae cordique est, ut hunc commendandi laborem sumam. Duos audio esse Lipsiae, qui eum ad se allicere cupiant, sed ego pro te sententiam dixi, quamuis, et mensam, et institutionem, coniunctam esse, desideret
po-

postuletque. Vale, et audaciam aequo animo accipe, et, more tuo, patrocinium serua
 III. Non. Mart. A. clb bCXXCV.

CCXXX.

ADAMO CHRISTOPHORO IACOBI,

IC. Dresd. et Consil. Saxon.

QVos Dio μαρκομάνης vocat, eos Zosimus μαρκομανούς appellare coepit, eo modo, quo Γερμανός Dio extulit, et ακεδ τοῖς distinxit. Ineptiunt, qui μαρκομαννῶν legunt, lib. i. cap. 29, quod arti et vsui pariter repugnat, neque miror, id vulgo negligi, quando plerique alii vim artis Graecae non assequuntur. Nam, lib. i. cap. 3, ἐφ' ἐαυτῶν non intelligunt recte interpretes, nec recentior Anglus mendosam interpretationem emendat. ἐφ' ἐαυτῶν Latine valet, *apud sese*, quod Graece imperiti, *coniunctos*, vertunt. Ignaros Gracissimi homines, qui artis perinde, ac suae dignitatis, obliuiscuntur! Illud tamen fateor, Zosimum, diligentissimum quamuis ἀττικωτάτης Xenophontis imitatore, noua saepe ac superioribus Graecis non recepta vocabula vsurpasse, vt παντομίμη, quo tamen de stilo eius nihil detractum volo. Nam saepe id nouae res inuitis scriptoribus imperant, quasque extorquent, vt nomina peregrina ad-

adsciscant, quod tamen caute, nec nisi necessitate coacti, facere consueuerunt. Elegans alioquin Atticista est, et verba dictionesque Atticorum retinet, ut λεπλάτῳ, λεπλάτῶντων et alia passim obuia exempla, demonstrant. Scite suauiterque dixit, τῇ ἔχθραν ἔμεινεν ἐπικρύπτων, quod non aequè significanter expressisset, si dixisset, ἐπέκρυψε, propterea, quod, praeter significantiorem quandam rationem, Attici continuationem rei actusque sic denotant, et formam artus et vim linguae decenter seruant. Vulgus pleonasmus, imperita audacia, ingeminat, et doctorum aures ineptiis talibus prope obtundit. Vnum, pace tua, quod ad sacra pertinet, adiiciam. Zosimus dicit, φυλακῇ τῆς ἐλλάδος ἐγίνετο. Quaerat aliquis, cur ἐγίνετο, scribat? Ratio expedita est, quia designatur φυλακὴ παρατεταμένη. Longè aliter Ioannes I, 14. vbi ἐνανθρώπησιν ὅλας τε πληρωμένην plane aperteque describit, et, propter κυβείαν χρυσομάχων, sic euidenter perfecteque describi, necesse erat. Sed alibi plura, cum Noui Foederis vocabula stilumque, ex optimis atque classicis Graecis scriptoribus, explicandum tuendumque mihi sumam. Dum haec scribo, velut aliud agens, incido in Virgilium, qui Aeneidos VIII, 77, de Tiberi fluuio canit,

*Corniger Hesperidum fluuius regnator
aquarum.*

Nihil adnotat Taubmannus. Casus nominandi pro casu vocandi positus, imitatione Graecorum, præsertim Atticorum, qui in prosa quoque id facere solent. Similiter Homerus *Ἡελίος ὃς πᾶσι ἐφορᾷ*; vbi *ἥελος*, ad regulas Grammaticorum scribendum fuerat. Sed Graeci id sibi sumunt, et id peculiarem aliquando sermoni gratiam conciliat. In Floro lib. III. cap. V, de Pompeio, iure belli Hierosolymam, et vrbis sanctissimum templum ingresso, haec leguntur; *Et vidit illud grande impiae gentis arcanum patens sub aуреο vti coelo.* Grauius noster, *sub aуреο utique velo.* Non assentior, nec stilo Flori conuenit, *sub aуреο utique velo*, quod alibi, quum otium est, perrexam. Ingenio tamen et subtilitate se commendat ista lectio, sed codicum fide, et auctoritate, usuque stili Floriani, haud fulgetur. Dissertationes, de Atlantide Platonis, neque ingenio, neque iudicio; mihi probantur, ex Rudbeckio et Iano Birchero dio compilatae. Nuper Eggelingius Brema ad me scripsit, et collectoribus Lipsiensibus litem mouere constituit; meamque sententiam de censura aliqua ipsorum perquisiuit, sed prudens abstinui, ne vel tenuissima dissensione litem aleremus. In Anglia

glia successio Iacobi VII. fortunata firmataque est, quod regno illi, vel eruditionis causa, gratulor, et opto, ut nouus Rex animus fortuna sua dignum capiat, et conatibus consiliisque Gallicis obnitatur. Sed quid speremus de eo, qui dudum auro Gallico emptus, et laqueis his ita irretitus est, ut consilia fratris, adhuc viuentis, in comoda Gallica flecteret ac versaret? Quoquo modo autem ista eueniant, te, consiliorum inoderatore, omnia laeta prosperaque speramus. Ita propitium Numen nobis et litteris te quam diutissime custodiat, et operis auxilioque suo fulciat, ut, vel sub tutela et patrocinio tuo, quamuis euersam funditus fortunam fortiter patienterque feramus Vitembergae, pridie Nonarum Martiarum A. clc lccXXCV.

CCXXXI.

ADAMO RECHENBERGIO,

P. P. Lips.

TVum in me studium beneuolentiamque intelligo, atque ea de causa permultum tibi debeo, nec minus de transmissolibrorum Thomasianorum indice gratias ago et, si quid abs te petere audeo, certe venio in spem, fore, ut plerique, fide abs te interposita, ad me deferantur, nominatim, Phrynichus de Atticis dictionibus, Meursius cuius

cuius lectiones Atticas, et Glossarium Graeco barbarum designavi, Portius de ponderibus et mensuris, tomus IV. Hispaniae Illustratae Schotti, in quo postremo vel maxime de me potes mereri, quoniam tres priores tomi iam dudum a me possidentur. Pecunia statim a me curabitur, eo modo, quo licitaberis nomine meo. Idenim totum et prudentiae, et dexteritati tuae permitto. Si quid vicissim mea opera tibi praestare possim, quod vel honoris, vel utilitatis tuae causa, interesse intelligam, non petes, sed iure tuo postulabis, planeque mandabis. Clarissimum Pufendorffium Conringio surrogatum iri, fama fert, quod si ita est, saluum eo venire, cupio, ut Iuliam meritis exornet. Angli rebus tranquillis maxime perreluctantur, Gallorum autem pleraque consilia conuertuntur: Italia nunc securitatem sibi spondet, Belgae et Heluetii, quod metuant, habent, neutri tamen metuere volunt, et hi etiam missionem cohortiumurgent. In Alsatia et finitimis tractibus religio astu et insidiis petitur, et promissa minaeque miscentur. His rebus consequitur Innocentius XI, quod diu cum animo statutum, non passurus, opprimi Austriam, in qua salus Germaniae agitur, passurus autem, everti emendata sacra, ut sua auctoritas illustrior, et Romana *Ecclesia* multo ampli-

Bb 2

or,

or, euadat. Magis eo adnituntur sodales, Iesu nomen professi, quorum consilia armis et potentia magni Regis fulciuntur. Interea Principes vel distrahuntur contrariis studiis, vel contra insidias non satis cauti sunt, vel opes profundunt, aerariumque negligunt, vel dubias miserisque res anticipi fortunae committunt. Deus sacra, literas, libertatem, seruet, Saxoniamque tueatur, te Lipsiae diu florentem praeestet. Vitembergae, Non. Mart. clō 16CXXCV.

CCXXXII.

PHILIPPO IACOBO SPENERO,
DOCT. THEOL.

Sacrorum Francofurtensium Antistiti.

RVmor ad nos de valetudine tua allatus est, quem vanum esse, cupio, et arbitror, non inania vota pro te fieri, tua autem refert, ut laboris modum habeas, nec, preces, obtestationesque nostras plane irritas esse, patiare. Illustris Schotti obitus totius patriae grauis luctuosusque accidit, nec quisquam repertus est, quin magnam spem in eius singulari atque incomparabili prudentia reponeret, atque ab ea opem et praesidium rebus Germaniae afflictis speraret. In consiliis et congressibus publicis vnus ille optimam viam rationemque suadendi inuenit, cum ceteri parum constituerent,

nt, aut nihil conferrent. Eheu vero, ce-
ptus est, qui tantas res summa cum laude
confecit, et non minus a Saxone, quam a
Caesare, desideratur. Virtus aeterna est,
memoria meritorum in animis viget, ac
citò pietatis sensu omnes ciues patriae
mouet. Longe aliam institit vi-
am Obrechtus, et patriae iuxta, atque reli-
gioni, nuncium remisit, nec solum sibi non
dane consuluit, si vincula, quibus cum Deo
iungitur, considero, sed etiam exemplo no-
uit, patriamque in maius periculum addu-
xit. Interea res sacra per Alsatiam, *Duca-*
m Bipontinum, Mompelgardicum, finiti-
vasque regiones, vehementer afflictà est,
ubi vi et insidiis petitur, alibi luditur dolis.
Procerum plerique voluptatum laqueis ir-
repti, de religione haud magnopere labo-
rant, Theologi rixantur, et animis indul-
gent suis. Miseret me fortunae horum
temporum, quibus nulla spes emendationis
fulget. Pontificii, hoc rerum statu, rei-
publicae vicissitudinem leuius ferunt, quod
religionis suae incrementa ex ruinis nostris
vident, nos tot exilia et repulsas hominum,
religionis societate coniunctorum, siccis o-
culis adspicere non possumus. Aduersus bar-
baros, quanto conatu potest, vires instau-
it Caesar, et Pontifex adnititur, et Germa-
ni opitulantur. Sed, quot errores in obli-
dione

dione Budae admissi sunt, quos vident Galli, et Principes exteri, bellorum periti, mirantur. In Anglia, mirum, omnia tranquilla sunt, fato quodam potentiam Iacobi stabiliente, cum ad sacra et priuilegia gentis confirmanda tam facilem promptumque se offerret, et omnia eo statu, quo antea fuissent, relicturum polliceretur, commodumque tunc abesset Monmouthius, dux aduersae factionis futurus, si occasio et materia turbandi se dedisset. Gratulor ibi coetui, nostratia sacra amplexo, qui non exiguus est et floret mediocriter, litterati etiam multi sunt Londini nostrarum partium, in primis Physici, Medici, qui vitae fortunarumque sedem illic constituerunt. *Hierarchici* quoque maiori rituum similitudine nos imitantur. Cetera Deus expediet, cum humanae opis non sit, mutare aduersa, cui maxime his miseriis temporibus confido, speroque, fore, vt *Ecclesia* inter pericula et insidias duret, praesidioque coelesti muniatur. Kampmannus, cuius pius et bonus ac obsequens, in patriam rediturus te alloqui gessit, cuius pater non tuto est loco, nisi mutet locum, adeo timoris luctusque illic omnia plena sunt, iamque ad summam omnes fere desperationem rediguntur. D. Mayerus te salutat, et concionibus vitam, quantum in ipso est, instruit, emendat, impellit, terret, solatur.

tur. De Sulzbaco mira quaedam audio, de cuius statu peto, perscribas, et Horbium perhumaniter salutes. Ita vero Deus te diutissime *Ecclesiae* feruet, et consilia laboresque sacros fortunet. Vitembergae. Id. Mart. A. clō lōCXXCV.

CCXXXIII.
AMICO CVIDAM.

OBrechtus, oratione pro Delphini filio habita, a Gallis gratiam iniit, quae deinde in Gallicum versa aulae placuit, auctoremque commendauit. Hinc Bresaco in monte causam Academiae egit, et praefidis beneuolentiam sibi conciliauit, inde ad reipublicae munus arduum accitus, et, Ginzero adiutore, Reges consiliarios sibi deuinxit, et, sacra Pontificia professus, altissimum ciuitatis Argentoratensis gradum tenere coepit, praetorque inauguratus est, ut omnium magistratuum caput esset. Exinde diuitias, auctoritatem et commoda familiae maxima parabit, proceres nascendi forte insignes aequaturus. Heidelbergae quidem Hachenbergius ingenio floruit, patrique felicitate contendit, et professoris prouinciam cum sanctioris consilarii dignitate commutauit, sed non diu tenuit, et aliquando post e vita, in spe conatuque maximarum rerum, excessit, felicior Obre-

chto, quod de patrio ritu non deflexit, et honores sibi oblatos non reiecit, nullos autem prensauit. Vir ille, de quo scribis, diligens est, et multa perquirat, sed iudicio non abundat, nec eleganter componit, quae literis mandat. Imhofius, ei multa se debere, fassus est, nec volo de ipsius laude quicquam detrahere, nisi quod imprudenter aliquid de *Episcopis* emisit, atque horum offensam incurrit, et, iussu Principis, multatus est, ut quidam perscripsit. Sueones in eam *Theologiae* partem, quae de moribus inscribitur, sedulo incumbunt, atque inter eos hominum sermonibus celebrantur Paulinus Gothus, *Archiepiscopus*, Vinstrupius, Scaniae Antistes, Michael Guldenstolpius, Fennorum Doctor, Iosephus Matthiae, Fougdonius. Extat Io. Schefferi Suecia Litterata, quae digna est lectu, quamuis aliqui eruditorum Scheffero indignam fane gratiam retulerint, ambitionis, opinor, vitio, quod externa virtus Sueonibus stomachum moueat, si imitari non possint. Lambertus Velthufius auctor est dissertationis epistolicae, de principiis iustitiae decori, quod ex eius ceteris operibus, licet, intelligamus. In Anglia, praeter ceteras artium doctrinas, grauius tractarunt Sethus VVardus, Thomas Temson, ille etiam saepe castigauit Balduinum, Theologum no-

stra-

stratem, nec immerito, vt obseruauī. Ali-
 bi florent Adrianus Houtuyn, Iacobus Ba-
 telerius, Guilielmus Blunberg. De ritibus
 officiisque *Ecclesiae* Romanae, post Du-
 rantium, inprimis legatur Antonius Pinet-
 tus. In Gallia princeps est doctorum iu-
 ris Pontificii Baluzius, Colbertinae biblio-
 thecae praefectus. In eo placet mihi Gal-
 lorum industria, quod *Ecclesiam* regi cu-
 piunt eo imperii genere, quod vno pluri-
 um curam sollicitudinemque exposcit. Hoc
 solum quippe priscis institutis conuenit,
et aristocratia designatur, quae tamen ali-
 quid ex *democratia* addit. Imperium vni-
 us optimum vtilissimumque reipublicae
 est, quia non melius celeriusque consilia et
 magnae res, quam vnius arbitrio, peragun-
 tur, id quod experiendo discimus, si intue-
 mur in Galliam, quae nunc maxime super-
 bit, quum cetera imperia discordiis labefa-
 ctantur. XVI. Cal. Apr. A. clō 16CXXCV.

CCXXXIV.

ADAMO RECHENBERGIO,

P. P. Lips.

Quid de auctione futurum sit, noli me
 celare, et fac, accipiam quantum volu-
 men Hispaniae illustratae, cuius desiderio
 teneor, nec dubito, quin eius licitandi fa-
 cultatem sis habiturus. De Pufendorffii ad-

B b 5

uen

uentu, intelligo, vanam esse spem, quae ceperat multorum animos, parumque aberat, quin ipse crederem, nisi te mutandae opinionis auctorem habuisssem. Meursii *Glossarium*, vellem, venisset in tuas manus: crede mihi, vel eius causa ad te proficisci voluisssem. Quanquam Clarissimo Graevio non inuideo, si eius copiam fecerit patronus. Pleraque a me observata sunt, quae in edito exemplari non reperiuntur. Tanto magis cupiditas me incessit videndi codicem manu exaratum, si nancisci possis. De historia, ab excessu Gustavi Adolphi scripta, aliunde ad me perlatum est, quam videre aueo, ut de industria, fide et iudicio, auctoris existimare possim. Obrechtii defectio a sacris nostratibus me adeo percussit, ut statim cohorrescerem, cum de ea audirem. Rationes domesticae, et emergendi occasio, et spes honoris novi ac multo amplioris, sub Rege Europae maximo consequendi, imo et vlciscendi inimicos patris ardor, facile animum viri, ceteroquin compositi et eruditi, expugnarunt. De rebus *Protestantium* haud bene auguror, si Gallia semper hodiernis consiliis, potentia et successu armatis, regatur. Hispaniae Regis orbitas Austriae curas intendit, sollicitosque omnes finitimos habet. Quo rerum statu Austria inducias pangeret cum bar-

barbaris, et militem expeditionibus duratum opponet, Batauique non patientur, totum, quod reliquum est, Belgium Hispanicum occupari. Brandenburgicus nihil contra audebit, neque tamen postulatis eius locus dabitur, heredem autem metus finitimorum admonet, ut patri mitiora persuadeat, cuius sane connubium deuinxit Principes, magnis viribus fretos, et Gallo exterisque maxime formidatos. Vale. Vitembergae, V. Cal. Apr. A. clō lCXXCV.

CCXXXV.

IOANNI GEORGIO BOERNERO.

IC. Consiliario Pr. EL Sax.

FIdem obligauī mittendi muneris, quod ad Vernerum meo nomine curares, si petitioni meae locus daretur. Nunc ea res felicem exitum fortita est, teneorque religione promissi, cupioque significare gratum animum, cuius, quaeso, interpretaris, et, nisi graue est, confirmabis, me ex interuallo plura gratae mentis pignora daturum. Te vero obtestor, nihil secius de me existimes, clientibusque tuis adscriptum, auctoritate et patrocinio tueri pergas, simul et magnifico Patrono me de mora purges, cui, ut par est, sequenti hebdomade pietatis meae ratio constabit. Ego omnibus sane votis expeto, ut omnes res
tuae

tuae fortunentur, ac tota adeo incluta familia tua floreat, et sua meritorum laude contra quosuis casus muniatur. Nobilissima soror Ziegleria bene habet, cui felicem Lucinam precor, ut tandem optimus et egregie merens maritus filio augeatur. Haec spes nostra, haec vota sunt, in quibus multum familiae est situm. Vale. Vitembergae III. Cal. Apr. cl^o l^o CXXCV.

CCXXXVI.

IOANNI GEORGIO GRAEVIO,

Polyhistori Ultraiektino.

AD vos ire constituit Rosteuscherus, Stolbergii, cum viueret, auditor, et Graecarum perstudiosus litterarum. Eo minus dubito, quin hominem compositi moris admittas, cuius pater litteras Graecas docet, et Gedani operam locat. Magliabechius Florentiae commotus est, nescio, ob quam disputationem apud nos a Tenzelio habitam, de disciplina Arcani inscriptam, qua Schellstratium oppugnauit. Inde sibi metuit vir optimus, ob litterarum commercium, quod inter nos est, suspectus. At hoc ad litteras elegantiores et historiam spectat, de *Theologorum* controuersis non laboro. Audiui, te manu exarati *Glossarii* Meursiani participem fore, quod, fac, quamprimum tua cura edatur. Ego, si
quid

quid officii et operae tibi hic nauare pos-
sim, libentianimo polliceor, et tibi me
spondeo obseruantissimum fore. De verbo
ἀπάγχουμαι quid molitur Gronouius? Ego
pro hac causa etiam apud optimos Grae-
cos praesidium inueni. Sed haec tibi, ne-
que me litibus immisceo, neque arbitrum
interpono, calumnias detestor, tuum certe
iudicium posco. Vale. Cal. Apr. clb l^a
CXXCV, festinanter.

CCXXXVII.

IOANNI GEORGIO ORTHIO,

IC. Patricio Francofurtensi.

Scripti ad te curandi saepe quidem con-
siliū cepi, sed, quia subueritus sum, ne
id fraudi periculoque mihi esset, differen-
dum putavi, non ira et odio, sed, quia me-
tus prudentiaeque ratio id suadere mihi vi-
debatur. Multa in itinere, inter tot mole-
stias strepitusque hominum, excidunt, quae
formam accuratioris scripti non seruant,
multa rumoribus potius, quam certis rerum
auctoribus, colliguntur. Haec vero limam
desiderant, et, rectene se habeant, cognosci
probarique debent, ne idem mihi eueniat,
quod plerisque iudicii expertibus, qui sola
fama et vulgi sermonibus nituntur. Ego
me non difficilem praebeo, et inseruendi
occasionem exspecto, tantum abs te peto, ne
sto-

stomachere. Quae inter nos acta conuen-
taque sunt, implebo, *Hodoeporicon*, crede,
recipies, si penitus descriptum fuerit, in quo
iam totus sum, ut proximis Lipsiensium nun-
dinis sine mora vitioque ad te perferatur.
Si iure repetas, actionemque intendas, rem
non expedies, sed impedies magis, quod de
prudencia tua existinare nolim. Fac, ra-
tiones sumtuum ineantur, pro mea parte fa-
tis faciam, etsi nostra conuentio ad operam
studiorum spectat. Raro expediunt vio-
lenta consilia, et mihi displicent, memori-
amque superioris beneficii in te obruunt
sed, vtrumlibet velis, honorem tuebor. Vti-
nam, hic esses, vtinam, domus et mensae so-
cietate coniunctum te viderem, plura acci-
peres, quam sperares. Sed fortuna, malum
nos disiunxit. Tu, quaeso, vale interim,
et, me nominis familiaeque tuae cultorem
fore, persuade. Cal. April. A. clō lōCXXCV.

CCXXXVIII.

ADAMO CHRISTOPHORO IACOBI

IC. et Saxonis EL. Consiliario.

QVae tua in me extant merita, verbis ex-
plicare non possum, nec quicquam re-
perio, quod magnitudini tot tantorumque
beneficiorum respondeat, nisi in pietate so-
la praesidium ponam. Cum enim cetera
quae ad facultatem referendae gratiae per-
tinent

inent, me destituant, tum votis id consequi me posse, spero, ut eodem felicitatis curtu dignitatis possessionem constanter teneas, et patriae rationes constituas pariter, et conficias, et consilia, litteras, leges, sapientissime deinceps quoque modereris. Omnia mea honori tuo seruiunt, et id ingenue profiteor, quia debeo plus, quam profiteri et polliceri possum, sola gratiarum actio non absoluit clientis munus, multo minus liberat debitorem. Confundor, nec intelligo, quemadmodum me expediam, tantum opto, Deumque rogo, meam clientis causam suscipiat, et omnia, quae ex usu tuo, quaeque ex dignitate inclutae familiae sunt, perpetuo largiatur. Quod ceteroquin de patriae rebus, et amplissimis eius sacerdotiis, quae recepto vocabulo *Episcopatus* dicuntur, pro gravitate tua, censuisti, captum meum excedunt, et summo tuo iudicio a me relinquuntur. Recordor autem hic familiaris tui sermonis, quo me, cum Dresenae essem, docebas, explicatasque origines reddebas, tam apte et expedite, ut nemo melius posset. Ego tamen memor dictorum, aliquid experiar, stilo simplici et incomto, atque ad res graues reddendas accommodato. Misnia Eckhardo I. ab Ottone III. Imp. iure beneficiario attributa est, cum *dominio et superiorita*?

ritate vniuersali in territorium Marchiae competente, eo modo, quo tenebatur antea ab Augustis Saxonibus, qui nihil exceperunt, quia, saec. XI. et XII. *Marchiones* ad comitia Imperii vocatos, lego, Antistites et *Episcopos* Misnenses nunquam. Sequioribus autem saeculis aliquando inuitati sunt, quod errore factum est, vnde Praefules asserendae libertatis et *immedietatis* occasionem ceperunt. Sed hoc nihil probat, nec vitiosae tabulae, siue *matriculae*, pondus habent, in quibus multae et prouinciales vrbes descriptae saepe reperiuntur, Misnia ingenua, siue exempla, cur nominetur, causa ratioque aperta est, illam immunitatem de iurisdictione *metropolitana* intelligi, neque extendi posse ad iurisdictionem saecularem, *Electori* Saxoniae, tanquam *Marchioni* et Principi Misnensi, competentem. Tum vniuersa Misnia Daleminciis, Serbis et vicinis populis Vendicis, tanquam *usurpatoribus* et iniustis inuasoribus ab Augustis Saxonibus, a sylua Hercynia ad superiorem Albis ripam progressis, iure belli erepta, et in *patrimonium* territoriale conflata est, salua supremo iure, ad Imperatores pertinente. Hoc modo deuoluta est concessione *feudali* et vtili dominio perpetuo ab Ottone III. ad Eckhardum I, et, huius filio, Eckhardo II, sine liberis mortuo, ab Henrico

rico IV. ad Timonem stirpis VVethinen-
 sis, et postremo a Lothario II, Saxone Sup-
 plinburgio, ad Conradum M. Timonis fili-
 um, delata et deuoluta. *Episcopi*, motibus
 turbisque contra Henricum IV. excitatis,
 magis se efferre, necdum aperte pro Impe-
 ri Principibus se gerere, coeperunt, donec
 Principes saeculares Pontificis tyrannidi
 concederent, cum, Imperatoribus parci,
 non viderent, maxime XIII. saeculo, vbi
 bella ciuilia et ignorantiae labes vniuersam
 prope Germaniam oppresserunt. Laudan-
 di autem *Electores* et Duces Saxoniae, ii-
 demque Principes Misniae et Thuringiae,
 qui, saeculo XIV et XV, Pontificum *Monar-*
chiae conatibusque nimis strenue resiste-
 runt, et grauamina, quae vocant, opposue-
 runt atque ingeminarunt, et tandem, sae-
 culo XVI, se in veram veteremque liberta-
 tem vindicarunt. Ita te Deus seruet, et o-
 mnibus tuis longe vtilissimis consiliis faueat,
 accuncta ex animi sententia ire patiatur. Vi-
 tembergae, clo 15CXXCV.

CCXXXIX.

PRAESIDI ET ASSESSORIBVS SE-
 NATVS ECCLESIASTICI ARN-
 STADIO-SCHVVARZBVR-
 GICI.

VEnit mihi in mentem subuereri, ne
 Cc hanc

hanc scribendi fiduciam in vicio ponatis, nisi humanitas vestra non mediocriter me erigeret et confirmaret. Duxi autem, hanc operam nauandam esse cui vestro *lo-
anni Laurentio Staubero*, cuius amori permultum tribuo, quod pie et honeste, et, quae rara iuuenum virtus est, prudenter, hic vixit, ac maxime D. Ziegleri beneficio sustentatus, in meo nobilissimorumque hominum conspectu accessit ad mensam et discessit. Omnibus, fateor, eius modestia perspecta probataque est, nec quicquam in eo desideravit hospes, acerrimus ingeniorum censor. Nunc, ubi res tenuis abitus necessitatem ei imponit, sarcinulas componit, et, vestri expectatione patrocinii fructus, reuertitur, quem non tam meo et Ziegleri nomine, quam virtutis pietatisque causa, tuendum suscipietis. Ego, si quid de me polliceri habeo, efficiam, ut obseruantia et studio in vos summo nemini concedam. Ita vos Immortale Numen patriae saluos et incolumes seruet, fortunatosque praestet. Vi
tembergae, Non. April. A. clc lccXXCV

CCXL.

IOANNI HENRICO BERGERO, IC.

CVi plus, quam tibi, debeam, video neminem, praesertim, cum Iacobaeis necessitudinibus Dei prouidentia et virtus te con-

coniunxerint, quas sic aestimo, ut paternae non magis possim. Vere gaudeo, et simul tibi gratulor, hanc laudis felicitatisque materiam tibi esse servatam, ut virtus, quae sine Procerum patrocinio obscura impeditaque est, multo insignior novi splendoris accessione fiat. Doctrina iuris summa, et diligentia incredibilis, nomen tuum a vulgo distinguunt, segetemque gloriae in dies maiorem promittunt. Quare meum in te studium nec obscure, et sincere, testor, et cupio, ut nulla tempestas de huius laudis possessione te dimoveat, cuius sane fructus est amplissimus, decus immortale et sempiternum. Optarem, si id commodo tuo fieri posset, Lipsiam cum urbe nostra commutares, sponcione cum quovis certarem, id si expetas, perfacile factu esse, quando professio Martini vacat. Lipsia quidem splendore tenet oculos, sed Vitemberga omnes iureconsulti partes, munia, honores, uno professoris nomine tituloque coniungit. Erit hoc in tuo voto, et arbitrio summi patris, soceri tui, positum. Vale, et copias ingenii, quibus abundas, explica feliciter, et diu feliciterque nostram et patriae expectationem sustine ac vince. VII Id. April. A. cl. l. CXXCV.

. CCXLI.

ADAMO RECHENBERGIO,

P. P. Lips.

QVod, pro tuo in me animo, suscepisti officium, summa ratione et prudentia abs te confectum est, nec verbis explicare possum, quid eo nomine tibi debeat. Conditionem libens accipio, quam de auferendo Gobelini libro tulisti. Eum iam dum possideo, nec mitti cupio, et per omnia in voluntate tua acquiesco. Pecuniam auriga transportat, cuius fidei eam commisi. Si quid ceteroquin habeas, quod mendum existimes, tuo iure facias, ego totum me ad voluntatem, immo arbitrium tuum compono, nullam referendae gratiae occasionem praetermissurus. Vale, et benevolentiam, tam luculento amicitiae documento testatam, serua, et honori commoque Academiae quam diutissime superstes age. Vitembergae, VI Id. April. A. cl. 16CXXCV.

CCXLII.

DECANO.

Cum de Sallustio praefatus solemnia ritus petitionis perageret.

ASsentior tibi, et laudis Sallustianae viri dici gratulor, optoque, ut absurdae opinioniones indoctorum hominum abs te aperte con-

conuellantur, calumniaeque dissentientium frangantur. Quod reliquum est, iuuenes nomina professos intromitti cupio, dignosque puto; qui causam agant suam, nec repulsi abeant, et spe fiduciaque consequendi honores dimittantur.

CCXLIII.

FRIDERICO VVEIDLICHIO.

SAepe fluctuanti similis, tandem cepisti animum, patrumque suffragio muniisti viam ad capeflendos honores, quos sapientiae praesides hic dilargiuntur. Illos vero, ex merito tibi decretos, iure gratulor, et felices adeo fortunatosque esse cupio, et, quod rei caput est, Deum, religionis sapientiaeque statorem, quanta maxima possum, religione veneror, hanc litterarum sedem seruet nobis, domiciliumque recens dedicatum, quod post hominum memoriam hic non vsu venit, benigne tueatur. Festinantissime, ex museo Cal. Mai. clb l^o CXXCV.

CCXLIV.

IOANNI GEORGIO ORTHIO, IC.

Heidelbergam.

PECuniam nundinis, quae in autumnum incidunt, proximis, Schumacherus affert, et si aliter inter nos conuentum est, nec iure teneor soluendi. Faciam tamen, vt intelli-

telligas, me abs te non esse alieniorem, sed immo semper gratum fore, si tu, aut quispiam alius, tuo nomine, apud nos versetur. Res familiae afflictas doleo, et, causam nondum Spirae iudicatam esse et victam pro eo, ac par est, acerbè fero. Tibi autem decretam meliori fortuna prouinciam gratulor, et cupio, ut incrementa honoris capias, magisque prouehare. Ipse satis, me tacente, vides, quantum periculi patriae finibus impendeat, et quibus fatis vrgeatur. Ego his rebus inductus sum, ut Saxonia excedere verear, et manendi consilium capiam, propterea, quod Potentissimo Principi Saxonum sic rationes meae superiori mense probatae sunt, ut me accessione fortunarum augeret, et Stolbergii, nuper defuncti, munere simul ornaret. Rem librariam magno impendio amplificauì, quae difficultas obstitit, quo minus statim, quod in optatis erat, curarem. Partem *Hodoeporici* cui-dam Francofurtum tendenti tradere volui, reliquam cum pecunia adsportabit Schumacherus, cuius non suspecta est fides. Nactus sum Codices manu exaratos Gallicos, rariores plerosque, quorum, si hic esses, copiam facerem libens. Iis totus Galliae status continetur, sed mihi tempero, quo minus exeant atque emanent in vulgus. Tibi, crede, omnia paterent, expositaque essent, nisi

nisi tam ingenti locorum spatio disiungeremur. Cauto opus est, et exempla in propinquo te monent, multa sciri, pauca scribi, oportere, hoc tam ancipiti et calamitoso aevo. Ea de causa haec omnia induxi, quae manu mea ad oram scripta sunt, ne auctori periculum crearent. Varia rerum humanum scena est, et multos ludit ac decipit, priusquam experiantur. Plus nunc prudentiae, quam eruditioni, debetur: Vtraque valet, sed haec caligo est, nisi illa praeferat lumen. Tu, quaeso, mihi faueas, et moram patienter feras. Vitembergae, Id. Mai. A. clc lccxcv.

CCXLV.

ADAMO CHRISTOPHORO IACOBI,
IC. et Saxonis EL. Consiliario.

NVlla, fateor, morae excusatione me defendere possum, nec sine causa iam sub vereor, ne ingrati crimine me arguas, qui tam diu, quamvis respondere iussus, conticescam. Haud scio, an quid vnquam grauius admiserim, nisi quod, aequitatis tuae spe duci me, sentio, et compertum habeo, laudem ignoscendi vel maxime tibi esse relinquendam. Distinebar occupationibus examinum, et auspicio nouae professionis, cuius specimen mitto, industriam, quanto possum, conatu probaturus. Adnitar, vt

Cc 4

tuae

tuae in primis expectationi satisfaciam, et ornandas suscipiam litteras, quae abs te aestimantur iuxta, et fouentur. Quod insignis tuum patrociniū mandauī litteris, et, pro eo, ac par est, laudandum duxi, praesertim in epistola Exercitationibus Stolbergianis praemissa, quae hoc mense exiit in lucem. Consultissimo generi tuo gratulor prouinciam, et opto, ut bene feliciterque agat has partes, et doctrina meritisque hic floreāt, laudesque, nullo impediēte, diffundat. Hoc si votis assequor, et te simul incolumem intelligo, felicem me putabo, optimeque mecum agi, existimabo. Seruet te cum incluta gente Deus, et hoc supplicanti largiatur, ut nihil tibi, nisi quod expetis, eueniat, et familia tua per omnia saecula atque aetates duret. IV. Cal. Iun. A. clō l^o CXXCV.

P.S. Quae mandasti, proxima die Veneris curabo. Caroli Electoris Palatini mors insignem obnunciat conuersionem. De Hispano nihil laetius breui audiemus. Libertas Germaniae, religio *Protestantium* affligetur magis et magis. Deus meliora pressis!

CCXLVI.

ADAMO RECHENBERGIO,

Prof. Publ. Lipsiensi.

EXpedio me tandem ab occupationibus, et redeo ad officium, et praedico libens tuum in me aequissimum animum, ac valde peto, eum mihi non immutatum serues. Magnam abs te inii gratiam, et, quae volui, tuo studio operaque impetraui, et vltimum *Monarchiae* Hispanicae librum nactus sum, cuius potiundi spes me iam pridem deficiebat. Non id animo meo excidet officium, sed illud me grauiter tangit, quod nondum pactis steti, et Gobelinum non remisi. Nolim excindi librum, ne foedetur, rumpaturque compages. Meierus autem recepit, se curaturum Francofurto exemplar, quod nondum sit compactum. Si haec mora tibi grauis sit, protinus eximendum curabo. De sententia Nobilissimi Heilandi quod aperuisti, gratulor mihi honorificum illud iudicium, nec diffiteor, me promptum paratumque futurum fuisse ad capiendam prouinciam; nisi, nouo beneficio auctus, religione quadam animi inhiberer. De quo in posterum plura. In praesens abs te peto, Scherlogi Antiquitates et Aduersaria Cerdæ, pro me licitari ne graueris. De reliquis, quae ibi sunt, non la-

boro. Vale, et vtilitati meae faue Cal. Iun.
A. clb l^bCXXCV.

CCXLVII.

ADAMO CHRISTOPHORO IACOBI

IG. et Saxonis EL. Consiliario.

Summam nominis tui dignitatem amo
iuxta, et veneror, et ingrati crimen sub-
terfugere studeo, nullam tamen merito-
rum tuorum partem assequor, etsi par est,
relinqui aliquod pietatis et obseruantiae
meae argumentum. De Sagittario recte
pronuncias, virum esse apprime diligentem,
et in rebus Thuringicis gnauiter elaborare:
vellem tamen humanitatis et *Pragmatiae*
illius, quod leges artis requirunt, subsidia
plura et selectiora sibi comparasset. Multa,
fateor, Chronica sibi comparauit, quae for-
tuna ipsi obtulit, pleraque a vicinis sacer-
dotibus nactus est, aliqua etiam ex aula Go-
thana accepit. Proxime Lipsiam commea-
uit, constituitque venire ad nos, nisi eum
nuncius de vxoris morbo allatus reuocaf-
set. Audiui, de plerisque mecum voluisse
communicare, neque ei vllum denego offi-
cium, praesertim in communi causa, ad ius
dignitatemque Saxoniae stirpis attinente.
Ego autem nunc occasione vtar, et, ne ne-
scias, Patrone, cum VVerthero, iuniore,
VVieham Thuringiae petam, et, nisi impe-
di-

diar, lenam usque excurram, praefens, quae sentiam, dicturus, et quid edere instituat, pariter auditurus. Haud, opinor, abnues, quia iam per ferias haec opportunitas mihi offertur. Illud autem fundamentum toti operi substruendum, omnes Saxoniae nostratis *Episcopatus*, post conditam ab Henrico Aucupe *Marchiam* Misnensem, ab Ottone M. eius filio, repetere originem suam. His auspiciis surrexisse, et sub ditione imperioque Principum solemniter Caesarum beneficio, fuisse iure primorum acquirentium in eorum territoria descriptos hac lege, et quasi diuino consilio, ad VVethinenses peruenisse hoc rerum statu semper, etiam Praefulum Romanorum temporibus, mansisse, adeo, ut Thuringiae Principes publice, ante Lutherum, Pontifici in parte iuris sui repugnarint, et aperte reclamarint. Hinc diu latere odium, et cum auaritiae ambitionisque modum non faceret Pontifex, gliscere sensim, et Luthero pro veritate religionis adnitente, magis excitari, coepit, quod, res, fortunas, iura peti viderent, et, cum *Ecclesia* rem publicam explicari, intelligerent satis. Ipsi Carolo V. graues erant institutae passim nundinationes, nec iudicio et ratione ciuili regebatur Leo X. cum vitia Romanae aulae *clerique* non emendaret. Sed quorsum delabor? Saxones semper

per *Episcopos* pro territorii principibus habuerunt, ex quo territorium hoc tractumque, *Marchiae* Misnensis nomine insignitum, tenuerunt. Ceterum Deus omnibus rebus integrum in columemque, cum illustri familia, te seruet, et nobilissimum generum feliciter venire iubeat, cuius fidei et amicitiae totum me permitto. Vale Vitembergae. Non. Iun. clō bCXXCX,

CCXLVIII.

OTTONI MENCKENIO,

P. P. Lips.

GRatulatio tua per mihi iucunda accidit, et optatis meis prorsus fortuna respondit etsi non tam mea in hoc litterarum genere merita, quam res tenues istam, sane nouam luculentamque, accessionem postulare videbantur. Tibi eo magis bene cupio, sincereque applaudo, et, ut amici tui litteratorumque omnium expectationem perpetuo sustineas, maximopere volo. Nescio, qua obliuione tua factum sit, ut supplementum non submitteres vestrarium Actorum. Nunc eo supplemento auctus sum, nisi quod desidero superioris anni Octobrem, Nouembrem et Decembrem, huius item anni Ianuarium expeto. Ignosce audaciae, quam exprimit tua liberalitas, quae tanta est, ut, omnia me assequi posse, intelligam.

ligam. Quid cum Magliabechio actum fuerit, ignoro. Insidiantur ei multi; et, nisi fallor, in suspicionem religionis haud sinceræ vocant. Omnium maxime iniquiorem Schelstratii animum expertus est, quam vicem eius doleo, sed laetor magnopere, quod scio Magni Ducis praesidio eum niti. Parua scintilla cuiusdam disputationis Tenzelianaë, a me, cum prohiberi non posset, probatae, excitauit incendium, et Florentiam vsque traiecit. Nam homo iste, quietis impatiens, per lites et iurgia emergere statutum habuit, sed, opinione falsus, sero intelligit, consilium praeceps cum prospera fortuna non coniungi. De Anglia quid futurum sit, scire aueo nec spero, fore, vt insula spe libertatis tuendae cadat. Argilius sinistro Marte pugnavit, et captus est. An resistendo sit Monmouthius, breui docebit euentus. Bantifex et Gallus turbas ibi optant et quaerunt, alter religionem suam, alter regni, si bello ciuili concutiatur, infirmitatem. Putaui inter ea secure lucrum captabunt. Vngariae apparatus nihil, nisi simulacra, sunt. Gallus vtique consilio et pecunia dominatur. Vale, Id. Quinatil, cl. l. CXXCV.

CCXLIX.

MIRENIO.

GRauiter fero moram, etiam multos menses exspecto, quod missurum te receperas argentum. Ne vero vlla consilii mei pars deinde tibi ignota sit, efficiam, ut intelligas, res meas mihi curae esse. Id quorsum pertineat, ex labore cognosces. Vale, et nominis dignitati consule, promissorumque religionem serua.

CCL.

CAROLO L. B. A. FRISEN.

Opportunam et idoneam scribendi occasionem nancisci mihi videor, quod Iustinum hic meo hortatu recudendum sumit bibliopola noster, antiquissimum eundem, sanctissimumque inter Graecos Doctores. Negotium corrigendi datum est, VVintero, cura mendosarum lectionum ad me pertinebit. Spero, Domine, conatum hunc tibi probatum iri. Stolbergii de *Soloeicisms* opusculum, iam viuo auctore coeptum, et, mortuo nuper, absolutum est, quod praefatione ornandum censui, in qua de tua et illustrissimi soceri laude commemoravi, vel eo praesertim nomine, quod vterque Graecas litteras curae cordique vobis esse patiamini. In Anglia res Monmouthii sunt conuersae. Vterque re-

gni

gni Senatus fide et obsequio erga Regem constans est, comitiorum decreto omnia Iacobo ex animi sententia successerunt. Martens sacerdos emendati coetus, qui Londini est, tibi, Domine, se, qua decet, pietate, commendat. Ego, qui sciam te non discedere a pristina consuetudine, oro, ut par est, obseruantissime, velis quod tu vnus maxime potes, Ziegram, iuniorem, Ordinis nostri Adscriptum, tuendum ornandumque suscipere, et, sicut petit, Franckenbergen se sacerdotium elargiri. Faciet ille, quod clienti conuenit, et pro salute tua omnique felicitate, votis impetranda, omnes neruos contendet. Ita Deus te, Domine, ab omni perniciē tutum patriae et saeculo praestet! XVI. Cal. Sextil. clō l̄CXXCV.

CCLI.

IOANNI CHRISTOPHORO BERGMANNO IC.

Gratulor tibi de conatu egregio, mercedem laboris spondeo, sed, pro mea amicitia, cupio, ut abstineas ab argumento periculi pleno praesertim his temporibus, quae veritatem non ferunt. Non conuenit inter Principes, nec oleum igni addendum est, lites finium et certamina domestica accendi, nolim. Vsu rerum hoc didici,

dici, et ideo te admonendum putavi, quia fata vrgent patriam, et prope interitum minantur. Germani sequimur Graecos, et collidimur singuli, vt euertamur vniuersi. Malim, stilum in Gallos vertas, et iura in Alsatiae vrbes defendas, inter quas Argentoratum, in vrbe regnum et communis libertatis propugnaculum amisimus. In Vngaria nostri meliora sperant, Neuhauselii deditio breui exaudietur. In Anglia Monmouthius, seditionis auctor, victus, captus et supplicio affectus est. *Protestantes* vbique adfliguntur. Vale, et feliciter rem gere. XV. Calend. Sext. A. clolo CXXCV.

CCLII.

ADAMO RECHENBERGIO,

P. P. Lips.

DOleo conditionem meam, quod neque diu tecum esse liceret, cum transirem, neque satis probare officium possem, cum festinanter salutarem. Erubesco magis, quod moram corrigere non possum, quam Ordo iuridicus, aliis impeditus, interponit. Excusari se petit Zieglerus, et, proxima die Mercurii omnia confecta habiturum, adfirmat. De Actis, per illustrem Pufendorffum submissis, postulo Iureconsultos, qui moram ipsi purgabunt, et dicent ingenue,
se

se prius de iis cognoscere non potuisse. Hodie, ab hora x, Zieglerus, per famulum exhiberi iussit, et pretium indicavit, quod, simulac mensam adiero, persoluam. Saepe eum appellavi, appellando institi, et tantum non inuerecunde obsecraui, at, excusari se petiit, et necessitatem, contra quam luctari non possit, obtendit. Ego autem prius respondere nolui, quam totum, quod mihi curandum mandaueras, negotium perficeretur. De Gobelino, faciam, ne tua spes frustretur. Scholiaften Euripidis, nisi graue est, exspecto. Fraudare te nolim meliori exemplo, sed Basileensi isto forsan carere queas, non magno incommodo tuo. Pauli Stephani editio melior cumulatiorque mihi videtur. De Scherlogi Antiquitatibus non admodum laboro. Plus, si recte assequor, promittit, quam praestat. Menckenio, Felleri, carissimis mihi nominibus, salutem dicas. Ad extremum commendo tibi Conradum Adamum VVinckelman-num, virum doctum et probum, non aliter ac meum, fide et officio cognitum fatis. Zieglerus te salutat, iterumque se excusat. Vale. XIV. Cal. Sext. A. clō lōCXXCV.

CCLIII.

ADAMO CHRISTOPHORO IACOBI,
IC. Dresd. et Saxonis EL. Consil.

Rediit filius tuus, et vitam recte instituit, iamque veteres istas, quae primum venienti obstabant, difficultates feliciter vicit. Mecum est familiariter, et, praeter Zieglerum, gener tuus, exquisitissimi vir ingenii, de eo prorsus bene sperant. Primo quidem, nec id improbo, humanioribus litteris se tradit, tum Geographiam, et Historiam imperiorum, me duce, audit diligenterque pertractat. Mores varios perauspicato mutavit, et iis finibus, quos ratio modestiae praescribit, se continere tandem coepit. Opto, haec ei mens perpetua sit, ut Patri, meritis maximo, et Affinibus, summa dignitate praeditis, satisfaciatur, et locum natalibus dignum, quo par est, modo tueretur. Eximiam sane eius indolem amo, et pro ipso, quoad possum, annitor, cupioque, ut tui quam similimus euadat. Hoc autem a Deo Immortali opto, cui omnes operarum consiliorumque rationes constant, et acceptae referuntur. De Neuheufela, per vim capta, non Caesari magis, quam Christiano orbi, gratulor, sacra nostratum Deo curae erunt. Quod reliquum est, id vnum praecipue in votis habeo, ut bene valeas, et
 pru-

prudentia tua patriae rebus consulas, et imprimis Academiae, quae te suscipit maxime, faueas auxiliumque impertiaris. De incendio Dresenae veteris sum perculsus. Deus respiciat afflictos et miseros, ad quos damnum immane pertinet, casusque funestos a tectis et domiciliis vestris auertat. Gerner tuus Bergerus summo cum applausu, auspicii causa, disputauit. XI. Cal. Sept. clb CXXCV.

CCLIV.

GEISLERO.

Magna calamitas peruenit ad humanissimum virum, Christophorum Geislerum, in vrbe veteris Dresenae hucusque commoratum, cuius fortunae omnes incendio consumptae sunt, adeo vt nullum, praeterquam in Dei et hominum benignitate, subsidium habere videatur. Vestra autem refert, ciues, vt viro afflictissimo, non suis deinde, sed alienis, opibus sustentando perliberaliter subueniatis. Quod vt fieri par est, sic dubitare non licet, quin coelesti beneficio, quod erogatis, quam cumulatissime recipiatis.

CCLV.

IOANNI CHRISTIANO, L. B. A.

VVERTHERN.

Speraui quidem, fore, vt gratulatione pietatis

Dd 2

tatis

tatis meae partes absoluerem, et laeto obferuantiae genere animum testarer, sed, quod praeter meam sententiam accidit, doloris explicandi causam attulit obitus generosi filii minoris, quod ut alios, sic me clientem tuum haud mediocri sane luctu confudit. Quare Numen, pro eo, ac pat est, pie rogo et oro, arceat ab illustrissima gente tua funestos casus et virtuti, quae in magno fastigio nomen tuum posuit, fausta fortunataque omnia concedat. Eo magis dolorem tuum lenies, et, Deo res tuas curae esse, intelliges, qui saepe humana consilia dolore temperat, ut gaudia deinde maiora excitentur. Tum vero expertus sum, maiori natu filio eam esse mentem, quae non vulgarem ipsi laudem afferat, et summum stirpi decus promittat. Cuius ornandi voluntas nunquam mihi deerit, quod sciam, omnem domus tuae spem in eo esse sitam. Tanto promptius tibi morem geram, et perquiro doctum hominem, qui instituendi provinciam capiat, nec minus de gente tua, quam de patria vniuersa, bene mereatur. Spatium vero huius rei apte conficiendae abs te peto, nec dubito, quin primo quoque tempore idoneum et moratum quempiam nanciscar. Quod reliquum est nihil prius in votis habeo, quam, ut cum illustrissima domo tua diutissime floreas, et im-

immortali cum laude prudentiam in luce Germaniae, et summis patriae consiliis, saluus sospesque ostendas. Ita te Deus Principi, clientibus, atque inter hos mihi, seruet. V. Cal. Sept. A. clō lōCXXCV.]

CCLVI.

ADAMO LVDOVICO L. B. A VVERTHERN.

ADhuc summam comitatem, et magna tua in me collata beneficia quorum numerum inire non possum, memoria teneo, atque omnibus modis cupio, ut tu, Domine, firma deinde valetudine utaris. Idem optat mecum Consultissimus Zieglerus, qui crebris sermonibus de statu et conditione tua sciscitatur, et uterque nostrum iure arbitrat, magnam nostrae felicitatis partem tua et agnatorum salute contineri. De generoso filio non est quod metuas: iam res confecta est, et modica etiam multa penitus expiata. Simulac ea causa feruebat, hospes atque ego, ut par erat, nos interposuimus, Senatu Academico non admodum obnitente. Res, quoad recordor, ita gesta est. Filius acerbiori verbo a conuictore offensus, per honoris rationem sibi temperare non potuit, quin ei alapam infringeret: hic iniuria affectum se ratus, ad condictum locum certaminis ineundi causa in-

uitauit. Non abnuuit filius, nec recusauit duellum, et cum aduersario congressus, e certamine saluus euasit. Forte autem per id tempus, cum ense lis transigeretur, prae-teriiit quidam Academicus, homo rimarum plenus, qui Prorectori Mayo proptinus indicauit. Submonui filium, cauere has rixandi occasiones, quod facturum se recepit, ac bene me sperare iussit. Interea hic in pristino industriae curriculo pergit, et una mecum optat a Deo Immortali, ut prosperam valetudinem et omnia fortunae beneficia tibi largiatur. Pridie Cal. clb lccxcv.

CCLVII.

CASPARI SAGITTARIO,

P. P. Ienensi.

Quanto me dolore affecerit coniugis tuae obitus, verbis exprimere non possum. Fuit enim matrona, dignitate nascendi sexusque ornamentis eximia, et omnibus partibus, quibus elegantioris vitae ratio continetur, maxime insignis. Iactura autem haec tibi grauior est, quod, cum uiueret, plurima tibi fortunarum adiumenta suppeditarit. Non ignoras, quid in proba et prudenti coniuge situm sit, si rationes domesticas subducis. Volo igitur, dolorem istum tempestiue lenias et de hoc danno, in posterum sarciendo, bene speres.

Mul-

vifas. Deustet!feruet! IV. Cal.Sept. A. cl
bCXXCV.

CCLVIII.

MATTHIAE BRANDIO,

Sonderburgo Holfato.

EXcelsum et sublime fastigium est , in quo Reges positi magna terrarum orbis imperia gerunt , et suo atque summo arbitrio res humanas moderantur. De quorum potestate potius tacere, quam scire, liceat, nisi facultate sciendi modeste, et, quatenus cuius officio congruit, vtamur. Nihil vero te prohibet, quo minus de pleno summoque Regum imperio, innoxia libertate, differas , atque insiti iuris disciplinam testimoniis sapientum, et suffragiis populorum , confirmes. Vnus inter omnes prudentissimus Maecenas rationes in hanc sententiam multo grauissimas attulit, quae pro summa et regia potestate valent. In quo genere facile princeps fuit Imperator Antoninus, et, idoneis ac repetitis ex philosophia ciuili argumentis, grauiter et copiose differens, egregiam sane operam collocauit. Vtrosque imitando consequens, et ingenii tui vim, doctrinaeque copiam in luce ponis, atque in conspectu omnium maxima cum laude, et successu felicissimo ostendis. Nec alia otii ratio tibi constat, quam,

quam, quae fugit illecebras, ac resistit voluptatibus, animumque remittit aliquando ac recreat, sed non deprimit et frangit. Pauci sciunt, ubi opes copiaeque litterarum reconditae sint, sed tibi nihil est arduum, nihil tam difficile et asperum, quin exitum inuenias et elucteris. Tum in eo quoque a vulgo te seiungis, quod non modo ex praeceptis et doctrinae regulis, sed etiam ex optimis quibusque monumentis, et omnis aevi annalibus, sapientiae riuulos elicis, quorum fontes multi obstructos cupiunt, ut in speciem et dicis causa sapere videantur. In Platone, Aristotele, Epicureto, Porphyrio, Hierocle, Iamblichio, sic versatus es, ut simul cetera doctrinarum ornamenta coniungeres, et instituti constantia, ac moris amoenitate omnibus placeres. Non minor dicendi facultas tibi contigit, quam labore et industria consecutus demonstras, et suauitatem Caesaris, ac vbertatem Livii, Sallustiique grauitatem, et quum expedit, Curtii acumen, non repugnante ingenio, et expedite imitaris. De vitae morumque sanctitate nihil addo, et humanitatem modestiamque probo, ac omnia consilia bene tibi cadere cupio, quorum ratio in eo posita est, ut, cum decus studiis, tum splendor reipublicae, accedat demum volo, ut magnorum altrix virorum regio,

Dd 5

quam

quam nascendi forte colis et suspicis, te reuerſum libenter excipiat, ac benigne complectatur. Vitembergae; Saxonum III. Cal. Sept. A. clō 15CXXCV.

CCLIX.

ANTONIO MAGLIABECHIO,

Magni Etruriae Ducis Conſiliario et Bibliothecae Praeſecto.

SEmel iterumque tuis litteris mirifice recreatus ſum, niſi quod ſchedae iſtae famosae dolorem mihi pariter ac tibi, attulerunt. Velim, earum mihi copiam facias, et cauſam occaſionemque abſurdae litis ediſſeras, nomenque rixoſi et impotentis auctoris perſcribas. Tenzelius, cuius diſputatio ad vos perlata eſt, me repugnante, laceſſiuit Schelſtratum, et nouas pleraſque eius ſententias perſtrinxit, maledictis tamen abſtinuit, et, vt par eſt, modeſtiae leges ſeruauit, ſi tamen iſ modeſte feciſſe putandus eſt, qui meam amici dehortationem ſpreuit. Ego quidem diſſentientes non iniquo animo ferre ſoleo, calumnias vero deteſtor et fugio, et, in capita auctorum reiciendas, exiſtimo, ſi innocentes petant. Te defendit innocentia, quam velut Gorgonis clypeum maleuolis obiiicias, atque impetum obtrectandi conſtantia tua frangas. Abiecti et parui animi telum eſt calu-

lumnia, quam facile retundit, qui, suae virtutis conscius, adspernatur. Bene tecum agitur, si videas impares aemulos, qui, cum ad tuas sane maximas laudes adspirare non possunt, in conuiciis obsolescunt. Quare non est, cur moueare his clamoribus, quibus te improbi quidam oppugnare cupiunt, ut ab honestissimo exteris iuuandi instituto te auertant. Vnum abs te peto, prius quam finem epistolae faciam, Mederum, quendam Transylvanum, diu in scholis meis versatum, perinde, ac Comitem VVrangelium comiter accipias, et vel meo nomine de ipso, si per occupationes tuas licet, bene merearis. Opuscula, diu intermissa, simul in praesens capias, et in posterum plura exspectes, mihi autem favere pergas. prid. Cal. Sept. A. clalCXXCV,

CCLX.

GEORGIO FRIDERICO MVEGIO,

IC. Spirensi.

GAudeo, contractam inter nos amicitiam adhuc esse integram, quam si ex mea parte relanguescere patiar, negligens sim, sin dissolui cupiam, improbus tibi videar, oportet. Consuetudinis tuae saepe recordor, et comitatem non sine animi iucunditate repeto, tuos autem et affinis
Lim.

Limbachii labores meritaque sic aestimo, ut certe magis non possim. In quo omnium recte intelligentium voluntates et iudicia consentiunt, maxime illustrium Procerum, Buvvinckhausii, Mauritii et Eibenii, qui de utroque vestrum praeclare existimant, ac honorem commodaque vestra in primis curant. Illud vero acerbè fero, quod limes vester, multis obiectus periculis, spem diuturnae pacis mihi non facit. Omnium oculos mentesque in se conuertit causa Palatina, cuius exitum solliciti omnes exspectamus. Philippi Aurelianensis nimia et iniusta postulata sunt, et iure diu quaesito pactisque gentilitiis aduersantur. Sed Gallos huius rei non pudet, dum modo fines proferant, et circumiecta Rheni ora potiantur. In vna vrbe, fateor, non prouinciam, sed totius patriae praesidium, et regnum, amisimus, hoc initium malicius quod Germaniae seruitutem minatur. Caesar vires exhaustit, Principes aemulatione et discordia se atterunt, parum abest, quin Germaniae idem, qui veteris Graeciae, exitus sit futurus. Saxo noster cum Agnatis in senatu Imperii iamdudum iure contendit. Brandenburgico Sueones ob cessum pace Nouiomagensi tractum, qui trans Viadrum iacet, iam longo tempore inuasi sunt, quae res tamen nunc ad concordiam spectat.

stat. Cetera scribere non aſum. De Rummſchio valde angor, et, ſi quid in me eſt, opem auxiliumue ſpondeo. Auctor illi ſum, diſſertationes, quas *Programmata* inſcripſit, in Saxoniam tranſmittat, quas Dreſenam curabo, et, pro eo, quanto poſſum, ſtudio, annitar. Lubecae vacat prouincia Rectoris Gymnaſii, poſtquam de ſtatione ſua deceſſit Hinckelmannus. Vellem, appellaret Scholae Ephoros, et viam ſibi muniret. Certe doleo viri vicem, fortunamque eius corrigi volo, ſi quid de me polliceri poſſum. Sed partim cauto, partim maturato, opus eſt, cum multi ſint, qui ambiant ac preſent. Tu ſi in aula quidpiam vel expediri, vel commendari velis, quod e re tua ſit, efficiam libens, vt intelligas, me tui ſtudioſiſſimum nominis eſſe. Superiori menſe tabularium in arce noſtrae vrbis recluſum eſt, cui negotio interfui, et tabulas Imperatorum, Regum et Principum, rara felicitate, et Saxonis beneficio, vidi et perlegi. Claues illius *Electoꝝ*, et Agnati Duces *Regentes* ſimul habent, et ſimul delegatos mittunt. Quod reliquum eſt, cauſam veteris amici, Orthii, tibi et Nobiliſſimo Affini, quem ſaluere iubeo, enixe commendo. Cal. Sept. A. clō lōCXXCV.

CCLXI.

IOANNI GEORGIO ORTHIO, IC.

QVae tua conditio sit, post tam insignem
aulae et vrbis Palatinae conuersionem,
nondum cognoscere potui, nolim tamen
dubitare, quin nouus *Electo*r egregia et fi-
deli tua opera vtatur. Meas, opinor, supe-
riores litteras accepisti, ex quibus intelligas
inseruiendi studium, ac bene merendi vo-
luntatem. Frater tuus Stolbergiae adhuc
debet, cui pro eo soluam, si quidem ea con-
ditio tibi placeat, vt compensare in poste-
rum velis. Quod isto nomine reliquum
est, deinde ad te curabo, si aperias senten-
tiam, et consilium meum probes. D. Mue-
gio et Limbachio parentis causam enixe
commendaui. Optarem, vt vel modicum
commorandi spatium fortuna tibi daret,
crede mihi, id e re tua fore. Superiori men-
se hic reclusum est tabularium, quod in ar-
ce asseruatur, quorsum aditus mihi patuit
singulari beneficio, multa ibi vidi et legi,
quae nullis libris continentur. Lis, quam
Palatino Gallus mouit, patriam nouo bello
implicabit, nisi incepto desistat, qui tam ini-
qua postulat, Philippus Aurelianensis, Fra-
tris potentia velut scuto innixus. Austria
res prospere hoc anno gessit, quod pungit
Gallos, non facile passuros, vt Buda quo-
que

que in Caesaris potestatem redigatur. Spero, fore, vt pax inter Caesarem et Turcas breui ineatur, cum ambitio et cupiditas, regnandi, quae Gallum incescit, fatiari non possit. In limite nostro inter Sueonem et Brandenburgicum denuo pax firmabitur, et controuersia de cesso trans Viadrum tractu, aequis et moderatis conditionibus finietur. Multum in Iacobo, Angliae Rege, positum est, si is, aequabilem inter Gallos Hispanosque potentiae rationem seruandam esse, duxerit, quod vnus ille omnium maxime potest, nec minus ipsi vtile, quam Europae cultiori necessarium, videtur. Plura non licet perscribere, praesertim tibi, qui sagaci et prudenti animo instantia prospicis, et de rebus praesentibus iudicas apte. Tantum abs te peto, mihi faueas, et credas, tibi ac nobilissimae familiae tuae me, quantus quantus sim, omni studio, cogitatione et officio, addictum fore. Meierus bibliopola exponet sententiam copiosius, et, quo in te animo sim, quid velim, renunciabit. III. Non, Sept. A. clb bCXXCV.

CCLXII.

IOACHIMO FELLERO,

PP. Lips.

Duturni silentii culpam deprecor fidemque meam tibi obstringo operae
in

in omni re nauandae, quam sciam et vsui, et honori, futuram. Maxime autem laetor, te, confectis splendidi muneris partibus, modice valere, et cupio, vt firma tua valetudo sit, ac multa, te auctore, litteris commoda afferantur. Mihi sufficit tarde conniti, et id conditio mea postulat, nec ignoro, probari moram cum ratione et consilio coniunctam. Litteras Graecas, nemine hic repugnante, ornandas suscepi, in quibus mihi Veneres se offerunt, atque omne adeo gaudium in iis positum est. De Graeca, quae oneri esse possit, non cogitavi, libertatem mihi vindicans, quae maxime semper mihi grata ac iucunda fuisset. Nec tamen mihi displicet aequum animi tui iudicium, qui tam multa et praeclara documenta tui erga me amoris dedisti, vt plane tibi confidam, Gratiasque tuas, quae solae mihi placent, ad certamen gratulationis prouocare velim, si me aliquando illis molestiarum vinculis adstringi patiar, quibus arctissimum vitae foedus continetur. Sed iocari tibi placet, fortasse quod existimes, serio rem agi: caue, in hanc sententiam adduci te patiaris. Libertas mihi auro carior est, in qua tuenda poetae veteres etiam philosophis concedere noluerunt. Equidem in omnibus veterum gloriam aequas, atque hoc elegantiae genere elegantissimi-

tissimam patriae urbem mirifice exornas, nisi quod non ferendam poetis seruitutem libertati, mirum, praetulisti. Vicissim iocor, quod in amico feras, si ad feria veniendum est, orbi Christiano de repetita victoria gratulor, et res melius, atque superiore anno, confectas, in summi gaudii parte pono. Illum Deus votis quasi cumulum addat, ut, fractis barbaris iste ab occidente insidiator libertatis tandem aliquando coerceatur. Multum in Britannia positum est, ubi pondus librandae potentiae haeret, quod flagitant Europae regna, et de Iacobo VII. bene sperant. Germani sensim a veterno excitantur, Poloni, Gallicis pensionibus innexi, adhuc more suo, tergiuersantur. Non recepta Neuheufela, Marti et Apollini, nisi id valetudini tuae graue est, certatim libemus. Prid. Non. Sept. cl**o** bCXXCV,

CCLXIII.

ANTONIO RAMMIO,

Consiliario Tonnano.

SAepe recordor tuae in me propensissimae voluntatis, et magni facio in primis amicitiam, cum patre meo contractam, quae nunquam animo meo excidet, sed ad omnia honoris officia exhibenda semper inuitabit. Frater Ioannes Antonius, cui

E e

ad

ad sacrum fontem sponfor fuisti, ad coelestes abiit, qui te patris loco duxit, et in conatu rerum pulchre gerendarum decessit. Vnicus mihi frater superest, homo ingenuus, et ingenio satis capaci praeditus, quem tibi magnopere commendo. Mihi ab exteris Regibus et Principibus conditiones oblatae sunt, quibus Saxo meus intercessit, nec me dimittere voluit, et nouis etiam beneficiis praeter exemplum me auxit. De reliquo sum liber, curis, quae ad familiam pertinent, vacuus, libris omni doctrinae genere refertis instructus. Nuper Generosus a VVerthern me acciuit, et prolixè accepit, quae, fateor, occasio fuit apud te inuifendi, sed, opinione citius, negotia VVtembergam retraxerunt. Apertum enim tabularium est, quod in arce vrbis nostrae asseruatur, cuius perquirendi locus mihi datus, cumulusque meae doctrinae prope adiectus fuit. De Principe VValdeccio non te fugit, aetate affecta non recusare belli discrimen. Ex Gallia redux, diu et familiariter cum eo fui. Postulauit a me, vt vitam eius conscribam, sed rationes muneris id adhuc non ferunt. Caesari gratulor optimos in Vngaria successus, qui Galli audaciam frangunt, maxime, quum Iacobus VII. nimiam eius, et reipublicae nostrae metu-

tuen-

tuendam, potentiam prudenter in posterum temperabit. Multa, quae ad statum patriae spectant, alibi, et, si forsan fortuna adfulgeat, coram explanabo: Haxthusius sanctior Consiliarius aliquoties Castellae me inuitavit, si fieri possit, in transitu te appellabo. Vale. Non. Sept. A. cdo l^o CXXCV.

CCLXIV.

FRIDERICO GVILIELMO PLEZIO,

Sacerdoti Quedlimburgensi.

GRatae mihi acciderunt tuae litterae, amoris iuxta, ac humanitatis plenae, vel copiosissimum argumento, quod vna olim mensa, et arctissima vitae studiorumque consuetudo nos, dum hic esses, coniunxit. Petitioni tuae, ut honestae sic aequissimae, locus datus est, quod me virtutis tuae testem habes, et honor muneris tui testimonium laudis tuae praebet. Rationes impensarum confectas scheda, quam vides, indicat, tibi que sane eligendi ius est, utris conditionibus stare velis. Dies solemnibus dictus est sextus decimus Octobris, si copiam tui facias, mihi et collegis multo gratissimus hospes eris, sin occupationes tuae id verent, pecuniam, quae so, mittas, in scheda rationum consignatam. Quod reliquum est, cupio, ut cum de re sacra, tum de coetu Quedlimburgensi, bene semper mereare. Deus

E e 2

te

te seruet cum familia, et commoda successusque optimos ex animi sententia largiatur. Non. Sept. A. clō lōCXXCV.

CCLXV.

HIERONYMO A DORNE,

Patricio, Senatori, et Scholarchae, Lubecensi.

Qui Latine et Graece sciat, forte neminem reperiās, si suo ac vero pretio litterae aestimentur. Aegre commendo homines, et facile reputo periculum, quod multi secure adeunt, et maiori fiducia, quam iudicio, partes has capeſſunt. Horum, opinor, consuetudinem improbas, atque in vitio ponis audaciam, quae sola commendationis auctoritate nititur, et fallendo etiam praemium quaerit. Longe alia mihi mens est, et ſimulandi cauſas procul habeo, nec id mihi ſumo, quod tuae prudentiae eſt permittendum. Vnum tamen, pacetua, meo teſtimonio ornandum duxi, virum ſane doctrina et bonis moribus praeditum, Hartſchmidium, Argentoratensem, Obrechtii, ſi humanitatem ſpectas, diſcipulum, bonis artibus apprime eruditum. Hebraeorum litteras auctore Schmidio hauſit, Graecas mediocriter callet, dato ſub Stolbergio ſpecimine, mihi notus. Quod in orationis cultu deſidero, uſus et exercitatio ſarciat, ſi intelligat, aperiri ſibi campum, in quo deinceps

ceps industria eius se exerceat ac probet. Res patriae aduersas, vim sacris illatam, licentiam, contumelias vexationesque emendatae religionis, pertimescit, adeo, vt aliam, nec conscientiae grauem, patriam quaerat. Haec ad vitam, studiaque et fortunam, optimi hominis pertinent, quae celare te nolui, victus amicorum obtestationibus, qui honori eius fauent. Quod reliquum est, Deum obsecro Immortalem, tuas res florentes esse, iubeat, patriamque tuam, quam summopere ornas, praesidio coelesti defendat, et contra insidias impetusque hostium tueatur. Vitembergae Saxonum, Id. Septembr. clc l^o CXXCV.

CCLXVI.

ASARELI MEDERO,

Transyluano.

SImul vt intellexi, te rediisse ex Anglia, et intrasse Galliam, magnopere laetatus sum, cum, quod, in hac peregrinandi diligentia multum tibi sane positum esse, sciam, tum, quod, patriae tuae spem expleri, cupiam, quae paucos tui similes habet, et in tuam praecipue virtutem intuetur. Maeste animo pergas, et Italiam obeas, illam prudentiae magistram, laudisque maiorem accessionem speres. Habent Itali pleraque cum Anglis communia, praesertim, si ani-

morum latebras abditosque recessus, confidero. Rex hodiernus Italica prudentia res suas moderatur, Monmouthii seditionem compressit, aemulos distraxit et vicit, Angliam Scotiamque pacauit, Galli conatus et consilia vnus ille animaduertit, non passurus, vt omnia vnus Ludouici arbitrio agantur. Caesaris res, in Vngaria prosperae, decus auctoritatemque Austriae firmant, et animos Germaniae Principibus addunt. Tekelius in angustias compellitur, sed Caesaris gratia forte consumpta est, nisi inusitato quodam modo de Austria mereatur. Cupio meas dissertationes ad te perferri, sed occasio deest. Tu, quaeso, interim vale, et amatum amicum veterem et constantem. Id. Sept. A. cl. l. CXXXCV.

P. S. Ad Magliabechium, Ciampinum, Frabrettum, Bellorium, tua causa perscriptae Litteras ex Anglia abs te nullas accepi.

CCLXVII.

NOMINE RECTORIS ACAD.

QVoniam omnes Ioannis Starckii res fuesto, nuper incendio consumptae sunt, a benignis quibusque hominibus inirestudet gratiam, et durae sortis quaerit solatium, maxime autem in vestra liberalitate praesidium collocat suum. Proinde quaesumus vos per calamitatem viri, nulla sua cul-

culpa miseri, detis id conditioni eius adflictae, et vltro promteque stipem erogetis, nulli dubitantes, quin Deus cumulatissime remuneretur ac reddat, quod ei, collato aere, libenter largiterque tribuetis.

CCLXVIII.

FRIDERICO GVILELMO PLEZIO,
Sacerdoti Quedlimburgensi.

Rationes confectae, et a praeside Ordinis approbatae sunt, tantum abs te postulat, vt primo quoque tempore venias, et solemnia praesens vna celebres, multumque exornes. Dies constitutus est quintus decimus huius vertentis mensis, quem per leges mutare non licet. Igitur tempestiue adsis, et negotium expedias honoris plenum. Examen Ordinis paullo ante subeundum est, quod ita instituendum existimo, vt simul calculi cum studiis tuis sacris ponantur. Ego me ad reliqua nomine tuo curanda promptum offero, et aeternum Numen obsecro, vt hoc institutum, coetus diuinioris et tuae felicitatis causa, fortunet. Vale, et quem amas dudum, eum amare deinceps perge. XVI. Cal. Oct. A. cllo CXXCV.

CCLXIX.

IOANNI VVALTERO,

Reipublicae Luneburgensi a secretis.

MAgnum Dei beneficium est, quod victi fugatique sunt barbari, etsi Galliae aegre ferunt, et, Austriae vires distraherentique, optant. Colligit vires sensim Austria, et decus prope amissum instaurat paullatim, ut, vel hoc nomine, Christianus orbis sibi gratuletur. Plurimum in Iacobo, VII. Angliae Rege, situm est, qui, dissipata Monmouthii factione, nunc plenior auctoritate regnat. Qui si Austriae commotis faueat, Francorum ambitio coercetur, et vicennales induciae seruabuntur, fin, blanditiis donisque vinci se, patiar de salute vicinorum actum, putabo. Haec tenus animum auertit, et rationes prudenti consilio moderatur, Auriacus a rebus Gallicis sane alienior, est, et, annitente cognato Rege, *Principatum* Arausionensem reposit. Nouus *Electo*r Palatinus, causae suae confusus, et, victoria Caesaris erectus, de iure suo nihil detrahi, sinet, patetis gentilitiis et sanguinis propinquitatibus nixus. Carolus, qui cum praecessit, veneno sublatu dicitur perfidia aulici sacerdotis, et medici, ad eam rem subornati, quod

quale sit breui tempus et certiores litterae me docebunt. In Gallia prorsus opprimuntur *Reformati*, elaborantibus in eo genere sodalibus Iesu, vt, in quo Regis honorem verti, existiment, si pro summa potentia et auctoritate efficiat, vt *Hugonottis* in vniuersum religionis vsu interdiciatur. Mulctantur innoxii homines rapiuntur ad fana, trudentur ad audiendos *Ecclēsiae* Romanae ritus, manibus pedibusque constricti trahuntur, liberi ante ora oculosque auferuntur ad superstitionem, et inuiti retinentur in regno, migrare volentes damnantur ad triremes. Haec est ista conciliationis larua, quam sacrae tyrannidi in Alsatia obtendunt. Stolati patres, Chaisius et Maimburgius diu saxum hoc voluunt, et, magni praepotentisque Regis auxilio armati, magnum et *Ecclēsiae*, et statui *Protestantium* periculum moliuntur. *Monstra reunionum* Gallicarum indicant, quae et qualia consilia agitentur. Interim petunt auctoritatem Pontificis, Regis auctoritati grauem, qui *Episcopos* eligit, instituit, moderatur. Sorbona libere disputat contra Pontificem, et non fallendi praerogatiuam negat. Pontifex callidus est, multa callide dissimulat, et Regem perinde, ac Ignatianos Patres emissarios, timet. Au-

Ee 5

striae

striae consulit, pacem Italiae procurat, pecuniam, belli sacri causa, liberaliter erogat, quam ex vacantibus purpuratorum dignitatibus conflat, alioquin a coetu nostro alienior, et acerbius in Vngarorum gentem consulens. Sed sacra Deo curae erunt, dummodo limes muniatur contra barbaros, et valido iterum praesidio firmetur. Ex his licet, colligas, Vir amplissime, quo consilio cupiant Galli, ut in gratiam redeant. Nam id agunt, ut incauti simplicesque alliciantur, ac tanto speciosius decipiantur. Nova quidem, et a veteri crassaque Pontificiorum secta multum discrepans cernitur doctrina Gallorum. Concilium Tridentinum Rex non admittit, Pontificis auctoritati in regno suo obicem ponit, directo et per latus sedem Romanam petit, sed cetera et ad fundamentum pertinentia capita, quae Lutherus repurgavit, non probat, et reuera est *Ecclesiae* hostis, ac vi astuque eam persequitur et premit. Longius me, quam volebam, diffundo, et ideo, quod res postulat, effectum dare cupio. Iussis tuis obsequor, et Michaellem Caesarem, Burga Saxonem, ad capiendam docendi filii provinciam mitto commendoque. Homo rectus et probus est, diligens et mediocriter doctus, matheos haud expers, et humanitatis studio deditus, ac Iuris perindustrius cultor. Eum, quae-

so, suscipias et foueas, spero eum de filio tuo bene mereri velle et posse. Ita te Deus seruet, et florentem vna ielicemque familiam praestet, ac diutissime tueatur. Cal. Octobr. A. clv l^o CXXCV.

CCLXX.

ADAMO CHRISTOPHORO IACOBI.

IC. Dresd. et Saxonis El. Consiliario.

PArum forte abest, quin existimes, notam criminis mihi esse inurendam, vel, quod tam fero ad tuas respondeam, vel, quod diligentiam in ornando et erudiendo filio tuo praetermittam, quoniam cunctandi rationes habeo, et exploro interim, quid agat, quid moliatur, mutetne, an seruet, superiores laudes. Nondum quidem recessit a pristina consuetudine, sed interdum mobili animo est, monitis tamen cedit, quod bonae indolis est, et patitur se reuocari. In temperantia omne felicitatis praesidium certe positum est, quam ipsi magnopere commendo, ut sibi constet, neque impetu ad intempestiua officia rapiatur. Volo eum mihi esse affixum, et statuo, hoc me ipsi, vel tua causa, debere. Praemium non posco, ne imprudentis nomine male audiam, tam multa in me contulisti beneficia, ut nullum reddere par queam. Certas horas constituam praeter eas, quas cum aliis com-
mu-

munes habet. Faciam, experiar omnia, vt cum eruditioni, tum vtilitati eius, consuletur. In conuictu, in nobilissimum Generum tuum, in consuetudine et congressibus, in clientes hospitesque Zieglerianos intuetur, qui omnes et modestiae, et doctrinae frugalitatisque imaginem ei ostendunt. Iam te, opinor, volente, disputationem ingredietur, auctore Sibero, homine industrio et erudito, quamuis maluissem, desumi argumentum ex Demosthene, vel Lysia, vt simulae linguae et fori Attici specimen daret. Notamen repugnare volui, cum, vel sic diligentiam comprobari posse, intelligerem. De exitu conatus et fructu, simul, ac disputauerit, ad te perscribam. Siberus, partes filii in schola mandari petit, tuumque, me conciliatore, patrocinium ambit. Faucas, quae so, et, nostra litterarumque causa, bene agas, semper floreas, et, si id in mortalitatem cadit, nunquam ex conspectu mortalium migres. Ita optat, fouet, precatur tota mente et animo, Iacobaei Nominis cliens. Not.
 Nouembr. A. cl. l. b. CXXCV.

CCLXXI.

PATRONO.

EXplorata mihi est Daudis Lohde, cuius nostri, diligentia, et vitae morumque ornamentis probata, quae etsi meo te

simonio non eget, tamen dignam censui, quam honesto et maturo iudicio comprobarem. Spero, fore, ut me nec meae commendationis poeniteat, et patria eius studii fructum capiat, atque meae adeo petitioni aequae pariter, et iustae, hoc tribuat, ut eum constitutis studiorum subsidiis **pro-**uehat, benigneque complectatur. Vitembergae Id. Nouembr. A. clo b CXXCV.

CCLXXII.

ADAMO CHRISTOPHORO IACOBI,
IC. *Dresd. et Saxon. EL. Consil.*

Disputauit non indecore tuus filius, et probauit erectum animum, ut me continere non possem, quin ipse assurgerem, et conatus eius eximios publica gratulatione cohonestarem. Tantum in vitae modo desidero constantiam, et abs te peto, ut quodammodo aberrantem graui adhortatione in viam reducas. Ab eo tempore, quo disputauit, raro mihi adfuit, quotidie tamen inuitatur. Obtendit mutati hospitii causam, quae ratio quale pondus habeat, tuum est, existimare, benignissime Patrone. Ego nihil omitto, quod quidem eiusmodi sit, ut seu studiis, siue commodis eius, facere videatur. Heri consultissimus Gener tuus saluus sospesque ex Lusatia rediit, in quo decus ornamentumque summi iudicii, et

cx.

oculis, te sententiam rogant, tua consilia poscunt, atque in tuis demum laboribus et vigiliis plurimum ponunt. Quid Academia sentiat, quae vota nuncupet, quo loco numeroque te habeat, faciam, vt ex me, eius interprete, quodammodo cognoscas Vult, petit precibus et postulat, vt diutissime floreas, ac mensuram felicitatis tuae impleas, clientesque innumerabiles, et arctissima animorum coniunctione deuinctos, virtutis consensu tibi concilies, et, approbante Deo Immortali, conciliatos retineas ac serues. De constantia tua nemo dubitat, tantum optamus et precamur omnes ac singuli, homines recti simulationumque ignari, vt nullo iniquo fato vel minima pars felicitatis tibi eripiatur, quem vnice diligimus, quem voluntatibus iudiciisque consentientibus admiramur. Deus aeternus te familiam, coniugem, liberos, generos, affines, clientes gaudio, honore, solatio, voluptati, obsequio tuo seruet. Molestiae, difficultates temporum, dubia ac infirma valetudo, res aduersae omnes, abs te ope atque auxilio coelesti arceantur. Haec summa est religionis, quam profiteor ipsis Calendis Ianuariis, anno, quem auspicamur, clō lōCXXCVI.

CCLXXIV.

CCLXXIV.

CAROLO L. B. A. FRISEN.

CVM superioris anni recordor, tum ver-
bis exprimere nequeo gaudium, quod
is felix fortunatusque abiit, et ductu con-
silioque tuo patriae Principi El. et saluti
fortunisque omnium bene vertit. Religio,
leges, iudicia, litterae, florent, et tuis certe
vigiliis id debere se intelligunt, palamque
confitentur. Nulla in templis solitudo,
nulla in foro vastitas, cernitur, respublica
eodem, quo ante hac, vestigio stat, et prae-
sidem auctoremque capiendi et exsequendi
consilii celebrat, huiusque auctoritate ser-
uatam se, affirmat. Omnes iudicio aequo
et iusto regimur, nec magis iussa, quam
exempla tua, intuemur. Saxo, ma-
gnus ille et Martius, periculo se obicit, et
a pia Caesaris causa non recedit, barbaros-
que, virtute sua reiectos a finibus, adhuc fa-
ma fortitudinis suae terret, maiora ausurus,
si patriae libertas in posterum conuellatur.
Quae gloria ad tuum nomen redundat,
quod rationes sanctissimi tui consilii expe-
ditae sunt, et in causa tam bona valent, Prin-
cipemque, curis distractum, confirmant, ut
armatus contra hostes tendat, atque omni-
um recte existimantium studio excipiat.
Quem vna expeditio fecit immortalem, et

Ff

vna

vna eius victoria omnes nostra memoria victorias obscuravit, cum se in barbaros inferret, et primus pugnae signum daret, eius vero pugnae, in qua totius orbis Christiani salus versabatur. Donec erunt homines, Saxonem, et consilii socium, Gersdorsium, memori animo et grato sermone praedicabunt. Opto, qua par est, religione animi, et peto, quibus possum, a Deo precibus, hanc industriam, tot tamque multis exemplis comprobata, ac iamdiu totius, qua cultior est, Europae opinione aestimatam, tuis meritis perpetuam seruet, eamque cum perenni felicitate, et prospera valetudine tua, coniungat. Nihil Illustrissimam domum, quae ex Gersdorsianis et Frisiis necessitudinibus coaluit, perturbet, nihil a veteri fastigio moueat atque eam affligat, nulla difficultas conatibus consiliisque tuis se obiciat, omnia, quae velis, etiam effectu arduo, ad nutus tuos parata sint, omnia denique, quae vel cogitando assequi licet, expeditissima fortunatissimaque sequantur. Haec est nulla simulationis arte obducta pietas, hoc studium voluntasque omnium est, ut tua gens, coniux, virtute et animo similini heredes, nullo fortunae casu, nulla temporum iniuria, abs te diuellantur, nulla dies tam foeda sit, quae foederis Frisii vinculum rumpat, aut illius gaudii fructum eripiat

piat aut minuat, sed, quod votis expeto, ar-
chissima sanctissimaque animorum consilio-
rumque inter vos coniunctione firmi, flo-
rentes et inuicti, persistatis, generosumque
filium, cum Principe iuventutis reducem,
paribus gaudiis excipiat. Id Deus velit,
aubeat, perficiat, moderetur. Vitembergæ,
ipsis Calendis Ianuariis, A. cło 15CXXCVI.

CCLXXV.

ANTONIO MAGLIABECHIO,

*Magni Etruriae Ducis Consiliario et Biblio-
thecae praefecto.*

Dlu me rerum tuarum status angit soli-
citemque habet, nec mediocriter do-
leo, quod cum tot tantisque aemulis tibi sit
conflictandum. Quos prudentia et comi-
tate vincendos putabis, nec fines, te frangi
iniuriis, quae pertinent ad suos auctores.
Schelstratius commotior stilum, quasi fer-
rum, in Tenzelium quendam distrinxit.
Mirari subit, quam ob rem sibi hunc aduer-
sarium sumpserit, et refellendum existima-
rit, quem silentio contemnere potuisset.
Exemplum scripti ad me non perlatum est,
rogo, si per rationes tuas liceat, facias, ut
ad me quamprimum curetur. Zieglerus
noster in expurgando Iure Pontificio ver-
satur, librum, de *Episcopo* inscriptum, emis-
surus. Baluzius, ut accepi, idem agit, dis-

F f 2

simili

simili tamen tractandi ratione. Superioribus nundinis multas dissertationes ad te curavi, vtrum acceperis, nec ne, aueo scire. VVrangelium, Mederum, amicos meos, prolixè abs te acceptos, gaudeo, nunc rursus peto, Olaum Odhelium, Sueonem, nihilo peiori loco esse patiari. Expeditiones contra barbaros terra marique Caesari et Venetis faustas euenisse, laetamur omnes, et impense, salutis Christianae causa, gratulamur. Opto, vt Budae expugnatio tandem sequatur, vtque Caesari a tergo nihil timendum sit, profecturo ad Rhenum, et iustos imperii fines recuperaturo. Id Germaniae necessarium, et Italiae simul vtile est, sed Vienna occupata, de vtraque actum fuisse. Pontifex Polonos praesenti pecunia excitauit, alioquin haud venturos opportune. Audita liberatione, Francus dixit, victi sunt foederati nostri, et, proiecto in terram pileo, dolum apertissime testatum fecit. Lotharingus vrget restitutionem suam, Imperium de Argentorati recuperatione laborat. Heluetii, etiam *Catholici*, a Franciae Rege sensim abalienantur, nec leges ferunt, et profugis perfugium praebent, non passuri infestari Geneuam, cui minatus est magni insolentiae indicio, ex qua causa Heluetii sunt offensi. Proximus annus multas Franciae destinationes conuertit. Regina Hi-

spa-

spanica procuratam arte sterilitatem corrigere non potest, eamque sponsa doluit, quum, ingressura Hispaniam, dixisse fertur, *quid mihi Hispania?* Quasi eo nomine indignatura, quod ita secum actum fuisset, ut damnum Hispaniae rependeretur. Hae artes sunt Francorum, non futurae tandem inultae. Magnus tamen, puto, error ab eo Rege admissus est, quod sacris *Hugenottorum* vim intulit, tam inaudito crudelitatis exemplo, ut prope ipsi *Catholici* execrentur. Ita Gallia amisit multa millia hominum, et commerciorum florentium iacturam fecit, ut de aliis incommodis non dicam. Quod reliquum est, opto, ut quam diutissime valeas, et reipublicae litterariae bene consulas, nihil tamen sine valetudinis honorisque accessione agas, mihi autem faueas, et pristinam laudis tuae possessionem retineas, amoremque tuum nobis et ingenuis nominis tui cultoribus ferues. Vitembergae ipsis Nonis Ianuariis, A. clo lo CXXCVI.

CCLXXVI.

ADAMO CHRISTOPHORO IACOBI,
IC. Pr. EL. Sax. in summa prouocationum Iuridicarum et Consil. Eccles. Curia Senatori, incl. ciu. Dresen. Syndico.

Cum de tuis tot tamque eximiis beneficiis

F f 3

ciis

ciis cogito, tum eorum profecto numerum inire non possum, nec reperio facile, quod reddam, nisi quod acceptorum memoria semper ante oculos versatur. Rubori mihi est fortuna tenuis, quae facit, ut remunerando impar sim, et, si nulla re alia, certe obsequii constantia, me sustentem. Circumspiciam vero aliquid, et enixe quæram, ut gratiae referendae voluntatem studiumque profitear, atque in hoc officii genere cum omnibus tuis clientibus, etiam dignitate praestantioribus, contendam. Liber ille, quoad viuam, de incredibili benevolentia me commonebit, ac simul documento erit, summam illam tuam atque incomparabilem virtutem, non solum peti a libris, quanquam nec hoc infra tuas laudes est, sed in primis ex diuina indole, et animi excellentia, quam cum paucissimis maximisque communem habes, oriri, omniumque sapientissimorum hominum laudes completi. Monimenta omnium aetatum in numero habes, et, si quid arduis patriae negotiis subtrahere licet, non amitti ac perire sinis, sed colligis ac bene collocas, ut ipsi etiam, ad ornandum litteras conducti homines, magnam capacissimamque mentem tuam admirentur. Ipsa, opinor, posteritas agnoscendo praemium tibi persoluet, et meritorum, quae cumulatissima sunt, subinde recordabitur, et puro nec simulato animo

mo aget has partes, et tibi perenne ac perpetuum decus rependet. Tantum oro supplex Deum Immortalem, ut haec gloria tuae stirpi, coelestibus auspiciis in fastigium euectae, nunquam eripiatur, nec desint, qui in locum tuum succedant filii, quique eo loco sint, ut, te simul florente ac superstiti, adolescant, et laudis principatum inter aequales retineant, atque, vel vno hoc nomine, ab aliis se distinguant. Hoc evenire opto, haec est votorum summa, hoc pietatis in te meae argumentum esse volo. IIX. Id. Ianuar. A. clb lb CXXCVI

CCLXXXVII.

PATRICIO LVBECENSI.

MEae commendationis aliquam fuisse rationem, gaudeo, et vehementer opto, ut suffragia bene cadant, et homo utilis atque idoneus regendae illi tam illustri Scholae imponatur. Nam pauci sunt humaniorum litterarum intelligentes, nec fiducia ingenii tamen aliis cedere volunt, nec se magis decipiunt, quam alios frustrantur. Omnis sane vera solidaque sapientia ab his elegantioribus studiis ducit colorem et habitum, nec quicquam expectatione dignum est, quod his et talibus doctrinae praesidiis caret. Faueo autem tanto magis honori vestrae Scholae, quod superio-

Ff 4

ri

ri tempore quidam ciuis meus , Henricus Bangertus , in illa cum laude verlatus est, cui cum Patre meo vsus et necessitudo intercessit. Nihil dixerim de Kirchmanno vestro, cuius laudibus nec addi aliquid, nec demi potest. Tantum cupio, vt par vtrique successor contingat, et peritus in primis ac tersus dicendi artifex, qualis non potest esse, nisi idem Graecis litteris sit ex-cultus. Hebraeorum lingua, fateor, inferuit interpretibus diuini Codicis, sed Graecorum litterae latius patent, atque ab his omnis doctrinae liberalis fontes dimanant. Vulgus tamen, nescio qua, vi trahitur ad amorem solius Hebraeae linguae, et, dum breuius iter quaerit ad famam, mea profecto sententia, ineptit, et initia causasque verae eruditionis ignorat. Haud facile quis emendauerit homines persuasione deceptos, nisi Rectoris et Magistri scholarum aliam in animis tironum opinionem inferant, viamque meliorem docendo teneant, ac rectius de adolescentia mereantur. Ceterum reipublicae et tibi de anno superiore, auspiciatissime transacto, gratulor, vota que nuncupo, vt in eius tranquillo et suauis sinu quam diutissime conquiescas, et viam prudentiae imaginem posteris relinquant, et, inter tot. molestias laboresque pro patria susceptos, et legationes crebro obitas, eodem

dem laudis tenore tibi constes, ciuibusque tuis lumen gloriæ præferas, quod perpetuo imitentur. Postulat hoc tua virtus, nec vlla tam ingrata est futura posteritas, quæ iustum, vt par est, decus tibi non rependat. Illud ad extremum admonet me officii religio, vt Deo Immortali supplicem, patriamque tuam, tot illustrium et egregiorum virorum parentem, vi coelesti numineque diuino tueatur et seruet, iura, leges, libertatem, ope sua defendat, vitæ fortunarumque discrimen ab incluto Senatu et vniuersa vrbe arceat, insidias molitionesque hostium benigne auertat. Hanc pietatem obseruantiamque reipublicæ et tibi, ea, quæ par est, profiteor lege clientis. VI. Id. Ian. cl. b. CXXCVI.

CCLXXVIII.

CHRISTFRIDO VVAECHTLERO, IC.

NOlo deesse petitioni tuæ, ne officium amici deferam, quod tibi fortasse molestum, nec mihi honorificum, videatur. Rogas meam de supremis Caroli M. tabulis sententiam, quæ eo spectat, vt credam, eius auctoritatem nullis certe solidis rationibus labefactari posse. Non quidem me fugit, quosdam testamenti codices, in numerando regni Carolini anno, discrepare, ac plerosque omnes aberrare. Venit quoque in

F f 5

men-

mentem recordari insignium sacerdotiorum, quae *métropolium* nomine in Gallia celebrantur, eodem in testamento praetermissorum. Nihil ibi de Aquensi et Narbonensi reperiās, quamvis semel, iterum saepius, semper euoluas. Addo, quod pleraeque vrbes ibi commemorentur, quae imperio ditionique Carolinae minime omnium tunc subiectae erant. Neque tamen haec, quamlibet speciosa, tanti sunt, ut me de sententia deducant, aut vel in contrariam partem impellant. Illud, fateor, mendum est, quum annus regni in Italia XXXVI. Carolo adscribitur, propterea, quod non fallentibus temporum indiciis confirmare in expedito est, annum regni huius non congruere anno vndecimo imperii Carolini, quo testamentum hoc factum esse, licet, colligamus. Respondet annus *Christi* DCCCXI, peracto tam illustri et arduo negotio, ad omnes usque posteros insignis. VVimphelingum non excussi, neque otium fuit, cuius diligentiam, pro eo, ac par est, magni facio, sed in hac causa aliis profecto armis pugnandum est, nec, puto, graue tibi fore, si locum tibi patefaciam, ubi firmiores lacertos moueas, et Eginhardum, testamenti perantiqui testem, et suffragatorem locupletissimum, perlustres. Id quod monere te volui, ut tibi de meo in te animo

mo constaret. Vtcunque autem velis et sentias, breui experiar, nec animo cadam, si vel plura etiam tela contra meam, antiquitatis consensu subnixam, sententiam abs te dirigantur. Vale, et communem Patronum Boernerum, cum suauissima coniuge, meo clientis nomine, obseruanter saluta. Idib. Ian. A. clō lōCXXCVI.

CCLXXIX.

DANIELI ERASMIO,

D. et Prof. Publ. Iuris Extraordinario.

Honori dare voluit, cui mea quidem oratione nec addi aliquid, nec demi potest, cum ob virtutem doctrinamque omnibus modis perfectam, tum ob sermones iudiciaque summorum atque sapientissimorum hominum, qui suauitatem sine fastidio, elegantiam sine molestia, perspexerunt, et auctoritate atque testimoniis ornaverunt. His accedit, meritoque suffragatur, et consiliis institutisque egregiis applaudit, monumentaque ab eo victura expectat, nec minus fructum promittit aliis, et auctori gratulatur. clō lōCXXCVI.

CCLXXX.

ADAMO CHRISTOPHORO IACOBI.

IC.

Gottlibius tuus, nec id te conturbet, studiorum molestiis fessus a virtute
mi-

militari laudem petit, et in hoc spatio integrae florentisque aetatis subire labores, et experiri vires suas, statuit, et iter, quod tirocinium ponentibus restat, tanto melius celeriusque confecturus. Annuat Deus, et consilium prudentiamque, militari viro dignam, ei concedat, nec minus incrementa atque insignes ad gloriam accessiones largiatur. Quod agere quisque vult, hoc agat tandem, et ingenio haud inuito utatur. Optimus quisque mortalium in bello laudis materiam quaerit, nec insignior virtus est, quam, quae paratur armis. Si prudentiae et utilitatis ratio habenda est, malim in toga, quam in bello, aliquid desiderari. Hispaniam evertit Philippus II, quum omnes prope Hispanos pacis togaeque institutis assuefecit. Hinc initium tot Hispaniae malorum, quae adhuc illam gentem vrgent. Enitantur et contendunt Germani, etiam Procerum filii, de quibus melior spes est, quo parentum virtutibus insistant. Haec tempora, quibus libertas petitur, Martios omnino homines postulant, quos Deus excitat et mouet. Abiturum, signaque iam secuturum, omnes admonuimus, omnes et singuli praemunimus aduersus licentiam et leuitatem militarem. Non dubito, quin dictorum talium venerationem in animo infixerit, quae, sane recepit, sum.

summa animi contentione se obseruaturum. Quare in spem venio, fore, vt haec mutatio ei ad vitam bene constanterque agendam proficiat, nec video, cur id te adfligat, Patrone, quod diuinæ cuiusdam prouidentiae esse, iudicaui. Quid si Vienna barbaris cessisset in praedam, omnes etiam litterati ad saga ire necesse, habuissimus? nihil te agat et discruciet, obsequitur naturae suae filius, et haec recte agendi dux est hominibus colentibus Deum. De pietate eius bene tibi et inclutae familiae spondeo, votaue tecum coniungo, vt repentina illa, sed diu ab eo cogitata mutatio ei aditum ad gloriam felicitatemque aperiat sempiternam. Ita bene agas, Patrone maxime, sine molestia et aegritudine de filio bene sperans.

P. S. Daud Gottlob Silligius, Misenen-
sis, et Cnauthius iunior, stipendium ab te
petunt, meaque intercessione adiuuari se
posse, confidunt, quibus mea commendatione nolui deesse Maecenas. Daniel Era-
smius, elegantis ingeni vir et doctrinae singularis, obseruanter resalutat. cl
bCXXCVI,

CCLXXXI,

CCLXXXI.

EIDEM.

FRater meus iuxta, atque ego, tibi obsequens, vota pro salute et solemni tuo gaudio concepit, ut cum obaerato debitori indulgeas, tum alii intelligant, quam benigne eum tuendum susceperis, quantoque beneficio hominem, patre et auxilio inde ab ultima pueritia orbatum, locupletaris. Nihil male abs te collocatum est, nec longum eius silentium cum vitio coniunctum esse, ipse ego testari possum. Gratulandi partes occupavit, honesto pietatis certamine, in quo iuniori cedere volui, ut ad hanc ingrediendam doctrinae rationem magis excitaretur. Spero, fore, ut in posterum tuam expectationem sustineat et facili expeditoque gradu pergat. Omne studium ad tuas laudes referet, et, supplicandi assiduitate a nemine clientum tuorum vici se patietur. Ego, ut par est, vota iungam, et, ut omnes heredes tuos et generos in fastigio felicitatis honorisque summo positos videas, libenter et perpetuo precabor. Maxime nunc optabo, ut sincero fruarere gaudio, et munimentis familiae insistas longe firmissimis, atque, in his temporum difficultatibus et periculis, semper coeleste praesidium habeas, semperque enitare et
vin-

vincas. Audiet Deus has supplicationes, et faciet, vt euentus iisdem respondeat, atque omnes tuae res, spes, destinationes, consilia, ex animi sententia succedant, et stabili ac firma, et expleta atque omnibus numeris absoluta, quoad ea in terris expecti et possideri potest, felicitate nitantur. Vale, et nouo genero, et suaui solemniū adpectu, laetare diu et constanter. Nullus casus gaudium auferat, nulla calamitas forcerum, nulla molestia generum, turbet, vterque vtrique placeatis, consensu virtutis, omnes necessarij cum noua nupta gaudeatis et floreatis. Nonis Februarii, A clo
bCXXCVI.

CCLXXII.

CHRISTFRIDO VVAECHTLERO,
IC.

DVo Testamenta a Carolo M. confecta sunt, quorum alterum Eginhardus, alterum Monachus Egoismensis, commemorauit. Neutrum ab eruditis in dubium vocatur, si vnicum fortasse excipiam Pithoeum, acri ceteroquin iudicio virum, sed hic imbecillitate lapsus, et, vt existimo, nomine Imperij deceptus, ac, vt opinor, de charta diuisionis istius tam libere confidenterque pronunciantem. Mihi longe alia mens est, haud ignaro temporum Carolinorum
qui-

quibus perſaepe *imperium* et *regnum* paria faciebant, non ſecus, atque hodie, tradito a priſcis more, Germania *imperium* vocatur, quae per ſe *regnum* appellari debet. Grotius de hac re adeo non dubitauit, vt, in parte iudicii modorum deferendi regnum Francicum, prouocarit ad Caroli M. Teſtamentum. Tantum abeſt, vt de eo dubitaret, vt quoque hic collocarit praefidium cauſae. De Imperio Romanorum alibi pronunciauit aliter, quippe ex diuerſa cauſa quaefito, adeo, vt a Romanis repeti poſſet, nec, alia lege conceſſum collatumque, videretur. In quo genere vulgo ſibi ſomnia fingunt imperiti hiftoriae profundioris, cuius reconditae rationes Grotium non fugiebant. Diuerſum eſt Teſtamentum memoriae proditum ab Eginhardo, ad Caroli M. amicos et miniſtros ſpectans, quod inuenies etiam in Eginhardi nupera editione, Argentorati recuſa, cum plerique alii ſcriptores antiqui ibidem ederentur. Tantum vero tunc in lucem emiſſus eſt Monachus Egoſſinenſis, ſed teſtamentum Caroli, quod Pithoeus ſubiunxit, nescio, quo conſilio, omiſſum fuit, quod magnam luculentamque antiquitatis partem ſane continebat. Vix dubitauerim, eum, qui edendi laborem ſuſcepit, Pithoei iudicio territum, quanquam non bona ſatis fide hic egiſſe mihi

mihi videtur. De Pagio, non est, cur angaris, quippe qui non respicit Testamentum Caroli, nec prius, Ego lismensi subiunctum, nec alterum, quod descripsit Eginhardus, quinque post annis confectum. Ita, mea opinione, confecta res est. Caue enim, putes, eo anno, quo iste obiit, Testamentum esse scriptum. VVimphelingus, quem, nesci quidem molestiis vacuus, euolui, annum diuisionis Imperii non definit, in anno mortis designando aberrauit, quem Pagi recte constituit DCCCXIV. Eginhardum primus, quod sciam, optime et castigatissime edidit Hermannus Comes Nuenarius, quem exquiras et inuenias, licet, apud Grecnium, Amicum nostrum. Vale, et saluta Nobilissimum Boernerum obseruanter, literasque ad Illustrissimam Frisiam cura. VII. Idus Febr. A. clō lōCXXCVI.

CCLXXXIII.

HENRICAЕ CATHARINAE FRISIAE.

CRimen sit oblitterare diuturni et constanter repetiti tui beneficii memoriam, et non fateri vltro tot propensi et clementis animi signa, quae non semel, sed iterum atque saepius, data et patefacta sunt, vt ea, sine summo et pietate expresso gaudio, recordari non possim. Illud vero non culpam, sed imbecillitatem meam demonstrat,

G g

quod

quod nihil hucusque expectatione tua dignum exsoluerim, etsi, quomodo id facerem, identidem cogitavi. Hinc taedium me subiit, dolorque incessit, ut prope me suppudeat meae conditionis, in qua partibus atque officio clientis ex asse non sum perfunctus. Noui curas tuas, supra sexum tuum graues, et prorsus fastigio tuo pares, et, nisi id recusas, quod merita postulant, etiam viriles, ac moris mentisque similitudine, et sancto foedere, cum Illustrissimo Coniuge tuo coniunctas atque consociatas. Concede mihi, Domina, ut, quod grauissimus scriptor de Agrippina Augusta dixit, id sine assentatione laudibus tuis tribuam, quae tanta sapientia et sanctimonia, integritatis tuae statu, eluxerunt, ut nunquam, nisi honorifice, appellari, a me autem reuerenter et demisse recogitari, debeant, etiam si digne appellandi et assequendi facultas desit. Illud votis posco, ut Tua Illustrissimique Coniugis firma, et viuida florensque, aetas, integrum robur, vires animi, cum felicitate perpetua et summa, ne minima quidem ex parte langueant, saeculumque hoc sine clade et luctu superent, ut in utroque vestrum Germania perinde, ac Saxonia, decus et praesidium habeat, ac spe non minus certa, quam consilio salutari, fulciatur. Hoc, corruptis aevi moribus, gloriae

et sanctitati vestrae debetur, hoc animis vo-
isque coniunctis sponte nostra, sine fraude
et fallacia, optamus a Deo, hoc volumus at-
que speramus, huius rei causa perpetuo sup-
plicamus, vt semper vtrisque vobis floren-
tibus et saluis, sincerum laetandi argumen-
tum, mihi atque omnibus clientibus Gers-
dorffiae et Frisiae domus relinquatur. De
iuvene, quae scripsisti, genere et ingenio
nobili auctor sim, vt Praefecto Quaesturae
Vitembergensis, homini cordato et pereru-
dito, Zahnio, commendetur. Victus ibi
liberalis quatuor et viginti assibus constat,
et Endii equites ibi perliberaliter habent-
ur, rectoque exemplo viuunt. De me,
peto idemisse, Domina, Illustrissimo Coniugi
obtestationem VValdecciae Principis ex-
ponas et commendes, qui, quatuor vel sex
hebdomadibus me tabulario Culemburgensi
admoueri, cupit, vt vita eius perscribatur.
Ecce, propitia Domina, vt a *Serenissimo* id
impetretur. Institutum hoc quoque ad
gloriam tuae gentis pertinebit, et simul his
rebus patri meo ad interiorem saeculi histo-
riam via hic muniatur. Ante mensem Au-
gustum nihil suscipietur, si quid tale liceat
impetrare. Calouius noster pridie diem
obit suum. A. cl. l. CXXCVI.

CCLXXXIV.

EIDEM.

OBtemperat iussis tuis Zahnius, et Mezeradio, Equiti, conuictus fui copiam facit animo libenti et prompto, ac putat, hanc testandi sui obsequii peropportunitatem esse occasionem. Tantum hoc celare non potest, quod locus non sit hospitio idoneus, vereatur autem, ut ratio viuendi commodior id ferat. Ceterum in voluntate et studio eius nihil desideratur, aperit offertque mensam pretio haud nimis magno, neque excedente quatuor et viginti asses, cum alioqui triginta poscere soleat, sex tuo honori remittit, et obseruantiam, quanto potest, officio declarat. Per te stat, Domina, conditio haec admittatur, nec ne, si tamen ex graui causa forsan displiceat, summi tui iudicii ratio habenda erit. Per hiemem, fateor, molestum est vespertino tempore exire aedibus, et interdum, ob clamores concursationesque nocturnas, periculo non vacat. Ita vero demissus suasor essem, ut Sennerti conuictui adhiberetur. Ibi et hospitium et mensa, eodem quatuor et viginti assium pretio patet. Nec carior conuictus est D. Bergeri, qui in vicinia nostra habitat, et summa fide ac voluntate curat gentis tuae mandata. Quod reliquum est, quas iussu tuo imponi mihi, sentio, nullo

nullo temporis articulo deferam, et mihi gratulabor, si Illustrissimae Tuae necessitudini et patriae, in expoliendo Mezeradio, operam diligentiamque probare possim. Deus domum inclutam, cum Illustrissimo Capite, feruet, atque eius consilio salutem publicam rara et inuidenda felicitate tueatur. Instant Germaniae pericula, et comparantur insidiae aduersus libertatem, et incomparabilis Herois prudentia, velut sol sparso radio nebulas, feliciter dissipabit. Id. Febr. A. clc lccXXCVI.

P.S. In posterum supplicabo spe meliore fiduciaque impetrandi abitus, vel tua etiam summa maximaque commendatione, nixus

CCLXXXV.

AMICO CVIDAM

Remitto librum, titulo *Quietis spiritualis* inscriptum, et duobus ac viginti capitibus comprehensum, quartum Romae, sub auspicio Casparis Campegnae, purpurati Principis, editum, multorumque, vt fama tulit, plausu exceptum. Genus scribendi *ascetico* homini conuenit, et blando quietis nomine securitatem, Christianis perniciosam, commendat, atque hoc sibi indulget, viamque ad ingredienda *Enthusiastarum* vestigia speciose satis munit. Vellem, Spenero Viro cordato et modesto

Gg 3

sto

sto, copia fieret eius libri. Mihi enim iudicium non fumo, nec terminos aliorum mouere audeo, qui irati infestique sunt, si vel de hoc studio conatuque suspicari possint. Ego mihi prudens tempero, et hominibus, in certamine laudem quaerentibus, relinquo. Loschii Genealogiae, Italice scriptae, mihi perplacent; maxime ob breuitatem, legenti gratam, et, quia ad recentiores familiarum vicissitudines spectant. Victorius Siri res egregias ad hodiernam Europae faciem pertinentes, mea quidem sententia, peropportune inseruit. De Eugenio Garmunino, qui familias Tusciae et Umbriae nobiles reddidit, audiuisse te, puto. Alios non paucos, et valde diffusos, magnaeque molis, libros ad hoc institutum comparatos, nuper ex Italia secum adportauit Princeps Anhaltinus Iunior, de quibus alia et opportunitiori occasione inter nos colloquamur. Hic, ne nescias, Carolius superioribus diebus e vita excessit, cui amplum funus decretum, nec multo post est elatum. Controuersia in vicinia a iuvene Transyluano moueri coepit, quae Theologis ibidem crucem fixit, argumentum ex Philosophia Morali sumptum erat. hac formula conceptum: *Utrum et quare Deus prae se ferat aliud, aliud animo destinet?* Illi statim monstra, haereses, exculpunt, neque

neque materiam obligationum perspectam habent. Non sane omnis simulatio in vicio ponenda est, quod homines doctrinarum talium expertes non assequuntur. Sed ferendus est feruor, mala tamen exempla sunt vitanda. Homo incautus in Spinosa scripta incidit, atque, hoc duce, in praecipitia delatus videtur. Vale XVI. Cal. Mart. clb l^o CXXCVI.

CCLXXXVI.

CONSILIARIO CVIDAM,

Sax. EL.

Difficilis impeditaeque sunt VVittekindeae stirpis origines, quas nemo eruditorum, quos quidem ego sciam, satis explicatas reddidit, ut prorsus acquiescere possimus. Henningisii tabulae vitiis sca-
tent, et Reusnerus eum plerumque sequitur, nec, ut par est, rationes et momenta affert, cuius librum nactus sum, in quo manus sua non pauca emendauit. Quare ab hoc scribendi consilio recedendum est, nisi tabularia et codices antiquitus scripti suppetant, atque idonea et fide digna testimonia afferantur. Saepe quidem obscurius expressa sunt vestigia historiae veteris, sed diligentius perquisita quaerentem non fallunt, maxime, si Principum tabularia excutiantur. Inter huius rei exempla

est propago VVittekindeo - Ditgremica, quae dudum eluxit, et, tot gentis nostrae scriptorum consensu nixa, antiquitatem suam tuetur. Quamuis de iure et auctoritate familiae Saxo-VVettinensis nihil detrahatur, si origines eius ab alia, quam a VVittekindea, arcessantur. Pauci enim hodie Principatus sunt, qui hanc felicitatem sibi vindicant, ut continuata primorum acquirentium successione fulciantur. Argumento sunt Billingia, Supplinburgia et Ascania, gentes, quae in beneficiariam Saxoniae possessionem a Caesaribus inductae et confirmatae sunt, etsi recta et virili serie a VVittekindo non descendebant. Ipsa etiam Saxo-VVettinensis nostra ad Ducatum et Septemuiratum Saxoniae euecta non fuisset, si Ascania diutius stetisset et floruisset. Hac extincta, Sigismundus, Caesar, non tam ius postliminii, quam alias graues valentesque causas, respexit, et magis singularem Friderici bellicosi, VVettinensis, fortitudinem, ac fidem studiumque erga rempublicam, quam alias antiqui generis VVittekindei rationes aestimauit, praesertim, cum Lauenburgicus in Caesarem admisisset. Conringio, ceteroquin egregio et iudicii subacti viro, non fraudi sit, haesitasse in nostrati familia explicanda, qui alibi non melius accuratiusque de Thuringia

gia iudicauit, quam patrimonio D. Martini obnoxiam censuit, tabulis in tabulario nostrae arcis, quae etiamnum hic extant, ac superiore anno mihi visae sunt lectaeque, refellendus. Taceo de aliis, quae neque ad institutum spectant, modo id consequar, ut ab vnius dissensu non pendeat momentum causae. Alioqui mihi probatur haec generis V Vittekindei series, ut Ditgremus, V Vittekindi II, iunioris filius, Friderici frater, Tetmari pater constituatur. Quae in aularum parietibus et porticibus descripta sunt nomina et imagines plerumque a recentiori manu veniunt, et documentis tabularum iure cedunt, et merito deferuntur. Haec, Patrone, per pauca et vix ad speculum tuo digna sunt, quae, pro summa in te obseruantia, respondere volui. Deus te, cum familia nobilissima, diutissime seruet, et contra saeculi mala firmum tueatur. XV. Cal. Mart. clb bCXXCVI.

CCLXXXVII.

PHILIPPO IACOBO SPENERO.

Doct. Theol.

Magna spes tui in Saxoniam aduentus est, nec dubito, quin Principis voluntati, patriaeque desiderio satisfacias, et Deo, te inuitanti, morem geras. Calouius, ille propugnator acerrimus, diem obiit, cuius

G g 5

fu-

funus oratione , vt par erat , celebraui. Ante eum decessit Lucius, cuius summa pietatis fama, opinor, ad tuas aures permanauit. Deliberamus, angimur de successoribus, nec, te praeter vnum, reperimus, qui vacuam Lucii prouinciam capeſſat. Sanctitas tua omnes trahit et excitat, hoc praefertim tempore, quo virum habeamus, in cuius exempla intueamur. Nam per plures sunt, qui prudentiae tuae sacrum fructum capere gestiunt, votisque te poſcunt, diligunt et colunt. Obsequere fatiſ, et pleno gradu ingredi Saxoniā , ac pietatem non ſcriptis ſolum, ſed etiam rebus factisque, inſtaura. Non ſtabit antiqua domus, niſi pia prudentique opera tua adminiſtratur. Tanto hic tutior, quanto remotiora Rheno, eris, et Deum homineſque conciliabis, ſi facias, vt tuiſ conſiliis ne careamus. Quod ad pacis bellicae negotia ſpectat, omneſ Gallis finitimi metu perterriti ſunt, Heluetii et Bataui incerta euentuſ exſpectatione ſuſpenſi fortunam ſuam aeſtimant, Palatinuſ Manhemio timet, cuiuſ occupandi non vana ſpeſ Galloſ tenet. Anglia religioniſ cauſa diſcruciatur, et proſpicit Iacobi II. conſilia atque conatuſ, libertati graueſ proruſque inuiſoſ, ſed Regi Gallo- rum, amicitia foedereque ſubnixo, reſiſtere non audeſ: ſi aperte vim moliatur, omneſ inſur-

insurgent, neque vero sic spe frustrabitur Gallus, sed Anglo etiam, factionibus distracto, nemine impediante, in vicinos ducet, potentiamque augebit. Vngariae quidem res stomachum ei mouent, recepto Noui castello, et fugatis barbaris, propterea, quod his rebus Caesar vires collegit, fortunamque correxit. Neque, id non Dei beneficio accidisse, putandum, ut magno et terribili regno, vel vnus iste obex obiciatur. Haec, quae, non monente me, animo tuo prouides, quale capiendum sit consilium, ostendunt, ut, pietati tuae condonatum, existimes, idque adeo consolationi esse tibi debeat, cum in tam ancipiti rerum temporumque fortuna iam via atque aditus in Saxoniam muniuntur. Deus te familiamque feruet, et ope praesidioque coelesti firmet. Vale, decus, et spes solatiumque, Christiani orbis XII. Cal. Mart. cl. l. CXXCVI.

CCLXXXVIII.

IOANNI GEORGIO ORTHIO,

Patricio Francofurtensi ad Moenum.

A Ccepi litteras tuas, et, quale consilium capias, intellexi, quod ut rectum fortunatumque tibi sit, opto, meamque in te amando fidem obstringo. Vnum miror, quod syngrapham non cures, qua idoneo modo

modo mihi caueatur. Itaque sic statuas, velle me his nundinis sexaginta florenos imperiales Lipsiae tibi repraesentare, quorum ibit frater meus, et, apocham expectans, pecuniam sine mora dinumerabit. Reliquum nundinis alteris Lipsiae persoluetur, si mercatorem ea potestate instruas, ut de nouo apochae copiam faciat, et nomine iussuque tuo confectum negotium reddat. Per te stabit, eligas, nec ne? sin aliter res cadat, ac puto, difficiles et implicatae erunt rationes. Prudens haec scribo, et modeste moneo, ut meo timori non tribuas, quod beneuolentia expressit. Causa vero, quam ob rem integra summa ad te non perferatur, celari te non debet. Celsissimus Princeps VValdeccius a Serenissimo Saxone impetrauit, ut Culemburgum ad tempus me conferam, tabulariumque eius perquiram, in quod iter magni sumptus sunt faciendi. Non enim animus in te iniquus, neque a commodis nobilissimae familiae tuae alienior, est, cum mihi nihil profecto gratius accidere possit, quam, si audiam, te et dignitate, et fortunis omnibus, florere. Calouius e vita excessit, Spenerus autem vester, iudicio et iussu Saxonis, in locum demortui Antistitis Dresenensis surrogabitur, primo deinde Sacerdotum ordine consilia sacra moderaturus. Mihi nihil prius est, quam ut tibi
in po-

in posterum magna honoris munerisque accessio contingat. Vale, et Magnificum tuum Parentem, nobilissimumque fratrem, saluta. Non. Martiis, A. clō lō CXXCVI.

CCLXXXIX.

DAVIDI PEVCKERO, EL.

Palatino a Secretis.

Magni facio tuam amicitiam, cuius fructum sane insignem cepi, cum in Anglia essem, et tuum in me studium amoremque satis intelligerem, cuius in regia Windsorienſi multa, nec obscura, indicia protulisti. Haackii, viri ad iuuandos exteros prompti, voluntatem et officium, pro eo, ac par est, aestimo, vel eo nomine, quod inter me et D. Camerarium conciliandae amicitiae rationes inire voluit, ac de litteris adeo et liberalibus doctrinis bene mereri. Peto abs te, quantis possum precibus, vt Patronus ille humanissimus, interposita fide tua, copiam faciat Codicis, quo commemoratur, Saxoniam ab Anglia accepisse Graecas litteras, iisque rem litterariam constituisse et expoliuisse. Ioachimus, ille magnus, Germaniae, iuxta cum Melancthone, praeceptor, Papenbergae, quae hodie Bambergae est, natus, inde Lipsiam missus, atque in Petri Mosellani disciplinam traditus, ingenio et summa industriae contentus;

tentione ad eruditionis fastigium se euexit. A quibusdam feruidi animi Viris male habitus, et in suspicionem vocatus est, neque melius cum Melanchthone actum, cui summa familiaritas cum Ioachimo intercessit. Quae tu opportunius et plenius ex Patro-
no cognosces, ac, si occasio sic ferat, haud grauato perscribas. De dignitate, Heidelbergae parta, siue tibi gratulor, et opto, vt, sub auspiciis noui *Electoris*, facili et expedito itinere ad maiores deinceps honores contendas. Mihi, quod ferius rescripserim, veniam des, et iustae excusationi locum relin-
quas. Breui ex Saxonia nostra Equites, Bodenhausius et Vizthumius, ad vos studiorum causa commigrabunt. Patriae status, victore barbarorum Caesare, indies melius constituitur, praesidioque firmatur. Tantum finibus vestris metuo, quod vicinus iste praepotens, non patiens quietis, omnes eo vires conferat, vt ultra citraque Rhenum latissime dominetur. Sed, a veterno tandem excitati Germani passim ad resistendum prompti armatique sunt, cum, de libertate agi, videant, quam summis viribus opibusque tuebuntur. Id. Martiis, A. 1696

CCXC.

MATTHIAE MOLLERO,

Ephoro Isenburiensi.

Filius tuus Ioannes auspicato redit, vita moribusque integer, quos mihi et senatui nostro, qua par est, industria, comprobavit, memor officii et partium, abs te impositarum, quas ita egit constanter ac sedulo, ut mea commendatione haud egere videatur. Quam vitae doctrinaeque rationem si deinceps sequatur et teneat, sponsor ero laudis non vanae et semper mansurae, cuius fructus ad patriam perveniat, et auctus cumulatiusque ad sacram rempublicam redundet. Illud vero ut quamprimum eveniat, et gratulandi occasio mihi non desit, magnopere cupio, et hoc etiam pietati tuae ultro debere volo. Vitembergae, Id. Martii, A. clō lCXXCVI.

CCXCI.

COLLEGAE CVIDAM.

Si hoc fortunae beneficio mihi eveniat, ut petitioni meae locum relinquant, laetabor, te datum delectumque Ordinis nostri Praesidem, qui me frustra petere non sinat, praesertim, quum ea res boni exempli est, et optimos quosque movet, atque in primis ad ingenii gloriam pertinet, et honesta

nesta ratione excusatur. Hoc argumento ductus, commendo tibi iuuenem, rectae indolis, nec doctrinae vulgaris, gente, insigni, genere honesto, Erfurti apud Thuringos natum, qui magnum tibi dat munus, et, velut Aeschines Socrati, se ipsum offert, ut fructum laudis industriaeque tibi seruet, testatumque faceret aliis, quantopere te coleret, atque obseruaret. Quare ei viam adiutumque ad honores patefacias, et conatum voluntatemque adiuuando confirmes. Non faller, crede, opinionem tuam, nec committet, ut huius beneficii vnquam obliuiscatur. Age vero, defendas dignitatem Ordinis, et instituto aequissimo assentire. Quod si cadat, ut opto, et abs te confectum reddatur, ut par est, cuncti affirmabimus, te non secus, atque eximium artificem, insigni et egregio opere laetari posse. XVI. Cal. Apr. A. clō lōCXXCVI.

CCXCII.

ALTERIVS NOMINE.

QUod familiare propriumque tibi est, de rebus magnis perapte et grauitate differere, id praeclare abs te factum est, et vehementer placuit gratumque accidit, quod iuuenem lectissimum mihi commendatum reddidisti. Optandum quidem esset, ut Socrates meo munere fungeretur, qui Aesch-

schinem reciperet, sed tamen Socratici sunt sermones nostri, et quae a maioribus accepimus, libenter impertimur, neminem inuidendo reiicimus, neminem negligendo impedimus, omnes adhortamur et erigimus consilio et opera, si res facultatem habitura est, facimus, quod Socratici solent, et quod optimo cuique propositum esse debet. Vitembergae Saxonum An. clb lb CXXCVI.

CCXCIII.

COLLEGAE CVIDAM.

Non fraudi tuis negotiis sit, quod semel atque iterum te appello, cum, id esse causae, intelligas, quod honestae iuuenum petitioni deesse non possim, sciamque, te eo esse animo, ut adiuuando potius confirmare, quam negligendo impedire quemquam, velis. Consilio vales, et amplissima auctoritate fungeris, et opera studioque praesto es omnibus, quotquot occasioni imminet, et suo atque opportuno iudicio reguntur. Res, crede, facultatem habitura est, si auxiliis et copiis tuis eum adiuuare velis. Non vero is committet, ut maximam tuorum in te meritorum gloriam vlla obliuionis suae culpa in posterum corrumpat. XV. Cal. April. A. clb lb CXXCVI.

H h

CCXCIV.

CCXCIV.

FRIDERICO RVDOLPHI.

*Duci Saxo-Gothano a secretis, et sanctioris
tabularii praefecto.*

GRatum mihi officium est, quod in curandis ad me litteris nauasti, et superioris nostrae consuetudinis sermonisque recordari benigne voluisti, cuius fructus tuo beneficio maximus ad me peruenit, adeo, ut nihil maius luculentiusque mihi tribuere potuisses. Opto, Deumque obsecro Immortalem, ut te quam diutissime felici fortunatoque rerum statu seruet, et aulae patriaeque ornamento esse iubeat, ac ipsa etiam posteritas laboribus tuis, quibus nomen famamque illustras, non ingrata perfruatur. Libellus tuus argumenti et ordinis dignitate mihi perplacet, doctisque merito suo se commendat, et imaginem perpoliti ingenii relinquit. Vix quisquam alius magna orbis terrarum regna tam breui accuratoque scribendi genere tradidit, quod iure in laudis parte tibi ponendum, existimo, qui tam succincta et eleganti scribendi ratione expectationem fere meam vicisti. Tantum hoc audaciae, aut potius amoris in te meo, concede, ut quaedam monere liceat, de quibus vel dubitandum, vel dissentiendum, mihi videtur. Quod ne grauius
feras,

feras, peto, et, sequentia abs te recognosci, cupio, si denuo in lucem illud tam insigne et elegans opusculum emittatur. P. 25, Imperium Romanorum non condidit Augustus, sed C. Julius Caesar, victo in campis Pharsalicis Pompeio, cum S. P. Q. R. in verba eius iuraret, tanquam veri Imperatoris. Hinc coniurati non Tyrannum, sed verum atque legitimum Imperatorem, occiderunt, propterea, quod pactione, iureiurando firmata, ei fidem obsequiumque adstrinxerunt, quod auctore Dione Cassio liquet. Fundavit ergo Caesar, vindicavit et impliavit Augustus. P. 44, Francorum nomen iam ante Probum, ultimis Alexandri Severi annis, coepit, id quod colligitur auctoribus Lampridio et Vopisco, scriptoris historiae Augustae minoribus, illo quidem in Alexandro Severo, isto in Aureliano. P. 45. primus Francorum Rex non fuit Marcomirus, sed Pharamundus, qui nomen titulumque Regis A. C. 417. accepit, quod argumentis certis, ex ipsis antiquissimis scriptoribus, possum confirmare. Iste Pharamundus recta serie descendit a Priamo, Franco, Patrem habuit Marcomirum, ut scribunt, et causae meae suffragantur, Rorico et Prober, quorum magna est auctoritas, et fides non suspecta. Vulgus autem Priamum Francorum, nescio qua mentiendi licentia,

a Troianis, nullo idoneo historiae argumento, deduxit. P. 60, Iacobus IV. non coniunxit omnia Britanniae regna, sed Iacobus VI, nimirum in serie Regum Scotiae, Primus in ordine Regum magnae et coniunctae Britanniae, quae ratio causaque est, quamobrem Iacobus hodiernus appellari debeat II in magna Britannia, qui VII est in Scotia, per se considerata. P. 47, Francia Germanica et Gallica, quae sub Carolo M. coaluerunt, ab eius nepotibus diuisae ac diuulsae sunt, vt Ludouicus Germanicus in linea separata Franciae Germanicae, Carolus Caluus Franciae Gallicae, Rex esset, neutra in alteram ius haberet, suis vtraque legibus vteretur. Ex propagine Ludouici Germanici vltimus fuit Ludouicus IV, Arnulphi filius, quo mortuo, Conradus I, Rex Germaniae, non Imperator, est consalutatus. Imperium Romanum ductu et auspicio Ottonis M. partum est A. 962, cum superiores Franci diu antea hoc ius Caesareum amisissent. P. 52, pro telonibus, scribatur, *teloniis* s. vectigalibus. P. 53, Alsatiam excepto Argentorato et X. liberis Imperii Ciuitatibus, nuper contra pacis conuentus formulam occupatis. Nam supremum *Aduocatae* ius, et cessio ad eum modum facta, quo Alsatia penes Austrios fuit, non potest dare ius et supremum dominium in dictis

et

t nominatim exceptas vrbes. Quorsum
 egatur Pactio Pragmatica Monasteriensis.
 lic pace tua, finem facio, et pro Principe
 Castro, aula, senatu vniuerso aulico, pro
 ipso et familia, vota, quanta possum pie-
 te, nuncupo, totumque me tibi ad obse-
 quia trado. XIV. Cal. Apr. A. O. R. clb b
 XXXCVL

CCXCV.

ADAMO RECHENBERGIO,

Doct. Theol. et Prof. Lips.

Vehementer doleo superiorem negli-
 gentiam, et tarde fidem libero, quam
 omissi religione adstrinxi, et nemini ma-
 ius, quam tibi, obligavi. Meierus noster,
 Oliopola, me lactauit spe potiundi Gobe-
 ti, nec dum voti me compotem fecit.
 are rogo, vt in auctione Scherzeriana
 m liciteris, et spondeo de pecunia mit-
 tenda. Aegre enim adduci possum, vt
 impago libri, quem ad me curasti, dissol-
 tur. Ius statuendi tibi relinquo, et, si ali-
 fieri non possit, necessitati cedo. Illud
 tem magnopere peto, cumulum addas be-
 gnitati, et ex bibliotheca Scherzeriana mi-
 compares Apollonium Alexandrinum,
 inapium, et, si res facultatem habitura
 Espencaeum. Simul, atque res confe-
 erit, pecuniam sine mora transmittam.

Hh 3

Vale,

Vale, et tuo me patrocinio orna. Vitembergae Saxonum, XIII. Cal. Apr. A. clo lo CXXCVI.

CCXCVI.

IOANNI CHRISTFRIDO SAGIT-
TARIO,

Sacrorum Altenb. Antistiti.

EXpressas numorum tuorum effigies non sine laetitia vidi, industriamque tuam in colligendo maximam valde miratus sum, cuius rei exitum promitto tibi prosperum, et summa cum nominis tui dignitate coniunctum. Nam, qui meus animus est, ingenue fateor, decus afferri patriae hoc tam insigni diligentiae genere, quod in eruendis et exornandis Caesarum, Principum, Antistitum, monumentis vtilissime versatur. Nemo certiore historiae fidem faciat, quam numus, qui titulos, insignia, ostendit, temporumque vicissitudines non fallente indicio demonstrat. Non errauerit, quisquis viuum temporum actorumque testem dixerit, cuius approbandum per magna vis est, et ad ornamenta doctrinae cummulandae plurimum confert. Historiam per saepe corrigit, et scriptores negligentiae seu arguit, seu admonet, quod in historia Henrici Aucupis usu venisse mihi recordor. Index et auctor mihi numus est,

est, Henricum, Aucupis cognomine celebratum, non alio, quam Regis, titulo vti consueuisse. Huius filius Otto I, ante annum DCCCCLXII, perpetuo Regis titulum sumpsit, hoc vero anno, Imperatoris nomine, primo omnium mutauit. Haec atque talia ex numis didici, atque eo magis in pretio habui, quo certiora veritatis argumenta praebent, magisque ornant et instruunt rem litterariam, quae, si illis careat, non modo non culta et ampla satis, sed etiam prope mutila, mihi videtur. Numi, imaginem pomi praeferentes, aetatem suam produnt, nec Saliquorum tempora praecedunt, aevo autem Hohenstauffiorum, Friderici I. Aenobarbi, et Friderici II. in primis sunt perfrequentes. Francorum numi, mea opinione, distinguendi sunt, ne Franco Germanici, qui a Ludouici Germanici tempore cusi expressique sunt, cum numis Regum Franciae Gallicae confundantur. Gratulor tibi de tanta numorum copia, et spero, confectum iri negotium, quod cum aliis usui, tum praecipue tibi ornamento, esse possit, ut sciat, aestimetque posteritas, tua cura, studio, labore, rem numariam, qua antiquitati seruit, maxime auctam fuisse ac nobilitatam. Deus te nobilissimamque familiam seruet, vires, firmitatem,

Hh 4

vt

vt labori egregio sufficias, largiatur. Vi-
tembergae, Non. Apr. A. clo l^o CXXCVI.

CCXCVII.

BENEDICTO KRESSIO,

Aerarii Misenensis Praefecto.

PEcuniam, beneficio Principis in annu-
um sumptum mihi attributam, superio-
ri tempore tua ope auxilioque accepi, for-
tunasque meas ista tam luculenta accessio-
ne, in ipso rerum articulo, firmaui. Tan-
tum in eo culpam meam agnosco, quod
serius ad te litteras perscripserim, quae no-
minis cautionisque vim habere possint.
Sed quia de filii tui optimi discessu intel-
lexeram, non existimaui, esse fraudi, si vel
longior mora interponatur, et apochae
conficiundae obligatio in aliud tempus dif-
feratur. Quare me purgo de mora, et do-
li, a quo longissime absum, suspicionem
deprecor, aequamque sententiam peto, ac
tuae me benignitati totum permitto. Fi-
lius tuus hic bene moderateque vixit, tem-
peratione, moderatione, diligentia, nemi-
ni concessit, plerosque assiduitate vicit, ad
extremum abiturus egregie stetit, ac dispu-
tans talem se probavit, qualem volui diu-
que optavi. Promptum in loquendo et
elegantem perspicacem et accuratum in
iudicando, memorem rerum, peritumque
do-

doctrinarum, audiuius omnes et collaudauimus, libentes etiam diximus fasque sumus, ingenium habere in numerato. Fac, Patrone, in posterum subleues filium, sumptibusque iuues, ut ad summum usque laudis fastigium recte ac feliciter contendat. Ego nullam eius vel ornandi, vel praedicandi, occasionem facile omittam, vota demum ad Deum faciam, te familiamque, cum filio tam egregio et solide erudito, diutissime seruet, consilia tua, res, actiones, prosperet atque fortunet VI. Calend. Mai. A. cl. l^cCXXCVI.

CCXCVIII.

HENRICO MEIBOMIO,

Professori Iulio et Archiatro Guelphico.

QVae mihi tecum sancta officiorum necessitudo est, saepe cupio votisque expeto, ut labori tuo, qui ad decus patriae pertinet, fortuna respondeat, nec vlla tam ingrata posteritas sit, quin diligentiae laudem tibi rependat. Credo, magni aui tui cineres laetitiae quodam sensu affici, quum sentiunt, te auctore memoriam renouari tot superiorum laudum, tot meritorum in omni doctrinae genere cumulatissimorum. Par auo nepos, et idoneus adeo laudator, contigit, a quo nihil vulgare, nihil mediocre exspectamus. Fac, in huius incepti

H h 5

glo-

gloria insistas, spemque nostram ita confirmas, vt superiora acui monimenta etiam cumulatiora exeant, et, insigni accessione facta, magis magisque locupletentur. In hoc studio atque industria tua pono fiduciam, et acquiesco libens, ac, nisi fallor, iam tum praesentio gratae iudicium posteritatis. Nostrae ceteroquin res hic modicae sunt, Calouii, in cuius funere dixi, neque enim officium defugere potui, iacturam farciat Bebelius, Sacra Principis EL. moderabitur Spenerus, vterque virum moderatum Saxoniae nostrati spondet, vt vel sic longae istae et difficiles superiorum temporum lites opportune tandem finiantur. Dissertationes tuas, scite accurateque scriptas, magnopere aestimo, et, vt par est, crebris sermonibus vsurpo, ciuibusque semel et iterum commendo, vt non vanam, elimatamque eruditionem consequantur. Utinam vero, gratiae referendae mihi locus esset! sed haec me spes frustratur, quando obruor priuatis laboribus, taediaque haec praesenti animo nunc fero, spero autem, fore, vt in posterum, superatis huiusmodi molestiis, par pari referatur. Ita te Deus Immortalis familiamque tuam seruet, augeat, fortunatamque praestet. Vitembergae Non. Mai. A. clō 16CXXCVI.

CCXCIX,

CCXCIX.

ADAMO RECHENBERGIO.

Doct. Theol. et Prof. Lips.

OMnia, quae volui, nauiter et recte abs te curata sunt, nec habeo, quod vicissim tibi gratum faciam, occasionem tamen vehementer exspecto, qua et referre gratiam, et amorem tuum digne aestimare, possim. De Apollonio Alexandrino mihi prorsus satisfecisti, cuius et habendi, et legendi, desiderio iam diu tenebar. Scholasten Sophoclis possideo, nec veterem illam editionem refugio, pecuniam soluet auriga. Gobelinum, quaeso, aere meo emas, ut fidei meae ratio tibi constet. Angor et doleo, cum moram recogito, sed tuae humanitatis est, accipere in meliorem partem. Fefellit promissa noster, qui comparandi eius spem fecit in quem, velim, culpa transferatur. Ziegleri de *Episcopis* librum recensere, ut primum licet, exopto. Religio enim sit, negare quicquam tibi, et nobilissimae societati vestrae, pro summa animorum voluntatumque nostrarum consensione, et mea etiam fide obseruantiaque, nullo temporum statu obliteranda. Pufendorffii Historiam oculo fugitiuo percurrere. Minas, opinor, non timet, ipse causae suae

inae idoneus vindex futurus, Vitembergae, Id. Iun. A. clb l^o CXXCVI.

CCC.

BALTHASARI BEBELIO,

Doct. Theol. et Prof. Publ. primario designato.

Nomine Academiae Vitembergensis.

SImul ac litterae tuae ad nos perlatae sunt, magno, vt par est, gaudio affecti sumus, cum, quod plenum humanitate animum, tum, quod institutum quoque tuum ad nos proficiscendi significarent. Erigit nos spes aduentus tui, quem laetum fortunatumque esse, volumus, nec dubitamus, quin e re Academiae sit, si tam vsu et consuetudine vitae, quam mutuis inter nos officiis, arctissime, in posterum coniungamur. Nos igitur, pro eo, ac decet, fauemus honori tuo, daturi operam, vt intelligas, nos et complectendi, et recipiendi, tam exoptati hospitis atque Collegae desiderio teneri. Id prosperis aequae tuis, ac nostris, rebus eueniat, vt coetus Dei in his regionibus, nulla corruptela deprauatus, tuo pariter, et religiosi Speneri, consilio integer floreat, ac maiora deinceps incrementa, auspicio Saxonis nostri, consequatur. Vitembergae VII. Cal. Quintil. A. clb l^o CXXCVI.

CCCL.

CCCI.
AMICO.

Librum superiori die non sine quaerendi molestia repertum, tibi reddo peramanter et promte, nec idonea semper accurataque temporum ratione confectum, et quod non grauato audies, ex Christiani Matthiae Theatro, atque ex Boxhornii Chronologia descriptum. Tantum abs te peto, ne moram mihi in vitio ponas, et in amore erga me tuo perseueres. De me statuas, nullam inseruiendi occasionem praetermissurum. Vitembergae Saxonum, A. clb 16CXXCVI.

CCCII.

PHILIPPO IACOBO SPENERO,

*Doct. Theol. Sax. EL. a Sacris, et in summo
Senatu Eccles. a Consiliis.*

Nomine Ordinis Philos. Vitemb.

Vicit pudorem nostrum gratulationis officium, cuius cum multae rationes, grauesque causae, nobis extiterunt, tum in primis summa tua humanitas, aequissimisque erga litterarum studia animus, nos crexit, vt obseruantiam nostram aliquo saltem et euidenti, eoque publico, argumento notam testatamque faceremus. Praeterquam enim, quod felix aduentus tuus incredibile gau-

gaudium nobis attulit, altissimus quoque dignitatis gradus, in quo diuina ope collocatus es, nos recreauit plurimum, atque in spem nouae felicitatis, tuo ductu consilioque obtinendae, omnes adduxit. Communis haec laetitia est, sed maxime ad ordinem nostrum, pertinet, qui cum suauitate litterarum, et mansuetioribus studiis, rationem habet, vnusque praecipue tuo praesidio eget. Patiaris ergo, summe Venerande Vir, nos eo esse loco, quo fuerunt omnes, quotquot ante nos doctrinas liberales pari fide, ac diligentia, hic tradiderunt, quippe qui beneuolentia ac suffragio Antistitum Senatus vestri summo opere floruerunt. Enitemur, ut quam docendi rationem ingressi sumus, tuo in primis iudicio approbare cupiamus, nemini certe in te colendo vnquam concedamus. Seruet Te Deus Immortalis, ac nihil praeter optatum euenire sinat, ut cum Dei coetus, tum Academia nostra, per benigno tuo, quod speramus, auxilio fulciatur, fructusque curis atque laboribus tuis multo cumulatissimus reddatur, nec minus ab aetate nostra, quam a grata posteritate, dignis consentientibusque sermonibus celebretur. Vitembergae, Prid. Cal. Sextil.

A. clb l^o CXXCVI.

CCGL

CCCIII.

THEOLOGO CVIDAM.

Non possum deesse Heineccio, Gedannensi, qui, me spei petitionisque suae interpretem esse, voluit, viam aditumque ad Te, Magnifice Vir, me adiutore, sibi muniturus. Equidem praeclare scio, me non eo esse loco, ut meae commendationi permultum tribuas, qui nulla officiorum parte te mihi deuinxerim, spero tamen, fore, ut iuueni, honestis natalibus orto, et pio modestoque ciui nostro, ac meo etiam auditori perquam gnauo, bene cupias, eumque ornandum pariter, et tuendum suscipias, usumque studii sacri, ut obnixè petit, commonesces. Hominem aequè gratum, et clientem sempiternum, tibi permitto, qui nihil non velit et agat, quod sciat tibi esse acceptum. Ita Deus te, Magnifice Vir, reipublicae sacrae, et intemeratae religionis parenti Saxoniae, quam diutissime seruet, et nihil, nisi ex sententia tua euenire sinat ac iubeat, omnia demum voto maiora tibi et nobilissimae familiae constanter ac perbenigne largiatur. Vitembergae Saxonum, Id. Sextil. A. clc l^cCXXCVI.

P. S. Budae expugnatio optanda et metuenda est, sed optanda magis, ut limes Christiani orbis contra barbaros muniatur.

Coe-

Coetum emendatum, qua ad nos pertinet, inspiciat ac moderetur Deus.

CCCIV.

IOANNI GEORGIO ORTHIO,

Patricio Francofurtensi ad Moenum.

EXistimo, res tuas adhuc esse prosperas, et nihil de meo in te amore imminutum volo, tantum peto, vt haud grauato formulam mutes, et, qua par est ratione, tuarum nomine expensarum tibi satisfactum, declares. Nam, ex quo capite non coactus soluam, id sigillatim et expresse definiri oportet, nec ferri potest vocabulum, quod nostro loquendi more publica negotia complectitur, et priuatorum rationibus non perinde accommodatur. Tibi vero id ex-cidere nolim, me ea lege, quod reliquum est, soluere constituisse, vt verba apochae mutantur, et, prout in schedula Germanica scripsi, ordinentur. Caput et causa debendi perspicue nominari debet, vt morae tergiuersationique occasio praecidatur. Buda capta, Caesarem deinde in spem belli, contra Gallos felicius gerendi, erigit, nec dubito, quin ex huius expugnatione vrbis pendeat recuperatio Argentorati, quo Rhe-ni pariter et Germaniae, fines, aperiuntur. Filius Pr. EL. vestratis in obsidione fortiter stetit, Boii, Saxones et Brandenburgici, nihi-

nihilo segniores Caesari operam probarunt. Quod bene vertat Austriae, pium iustumque aduersus barbaros bellum gerenti, ut alias super alias Augusti victorias audiamus. De Hamburgo, non est, quod metuamus, vicini Principes pro sua quisque parte parati sunt, nec committent, ut tam pinguis bolus deuoretur a Danis. Falluntur, si Gallico se metiuntur modulo, et idem apud Albim destinant, quod Galli apud Rhenum confecerunt. Dissimiles vtrinque vires, nec successus par futurus. Quid de Geneva futurum sit, omnes anxii expectamus, nec facile adducimur, ut credamus, Heluetios tam ignauos fore, ut, claustrum hoc, quod aditum ad ipsos munit, eripi patiantur. In Anglia res conuersae sunt, Londinum, populus, fasces summisit, religio, libertas, nutant. Sueonum Rex pleno imperat iure. Vngari, capta regni sede, in modum prouinciae habebuntur, rescissis priuilegiis, quae tumultuando amisisse censentur. Religionem Deus respiciat, et, nihil conscientiae eorum graue ac repugnans fieri sinat. Populus, qui libertate sua uti non potest, in obsequium redigendus, ac, nisi aliter fieri potest, armis coercendus, et liberatis possessione mulctandus, religio, qua is cum Deo coniungitur, non auferenda, quae non hominis, sed Dei, imperio continetur.

Ii

Plus

Plus nocet Gallia, quam quis nocuit vnquam quippe quae religionem *Protestantium*, ex Gallia eiecit, nec melius agit cum locis tractibusque in Germania occupatis. Sententia Furstenerii, ita statuentis: Satius esse, amitti Viennam, quam recuperari Budam, ob inualescentem Galli potentiam, et metum communem, nunc plane mutata est, et recte mecum sentit Vir quidam harum rerum peritissimus, quod cum arbore Austriae omnes rami, id est, omnes Principes, decidant, si illius tam altae radices excidentur. Vinculum amoris erga Caesarem, et metus erga Gallum est Argentoratum. Spennerus hic et in aula summopere colitur, et conciones eius quasi oracula aestimantur, passimque describuntur. Tu, quaeso, faue et vale. Vitembergae Saxonum, Nonis Sept. A. clā l^o CXXCVI.

CCCV.

PAVLO BORNEFELDIO,

Patricio Lubecensi.

Belle cecidit, quod tam celeriter finitum, quam inopinato coeptum est Hamburgense bellum. Caesaris melior fortuna magnam patriae spem facit, et Galli sociorumque eius, consilia conuertit. Ne Deus sinat, vt claustra Imperii et propugnacula libertatis Germaniae eripiantur. Si pauci
de

de plebe peccant, non continuo in omnes vindicandum. Murus libertatis, et munimentum aequabilis iuris, est magnus et peramplus ille inferioris Saxoniae tractus, in quem descripti, distributique sunt praepotentes, et consiliis viribusque coniuncti, Principes, non passuri, ut vnus tanta, et tam opulenta vrbe potiatur. Cum primus eius reinunciatus afferretur, Antiochi et Philippi, regum, res gestas, consilia, mores, instituta, euentus, ex Polybio edifferebam, et similitudine quadam hodiernas imperandi rationes, et imperantium exempla, illustrabam. Quid priuatim sentiam, proloqui fas non est, sed coram aliquando audies, si Deus volet. Buda capta Caesar frenos barbaris iniecit. Restat, ut castrum Esseckianum cum ponte in Caesaris potestatem redigatur, adiutusque regni muniatur, et Transyluania regno veteri, a quo secessit, coniungatur, Danubii ac Tibisci, Draui item et Sauis, imperium prospere ac plene recuperetur. Illustrissimi Rosencranzii schedas haud grauato mitte, et, si libet, coram Roscio, ut iocaris, non timide in posterum salta. Frater tuus, bene liberaliterque habitus, de statu nostro et conuictu plura nunciabit. Finem igitur facio, et me tuae, quam expertus sum, beneuolentiae permitto. Deus te seruet. Vi-

li 2 tem.

tembergae Saxonum, XVI. Cal. Octobr. A.
 clb. l^o CXXCVI.

CCCVI.

IOANNI VALSTADIO.

TVus et bona indole, et praestanti ingenio, Constantinus, iussu tuo patriam repetit, nec sine laudis et diligentiae fructu ad vos redit. Nihil, quod sciam, in se unquam desiderari passus est, ac piam modestamque vitam, iuxta cum populari suo egit tam constanter, quam circumspice. Nunquam in senatu nostro stetit, quia nihil admisit, quamobrem in ius vocaretur. Scholas, quanta potuit industria, obiit, et viros in omni genere clarissimos insigni ardore animi audiuit, et dicta eorum libens excepit, atque in animum demisit, neque hic quisquam ex Patrum ordine fuit, qui non ultro eius utilitati deseruaret. Pridie, quam hinc discessit, festo solemnique ritu Caesaris victoriam celebrauimus, fusis fugatisque barbaris insignem. Actum, crede, fuisset de vestris finibus, nisi iste rerum Austriarum successus ambitiosa Galliae consilia conuertisset. Venio in spem, fore, ut in posterum communis patria bonis et salutariis coniunctisque consiliis erigatur ad depellendos, qui libertati insidiantur, hostes, patientia hucusque et discordia nostra elatos.

os. Bellum Hamburgense quam inopinata
 coepit, tam repente confectum est, non
 affuris Saxoniae Principibus, vt tam opu-
 ta et valida vrbs in potestatem Dani re-
 gatur. Plura aliquando, coram, si ad vos,
 spero, saluus et incolumis veniam. Vale.
 itembergae, Nonis Oct. A. clō lōCXXC

CCCVII.

PHILIPPO IACOBO SPENERO,
*Doctori Theologo Pr. EL. Sax. a concionibus
 aulicis primariis et a Consiliis
 Eccles.*

Vae mihi causae sunt, quamobrem ti-
 bi, Vir Magnifice, gratulari debeo,
 quod partam in hac regione sum-
 mam sacri ordinis dignitatem, aliquot ab-
 his mensibus susceptam, firma cum felici-
 ac valetudine teneas, altera, quod fili-
 optimo amplissimoque Viro elocaris.
 gaudii fructum quam diutissime ca-
 as, et patriae sacris rectissime praesidis, nec
 nus honori studiorum faueas, quae prae-
 io egent, ac tuae in primis bonitati se-
 commendant. Sed vna de causa maxime
 leo et angor, quod decus Academiae, et
 emplar pietatis ac modestiae, nec opi-
 nitibus nobis, ereptum est, Bebelium di-
 quem Deus ostendit nobis, et iratior

abstulit, magno tuo incommodo, et rei Christianae damno. Haud scio, an vulnus tam acerbum emendatus Dei coetus acceperit vnquam. Enim vero, amilimus virum, cum quo pietas et felicitas Academiae concidisse propemodum videtur. Sed ferendum est, quod Deus, a moribus nostris alienior, constituit, cui repugnare non licet. Vnicum in te solatium nobis superest, quatenus Deus seruet ad tuendum rei Christianae statum, quatenus pietate et sanctitate continetur. Illud ad vltimum abs te peto, Magnifice Vir, causam meam agas in senatu sacro, et, pro facienda itineris in sex hebdomadas potestate, suffragium feras. Rogat, qui bene tibi cupit, Princeps VValdecius, qui mihi perbenigne scripsit, et, quae abhinc annis, eam in sententiam Saxoni supplicauit. Admouebit me reuiscendo Culemburgi tabulis, et litteris sanctionibus excutiendis, quam operam et vtilem et honorificam mihi fore, credo. Deus totini iuriā temporum, malisque omnibus, ferat, consilia denique, et spes resque cunctas, fortunet. Vale, coetus sanctionis praesidium et decus. Ordo noster obsequantissime se tibi commendat, et praedictum singularem in respondendo beneuolentiam, cuius in gratulatione nuper interfui. Vitembergae Id. Oct. ob 16 CXXCV

CCCL

CCCIIX.

PATRONO CVIDAM.

IOannes Conradi, Megapolitanus, vitam pie actam diligentiae et modestiae laude, ut Patribus, sic mihi, quem in antiquitatis studio elegit ducem, sigillatim approbavit, nec modo artes liberales, quas in patria auspicatus est, sed etiam sacras litteras, sedulo didicit, atque his praecipue totum se tradidit, cuius instituti perficiendi causa, huc potissimum venit. In scholis *Theologorum* assidue versatus est, quod doctores meritisimi Quenstadius, Deutschmannus et Mayerus, eius industriae testes et arbitri, ingenue mihi affirmarunt. Quo testimonio ornatur, viros quosque gravissimos sibi conciliavit, eaque de causa Zieglerus, ICtus noster, ipsum, cultus vitae capiendi causa, Dresdam dimisit, et Raschio, principalium negotiorum curatori, obnixè commendavit, perspectaque eius indole ac doctrina effecit, ut filiorum studia regeret, exemplisque instrueret et ornaret. Quo munere, ut par est, functus, patriae reuiscendae consilium cepit, fructum, quem in Saxonia et Misnia, Vitembergae et Dresdae collegit, magno laudis quaestu in patriam relaturus, et Serenissimo Principi pietatem aequè, ac obsequium, testaturus. Nemo Patrum du-

Li 4

bitat,

bitat, quin magnum exinde commodum ad coetum Dei, ducatumque Megapolitanum, deinceps redundet, id quod Patres Academiae, nemine excepto, volunt ac optant, et ciui huc vsque suo, in omnibus vitae doctrinaeque partibus, integro et recto, bene precantur. Vitembergae Saxonum. XVI. Cal. Nouembr. A. clō 16 CXXCVI.

CCCIX.

AMICO CVIDAM.

TVam potissimum sequor auctoritatem, et simul expono consilium itineris, quod defugere nequeo, versus Culemburgum suscipiendi. Annitere, quaeso, auctoritate tua, et Principem idoneis rationibus moue, vt potestatem mihi faciat. Scholae tuae, quas repetis, Mathematicae meis mixtae schedis, confusaeque, iacent, quas explicare simul et ordinare tam breui temporis spatio non possum. Igitur moram concede, et negotium hoc fidei popularium tuorum, qui hic versantur, committe, quibus tradam, quicquid reliquisti. Frater meus, qui idem optat et vrget, saluere te iubet, et in patriam reuersuro nihil non fortunatum tibi, tam egregio et veteri amico, precatur. Rectoris tabulas, ad commendationem tuam pertinentes, curassem libenter ac prompte, si quis ciuium tuorum me in-
ter

terpellasset. Semper, vbi opus erit, potestatem huius rei impetrandae tibi facio, et quicquid laudis tuae causa possum, vltro suscepturum me recipio. Steinheilium, dignus te successor, petit, vt omni, quo par est, modo eum iuues et instruas ad prouinciā, qua decedis, capeſſendam. Est modestus, et Graece doctus, et mihi percarus. Deus te seruet. Vitembergae XVI. Cal. Nouembr. A. clōlō CXXCVI.

CCCX.

A M I C O.

Felix fortunatusque rei Christianae annus fuit, quo domi et militiae res publica bene administrata est, barbari hostes disiecti sunt, ac dissipati, nec Rheni Mosaeque fines turbati. Cum vero laetum faustumque litteris honorem haec tempora promittant, accipe omen negotii prospere successuri, et crede, Musas tutum hoc tempore praesidium habituras. Caio gratulor, et tua causa gaudeo, idque me facere, aequum est, ob summas et singulares tuas virtutes. Nunquam committam, vt vel in agnoscendis, vel in colendis, tuis meritis alicui concedam. Si qua in re gratum facere tibi potero, enixe id agam, nullamque tui ornandi occasionem deinde praetermittam. Vitembergae Saxonum. IIX, Calend. Nouembr. A. clōlō CXXCVI.

li 5

CCCXI.

CCCXI.

A M I C O.

Gratulor solennia nuptiarum feliciter peracta, et Deum oro ac veneror, ut sine numero ac sine tuam cumulet felicitatem. Quid actum continuatumque sit, vide, vitio describentis famuli ignosce, et mihi faue. Vitembergae Saxonum A. chlo CXXCVI.

CCCXII.

PAVLO BORNEFELDIO,

Patricio Lubecensi.

Valde laetor, te, multis officiis et familiaritate mihi coniunctum, studere meis commodis, et cupere enixius, ut libri, quos dudum expeto, tua in primis cura et labore primo quoque tempore ad me perferantur. Vicissim, si se dat occasio, gratum tibi faciam, et quoad omni studio possum, habeo rationem tuae dignitatis. De iustitia belli Danici, quid prorsus sentiam, scribere non facile ausim, hoc tamen affirmabo, rationes urbis, quas ego quidem cognitashabeo, longe esse firmiores, quam ut vlla iuris specie conuellantur. A Schauenburgicis idoneo et habili gentium titulo, emptalibertas, ac deinde tabulis Imperii confirmata est, in quorum ius Dani Oldenburgicae gentis successerunt, nec plus obtinere

pe.

potuerunt, quam illi, cum cederent, haberunt. Nulla quies inter populos sit, nulla tranquillitas vnquam speretur, nisi pacta sancte inita valeant, maxime ea, quae cessione voluntaria nituntur. Multae vrbes, a potestate imperantium exemptae, et recto iustoque modo in libertatem vindicatae, vel sola possessione ac diuturnitate temporis se defendunt. Argumentis et exemplis supersedeo, ne epistolae modum excedam. Fratrem meum generoso Domino a Borne commendabo, de quo non magis spero, quam spondeo, virum omni liberali doctrina instructum, qui illustri rei-publicae operam probet, grato et obsequenti cliente dignam. Primum conatus specimen in tabulario Culemburgico, me auctore et duce, edet, tu fac, honesto abs te simul vitae et indolis testimonio ornetur. Ita te propitium Numen benigne respiciat ac tueatur. Vitembergae IX. Cal. Nouembr. 1636 CXXCVI.

CCCXII.

ADAMO CHRISTOPHORO IACOBI,
IC. Dresd. et Consiliario.

DVdum quidem peregrinandi me taedium cepit, siue satietas tenuit, nec tamen possum, quin ipse mihi resistam, et vnum hoc ab Illustrissimo Senatu vestro petam, vt potestatem mihi faciat, itineris, Culembur-

burgum versus instituendi. Urgeor litteris ac fatigor, nec scio, quemadmodum me expediam, praesertim, cum, sub conditione missionis, ad breue tempus impetrandae, iturum me, receperim superiori anno, cum saepius ea de causa interpellarer. Offerat aperitque mihi Princeps VValdeccius omnes schedas et epistolas in tabulario Culmburgico perspiciendas, nec minus ad bibliothecam, ab Henrico V. Volrado olim non paruo pretio comparatam. Videtur mihi tandem, etsi alieno et difficili huius anni tempore, occasio haec arripienda, quam in adultum usque autumnum differre volui, finitis omnibus tam publicis, quam priuatis, commentationibus, quae me adhuc impediuerunt. Fratrem mihi comitem adiungam, vt, me duce et magistro, sensim quoque his interioribus studiis praeparetur. Concede mihi, Patrone summe, vt quinque vel sex hebdomadam interuallo abesse a Musis mihi liceat, vt maioribus subsidiis ornamentisque cumulentur. Faciam, vt nihil fugiat, si quid reconditum impetrauero et selectum. Multa, fateor, ab illo Principe didici, qui me familiariter, ob litterarum historiarumue elegantiam, amat. Quae ipse gessit, a primis usque annis, in Septentrione, in Germania, Belgio et Hungaria, ipse mihi

mihi rerum suarum interpretes enarrauit. Tabularium VValdeccium aperuit, in quo multareperi, et contemplatus sum, quae alibi frustra sperem. Princeps aetate confectus, et de Germania consilio ac manu bene meritus, iam A. clō lō CLXXX. in hanc sententiam Potentissimo Saxoni, Hero meo, supplicauit, quarum, opinor, litterarum exemplum redux ad aulam misi. Ego vicissim, si quid possim, gratum faciam, et pietate atque obseruantia tuum, vt par est, nomen etiam foris colam. Deus Te, Magnifice Vir, cum nobilissima familia, incolumem et bonis omnibus affluentem seruet. Vitembergae, X. Cal. Nouembr. A. clō lō CXXCVI.

CCCXIV.

CHRISTIANO KOCHIO,

In Regio Vismariensi Tribunali Assessori.

QUod mihi superiori mense negotium mandasti, id libenter suscepi. et, qua par est, industria curauī, hominemque eruditum pariter, et moratum, delegi, qui, mea quidem opinione, has partes ex animi tui sententia, et ex filiorum vtilitate, agat. Cuius est Torgauiensis, multa familiaritate officiisque mihi coniunctus, litterisque humanioribus medioriter excultus, et in historia ciuili diligenter versatus, ac iuris etiam studio deditus, sine mora, si velis et iubeas, Vismariam abiturus.

Ex

Exemplum epistolae, quam ad me perscripsit, mitto, copiamque iudicandi facio, ne quicquam temere statuam, totiusque adeo rei huius arbitrium tibi permittam. Quod reliquum est, nihil enixius cupio, quam, ut commodis filiorum, in quibus spes tua sita est, consulere queam, cum, ut tuae voluntati prompte obsequar, tum, ut dignitatis tuae rationem habeam, quae prorsus ad cultum observantiamque tuae gentis spectat. Seruet te Deus rei christianae propitius, sub auspicio et tutela fortissimi Regis, qui summo et incredibili consilio, et pari ac diuina magnitudine animi, regnum, superiori tempore afflictum instaurauit, et potentiae inter vicinos aequabili modo tenendae exemplum praebuit, nec se a partibus Imperii disiunxit, cum maxime praesidio egeret, barbaris ad exilium Christiani orbis, conspiratione Gallorum, excitatis. Quae tempestas, fortunante Deo, transit ac dissipata est, Buda capta, et nomen Austrii victribus signis prolatum, ut, qui, funditus illud perire, optabant, meliore iam successu attoniti, alieno paullatim abstinere, et cupiditates continere quodammodo et coercere, metu magis, quam studio et amore nostro, videantur. Respiciat Deus aequissimum fortissimumque Regem vestrum, in meliori causa adiutorem et socium, ac ple-

no

no auspiciatoque iure nunc demum regnantem. Dubiae temporum rerumque vicissitudines Martium iustumque Carolum flagitant, ad cuius felicitatem spes, studia nostra, spectant, vota omnium diriguntur. Vale, Magnifice Vir, et honori meo faue. Vitembergae Saxonum, Nonis, Nouembr. A. clō lōCXXCVI.

CCCXV.

A M I C O.

Reliquum laboris transmittito, petoque, vt aequi bonique consulas, et, quod libenter suscepi, nec tamen sine mora, inuitus licet, confeci, recenseas, mihique, Culemburgum abituro, faueas, et conatus atque studia mea probes. Si reuertar, de itinere, et rebus aliis, vt par est, te certio-rem reddam. Vale, et, nisi graue est, data occasione, has pagellas ad Tenzelium cura, ac diu prospere et feliciter ex animi sententia age. Vitembergae Idib. Nouembris, in ipso procinctu. A. clō lōCXXCVI.

CCCXVI.

IOANNI GEORGIO GRAEVIO,

Polyhistori Batauo.

Peracerbe doleo. colloquium, inter nos Traiecti coeptum, opinione citius finitum,

tum, propterea, quod, a nauta interpellatus, non poteram non vti commoda abeundi occasione. Aliquoties in congressu, cum nostratibus consiliariis instituto, honori tuo, vt par erat, libaui. Fratri meo, quae-
so, auctor sis humanitatis porro excolendae. Nolim festinet iter, quod ad iurisprudentiam ducit, spretis fane litteris, quibus solida et vera iurisprudentia continetur. Tua verba ipsi oracula erunt. Ego prius, quam abeam, nisi, animi causa, ad nos excurras, certo te visam et salutabo. Maxime aueo de rixoso illo tecum loqui, qui, nisi fallor, somniat in libero et litterali sapientiae regno dominatum. De morte *Electoris* Colonien-
sis perfertur fama, vtinam fausto rerum Germanicarum omine ! Caesar, fortuna et victoria firmus, aduigilabit. Burcardus, ludi Culemburgici moderator, tibi sua studia approbare cupit, quem, vel ob Camerarianam profapiam, commendabo, si putes, cum esse, qui mereatur. Vale, cum familia nobilissima, et me ama. Deus te, Calendas Ianuarias feliciter auspicatum, benigne seruet. Ex noua arce apud Testerbantios, ipsis Nonis Ianuariis, A. cl. l. CXXCVII.

CCCXVII.

CCCXVII.

E I D E M.

OMnino tricae sunt, quae me in dies implicant magis et impediunt, iamque diu inuitum retinent, et, nescio quid, inamoeni habent. Sed omnia prius experienda sunt, quam e tricis me expediam, quibus aut parum suauitatis inest, aut non magna cum artibus necessitudo intercedit. Tranquillitatem animi in studiis et quiete pono, et, quoad licet, a negotiis recedo, ac penitus abhorreo, si quidem taedio aut periculô non vacant. Saepe tamen aliquid suscipiendum est, quod honesta ratione recusari non potest, si vel maxime periclitemur fortunam, et iniquam adeo conditionem subeamus. Libri, res, fortunaeque neae omnes, vnius hominis fidei creditae sunt, per cuius imprudentiam ac desidiam multa mihi perniciofa euenire possent. Iam menti occurrunt subiti incendiorum casus, iam insidiae furum, et odia maleuolorum, qui ex aliis malis quæstum sperant. Pauci dies sunt, quod famulus meus, Ioannes Clisius, scripsit, rumorem de facto naufragio, et meo fratrisque interitu, perlatum, plerosque, velut in communi gaudio, exultasse, id est, vt interpretor, artium et literarum rudes, et vana ac inani arrogantia elatos.

K k

elatos. Credo iam de hereditate adeunda cogitasse, alienis, ut suspicor, laboribus laudem sibi paraturos, accipitres, seu mauis, Harpyias. Ignosce commoto animo, quem litterae tuae, commodum allatae, non mediocriter leniuerunt. Sed Principis VValdeccii aduentus bonam mihi eluctandi spem facit, ut, rebus confectis, repetam stationem, de qua decessi. Prius autem tecum confabulari aueo, tuos, multo doctissimos sermones audire gestio, tecum esse, opto. hoc omni felicitate potius duco. Fac tandem, visendi mei causa, Culemburgum venias, eodem tecto et mensa, sine strepitu, solius animi gratia, excipiendus. Ego et Leonardus, frater meus, qui inusitatam humanitatem tuam praedicat, et dicta praeceptaque tua repetit ac veneratur, soli prandemus, et soli coenamur. Neque id frauderit officio meo, quod, rebus ad exitum perductis, omnino tibi, prius, quam abiturus sum, persoluiam. Litteras, quas ad me curasti, scripsit Nitschius, Dresdensis IC. frater eius, qui Ephemerides eruditorum Galliae virorum Latinas fecit. Inuitauit me ad auctionem, Lugduni Batavorum institutuendum, sed *catalogum* non misit. Frater meus summopere et sancte tibi se commendat. Vterque optamus, ut de tuo, magnae expectationis, filio bene mereri queamus.

Epu

pulo vrbis publico non ita pridem ex-
 eptus, proluxa obseruantiae significatione
 onori tuo libaui, et, cum VVagnero, Sa-
 erdote, collocutus sum, qui. filium tuae di-
 plinae traditum, affirmabat. Sacerdo-
 es hic modesti et moderati sunt, et absti-
 ent a foedis factionibus. Vale, et pristi-
 am mihi fratrique beneuolentiam serua.
 Culemburgi Non. Febr. A. clb l3CXXCVII.

CCCXIIIX.

NICOLAO L. B. A GERSDORF.

Vdum mea clientis fides postulabat,
 vt rationes absentiae redderem, veni-
 neque tardioris reditus peterem, ac moram,
 ea opinione, longiorem tibi in primis re-
 terenter excusarem. Fretus enim tuo,
 od acquissimum est, patrocinio, ince-
 um feliciter perficiam, atque ad studia me-
 feram, et locum, qua coepi, diligentia
 posterum ornabo. Post longas itineris
 mbages, hiemisque molestias, adulto No-
 mbri Amstelodamum veni, hinc Traie-
 im ad Rhenum discessi. Vtroque in lo-
 conquisiui libros, et salutauit doctos vi-
 s, Graeuium ante alios, qui vnus maxime
 traiectum ornat. Paulo post, quam ad-
 rso Lecco Culemburgum accessi, Hen-
 us, Londini *Episcopus*, huc commigrauit,
 c pauci ex Anglia et Scotia iuuenes, stu-
 K k 2 dio-

diorum causa, ibi commorantur. Parum abest, quin exules dicam, quippe quos afflictata religio permouit, ut, Batauiam quaerent, et, quorsum noua tempestas euasura esset, solliciti exspectarent. Bataui interim securi sunt, et, florente Indiae *Orientalis* Societate, non admodum timent, et spem munimentumque in diuitiis ac hominum multitudine habent. Terra fines exquisitissime muniti sunt, Nardenae, Traiectoque ad Mosam, noua, eaque validissima, opera praestructa sunt, ut nihil ab eo limite metuant, de vrbe Luxemburgo Germanis solitudinem relinquunt. Mari classes instructissimas obicere possunt, ac de Angliae dominatu fortasse non absurde iudicant, non fore diuturnum, nisi *Presbyteriani*, et populari ex statu homines, penitus fortunis suis euertantur. Neque, hoc rerum statu, ei Regi bellum expedit, quo Anglos taedet praesentis fortunae, repente turbaturos, si vel semel foris rem gerat male. Proceres plerique, et aulae coniuncti homines, sacra deserunt, populus, adhuc constans, patientia se firmat praeter consuetudinem suam. Belgium, quod *Foederatum* dicitur, dissidia *Theologorum* perturbant, et, nisi fallor, fatali eorum malo proludunt. Cocceiani et Voëtiani in se declamant, et altera pars alteri odium constant, reuera vul-

gus

gus concitant atque confundunt. Auriacus, quanto potest, conatu tuetur et ornat Voetianos, Spanhemio pro his annitente. Cocceiani quorum VVittichius Lugduni Batauorum princeps est, et propugnator sectae acerrimus, idemque philosophiae Cartesianae scientissimus, tamen, doctiores, ut existimo, sunt, et iudicium rationemque Cartesii sequuntur. VVeihenens Franequerae varie et insolenter agit, patrocinio Henrici Casimiri, Nassauii Principis, confusus. Proximo mense emisit libellum, in quo contendit et pugnat contra diuini Codicis auctoritatem, atque illius verum interpretandi modum non aliunde, quam ex ratione naturali, petendum, affirmat. Non sum litis eius iudex, sed illud tamen asseuero, his rebus religionem Christianam peruertere, et cum philosopha ac pagana veteri prorsus commutari. VVitius, *Theologus Traiectinus*, VWeiheini quondam collega et amicus, non veretur, ipsum dicere *Atheum*, et sententiam castigat impiam, cuius exemplo accensus Vlricus Huberus, Iureconsultus elegans et eruditus, reiecit foedas istius Theologi propositiones. Excultur hinc secta Arminianorum, quae rebus Nassauiorum minime utilis est, et causam motibus dedit. Vnum illud VWeiheio laudi ducitur, quod hereditariam Frisiae

Occiduae praefecturam Henrico Casimiro conciliauerit, et nuper Auriacum cum eo redegerit in gratiam, quod fieri posse, multi et sapientes viri desperarunt. Quamuis nec illud paribus studiis voluerint Frisiones, nec hoc perinde optauerint Amstelodamenses, qui libertatem potentia muniunt, et soli Principi Auriaco obnituntur. Sed de his plura perscribam, cum in Saxoniam fuero reuersus. Breui cum Principe VValdeccio Hagam Comitis ibo, adulto vere in Saxoniam rediturus, et libros codicesque magno numero mecum allaturus. Nunc in pietate acquiesco, Deumque oro, vt te, Domine, eadem, atque antehac, felicitate vti iubeat, coelestique praesidio tuam, inclutis necessitudinibus fundatam, domum fulciat, et plane efficiat, vt, tuo ductu atque consilio, honor Saxonis, vtilissima patriae conditione, in maius in dies fastigium crescat, atque in immensum augeatur. In vrbe Testerbantiorum Id. Febr. A. clo la CXXCVII.

CCCXIX.

IOANNI GEORGIO GRAEVIO,

Polyhistori Ultraiectino.

ADhuc recordor suauissimi colloquii, quod in multam noctem extraximus, et de varia ac vera eruditione inter nos colloqui

locuti sumus. Nunquam id animo meo excidet, et in Saxonia cum primis materiam dabit praedicandae humanitatis tuae. Res fortunaeque meae saluae et incolumes sunt, quod litterae, quas diu expectavi, hodie allatae, significarunt. Princeps VValdeccius cras Hagam Comitum tendet, cuius sermones mihi periucundi sunt, et rationes optimas vtilissimasque complectuntur. Quod reliquum est, peto abs te, fungaris officio benevolentissimi hominis, et Burcardum nostrum tuendum ornandumque suscipias, qui tua commendatione se affecuturum sperat munus Rectoris Bredanae scholae. Si quid apud te valet Camerarii sanguis, rogo te quaesoque, faueas honori ipsius, et efficias, ut sibi et rebus domesticis commodiorem rationem inire possit. Vale, cum ornatissima familia tua, et filium tuum elegantissimi moris, meo fratrisque nomine, saluta. Culemburgi, Nonis Martii, A. cl. bCXXCVII.

CCCXX.

CAROLO L. B. AB APPELBOOM.

Nondum excessi e Belgio, partim salutantum officiis, partim auctione Goeffiana, impeditus. Summam rei frater meus exponet, significationem obseruantiae daturus. Vis coelestis Numenque diui-

K k 4

num

num illustre nomen tuum fortunet, et quam diutissime in terris florere velit iubeatque. Haec vota nuncupo, et me profiteor clientem. Lugduni Bataurum. Iphis nonis Aprilis clō 15CXXCVII.

P. S. Chiliarchum et Satrapam Lindenbaum popularem tuum saluere cupio.

CCCXXI.

GEORGIO FRIDERICO MIEZIO,
Sacerdoti Culemburgensi.

Cessi postulatis Lugdunensium, et longius, quam vellem, substiti, auctioni Goeffianae interfuturus. Haec, fateor, me tenuit, et ab itinere, quod ingredi cupiebam, retraxit, nec defuerunt salutantium officia, praesertim Academiae Patrum, qui summo honore me affecerunt. Sic aliquoties prae-fus sum apud Vitriarium, praesentibus Rectore Magnifico, Spanhemio, Moyne, Declincurtio, Ryckio, et ciue meo, Doctore Nitschio. Quin et Rector Academiae, Spanhemius, ipse mihi adfuit, et Calendis Maiis in praedium vrbi vicinum solenniter inuitauit, vbi plurima, in primis de statu *Ecclesiae*, de studio moderationis, de spe pacis et concordiae, itemque de rebus ad eruditionem pertinentibus, collocuti sumus. Inter alia mentio fiebat Salmasii Notarum in Nouum Foedus amissarum, quod non

non dubitabat Stephanus Moyne consilio nutuque diuino accidisse. Multos enim Instrumenti Noui locos, secus, quam par est, interpretando, aliorum detorsisset, et *Theologis*, ut acumine pollebat, crucem fixisset. De Petauio dicebat, eum solide non didicisse Graecas litteras, idque ostendebat, de loco Epiphanii, ubi, *νομιμας ἀξείς*, legendum, contra, quam legit Petauius. Porro de vestra Testerbantiorum ora sermones cum Antonio Matthaeo contuli, atque multis argumentis probavi, oram Testerbantiorum non Geldriae Ducatus esse partem, sed omnino S. R. Imperii clientelam haberi debere. Idem assererat ius in Leccam statui Traiectino, eique tribuebat ius prohibendi in flumine, idque ab *Episcopo* Traiectino repetit, inde a saeculo XI, postea etiam Praepositum Diui Ioannis Traiecti obtinuisse ius in flumen, affirmabat. Sed regressi, Testerbantios regulos fuisse liberos, et ratione castris Culemburgici, non agnouisse *Episcopum* Traiectinum. Ille hoc dicere pertendebat, fuisse Comites Traiectini *Episcopi* Clientes et *Vasallos*, Ego negavi dixique, castrum a portionibus et accessionibus quibusdam distingui oportere. Postea haec bello et insecutis parcionibus mutata. Ille contra, ab Hemo ad Schonhouiam portam ius in Leccam habere Traiecti-

iectinos Ordines, dicebat, id quod rursus negavi. Is, Instrumentis publicis niti se, referebat, et, *inuestituram* Comitum habere se, asseuerabat. Ego reponebam, etsi quid belli tempore mutatum sit, ac Culemburgicus clientelam Traiectino fuerit professus, tamen postea Praefules Traiectinosius neglexisse, et non vtendo amisisse, atque sic Comites Culemburgicos se occasione belli inter Geldriae Comitem et *Episcopum* Traiectinum orti, seiunxisse. Postea, rebus foedere Traiectino mutatis, nihil de iure in Culemburgicos motum, atque adeo pristinum ius neglectum fuit, idque agnoscebat ipse iureconsultus Batauorum Antonius Matthaeus. In Bibliotheca Goesiana plerosque antiquos Frisiae scriptores reperi, et emi, forsan causae VValdeccensi contra Frisones, profuturos. Indica, quaelo, Pichelio, et, vt certa capita designet, roga. Consiliarios, Ettelinum, Boeschium, Klughofium, Lithium, Viros de me bene et insigniter meritos, prolixè et humaniter meo nomine saluta. Lugduni Batauorum, ipsis Nonis Maius A. d. 16CXXCVII.

CCCXXII.

CCCXXII.

BVRCARDO,

Reſtori Culemburgenſi.

Diutius, quam vellem, Lugduni Batauorum commoratus ſum, nec ſalutantium officia, quae modeſte refugere volui, deſuerunt. Tuam cauſam Spanhemio, Rycquo, Graeuio, aliis, quam potui, enixiſſime commendaui. Tanto magis ſtudioſuſque hocagam ſi venero Caſſellas. In auſtioneſ Goeſianam quadringentos, et plures aureos impendi, nec me facti poenitet, quandoquidem codices. Scaligeri, Vulcanii, Xylandri, Heinfii, manu ſubnotatos accepi, et cum licitantibus ſtrenue certauim. Frater meus aperiet, quae, tempore excluſus, perſcribere non poſſum. Suauiſſimae coniugis tuae litteras accepi memorque ſum eius et tuae humanitatis, neque animo excident officia tua. Tantum opto, vt occaſio det, quod, honoris tui cauſa, efficere cupio et ingenue promitto. Morbum, de quo coniux tua mihi obnunciauit, abs te ſuperatum, ſpero. Deus te ſeruet, et omnibus adeo beneficiis, quae ad conſtituendas fortunae tuae rationes pertinent, ornet atque augeat, gaudiis ſue perpetuis et cumulatiſſimis te perfundat. Traiecti ad Rhenum, V. Idus Maias, A. clo lōCXXCVII.

CCCXXIII.

CCCXXIII.

AMICO,

Salvus tandem e Belgio redii, et libros Segregios in auctione Goefiana emptos, mecum attuli, plerosque manu principis litteratorum, Iosephi Scaligeri, distinctos et subnotatos. Quosdam etiam manu exaratos Codices Graecos et Latinos sum nactus, qui cum bibliothecam meam ornant, tum industriam in primis adiuuare possunt. Graevius, Gronovius, Rycquius, magnam mihi familiaritate coniuncti erant, qui et literis et humanitate, politissimi mihi videntur. Gronovius, aetate et ingenio magis feruidus, cum Fabretto, *Abbate*, et Isaaco Vossio, vehementer disputat, et huius, mirum, notas in Melaminianes atque nugatorias vocat. Belgae ceteroquin commercii et pace florent, et decora ingenia fouent atque inuitant. Regem Galliae laceffi, nolunt, et Auriaco, bellum cupienti, multum acriterque aduersantur. Nihil est, quod, hoc rerum statu, ab Anglia sibi metuant, quae, rebus domi nondum plene firmatis, nihil audebit. Me Lugdunum Batauorum nitore et elegantia sua maximopere tenuit, praesertim, quum Professores mei amantissimos vidi. Rector Academiae, Spanhemius, ipse me inuisit, salutauit et prolixè accepit. Me abeunte, decessit VVittichius,

chius, subtilis et praestans acumine Cartesiano rerum sacrarum interpret. Si quid deinde futurum est, frater meus accurate perscribet. Fac valeas, Patrone, et patrocinio tuo me ornes. Vitembergae, IX. Cal. Quinct. A. clb lCXXCVII.

CCCXXIV.

HENRICO LEONARDO SCHVRZ-
FLEISCHIO, *Fratri,*
Lugdunum.

TArdius opinione mea rescribo ad binas tuas litteras, non, quod tam male tibi cupiam, ut aegritudine te conficias, sed, quia tardior meus in Saxoniam reditus omnes propositi rationes conturbauit. Duae hebdomades in nauigatione consumptae sunt, tertia Hamburgi extracta est, quod Meyerus, quem fortunae suae taedet, me inuitum atque recusantem ibi retineret. Loefcherus in Bebelii locum subiectus est, VValtherus Mayo succedet. Patronus noster non ea, qua antea, auctoritate pollet, propterea quod arbitrato suo res moderatur Knochius, sanctioris Praeses Senatus, a cuius nutu et voluntate litterae et consilia nostra pendent. Vacantem Ephori Alumnorum prouinciam multi iam prestant, petamne ego, nec ne, incertus sum atque animi anceps. Nescio, an rationibus

bus pecuniariis me impedire debeam, quae plerumque exitus dubios miserosque habent. De connubio res perinde implicata est, neque id tu nescis, qui mores captantium aliena abunde perspectos habes. Quenstedius, me absente, salarium semestrem rapuit, contra, quam volui, quod cur factum sit, facile intelligo. Animum ei fecit rumor de me submerso in Saxoniam allatus. Iam cunctatur, iam tergiuerfatur, quum rationes posco. Meyerus, bibliopola, mussat aliquid, et dolore afficitur, quod tam multos, tamque egregios, libros emptitavi. Eam ob causam tota Saxonia sermonum plena est, nec paucos torquet rumor de successu meo. Nullus liber amissus est, nec scheda vlla desideratur. Codices, quos attuli, quam potui diligentissime disposui et ordinaui. Praeferunt parvae bibliothecae faciem, et superiorem apparatus augent perinde, et ornant. Leiserus, iureconsultus, heri super mensam, cum tui mentio incideret, bene de conatu tuo sentiebat, et, nisi vanum omen sit, magnam quoque dignitatem tibi promittebat. Quod ne non eueniat, opto, et, vota publica pro te fieri, iubeo, sed consilium tuum non probo, quod existimasti, commodum mihi fore, si Roemeri aedes emptionis iure mihi cedant. Reputa animo insidias furum, et m.

t malas hominum artes. Nihil constituo
e absente. Coci filium, qui Culemburgi re-
nansit, multi flagitant, et, seruitiis suis ad-
scribi, optant. Quid facto opus sit, ipse
iudicabis. Rudelius pedibus captus est,
t ex aqua intercute laborat, praeter, eum
nemo est, qui Mathematici famam dignita-
emque tueri possit. Velim, horis suc-
cissius Clarissimum Volderum adeas, Lugdu-
umque teneas, urbem peramoenam, et cultu
gregiam, litterarumque studiis, et omnibus
ine rerum copiis, affluentem. Clarissimus
Bronovius a sciolo quodam audace, et
Graece indocto, prorsus indigne tractatus
est, cuius vicem doleo, etsi is sibi constat,
nec aduersarium pertimescit. Tam impu-
lentes sunt, qui rudes mihi videntur. An-
glos Batauosque tam bene mihi velle, gau-
leo, et, quae possum, studia ad ipsorum lau-
des confero, idque cupio, vt meo nomine
ipsis sancte confirmes. Dissertationes Aca-
demicae iam me obruunt quasi tempestates.
Prius quam redii, Graunius, excusante se et
leprecante Oratore, Principis EL. matri
panegyricum dixit. Vizthumii nostro
conuictui se adiunxerunt. Hermundur-
us acet, amoris, quem infeliciter coepit, per-
aesus. *VVolfhardus*, Abbas Bergensis,
incerus integerque est, qui amat colitque
panhemium tuum, litteras ad eum, nisi gra-
uiter

uiter ferat, propediem missurus. Pollet is gratia Brandenburgici, et Brunsenio per carus est, nec Spanhemio fraudi esse potest, cum tali viro litteras commutare. Cura, ut valeas, et leges diaetae, accurate, quoad fieri potest, serues. Vitembergae Saxonum, VII. Calendas Quintil. A. cis 16CXXCVII.

P. S. Spanhemium, Voëtium, Vitriarium, Drelincurtium, Hermannum, Gronouium, Rycquium, tum conuictores tuos nobilissimos atque amantissimos, itemque hospitem tuum, salutes. Parum abfuit, quin cum ferme nauigaremus in portu, e regione Gluckstadii naufragium fecissemus. Nisi per tuam curam Amstelodami mansissem, aliquot dies amplius, cum nauta Hamburgensi rerum iacturam fecissem apud Enckhusam.

CCCXXV.

PATRONO CVIDAM.

Dlutius, quam vellem, apud Batauos, mei amantissimos, substiti, et confecto Valdeccii negotio, Traiectum ad Rhenum, Lugdunumque Batauorum, augendae rei librairie causa, discessi. Eodem tempore aduentauit Bergerus, Doctor Medicus, gratus utique hospes, et, ob doctrinam atque experientiam, aestimatus impense et amatus. Cum Drelincurtio, Hermannno, bis in Indi-
am

diam versus Orientem profecto et reuerso, vixit tam familiariter, atque si eorum necessarius esset. Inde ad Brabantos, Flandros et Gallos, se contulit, et doctissimos passim sermones habuit, dignusque eorum amicitia iudicatus est, quorum meritis respublica litteraria permultum debet. Ego, quoad potui, libros mihi comparavi, plerisque manu Iosephi Scaligeri, Xylandri, Heinsii, subnotatos, scriptores etiam Graecos haud paucos, Aldino prelo excusos, qui tam castigati sunt, ut parum absit, quin manu exaratis aequentur. Historicos, Scarseleonium, ex quo Morhofius aliquid ad excusandam Liuii Patavinitatem afferre potuit, Vredium, aliosque permultos, in primis raros, pretio non iniquissimo, emptitanti, Iosephum item et Aratum, cum scriptis manu Scaligeri animaduersionibus, quod facile cimelium putarim. Nullus prope Orator, Poeta, aut Historicus est, quem non possideam MSS. annotationibus distinctum. Quae ad mediam aetatem pertinent, in tabulario Culemburgico, quod totum peruolui, et arbitrato meo excussi omnia mihi pauperunt. Non libros, sed thesauros polioris doctrinae, in Saxoniam intuli, quorum fructus ad Academiam redundabit. O magis causam clientis ages apud Herum, cum Saxonem, Illustrissimosque aulae pur-

Ll

pu-

puratos, et sigillatim apud Excellentissimum Senatus Sacri Praesidem, apud quos tua longe grauissima auctoritas plurimum ualeat. Vnum, si pace tua dicere ausim, abste-
demisse, ut par est, peto, ne, vacante Epho-
ri loco, spe potiundi cadam, vel eo maxime
argumento, quod Latinae Graecaeque lit-
terae hoc munus praecipue ornant. Schmi-
dius, Buchnerus, Ostermannus, iidem Epho-
ri, et magni litteratores, fuerunt. Tuo et
Illustrissimi Senatus vestri praesidio me ful-
ciri, confido, et pro tua salute vota preces-
que assiduas nuncupo, ut te, litterarum sta-
torem, quam diutissime seruet. Vitember-
gae, Prid. Nonas Quintil. A. clō lōCXXC
VII.

CCCXXVI.

ERNESTO GOCKELIO, IC.

QVem mihi commendasti iuuenem, libenter accepi, neque vlla ei officia de-
negavi, si qua sint eiusmodi, ut expectationi
ipsum faciant satis. Me ex Belgio reducem
multae, fateor, occupationes impediunt ac
distinent, neque te celare volo, multos ex
eo libros codicesque MSS. in Saxoniam
me asportasse. Florent commerciis Belgae,
et in India versus Orientem, ringentibus
Anglis, triumphant. Rex beatæ illius insu-
lae minatur, hoc certe anno nihil ausurus,
nec

nec ratio eius imperii ita constituta est, ut nunc quidem aliquid audere possit. Caesar, Buda capta, Rex est, in qua Turcae plus, quam regnum, amiserunt. Venetorum incrementa grauitur ferunt, sed multo grauius iacturam Budae, arcem propugnaculumque contra Germanos olim. Veneti tantum non suffecturi sunt tantae molis. Caesari illud optandum, ut Esseckio potiat, quod aditum barbaris munit. Citerior pontis apparatus breui, ut ominor, in nostra potestate erit. De sacris quidem Vngari queruntur, nec Transyluani dissimulant vexationes Caesarei militis, ex quo capta est Buda. Sunt haec belli mala, tam diu ferenda, donec bellum durat. Quod reliquum est, gratulor Sueuis vestratibus, manu et consilio ad reprimendum barbarum promptis. Si de prouincia regendi Sapientiae Ordinis decessero, votis tuis annuam, et spei desideriiisque tuis respondebo. Nonis Quintil. A. clb l^c CXXCVII.

CCCXXVII.

HENRICO LEONARDO SCHVRZ-
FLEISCIO,

Fratri.

Quinquaginta numos *Imperiales* ad te curavi prima vice, altera accipies totidem, tertia iterum quinquaginta. Fac, au-
Ll 2 reum

reum cimelium recipias, et, si quid alibi reperis, bene sapienterque constituere nitaris. Libri in auctione Amstelodamensi plerique erant egregii, sed nimis disiuncti sumus, ut statim in ipso temporis articulo non suppeditare possim, quod velis. Princeps iuventutis, Io. Georgius IV, nisi rumor talit, ducet filiam Daniae Regis. Lotharingus strenue molitur Esseckii obsidionem. Stipendium Lubecense, de quo multa fabulatus est Borneseldius, prestat Maius, quem nosti. Is, opinor, Ziegleri et Syndici Lubecensis, Pomereschii, commendatione adiutus, impetrabit. Nec tamen desponde animum, et Deo fide, studiaque, qua potes, contentione animi excole. Non deerunt tandem patroni. Ipse tu ad Rauchbartium scribere potes, et moram aduentus purgare. De auctione Oeseliana me in tempore admone, et vale. Vitembergae Saxonum, prid. Id. Quintil. A. cl. l. CXXCVII.

CCCXXIX.

ERNESTO STRVNZIO,

Sacerdoti.

Filius tuus, pereruditus et frugi iuuenis, mihi que percarus, rogatus comiterque accersitus, ad me venit, quem, exploratis ingenii et doctrinae profectibus, cum bona spe

spe potiundi honoris, quem philosophia confert, dimisi. Magna me eius laudis expectatio tenet, nec dubito, quin hoc decus, quod diligentiae praemium est, ei iure debeat. Nihil, quantum in me est, recuso, quod eius dignitati seruire possit, si quidem tuo consilio et sumptu honestissimum filii conatum iuues. Quod quin abs te impetret, non ambigo, Deumque obsecro Immortalem, ut hoc institutum reipublicae sacrae perinde, ac litterariae, bene vertat. Ita volens propitiumque Numen te, cum florente familia, seruet ac benigne tueatur Vitembergae, Id. Quint. A. clō lōCXXCVII.

CCCXXIX.

HENRICO LEONARDO SCHVRZ-
FLEISCHIO,

Fratrī.

Vtrum litterae, tribus abhinc hebdomadibus perscriptae, recte commearint, scire aueo, nec sine causa dubito, propterea, quod de meo tam diuturno silentio conquestus sic acerbe es, ut prope indignari videare. Litteras, quaeso, meo semper nomine inscriptas, mittere pertendas. Ego enim soluo, et ideo hanc praerogatiuam mihi sumo et seruo. Citius etiam ad me, quam ad quemuis alium obscuri nominis hominem, curantur. Cum magistro cursu-

Ll 3

um,

um, Elstermanno, exposulauī de mora, qui se purgat, et, curatas esse deierare audet. In posterum Lipsia accipies, minoritua impensa, quando Amstelodamum vsque ego, quod cursus nomine debetur, persoluo. Duodeuiginti numos vnciales dinumerauī mercatori Lipsiensi, Kaesio, quos, repraesentandi argenti causa, flagitauit. Nihil denegauī, vt abs te auerterem onus, quod me in Batauis premebat, cum Apella Samuel nihilo minorem summam flagitaret. Trium spatio hebdomadam rursus quinquaginta numi ad te perferentur, et deinde videbo, vt nulla re necessaria destituaris. De reditu, constituta et peracta auctione Oeseli-ana, pro arbitrato tuo agas atque disponas. Gratus mihi acceptusque eris hospes, et, si Vitembergae te satietas capiat, Francofurti ad Viadrum sedem studiis figas, vel, si ea quoque conditio tibi displicet, Ienam te conuertas, et ibi aliquandiu subsistas, vt ex propinquis locis litterae ad nos perferantur. Vale, et bene, pro solertia prudentiaque tua, res age. Vitembergae, XIII. Cal. Sext. A. clō lōCXXCVII.

CCCXXX.

ZACHARIAE ZVVANZIGIO,
Principi EL. Brandenb. a Secretis.

GAudeo rebus tuis ex asse florentibus,
et

et cupio, hanc felicitatem tibi esse perpetuam, praesertim in aula maximi Principis, qui, praeter ceteros Europae Principes, opibus, copiis clientelisque, abundat. Cuius fama omnes terrarum orbis regiones peruasit, et sociis venerationem, hostibus metum, expressit. Mihi, tot tantasque res aestimanti, verba idonea et magnitudini eius suffectura defunt, ut animo, in admiratione defixo, quaedam silentii religio afferri videatur. Bataui, a quibus non ita pridem redii, robur praesidiumque in huius salute Principis ponunt, neque Caesar non agnoscit fortitudinem, multis felicissimisque expeditionibus demonstratam. Hostes ipsi, quod foris audisse memini, magni Herois imaginem in eo circumspiciunt, et, quanquam, ut invidi infensique Germanis, aliorum facta deterunt saepe ac minuunt, tamen ipsum vel inuiti laudant atque admirantur. Magnum hoc Dei beneficium est, quod patria communis in hoc Martio Principe EL. tanquam in libertatis fundamento, insistat, et summi huius possessione gaudii fruatur. In Vngaria res lente, et dubia ancipitique fortuna, eunt, nec dum ex animi sententia succedunt. Poloni, more suo, tergiuersantur, tempusque fallunt et perdunt, ac nihil suo nomine et exspectatione Caesaris dignum

gerunt. Moschi versuti, ostentant milites, non pugnant, etsi pugnae desiderium prae se ferunt. Polonia, qui antiquus regni morbus est, distrahitur consiliis, idque finitimis saepe expedit, hoc maxime tempore, quo Regis potentia nimium adolefcit. In Anglia res valde conuersae sunt, et, specie libertatis, ipsa libertas et sacra *Protestantium* opprimuntur. Apud Vngaros parum proficietur armis, si, vt queruntur Vngari militum licentia haud coerceatur. Recordare, quaeso, quod ex Taciti Agricola dixi olim, cum inter nos crebro in museo colloqueremur. Vnum in ponte et propugnaculo Esseckiano praesidium est, quo non capto, non magni forte huius anni expeditio erit. Sed Deus meliora Caesari, et rei Christianae, cuius hoc negotium interest, largiatur. Tu vero in luce aulae et conspectu Illustrissimorum atque excellentissimorum Procerum, certius accuratusque haec cognosces. Mihi, quaeso, vt antehac, sic in posterum faue, et Generosissimum a Caniz reuerenter et demisse meo nomine saluta, et, si qua mihi et Fratri meo vsui esse potes, consule, et pro vtroque experire. Vitembergae, Calend. Sextil, A. clo l^o CXXCVII.

CCCXXXI.

CCCXXI.

GVIL. ERNESTO TENZELIO.

Iucundam mihi est tua gratulatio, optoque, si tempus sic ferat, vicissim gratulandi occasionem, quanquam id mihi ad explicandum gaudii sensum nunc sufficit, quod, saluum te esse, intellexi. Itineris cura liberatus sum, et libros codicesque permultos ex Batavia attuli, remque librariam, ut nosti, modicam, laeto prosperoque successu magis auxi. Iam noua quaedam sollicitudo me afficit, et molestum *Decani* munus angit, quod, crede mihi, longiori absentia declinare cupiebam. Sed vel inuito subeundum fuit, quod leges et instituta Ordinis postulant, quibus repugnare sit nefas. Iuuenis studiosi, de quo scripsisti, desiderium, faxo, ut leniatur. Cuius honori fauceo, si epistolam, Doctoris Theologi auctoritate munitam, ad me curet, speciminaque, ut moris est, quam primum edat. Cupidum iuuandi animum meum satis exploratum habes, tuaque sola commendatio perentis causam tuetur. Loescherus et VValtherus hodie in ordinem Theologicum cooptantur, alter hesterno die auspicii causa in concionem ascendit, gratissimamque ad populum habuit, alter superiori die Iouis magno cum applausu disputauit. Lipsiensis

Ll 5

reuer-

reuertendi desiderio tenetur, sed spes eum frustrata est, renitente aula, et poenitendi occasionem spatiumque dante. Frater meus te salutat, qui Lugduni Batauorum agit. De epistola, quam a me petis, excusabunt negotia muneris, quo leuatus, in omnibus, quibus potero, rebus, gratum tibi faciam. Vitembergae Idib. Sextil. A. clō lōCXXCVII.

CCCXXXII.

ADAMO RECHENBERGIO.

Doct. Theol. et Prof. Publ. Lips.

OMnino permultum tibi debeo, et munus donumque tuum inter carissima sepono mihi ac seruo. Votum, quod abiturus solui, reuersus pie repeto, iterumque persoluo, et Deum posco, vt solido prorsus stabilique gaudio perfruaris. Illud quoque per epistolam precor, vt tandem familiae tuae heredem sufficias, dotesque tuas in filios atque posteros cumulate feliciterque propages. Vacuum D. Bebelii locum ornabit Loeschcherus, vir religiosus pariter, et doctus morisque Academici haudignarus. VValtherus, Meieri successor, Theologum nihilo inferiorem spondet. De Pufendorffii aduentu hac transeuntes narrant, rem aliter cecidisse, ac putemus, postquam Rex, a consiliariis submonitus, nolit permittere discessum. Frater Esaias,
a Re-

a Rege offensus, Hamburgi priuatus agit, melioremque fortunam exspectat. Haec est vicissitudo et iniquitas rerum humanarum. De Sagittarii conatu licet bene sperare, si multos veteresque ineditos scriptores nanciscatur. Patronum, opinor, Gothae inueniet Fridericum Principem, qui Patres, Hieronymum et Augustinum, edendos curauit. De recensendo quarto Ziegleri libro nihil recuso, tantum peto, moram concedi exiguam, propterea, quod *Decani* provincia me impedit et turbat. Abs tua humanitate contendo, ut iuuenes quosdam mihi concilies, beneuolentiamque pro more tuo praestes. Vnum, ne accidisset, optarem, Gronouianum innuo certamen, quod, utinam falsa augurer, multas lites ciebit, quas extinguere, quam excitari, maluissem. Sed factum infectum reddi non potest. Menckenium et Fellerum saluta. Vitembergae VI. Cal. Sept. A. cl^o l^o CXXCVII.

P. S. Celeberrimus Graeuus optime vobis cupit, et recte sentit, ac honori vestro semel iterumque libauit, vir cordatus et egregius, et immortalis vita dignus.

CCCXXXIII.

IOANNI FRIDERICO MAYERO,

Doctori Theologo.

POenam diuturni silentii deprecor, et studia atque officia mea, veteri lege, denuo

nuo per epistolam confirmo. Rationes au-
 lae immane quantum conuersae sunt, et
 carendo intelligimus, quanto nuper patro-
 cinio orbatī simus. Feramus, quod fato
 imponitur, et nihil recusemus, quod mutari
 non potest. Loescherus auspicalem con-
 cionem habuit, nec sine applausu disputa-
 uit VValtherus, omniaque iam confecta
 sunt, quae curas aulae intendere videban-
 tur. Tui desiderium scita oratione lenie-
 bat Heberus, Academiae Rector. Omnes
 audiebant, atque in spe tui reditus defixi
 erant. Non loco, neque officio suo, Aca-
 demia defuit, sed auersus quorundam ani-
 mus consilia meliora impediuit. Caesar in
 Vngaria victor barbaros profligauit atque
 exterruit, ut iam in spem totius regni po-
 tiundi veniat, fractis, qui resistunt, Vnga-
 ris, et Transylvanis ad obsequium redactis.
 Impendet vtrisque seruitus, Germanis no-
 uum robur contra hostes paratur. Tin-
 niunt, opinor, tibi aures, cuii libero, et pa-
 trono libertatis. Donec Caesar floret, ne-
 minem timeatis, iterum opex positus est
 insidiantibus libertati Danis. Mihi com-
 mune est laetandi causa, et recordatio tuo-
 rum sane beneficiorum sempiterna. Aes
 alienum dissolui, Nobilissimoque fratri tuo
 numos mutuo acceptos reddidi, ac fidem
 liberaui. Non opima adfulget Candidato-
 rum

rum messis, nisi Lipsia me soletur. Hic omnes, quotquot tuas eximias summasque dotes aestimant, salutem impertiuntur. Vale. Festinanter, Vitemb V. Cal. Sept. A. clbCXXCVII.

CCCXXXIV.

BENEDICTO KRESSIO,

Aerarii Misenenfis praefecto.

CVm ex litteris, abs te missis, intelligerem, nuptias te apparare filiae, virgini multo florentissimae, tum scribendi, vel potius gratulandi occasionem nactus mihi videor, voloque fortunatum esse, quod agis atque destinas, ut tuae, per se egregiae et amplae, necessitudines crescant pariter, et firmiori praesidio muniantur. Gaudet mecum Academia, tui in primis amans, et laetum explicat animum, officiisque tuis permultum iuuari se et ornari, libens fateatur. Donum, quod dare voluit, ne respuas, petit, animumque propensum dato hoc, quantumvis exiguo, pignore sancte confirmat. Bene cadant, quae moliris, omnia, et, volente propitio Numine, felices, prosperosque exitus habeant, quae ad conciliandum foedus filiae tuae castissimum spectant. Res Christianorum ex animi sententia eunt, barbari fusi fugatique sunt, et in Vngaria, Dalmatia, Peloponneso, laeti ubique

que nuncii de victricibus palmis circumferuntur. In partem laetitiae veniamus Saxonones et Miseni, tu ante alios in dignitatis et honoris sede stabilis firmusque insistas, et in filiis atque filiiabus generis tui munimentum habeas firmum iuxta, ac sempiternum, Vitembergae, IV. Cal. Septembr. A. clb CXXCVII.

CCCXXXV.

IOANNI SCHEDIO.

PRelum Henckelii lente festinat. et proposita tua moratur, nescio, quam ob causam, neque id te celabit Peiskerus, amantissimus tui. Res meae in arcto sunt, et valde angor, quod nullus abs te veniat, qui nomen profiteatur. Quid Mirenus agat, quare spem meam deludat, praesens apparitor meus perquirat. Fac, sciam, quid velit, et quo ingenio sit morosus iste debitor, qui nullam fidei datae rationem habet. Moneas hominem, ut pecuniam iuveni, quem ad vos misi, persoluat, tandemque, fidem suam liberet, mihi que, ut par est, faciat satis. Id honos et religio promissi ab eo postulant, qui nisi faciat, in extrema incurret, et de ingrati crimine ac mora accusandus erit. Vitembergae, Cal. Sept. A. clb CXXCVII.

CCCXXXVI.

CCCXXXVI.

HENRICO LEONARDO SCHVRZ-
FLEISCHIO,*Fratrī.*

Hesterno die litterae, Vienna missae,
spem mihi faciunt adipiscendi mune-
ris consiliarii et bibliothecae praefecti. Ma-
gna haec est, splendidaque dignitas, cape-
tenda prorsus, nisi religio obliteret ince-
pto. Nomen, famam, genus, si, altius ef-
ferri, cupias, non recusandum. Mosnerius
Berolinensis quondam Sacerdos, affectat, et
paratus est mutare sacra, si consequatur.
Strykius, in quo viua spirat Iurisprudencia,
conditionem in Aula Brandenburgica mihi
obtulit, simulatque constituam relinquere
provinciam, et nuncium remittere Vitem-
bergae. Pufendorfius, ne veniat, grauiore
Regis consilio impeditur, quod omnes ali-
oqui credebant, et Lipsienses, gaudio ad-
uentus excitati, certatim cupiebant, et pro
certo compertoque affirmabant. Strykius
recepit, se fore tibi auctorem ingrediendi
et prosequendi Iuris studii, quod his maxi-
me rationibus conducet. Apud vos sunt
veterani plerique et desides, omnia vigent
contra in Strykio corporis et animi orna-
menta. Victoria Caesaris spem Turcarum
denuo infregit, praeliique narrationem ad
mo

me curauit Döderstadius a bellicis secretis. Multa huc perscripta sunt de piratis, a Gallo et Anglo, ad infestanda Belgarum nauigia, conductis atque excitatis, ex quo periculo eluctati sunt ope Numinis, mala hostium consilia in commoda Batauorum vertentis. Nam Gallus, Anglus et Danus, hoc agunt, ut Batauorum rebus noceant, et commercia ipsorum pariter, et Hispanorum, disturbent. Libri, quos designaui, curam sollicitudinemque meam intendunt. Tu fac, accipias, et, quos parasti, retineas omnes. Proceres Viennae a me postulant descriptionem familiae Vrsinorum, qui ex Germania in Italiam, hinc in Carinthiam et Carniolam, migrarunt, quibus Rosenbergii sunt innexi. Quando utrique coniunctim eo nomine appellari coeperint, solcite perquirunt. Henninges, Spenerus, Rittershufius, tacent. Zazora mihi commendatus est, qui de familiis scripserit, quem circumspice diligenter, etiam, si fert occasio, cum Vitriario communica, simulque explora, num illi quiequam ea de re et necessitudine amplissima constet. Brandenburgicus tractum Suibussii, cum accessionibus eo pertinentibus, titulo Ducis a Caesare accepit, et titulo Ducis Iegerndorfensis cessit. Tu quaeso, si facultas est, in primis tibi compara scriptores, qui iuris prudentiam criticam

illustrarunt, quibus abundabat bibliotheca Goesiana, quos, ubi potest, inuestigat Iacobaeus, et bonam eorum partem possidet Graevius Traiecti. Vale. Vitembergae Nonis Sept. A. clb l^oCXXCVII.

CCCXXXVII.

BENEDICTO KRESSIO.

Aerarii Misenensis praefecto.

Beneficia, quae in me contulisti, ut per multa sunt, sic animo meo fixa manent, quibus cumulum addes, si petitioni meae, cuius interpretes fuit Starckius, locum des, atque efficias, ut decretum attributumque mihi stipendium citius persoluator. Multos ex Batavia libros codicesque attuli, in primis manu exaratos, et Scaligeri Manutiique cura perscriptos. Belgae e magno periculo eluctati sunt, quod classi eorum, ab India, versus Orientem sita, reduci, impendebat. Angliae, specie libertatis, iugum imponitur, quum omnes religiones permittuntur, ut sensim repurgata opprimatur. Ferunt, perferunt Angli, et ex obitu Regis consilia destinationesque suspendunt. Galli conatus convertit prospera fortuna Caesaris, quanquam expeditio versus Petri Varadinum non commoda Caesareis fuit, sed Transylvanianis opportuna. Deus reipublicae Christianae salutem moderetur

Mm

et

et Saxonia floreat, fataque semper benigna
experiatur. Vale, et filium natu maiorem,
laude doctrinae officiisque mihi coniu-
ctum, saluta. A. clō 15CXXCVII.

CCCXXXVIII.

AMICO CVIDAM.

CVrabb, quanto possum studio, res tuas,
et honori, vt par est, consulam, vt intel-
ligas, verbis congruere facta, et promissis
respondere euentus. Deus fortunet, quod
agam, et patriae familiaeque tuae feli-
citer euenire sinat. Quaeso fac, vt litterae
hae Benedicto Kressio reddantur. De conuen-
to inter nos res bene habet, de meo animo ni-
hil fas est dubitare. Occasione vini deuehen-
di vteris, vt iusto commodoque tempore
praesto sit. Non rixabimur de pretio, sed
facile atque ex aequo omnia fient. Ita va-
le, et non spera modo, sed confide etiam
voluntati meae. Vitembergae Saxonum,
VII. Idus Sept. A. clō 15CXXCVII.

CCCXXXIX.

NICOLAO L. B. A GERSDORF,

Senatus Sanctioris Principi.

MErita, quibus ornas et auges rem pu-
blicam, per totum fere orbem, magno
omnium consensu plausuque, celebrantur,
in primis apud Belgas, qui, praesidium con-
siliis

filiis litterisque in te redditum, affirmant. Princeps VValdeccius super Culemburgi mensam Principis EL. tuoque honori, data obseruantiae et amoris significatione, assidentibus et complaudentibus cohortium praefectis, libauit. Lugduni Batauorum et Traiecti ad Rhenum doctissimi homines, non sine veneratione et cultu, nomen tuum appellarunt, quod vnus tu esses communis doctrinae fulcrum, quo studia liberalia niterentur. Vicisti causam difficilissimam, et explicasti negotium arduum, propter quod suspensa fuit diu Germania, omnium oculis in te defixis. De Anglia nihil perscribo, quae cum Belgis animos ciuium sociorumque aduertit, ad gloriam tuam. Referet de huius statu Moleſſvarthius, nobilissimus Anglus, qui orauit me obsecrauitque permultum, vt aditum commendatione ad Te liberio remque congressum sibi patefacerem. Habere, quae de patria exponat, multa et singularia, quae non grauato vt audiantur, petit reuerenter. Ego deprecor audaciam, et votis precibusque Deum posco, vt Tibi, Domine, et genti tuae, Illustrissimae Coniugi, liberis in exemplum saeculi natis, semper indulgeat, et quaeuis ex animi sententia benignissime largiatur. Vitembergae, Idib. Sept. A. clc
bCXXCVII.

Mm 2

CCCXL.

CCCXL.

HERMANNO HAXTHVSIO,

Hassorum Principis Cancellario.

DIu est, quod Cassellas cogito, et obseruantiam praesens Tibi approbare cupio, sed nec opinanti molestiae et difficultates obiiciuntur, quae me identidem impediunt et remorantur. Apud Belgas nuper substiti longius, et versatus sum inter clarissimos litteratissimosque homines, qui nulla non honoris significatione me exceperunt. Frater meus etiamnum ibi commoratur, et, iussu arbitratoque meo, veteres ac reconditos codices perquirat, quorum multos, careque emptos, ipse curavi per mare deuehendo Hamburgum, in quo itinere adii periculum, et proxime abfui a metu naufragii, sed Deus me eripuit, cum rebus fortunisque omnibus, ut saluus atque incolumis exscenderem in continentem. Germania, firmatis Austriae rebus, magno metu liberata est, non sine perturbatione Gallorum, qui, per clades ruinasque Austriorum, dominatum in communi affectabant. Sueones meliora tutioraque consilia iam capiunt, et, a superiore *Foederato* delusos deceptosque se, animaduertunt. Vicini eorum prope in eadem extrema incurrissent, nisi tempestiue obstitissent Guelfi.

Cae-

Caesarisque prospera fortuna obicem posuisset. Nam, Buda capta, demum Rex est Leopoldus, regnum amiserunt barbari; iacturam Peloponnesi non perinde grauiter ferunt, ac vnius Budae urbis. Tantum in eo castro situm est Christiano orbi, et Austriae sigillatim, quae fines aperit munitque. Quid de Anglia agatur, ipse exponet Anglus, nobilissimus Moleſſvorthius, qui aulam urbemque vestram visere desiderat, obitis Germaniae prouinciis, domum rediturus, quod ei bene cessurum, spero, cuius gratia litteras ad illustrissimum Gerſdorffum perscripsi, eumque Principi Senatus sanctioris commendaui. Ego, vt alias, ita nunc me tuae beneuolentiae permitto, nobilissimaeque familiae tuae clientem spondeo me et confirmo. Vitembergae, XVI. Cal. Oct. A. cl. l. CXXCVII.

P. S. Nobilissimo filio, Consiliario Principali salutem nuncio, et commendo quendam Burcardi, Rectorem scholae Culemburgicae, virum doctum, et varia eruditione ornatum, qui munus scholasticum apud vos preſtat, et omnino meretur.

CCCXLI.

IOANNI ANDREAE DANZIO,

Prof. Publ. Ienensi.

DOleo vicem tuam, et opto, vt meliore
M m 3 sis

sis loco, et, dignus Frischmuthio successor, pari conditione, et fortuna in posterum meliori, vtare. Sed, quomodo tibi consulam, non habeo, nisi oculos animumque in Belgium conuertas. In Germania prope omnia sunt misera, et stipendia magnis conatibus imparia, nec tamen sine inuidia saepe et amittendi metu. Venio in spem meliorum temporum, si recto maturoque iudicio expendant Proceres, neruo studiorum inciso, studia exolescere et contemni. Ego, quoad possum, honoris tui rationem ducam, atque hoc tanto magis efficiam, quod scio, te esse doctrina et industria nobis omnibus magnopere commendatum. At enim, non est vacuus locus qui ad te pertinere queat. VValtheri prouinciam, ab instituto tuo alienam, noui. Dassouius, more suo, incumbit in concionandi artem, et ipse animi pendet adhuc, spondetque tandem sibi sacerdotium pingue et amplum, si mora ei longior videatur. Vale, et Sagittarium, ac Schubartum in primis, saluere iube. Vitembergae, XV. Cal. Oct. A. clc
bCXXCVII.

CCCXLII.

OTTONI MENCKENIO,

Prof. Publ. Lipsiensis.

Qui hac transit, nobilissimus Moles-
vor-

vvorthius Anglus, aditum alloquiumque tuum petit, et, facilem te promptumque ad hoc genus officii fore, confidit. Ab eo multa audies de statu Angliae, et rebus eius regni, Iacobi II. calliditate perturbatis. Libertati suae non timent Angli, multitudine et potentia sua freti, consilia consiliis eludunt, vel praeuertunt. Quid de Vossii et Gronouii certamine tandem futurum sit, me fugit. Neuter non acerbus est ac vehemens, alter iratior, pertinacior alter. Volui me interponere pacis componendae causa, sed, ne id consequerem, iracundia commoti vtriusque animi impediēbat. Haud aliter in Fellerum exarsit, qui, vellem, certamine abstinuisset. Nam, certare nunc, arduum periculique plenum est, quum nulla spes in moderatione residet, sed summa inter partes contentione disceptatur. Valde me offendit acerbitas Pufendorffii, et doleo vicem reipublicae litterariae, cuius vulnera exteris aperiuntur, et seria adeo in iocum ludumque vertuntur. De libris codicibusque, ex Belgio allatis, alibi seorsum ad te perferibam. Vale, Vitembergae, XIV. Cal. Oct. A. clb l^cCXXCVII.

CCCXLIII.

ADAMO RECHENBERGIO.

Prof. Publ. Lipsiensi.

VIx quisquam sit, qui moderate accipiat acerbum vehemensque scriptum, proxime emissum, et, nisi me ratio mea fallit, aculeis illiberalibus refertum. Non me immisceo, et talia, tamque erubescenda, certamina grauiter fero. Illud autem scribendae Historiae Brandenburgicae studium meliorem mihi spem facit, in quo decus patriae, et dignitas auctoris, versantur. Sed haec tibi forte liberius aperio, cui otium pacemque oppido placere, scio. Neque enim me interpono iudicem, et meorum satago rerum. De Esaia quaedam mihi nunciata sunt, quae profecto innocentia eius diluet prorsus. Sagittarii quidem conatus laudem habet sed ut coniicis recte et colligis, in fumum abit. In magnis tamen voluisse sufficit, et, nisi res succedat, consistere quam progredi, est tutius. Gronouio, nisi nos petat, indulgeamus, usque dum impetus deferuescat. Iudicium Viti, inuitis Musis, non audiamus, siquidem eo spectat, ut homines Academici nihil industriae conferant ad Historiam scribendam. Vsu refellitur, et euentu coarguitur, nec me perterrefaciunt ista simulacra, maxime,
quum

quum Potentissimus quidam Princeps ad
 perficiendum industriae curriculum non
 obscure inuitat. Vale. Vitembergae Sa-
 xonum XIII. Cal. Oct. A. clō lōCXXCVII.

CCCXLIV.

SIMONI FRIDERICO VVOLF-
 HARDO,

Abbati Bergensi.

ERubesco, recogitans humanitatem, qua
 me ex Belgio reducem accepisti et
 profecutus es, pro animo et innata boni-
 tate tua, quam semel iterumque sum exper-
 tus. VValtherus, in locum Mayeri surroga-
 tus, non leuiter et cursim, sed serio, rem
 agit, et vere Theologum profitetur. Loe-
 scherus quoque superiorem sanabit plagam,
 et vitae grauitatem cum doctrina coniun-
 git, adeo, vt, iam cicatrice obducta, mortem
 obitumque Bebelii mitius feramus. De
 Spanhemio crede pariter, et confide, prom-
 pta beneuolaeque mente litteras tuas exce-
 pturum. Vir doctus et modestus, ac sigilla-
 tim antiquitatis gnauiter est peritus. In
 Anglia non timent nimis, sed cauent sibi,
Protestantes. Rex spem Ecclesiae Anglica-
 nae, et senatus regni fefellit vnde sibi pro-
 uident ordines, nec latum vnguē a liber-
 tate recedunt, Cum exercitu nihil audet,
 cuius maior pars *Protestantibus* coniuncta
 M m 5 est.

est. Auriacus et Georgius, Principes, retinent sacra, et flecti non possunt. Pontificii etiam, eruditione impares, et linguae Anglicae imperiti, in certaminibus religionis succumbunt. Bataui, recepta feliciter classe, triumphant diuitiis, et recreantur nuncio rerum Anglicarum, quae in India versus Orientem non optimo loco sunt et passim laborant. Caesar, profligatis barbaris, exultat, Veneti, subactis Naupacto et Conrintho, totam Peloponnesum imperio ditioneque sua complectuntur. Ita res Christianorum bene eunt, male affecto *Christianissimo*, quippe a gaudio communi et partibus nostris auerso. Vale. Vitembergae XII. Cal. Oct. A. clō lōCXXCVII.

P. S. Eckhardus opem patrociniumque tuum poscit: Viros Ordini Sacro adscriptos saluta, et nisi graue est, apud nos inuisse, solenniaque ordinis nostri praefens orna.

CCCXLV.

HENRICO LEONARDO SCHVRZ-
FLEISCHIO;

Fratri, Lugdunum.

TVa in comparandis libris diligentia mihi placet valde ac probatur de pecunia non est, quod sollicitus sis, quam proxima hebdomade curabo. Si Vbiorum con-

consilia desiderio tuo non respondent, fac in Saxoniam redeas, et specimina industriae, ut par est, edas. Stipendium, ut audio, absentibus non persoluitur, nisi concessu beneficioque Principis singulari. Intellego, quorsum id spectet, neque id moror. Annus effluxit, ex quo nihil acceperunt alumni; mittamus ergo hoc negotium, et aliam emergendi rationem viamque circumspiciamus. Vale, Vitembergae A. clo 16CXXCVII.

CCCXLVI.

ILLVSTRISSIMAE DOMINAE HEN-
RICAE CATHARINAE GERSDOR-
FIAE.

Libenti demissoque animo imperata facio, et Vulpio, qui illustrissimae proli a studiis est, examen remitto, et a vita, moribus atque doctrina, commendatum in tabulas Candidatorum refero, exemplumque testimonii mitto. Illud ei ad laudem satis est, quod, tua commendatione ornatus, petat postuletque honores, quos humanitatis et sapientiae studia merentur. Felix fortunatusque est iuuenis, qui togati Herois exspectationem sustinet, et de sobole, illustri loco nata, meretur in dies, atque in una adeo familia totam omnino patriam sibi deuincit. Nam omnium vota et charitates

tates Gerſdorſſiae et Friſſiae neceſſitudines complectuntur. Cum in Batauis eſſem, Clariffimi Lugdunenſis et Traieſtinae vrbs viri, audito Henrici et Caroli, Diuinorum fratrum, nomine, capita ſua, reuerentiae cauſa, aperiebant, in quibus, velut columnis, litteraria res innixa ſtetiſſet. Non mentior, ſed ingenuus teſtis loquor et ſcribo, quae praefens vidi et audiui. Per horum veſtigia incedit dudum Illuſtriſſimus coniux tuus, et parem ſibi laudem vindicat, noſtrisque votis ac precibus reſpondet, ac dignus eſt, vt viuere nunquam deſinat inter mortales, ſuaeque gloria viuus in perpetuo tecum foedere arctiſſimo perfruatur. Hoc optat, ſperat, precatur cliens. Vitembergae, Cal. Octobr. A. cl. l. CXXXVII.

P. S. Ex Batauia frater meus raros curioſosque libros afferet, qui ſimul atque redierit, copiamque fecerit, curabo aliquod exſpectatione dignum monumentum. Quos ego attuli, maiorem partem Graeci et manu exarati ſunt, a Scaligero, Heinfio, Vulcanio, et clariffimis viris ſubnotati.

CCCXLVII.

CONSVLI OSNABRVGENSI.

CUm ſuperiori anno tenderem ad Batauos, conſtitutum mihi erat apud vos in viſere, et petere alloquium, et officio, quod tran-

transeuntes exhibent, perfungi. Maxime deo, quod vestrae vrbi, sapientia litterisque florenti, bene cupio, et in parte gaudii bono, si intelligam, res vestras eo esse loco, vt ex animi sententia ire videantur. Sed cursor publicus, vt importunum est id nominum genus, retineri non poterat, vt commorandi spatium mihi daret. Testandae obseruantiae ratio dilata, et in aliud tempus reiecta est occasio salutandi. Audeo nihilo minus alloqui per epistolam, et intercedere pro amico, vita, moribus studiisque, mihi cognito, qui abs te, et prudentissimo senatu, prouinciam Rectoris Gymnasii vacuam reuerenter et obnixepetit. Versatus est probe in linguis, et modestia, sobrietate ac diligentia, nemini concedit aequalium suorum. Est is Gerardus Meyerus, Hamburgensis liberalium ingeniarumque artium magister, Vir perquam doctus, et editis doctrinae disputationumque exemplis, clarus. Spondeo pro eo confidente animo, nec magis hominem, quam eruditionem atque probitatem, amo. Ego vero, audaciam hanc vitio mihi dari, nolim, quam et obseruantia, et veritas, mihi expressit. Deus te seruet. Vitembergae prid Nonas Octobr. A. clc l^o CXXCVII.

CCCXLVIII.

CCCXLVIII.
HENRICÒ LEONARDO SCHVRZ-
FLEISCHIO,

Fratri.

SVpplementum pecuniae, quod flagitas, curavi, iamque tempus et rationes domesticae admonent, vt quam citissime redeas, et taedia molestiasque hiemis anteueras: si tamen ante Parisios visere cupias, per me licebit facias, et iter ex animi sententia tandem absoluas. Sin autem per Hassiam redeas, Haxthusium salutabis, ad quem scripsi, et Burcardum enixe commendavi. Libros, quos, abs te emptos, gloriaris, videre cupio, sed aurei numi iacturam vehementer doleo, non tam ob materiae praestantiam, quam ob antiquitatem. Fero, quod prospicere non potui, qui tuis litteris, quae redemptum nunciabant, omnino habui fidem. Ioanni Culemburgio duo numi unciales, me iudice, sufficiunt pro labore. Liberalitas tua claudenda, aut in aliud tempus differenda est, dum modo coetui sacro pro me exposueris, quos promisi, numos. Volo, vt de Origenis Commentario in Iobum labore non magno dispicias, et, an haberi possit, perquiras. Mentitur, enim auctorem et sola raritate aestimatur. Thesaurum Stephani forte
alibi

periamus. Etiam de nouis Liuii
nentis videas, quae in Gallia edita
fertur. Caroli a S. Paulo Geogra-
ra, et Petri Puteani opera, cum se-
dabit, comparanda sunt, ex illa
mius, ex his Obrechtus, sapit. Be-
tio nouissima, cum notis, alio com-
i tempore haberi potest. Dartis Ius
cum, et Andreae du Chesne opera,
a me desiderantur, sed nemo hic
tat, nisi, quod Bielkius affirmavit,
atauos extare, quod expertus sum
Comitis, in bibliopolio aulae Prin-
ricino. Aldini Rhetores, A. clo
editi, Aristaeneti epistolae, Porphy-
olstenii, Angeli Caninii Helleni-
Mekerchus de recta pronuntiatione
e Linguae, Ennii fragmenta, Hen-
phani, Simeonis Bosii, Leonis Ma-
ae et aliorum, animaduersiones at-
tigationes et annotationes, in Epi-
ciceronis, et cetera eius opera, sali-
hi mouent, summo quodam haben-
lerio, quod verbis exprimere non
. Interpretes Graeci in Aristote-
lastellii Variarum Lectiones, Berterii
Diatriba, et Gallorum Italorumque
la, ad Iuris prudentiam Criticam
ntia, quem non inuitent et accen-
Hos possidet Noodtius vester, et
Graec,

Graevius Traiecti, qui, cum subsidiis abundant, magni fiunt, et merito celebrantur. Binii et Labbei Concilia in antiquitate *Ecclésiastica* vtramque faciunt paginam, sed quotus quisque sibi vindicat illa? Quenstedius priora Zieglero vendidit, iam riuulos confectatur, et Casalium, Suicerum, Montacutium versat. De Vicecomite, quem expilauit Casalius, videas, diligenterque explores. Cyrillum Hierosolymitanum et Cyrillum Alexandrinum, Isidorum Pelusiotam, Nazianzenum, Gregorium Nyssenum, Ephremum Syrum et Oecumenium inutili et vano labore hic quaeramus. Dadingi res Aquitanicas et de Comitibus provinciae, Lurbei Chronicon Burdegalenae, Altasserrae et aliorum praeclara ingenii monimenta, multi ne viderunt quidem. Boxhornii Theatrum Hollandiae, Schreuelii Harlemum, Alex. Donati Roma *vetus* et noua, Nardinus, Bosius, Aringhus, vel solo nomine desiderium excitant. Omnia Meursii et Henrici Canisii opera, ubi simul hodie inueniantur, ignoro. Bruschi de *Episcopatibus*, Chiffletii *Vesontium*, Budaei tria volumina, et Gyraldi opera, Scriptores rerum Septentrionalium Lindembrogii, Antonii Augustini Numismata, tua forte industria ementur, meam certe spem expectationemque fallunt. Dictionaria et

Glos-

ria Antonii Nebrissensis, Roberti
antini, obuia et vsitata Belgis passim;
norantur fere, et Critici tamen esse
z. Opuscula Bulengeri, Dresdae in
sunt, et a plerisque aestimantur. Lan-
semestria, et Leopardi quaedam, soli-
aerit Iacobaeus. Lambecii Prodro-
et Teschenmacheri Annales Cliuiaie,
ipias, vide. Libros illos nouos, de re-
nensibus et antiquitatibus Hollandi-
on refugio, si rationes tuae ferant.
et Professores vestros, Graeuiumque,
litterasque, abs te reduce et me simul
idas, sponde. Vitembergae Saxo-
Cal, Nouembr. A. clc l^c CXXCVII.

CCCXLIX.

EIDEM.

On equidem reprehendo tuam in li-
ris conquirendis industriam, sed vo-
eoque vt. modum statuas, Germani-
e repetas, et insequenti anno, si for-
benignior affulgeat, denuo Batauos
s, solertiamque tuam mihi probes.
e id non movent rationes studiorum,
instituto cursu prorsus alio rapiaris.
agamus et moliamur, spectant atque
ant inimici nostri, miraturi, si facul-
tantas, librorum causa, profundamus.
fert tempus, et incepta fortunat, ne-

N n

que

que vno statim anno perfici potest consilium, quod ratione magis, quam impetu, maturatur. Non, quae volumus, sed, quae possumus, accipiamus, et Dei opem providentiamque compositi expectemus, quae nostros conatus non destituet, tuosque egregios labores iuuabit et prouehet ad exitum bonum atque optatum. Tantum opus est moderatione et patientia, cuius fructus saepe ad non opinantes redundat. De meis rebus ne angare, prouideo, quoad possum. Sciscitantur, quid agam, sed nihil experiuntur. Masio resistere non potui, cuius consilium fouebant Lipsiensis et Pomereschius, Syndicus Lubecensis. Quod cum praesentirem facile, consulto factum est, ut prae me ferrem, non peti abs te beneficium, non, quod ita sentirem ex animo, sed, quia intelligebam machinationes inuidorum hominum, qui fundamentum petitioni Masianae praestruxerant dudum. Non nullos male habet fortuna tua, et rebustuis inuident, ac meam in te beneuolentiam et fidem prorsus admirantur. Vide, ut perquiras Galliam Christianam Fratrum Samarthanorum, et Pabebrochii Fastos Sanctorum, in primis Miraei Bibliothecam Ecclesiasticam, ex qua Cointe, vir summus, didicisse se, fatetur. Tu vero genus scribendi vitae ciuili accommodatum sectare, et diligenter

ligenter excole, quod perpauci nostra memoria solent, vix vnus condigne potest. Vitembergae, IV. Idus Nouembr. A. clolo CXXCVII.

CCCL.

E I D E M.

FAc, quam primum reuistas Germaniam, et, comparata librorum supellectile, in Saxoniam redeas, mercibusque expositis, fructum operae non inanem speres. Hic simulatque repetieris superiora doctrinae studia, fundamentumque ieceris solidum, edito specimine, discedes Francofordiam, et, Strykii ductu, ornamentis in Saxonia Batauiaque partis, cumulum addes. Nec tamen prohibeo, quin Saxoniam transeas antiquam, et, quod ad concinnandum opus restat, conquiras et asserues. Quod si nullo tamen responso te, dignentur, silentio transmittes omnia, et iter alio vertes, vt inter nos et colloqui, et de instantibus constituere, possimus. Mater benignissima de studiis tuis non sine gaudii sensu scribit, spemque bonam concipit, et impense sibi gratulatur, nec dubitat, si quid ipsi humanitus contingat, nos concordēs fore. Nil hic, opinor, subuerendum est, quando eam hereditatis partem tibi donauit et cessit, hancque mentem non mutare statui, con-

Nn 2

filio

filio maturo pariter, et firmo. Librorum indicem perlegi, nec recusarem emere ple-
rosque, si temporum fortuna sineret, et ra-
tiones tuae ad abitum comparatae. Tar-
tum volo, vt Artemidori Onirocritica, qui-
bus egeo, Chronicon item Alexandrinum
Raderi, Purchassii opera, in Batauum, vt pu-
to, sermonem versa, Conringio non igno-
rata, cum in Batauia viueret, locupletemque
librorum notitiam sibi pararet, Sirmondi
Concilia Galliae, Scotiam Italiamque illu-
stratam, Chesnii opera, Themistium edi-
tionis Petauianae, Aristophanem Aldinae,
Diodorum Siculum Stephani, Casauboni de
lingua Saxonica antiqua, circumspicias, et
aequa conditione emas. Quaedam Chry-
sostomi Homiliae, separatim Lutetiae Par-
isiorum editae cum notis, magno me deside-
rio afficiunt, ex quibus Graeuus multa
egregia desumpsit, Atticumque genus in-
ciano perapte et opportune illustrauit.
Museum VVormii apud Schelhammerum
Hagae Comitum extat, liber certe perutilis
et curiosus. Ad Magliabechium scribas, cui
fasciculum submisi, an acceperit, dubito,
quem fidei bibliopolae commisi. Veneri
Norimbergensis liber, manu exaratus, de
triangulis Sphaericis, non est, quod sciam,
euulgatus. Aristotelis Mechanica, cum an-
notationibus, a Viuierio petatur, quae du-
dum

dum prenso, tu licitaberis, pecuniamque expones. De Geneuensi studioso gratum est, quod nuncias. Murfa capta, Posega iugum subiit, Agria dedita est, Alba regalis fortunam suam exspectat. Quod reliquum est, feliciter ad nos reuertere, et, priusquam abeas, omnes viros clarissimos multum diligenterque meo nomine saluta. Vitembergae, prid. Cal. Dec. A. clo lo CXXCVII.

CCCLI.

E I D E M.

QUod semel iterumque scripsi, vt quanta possis celeritate redeas, id tertium volo, serioque hortor, vt, confectis rationibus viae te des, moramque praecidas. Libros codicesque conquisiuisti diligenter, et comparasti enixe, quod laude dignum est, meumque in te studium auget, amoremque confirmat. Sed modus, vt prudentia admonet, tenendus est, ne emendo nimis, vires nostras exhauriamus. Caesaris successus secundi et prorsus admirabiles sunt. Ungari, etsi paullum tricati sunt, tamen Caesari armato, Turcarumque victori, regnum, ege hereditaria pro maribus feminisque descendentibus, adscito in iuris partem Rege Hispaniae, nec Lotharingorum Duce excluso, concesserunt. Hoc est, quod a

Nn 3

laecu-

saeculo inde quaesivit, et tandem obtinuit, Austria, magnum terrae spatium; complexa domus. Iosephus, natus maior Caesaris filius, regni Candidatus, nec minus Pater eius, Latina oratione Ungaros allocuti sunt, obstupefactis, qui adessent, et in admiratione loquentium Principum defixis. Sane eruditissimus omnium Europae Principum est Augustus noster. Catalogum Oiselianum non vidi, ubi haereat, ignoro. Tu laborabis, ut quam primum afferatur. Chesnii Scriptores Francorum, et Lindenbrogii Scriptores Septentrionales, in primis abs te curari, oportuit, quos Conringius et Boeclerus habuerunt, et hic inter praecipuos bibliothecae suae historicae numeravit. Sed, quia tot tantisque impensis vix sufficiunt res meae, hoc instituto superflueas, et in aliud tempus reiicias, velim. Credo alioquin, eos ne in Saxonia quidem nostrate reperiri, quos solícite inuestigant Lipsienses aequae, ac Ienenses. Isidorus Petusiota hic XIV venit numis. Oecumenio carere possum. Magliabechius ad me scripsit de secta Molinae, et mihi bene cupit. Vellem, te, studio Iuris perfunctum, ipsi praefecto in Italia esse. Non dubito, quin data occasione, bene de te promereatur. Vale. Vitembergae, pridie Nonas Decembr. A. 1697.

CCCLII.

EIDEM.

Sisyphius ille tuus conatus, et consilium
prorsus inane est, quum te tali struenda
bibliotheca cogitas, cuius similem nemo
priuatus in Germania habet, aut facile
non sit deinde habiturus. Sed, nisi tibi
Suffenus es, non recusabis, admoneri, et,
subducta ratione, aliter statues, sententiam-
que tuam mutabis. Vnus Italiae angulus
plures possidet codices scriptos, quam vni-
uersum, cuius litterarias opes iactas, Belgi-
um vestrum. Michaelē Ephesium Grae-
ce ubi reperias? Dic, quaeso, ubi nancisci
queas Plotinum, Steuchumque Eugubinum,
in quo tantopere sibi quidam hic placet?
Commentatores Graecos in Aristotelem,
Thomam Magistrum, ne vidisti quidem.
Scriptores Duchesniani non integri perfe-
ctique extant in bibliotheca Oisieliana. Pe-
tri Puteani opera, vix audias, venum expo-
ni. De Gallia Christiana Fratrum Sam-
marthanorum altum apud vos silentium
est. Launoii Epistolae iam dudum irrita
labore abs te quaeruntur. Eusebius de
Praeparatione et Demonstratione Euan-
gelica, editionis Vigeri, nondum abs te
conspectus, nedum repertus est. Graecae
Constitutiones Nouellae Iustiniani, quas

N n 4

sepa-

separatim editas desidero, nunquam tibi visae, nedum emptae sunt. Galeni et Hippocratis opera simul edita Parisiis, fugiunt tuam scientiam, nec subeunt oculos librariorum. Procopii opera vniuersa Graeco Latina a Gallis emissa, an videris, dubito valde, et, nisi aperto indicio fidem facias, vidisse te affirmanti non credo. Plato Serani, de quo scripsisti, non hic perrarus est, etsi eum mihi fortuna hucusque inuidit. Quoties abs te postulauit et petii, ut copiam mihi faceres scriptorum Septentrionalium Lindenbrogii, sed, spe frustratum me, sentio, et Hylas, Hylas, abs te occini, audio. Budaeum, Nicium, Boxhornium, ingeminas, et tantum non his nominibus me obtundis. Dartis empti fama huc permanauit, ita omnis tuus sermo de Darte est, ut breui omnes Magistri Dartem empturi videantur. Tollius, vir clarissimus, Florentiae commoratur, et codices perquirat, quem credo in vicinia vestra mansurum fuisse, si apud Belgas reperisset, quae in Italia reperturum se, sperat, planeque confidit. Mazarinus in Italia, non in Belgio, libros codicesque emendos curauit. Gadius, Cimber, Tolosae, et alibi in Gallia atque Italia, Graeuius Coloniae Vbiorum plura nactus est, quam in Belgio, ubi tot emptores, quod homines, sunt: multo paucio-

ciores Italia habet librorum et litterarum admiratores. Haec recogita et reditum festina. Fons exarescet tandem, nisi tantundem recipiat, quantum exhauritur. Serrae in fundo parsimonia est, quod tempestivereputes, velim, modumque teneas emendi. Oisellii Bibliotheca longe est infra Heinſianam et Goesianam, si libros manu exaratos expendo, illic perpauci sunt, nec his pretio et dignitate aequandi. Arbitror, centum, vel ducentis numis, si licitari velim, potissimos eius bibliothecae libros, quibus ego quidem indigēo, ad me peruenturos. Merceri Forneri, Alberici et Scipionis Gentilium, Contii, Caroli Malinaei, Langlaei, opuscula emere cupio, quippe quae erudita sunt, et variae doctrinae copiam praebent. Vossii Historia Philosophica, Ennii Fragmenta, Gaudentii et Fileſacci scripta, Gatakeri Antoninum, Raderi Chronicon Alexandrinum, Concilium A. M. CCCCXXXIX. Florentiae habitum. et in Anglia editum, ac Hagae Comitum recusum, Descriptionem Concilii Nicaeni, vel auctiones tibi crebrae offerent, vel officinae librariae suppeditabunt. Quotusquisque est, qui Victorii Sirti historiam legit? Laeti historia hic in omnium manibus est. Vulgares, nec admodum raros libros, frustra sis, si adferendos

N n 5

dos putes. Quae abs te fieri , velim , ex Clisii epistola intelliges satis, et sine mora te viae dabis. Vitembergae Idib. Decembr. A. clō lōCXXCVII.

CCCLIII.

EIDEM.

Multa in te ornamenta sunt, quae usu et diligentia auges magis et excitas, magnamque mihi laudis parandae et amplificandae spem facis. Haud exiguam vero curam sustineo, quod nihil dum litterariae supellectilis, de qua tam praeclare promittis et scribis, ad me est curatum. Illud me inter incerta erigit quodammodo et sustentat, quod, alieno anni tempore , viae perquam difficiles et lubricae impediunt remorenturque aurigas. Nisi haec feri aduentus causa sit, operam perdideris tuam, ego sumptus frustra fecerim omnes. Digna haec esset audaci consilio poena, si quid secus accideret, quam cogitasti. Sed bene spero, et foedum ineuntis anni omen detestor, venerorque Deum Immortalem, omnibus tuis honestis conatibus adsit et annuat, teque custodia sua defendat, ac laeta feliciaque tuis praecipue studiis benigne largiatur. Ex te mea et familiae nostrae spes pendet, matris quoque praesidium unicum, cuius retinendae cura tibi velma-

xime

xime incumbit. De mea fide et auxilio, quoad fieri potest, non dubitabis. Tantum pie et prudenter res tuas age, modumque emptionis habe. Nam in hoc negotio praeferuidus es, et ruis in officinas perinde, ac si currenti quisquam calcar addidisset. Quem ardorem impetumque rationes domesticae non ferunt, quando occasiones interdum occupandae, si periculum in mora est, aliquando expectandae, sunt, si minor est licitantium numerus aemulatioque. De Suiberto, praefule, falleris, quippe qui, sacris Ferdensium apud Vestphalos praetectus, sedem amplissimi sacerdotii iuxta Alleram, quae Visurgi iungitur, habuit, non apud Rhenum, quae tua coniectura est, consedit. Ratio tua longius petita est, quandoquidem Visurgis linterium et nauigiorum patiens est, atque ex Oceano in Visurgim, et hinc in Alleram, commeari licet expeditumque est satis. Te iudice aut arbitro nihil hic recte constitutam, quoniam te ratio interpretandi comoda fugit. Ignosce libertati, quam veritas mihi exprimit, ut reducam te in viam a qua logius aberrasti. Oppidum, de quo scribis, nullum habuit Antistitem, quod te praeterire non potuit, si Fastos Antistitem, cum scriberes paulo diligentius euoluisses. Vicissim ex te scire cupio, quo tempore
Frifia,

Frisia, quae Hollandiae, qua Septentrionem spectat, iuncta erat, abrupta, et mari diuisa atque disiuncta fuerit, quod si non doceas, vt par est, accurate, poeniteat te, vixisse inter Batauos, originum suarum non ignaros. Sed illud in primis te posco, quid Ciceroni *territorium* sit, quae notione capiatur. Nam Romani prouincias in territoria descriptas non habuerunt. Verba Ciceronis extant in Philippica II. Venit hic quoque in mentem Alpheni, qui affirmat, medicum Libertum, si liberti sui medicinam non facerent, plures imperantes sibi habiturum, vt legere tibi licet sexta et vicesima lege in Pandectis, titulo, qui proditus est de Operis Libertorum. Cuius notae sint hi imperantes, ediffere mihi, si potes. Ego ex Tacito exponere consueui, locus, an tibi succurrat, ignoro. Quare, humaniorem Iuris prudentiam cordi esse tibi, volo, et, quae legum rationes causasque ex philosophia et recta ratione depromit. Vtraque vulgo neglecta est, et eo magis cura laboreque tuo digna. In publicis lux Historia est, cuius opes copiasque, licet, apud me inuenias, si libet. Auctor tibi sum, circumspicias, an apud vos extent, et haberi possint, Charondae Verisimilia, Antonii Goueani Variarum Lectionum, Freymonii crepundia, Guil. Ranchini Variarum Lectionum.

ditiones, Petri Perrenonii Animaduersiones, Scipionis Gentilis Opuscula de Iurisdictione, Fornerii Selectiones, Longouallii Commentationes, Canisii et Duchesnii opera, quae me tenent desiderio et torquent. Thomas Magister diu spem deludit. Si in antiquam Saxoniam venias, fac accipias Epistolas Lipsii nondum editas, quas daturum se, recepit Rauchbarius, excutias ubique pluteos, Solderi et Funcii, quorum alter habet libros plerosque selectos et bonos, alter non paucos furtim furripuit nobis, quos, data occasione, repetas et serues. Themistii editionem castigatissimam, in forma ordinis maioris quaesui dudum, nec facile, credidi, apud vos reperiri, cuius si copia tibi sit, velim sine mora emas, mihi-que transmittas. Vale, et caute circumpecteque res tuas age. Vitembergae, A. 1607 CXXCVII.

CCCLIV.

NICOLAO L. B. A. GERSDORF.

Sancta mihi est recordatio Calendarum, quae praeterierunt, Ianuariarum, quippe quae me admonent, ut votis publice factis munulum addam, optemque a Deo Immortali, et, quanta possum, animi pietate commendam, ut Numine suo, cuius nutu reguntur omnia, caput fortunaeque tuas praesidio.

dio et ope sua defendat, arduaue consilia fortunet, et bene semper patriae euenire patiatur. Tempora difficilia pariter, et dubia, res passim miserae afflictæque, sunt quæ abs te idoneum et sufficiens remedium, quod alibi destinant quidem, sed non reperiunt, fiducia bonitatis tuæ expectant, non opinione sua et spe concepta frustrantur. Indulget hoc tibi rerum Parens et Moderator æternus, ut, corpore animoque vigeas, magna cum admiratione omnium, qui curas occupationesque tuas multo grauissimas, atque in primis arduas, circumspiciunt, et attoniti vident aestimantque maximos et plane incredibiles pro salute publica labores. Quæ gloria tibi relicta est, ut sciat mirereturque posteritas, nihil abs te suscipi et inchoari, quin perficias recte, et operi columnen addas, fastigiumque imponas. Ne vero Deus sinat, ut hæc tua, meritisque tuis digna, felicitas vnquam hæsitet, temporumque iniuria minuatur. Hoc ciues petimus, hoc clientes precamur, hoc votis expetimus, hoc publico consensu poscimus, et poscendo instamus, ut coelesti praesidio fultum te diutissime habeamus, laetosque oculos et animos ad cultum venerationemque tuam aduertamus, domumque tuam florentem et firmam, Coniugem valentem et saluam, heredes validos, atque ad paternam mater-

maternamque laudem erectos, aspiciamus, aspectuque hoc, tanquam gaudii nostri parte, fruamur, et fruendo intelligamus, vnum Musis praesidium decusque esse nomen tuum, in quo respublica innixa est fulcrumque habet, quod patria amat, colit, admiratur. Vitembergae Saxonum, ipso die Epiphan. A. clo bCXXCVIII.

CCCLV.

HENRICO LEONARDO SCHVZFLEISCHIO,

Fratri.

Libros, quos Amstelodamo Lipsiam curasti, sine vitio integrosque accepi, quamvis minori numero, ac speraram, nec omnes perinde selectos, atque cupiebam. Nihil tamen de industria tua detraho, propterea, quod licitantium strepitus saepe oculos animumque perturbat, ut, quid eligat, nesciat, turbae clamore impeditus. Inter omnes optabam Dufresnii Historiam Francorum, Lindenbrogii Scriptores Septentrionales, Michaellem Ephesium, Thomam Magistrum, sed spe cecidi, nec fortuna mihi arrisit. Roberti Stephani N. T. Codicem, maiori forma editum, ignorasti, et Henrici Stephani Thesaurum, Rhetoresque Graecos Aldinos, omnino praetermisisti, in quibus plus, ac in aliis omnibus, mihi

hi situm erat. Themistium liberalius, quam verius, promisisti. In Espenceao Ziglerus sibi placet, et plaudit. Opuscula Filelacci apud Viuierium, de quibus submonui, excidisse memoria nullus dubito. Halloisius qui Vitas Orientalium Scriptorum multo studio conscripsit et edidit, hic passim notus, hominibus etiam proletariis tritus, notitiam tuam fugit. Launoii epistolas irrito labore perquiris, Hammondi pleraque ad Historiam sacram, et hierarchiam pertinentia, eaque in vulgus nota, et nostris familiarissima, vbi apud vos delitescunt? Multa eiusmodi, de occasione, origine et progressu, hierarchiae Anglicanae, suggeret et admonebit Theologus multo doctissimus, Spanhemius, qui abituro Opuscula sua promisit. Patres, in primis eruditi, Nazianzenus, Nyssenus, atque, non postremus, interpretum, Oecumenius, et plures, iamdiu expectantur. Vitembergae Saxonum, Cal. Febr. A. cl^o CXXCVIII.

CCCLVI.

ASARELI MEDERO,

Transylvano.

Saluum te esse, vehementer gaudeo, et manopere cupio, vt, inter has temporum vicissitudines, diutissime floreas, et vltimorum consiliisque de patria bene merearis.

Non

Non dubito, et prorsus opto, nouas Vngariae conuerfiones vobis eſſe proſperas, et libertatem pariter, ac ſacra, nihil capere detrimenti. Litteras tuas laeto libentique animo perlegi, maxime ob conſectas itinerum moleſtias, quae decus tibi afferunt maximum, fructuſque cumulatiffimos reddunt. Turcae nihilo meliora auſpicia ſub Solymano habent, atque ſub Mahomete IV. experti ſunt. Id quod rei Chriſtianae expedit, et vobis etiam, vt ſpero, conducit, Vale, et veteri amico beneuolentiam ſerua et confirma. Vitembergae, Prid, Non. Febr. A. ch 16CXXCVIII.

CCCLVII.

FRONIO.

Transyluano.

SAepe recordor iucundiſſimae ſtudiorum conſuetudinis, qua inter nos, coniuncti, vulgus, in ſtudia iniquum, adſpernati ſumus. Nihil fraudi ſit nobis, quod ignari homines, furentium ſimiles, debachentur in litteras, quas ipſi non intelligunt, et odio potius, quam merito noſtro, commouentur. Infra iram tuam eſt cenſura hominis abſurdi et impotentis, qui in lingua, non in animo, praefidium habet, tantoque eſt audacior, quanto imperitior iudicatur. Erigit te conſcientia recte factorum, et contra ſaeculi

O o

culi inuidiam firmat, propterea, quod hic mihi, et omnibus bonis, qui de virtute recte existimant, cumulate satisfecisti. De numis, quas possum, ago habeoque gratias, et, si qua in re possum, studia officiaque mea promptissime offero confecroque. Vale, et honori meo faue. Vitembergae, Non. Febr. A. clō b CXXCVIII.

CCCLIIX.

SEBAST. HENR. TRESCHIO,

I. V. D. Magdeb.

EX superiori tuo colloquio, et consuetudine multo iucundissima, mirificam et prope incredibilem cepi voluptatem. Quo magis te videre et amplecti cupio, aut, si hoc assequi non possum, libenter curare omnia, quae ad dignitatem tuam quoquo modo spectant. Magistrum erudiendae sobolis, ut potui, diligentissime quaesiui, quae imperata prompte ac libenter feci, ut intelligas, omnia, quae fieri velis, curae mihi cordique fore. Professus est inter ceteros nomen Carolus Guilelmus Calbius, Palaeosedinensis Pomeranus, homo probus, solers et doctus, qui, honesta mercede se conducere, patietur, venturus ad capeffendum hoc munus, quando mandata tua perferentur. Quem eo magis commendandum, dixi, quod biennium hic exegit, et aliquanto post

post priuatim docendi partes suscepit , ac
 pietatem diligentiamque omnibus proba-
 uit. Hunc, quaeso, admittas, et, qualis sit,
 venientem explores , quem ego idoneum
 existimo, et credo, in hac industriae laude
 perseueraturum. Quod reliquum est, opto,
 ut consilium hoc tibi et soboli tuae bene
 vertat , commodisque expediat , curasque
 tuas soletur. Nam decus parentum in mo-
 ratis liberis situm est , quod volo tibi esse
 perpetuum, et cum gaudio ac dignitate tua
 semper coniunctum. Ita te Deus propitius
 eruet, et familiae tuae omnia prospera ac
 salutaria largiatur. Vitembergae Non. Mart.
 1615 CXXCVIII.

CCCLIX.

HENRICO LEONARDO SCHVRZ-
 FLEISCHIO,

Fratri.

DE felici tuo in Germaniam reditu sic
 afficior, ut prosperitatem hanc velim
 tibi esse perpetuam, quae mihi periucunda
 est, et singulare gaudium affert. Nullam
 inenati animi suspicionem habet, quod scri-
 psi, neque fidem et industriam tuam in du-
 dum vocavi , sed omnino desideravi in te
 moderationem, quam adhibere atque citi-
 us in Germaniam reuerti debuisses. Nam,
 meae fuit sententia , superiore anno

O o 2

redi-

redire te oportuit, vt sub initium mensis Maii iter reflecteres Groningam. Sed, facta iam infecta reddi non possunt. Pufendorfius, Berolinum accitus, et mercede ad scribendam historiam conductus, atque inter sanctiores consiliarios est relatus. Saxo, visendae Bataviae causa, viae se dedit, natu minor filius Galliam Italiamque obit, Heres dignitatis versus Italiam iter parat. Anglus, vt ego quidem iudico, nihil ausurus est contra Batauos, quibus Hildebrandus, in epistola ad Zieglerum scripta, exitium praesagiuit, haud aptus augur et verus, quandoquidem Regis illius rationes ita comparatae sunt, vt, regno nondum ad nutum formato, bellum non ferant. Polonia contrariis trahitur studiis: Caesari expedit bellum continuari, vt per illam gentem Tartari distineantur. Pontifex sibi in iure suo constat, ne latum quidem pilum Regi Franciae cessurus. Nititur, vt mea opinio est, Regis Angliae praesidio, cuius cum eo consilia arctissime sunt coniuncta. Rident in sinu Hispani, et auctores litium molestiarumque perhibentur. Vir doctus, Epistolam scripsit de ea controuersia, sed non satis rem intellexit, et ineptas a Francorum Regibus olim de se benemeritis, rationes contra sedem Romanam adduxit. Iure gentium, et argumentis grauissimis se tuetur Pontifex

, ratione firmus, non timet vim, scele-
 : asylum submouet confidenter. Vnus
 e Princeps, vna Principis iurisdictio,
 in vno capite insistit, atque infociabi-
 , quam si Legati nomine Regum sibi
 care coeperint, regna pariter, et re-
 li iura, confundentur. Ne Caesar qui-
 summus vrbis Dominus, Pontificem
 dire potest, quin iurisdictione sua vta-
 uam, donatione Imperatorum, pleno
 loque et non repetendo in urbem iu-
 aeditorum, accepit, multorumque pos-
 ne saeculorum retinuit atque confir-
 t. Nihil habent, quod sibi arrogant
 ci, qui nihil in urbem iuris habent, quo
 abhinc saeculis exciderunt. Quod reli-
 a est, res tuas feliciter age, et vale. Vi-
 ergae Saxonum, VII. Id. Mart. A. cl. l. b.
 CVIII.

CCCLX.

IOANNI GEORGIO ORTHIO,

Patricio Francofurt.

Es tuas esse prosperas, valde gaudeo,
 et volo, vt credas, me et seruire hono-
 ro, et studere commodis, si possim. De
 ulato tuo, si rationes liquido confectae
 int, non dubitabis, me curaturum, vt
 honesta ratione satisfiat. Tantum mi-
 omitte, quae amicitiam dissoluunt.

Oo 3

tollunt, nec inclinant, sed irritant magis. Tres et triginta numos ex promissio liberali petere tibi licet, amplius poscere, non est integrum. Dabo tamen amicitiae nostrae, ut vel tandem nonaginta tibi persoluantur. Si neque sic acquiescas, per te stabit, mihi, superiore pactione freto, nihil erit metuendum, Adnumerarem plures, si conditio mea ferret, ut largius exponerem numos. Iter in Batauiam, et munus Decani, quod vocant, proxime susceptum, nimis care mihi constant. Si paullo ad me ipsum redierim, spatiumque colligendi habuerim, plura potioraque officia apud te collocabo. Schedas frater meus conquiret, quae hinc inde dispersae iacent, nec mihi vacat solutas colligere, et describendas curare. Vale. Vitembergae VI. Id. Mart. A. cl. b. CXXCVIII.

CCCLXI.

GVIL. ERNESTO TENZELIO.

INstitutum laudis plenum est, quod nuncias, nec dubito, quin ex animi sententia succedat, si simile studium operamque focii conferant, et patrocinio magni praepotentisque cuiusdam Principis nitantur. In capite, quod sodalitati eruditae praesidium decusque afferat, omnia sita sunt, Praeses in magna florentique vrbe constituatur, qui tan-

to sit par muneri, rationesque sapienter conficiat, et cum laude ac dignitate Collegii res moderetur. Si praesto sit patronus, si praeses aptus et dexter, qui omnia distribuat sapienter, et ordinet, nemo ambigat, quin digne tandem Germania illustretur a ciuibus, quibus haec ratio officii omnino constare debet. Non abnuo nomen dare collegio, aut fratri meo vicariam delegare operam, qui, me annitente, edet aliquid huius argumenti, et simul, atque ex Batauis redierit, vobis submittet. Opusculum tuum purpuratis probari gaudeo, et magnopere opto, vt labores tui permulti atque egregii fortunentur, et quae virtus tua poscit, praemiis ornentur. Vale, Vitembergae Saxonium V. Id. Mart. A. clō CXXCVIII.

P.S. Dissertatio pro Rege Galliae contra Pontificem scripta, ac deinde in sermonem Teutonicum conuersa, mihi non satisfacit, nec statum quaestionis recte definit, nec causas attingit, sed rationes ad suadendum comparatas adducit, neque has ad caput arcemque rei pertinentes. Ego in duobus argumentis elaboro, sed quae non edentur, in re causaque publica, de qua coram aliquando, sed haec tibi in aurem, salua viri fama, cui nihil detractum volo. Rudolphi a secretis salutetur.

Oo 4

CCCLXII.

CCCLXII.

ANTONIO MAGLIABECHIO,
Magni Etruriae Ducis Consiliario et Bibliothecae praefecto.

Ratio officii praeter ceteros tibi constare, debet, cuius et permulta in me extant merita, et dona etiam grata, mihi que periucunda afferuntur. Quo nomine vicissim fidem meam libero, et animum declaro promptum, honorisque tui studiosum, ac beneficii memorem, atque in tua etiam veneratione defixum. In Belgio honori tuo libaui apud Graevium et Gronovium, clarissimos viros. Causam litis, inter Pontificem et Regem Galliae vertentis, non intelligunt nostrates, et perperam defendunt Regem, sed ego a partibus Pontificis stare malim, quam Regis. Tu doce et da, si quid habes selectum, aut tabulis mecum communica, quae me penitus erudiant atque informent. Superiore anno fasciculum misi, quem credo, recte curatum esse. Vale, et, quo soles, amore complecti me perge. Vitembergae apud Saxones, prid. Id. Martias, A. clo 1698 CXXCVIII.

CCCLXII.

CCCLXIII.

RECENS CREATO MAGISTRO.

Nihil non honoris causa experiuntur mortales, nec dubitant perferre molestias, adeuntque pericula et sustinent, neque opinione sua falli, vnicum hoc decus praeiumque esse arbitrantur. Quos tu in optimo sapientiae certamine sequendos putas, nec ferro, sed ratione disceptas, ac quotidie doctior meliorque euadis, et nostram in primis societatem studiis atque indefesso labore ornas. In quo proposito insistis feliciter, et summe Reuerendi Sagittarii patrocini fretus, dignum te expectatione nostra praestas, honoresque suscipis dudum promeritos, quos Deus fortunet, neque vlla temporum labe foedari sinat. Festinanter Vitembergae Saxonum
III. Id. Mart. A. clō lōCXXCVIII.

CCCLXIV.

D E C A N O.

Res tuae ex animi sententia confectae sunt, quas non ad questum, sed ad Ordinis dignitatem praeclare sapienterque retulisti. Industriad, dexteritatem, iudicium probo, quae cum in aliis saepe negotiis, tum in hoc maxime munere perspicere debent atque aestimari. Quare bene tibi
Oo 5 cu-

cupio, et gratulor tot ornamenta et laudes, quae non ab amore meo, quo tamen nemini concedo, sed omnino a tuis meritis proficiuntur. De meis in te studiis nihil dubita, et statue, me sequi auctoritatem tuam, et nihil in eo genere cuiquam reliqui facere, quod sciam prodesse tibi, commodoque fore. Vitembergae IV. Id. Mart. A. cl^o l^o CXXCVIII.

CCCLXV.

ERNESTO GOCKELIO,

IC *Vlmensi*.

Permultum tibi debeo, cum ob propensam in me voluntatem, tum ob egregia Iuris publici specimina, quibus me donas pariter, atque rem litterariam auges. Placitum est scribendi genus, quo vteris, nec implicas verbis ambiguis, quae explicare constituisti, id vero te decet, et arti iuris congruit, cuius tu luculentus es interpretas. Nemo igitur hoc nomine iniuriam tibi faciat, quod perspicuam, simplicemque et nudam, scribendi rationem tenes, propriamque tibi vindicas, et doctrinae magis, quam delectationi, inseruis. Etenim tua ad rem publicam spectant, et ad usum uberiora sunt, ac rerum varietate in primis delectant. Qua in parte tibi et patriae gratulor, de qua tam bene mereris, ut nemo
me.

melius possit. Ferme autem tibi succenseo, quod argumentum, de Legatis et Religione inscriptum, mihi subtraxeris, nec miseris simul cum aliis, sane pereruditis, opusculis tuis. Omnia enim libenter lego, animumque, aliis distractum, saepeque laboris pertaesum, erigo tuis et excito, quasque pasco. Ignosce vero libertati, et in illo laudis tuae curriculo perge, sacculumque monumentis ingenii perpulchris orna. Sueui, et figillatim Vlmenfes, qui hic sunt, et studiorum causa commorantur, dignosce tua patriaeque expectatatione praebent, quibus vel tua causa faueo, et, quantum in me est, cupio prodesse. Princeps EL. Brandenburgicus superiori hebdomade decessit, magnumque sui desiderium reliquit. Quid proxime ab Imperio, satisfactionis causa, postularit, te non fugit. Res Caesaris, pii et iusti Principis, prosperae sunt, quas Deus porro fortunet, et Belgradum, tot victoriis speratam metam, benigne addat. Gallus in sinu non ridet, sed dolet et angitur, sed invidet et moerore quasi contabescit. Consilium occupandae Cretae melior aura discutiet, quod Alastor quidam improbo adulationisque pleno carmine stimulavit. Angliae securitas pace retinetur, Bataui cum ea bellum, quam pacem, malunt: Gallia molitur potius, quam au-

audet. Deus te et nobilem familiam, cum illustri libertatis sede, Vlma vestra, regat diutissime et seruet. Vale. Vitembergae, Idib. Martiis, A. clō lōCXXCVIII.

CCCLXVI.

IOANNI GEORGIO GRAEVIO,

Traiectum.

MUlta et eximia, quae in me extant, beneficicia tua saepe multumque aestimo, et, plurimum me tibi debere, fateor, ac libens agnosco. Vellem referendae gratiae occasio suppeteret, vt, cum animum, tum studia mea, tibi approbare possem. Sed non is sum, qui tuam expectationem sustineat, etsi hoc vehementer cupio, et de tua conditione, quam opto esse prosperam, aequae sollicitus sum, ac de mea. Brandenburgicum, qui tuo in primis honori fauebat, alieno reipublicae tempore, amisimus, Principem summae auctoritatis, et soli Caesari secundum. Pusendorfius in aula est, de quo non omnes eadem ratione existimant, nec dum lites confectae sunt, quae ipsi cum Seckendorffio intercedunt. Lipsiensis summis calculo doloribus affectus, quo se vertat, nescit. Vnus Francofurti ad Viadrum Strykius viget ac floret, quem ei successorem plerique destinant simul et optant. Tu vero bene agas, et diutissime su-

superfis, ac de re litteraria, vt soles, porro bene merearis. Gronouium, Rycquium, Spanhemium, Drelincurtium, Vitriarium salutari, peto, omnium maxime coniugem, filiumque indolis praeclarae, et animi ad gloriam erecti. Andream Christianum Eschenbachium, ciuem Noricum, tibi commendo, cuius mores et industriam, ac discendi cupiditatem probo. Vitembergae, Idib. Maiis, A. clb l^cCXXCVIII.

CCCLXVII.

HENRICO MEIBOMIO,

Archiatro et Historico. Guelpherbytano.

Effusa tua bonitas est, qua me, nec opinantem, prosequeris, et magnum nominis Meibomiani monumentum vltro tribuis, et meae adeo bibliothecae infers. Scelus sit, obliuisci hoc beneficium, quo me affecisti indignum, sed laudis tuae omnino studiosissimum, sanctissimumque cultorem. Velim, me esse eum, qui paria referre possit, meritisque respondere summis, quae mihi quotidie, nec sine pudore meo, ante oculos versantur. Etsi autem nihil tale suppetit, quo tuae in me propensae voluntati satisfaciam, tamen, quod possum, studebo atque annitar probare omnem industriam, quae cum in officio et obseruantia fane, posita est, tum in primis ad honorem

rem cultumque tuum spectat. Venit in mentem recordari sermonum, apud Batauos habitorum, qui quanti te facerent, multis amplisque praeconiis identidem testatum fecerunt, inter hos praecipue Graevius, ocellus noster, Gronovius iunior, paternae laudis aemulus, Rycquius, et, qui nemini in te amando concedit, Drelincurtius, qui te permultum diligit et colit. Libauimus honori tuo, et optauimus, ut tibi eueniat, quod Iamblichus quondam, optimo sapientissimoque viro, qui et decus ornamentumque erat terrarum orbis, et longissima etiam vita fruebatur. Quod perinde mecum cupit Zieglerus noster, Academiae vestrae pariter, atque tui, amantissimus, qui senectutis taedia fert grauiter, et lectione operis Meibomiani peropportune lenit ac temperat, et salute sua te impertitur. Ita vero Deus omnia nostra vota praestet, rataque esse iubeat, ut non magis Iuliam, quam rempublicam litterariam, meritis diutissime superstes et florens, ornare, fructusque tam vberis cumulataeque doctrinae nobis aequae, ac posteris, largiri feliciter, queas. Hoc mihi semper cordi est, hoc inter vota summum maximumque erit. Vale. Vitembergae, III. Cal. Iunias. A. clo bCXXCVIII.

CCCLXIX.

CCCLXIIX.
PHILIPPO REINHARDO VI-
TRIARIO,

IC. Lugdunum Batauorum.

DVdum aestimo singularem illam comi-
tatem tuam, sermonibusque celeberrimis
familiaribus, recolere crebra et repetita
beneficia, quae apud me tam prompte, quam
liberaliter, collocare voluisti. Personant
vestrae laudes omnium ore Saxonum, Prin-
cipemque nostrum videndae Bataviae cu-
piditate traxerunt. Brandenburgicus o,
quantus Heros! decessit, quem finitimi
amarunt perinde, ac timuerunt, cuius ea fu-
it fortuna, ut nulla unquam obliuione dele-
ri possit. Repentinus Ludouici, filii, Caroli-
que Mecklenburgici, generi, obitus, ac mu-
lationes item et dissidia quaedam in aula
praeter spem exorta, Principem, Regibus
metuendum, afflixerunt grauiter, ac per-
turbarunt. Fridericus, successor, Patrem
refert ingenii mansuetudine, et benignita-
te aequat, nec amore in litteratos ei con-
cedit. Iam tum nouo benignitatis exemplo
rigorem tribunalis beneficiarii, in quo for-
tunae et praedia Nobilium periclitabantur,
temperauit ac sustulit, ut intelligant, auspi-
cium regendi a clementia petendum. Diuus
Flector A. oblo CXXCVII. tractum Silesiae,
fini-

finibus Suibusii comprehensum, titulo Ducis Suibusiensis accepit. A. clō lōCXXC. Ducatus Magdeburgici hereditatem adiit, extincto sublatoque iure, quo antea continebatur. Insignem tractus, qui trans Vindrum patet, portionem adeptus est A. clō lōCLXXIX, pace in Fano Germani ad Leytam inita, qua errores, a suis in pactione Sedinensi A. clō lōCLIII. admissos, providē sapienterque correxit. Nuper admodum in Comitibus, tradi adiicique sibi in patrimonium, petiit, ac, satisfactionis causa postulavit vrbes Imperii, Northusam, Mulhusam, et Tremoniam in VVestphalia decies item millena millia aureorum nummum, quin et succedendi ius in Principatum Frisiae, versus orientem sitae, si quidem tota haec familia interitura esset. Quod grauitē tulerunt Saxo, qui patrimonium clientelare habet Northusae et Mulhusae, tum Guelfi, inter hos maxime Carolensis, Georgius Guilelmus, metu potentiae maioris, quam vicini aegre introspiciunt, et plerumque auersantur. Caesar in Pannonia Sauia belli sedem statuet, brevique toti regno, quod limitem eius munus imperabit. Ex hoc spes recuperandi Augusti gentorati pendet, si, Danubio in potestatem redacto, securus sit a tergo, Rhenumque versus tendat. Expedit hoc Barba-

Galloque, ad Europae imperium nitenti, fatalem sane obicem ponit. Classes vestrae et exercitus gloriam vobis afferunt maximam, hostibusque iniiciunt terrorem. Ab Anglia, quae suarum rerum satagit, nihil timendum. Sacra artibus et astu petuntur. Vale. Vitembergae Saxonum, III. Calend. Iunias, festinanter. A. clo bCXXCVIII.

CCCLXIX.

ZACHARIAE ZVVANZIGIO,

Principi EL. Brandenb. a Secretis.

TVum in me studium, pro eo, ac par est, magnifacio, et maturum illud exquisitumque iudicium aestimo, laudisque plenum duco, omnesque rationes tuas, sapienter confectas, probo, quas ad honorem Principis referre te, scio, meritoque laetor. Decessit quidem Fridericus Guilelmus, Regibus par, aut, certe proximus, summae grauitatis fortitudinisque exemplum, decus saeculi, et Christianae reipublicae lumen, sed magnum illud acerbumque vulnus tempestiue sanat exoptatus successor et heres Fridericus III, sapientia et benignitate non inferior Patre Filius, qui reparatae temporum felicitatis significationem ipso imperii sui initio dedit. Sub quo decus praesidiumque tibi auguror,

Pp

quod

quod res fortunaſque tuas prouehat , nec minus cumulet, quam firmet honores tuos, fide ac virtute partos. De ſcriptore nouo perinde ſentio ac tu ſcripſiſti, plura additurus, ſi facultas alloquendi tui eſſet. Lipſienſis cetera doctus et diligens , ad eam, quae inter Gallum Pontificemque intercedit , controuerſiam, nihil nomine ſuo dignum, attulit, miratusque ſum rationes tam infirmas, et a cardine quaestionis plane aberrantes. Si intra ſuadendi fines ſe contineant , non reiiciam prorſus , ſi arcem cauſae caputque rei tangere debeant, nihil ſolidi praebent, et auctoris imperitiam reſtantur. Res controuerſiaſque gentium non callet, nec publici iuris momenta ſatis perſpecta habet , et modeſte ſe excuſat, quod diſſertationi repentinae ac tumultuariæ materiam quaefuiſſet. Ex Anglia ſiniſtra quaedam nunciantur. Rex irritor premit Antiſtites, qui auctoritatem et ſuffragio ipſum euexerunt. Septem, audacius Regem callocuti , detinentur in turri Londinenſi ; ſi vera eſt fama. Regina abortum fecit , quod erigit confirmatque Anglos, qui nihil magis timent , quam regiae domus munimentum. Caefarei Tranſyluanos in ſententiam obſequiumque traxerunt , qua noua acceſſione magnum robur Caefari paratur. In eo Principatu re-

gnum

gnum recepit Leopoldus, quale olim fuit cum Decebalus Transyluaniae praeesset. Breui nutabunt Valachia et Moldauia, ad nutum Caesaris flectendae, si Belgradum victori cedat. Rex Galliae, animo et corpore aeger, indigne fert haec Austriae incrementa. Furstenbergius quam scenam instruat, breui experiemur. Hannoueranus nouum cum Gallo foedus iniit, quod perplures mirantur. Breui etiam Sueones ad Galli partes accessuri dicuntur. Vobis arx firmamentumque in pacto, vt vocant, *primogeniturae* situm est, quod metuendam adhuc vicinis potentiam ostentat, et gloriam successorum maximam circumdat. Tu haec plenius accuratiusque, vt potes, perscribas, et me veteri sinceraque beneuolentia complectaris. Vitembergae, IV. Idus Iunias, A. clo l^o CXXCVIII.

CCCLXX.

IOANNI GEORGIO KVLPISIO,

*Duci VVurtembergico a consiliis interioribus
et Senatus Aulici Pro-Prae-*
sidi.

DOnum tuum ex argumenti dignitate protinus cognoui, ac tanto accepi libentius, quanto apertius mihi tuum auctoris iudicium approbat atque ostendit. *Elogia* bene appositeque scripta sunt,
P p 2 et

et cum ratione tractandi apprime congruunt, mihi que satisfaciunt prorsus. Caleno non inuideo meliorem fortunam, qui carminis pangendi admodum gnarus est, ac dudum hic prensat professionem poeticam, si Dassouius muneri sacro, quod pari industria gerat, imponatur. Duo iuuenes, patrocínio tuo freti, nihil non a me impetrabunt, ut intelligas, omnia mea ad voluntatem nutumque tuum conuerti. Fratrem meum, proxime ex Batauia reuersum, commendo tibi maiorem in modum, qui et pietate, et obseruantia, nemini clientium tuorum concedet. Res Batauae firmo stant loco, et nihil ab Anglo metuunt, sed consilia eius merito suspecta habent. Angli ipsimet, qui sacrorum ritu ab rege dissident, false locuti sunt de Regina praegnante, quasi vota nuncupare iussi essent pro puluinari Reginae. Quod quale sit, me non admonente, intelligis, et, quibus artibus omnia constituta et peracta fuerint, nemini difficile est indicare. Galli postulato, de exigendis profugis, grauiter obnunciarunt. Amstelodamenses, prout alioqui in Regem, metu cum primis Auriaci, cuius potentiam nolunt esse nimiam, et aegre introspiciunt frugalitatem inter immodicas opes. In Gallia res valde conuersae

versae sunt, et solitudo commerciorum, si cum Batauis comparentur. Caesar, Buda capta, regnum recepit, fortunamque domus nouo et feliciore regnandi auspicio firmavit, et Murfa, quam Elsecciam vocant, occupata, fines Pannoniae, Sauiae Seruiaeque aperuit felici victoriarum cursu, quem hostes attoniti vident et mirantur. Sic attergo securus Caesar, res rationesque suas aliquando tandem iunget cum Principibus ad Rhenum, quos tantum non vasta illa et terribilis *Monarchia* Francorum absorpsit. De metropoli Vbiorum bene speramus, vincit numero studiisque Furstenbergius, sed dandum aliquid paci temporumque necessitati. Brandenburgicus Princeps EL. Fridericus III, benignitate Patrem aequat, subiectos leuat ac reficit, nec Gallis extorribus omne subtraxit beneficium, quod Pater impertiebatur. Pufendorfius, ex Suedia excitus, Historiae scribendae incumbit, sed, velut conductus, et ab Rege Suediae nondum dimissus. Ita vero me inuitum abripuit argumentum scribendi, et studium cum obseruantia coniunctum. Vale, Magnifice Vir, et faue. Vitembergae Saxonum, Calend. Quint. A. clc
bCXXCVIII.

Pp 3

CCCLXXI.

IOANNI GEORGIO GRAEVIO.

Traiectum ad Rhenum.

NVlla dies praeterit, qua non recolam
 nominis tui, quod persancte aestimo,
 memoriam, aut non repetam luculentam illam,
 quibus me ornasti, beneficia, quae tot ac
 tanta sunt, ut eorum vix inire numerum
 possim. Piget me tenuitatis virium, quae
 tuae spei non satisfaciunt, nec me tamen
 ita mei oblitum esse sinunt, ut maxima tua
 merita ex animo meo euellantur. Cele-
 berrimum Collegam tuum, pro loci con-
 ditione liberaliter accepimus, tuo et Pro-
 cerum urbis honori libauimus, ut taedium
 itineris quodammodo leuaremus, qui om-
 nia ad voluntatem nutumque tuum ultro
 conuertere soleamus. Epistolam dedi nu-
 per ferendam iuueni cuidam Norico, quem
 saluum aduenisse, credo, et attulisse qual-
 dam schedas, quas abs te non sperni, con-
 fido. Nobilissimum filium tuum expecta-
 mus, et taciti precamur omnes, ut laetus
 auspiciatusque eius aduentus sit, in quo ma-
 gni Patris spem repositam esse scimus, cer-
 tatimque cupimus et fouemus, ut nobilissi-
 mae familiae tuae omnia ex animi senten-
 tia succedant, et, te arbitro et duce, in
 omnibus vitae honorisque rationibus for-
 tunetur. Vale, decus praesidiumque no-
 strum

strum. Vitembergæ, prid. Non. Quinct.
A. clō lōCXXCVIII.

CCCLXX.

GEORGIO SCHVBARTO,

P. P. Ienensi.

ALiquot anni sunt, quod Ienam trans-
eunti, nullum amicitiae officium dene-
gasti, et abeuntem omni honoris genere af-
fecisti, nec opinantem munere ornasti tam
eximio atque insigni, ut, ob auctoris me-
moriam, nullum mihi maius aut carius tri-
buere potuisses. Hoc recogitanti venit in
mentem Colloquii Vinariensis, quod tua
pariter liberalitate ad me peruenit, et ho-
nori tuo sacrum in bibliotheca mea dili-
gentissime asseruatur. Vnum illud, post
tot beneficia tua in me collocata, reli-
quum est, ut de fratre meo, pro summa hu-
manitate tua, bene in posterum mereare.
Nisi tamen petendo audacior sum, quod
amori in fratrem, ut aequissimus es, con-
donabis. Iuuenis est discendi cupidus, et,
meo iussu sumptuque, aliquandiu apud Ba-
tauos commoratus, nihil partibus suis di-
gnum omisit, sed variis rebus studiisque ita
se distraxit, ut vix de meta studiorum sapi-
enter cogitarit. Itaque intra quod
progrediatur, ei circū, quod
tu quidem et Sleur, otestis
opti-

optime, neque recusabitis, vt spero valde et rogo. Quibus enim doctrinae industriaeque subsidiis egeat, et quibus deinde adminiculis anniti possit ac debeat, vobis etiam ducibus, auspicato experiatur. Vos iudices arbitrosque dabo, vt virum doctum, et iurisperitum elegantem, familia et patria mea nanciscantur, vobisque acceptum ferant tale beneficium, in quo nemini concedent, et faciam ego, vt intelligatis, nihil tale apud ingratum hominem collocaturos. Date hoc meis precibus, et operam conferte. Is nouus auditor atque discipulus vester ita se probabit et geret, vt nihil in eius obseruantia et grato officio vnquam possit desiderari. Vale, et feliciter age, Salanamque, vt soles, orna. Vitembergae, Nonis Quinti. A. cl b CXXCVIII.

CCCLXXIII.

GREGORIO NITSCHIO,

I. V. L. Tubingam.

Magna me reditus tui exspectatio tenuit, eoque maior sollicitudo me affecit, quo carior coniunctiorque mihi amicus semper extitisti. Nunquam mihi excident officia tua, humanitatis plenissima, quorum dulcissima cogitatione perfruor, nec possum aliter, et vereor tamen, vt dignam iis gratiam referre possim. Vnum
id

id inter cetera maxime cupio, vt, Saxoniae redditus, dignitate floreas, patriamque exornes, quae adiutorem laudis suae poscere te cum primis videtur. Hoc mecum Bergerus iunior optat. Palma, vt nosti, in medio posita est, quam tibi capiendam melior fortuna adhuc reseruat. Quid Helena una possit, quantumque roboris in aula habeat, non ignoras. Vacat hic munus Profyndici, quod alius enixe praestat: si conditio placet, eripies facile et vinctes. Nolim, te carere diutius, nec dubito, tandem molestum tibi fore atque acerbum, si patriam procul adspicias, quae te suscepit, vt sibi vindicaret. Sed te virtus tua consolatur, desideriumque tuum lenit, quam quaelibet tellus alit, inuitat et remuneratur. Frater meus, quanta potest, obseruantia te colit, et, ex Belgio reuersus, Ienae, studiorum causa, agit. Kulpisio, apud quem gratia vales, meam, quae so, obseruantiam approbare ne graueris. Dignatus me litteris est, ad quas superiori mense respondi. De conditione illa nihil constituere possum, cum nec de salario, neque de ceteris, quicquam mihi constet. Nisi conditionem muneris insigniter meliorem fecerim, nihil audebo. Offeruntur mihi dignitates hinc inde, et apud nostras, et diuersae religionis, partes, malim tamen apud Principem,

P p 5

pem,

pem, iisdem sacris praeditum, munere perfungi. Hermundurus spe professionis Mathematicum cecidit, et spe potiundae Helenae est frustratus. Mysteria sunt, scrutare, iocanti ignosce: Properat fortuna et ruit, volentes amplectitur, fugientes fugit, quos olim sequebatur. Prudens se temporum fortunae accommodat, et occasione data utitur libens. Tu deligas, quod expedit; ego, quod ipse non facio, alios facere volo et hortor. Vale, et, pro amore in me tuo, rationibus meis bene consule, fratremque cultoribus tuis adscribe. Vitembergae Calendis Sextil. A. clb l^o CXXCVIII.

CCCLXXIV.

HENRICO LEONARDO SCHVRZ-
FLEISCHIO,

Fratri.

Quid Ienae agas et destines, quae tua studiorum auspicia sint, quem hospitem delegeris, quam vitae rationem inieris, quod denique conuictu uti coeperis, certior fieri cupio, et ex te ipso scire in primis volo. De tuis studiis bene spero, nec minus tibi de novis eorum auspiciis gratulor, quam gaudeo, quod intelligo, te amari a viris doctis, quos omni honore prosequendos, scias, atque, his adiutoribus ad summa eniti posse te, confidas, et tandem eluctari. Viro in-

intelligenti et bono virtus praesidium est, in quo insistas et perman eas, etiam rebus aduersis et dubiis, quae molles frangunt, constantes nihil mouent aut turbant. Praeter cetera rectus studiorum ordo tibi seruandus est, nec bene proficit, qui apto ordine non vtendum, censet. Ab Institutionibus, quas vocant, initium laeto animo capias, cum his idoneum et elegantem interpretem coniungas, et fontes eius iuris simul in Grotio perquiras, Grotiumque diligenter euoluas et audias, quo duce Zieglerus, se et acuisse iudicium, et doctrinam locuple tasse, affirmat. In hoc omnia magna et solida sunt, in hoc fundamenta Iuris posita inuenias, quae alibi frustra quaeras. Simonis ductu id facias licet, et consulas Sleuogtium pariter, qui philosophiam illam, vulgo spretam, pulchre suauiterque docet. Commentationes Obrechtii manu exaratas velim perquiras, forte aliquando venient in tuas manus, desideriumque lenient meum. Pro-Rectoris Mulleri scholas non improbo, nec dissuadeo, sed Linckeri in primis commendo. Vir est multae doctrinae, et Iuris publici scientissimus, maxime in Saxonia, vbi vix vnus est, qui eum hac laude aequet. Illius auditores exquire, et nomen inter eos profiteri, qui virum colunt et admirantur. Giesae eum noui propius, et dotes ipsius per-

peradolescens aestimaui, nec minus ille meas, cum aliquanto post Corbachium transferet. Sagittarium quoque diligenter inuisse, et modum rationemque eius, quam in docendo tenet, percontare. Abundat Chronicis Teutonicis, praesertim Thuringicis, quorum ibi magna est copia, et interdum venalia nec opinantibus offeruntur. Lctionem eius variam pro eo, ac par est, aestimo, et a Linckero, ut audio, diligitur, sed iudicio non perinde valet, et nimis diffusisque narrationibus spatium implet, atque optimam historiae ciuilis partem, quae prudentiam instruit, praetermittit. Tu utilissima, apud instar, felices, et in rem tuam, quo par est, studio, vertes, in primisque ad Iurisprudentiam Struuianam, quae apud vos praelegitur, totum te finges. Sagittarii quaedam Opuscula flagito, quae simul, ac mittes, praesenti pecunia redimentur. Illius conuictoribus te iungas, auctor sum, si tamen Bielckianum praeoptas hospitium, non recusabo discedere in opinionem tuam. Schelfstratii Opuscula, quae Tenzelium instant ad classicum, Iosephi Vicecomitis, ex quo ritus sacros nostri transcribunt, fac, accipias libros. Fortasse enim hos et alios libros explorabis, ut felix es in inquirendo. De electione Furstenbergii, quid sentiant vestri, quid tibi videatur, expro-

prome. Neoburgicus Iunior praeuertit
 Iacobum, Poloniae Regis filium, et Radziui-
 liam duxit, pinguemque adeo praeripuit
 bolum. De expeditione Caesarea proxi-
 mo loco et occasione scribam. Viuiarius
 Batauus, apocham misit, libros exspecto. Va-
 le, et de meis beneficiis nihil praedica, quae
 ultro libenterque confero, et, donec viam,
 inferuire tibi constanter et sincere volo.
 Vitembergae, Id. Sextil. A. clb CXXCVIII.

CCCLXXV.

VASMERO HAMBVRGENSI,

I. V. L.

LAeta et opportuna mihi fuit occasio
 renouandae nuper veteris amicitiae,
 quae arctiori inter nos vinculo contra-
 cta est, quam ut vlllo vnquam tempore dis-
 soluatur. Abiturus quidem promissis non
 fleti, sed culpa me absolues facile, si repen-
 tini discessus causam intelligas, et, quid
 facto opus fuerit, cognoscas. Cum enim
 de te salutando cogitarem, interpellabat
 auriga et, constituti temporis, memor, ex-
 cundi necessitatem vel inuito imponebat.
 Nihil ceteroquin prius mihi in votis fuisset,
 quam de rebus tuis cognoscere propi-
 us, et familiam inuisere optimam, in pri-
 misque cum VVincklero, Horbio et Hul-
 semanno, conferre sermones, quorum vi-
 tae

tae doctrinaeque rationes maximopere tibi probari, scio. Sed immo plane ignoratus discessissem, nisi indicio cuiusdam iuuenis, qui hic me nouerat, agnitus, per aliquot dies substitissem. Dare hoc tandem volui D. Mayero, postquam, e Belgio redux, rationes missionis eius confectas esse, intellexi. Iam vacat professio quarta, quam suo merito impetrabit, si eum amor reuertendi capiat teneatque. Suffragiis Academiae Saxoni nostro commendatus est, sed, an id commode fieri possit, per vos, quorum sumtu venit, stabit. Si meo res arbitrio ageretur, mallem secundus esse Hamburgi, quam primus Vitembergae. Vna haecurbs est, quae, cum ob situs commoditatem tum ob commercia, mirifice semper mihi placuit, adeo, ut communis libertatis sedes praesidiumque esse videatur, hoc magis, quod iam soluta metu, atque ex superioribus erepta miseriis, veterem suam dignitatem tuetur ac seruat, et, Caesare, victoriis pristinam dignitatem adepto, consilia salutis explicata habet, magisque floret indies, et, seiuncta ab insidiis, laetatur. Breui, opinor, Belgradum superiores Augusti victorias confirmabit, ut, qui, Buda capta, Rex verus et plenus Vngariae, mea sententia, appellatus est, Belgrado intercepto, Rex

Re-

n iure meritoque appelletur. Trans-
 ia ad obsequium rediit, Valachi
 uique nutant, barbari ipsi plane sunt
 lsi. Ludouicus ab occidente adspicit,
 ir, inuidet, et tantum non aegritudi-
 nficitur, nos plaudimus Caesari, pio
 to victori, et, patriae causa, tot tam-
 rosperas, expeditiones gratulamur.
 Vitembergae, XVI. Calendas Sept.
 bCXXCVIII.

CCCLXXVI.

RISTIANO FRIDERICO IANO,

Consuli Torgauensi.

pe mihi in animum reuoco perpul-
 ros sermones tuos, quos non sine gau-
 disse me, fateor, speroque, occasio-
 fore, vt quam primum laeti liberique
 nos colloquamur. Nunc, etsi absens,
 oquor, petoque maiorem in modum,
 perioris amicitiae rationem habeas, et
 i commendationem valere sinas. Degit
 im vir eruditus, et probus Conradus
 n VVinckelmannus, Latinae in primis
 raecae linguae peritus, praeterea mo-
 is et ad docendum peraptus, nec mihi
 nendatus modo, sed etiam cognitus
 eque perspectus. Is rogat, vt, sua cau-
 auctoritatem interponas, atque inter-
 cessio-

cessione tua, multo grauissima, efficias, vt amplissimus vrbis senatus vacantem Rectoris Scholastici prouinciam ei decernat. Geret se pro eo, ac par est, nec pietatis et diligentiae laudem, quam hic constanter retinuit, adimi sibi aut imminui deinde, patietur. Ego sane preces eius ad te perfero, meoque amplius nomine rogo, vt VVinckelmannum commendandum pariter, atque tuendum, suscipias, quippe omnibus dotibus praeditum, in quibus ad impetrandum exornandumque illud munus praecipuum inesse momentum, credo. Sane puro dicendi genere vtitur, et stili fordes accurate distinguit ab ornamentis optimae aetatis. Scriptores aureos, quod perpauci hic possunt, legit ac bene exponit, abundatque subsidiis, quibus meliores doctrinae continentur. Statuas, quaeso, me nihil dare auribus, sed penitus atque ex animo probare VWinckelmanniani studii rationes, semperque velle eo anniti, vt, cum Tibi, tum amplissimo senatui vestro, obseruantia mea constet. Vitembergae, prid. Cal. Sept. A. clo bCXXCVIII.

CCCLXXVII.

CCCLXXVII.

HENRICO LEONARDO SCHVRZ-
FLEISCHIO,*Fratri.*

BElgradi deditionem breui certiores
nuncii afferent. Barbari enim Semen-
driam vsque retrocesserunt, Caesari amplis
conditionibus pacem offerunt, aut petunt
magis, belli dudum pertaesi, quod aduer-
sis imperio suo auspiciis gesserunt. Gra-
discia, quae Bosniam aperit, potitus est
Ludouicus Badensis animo et audacia Boio-
rum regulo similis, quos fortuna adiuuat, ut
admoneatur posteritas, Deum itare pro
meliore causa. Praeful Argentoraten-
sis, etsi numero suffragiorum vicit, tamen spe
excidet potiundae dignitatis, postquam
Caesar, de pace securus, et a tergo in po-
sterum tutus, spernit Gallorum minas, et
bellum mauult, quam *Episcopum* Gallo ob-
noxium, cuius mores, consilia et actiones,
magno suo Imperiique damno perspexit.
Leges Germaniae non sinunt, eligi princi-
pem hosti coniunctum, quam in suspicio-
nem venit, et argumento graui conuictus
est, quod is, tanquam Antistes Argentora-
ensis, fidem dederit Gallo, quem, nemo
ignorat, esse patriae hostem, etsi actus ho-
stiles, facta induciarum pactione, cessant.

Qq

Sed

Sed hos quoque, vt libet, vtilitate et temporum fortuna metitur. Agit enim, prout expedit, seruat pacem, donec metus eum retinet, frangit, dum a periculo longius abest. Disceptat causam, et decedit, nec partem se, sed iudicem, fert, Caesarisque auctoritatem infringit, dum eius iura inuadit, et de aliena republica statuere conatur. Haud nescis, quantum possit ille nobis finitimus Praesul, quibus viribus polleat, qua situs opportunitate praeditus sit, siue de tuenda Germania, siue de inuadendo Belgio, agatur. Si memoria te fallit euoluas, quaeso, Thuanum, et supremas Caroli V. Tabulas inspicias, ac verba repetas confideresque diligenter. Nec enim velim, nec te deceat iste studii iuridici apparatus, qui te in odium contemptumque adducat. Semper tibi comites adiunge litteras, quae elegantiam tibi conciliant, si excolere pertendas, sin abiicias et negligas, nullo apud viros doctos et graues loco eris. Quod dedecus abste auertat Deus, nec patiatur exolescere honorem nominis quem in Belgio parasti feliciter et amplificasti. Grauius, senior, magni ete, facit, vir sane aevi nostri maximus, cui litterae meliores iudicii gloriam vltro tradiderunt. Filius eius mihi adfuit. honorique tuo libauit, et in frequenti hominum congressu
prae-

praeclare de te locutus est, spemque non mediocrem de facultate ingenii tui concepit. Hem, frater, quid abs te expectant viri sapientes et eruditi, ad quos fama cum doctrinae, tum bibliothecae meae, permanavit. Altitus tibi iam tum patefactus est ad gloriam, occasio praesto est, materia crescendi suppeditat, doctissimus quisque te inuitat. Vismaciensis, iactat se in notitia auctorum, Vir Latinae et Graecae pariter linguae haud exquisitè peritus, et Buchneri Epistolas, quasi ex Cicerone delibatas commendat, sed nefcius vitiorum Latinitatis, quae in eius scriptis passim se produnt, tam frigide indicat ut ne legisse quidem putem. Sic, Dissert. seu Programm. Academ. *Passio*, pro morbo. *Puritas*, pro sanctitate, p. 784. *regere cancellos*, pro regere consilia, moderari summam consiliorum, arbitrum esse canorum, consilii sanctioris rationes administrare, p. 717. *E contra* pro, contra, p. 40. *Habere opus*, pro, necesse habere, p. 405. *Numerarius*, p. 404. elegantius rationum artifex. *Nullibi*, pro, nusquam. *Creatura*, pro, res condita, p. 456. 692. *Saluator*, pro, Seruator, p. 688. *Consistoriis*, pro aulis, el, curiis, p. 689. Paulo post, *in curiis Senatorum*, pro, in congressibus senatorum, idem pag. *Promptitudo*, p. 465. pro actio-

Qq 2.

ne,

ne, vel officio prompti animi. *Ignauia*, pro *Iglauia Morauiae*, nisi tamen error hic sit operarum. *Orare*, pro orare Deum. *Bene operando concinnamus fauentem*, pro, conciliamus nobis, p. 724. *Ditiones*, pro, regiones, p. 641. *Firmata vndique sancitataque pace*, pro, sancita vndique firmataque pace, ibid. *Licet*, pro, quamuis, p. 272. 275. *Licet* est verbum cum ellipsi coniunctionis *ut*, concedit ac permittit; *licet facias*, pro, licet, ut facias, quo tamen vitur Masf. feius Histor. rerum Indic. L. I. et alibi, castae ceteroquin dictionis studiosus. *Fide et caritate salutem adipisci, item in fide et dilectione saluari*, p. 275. pro, in fiducia hereditatis coelestis spem figere, nec frustrari. *Amore Dei*, pro amore in Deum, amore in Deo defixo. *Medicamentarius*, *Partitudo*, p. 274. *Inspectio* rectius, contemplatio terrarum et gentium, p. 276. Alibi *Inspectio* pro censura siue praefectura. *Septimana*, pro, hebdomas, p. 277. *catarrhus suffocatiuus*, p. 272. pro destillatione suffocante. *Sacramenta*, pro mysteriis, p. 689. *Eiuraturus* pro eieraturus, ibid. quamuis nec hoc significatione Latina. *Dum*, pro quod, p. 269. *Addere mentem*, alias, *indere*, pro impertire salubre consilium, p. 29. *Cum vita comparatum est*, non Latine, nec eleganter. p. 352. Aliter et extra vitium, p. 51. *septimus*
dies

es ipse est, imitatione expressit auctor in ratione Kilonii habita, neque id a stilo ciceroniano alienum est. Stilus Schubarti nostri purus est, sed vires non mouet, nec aiestate Ciceronis se tuetur. Quanto citius in proposito, laudis pleno, persis, et eloquentiae principem firmo vestigio sequeris neque ab illo recedis cum imprudenti vulgo. Nam et dictio purissima, et compositio elegantissima, passim in Cicerone dominatur. Historicos tamen caue oderis, Nepotem, Caesarem, Liuium: ille natiuus et purus, iste scitus et percleptus, hic copiosus et grauis est, et vbertate commendat praeter ceteros, ac historiam scripturo dictionis copiam largitur. Tacitis prudentiam instruit, cuius permagnum est quauis re scribenda momentum est. Tantum enim scimus, quantum recte iudicamus. Nam, facta solum narrare, et, quae gesta sint, referre in litteras, est hominis mediocriter sapientis, sed, causas, exponere abditas, et rationes afferre prudentiae cauitatisque plenas, hoc est demum historici munere perfungi. Nunc cogita, quantum recesserit ab hoc scribendi genere Sattarius vester, qui diligentia nemini cedit, sed veram exquisitamque historiae laudem non sustinet, neque iudicium, nec dictio eius probatur. Vnus Cominaeus, aut,

Qq 3

fi

si Italiam cogitas, Guicciardinus, plus docet vna pagina, quam spisso volumine Historicus vester. Multa tamen, praesertim in rebus Germanicis conquirat et eruit, quae viro sapienti prodesse possunt, si recte adhibeat, iudicioque temperet, et condiat quasi prudentiae sale. Pufendorffius perspicax est in expromendis rerum auctorumque causis, sed non aequat scribendo Romanae dictionis gloriam, et vocabula, faeces olentia, immiscet saepe, et acumen erudiendi ostendit, prudentiae tamen non usque quaque inseruit, nec liber in scribendo, sed dicax est, et impotens plus semel. Confecta, quam molitur, Historia, in Suediam redibit. Magno animi impetu declamat in aduersarios, et Velthemium vestrum gryllis campestribus, Sleuogtium nescio quibus annumerat More non humanissimo, et insuavi prorsus, ac illiberali disputandi ratione, utitur, et, acutius, quam fructuosius docet, atque longissime abest a Grotii doctrina. Hic grauis est, et omnibus viris eruditis satisfacit, hunc tu sequendum putabis. Libri Biellkiani aut mutili sunt, aut non rari, quos si cupiam, in me ipsum iniquus sum, nec tu suadeas, pro solertia tua. Suarezus, de quo scripsi, non est Franciscus, inficcae Latinitatis Philosophus, sed Iosephus Maria, vir ingenii multo elegantioris. Gaudet

lenticii opuscula, quae de moribus saeculi
iustiniani, et de philosophicis opinionibus
veterum Patrum, edita sunt, vehementer
desidero, sed ubi inueniam, quando te
inueniunt, et frustra quaeruntur? Libanii epi-
stolas Graecas circumspice, et alios ex ve-
teri Graecia scriptores perquire, cum pri-
mis Rigaltii Oneirocritica, quae spem me-
am adhuc fallunt. Mallincrotii quaedam
de Archicancellariis, de Typographia, di-
sputationes selectas de ritibus, quas Bataui
in pretio habent, fac, accipiam. De Ste-
phani thesauro, nolim, te esse sollicitum,
qui ex Batauia perferetur. De Chronicis
etiam videas, quae apud Bielckium latent,
sed care vendit sua, ideoque emptoribus
est inuisus. Viuius ex Batauia scripsit
ad cuius litteras meo nomine responde cum,
non satis assequar omnia, quae scribit.
Libros, ubi se dabit occasio, transmittet.
si plures colligat, efficiam, ut pretio solu-
to acquiescat. Libros non tam care ven-
dit, quam Bielckius, apud quem omnia
magno licent. Artem hanc noscendi et
estimandi libros a Bosio didicit, et, tu si
eo aliquid afferas, et quae apud Batauos,
ne monitore, intellexisti, edisseras, vendet
magis pretiumque intendet. Ceterum de
conuictu Bielckiano constitui, quod libet
aditus ad Sagittarium difficilis erit, si men-

Qa 4

fae

fae eius te non adiungas. Scribam post octo dies, et, cur ad eum non dederim litteras, indicabo, meque purgabo. Credidi, ipsum abesse ab vrbe, cum audissem, molestiis implicatum, quas sua sibi culpa accersuit. Duces Vinarienses inter se diffident, ob tutelam vestri Principis cuius rei causa Vindobonam abiit Linckerus. Vale. Vitembergae, Cal. Septembr. A. clō lōCXXCVIII.

CCCLXXVIII.

EIDEM.

BElgradum virtute Boioariae reguli cap-
ptum est, barbari, qui pertinaciter re-
stituerunt, caesi omnes, nec mulieribus li-
berisque parcitum, magni seueritatis exem-
plo, quod barbaros commonefaciat supe-
riorum iniuriarum, quas orbi Christiano
dudum intulerunt. Absuit Lotharingus,
neque hunc obsidionis socium habere vo-
luit Boioarus, secutusque disciplinam bel-
li Gallici, continuato impetu fregit vires
hostium, et urbem, olim proditione Soly-
manno deditam, magno animo iustisque ar-
mis expugnauit. Discruciatum animi Gal-
lus, et fero nimis molitur bellum. Prae-
sul Argentoratensis causa cecidit, et ipsum se
decepit fiducia Gallicarum virium, quibus
metiri consilia solebat. Iosepho Clementi
veniam aetatis fecit Romanus Pontifex,
nec

nec se opposuit Senatus Collegiumque *Ec-
clesiae* Coloniensis, sed facile admisit ac re-
cepit. Hoc iure parto, nouem suffragiis
electus est, quae plus valent, quam trede-
cim Furstenbergio data, propterea,
quod is dignitate, *Canonici* se abdicarat, vt *Ad-
iutoris* titulum munusque consequeretur.
Porro, vt iure Pontificio loquimur, *postu-
latus Adiutor* suffragia duplo maiora habe-
re debuit, si in spem vincendi venire vellet.
At vero, tredecim quid possint, nunc facile
intelliges, et, quonam animo scripserim,
vicisse Furstenbergium, iudicabis. Caesar,
Pontifex, pro Iosepho Clemente annitun-
tur sedulo, nec repugnant *Electores*, quibus
grauis et suspecta est potentia Galli, tum
omnes quoque Principes conspirant ad de-
pellendum Galli iugum, hoc praesertim
tempore, quo vires Gallicae fere sunt ex-
haustae, profugis metu *Hugenottis*, qui fide
et fortitudine labentem antehac regum
potentiam firmarunt. Caesaris legatus li-
bere nimis et acerbe dixit, Galliae regem
similem esse canum, qui plus latrent, quam
mordeant: auderet aliquid, si vellet, et for-
titer faceret, si posset: Caesarem nihilo se-
gnius defensurum imperii fines, et dignita-
tis suae salutisque patriae rationem habitu-
rum. Ita sensisse et pronunciasse, accepi,
Hofkirchium, Caesaris legatum, virum acris

Qq 5

in

ingenii et praesentis. Veterani Gallorum Duces, Condaeus, Turenus, Crequius, sunt extincti: Anglus, eorum foederatus, vix domi tutus, nihil audet: Danus suis tantum viribus hoc rerum statu nihil potest, et conantem aliquid distinebunt Sueones. Schombergius inuitatur a Rege ad praefecturam belli suscipiendam, sed eius animo fixa manent superiora acta, ut malit dignitatem partam tueri apud Germanos, quam dubiam periculique plenam recuperare apud Gallos. Brandenburgicus magnam de eo spem habet, et, in eius fide victoriam suam consistere, arbitratur. Proxime Berolini Magno et Martio *Electori*, Friderico Guilelmo, parentatum est, sumptuosa et solemni pompa, Regumque magnificentiam aequante. Tribus Academiis, Francofordiensi, Regiomontanae, et Duisburgensi, tributus honor est praecedendi ordinem equestrem, contra, quam fieri solet in Saxonia, ubi ne quidam ad solemnia inuitantur. Grauius iunior quinque dies hic commoratus est, cuius mores perplacent nostris, cum ob loquendi libertatem, tum ob gestus, grauitatis et elegantiae plenos. Detulocutus est praeclare, Ienae, quo tendit, vererem in Batavis inter vos contractam amicitiam renouaturus. Feci, quam potui diligentissime, ut intelligeret, conuictum eius
mi-

mihi esse iucundum. Notas Scaligeri MSS. Achilli Tatio additas, patris iussu, apud me quaesivit et inuenit, miratusque est copiam et praestantiam librorum, quos ego et tu in Belgio collegissemus. Vale. Vitembergae, Nonis Sept. A. clō lō CXXCVIII.

CCCLXXIX.

ADAMO CHRISTOPHORO IACOBI,
Sax. EL. Consiliario.

ET si petitiones meas saepe fortuna destituit, et commendationes interdum periculosae sunt, ac, mutato, vt fieri solet, hominum ingenio, certe offensa non vacant, tamen voluntati iunioris Thomasi repugnare nolui, de quo optime spero, et, in primis eius studiorum rationem habendam, puto. Ingenio solerti, doctrinaque eleganti, et vitae consuetudine, delectatus est Graeuus, vir clarissimus, qui de eo apud Batauos retinendo cogitabat. Sed patriae amor eum ad ornandam Saxoniam reduxit, vt tanto magis eius causam suscipiendam esse existimem, quanto propius animum moresque perspexi. Nullus dubito, quin opera, consilio, re, Thomasium iuuare cupias, idque cum patris, cuius merita te non fugiunt, tum ipsius, causa facias perlibenter. Tempora haec per se misera sunt, et patronis egent, sed tam raros docti inueniunt,

unt, vt litterae prope ipsae odio esse videantur. Germaniam nouus hostis lacessit, Anglia bellum ciuile metuit, Belgiumque, cuius causa communis est, vocat in partes. Solam Italiam ferme otium conficit, neque arma, nec litterae, perinde ac olim, florent. Quid agamus Germani? sortem quisque suam exspectemus, et de nouis Austriae auspiciis, Principumque Germaniae concordia melius, atque antehac, ominemur. Berolini solemnia exequiarum peracta sunt, nihilque, quod illis magnificentiam conciliare posset, defuit. Magnae opes, vt fundatae ibi, sic relictas, sunt, nec diuisae regiones aut distractae, sed coniunctae inter se colligataeque, manent. Tanto minus sibi timet a Gallo, et auxilia comparat strenue, sociumque Saxonem exoptat, et castra mouet. Praesto sit consiliis Deus, et tibi totique familiae summa maximaque omnia ex animi sententia impertiatur. Vale. Vitembergae apud Saxones VII. Id. Septembr. A. d. b. CXXCVIII.

CCCLXXX.

ΙΕΡΕΜΙΑΙ ΤΩΙ ΠΟΛΑΝΩΙ,
Μακεδόνι ἐκ τῆς Αθω ὁρέας, ἀνδρὶ Εὐγενεστάτῳ καὶ
λογιώτατῳ, χαίρειν.

Επειδὴ τῇ προσειπεῖν σε ἐξ ἑστέρας, ἥνικα πα-
ρῶν ἐτυχες, ἐπιμελειῶν τινι εὐρίπῳ ἐνημμένῳ
κεῶς ἀπεσερήθην, χάριτας μὲν ἐν ὅμῳ πολλὰ

ἐν τῷ παρόντι σοι ὁφείλων οἶδα, εἴτε εὐνυσάτη τε
καὶ ὀρθοτάτη, ὅ, τι δὴ σπάνιον ἐστὶ, κρείσει καὶ ἄλ-
λῃς τινὰς τῶν λόγων μετεχνηκότας ἄνδρας καὶ
ἐμὲ δέ, ὅς ἐκ ἀξιοθέντι ταύτης μοι σύνοιδα, λογι-
ζόμενον σε παρ' ἄλλων ἀκήκκα, εἴτε τὰ γράμμα-
τα λογιωτάτ' κρείει, καὶ αἰδουσιματάτ' ἱερομο-
νάχῃ, Κυρίλλῃ τῇ Πεδιασίμῃ, τὰ ὑμετέρ' ἡμέτ-
τ' μελιττήριον πανλαχέθεν χυλὸν πνέοντα, ἅμα
τοῖς τεύχεσι, καὶ παλαιοῖς αὐτογράφοις, ἐγκεχειρι-
σμένα ἐμοὶ τῷ σῷ πόνῳ ἀνεμνήσθην. Δέομαι τὰ
λοιπὰ σὲ, μὴ ἂν ὀκνεῖν πῶς ἤδη ἔχει τὰ Ἑλληνι-
κὰ, δι' ἐπιστολῆς διαλέγεσθαι. Ἐγὼ, γὰρ τὸν λόγον,
ὅδε παύσομαι εὐνοῶν, ὅδε εὐφημα περὶ σῆς ὁδοι-
πορίας προσδοκῶν. Τῇ τῶν Ἑνετῶν ἐν τῇ Πελο-
ποννήσῳ πολέμῳ ἐκβασίῳ μετ' ἐμμελείας ἐκδέχο-
μαι, ὅτινα δὴ καὶ τῇ πατρίδι σὲ καὶ ὅλητῇ
τῶν χριστιανῶν πολιτείᾳ εὐτυχῶς τετελεσμένον
ἐκ καρδίας μυχῷ, καὶ ὥσπερ ἐμμελῶς τῷ τῇ
τῆς κοινῆς πραγματείας βλάβῃ συλλυπεμένῳ
πρέψειεν ἂν, εὐχόμενος διατελῶ. Ἐρῶσω, ὦ Φίλ-
τατε ἄνερ, καὶ ἀνδρίζῃ, ὥσπερ ἐκώσας, κεχαρι-
σμένα ποιῶν. Τετάρτῃ τῇ ἱσταμένῃ Μαριακῇ ἡ-
ριῶνός ἐτεος τῆς χριστογονίας ἀ, χ π ἡ.

CCCLXXXI.

DANIELI SCHEDIO,

Consuli Landsbergensi in Marchia.

NOn sine voluptate animi et gaudio
recordor humanissimi conspectus tui,
et iucundissimae familiaritatis, in corona
pro-

propinquorum et affinium tuorum, in primis generi, qui multo sale dicta adsperebat. Mihi quidem tunc molestiam attulit metus amittendi schedam, sed vix Berolino excesseram, cum Baronis Molzanii praefectus, eam, diligenter conquistam, bona reddidit fide. Filius tuus commoda hic conditione viuit, et diligentia ita se commendat, vt non possit magis. Illud vero maiori dignitati foret, si mensae Professoris cuiuspiam se coniungeret, et conuictu pariter, atque colloquio, erudito frueretur. quod meum quidem consilium est, sed tuo iudicio arbitrioque libens permitto, quandoquidem haec occasio hic nunquam deest, si tuo iussu et auctoritate res agatur. Galli iam se hostes profitentur, et limitem Rheni lacessunt, infensi Palatino, quod pacis, cum Turca faciendae, Caesari auctor fuisset. Conatus intercipiendi Philippiburgi fuit irritus, detecta proditione, qua vti voluit ad castrum Caesari eripiendum. Nec vires ei, nec cohortes, Germaniae cis Rhenum subigendae, sufficiunt, neque duces veterani supersunt, quorum ductu plurima ex animi sententia confecit. Batauos tempestas et venti prohibuerunt, quo minus in Britanniam exiscenderent, Rex interim propugnandi spatium nactus, Proceres sibi conciliare studuit, propositis condi-

itionibus, quas vellent. Bataui feruide
 imis, impulsore Auriaco, causam hanc ege-
 unt, alieno anni tempore, et rebus adhuc
 ambiguis, necdum consiliis sat maturis.
 Ilerus ipse, qui *hierarchiam* tuetur, nutare
 cepit, populus etiam si pace frui possit,
 bellum ciuile, quod commercia dissipat, a-
 versatur. Sed breui haec certioribus nun-
 tis intelligemus. Tu, quaeso, familiam
 meam nomine meo saluta, et vale. Vitem-
 bergae Saxonum, Id. Octobr. A. clo
 CXXCVIII.

CCCLXXXII.

ASARELI MEDERO,

Transyluano.

Letterae tuae a Schulero mihi redditae
 sunt, quas auide arripui, et libenter
 perlegi, vel ideo maxime, quod gratum de
 rebus tuis prosperis nuncium afferebant.
 Patriae tuae bene ominor, quae non bello
 acta, sed pacto, Austriae se coniunxit, et
 ciuilegia immunitatesque nouo et solemni
 iuramento afferuit sibi et confirmauit. De Gal-
 lis motibus, nihil est, quod metuamus,
 cuius vires attritae et opes exhaustae sunt,
 veterani duces dudum extincti, conatus
 percipiendi astu Philippiburgi irritus, o-
 mnia denique, ira Dei in rem Gallicam, con-
 uersa et prorsus mutata. Concors Germa-
 nia,

nia, conspirantibus cum Caesare sententiis, militem educit, Bataui exscensionem quoque in Angliam meditantur. Quae res ut bene cedat orbi Christiano, et vobis, illustrium moderatumque Austriae Imperium amplexis, felix fortunataque sit, opto, et tuam beneuolentiam mihi promitto perpetuam et constantem. Vale. Vitembergae Saxonum, Id. Octobr. A. clōlōCXXCVIII.

CCCLXXXIII.

IOANNI IACOBO PERLSHY,
I. C.

GRatum mihi pariter et iucundum, fuit colloquium, quo me Vitembergae dignatus es, et, cum facultas prolixè accipiendi tunc deesset, in voluntate promptè inseruiendi acquiescere voluisti. Illam vero tuam comitatem in primis aestimo, honorique mihi duco, quod Patronos mihi conciliare studes, qui et iuuare me, et ornare possint, maxime in rebus Germanicis, in quibus gloria illustrium, et liberorum Franciae equitum explendescit. Faciam profecto, ut gratum memoremque huius tam luculenti officii me intelligas, datumque me tibi, et vinculo semper archissimo habeas deuinctum. Amplissimi Brodvvolfii fama ad me peruenit, quam, insigni beneuolentiae documento, confirmasti, ut
verbis

verbis eam digne fatis exprimere non pos-
 sim. Mox beneficiis cumulum addis, et
 mul industriam excitas, atque specimina,
 et priuilegiis Nobilium liberorum edita, li-
 berenter et vltro offers. Obsecro te, si fieri
 possit; copiam Monumentorum Lenderf-
 heimii et Sixtini mihi facias, et, quanti
 consistent, beneuole perscribas. Ita te De-
 us seruet, et litteras, studia et leges, sub iu-
 tissimo magni Imperatoris auspicio, semper
 lorere iubeat, armaque benigne fortunet,
 ut, rebus apud Danubium ex animi senten-
 tia confectis, Rhenum quoque pius Caesar
 um imperio et ditione sua denuo coniun-
 gat. Vale, carissime Fautor, et me com-
 lecti perge: Vitembergæ Saxonum, Idib.
 Octobr. A. clō lō CXXCVIII.

CCCLXXXIV.

M O E S E R O,

Sacerdoti Osnabrugensi.

OMnis fere humanitatis expers forem,
 nisi litteris tuis, humanitate plenissi-
 mis, responderem. Nondum animo exci-
 tit propensa et insignis beneuolentia, quam
 Hamburgi prolixè mihi declarasti. Adhuc
 idere mihi videor auum matremque tu-
 um decore laetantes, et, honoris mei causa,
 ullum officium recusantes. Vtinam is es-
 sem, qui par pari referre posset, et, quo in

Rr

te

te animo sim, apertiori indicio significare. Tuos ceteroquin novos ac splendidos in re sacra honores, laetos tibi semper fortunatosque, cupio, vt, quemadmodum Lipsiae et Vitembergae omni laude doctrinae florueris, sic fructus deinde cumulatissimi in amplissimam, quam illustras, VVestphaliae urbem redundant. Princeps noster, irruptione Gallorum facta, se ad arma comparat, conscribit militem, delectumque habet, ad Rhenum, nisi alia obstitit, profecturus. Caesar, capto Belgrado, firmus et magnus, non finet, Praesulem Argentoratensem intrudi, inimicum veterem, et litibus ferendis natum. Germania concors passim suos armat, militesque parat ad expeditionem Gallicam, Philippiburgum, alieno anni tempore obsessum, et loco paludoso situm, strenue constanterque resistit. Batauorum in Britanniam exsensus irrita erit, cum Rex, vt prudens est, consilia anteuertit, et venti tempestatesque impedierint conatum. Anglis omnia priuilegia Iacobus II. reddidit atque confirmauit. Danus naues Hamburgensium laceffit et detinet, cum vrbi nihil damni inferre ausit. Vale. Vitembergae, XVII. Cal. Nouembr. clc lo CXXCVIII.

CCCLXXXV.

CCCLXXXV.

HENR. LEON. SCHVRZFLEISCHIO,

Fratri.

JAllus, cui nihil, neque ad cupiditatem, neque ad audaciam, deest, ab Austriis, ut potius a factione Neoburgica, irritatus, ipse inducias, magnamque Germaniae partem subegit. Rheni, Moeni et Nicri, urbem peruasit, finitimosque debellauit, priusquam fama belli ad eos peruenit. Caesarea, Luthera, Spira, Nemetum, Oppenheim, Vormatia, Vangionum, Moguntia, Heilberga, et multae aliae opulentaque urbes praesidium eius receperunt, aditus Sueviae, Franciae et Hassiae patefacti sunt, nisi quod Philippiburgum adhuc impetum sistit et remoratur. Miseret me Germaniae vicem, cui plerique Proceres male consulant, et laborantem auxilio destituunt, ac hosti spoliandam relinquunt. Ille interim secure arma circumfert, et urbes vicosque, nullo resistente, occupat, tributa imperat, et, cunctantibus nostris, etiam inultus iniurias infert. Germani, more suo, post res consultant, Boiaros, Francos et Sueuos, Hungaria expeditio fatigauit, quosdam credulitas decipit, imparatosque reddidit, quosdam inopia ab incepto retinet, reliqui, fatali patriae malo, cunctantur. Interim peribit

Rr 2

Sa.

Saguntus, omnis spes ex Philippiburgopendet, quod, situ loci, et operibus validum, sed praesidio sufficienti non firmatum, tanto et tam acri hosti ad ultimum non resistet. Metuo salutem huius urbis, et omnium Rheni accolarum. Praestat equidem dubiae paci, aut incertae induciarum pactioni, apertum bellum, si tempus rebus idoneum, et consilia matura sunt, at, ubi haec se non dant, fatius est, utcumque seruare rempublicam, quam, inconsulta temeritate perdi. Haud expedit, vno atque eodem tempore cum duobus hostibus formidolosis et praepotentibus, Turcis et Gallis, bello experiri. Semper ita statui, et in aula Principis VValdeccii libere dixi, ac, repugnante Principe, reuerenter defendi. Idem antehac suasisit Brandenburgicus, et, vera ratione ductus, auctor fuit paciscendi XX. annorum inducias, sine quibus Caesar nihil expectatione dignum confecturus fuisset. Credidi ego, Austriam certas pacis condiciones constituisse cum Turcis, antequam irritaret et offenderet Gallum, qui suspitione et coniectura facile assecutus est, quorsum Austriae de pace facienda consilium spectaret. Non sane haec iusta bellandi causa est, sed Regum ambitioni seruit, qui oblatam quamcunque occasionem arripiunt, et magnam in celeritate, ac praecueniendi opportuni-

etc

rate momentum ponunt. Nostri nimium confisi sunt Augustano foederi, quasi, hoc obice obiecto, Gallus nihil ausurus esset. Sed foedera tam firma et sancta non sunt, vt metum demant, muniantque contra insidias, quas Galli parant, perniciemque moluntur. Armis opus est, et fraude vii licet contra fraudes, quippe quod solertiae genus est apud Gallos, bellandi cupidos, et alienae ditionis valde appetentes. Asserunt nuncii, Turcas, in pacem antehac pronos, inolescere paullatim, et duriores ferre conditiones. Magnum in Boiario praesidium est, qui a superiori Germaniae parte veniet cum robore copiarum, Saxo versus Franciam, Moeno proximam, tendet, vt castra coniungat cum *Marchione*, Christiano Ernesto. His se iungent Hessi et Vetteraui, reliqui ad inferiorem Rheni tractum arma ferrent, inter quos Brandenburgici erunt praecipui ad pugnandum, si occasio detur, incitati. Batauorum apparatus maior, quam effectus, sed classis eorum valida, et supra modum instructa, celebratur. Aduerso vento, nihil suscipient, neque in continentem Angliae Scotiaeque exscendent. Philippiburgum vix sustinebit continuatum hostis impetum, quanquam id maxime defendi, oportebat, cum ob dignitatem Caesaris, tum ob securitatem Rhenani tractus. Sed omnia

Rr 3

prae-

praeripiunt Galli, et horrea belli passim constituunt, praedas et tributa ex finitimis regionibus cogunt et efferunt, Argentoratum ipoliis replent, ac prouident, ut multis annis sufficiat annona militaris, Haec sunt fata, imo funera, Germaniae, Rheno Moenoque coniunctae, quae sub iugo gemit, neque liberatur. In conuentu Magdeburgico acerbius locutus est Saxo, sed neruus hoc rerum statu deest. Caesar obsecrauit, ut sine mora occurrat Gallis, causamque communem tueatur. Hessia superior, Francia et Sueuia, praedationibus Gallorum patet. Virtembergensis Ducatus pariter eorum iniuriis expositus est, omnia trepidant, consilium mutandi locum feliciter dilatum, re-puto, nisi Gallus ex Alsatia pellatur, mediocri conditio in Saxonia retinenda. Deus adsit consiliis, et fortunet expeditionem contra Gallos, qui funditus omnia debunt, nisi arceantur quam primum, armisque profligentur. Vale. Vitembergae, XVII Cal. Nouembr. A. cl. l. CXXCVIII.

CCCLXXXVI.

OTTONI MENCKENIO,

P. P. Lipsiensis.

K Norrio bene cupio, viro permodesto, et optimis artibus ornato, et reconditae etiam illius doctrinae, quae principatum

tum in philosophia tenet, gnauiter perito.
Tua praeterea commendatio plurimum dignitatis ei attulit, magnoque ipsi et ornameto et vtilitati, fuit. Rudelius equidem, veteranus ciuis, et Magister artium, laudem huius studii digne tueri poterat, sed eum mors eripuit, vt vacantis gloria muneris forte Knorrio relinqueretur. Rosgerii mores, patronis, vt audio, displicent, et ratio eius docendi minus expedita creditur, seu vitio linguae, verba praecipitantis, siue conatu difficili morosae subtilitatis, se ipsam impedientis. Caleno auguror Poetae fortunam, si spem non abiiciat, praemiumque meritis dignum exspectet. Quae in re mira omnium consensio est, qui vident et aestimant, poeticam nostratis Academiae iacere sterilem, et in extremum prorsus deductam esse discrimen. Sed redeo ad Knorrium, cuius causam aget Zieglerus, et ego in posterum tuendam libenter suscipiam, quando eum summo, vt par est, studio Patronis commendabo. Ex superiori Germania nihil, nisi pericula et calamitates, nunciantur. Magnum et difficile bellum patriae impendit, quod litteris quoque graue omnior, et, inciso studiorum neruo, luctuosum. Multum ex Batauorum apparatu pendet. Concordia Principum pariter me erigit, et iusta etiam belli nostri causa solatur. Phi-

Rr 4

lip-

lippiburgum adhuc resistit, impetumque sustinet summa fortitudinis laude. Collegium Historiae Germanicae magnum vix nascitur, quum extinguitur, conatusque laude finitur et consummatur. Vale et benevolentia me complectere. Vitembergae prid. Non. Nouembr. A. clo 15 CXXCVIII.

CCCLXXXVII.

ADAMO CHRISTOPHORO IACOB-
BAEO,

IC. Sax. EL. Consiliario.

ET si rationes meae ita ferunt, vt, quid de aliorum doctrina sentiam, scire, quam dicere, plerumque malim, tamen ea auctoritatis tuae vis est, vt consilia et cogitationes meas aperiam, moremque in primis tibi geram. Etenim, nihil prius mihi faciendum puto, quam, vt scholis, quarum salus agitur, bene sapienterque consulatur, hoc praesertim tempore, quo perpauci sunt, qui de iis recte et existimare, et recte mereri, possunt. Vinterus equidem vir probus et diligens, et disciplinae Dauminae assuetus, ac mihi, ob litteras, praecipue Graecas, semper commendatus atque coniunctus, plano satis puroque scribendi genere utitur, et quotidie proficit, nec vana opinione se effert, neque ineptiis ac nugis indulget. Grammaticum doctum iure dixerim,

erim, et Latinae Graecae linguae peritia nemine facile hic secundum, sed exactam eloquentiae formam ipse sibi non vindicat, ad æqualem autem scribendi rationem, quanto potest studio, adspirat. Ege-
nolphum aequat, sed tenuis fortuna prohibet, quo minus doctrinae subsidia sibi compareret, et maiora moliatur. Si conditio eius melior fuerit, ingenium excitabit magis et ornabit. In corrigendis Graecorum libris multam vtilemque operam posuit, et Epiphanium Iustinumque, prelo Meyeriano excusos, non pridem expurgauit. Knorrius spem mihi facit illustrandae eius doctrinae, quae cum subtilitate, tum iucunditate, ceteris philosophiae partibus praestat. Acrem perspicacemque animum in congressu mihi probauit, et in Bataua etiam non ignotus vixit, vbi clarissimo doctore vsus est, et partum Altorfii decus, duce in Batauis Voldero exquisitissimo, amplificauit. Gledischii libros care emi, sed occasione imminendum erat, quando non alibi, neque in ipsa Bataua, offerebatur. Duchesnium plenum integrumque nec in Gallia, neque in Belgio, inueni, taceo de Graecis plerisque ex vrbe aeterna aduectis. Me conscientia muneris, et voluptas doctrinae, sustentant, cetera Deus et fortuna expedient, vt spero. Ad vltimum tu

Rr 5

Dei

Dei ope praesidioque floreas semper, et bene feliciterque agas. Vitembergae, eadem die et anno.

CCCLXXXIIX.

EIDEM.

TVum, de ornando Knorrio, consilium Academiae prosperum fortunatumque esse, cupio, quod pro auctoritate, qua plurimum potes, facile confectum dabis. Illud tamen pro humanitate tua honori Academiae tribues, ut Patrum commendatione testimonioque opinionem doctrinae confirmet. Quod hi libenter facient et liberaliter, si, ut consuetudo tenet, per epistolam commoneantur, ne non sumant exquirendi operam, quam in recepto nominandi more positam esse, sciant. Omnes ferme Knorrium de facie et animo norunt, plerique etiam disputationes, ab erudito pulvere profectas, dono auctoris possident, qui tanto minus honesto eius petito repugnabunt, quanto expressiorem eius ingenii imaginem intuentur. Vir sane modestus, et studiis tam reconditis deditus, nemini, ut opinor, stomachum movebit, potestas iubendi statuendique penes senatum est, nos obsequii gloriam pietate tuemur. De Thomasio iuniore, si placet probaturque conditio, nihil dubito, quin

et

et sibi laudem, et scholae vestrae vtilitatem cumulatissimam, sit allaturus. Nihil enim fines fieri illiberale et praeposterum, neque, id non faciendum tibi, putabis, quod nostra omnium interest, quodque Patres vehementer optant, et anxie expectant. Ad extremum Deus Saxonis expeditionem fortunet, iustamque imperii causam propitius defendat, fractaeque fidei poenas ab iniusto et quietis impatiente hoste expetat, patriamque communem, atque in primis Saxoniam, et in hac etiam praeter ceteros te, conseruet, omnique gaudio perfundat, ut, laetos semper nuntios ad te perferri, audiamus. Vitembergae, V. Id. Nouembr. A. clb l^cXXXCVIII.

CCCLXXXIX.

AMICO.

MUltum amicitiae tuae tribuo, planeque confido, nec quicquam iucundius mihi accidit, quam, cum laeti de tuis rebus nuntii afferuntur. Cum vero multa tibi debeam, tum illud quoque acceptum tibi ferre cupio, ut Hobnerus tergiuersandi finem faciat, chartamque vacuam, et chi-rographos, sigillatim traditos, quam primum remittat. Vertit in eo honor meus, et salus quoque rerum domesticarum, quas negligere non possum, et quotidie sollicitum

tum habent. Delusit me ter, et, nomine meo rogatus, promissis non stetit. Quoniam id animo faciat, ignarus sum, licet tamen suspicari, subesse fraudem, ideoque hoc negotium tibi conficiendum trado, et, ut iuris praesidio causam iustissimam fulcias, obsecro. Vale. Vitembergae Id. Nouembr. A. cl^o l^o CXXCVIII.

CCCXC.

HENRICO MEIBOMIO.

Prof. Iulio et Archiatro Guelfico.

CVpio tibi et memorem, et gratum, probare animum, cum, quod singulari benevolentia me semper prosecutus, tum, quod inexpectato nuper beneficio me ornandum putasti, quo nomine permultum tibi debeo, et praedico, ut par est, humanitatem tuam, quaeroque materiam laudis ex propenso illo in me animo, cuius tam insignem luculentamque significationem mihi dedisti. Superiore mense perraros plerosque libros, ex Italia et Gallia aduectos, a Gledischio emi, quorum bona pars ex Collegio Romano deprompta erat. Duchesnii scriptores omnes, quotquot de rebus Francorum tradiderunt, magno tandem studio curaque mihi comparavi, quos non dubito, auita hereditate ad te pervenisse. Haec agentem turbat irruptio Gallica,

lica, et vires animosque adimit iuuenibus nostris: studia frigent, vt vix nostram expectationem tueantur. Erit Deus perfidiae ultor, et in virtute atque concordia Principum, rebus quotidie labantibus, praesidium constituet, feliciterque firmabit. Ita Deus patriam respiciat, Saxonumque et Guelforum expeditionem benigne fortunet, et te, illustrandae Iuliae natum, pariter, cum parente studiorum optima, quam diutissime conseruet XIV. Cal. Decembr. A. clb bCXXCVIII.

CCCXCI.

ERNESTO GÖCKELIO,

Reip. Ulmenfis Consiliario.

DOleo patriae communis fortunam, et detestor perfidiam hostis, qui, nulla pacis, pactio-
numque ratione habita, spreto Iuris fecialis ritu, bellum Germaniae intulit, totumque Rheni tractum, securum plane et imparatum, in potestatem suam redegit, patefacto in Sueuiam Franciamque aditu, in Nicri et Moeni atque ipsius Danubii, accolae impetum facturus. Sed breui vt spero, desinet tempestas, recidetque in caput auctoris, qui, nullius fereni patiens, nebulas offundere Austriae, et vi atque inaudita crudelitate omnia obruere, in animo habet.

Cae-

Caesar, pius et iustus, neminem laedit, et in Principes Ordinesque Protestantium aequus, stat pactis, leges et iudicia custodit, munusque suum, ut par est, administrat. Neminem opprimit, innocentes defendit, labentes erigit atque confirmat, ac liberas vrbes, defensione suae impares, ut potest maxime, tuetur. Nihil acerbius in sacra nostra consulit, et religionis causa nemini vim facit, sed suum cuique locum relinquit, nemini inuidens, et nihil alieni concupiscens. Gallus contra, rebus domi secundis, omnia sibi licere, putat, et vicinos, nulla data offensae significatione, inuadit, et male mulctat, ut plane iam Punica fides parum a Gallica distet. Sola suspicione ductus, arma cepit, et Palatinum Principem, moderatum ac bonum, de omnibus praesidiis deiecit, in quem tanto acrius exarsit, quanto indignius tulit, eo consilii auctore, reiectum esse Praesulem patriae suae infestum Principem, pacemque cum barbaris coepisse tractari. Talem belli causam speciose comminiscitur male sibi conscius Rex, atque hanc praeuertendi rationem prudentiae suae conuenire, omnino arbitratur. Quod versute magis, quam iuste, facit, et cupiditati suae seruit, atque, acquirendi et occupandi occasione arrepta, de improviso finitimos laceffit, deque
alie

aliena republica, velut sua, statuit, et pacta ex libidine ingenii interpretatur. Caesar, deceptum ac delusum se, videt, iamque, patriae calamitate admonitus, vires nervosque omnes ad repellendum hostem intendit, sed, bello Turcico impeditus, modica auxilia submittit, quo confecto, maioribus deinde copiis, imperium defendet. Vobis, tam benigno iustoque Imperatore, nihil timendum est, qui Viam in oculis gerit, urbem ab omni perfidiae labe liberam et fidam. A violatore induciarum, Gallo, breui Deus poenam expetet, et Regem Anglum, qui Gallica consilia fouit et coluit, a foedere Gallico seiunget. Fortunet Deus Batauorum piam iustamque expeditionem, et perfidi hostis insolentiam vilescentur, ut eum factae irruptionis poeniteat, et de occupatis prouinciis urbibusque cum clade et ignominia decedat, vestram lenique rempublicam sub iusto Caesaris imperio benigne constanterque conseruet. Vale Vitembergae XIII. Cal. Decem. br. clc l^o CXXCVIII.

P. S. Bataui exscensionem fecerunt in Hantoniam, vel insulam Hantoniae proximam, portusque ostium, quod *Portsmuthum* dicitur, deditione ceperunt, nihil prohibente Anglorum classe, et, annitentibus incolis, Iacobum, Regem, in libertatem et sacra

cra gentis iniquum, armis petierunt, Hispanis non inuitis, qui, hoc adiutore, creuille potentiam Gallicam, sciunt. Prospero isto rerum cursu, in Galliam quoque exscenderunt, Boloniamque, operibus et portu nobile oppidum, eripuerunt. Ad vltimum, quaeso, Veielium salutes, et de ciuibz tuis credas, eos mihi q̄sines curae fore. Europaeos Reges tuos auide exspecto.

CCCXCII.

FRIDERICO IVLIO SEYFERTENO,
Halenfi Saxoni.

Remitto tibi, quod tradidisti, opusculum, quod libenter perlegi; tuamque ex eo industriam, in perquirendo et animaduertendo non vulgarem, perspexi. Velim tamen, causas plerasque factorum accuratius edisseras, et momenta ea cum primis addas, quae prudentiam *recloriam* in qua plurimum sane positum est, illustrant pariter, atque confirmant. Cuius notae illud est, quod ex scriptore sagacissimo, quem vulgus non intelligit, deprompsisti in hanc sententiam, non schedas et commentarios, sed vim necessitatemque ac metum adeo, vincula esse fidei inter Principes seruandae. Hic arduum aliqui se offert, quod praeteriri abs te, nolim, et lectori, causas rerum scire volenti, *facis satis*

fatis. Quae munimenta sint Principum quid mutuus metus possit, quae obligationum repagula praesto sint, quae foederum firmamenta suppetant, qui obices perfidiae opponi debeant, adhuc tuam, mea opinio-
ne, industriam requirunt. Sponsores foe-
derum ut saepe partibus studeant, experi-
endo cognoscimus, et fiduciae securitatis-
que poenas damus. Nec nullum sit labo-
ris tui pretium, si Sanctum, ut Lebleus olim
solebat, peruoluas, qui praeterquam quod
in libros Regum commentaria edidit, cun-
cta quoque eius historiae capita exponen-
da sumpsit, multaque non spernenda ad-
duxit. His et talibus doctrinae subsidiis
opus est, quo negotium ex animi sententia
confectum reddas, dignumque aliquid te et
posteritate relinquas. Ego temporum for-
tunam doleo, maxime ob Gallos, qui Ger-
maniam denuo infestam habent, totumque
Rheni tractum armis tenent, neque pacis
induciarumque religione impediuntur. Va-
le, et, pro eo, ac soles, bene de rebus meis
existima, honorique meo faue Vitember-
gae XII. Cal. Dec. A. cl. l. CXXCVIII.

CCCXCIII.

HENRICO LEONARDO SCHVRZ-
FLEISCHIO,*Fratri.*

A Gledischio libros reconditos ac n-
ros, ex vrbe aeterna aduectos, care qui-
dem emi, sed occasione vtendum fuit, qua
amissa, perpetuam aegritudinem contraxis-
sem. Duchesnius nusquam integer haberi
potest, qui dudum in tabernis librariis Gal-
liae et Belgii quaesitus, sed non repertus est
a quoquam. Labbeus contempsit Marci-
um, quod ignorasset Annales Bertinianos,
quasi hoc crimen esset in homine erudito
non ferendum. Nusquam autem hos An-
nales, quos Conringius Boeclerusque tri-
uerunt, nisi apud Duchesnium, inueniamus.
Talem reprehensionem prudens effugere
volui, cum, vt existimationi meae consule-
rem, tum, vt ampliora doctrinae subsidia
mihi compararem. Iacobaeus emendi stu-
dio, flagrabat, sed, pretio deterritus, paruum
Leonis Allatii librum, qui, inscribitur, *Ap-
Urbanæ*, care satis redimebat, postea, quum
a me emptum fuisse intelligenet, velut ta-
cite exprobrans, scribebat, tam care se libros
emere non posse. Rescripsi, nihil timens,
conceptis his verbis, *me conscientia munda
et voluptas studii sustentant, cetera Dava*

for;

fortuna expedient. De Daffouio scias, eum multos et insignes libros, praesertim Commentarios sacros, emptitare, et Stolbergii libros luculentā accessione auctos habere, plurimaeque ad ritus pertinentia sibi comparare, suspicor tamen, aemulatione Mayeri ductum id facere, quem omnes prope libros a Bielkio accepisse, compertum habet. Spes eum tenet professionis Theologicae consequendae, nisi Mayerus praeripiat, qui Hamburgensis sacerdotii est pertaesus. Calenus modeste fert aduentum Knotrii, qui muneri professoris Mathematici imponetur, reiecto competitore Sempronio, qui nihil minus, quam repulsam, sperabat. Linckerus vester Ius publicum recentius in aula Isennacensi didicit, et cum usu iuris Romani feliciter coniunxit, reconditaeque eruditionis, et librorum veterum monumentorumque perquam gnarus est, quod facile intelliges, si cum eo vitae consuetudinem iunxeris arctiorem. Me peradolescens ipse iuuenis Gieslæ aestimavit, et Corbachii aliquando, te adhuc puero, amanter inuisit. Litteras Feciales a Caesare Gallo oppositas, vellem, emendatiores edidisset Bielkius. Multa enim irresperunt, perperam expressa, quae sensum quidem non turbant, sed egenti fastidium creant. Prudenter et moderate scriptas esse, agnosco, tantoque li-

bentius lego, quas in tempore ad me curasti. Germanicae non perinde mihi placeant. Vigeriani libelli editionem Parisiensem, abs te exspecto, Batauam teneo, cui priorem illam omnino praeferri, par est. Iosephum Graecum Latinumque in posterum a Bielkio emam, quem, libros ei redditos ut compleat integrosque mittat, rogabis. In Batauam serius scripsi, et consulto quidem id feci, ne duobus in locis simul vires exhaurirem meas. Pufendorffii Itagogen Berolini quidam fecit Latinam, quam nondum legi. Huberi de Iure Naturae et Gentium opus nondum ad me est perlatum. Imhoffii Genealogiae multum tibi profuturae sunt, quas commodo dabit Hospes tuus. De Bisciola, Frassenio, aurem ei vellica, Villanum item, Rubeum, historicos, perquire. In Iurisprudencia Critica, Cuiacius tibi sit instar omnium, quo, ut et Grotio, ducibus, studium hoc ingressus est Zieglerus, cuius vestigia persequi te volo, ut ab eodem initio et labores, et laudes tuae, proficiantur. Morem obsecro geras mihi, et in magno etiam id bono ducas, quod, auctore fidelis consilii, amplum Iurisprudenciae cursum expedite conficias, et sine errore ac impedimento, aetate adhuc florente ac integra, cumulatam doctrinae fructum capias retineasque. In hac Noodtius et Huberus apud Bel-

Belgas facile excellunt, cum Germani festinent nimis et forum spectent. Nouellas Iustiniani Graecas Bielkio extorque, quas dudum mihi promisit. Disputationem Landgrauui de Oraculis Gentilium, cuius partem transmisit, plenam curabis. Vale. Vitembergae Saxonum, prid. Cal. Decembr. A. clo b CXXCVIII.

CCCXCIV.

IVNGHANSIO,

Iuris Candidato.

Magna sollicitudine me liberaſti, nec modo priſtinam erga me voluntatem beneuolentiamque conſeruati, ſed etiam pluribus cumulaſti officiis, et, pro tuo in me animo, idoneum cautionis modum rationemque mihi tradidiſti. Varios hominum animos, flexibilesque voluntates, et crebras fallendi artes, audio ſaepe et lego, tantoque magis tibi obſtrepere audeo, vt charta uacua tandem quoque eliciatur. Conſilii huius auctores ſunt librarii inſtitores, qui notunt hominem, et, in rationibus conſciendis ſibi non conſtare, mihi affirmarunt. Quae uſta timoris mei cauſa eſt, quam tibi, iuris perito, aperire debui, vt contra inſidias, quas ſuſpicatus ſum, remedium inuenirem. Male enim mihi conſulerem, ſi, me laqueis irreti-ri, paterer, ex quibus moleſte ſaltem me

ex-

expedirem, si callide et vafre quicquam aduersus me excogitaretur. Illud me in primis terruit et perculit, quod nihil tale cogitanti, paucis abhinc annis, chirographum mihi ostenderet, quo soluendi fidem dederam. Quae res diu ante acta, et plane confecta mihi videbatur. Ego ferme attonitus manum agnoui meam, et solui, quod ex chirographo petebat, non sine fraudis suspitione, quasi cum datis a me chirographis non bona fide, sed veteratoria arte, egisset. Haec vero tibi ingenue edissero, ut, qua ex causa mihi metuum, plane intelligas, etsi non diffiteor, suspitione me posse falli. Reliquum tuae prudentiae fideique committo. Gallos breui poenitebit perfidiae, si omnes Europae vires contra eos commoueantur. Terribilem infestumque vicinis dominarum omnes fere pertimescunt, atque odio habent, iam tempus et occasio est recuperandi omnia, per iniuriam erepta. Auriacus feliciter in Angliam exscendit, ex quo successu omnia Caesaris Germanorumque consilia pendent. Quid Paferini agat, scire cupio, Volhardus ubi sit, rescire non possum, sed suspicor, sacris nuntium remisisse. Is, quem nuper commendaui, iuuenis, an expectatione dignum se gerat, ipse tu optime iudicabis. Quando futura sit Leickeriana auctio, et, quid de ea constituas ac sentias,

ce-

celare noli. Vitembergae, Calend. Dec.
A. cl^o b CXXCVIII.

CCCXCV.

HENRICO LEONARDO SCHVRZ-
FLEISCHIO.

Fratri.

DE animo in me tuo, non dubito, et vō-
tum, quamvis serum, pietatis tuae am-
plum satis certumque testimonium habet.
Studia et exercitationes tuae cum multae
et laudabiles sunt, tum magna me laetitia
perfundunt. De bello, nihil est, quod ex-
timescas. Galli breui toto Imperio ce-
dent, ab Anglo profugo auxilium nullum.
Dani nihil temere facient, et suae ipsorum
saluti in primis consulent; aula sublato
Greiffenfeldio, homines rerum consilio-
rumque peritos quaerit, cum eoque fortu-
na Danorum concidit prorsus. Sueonum
Rex armatus et cautus est, suoque iam au-
spicio regit sapienter. Poloni diuersis in-
ter se studiis certant, et nihil pro Gallo
possunt, Caesaremque vicinum, ex Hunga-
ria terribilem, adspiciunt, superioris belli ta-
ma et auctoritas ferme exolescunt. Rex
Gallo morem gerit, et filio, qui spe Rad-
ziuiliae cecidit, huius ope et patrocinio, no-
uam sponsam quaerit. Maiores Poloni stu-
dent partibus Brandenburgicis, minoris

Ss 4

Po

Poloniae ordines cum fortuna amorem transferunt et inclinant, vicino cuidam, et nisi me fallit animus, Brandenburgico, si cogat necessitas, accessuri. Rebus in hunc locum deductis, Gallus imprudenter laceffit Germanos, cum spectare debuisset apparatus finitimorum, et operiri euentum Hollandice expeditionis. Illud etiam non perapte factum, quod Delphinum expeditioni versus Rhenum praeficeret, et, magni molem odii in eum deuolui, cuperet, vt clare viderent Germani, hereditarium illud odium fore. Crassa et praeferuida Gallorum consilia nunc tandem se produnt, quae viribus et armis potius, quam prudentia, nituntur. Caesaris pietatem fortunat Deus, hostis, fugienti similis, de Sueuia et Francia Orientem versus, ac Ducatu Wirtembergico, decessit, praesidiaque de vrbibus deduxit, omnia ex animi sententia geruntur. Saxo venit in laudis partem, sed praefectus militiae, impar muneri videtur, et a quibusdam non admodum aestimatur. Quae causa est, quod Saxo ipse in castris versari pertendit. Brandenburgicus omnes ad resistendum vires comparat, et consilio atque auctoritate permultum potest. Guilelmus III. confudit Galli consilia, et tantum non disturbauit apparatus magnae et terribilis Gallorum monarchiae, perin-

perinde, ac Guilelmus I. disiecit vastam illam, ab Hispanis praeparatam, toti prope terrarum orbi metuendam. Fatale hoc nomen magnis Regibus est, et posteris memorandum, quod liberator Anglorum, Auriacus, fundamentum iecerit libertatis, et exitium auerterit ab illis pariter, ac Belgis. Iam Hispaniae et Bataviae Gallus et Anglus, vicini coniunctique Reges, insidiabantur, et foedere, animis, viribusque ad vtramque subigendam conspirabant. Sed nec Auriacum in Anglia successorem ferebant, consiliaque, instruendis Patribus, eo referebant, ut incertus, et aliunde surreptus filius substitueretur. Verum alter ad angustias reductus, alter profugus, poenam dabunt consilii pravi. Ad res vero nostras ut veniamus, tu, quaeso, de libris Biellkii videas, an multa sint adscripta praesertim Onuphrio, et aliis, qui non vulgares, sed conquisiti sunt et selecti. Zieglerus grauer diuque aegrotat, sed fortiter dolori obstitit, et patiundo vincit calculum tortorem, quo vocabulo vir constans appellat morbum. Lambertus historicos *Ecclesiasticos* conquirat sollicite et comparat, indicesque me poscit, velut successor futurus, cui graue molestumque est, quod spe sua diutius viuatur. Calenus te laudauit, ob scriptam Gallice epistolam, vir ingenuus qui fortuna

vtitur non optima, cum spe ceciderit mathematicae professionis. Viuius ex Belgio ad me scripsit, multosque et insignes libros designauit, quos venales exponit. Difficilis hic est pecuniae colligendae ratio, quam si confectam reddidi, multos et bonos mihi parabo. Orator vester varius est, cuius mores et ingenium miror, cum viro graui expediat esse constanti. Vale. Vitembergae Saxonum, Idib. Febr. A. clb
bCXXCIX.

CCCXCVI.

ZACHARIAE ZVVANZIGIO,

EL. Br. a Secretis.

IPse mihi testis sum mei in te animi, quem multis exploratum habes indiciis, quae meam in te voluntatem obseruantiamque abunde confirmant. Felicem Principis EL. e Cluia reditum omnes laeti libentesque audiunt, et patriae, ob fidem constantiamque eius, gratulantur, qui cum hosti, successibus elato, fortiter obsistit, tum Caesari fideliter suadet. Praesidium Galli, quod is quidem in Iacobo II. posuit, auctore Auriaco, et adiutore Brandenburgico, deiectum ac dissipatum est, et Europa, imprimisque Belgium, cui per Angliam insidias parabat, seruitutis metu liberata, nouo hoc auspicio ad depellendum iugum se crexit. Cuius rei fructum capi-

et

et posteritas, beneficiumque agnoscat, quo nullum maius extare potuit, si meritorum rationem ineamus. Breui, opinor, perfidiae poenitebit Gallum, qui, tali fundamento iacto, cecidit spe potiundi Europae dominatus. Hispani sensim se colligunt, et Regi, viduo, nouas, atque coniunctioni regnorum idoneas, in Lusitania nuptias destinant ac meditantur. Caesar breui Vngariam vniuersam, cum accessionibus prouinciisque olim coniunctis, iusto belli pacisque titulo vindicabit. Valdeccius adhuc nihil audet, occasionem temporis locique aequioris expectans. Boioariae Princeps EL. magnum aliquid molitur, cuius sane interest, Gallos finibus summoueri, et a Philippiburgi, imo et Argentorati, possessione depelli. Semper ita censui, ex prospero belli Vngarici euentu, et, Buda, Mursa Belgradoque, receptis, spem fore, tandem recipiendi Argentorati, in quo non urbem, sed regnum et propugnaculum, Germania amisit Vale, et de hodiernis Angliae et Europae rebus, consiliis, destinationibus, foederibus, speciatim de connubio Radziuilliano, aliquid perscribe. Vitembergae, Nonis Martiis. A. clo lo CXXCIX.

CCCXCVII.

CCCXCVII.

IOANNI FRIDERICO ARZBERGERO,
Sacrorum Antistiti.

QVod, de voluntate iussuque Generosissimi Schoenfeldii, liberi et Imperialis Dynastae, ad me perscriptum beneuole est, id, qua par est obseruantia, accepi, et, in parte felicitatis ponendum, iudicaui. Nam mereri de sobole tam illustri, quae decus patriae tuendum augendumque suscipit, vna erit maximaque mihi voluptas, cum, vt Domino Patronoque obseruando expressa ratio obsequii mei constet, tum, vt tibi amicitiam studiumque probare possim. Historiam rerum toto terrarum orbe insigniorem, et notitiam Imperii Germanici, regnorumque exterorum, disciplinam item iuris naturae et gentium, cum apparatu omnium elegantioris doctrinae subsidiorum, tradere paratus sum, et exempla industriae, quandoque placet, dare. Sed mensa et conuictus alibi sunt quaerenda, quorum aditus, me iudice, perfacilis apud Ledererum patebit, qui suos liberaliter habet. Mea coelibis conditio id non fert, quandoquidem Zieglero me adiunxi, ab itinere Gallico reuersus. De cetero statuatur inclutus vir de me, quod velit, nihil recusabo, sed opes copiasque doctrinae et librorum filio, ad
ma-

nagna nitenti, libenter ac prompte sup-
editabo. Hoc mei pignus animi, hoc
perpetuum obseruantiae monumentum,
patrono extare volo, et Tibi Venerande
Vir, omnia, quae a me proficisci possunt,
officia promitto confirmoque. Vale Vitem-
ergae Saxonum, Idib. Mart. A. clc
CXXCIX.

CCCXCIIX.

IOANNI BERNARDO FRISIO,

IC. Ienenfs.

QUod mihi in primis honori duco, il-
lud, fratri meo quoque gratulor, talem
i contigisse ducem, qualem voto semper
xpetii, et enixissime hucusque quaesiui.
Iam vero laudem Iena sibi vindicat, quam
uspicato vitae studiorumque sedem Ger-
manus delegit, et, praeter ceteros, in-
lustriam dexteritatemque tuam expertus
est singularem, et spe sua maiorem. O-
rata haec ei proficiendi occasio erit, si con-
siliis tuis, quae viam dubitanti muniant, ob-
sequens, firmo pede fidentique animo iuris
ariter, atque humanitatis, scholas ingredia-
ur. Diem ex die ducere, et moram facere
nutilem, nec fratri expedit, neque mihi
probat. Philosophiam, iuris perito uti-
em, foroque accommodatam, quin magis
xcolat, non prohibeo, nec salubribus et
op

opportune datis consiliis repugno, philosophiam vero insuauem ac nimis subtilem, eamque scholasticam, et plane spinosam, ab eius instituto alienam esse, duco. Me auctore, Historiam ciuilem, et humaniores litteras, cum Mathesi non illiberaliter iunxit, Batauisque harum rerum magistris, Graeuio, Gronouio Volderoque, pro aetate et captu suo, approbavit. Sed haec fateor, ornant, victumque comparanti non sufficiunt, et maius animo gaudium, quam vitae praesidium, afferunt, ac voluptatem nulla, vel exigua, vtilitate circumscribunt. Itaque in eo fundo, vbi magna et locuples conditio offertur, vestigia tandem figenda sunt, vt ad vitam forumque instructior accedat, vsu et exercitatione tua confirmandus. De pacto inter vos conueniente non obnitor, sed prorsus ratum habeo, et ita soluendi sponzor sum, vt soluere pro fratre velim. Finitis Lipsiae nundinis, prima portio sine mora impedimentoque perficeretur, et idem ordo soluendi, ex pacti lege, vt fieri par est, deinde seruabitur omnino atque constanter. Adsit Deus incepto perquam honorifico vtilique, ac tuo ductu consilioque efficiat, vt frater meus in illo studiorum curriculo sine prolapsione pergat, spatioque confecto, sub tuo auspicio victor, extremam operi manum imponat.

Id,

d, quanta possum contentione, opto, et
omnia secunda tibi euenire cupio, simulque
recor, vt feri anni, sempiternaeque laudes,
meritis tuis multo cumulatissimis rependan-
tur. Vitembergae, Calend. April. A. clo 16
LXXCIX.

CCCXCIX.

HENRICO LEONARDO SCHVRZ-
FLEISCHIO,

Fratri.

ARgus sit, qui tam accurate omnia dispi-
ciat, vt non aliquando rationes suas
non exquisitissime constituat, et opinione
fallatur. Nec credo facile, nec fido
omnibus, sed, quos suspectos habeo, diligen-
ter exploro, et tempus occasionemque ex-
plorandi de industria exspecto. At vero,
sic quoque circumueniri me posse, non in-
icior, praesertim hoc aeuo, ad fallendum
doneo, et subdolis hominibus pleno. Di-
tatore inter prudentes me non fero, ne-
que haec stultitia meum incessit animum,
qui ipse mihi modestiae testis est, et recto
atque ingenuo more delectatur. Ad iner-
tes tamen et rudes me aggregari, non pati-
or, nec sinet, opinor, tua verecundia, vt ali-
ter de me statuas, et iudicando fines pruden-
tiae transeas, quin potius animum in me ae-
quum serues. Aduena hic et peregrinus, in
Deo

Deo et virtute spem posui, amicos, necessarios, habui nullos, sensim, nec sine inuidia creui, omnesque fortunæ iniurias conditione mea inferiores duxi. Velitatio quoque litteraria in gloriam vertit, Proceresque mouit, vt contra machinationes inimicorum firmi, de me retinendo cogitarent. Professores omnes in exitium meum conspirasse videbantur, sed vnus contra omnes stabam, tanta firmitate animi, quanta viro sapienti opus erat. In vrbe inimicos, in Academia aemulos, in domicilio et mensa proditores habui vaserrimos, qui vt vellent maxime, tamen me opprimere non potuerunt. Etiam inter has molestias, quae me circumdebant, cogitationes meas non abieci in res humiles ac pudendas. Patris funus, et bonorum illa, quam nosti, iactura, vno eodemque tempore nunciabantur. Sustinui impetum et superau. Postea alios contra me armarunt, telumque inuidiae acrius in me intorquere coeperunt, excitatis tota Germania eruditis, vt bellum mihi denunciarent. Excepti ictus, et retudi, et, cum periculum a potentibus impenderet, acquieui, studia nulla intermisi, noctesque insomnes duxi, et corpus laboribus vigiliisque exhausti. Opes meae non amplissimae erant, mater vidua suppetitas fere non poterat, cum sibi familiae

iaeque prospicere cogeretur. Propinqui in patria laudem meam studiis partam, moleste ferebant, hic peregrinus aequae, ac inuius eram. Sed exteri me amabant, et, obatis stipendiis, non obscure inuitabant. Moguntinus per Meznerum, fouente consilium Illustrissimo Boineburgio, Brandenburgicus, per Becmannum, interpretem, studium gratiamque mihi confirmabant, alia alibi melioris fortunae indicia se prolebant. Sueones, Bataui, Itali, atque inter hos Magliabechius, spem nouam ostendebant, propensamque voluntatem indicare festiebant. Nunquam deiectus sum, sed nimici mei, morte, aut morbo, deiecti, acent, quorum alteri nocere non possunt, alteri rationes nocendi conturbatas vident, Deique auxilio me eluctatum, fatentur. Omnes a me auersi erant, famuli parum filii, et fures, libros, pecuniam, surripiebant, ab iis etiam instigati, quorum auctoritate refrænari debuissent. Hinc tandem aelles mutui, et fato benigniori damna auereri, plenus animi, et firmus contra offensam ueri, quem et nocendo subtiliorem, et preueniendo efficacior, cognoram. Sed vix egrosso, aliud impendebat malum, longiusque serpebat, atque ex Boiemia in Misniam usque progrediebatur. Quare abeundi cogitationem suscepi, comite et adiutore pe-

T t

re-

regrinationis Orthio, quo in Gallia relicto, in Germaniam redii, et itinere ad VValdeccios conuerso, in patriam ire coepi. Sed, quomodo acceptus fuerim, non ignoras. Mater ipsa de filio subdubitabat, statusque controuersiam prope iam mouere cupiebat, cumque me agnouisset, subtimere incipiebat, quasi ideo venissem, vt rationes ab ea reposcerem paternae hereditatis. Omnia fortiter tuli, sed illud in primis, repentinae tempestatis instar, me percellebat, cum tristis Francofurto afferretur nuncius, aedes, a me conductas, incendi periculum subiisse. Verebar enim, ne id male euenisset rebus meis, si periculi causa fores effractae, et libri exportati ac distracti, fuissent. Mox, Arolsa discessuro, noua difficultas obiecta est, cum equitans a via aberrarem, et in syluis montibusque, ignarus itinerum, vagarer. Omnes, qui de profectione audiuerant, in praesentissimum vitae discrimen me venisse, tunc affirmabant, ob latronum insidias, quos ibi delitescere, et in homines irruere, comperissent. In Saxoniam reuerso, negotium facebat valetudo tua, cuius recuperandae causa, nihil omisi, sumptibusque nullis peperci. Inuidia et factio inimicorum, malitia famulorum, et conspiratio furum, qui, absente me et coenante, ianuam aperiebant, eamque ad rem
adul-

dulterinis clauibus utebantur, et schedas
Ass. inspiciebant, librosque expilabant, et,
iudicio per Krikouium, prodito, Professorum
consilio se fretos esse, fassi sunt, quae
amen omnia frangere me non poterant,
sed morbus tuus plane me conficiebat, cum
Lossius de humana ope, et arte sua, despe-
raret. Conspirationem, ab Vngaro coe-
ptam, et a Burcardo Cracouio, et Reutero,
improbe continuatam, non magis euitare
potui, ac Caesar Teckelianam. Ego, viros
bonos, et integra fide praeditos, existima-
ui, quibus me credidi, sed varios et versu-
tos deprehendi, tantoque magis arcendos
dixi. Veteranus ille Carnutensis, et, huic
postea coniunctus, Balthasar, prope in exi-
tium me adduxerunt, sed Michael, ut acce-
pi, Hungaro dissuasit, et, dolum bonum,
quem hi suggerebant, honesta ratione non
excusari, dixit. Abraamo, qui, ob litteras,
Helmstadio missas, studiumque in Calixtum
et Conringium, me oderat, non indignam
gratiam retuli, atque in eius funere verba
feci. Balthasar, aemulatione studii infe-
ctus, nocuit subtilius, et Georgium, histo-
ricum, Guilelmo, Iurisperito, obnoxium,
Michaelem et reliquos societate odii con-
iunxit. Sed supremo eius honori pridem
scripsi, orationem prudens recusavi. Melchi-
or aegrotantis Iurisprudentiae non adum-

brata, sed, expressa signa, habet et, mutatio aulae temporumque statu, mitius agit, minusque resistit. De te, quod audiam, nihil abiecte pronunciat, et, quae tua conditio sit, perquirat, etsi offensam dissimulat, et moleste fert, quod ante abitum non salutasti, quod ut faceres, te admonebam. Sed non moror haec, et de instituto libros emendi hoc te scire volo, non modo iucundum, sed etiam necessarium, esse ampliore rei librariae apparatus, cum, ut opinionem aulae, tum, ut expectationem eruditorum sustinere possim. Vna haec animi mei voluptas, et vna existimationis meae tuendae ratio est, ut libros optimos selectissimosque conquiram, sine quibus nihil magni in doctrinae studiis efficias, neque muneris dignitatem ornes. Multa subsidia viro erudito in omni genere comparanda sunt, ut, posteritati, se vixisse, restetur. Olearius Arnstadio, quorsum se contulit, numos mihi transmisit, quos, forma et imago produnt, non esse Romanos. Cum Vitembergae esset, aereum monstrabat, sed is cuiuspiam Pontificis Romani erat, nota numeri annum Pontificatus designabat. Cum Daumio illi fuit commercium, et *Abacum* scripsit adolescentibus utilem, ac modica laude dignum. Libros, varios, in Bibliotheca Halensi repositos, legit

egit atque inspexit, et numos plerosque collegit veteres ac peraros, quos ei non nuideo. Sagittarius, Antistes Altenburgensis, numos, medio acuo cufos, multo, nec superuacuo, labore conquiſiuit, eosque gnauiter illustrauit. Imagines rudius expressas mihi transmisit, quas in aere incidi, necesse est, ut pulchriores extent. Auctor ei fui, Henrici Aucupis et Ottonum numos nueſtiget. Ego Aucupis quendam in cinnelio Seideliano vidi. In Batauia Graeuus et T. doctrinae aemulatione aduersus se contendunt, alter doctus et prudens, alter, neptus ad vitam, et prope stolidus, pecuniae indigens, Italiam peruagatus est, et multa more stultorum fecit. Magliabechius ad me scripsit, iussitque, ut Tenzelium salutarem, quod tu facias nomine meo. Nam a rixis Tenzelianis studio abhorret, et inquisitionem censuramque Pontificis pertimescit. Graeuus, totam fere Italiam illo certamine excitatam, dicebat, in cuius partem veni, cum epistolam dissertationi Tenzelianae subiicerem, quae ad Schelſtratum missa, fax controuersiae fuit. Auctor disputationis nihil non agit et destinat, ut per certamina et lites famam consequatur. mihi alia mens est, et tempus omnino melius collocare possum, quam illi solent, qui rixis delectantur. Schelſtratus, in sacra

T t 3

pro-

perfecto antiquitate, operam docti et diligentis viri approbavit, sed humanitatis et historiae civilis minus peritum esse, animaduerti, et in capite, de duplici *Baptismo* Constantini ab illo semper dissensi, causasque exposui in epistola, quam ad Tenzelium scripsi. Tollius, qui nuper ex Italia rediit, de eo, ut audio, abiecte iudicauit, et, codices librosque duntaxat *Ecclesiasticos* ab illo sibi commonstratos, dixit, ubi iudicium Batauus interponere non potuit, quod in reliqua antiquitatis parte voluisset enixe, et utique potuisset. Coloniae, cum bibliothecam et numos viferet, non magnam audaci censura gratiam retulit, et sine praemio, quod sperauerat, est dimissus. Ego modestius de codicibus numisque sententiam dixi. Quod ad tuas res attinet, videris ipse, quid facto sit opus. Scholae priuatae apud vos non magno pretio constant, et, in tanto docentium numero, facile aperiuntur, Vale. Vitembergae, N^omis April. A. cl^o l^o CXXXCIX.

CD.

EIDEM,

SI, quam expedita, tam certa esset interpretationis tuae ratio, facile locum darem, nunc, cum *placendi* verbum de expresso tantum consensu, quod sciam, legatur

ir apud Scriptores Latinos et probos, fac-
das testimonium auctoris prisca, vbi *pla-*
uit, de consensu tacito efferatur. Hoc
perae tuae pretium sit, alioqui non est,
ur iudicium tuum interponas, si genus di-
tionis, exemplaue veterum, quae causae
uae praesidium asserant, ignores. Tum,
quaeso, edisseras, num latine dicatur, *con-*
tractum aut venditionem in scriptis fieri, de
quo dubitauit Leiserus, et a me petiit, hoc
ibi darem, et non grauato aperirem. Por-
co vsus, qui in foro dominatur, tuae sen-
tentiae repugnat, quippe qui expressum
omnino requirit consensum, si recte qui-
dem contrahatur in scriptis, vt obligatio sit
efficax pariter, ac firma. Vismariensis, cu-
ius diligentiam non reprehendo, magno-
pere a quodam laudatus est, sed locus com-
munes edidit, et dispari laboris successu or-
dinauit, quos expolire magis et ornare po-
tuisset: sed, vt priuatim dictauit, sic protu-
lit in publicum ac protrusit. Multas eius
digressiones, et vulgares nouosque scripto-
res, passim laudatos, non probo. Salmasi-
us tanto operi suffecturus fuisset, noster
Graecae litteraturae non satis peritus, nihil
tale quod aestimem, polliceatur. Francus
more critico commentatur ad Institutio-
nes, iratis, sed non renitentibus, Iuris pe-
ritis, multa vult, plura molitur, nihil digne.

T t 4.

per-

perficit et absoluit. Anglus Duglassius Mayero, Theologo, Hamburgi capita religionis exponenti, contradixit, sed hic palmam disputandi Anglo praecepit, et victoriam reportauit. Titium, quem nostra ratio destituit, quum proxime ad nostrum ordinem scriberet, se cum quouis Mathematicae Professionis Candidato et certare, et vincere paratum. O stultitiam hominis, tantum sibi tribuentis, ut cum Knorrio certare et experiri velit: Te aptiorem iudicarem, veteranum Matheseos auditorem. Vicit Knorrius, Volderi et Sturmii discipulus, patria Halensis, idemque meus conuictor. Tua vero spes, de re facienda, ne inanis sit, opto. Multi quidem connubio locupletare fortunas volunt, sed falluntur. Otiosi homines festinant saepe, et frustrantur atque excidunt, dum, lubrico in solo vestigia se figere, arbitrantur. Valdeccia, argenti inops, fundos, prata, vaccas, pro dote reddit. Amplius praemium Tubinga mihi datura fuisset, si quieuisset, Gallus, pacemque seruasset. Septingenti numi viciales a principe decreti mihi destinatique dicebantur, cum munere amplo, et accessionibus aliarum dignitatum claro. Sed regio optima et fertilis nunc exhausta est, nec Deus consilium migrandi approbavit, neque ab vrbe hac et otio me abduci, voluit, idque

ue in vtilitatem meam vertit. Ita Arbiter
le Optimus res nostras moderatur ac tem-
erat, et cogitationibus ipsis interuenit,
propositumque mutat. Cuius beneficio
omnes rationes tuas fortunatas felicesque
esse, cupio, et precor tibi robur Herculeum,
et ingenium Socraticum, quod iudicio et
prudencia aliis praeftabat, sola autem pie-
tate carebat, quam Deus, Vade Christo, et
sponsore suo Spiritu, in te augeat atque
confirmet. Nam ab hoc initio omnis vera
solidaque felicitas proficiscitur, et hoc fun-
damento nititur, atque hac radice alitur et
conseruatur. Vale. Vitembergae, VII.

Id. Apr. A. clo l^o CXXCIX.

INDEX PRIOR,
NOMINA EORVM, AD QVOS EPI-
STOLAE HVIVS VOLVMINIS
PERSCRIPTAE SVNT,
EXHIBENS.

A.

- A**lterius Nomine. 68. 73. 105. 112. 113. 292.
Amico Cuidam. 4. 5. 6. 9. 13. 16. 19. 23. 81.
82. 108. 117. 118. 126. 139. 143. 183. 223. 233. 275.
301. 309. 310. 311. 315. 323. 338. 389.
Ab Appelboom *Carolo* Libero Baroni 320.
Ab Arnim *Joanni Christiano*, Consiliario Saxo-
nico et Curiae EL. Iudici summo 195.
Arnoldo *Christophoro*, Polyhistori Norico. 20.
25. 35. 83. 124. 187.
Arzbergero *Ioanni Friderico*, Sacrorum Antistiti
397.

B.

- Bahnio *Ioanni Ernesto*, Iuris Candidato 190.
Behelio *Balthasari*, Doctori Theologo et Profes-
sori Publico Primario designato, 300.
Becmanno *Ioanni Christophoro*, Professori Publi-
co Francof. 334.
Bergero *Ioanni Henrico*, IC. 219. 229. 240.
Bergmanno *Ioanni Christophoro*, IC. 251.
Bernhardi *Edoardo*, Professori Oxoniensi 157.
Boernerio *Ioanni Georgio*, IC. et Consiliario Saxo-
nico. 193. 218. 235.

Bar-

INDEX NOMINVM.

ornefeldio *Paulo*, Patricio Lubecenſi. 305. 312.
 andio *Ottoni Friderico*. 204.
 andio *Matthiae* 258.
 arcardo, Rectori Culemburgenſi. 322.
 . Buuvinckhaufen *Henrico Achilli* Lib. Bar. EL.
 Saxonis in ſuprema S. R. I. Curia Legato et Af-
 feſſori 43. 47. 51.

C.

apello *Rudolpho*, Doctori Theologo et Hiſto-
 riar. Prof. Publ. 63.
 hytraeo *Iano*. 186.
 nauthio *Ioanni*, rerum ſacrar. Dippolidſvvald.
 Praefecto. 175.
 nauthio *Ioanni Conrado*, Iur. Candidato. 192.
 ollegae cuidam 291. 293.
 onradi *Ioanni*, Mechlenburg. 205.
 onſiliario cuidam Saxon. EL. 286.

D.

A Daiberg *Philippo Franciſco Eberhardo* Lib.
 Bar. Praeſuli ſummo in Eccleſia Cathedrali
 Vangionum, et Tribunal. Spirenſis Praeſidi.
 39.
 danzio *Ioanni Andreae*, Prof. Publ. Ienenſi 341.
 Decano. 242. 364.
 A Dorne, Patricio, Senatori et Scholarchae Lu-
 becenſi 265.

E.

Am Ende *Chriſtiano*, Scholae Calbenſis Rectori
 189.

Eraſmio

INDEX NOMINVM.

Erasmio Danieli, Doct. et Prof. Iuris Extraordi-
nario 279

Eybenio Hulderico IC. et Assessori Spirensi 45
F.

Fellero Ioachimo, Prof. Publ. Lipsiensis 132. 147.
262.

Fließbachio Abraamo, Philosoph. Mag. et Sacer-
doti 94.

A Frisen Carolo, Lib. Bar. 59. 212. 250. 274.

A Frisen Henrico, Lib. Bar. 17.

A Frisen Henrico, Lib. Bar. Iuniori. 173.

Frisiae Henricae Catharinae, 283. 284. 346.

Frisio Ioanni Bernardo, IC. Ienensi 398.

Fronio, Transylvano 357.

Fugmanno Ioanni Christophoro, 8.

G.

Gassitio Georgia, Gymnasii Carolini Bremensis
Rectori 220.

Geislero Eliae, Philosoph. Mag. et Sacerdoti Reys-
bergensi 22. 254.

A Gerisdorf Nicolao, Lib. Bar. 15. 54. 66. 75.
79. 90. 96. 102. 128. 136. 138. 178. 216. 318.
339. 354.

A Gerisdorf Ioanni Georgio, Lib. Bar. 141.

Gockelio Ernesto, IC. Reipublicae Vlmenfis Con-
siliario. 326. 365. 391.

Graeuio Ioanni Georgio, Polyhistori Vltraiectino.
76. 153. 156. 236. 316. 317. 319. 366. 371.

Gronouio Iacobo, Polyhistori Eximio. 158.

H.

INDEX NOMINVM

H.

- ackio *Theodoro*, Societatis Regiae Anglicae Socio 161.
 ahnevvaldio *Ieremiae* 88.
 axthufio *Henrico*, IC. Serenissimi Hassorum Principis Confiliario. 180. 209. 340.
 eigio *Ioanni Friderico*, IC. et Elect. Saxoniae Confiliario 179.
 leinio *Ioanni Christophoro*, Sacerdoti Hohen-
 vvarfiebieni 21. 34.
 lekelio *Ioanni Friderico*, Scholae Reichenba-
 censis Reſtori 164.
 lemsdorffio *Samueli* 123.
 lomfeldio *Petro* IC. 53. 97. 106. 125. 129. 184.
 lubnero N. 86.

I.

- acobi *Adamo Christoph.* IC. Dresdenſi et Saxo-
 niae Electoris Confiliario. 60. 64. 78. 91. 92.
 93. 101. III. 148. 154. 177. 196. 197. 198. 199.
 200. 201. 202. 206. 207. 208. 211. 224. 227.
 230. 238. 245. 247. 253. 270. 272. 273. 276.
 280. 281. 313. 379. 387. 388.
 ano *Christiano Friderico*, Conſuli Torgauienſi
 376.
 ereimiai τωι Πολωνωι. 380.
 unghanſio, Iuris Candidato 394.
 anizio *Illuſtri*. 86.
 lochio *Christiano*, in Regio Viſmarienſi Tribu-
 nali Aſſeſſori. 314.

Kref-

INDEX NOMINVM

Kressio *Benedicto*, Aerarii EL. Saxon. Praefecto.

122. 144. 271. 191. 297. 334. 337.

Kulpisio *Ioanni Georgia*, Duci V Virtembergico
a Consiliis interioribus et Senatus Aulici Pro-
Praefidi 370.

L.

Lehmanno *Theodosio*, IC. et Consiliario Mer-
seb. 150.

Lenzio Ludouico IC. Consiliario Anhaltino. 31.

Limbachio *Ioanni Christophoro*, IC. et Consilia-
rio Palatino 44.

Linckio *Salomoni Friderico*, IC. et Consiliario
Saxon. 155.

Ludolfo *Henrico Guilelmo*, Iobi Fil. 181.

De Lukovvin *Cornelio*, in suprema prouocation.
curia Saxon. EL. Senatori 121.

M.

Magliabechio *Antonio*, Magni Etruriae Ducis
Consiliario et Bibliothecae Praefecto II. 24. 77.
84. 103. 166. 185. 259. 275. 362.

Magistro recens creato 363.

Magno *Georgio Friderico*, Gymnasii Augustani
Rectori. 104.

Mauritio *Erico*, IC. et in suprema S. R. I. Curia
Assessori. 40.

Martens *Gerardo*, Sacerdoti Londinensi apud
Anglos *Lutherano*. 222.

Medero *Asareli*, Transyluano 266. 356. 382.

Mei-

INDEX NOMINVM.

Leibomio Henrico, Professori Iulio et Archiatro
Guelphico 298. 367. 390.

Meiero Ioanni Friderico, Doctori Theologo
333.

Meisnero L. 210. 221.

Menckenio Ottoni, Prof. Publ. Lipsienfi. 109. 127.

131. 135. 142. 149. 194. 203. 228. 248. 342. 386.

Miezio Georgio Friderico, Sacerdoti Culem-
burgensi 321.

Mirenio 217. 249.

Moefero, Sacerdoti Osnabrugensi. 384.

Mollero Matthiae, Ephoro Isenburgensi. 290.

Muegio Georgio Friderico, I V D. et in supre-
ma S. R. I. curia Aduocato 260.

N.

Nitschio Gregorio I. V. L. Tubing. 373.

Nobilicuidam 58. 100.

Nomine Rectoris Academ. 267.

O.

Orthio Ioanni Georgio, IC. Patricio Francofur-
tensi 52. 120. 130. 142. 169. 237. 244. 261. 288.

304. 360.

Orthiis Fratribus, 41.

Osnabrugensi Consuli 347.

P.

Paferino IC. 143.

Patricio Lubecensi 277.

Patrono cuidam 14. 67. 70. 114. 151. 271. 308. 325.

Perlshi Ioanni Iacobo. 383.

Peu-

INDEX NOMINVM.

- Peukero** *Dauidi*, EL. Palatino a secretis 289.
Plezio *Friderico Guilelmo*, Sacerdoti Quedlim-
 burgenfi 264. 268.
**Praefidi et Aſſeſſoribus Senatus Eccleſiaſtici Arn-
 ſtadio-Schvvarzburgici** 239.
Prageſto N. Societatis Regiae Angl. Socio 160.
 182.

Q.

- Quenſtadio** *Ioanni Andreae*, Doctori Theologo
 et Profefſori Publico Vitembergenſi, 225.

R.

- Rammio** *Antonio*, Confiliario Tonnano 263.
Rechenbergio *Adamo*, Doctori Theologo et Pro-
 feſſori Publico Lipſienſi 231. 234. 241. 246. 252.
 295. 299. 332. 343.
Reineke N. in Curia redituum VValdeccenſium
 a Secretis 49. 50.
Reinhardo *Ioanni Friderico*, IC. Drefdenſi, 85.
 89.
Richardo *Iacobo*, Doctori Theologo, et **Sacrorum**
 VValdeccenſium Antiftiti 57.
Rudolphi *Friderico*, Duci Saxo Gothano a Se-
 cretis, et ſanctioris tabularii Praefecto 294.

S.

- Sacerdoti cuidam.** 74. 95. 170. 145. 176. 214.
Sagittario *Caspari*, Profefſori Publ. Ieneniſi. 257.
Sagittario *Ioanni Chriſtophoro*, ſacrorum Alten-
 burgenſium Antiftiti 296.
Schedio *Ioanni* ſacerdoti Stariceniſi in Miſn. 116. 335
Schedio *Danieli*, Conſuli Landſbergenſi in Mar-
 ſchia 381 Schei-

INDEX NOMINVM.

- cheiblero *Ioanni*, Sacrorum Iuliaci et Montium
Praefecto. 12.
chelhammero *Ioanni*, Theologo Hagae Comi-
tum Augustano 72.
chubarto *Georgio*, Prof. Publ. Ienensi 10. 75.
370.
chulzio *Andreae*, IC. Hamburgensi 61.
churzfleischio *Ioanni Antonio*, Artis Salutaris
Candidato 2.
churzfleischio *Henrico Leonardo*. 324. 327.
329. 336. 345. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 355.
359. 374. 377. 378. 385. 393. 395. 399. 400.
Schuzio *Christiano*, VVeisensellae Inspectori 28.
98.
Senatui Landessbergenfi in Marchia. 165.
Seyfertenio *Friderico Iulio*, Halensi Saxoni 392.
Spenero *Philippo Iacobo*, Doctore Theologo. 80.
119. 167. 232. 287. 302. 307.
Spizelio *Theophilo*, Theologo et Philologo Au-
gustano. 168.
Stubelio *Ioanni Iacobo*, Phil. Mag. 29. 107.
Sturmio *Samueli*, Medicinae Licentiatu 3.
Strunzio *Ernesto*, Sacerdoti 328.
Syburgio *Alberto Friderico*, IC. et Consuli Mag-
deburgico 171.

T.

- Tenzelio *Guilelmo Ernesto*, 99. 140. 146. 331.
361.
Theologo cuidam 303.

INDEX NOMINVM.

Treschio *Sebastiano Henrico* , IVD Magdeb.
358.

V.

Vackenio N. 27.

Valstadio *Ioanni* 306.

VVaechtlero *Christfrido* IC. 278. 283.

VValtero *Ioanni* , Senatui Luneburgensia Secretis 115. 174. 269.

Vasmero Hamburgensi IVL. 375.

A Veltheim *Iosiae* , Equiti Saxonico 152.

VVeidlichio *Friderico* , 243.

VVendlandio *Martino* , IC. et Consiliario Brandenburgico. 215. 226.

Verchio *Samueli* , Gedanensi Ordinis sacri Candidato 33. 188.

A VVerthern *Ioanni Christiano* , Lib. Bar. 255.

A VVerthern *Adamo Ludouico* , Lib. Bar. 256.

Viro cuidam Illustri 65. 69.

Vitriario *Philippo Reinhardo* , IC Lugd. Batavorum 368.

VVittsteinio *Ioanni Philippo* , IC. et Cancellario VValdeccensi 48.

VVolfhardo *Simoni Friderico* , Abbati Bergensi 344.

VVolfio *Christiano Sigismundo* , Doctori Theologo 62. 71.

VVolfamsdorffio *Hermanno* , I.

Volhardo *Ioanni Friderico* 18. 30. 32. 36.

Vossio *Isaaco* , Praesuli Vindsorienfi et Polyhistori Summo 56. 159.

Zab-

INDEX NOMINVM

Z.

- Zahnio *Christiano* IC. et Quaest. Vitembergenf.
aerariiue Praefecto 213.
Zieglero *Caspari* IC. 38. 42.
Zimmermanno *Matthiae*, Doctori Theologo et
Antistiti Misenensii 33.
Zvvanzigio *Zachariae*, Principi EL. Brandenb.
a Secretis. 330. 369. 396.
-

INDEX POSTERIOR, PRAECIPVA RERVM MOMENTA COMPLECTENS.

A.

- A**bbatis Villa 155.
Aben Esra notatur 197.
Abul Pharaius 234.
Acidalii in Curtium notae laudantur 28.
Acta Donavvertensia 9
Adrichomii Theatrum Terrae Sanctae 181.
Aegyptii suorum corpora condunt potius quam
cremant 336.
Aequabilis dicendi ratio non ab aeuo Traiani pe-
tenda 336.
Albertus Animofus *primogenito* prospicit. 127.
Alberti testimonium 149.
Albion vetus 121.
Albini funestum facinus notatur 446.
Aldini Rhetores 59.

INDEX RERVM.

Angelus Caninius	559.
Angli in <i>Geographicis</i> , <i>Orientalibus</i> et <i>Ecclē-</i> <i>siaſticis</i> multum laborant.	16.
ampliſſima doctrinae ſubſidia habent	58.
abundant viris eruditis	57. 302.
in Graeca maiorem ac in Latina lingua di-	
ligentiam probant	320. ſeqq.
Annales Bertiniani	642.
Antiochus	499.
Antuerpia	109.
<i>Apanagium</i> vtiliſſime ſeruatur	135.
Aratus	5.
<i>Archiepiſcopus</i> Cantuariæ laudatur	121.
Argentorati deditio Germaniæ rationes petur-	
bat	157. 167.
Ariſtidis Orationes	233.
Ariſtophanes	3
Ariſtotelis <i>Mechanica</i>	564.
Arminianorum ſecta vnde orta ſit?	517.
Aſiæ gentes laudantur	134.
Aſina Balaami an per ſe locuta?	199.
Athanafi uſ	181.

B.

Balaenæ ſpinae ſpuria	9.
Baluzius laudatur	65. 159. 393.
Bangii Coelum Orientale emendatur	20.
Bangertus <i>Henricus</i>	456.
Barthelius commendatur	162.
Bartholinus laudatur	177.
Bar-	

INDEX RERVM.

Bartolus atque Baldus cur insuauis scribendi ge- gere vtantur?	11.
Basilus	4.
Bataui quibus praefidiis gaudeant?	516.
Bebelum expetunt Vitembergenses	201.
Eius obitus	501
Bechererus tempestiue decedit	269.
Belgium ex aquarum inundatione detrimentum capit	182.
Bellum Hamburgense	501.
Bellomontium veteris Romanorum militiae ve- stigia monstrat.	156.
Bernardus Iosephi editionem molitur	132.
Bigotius <i>Emericus</i> , amplissimam inter priuatos in Gallia bibliothecam habet	104.
in Graecis excellit	116.
laudatur passim	16. 66. 157. 266.
Bielkius	615.
Blancardus laudatur	92.
Blondelli scripta commendantur	5.
Bona <i>Ioannes</i> laudatur	308.
Borrichii Collyrium Rudbeckianum.	379.
Boxhornii historia vniuersalis.	315.
Eiusdem Theatrum Hollandiae	560.
Britanniae regna quis coniunxerit?	484.
Buchnerus emendatur	611.
Bulengeri Opuscula	561.
Burcardus commendatur	512. 519. 549.
Buvvinckhaufii vita	197.

INDEX RERVM.

C.

Caesar laudatur	63
primus Romanorum Britannos adiit	121
Calbius commendatur	578
Calenus	596. 631. 649.
Calotius Spenero bene cupit	136. 204.
Eius obitus	473.
Camerarius <i>Ioachimus</i> vbi natus sit?	47.
Cantuaria antiquissima totius Angliae vrbs	57.
Caroli M. Imperii diuifio intempeftiua	134.
Caroli V. locus natalis Gandau cernitur	109
Caroli a S. Paulo <i>Geographia</i> facra	559.
Cafellii variae lectiones	559.
Cafelius laudatur	27.
Certare interdum periculofum	57.
Chafius notatur	441.
Childerici Francorum Regis tumulus <i>Tornaci</i>	
cernitur	57
Eiusdem ornamenta fepulcralia vbi fint?	100.
Chronicon Alexandrinum notatur	276
Samaritanorum multis fabulis refertum	30.
Chryfoftomus	4.
Eius homiliae commendantur	116.
Chytraeus cur de Melanchthone male meritis	
fit?	27.
Cinellus laudatur	276

Cicero

INDEX RERVVM.

Cicero Graecos imitatur	345.
Clementis Romani Epistola an genuina?	24.
Clodii Additamenta in Poli Synopsin Criticorum cuius notae?	305.
Cloppenburgii opuscula laudantur	24.
Cluuerus <i>Detleuus</i>	341.
Cnauthius commendatur	260.
Coetus Dei viris doctrina et vsu praeditis eget	105.
Cocquii Observationes Critico-Sacrae commen- dantur	21.
Cointe	562.
Collegium Historiae Germanicae	632.
Cometa non bonus videtur augur	70. 73. 76. 78.
Commentum de <i>Patriarcha</i> apud Gallos consti- tuendo refellitur	211.
Commendationes interdum periculosae	436.
Cominaeus	613.
Conringii liber de finibus Imperii	39.
Eius obitus Germaniae funestus	194, 203.
Conuentus Francofurtensis	180.
Corona Mediolanensis cur ferrea sit appellata?	32.
Cotelerii Monumenta	315.
Cracouius laudatur	43.
Criticus nemo esse potest, nisi qui simul sit Grae- cus	335.
Cuiacius laudatur	644.
Cum duobus hostibus vno eodemque tempore ex- periri haud expedit.	628.
Curtius	323.
Cypriani editio Anglicana laudatur	261.

INDEX RERVM.

D.

Dadani res Aquitanicae	560.
Dartis Ius Canonicum	559.
Dassouius	104. 196. 552.
Daumius praeclare de Magliabechio sentit	145.
Defendere ab inimicis rectius dicitur ac contra inimicos.	7.
Difenbachius commendatur	139.
Dionysius Areopagita	25. 157.
Dissidia Theologorum apud Batauos.	516.
Diuisio bonorum noxia	133.
Doctrina cum vitae emendatione coniungenda	105.
Doctrinae splendor interdum nimia quaestus cupiditate obscuratur	124.
Doctrinae condimentum prudentia.	291.
Drelincurtius.	590.
Dubrauius	47.
Ducatus Bipontinus lege beneficiaria ad Suecones pertinet	114.
Dufresnii <i>Glossarium</i>	145.
Duo Caroli M. Testamenta.	436.
Durior fortuna multos premit	49. seq.

E.

Ebraeorum Magistri subinde dissident	197.
Egmondus	120.
Eggelinus. laudatur	367.
Eginhardus	458.
Egolismensis Monachus	464.
Elogiorum scriptores saepe laudis modum excedunt	330.
Epi-	

INDEX RERVM.

<i>Episcopus Hermianensis in Iustiniani pietate nihil desiderat</i>	272.
<i>Episcopi quando pro Imperii principibus segere-re coeperint?</i>	401.
<i>Episcopatus Saxoniae unde suam habeant originem?</i>	411.
<i>Eraſmus Schmidius</i>	345.
<i>Erythraei Pinacotheca laudatur</i>	<u>334.</u>
<i>Eschenbachius commendatur</i>	<u>589.</u>
<i>Esseckianum castrum</i>	<u>499.</u>
<i>Eſpencaeus</i>	<u>576.</u>
<i>Ettmulleri obitus</i>	<u>246. 269.</u>
<i>Exteriorum diligentia in edendis suorum scriptis laudatur</i>	5.
<i>Eustratius</i>	<u>316.</u>

F.

<i>Fabrettus laudatur</i>	305.
<i>Fanum S. Dionysii a quo nomen habeat?</i>	156.
<i>Fasseri Dissertatio laudatur</i>	200.
<i>Fellerus</i>	137.
<i>Fellus Ioannes Cyprianum emendat</i>	<u>133.</u>
<i>Fitzgeraldi experimentum laudatur</i>	340.
<i>Fiesbachius commendatur</i>	256.
<i>Fortunae inconstantia</i>	<u>602.</u>
<i>Franci Romanae sedis defensores</i>	212.
<i>Francorum nomen quando coeperit?</i>	483.
<i>Francica quando diuulsa?</i>	484.
<i>Franciscus Vaur</i>	156.
<i>Frankensteinii res libraria Lipsiae venditur</i>	<u>40.</u>
<i>Fraude contra fraudes uti licet</i>	<u>629.</u>

V v S

Fride-

INDEX RERVM.

Fridericus III. Imp. diuisionem principatum	
prohibet	135.
Fridericus <i>Marchio</i> Misniae ad suscipiendum	
Electorum idoneus	126.
Frisiae scriptores	522.
Frisii <i>Henrici</i> obitus luctuosus	53. 259.
Frontonis Ducae monimenta commendantur	23.
Furstenbergius Foederatis Belgis multum negotii	
faceffit	12.
Furstenbergii Electio	604. 609. 617.

G.

Gale <i>Thomas</i> laudatur	57.
monimenta nondum edita possidet	131.
desudat in Graecis	304.
Gallia permultos Reipublicae gnaros habet	102.
numorum copia abundat	107.
ex fortuna temporum consilia sumit	101.
Galliae Rex a suis Magni nomine appellatur	43.
ius prouocationum in monte Bresaco constituit	114.
Franciae fines latius extendere conatur.	161. 167.
pacis bellicae arbitrium sibi sumit	184.
Galli in nonnullis a Pontifice dissident	442.
futura tegunt	114.
quo imperii genere regi velint Ecclesiam?	393.
Gandauum natalem Caroli V. locum monstrat	109.
Gassendus laudatur	14.
Gatakeri opuscula laudantur	21.
Genesis	171.
Gen.	

INDEX RERVM.

Gentiles quinam dicendi?	13.
Geographia recentior	236.
Graecae litterae in Anglia florent.	124.
Graevius in edendis optimis scriptoribus occupatus.	4.
Graecismi in Latinorum monumentis deprehenduntur	336.
Gregorius Nyssenus	316.
Grammatici veteres	3.
Grammatica Graeca et litterae Graecae quomodo differant?	344.
Greiffenfeldius	647.
Gronovius	99. 524.
Grotius	58. 464. 614.
Gudius	568.
Guicciardinus	614.
Guilletiere	23.

H.

Haakius laudatur	341.
Hachenbergius	391.
Halloiffius	576.
Hamburgi laudes	606.
Hamelmanni Chronicon Oldenburgicum	368.
Hanifius incompositi moris exemplum praebet	96.
Hartschmidius commendatur	436.
Haugvvizius	8.
Heberus facilitate docendi se commendat	249.
Hebraeorum lingua cuinam inseruiat?	456.
Heinsii obitus	252. 245.
Henningisii tabulae notantur	471.
Hen-	

INDEX RERV.M.

Henricus <i>Auceps</i>	487.
Hermannus Comes Nuenarius	415.
Herodianus laudatur	324.
Heroldus	273.
Heua serpentis persuasionum illecebris indulget	198.
Heuelii meritis Hooekius detrahit	331.
Hieronymus	5.
Hildebrandus vanus augur	580.
Hilligerus de asina Balaami disputat	199.
Historia rectius per facultatem quam per artem describitur	23. seq.
Historia antiqua interdum obscura	471.
Historia <i>Iacobitarum</i> quemnam auctorem habet?	20.
Historici munus quodnam sit?	613.
Historia in publicis lux est	572.
Hofkirchius laudatur	617.
Holstenius	14. 333.
Homerus	3.
Hugo <i>Capetus</i> diuitem Francorum regnum vixit	133.
Huberus	517. 644.
Humaniores litterae laudantur	275. 455.
I.	
Iamblichus	132.
Imhofii Genealogiae	644.
Imperii Romanorum primus conditor quis sit?	483.
Imperium unius Optimum	397.
Imperialis Museum historicum	330.
Inge	

INDEX RERVM.

Ingenia eximia interdum inanum specie capi- untur	325.
In linguis addiscendis ipsi fontes aperiendi sunt	324.
In magnis voluisse sufficit	552.
Inscriptiones Gallorum	159. 160.
Interpretationis institutum multa subsidia requi- rit	20.
Interdum bellum paci praestat	10.
Iosephi editio Oxoniensis notatur	116.
Iosephus cum Scaligeri animadversionibus	529.
Idorus Pelusiota	566.
Italia permultos codices scriptos possidet	567.
Itali cum Anglis nonnulla communia habent	437.
Iustelli Canones	315.
Iuris Philosophiam nonnulli ex Hobbesii ideis aestimant	374.
Iurisprudentiae humanioris vindices quinam?	374.
Iustinus	4.
Ius <i>primogeniturae</i> in <i>Electoratibus</i> saeculari- bus fundatum	125.
Ius <i>primatus</i> reseruatur <i>primogenito</i>	128.
Iustinianus contra obrectatores vindicatur	272.
Iuuenum animi praemiis incitandi	164.
K.	
Kanizius laudatur	130. 148.
Kirchmannus	456.
Knorrius laudatur	634.

Kvvi.

INDEX RERVM.

Kvviatkievvicii suada civilis	28.
L.	
Labbeus Maresium contemnit	642.
Laeti historia	569.
Lambecius desperanti similis decedit	97.
Lambertus Velthufius	392.
Landgravius	645.
Langius	210.
Langueti epistolae	305.
Latine non scit, qui Graece nescit.	345. 357.
Lebleus	641.
Leges acqui honestique disciplinam conseruant.	217.
Leiferus	526.
Lehmannus commendatur	94.
Leo Allatius	642.
Lousdenius de lingua Hellenistica accuratum iudicium ferre non potest.	34.
Lexica saepe quae promittunt non praebent	345.
Libertas auro carior.	432.
Linckerus laudatur.	603. 643.
Lindenbrogii Scriptores Septentrionales	566.
Lipsia splendore oculos tenet	403.
Lipsiam contagio impedit.	183.
Lipsiensium Acta Eruditorum.	185. 206.
Lipsii Epistolae nondum editae	573.
Litterarum humaniorum contemptus notatur.	126.
Litterae feciales	643.
Liuius	613.
	Lo.

INDEX RERV

Loescherus in ordinem Theologorum cooptatur	537. 553.
Longi temporis possessio inter gentes valet	154.
Loschii Genealogiae laudantur	470.
Lugdunum Batauorum laudatur	527.
Ludolphus <i>Iobus</i> Aethiopicarum antiquitatum peritissimus	89.
Eius historia Aethiopica laudatur	138.
Ludolphus <i>iunior</i> laudatur	298.
Lullus Raymundus	13.
Luneburgici Brunsvigam erigi cupiunt	183.
Lurbei Chronicon Burdegalense	560.
Lutherus vindicatur	199.

M

Maffeius notatur	612.
Magliabechius laudatur passim	16. 100. 211.
Maimburgius notatur	441.
Marchiones quando ad comitia Imperii vocati sint?	400.
Marshamus laudatur	121.
Maruania	273.
Mauricius <i>Ericus</i> laudatur	66.
Mazarinus	568.
Mederus commendatur	427.
Meibomius laudatur	367.
Mekerchus	559.
Melanchthon.	27.
Menagius	233.
Meyerus commendatur	557.
Micraelius	20.
Mi-	

INDEX RERVM.

Miraei Bibliotheca Ecclesiastica	562.
Misnia quomodo Eckhardo ab Ottone III. Imp. sit attributa	399.
Molesvvarthius	547. 549. 551.
Monmouthius	398.
Morbus scholarum notatur	213.
Morini exercitationes cuius notae sint?	25.
Morlierius	156.
Mosnerius	543.
Musaeus Ioannes apoplexia impeditur	15.
Musaei consilium ineundae conciliationis non- nullis displicet.	36.
N	
Nabuchodonosor	206.
Natalis Alexander in Pontificem calamum strin- git.	351.
Nethenus	21.
Nepos, scitissimae latinitatis scriptor.	118.
natiuus et purus	615.
Nicetius in Iustinianum iniquus	272.
Nitschius	514.
Noodtius	559. 544.
Nonnulli adfectibus potius quam vtilitati serui- unt.	291.
Norbertus.	33. 56.
Noris <i>Henricus</i> laudatur.	18 308.
Nora Capadociae male vocatur Nura.	234.
Nouae res saepe peregrina nomina adsciscunt	383.
Nox saepe periculosa	119. 404.
Nullum est regnum sine regno litterarum	255.
Nulla	

INDEX RERVVM

Nulla insignior virtus quam quae armis paratur.	460.
<i>Numerarius</i> , elegantius rationum artifex	612.
Numi medio aevo procusi cuius notae sint?	349.
Numorum vsus in historia	486.
Numus <i>Valeriani</i> haud genuinus.	44.
Nundinationes passim institutae Carolo V. graues	411.

O

Obrechtus Prodrorum Historiae Alsaticae alieno tempore euulgat	115. 160.
discedit in Galliam	380.
religioni nuncium mittit	389.
Oisellus laudatur	99.
Oisellii Bibliotheca	558.
Opes litterariae paucis cognitae	425.
Oratores non nascuntur sed fiunt	50.
Orationem calamistratam vulgus affectat.	146.
Origo fani S. Dionysii cuinam adscribenda?	156.
Origenis commentarius in Iobum	558.
Orthii causa commendatur.	59. 62. 69. 72. 75.
	78. 84.
Oschazium contagio infestat	139.
Ostermannus	28.
Otto I. Regis titulum mutat	487.

P

Pacta sancte seruanda	507.
Pactum vnionis inter Reges Boiemiae et Electores Saxoniae vnde ortum sit?	126.

Xx

Para-

INDEX RERV.M.

Paradisus Brabantiae	119.
Parkerus laudatur	121.
<i>Passio</i> , perperam pro morbo dicitur	611.
Patientia interdum in contemptum vertitur	186.
Patres Ignatiani passim notantur	102, 110. 125.
Pereunt qui in sacra acerbius consulunt	369.
Petauius litterarum Graecarum expers	521.
Petitus	20. 333.
Petri Puteani opera	559.
Peruersi saeculi mores perstringuntur.	137. 139.
Pflugius laudatur	208.
Pfochius acri censura excipitur a Gatakero	31.
Pharamundus primus Francorum Rex unde originem suam trahat?	483.
Philippiburgum obsidetur	629.
Philosophia Iuris perito utilis	653.
Philosophia Scholastica notatur	654.
Philostratus	254.
Picardia	156.
Pietatis studium nonnulli superuacuum censent.	137.
Pindarus	3. 28.
Pithoeus notatur	463.
Plinius	11.
Poetae Graeci totam morum philosophiam in se continent.	473.
Politici ad res sacras se applicant	35.
Poloni a Gallis alieniores	171.
Potentia nulla vi subnixā haud magnum pondus habet.	93.

Prae

INDEX RERVM.

Praemonstratenſium coetum quis inſtituerit?	33.
Prageſtus	227.
Primus Francorum Rex quiſnam fuerit?	483.
Procopii opera	568.
Pſittaci non proprie loquuntur	199.
Pufendorſius Berolinum accerſitur	580.
eius acerbitas	551.
eius ſcribendi ratio qualis fit?	614.
eius iudicium de Hartnaccio	137.
Purchaſſii opera	564.

R

Rachelius <i>Samuel</i>	46.
Rectus ſtudiorum ordo ſeruandus	603.
Reformati in Gallia premuntur	441.
De Regno Chriſti parum meretur, qui tantum docet, nec vitam emendat	105.
Regere cancellos, pro regere conſilia minus com- mode dicitur	611.
Reſpublicae diuiſione facile pereunt	134.
Reineſius Erythraeum carpit	335.
Reuſnerus	471.
Rixandi ſtudium notatur	37. 291. 367.
Rixnerus	285.
Richardus <i>Iacobus</i>	95.
Roma Varrone nihil maius habuit	152.
R. Saadias	198.
Rudbeckius notatur	379.
Rudelius	631.

S

Sagittarius	410. 539. 604. 613.
	Sal.

INDEX RERVVM.

Salmafii Notae in Nouum Foedus amiffae	520.
Sanctius	641.
Sandgrafft <i>Guilielmus</i> laudatur.	59.
Saxones <i>primogenito</i> fucceffionem addicunt.	135.
Scardeonius	529.
Schefferi <i>Suecia Litterata</i> laudatur.	392.
Scheiblerus <i>iunior</i> laudatur.	18.
Schelhammerus	106.
Schelstratius ftilum in Tenzelium. stringit	451.
Scherlogi Antiquitates	417.
Scherzerus a Spenero alienior	136.
Dedicationem continuati Syntagmatis Micraeliani indigne fert	137.
Scherzeri difputatio de Hellenifmo notatur.	31.
Schotti luctuofus obitus	388.
Schraderus Helmftadii decedit.	50.
Schreuelius notatur	132.
Schubarti ftilus qualis fit?	613.
Scythae ad populandum quam ad pugnandum aptiores	280.
Seckendorffius laudatur	11.
Lutheri famam vindicat	305.
Seldenus Iofephum emendat	24.
Sennertus	37.
Serarii res Moguntinae	115.
Sermo brutis non competit	199.
Serpens Heuam allocutus qualis fuerit?	198. feq.
Siberus commendatur	444.
Sigonius	32.
Simonis <i>Historia Critica</i> notatur	213.
Simu-	

INDEX RERVM.

Simulatum non est diuturnum.	54.
Sirmondi <i>Concilia Gallica</i> .	376.
Sobieskius.	284.
Sorbona libere contra Pontificem disputat.	446.
Spelmanni <i>Concilia Anglicana</i> .	376.
Spenerus	77. 78. 84. 490. 498.
Eius volumen Insignium Illustrium laudatur.	136.
Spanhemii humanitas laudatur.	520.
Stamplicius notatur.	229.
Stephani Scriptores Medici.	233.
Stephanus de <i>Vrbibus</i>	5.
Stilus quomodo fingendus?	113.
Stauberus commendatur.	402.
Stengerus.	137.
Stolbergius.	251. 320. 342.
Eius Opusculum de Soloecismis.	414.
Strabo	234.
Strauchii obitus.	22.
Strykius laudatur.	543. 588.
Suarefius	614.
Sueones <i>Theologiam</i> Moralem excolunt.	392.
Suibertus	571.
Suidas notatur.	245.

T.

Tabularium VValdeceium laudatur.	509.
Tacitus laudatur	613.
Graecismos subinde inspergit	336.
Targum Hierosolymitanum	21.
Tauernierii <i>Ioannis Baptistae</i> itinera Asiae laudantur	23.

INDEX RERVVM.

Tantum scimus quantum recte iudicamus,	613.
Teneramundae descriptio	109.
Tenerae plantae molliter tractandae	125.
Tenzelius Schelstratium impugnat	396.
minus accurate Ignatii apophtegma tra-	
ctat	144.
Tertullianum nemo sine Poetis facile intelligit	331.
Testamentum Felicis qua ex ratione valeat?	14.
Testamentum Caroli M.	457. seqq.
Testerbantiorum ora an Geldriae pars sit?	521.
Themistius	573.
Thilo commendatur	225.
Thomafini elogia	332.
Thomafii obitus	148.
eius merita in rem litterariam	ibid.
Thomafius <i>iunior</i> commendatur	619.
Tollius laudatur	568.
Trandorfius commendatur	252.
Tschirnhausius	227.
Turcae Sobieskium formidant	265.
De Turingia non recte iudicat Conringius	472.
V.	
Valesius <i>Henricus</i> laudatur	901. 104.
Varenii industria laudatur	15.
VValterus commendatur	274.
VValtherus in Theologorum <u>ordinem cooperatur</u>	517. 518.
Vauafforis obitus	233.
VValdeccii rectum concordiae Germanicae ~~exam-~~	79.
plum praebent	VVal-

INDEX RERVM.

VValdecciae hifto riam fcripturo permulta fub- fidia conquirenda funt	82.
VVagenfeilius in numis euulgandis operam po- nit	190.
VValdſchmidius	83.
Veckius laudatur	147. 151.
Velthemius a Pufendorffio carpitur	614.
Velleius laudatur	323.
VVendlandius commendatur	382.
VVeihenus notatur	517.
Vicognium laudatur	110.
Vires prouinciarum diuifione minuuntur	127.
Violenta confilia raro expediunt	398.
VVimphelingus	458.
VVinckelmannus commendatur	417. 607.
Vindelius laudatur	144.
Vinterus	632.
Virtutis laus	389.
Victorius Siri	332. 470. 569.
VVittekindei generis propago	472.
VVittichius	517.
VVittſius VVeihenum caſtigat	517.
Voffius <i>Iſaacus</i> laudatur paſſim	90. 94. 97.
eruditionem cum humanitate coniungit	66. 97.
eius <i>Chronologia</i> , LXX. <i>Interpretum</i> laudatur	94.
VVolſhardus	527.
VVormii <i>Muſeum</i>	564.
Vulguſ notatur.	587.
	Za-

INDEX RERVM.

Z.

Zagozabi confessio suspecta	20.
Zazora	144
Zeebaurius	17.
Zieglerus	39. 129. 187. 208. 451.
Zimmermannus commendatur	122.
Zosimus noua saepe vocabula vsurpat	383.

Emendanda.

P. 17. l. 16. l. displicet. p. 26. l. 26. l. ac Frisiis p. 37. l. 28. l. ostendunt. p. 38. l. 21. l. soles. p. 48. l. 19. l. concordiam. p. 58. l. 1. l. Presbyterianus. p. 73. l. 6. l. colera. p. 79. l. 2. dele et. l. 3. deleopus. p. 97. l. 8. Parisiensi. p. 107. l. 18. l. in iis p. 114. l. 3. adde post verbum postulat, quoniam fando fertur. p. 136. l. 23. l. indulgeat. p. 146. l. 26. l. comminiscitur. p. 162. l. 8. l. de liberatumque p. 171. l. 2. l. afferimus. p. 215. l. 7. l. quum. p. 240. l. 19. l. dynastiarum. p. 243. l. 29. l. stipulanti. p. 256. l. 1. dele Princeps eius, et adde, Comes Testerbantiorum. p. 259. l. 11. l. viui. p. 269. l. 7. l. vos. p. 279. l. 17. l. pacis leges. p. 354. l. 27. l. rostris. 357. l. 26. Orbiliorum. p. 373. l. 14. l. sumis p. 387. l. 27. post statutum, adde, habuit p. 400. l. 14. l. exempta. l. 26. l. saluo. p. 413. l. 20. l. Pontifex. l. 23. l. Bataui. p. 433. l. 17. l. nos. p. 469. l. 9. l. libertatem et sacra. quas fortitudo Saxonis. p. 471. l. 12. l. difficiles. p. 484. l. 20. l. Romanorum. p. 508. l. 24. l. te fugiat. p. 517. l. 19. l. philosophia p. 521. l. 28. l. pactionibus. p. 545. l. ult. post moderetur, adde, et fortunet, vt Germaniae bene sit. p. 548. l. 23. l. in communipatria. p. 556. l. 4. l. diuorum. p. 557. l. 8. l. Igitur testandae. p. 559. l. 26. l. Casellii. p. 569. l. 16. l. Molinaei. p. 588. l. 24. l. calculi. p. 594. l. 23. l. allocuti. p. 610. l. 26. l. magni te. p. 611. l. 12. l. ἀγίο p. 633. l. 1. Graecaeque l. 2. l. mini. l. 5. labentibus.

